Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ exstant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscriptorum Codicum collatione castigatior facta est.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

GENEVÆ,
Apud Iacobum Crispinum.

M. DC. XXXIIII.

ILLVSTRISSIMO
PRINCIPI FRIDERICO V.
COMITI PALATINO AD RHENVM,
ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALA-
tinatus hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

FLAVII Ioſephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis hiſtorica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio, & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd nõ ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^tus Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos ὠδὶ ἀλώσεως offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppedita uit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi ad Græcum collatus & emendatus per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους A πόλεμον συγκαίτα μέγιστον, ἢ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς: χρεὼν ἦ, κὴ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν ἀ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα κὴ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ γενόμενοι ἦ, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τοῦ πρὸς ἰουδαίους καταψεύδονται τῶν πραγμάτων, θατέρῳ ἦ αὐτοὺς ὅτε μὲν κατηγορίαν, ὅτε B δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δ' ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ, προσθήκην ἐγὼ τοῖς κατὰ ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας αὐτόθεν φωνῇ παρέσχον, ἀφηγήσασθαι, ἰώσηπος ματθίου παῖς, γένει ἑβραῖος, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ C πρῶτα, κὴ τοῖς ὕστερον ὑπ' ἀνάγκης. γενομένῳ δὲ ὡς ἔφην μείζονι τοῦδε τοῦ κινήματος, ἢ ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέσῃ τοῖς κρατοῦσι, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα κὴ χρήμασιν, ὡς δὲ ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὴν ἀπατολήν. ἐπειδὴ ἰουδαῖοι D μὲν ἅπαν τὸ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους ἦ οἱ τε γείτονες γαλάται παρεκίνουν, κὴ τὸ κελτικὸν ἀνέπρεμεν, μεσᾶ ἦ λοιπὰ πάντα θορύβων μεστὰ νέρωνα, κὴ πολλοὶ μὲν βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ σφέτερα ἦ ἤδη μείζοσιν, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην σιωπᾶν ἐν εὐδαίμονι πλαζομένην ὑπὸ τινικείων πράγμασι τὴν E ἀλήθειαν, ἐν πάρθοις μὲν, κὴ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, ἐν τὸ ὑπὲρ εὐφράτου ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβηνούς τε γνῶναι δι' ἐμῆς ὑπομελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, κὴ ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, κὴ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν ἦ ἕλληνας ταῦτα κὴ ῥωμαίων τοὺς μὴ ὑπερασπασαμένους, ἐντυχάνοντας ἢ κολακείας, ἢ πλάσμασι. καί τινι ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν τολμῶσιν ἐν αἷς πρὸς

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones auribus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retro barbaris ãtea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioseph us Marathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate valid, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, illa nescire. At qui historias audent eas inscribere; qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil sani referunt, etiam de proposito deci-
dunt. Nam dum Romanos volunt magnos o-
stendere, Iudæorum rex extenuant, & in humi-
litatem deiiciunt. Non autem intelligo, quó-
nam pacto magni esse videantur, qui parua su-
peraverint. Et neque longi temporis eos pudet,
quo bellum tractum est: neque multitudinis
Romanorum, quam in ea militia labor exer-
cuit: neque ducum magnitudinis: quorum pro-
fecto gloria minuitur, si cùm multum pro Hie-
rosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè
gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego con-
tentione Romanas rex extollentium, gentiles
meos amplificare decreui: sed facta quidem v-
trorumque sine vllo mendacio prosequar: di-
cta verò de factis reponam, dolori atque affe-
ctioni meæ in deflendis patriæ cladibus indul-
gens. Nam quòd domesticis dissensionibus est
eversa, & in templum sacrosanctum inuitas
Romanorum manus atque ignem Iudæorum
tyranni traxêre, testis est, qui eam vastauit, ipse
Cæsar Titus: per omne bellum miseratus qui-
dem populum, quod à seditiosis custodiretur:
sæpè autem consultò differti passus ciuitatis ex-
cidium, protracto obsidionis spacio, dūmodo
belli pœniteret autores. Quod si quis me ad-
uersus tyrannos eorúmque latrocinium accu-
satoriè loqui putet, vel patriæ miseriis inge-
mentem calumniari præter legem historiæ, do-
lori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ
Romano Imperio parent, solam nostram ciui-
tatem cótigit ad summum felicitatis fastigium
euadere, eandémque in extremum miserię deii-
ci. Denique omnium post condita secula res
aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus con-
ferantur, superatum iri non ambigo. Et horum
autor nullus externus est: vnde nec fieri potest,
vt à questibus temperetur. Siquis autem du-
rior misericordiæ sit iudex, res quidem tribuat
historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam
meritò Græcorum disertos increpauerim, qui
tantis rebus sua memoria gestis, quarum com-
paratione præterita olim bella exigua reddun-
tur, iudices residentaliorum facundiæ detra-
hentes: quorum & si doctrinam superant, pro-
posito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Me-
dorum gesta perscribunt, veluti minus rectè à
scriptoribus antiquis fuerint exposita: cùm in
scribendo tantum eorum viribus cedant, quā-
tum sententiæ. Erat enim vnicuique studium,
quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & in-
terfuisset rebus gestis, & efficaciter quod pro-
mittebat, impleret: mentiríque apud scientes,
inhonestum esse videretur. Enimverò noua
quidem neque antè cognita memoriæ trade-
re, suique temporis res commendare poste-
ris, laude ac testimonio dignum est. Industrius
autem habetur, non qui alienam dispositionem
atque ordinem transfert, sed qui noua dicen-
do etiam corpus proprium conficit historiæ.
Sed ego quidem sumptu ac labore maximo,
qui cùm sim alienigena, Græcis simul & Ro-
manis gestarum rerum memoriam repono.
Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac
lites, ora patent, linguæque solutæ sunt, ad hi-
storiam verò, in qua verum dicendum est, sum-
máq; ope negotia colligenda sunt, obmutescū:

A τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, ἢ τῇ σκοπῇ δοκοῦσιν ἐμοὶ μὴ
διαμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλους μὲν τοὺς ῥω-
μαίους ἀποδεικνύειν, καταβάλλουσι δ' ἀεὶ τὰ ἰου-
δαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐκ ὀρθῶσι δ' πῶς αὐ ἔτι με-
γάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. ἔστι τὰ
μῆκος αἰδουμένοις τὸ πολέμου, ἔστι τὸ πλῆθος τῆς
καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῆ
στρατηγῶν, οἳ πολλὰ μὲν τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαν-
τες, οἴμαι, παρεινουμένου τὸ καθορθώματος αὐτοῖς
ἀδοξοῦσιν. ἐ μὲν οὖν τοῖς ἐπαίρουσι τὸ ῥωμαίων
ἀπιφιλοσοφίαν, αὔξειν τὰ τῆ ἀμφοῖν δίκαιον,
ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων δὲ ἐρῶ,
τοῖς δ' ὅπῃ τοῖς φεύγουσι λόγοις ἀπαντήσω τῇ
ἀληθείᾳ, ἢ τοῖς ἐμαυτῷ πάθεσι δίδοις ἐπολοφύρεσ-
ταις τῆς πατρίδος συμφοραῖς. ὅτι γὰρ αὐτὴν ξένοις
οἰκεῖα καθεῖλε, ἢ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας,
ἢ τὸ πῦρ, ὅτι τὸν ἅγιον ναὸν ἐλυμήναντο οἱ ἰουδαίων
τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ παρθήσας πᾶσι καῖσαρ ἐν
παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῆ
στασιαστῶν φθονερύμφου, μᾶλλον ἢ ἐκὼν τὴν
ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑφηνθέμβος, ἢ δίδοις τῇ
πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῆ αἰτίων. εἰ δέ
τις ὅσα πρὸς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κα-
τηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρί-
δος ὀλιγίστοντας συκοφαντοίη, δίδοτω μοὶ τὸν τῆς
ἰσορίας νόμον συγγνώμην τῷ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ
ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅτι
πλεῖστον τε δύναμονίας σωμέβη φερελθεῖν, καὶ
πρὸς ἕκατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν
πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων,
ἡττᾶσθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, ἢ τούτων αἴτιος,
ὑδεὶς ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον ἰδεῖν, ὀδυρμῷ
ὑπερβατῶν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερος εἴη δικα-
στὴς, τὰ μὲν φεύγοντα τῇ ἰσορίᾳ φερσκεινέτω,
τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γεάφοντι. καὶ τοῦτο ὑπερ-
μήσας μ' αὐ αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τη-
λικούτων κατ' αὐτοὺς φερομένων γεγυμνμένων, ἃ
κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστοις ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι
πολέμους, τούτων μὲν κάθιστα κειτὰ τοῖς φιλοπο-
νμένοις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλουσιωτέ-
σι, λείπονται τῇ φερμρίσει. αὐτοὶ γὰρ τὰ ἀσυρίων, ἢ τὰ
μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἤδη τῶν καλῶς ὑπὸ τῆ ἀρ-
χαίων συγγραφέων ἀπηγνελμένα, καὶ τοι τοσούτω
τῆς ἐκείνων ἡττῶνται δυνάμεως εἰ τῷ γεάφειν, ὅ-
σῳ τῆς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἐπιτήδειον
ἕκαστοι γεάφειν, ὅπου μὴ τὸ ἀδυτυχεῖν τοῖς φερά-
μασιν, ἐποίει τὴν ἐπαγγελίαν ἀμαρτῆ, μὴ τὸ ἀδύνα-
τον παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἦν. τόγε μὴν μιμῆσι τὰ φερῖ-
σορηθέντα δίδόναι, τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς
μετ' αὐτὸν συνιεῖσιν, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον.
φιλόπονος ἦ, οὐκ ὀμεταποιῶν οἰκονομίαν τάξιν ἀλ-
λοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆ
ἰσορίας κατασκευάζων ἴδιον. καίτοι μὲν ἀναλώ-
μασι τὰ πόνοις μεγίσοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ
βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀνατίθη-
μι. τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, τὰς δί-
κας, κέχυμαι δ' ἀδέως τὸ σῶμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυ-
ται, πρὸς δὲ τὴν ἰσορίαν ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μὴ πολλὰς πόνε τὰ φερόμενα συλλέγειν, περιέρ-

περιέρ-

παρέντες τοῖς ἀσθενεστέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς τῶν πρά- A
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμάσθω δὴ παρ' ἡμῖν
τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' Ἕλλησιν ἀμελεῖ-
ται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες,
καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλ-
θον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς με-
τωικίσησαν, ἢ ὧν ἄκαιρον ὠήθην εἶναι, καὶ ἄλλως περιτ-
τὸν, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῶν πρό- B
γόνων συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, ὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου ἢ οἵ τε τούτων συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τούτων ἢ τὰ μὲν τὸ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μετ' ὀσης
ἂν ἐξεργασίας δυνώμαι, δίειμι. τὰ δὲ προγενέστε-
ρα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλῶ συντόμως. ὡς Ἀντίο- C
χος ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυ-
μα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ξ΄σὶ, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῷ Ἀσα-
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' οἱ
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείας διαπεπαισάντες,
εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα Ῥωμαίους, καὶ Πομπήιον.
καὶ ὡς Ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν
αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σύστιον. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν
Ἡρώδου τελευτὴν κατεπαίσαντα, αὐγούστου μὲν Ῥω- D
μαίων ἡγεμονεύοντος, Κυιντιλλίου ἢ Ο�άρου, κατὰ τὴν
χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς
ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κατ' αὐτὸν, καὶ ὅ-
σα περὶ τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς
ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς Νέ-
ρων ὑπὸ τοῖς Κεστίου παίσμασι δείσας περὶ τῷ ὅλῳ,
στρατηγὸν ἐφίησι τῷ πολέμῳ. Καὶ ὡς εὐθὺς μετὰ τὸ
πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐμ-
βαλεῖν, ὅση τε χερρόνησος Ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι
σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλεθρον τὴν Γαλιλαίαν. Καὶ ὡς E
τῶν πόλεων αὐτοῖς, αἱ μὲν ὁλοχερεῖ Καὶ κατὰ κράτος,
αἱ δὲ δι' ὁμολογίας ἑάλωσαν, ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τὸ Ῥω-
μαίων σύνταξίας ἐν πολέμοις, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν Τα-
γμάτων, τό τε Γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ σχήματα, καὶ
τὴν φύσιν, καὶ τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθεσι, ἔτι τε τῆς χώρας
τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ
περὶ ἑκάστην πόλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκρι-
βείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ἐπὶ γὰρ τῷ ἐμαυτῷ F
τὴν συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μᾶλλον γὰρ εἰς εἰδότας
ἥξειν.

Ἐπειδὴ ὡς ἤδη καμόντων Ἰουδαίων τῷ πολε-
μήσειν, θνήσκει μὲν Νέρων, ἐταπασιασὸς ἢ ὅπὶ
Ἱεροσολύμων ὡρμημένος, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀπ-
ηλάκετο. τά τε γεγόμενα περὶ ταύτης αὐτῷ σημ-
εῖα, καὶ τὰς ὅπὶ Ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδέδεικται. G
καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὅπὶ Δοιτιανὸς τῶν ὅ-
λων εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐξασιάσθη τὰ Ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἀφ' ἁπ' Αἰ-
γύπτου πᾶσι, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅ-
πως τε τὰς δυνάμεις, Καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ ποσάκις Καὶ ὅπως ἐν τῇ στάσει ἡ πόλις διέκειτο παρ' ἑκά-
τερος αὐτῷ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, Καὶ πόσα χώματα, προβόλους τε τῷ τειχῶν, Καὶ τὰ

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quove pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudæorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Asamonæ filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudææam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam cutámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fõtes, captarúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendę reipublicę gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templíque dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque verissimè dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itémque pontificis vestes, sanctáque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorúmque alienigenas humanitatem: quotiésque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidentes prouocauit. Differam verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quámque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deiectorúmque munimina funditus euerunt: Titus verò peragrata regione cuncta restituit. eiusdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, admixus ne vituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

μέτρα τοῦτον, τὴν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τὴν διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τοῦτον καὶ τὸ βωμοῦ τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. ἐθη τε ἑορτῶν ἐνια, καὶ τὰς ἑπτὰ ἁγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ οἷον ἦν τὸ ναοῦ τὸ ἄγιον, οὐδὲν ὅτε ἀποκρυπτόμενος, ὅτε προσιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἐπειτα διέξεμι τὴν τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὴν ῥωμαίων φειδὼ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις τοὺς σώσαι τὴν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπιθυμῶν, ὑπὸ δεξιᾶς τοὺς σασιάζοντας προκαλέσατο διαλλάττων τὰ πάθη τοῦ δήμου, καὶ τὰ συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἁλῶσαν. παραλείψω δὲ καὶ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν ἁλισκομένων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐν τῷ πυρὸς ἁρπαγῇ, τὴν τε ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ περὶ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε αἰχμαλωτισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς οἷον ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον. πῶς δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεστήσατο, τήν τε ὑποστροφὴν αὐτὸ τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὀπισθόμενοις τὰ πράγματα, καὶ παντελῶς τῷ πολέμῳ καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὰ ἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. ποιήσομαι δὲ ταύτης τὴν ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἐν τῷ κεφαλαίων ἐποιησάμην.

CAP. I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

Ant. lib. 12. cap. 6.

CVm potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque grauiter ferret similibus subiugari) Onias quidam è pontificibus postquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copiis egressus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sex q; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantę cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcóque

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Κεφάλαιον α'.

Στάσεως τῶν δυνατῶν ἰουδαίων ἐμπεσούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο πρὸς ὅλης συείας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἑαυτοῦ, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς πρὸ δυναστείας, ἐκάστου τῶν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, ὀνίας μὲν εἰς τὴν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τωβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοὺς ἡγεμόσι χρώμενον, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένος πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸ ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καταπρᾶτος, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πολεμίων φονεύσας ἀνεῖλε. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αὐτὸ λιν ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας. αὐτὸς καὶ τὸ ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τῶν καθ' ἡμέραν ἐναγισασμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πλὴν οὐ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν πρὸ τοῦ πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπρόκοπα, καὶ ὡς ὅπ-

χώραν διαλώσομαι. ἀντίοχος μὲν, ὅτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατήσας τῆς πόλεως, ὑπ' αἰ ἁρπαγαὶ, καὶ ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν πρὸ τοῦ πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αὐτῶν φυλάττειν ἀπρόκοπα, καὶ ὡς ὅπ-

θηθύειν τῷ δεωμῷ. πρὸς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, A
ἐσφάττοντο ὑ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βακχίδης ὁ
πεμφθεὶς ὑπ' ἀντίοχου φρούαρχος τῇ φυσικῇ πρὸς-
λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ πράγματα πάντα
μίας ἡμέραν παρέλιπεν ἀφορμὴν, καὶ κατ' ἄν-
δρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, ἡ κοινῇ καθ' ἡ-
μέραν ἐπιδεικνύμενος ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει μέλ-
λουσι ἀφορμὰς τῶν ἀδικημάτων τοῖς πάσχουσιν εἰς
ἀμυναν τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ ἀ- B
σαμωναίου τοῦ ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνο-
μα, συναναπείσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ
υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν βακχίδην.
καὶ φόβητρα μὲν δείσας τὸ πλῆθος τῶν φρου-
ρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. πρασηλυμένων ὑ ἀπὸ
τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κρατήσει,
ἡ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγοὺς,
ἡ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν ὑ ἀπὸ τῆς C
μοναρχίας εἰς δυναστείαν, ἐ δὴ τὸν ἀπαλλα-
γὼν τῶν ἀλλοφύλων ἀρχὰς τῶν σφετέρων ἐκόντων,
πλὴν τᾶ ἰούδα τοῦ πρεσβυτάτου τῶν παίδων κα-
ταλιπὼν τὸν ἀρχιλύ. ὁ ὑ, ὑδὲ ὅλως ἠρεμήσειν ἀν-
τίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ὁπλιτικὰς συνεκρότει
δυνάμεις, ἐ πρὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φι-
λίαν, ἡ τὸν ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τὸν χώραν εἰσβα-
λόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀπέσειλεν. ὑπὸ ὑ D
θερμοῦ τοῦ καταρθώματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἐν τῇ
πόλει φρουρὰν, ὑπως δὲ ἐκκόψῃ, ἡ ἐκβαλὼν
ὑπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς
τὸν κάτω. τοῦτο ὑ τοῦ ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέ-
κληται. κυκλώσας ὑ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον
ἐκάθηρε πάντα, καὶ ἐπετείχισε, ἐ τὰ πρὸς
τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς
τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν ἑστέρων μεμιασμέ-
νων, βωμόν τε ὠκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τῶν ἐνα-
γισμῶν ἤρξατο. λαμβανούσης ὑ ἀρτι τὸ ἱερὸν κα- E
τάστημα τῆς πόλεως πλουτᾷ μὲν ἀντίοχος. κλη-
ρονόμος ὑ τῆς βασιλείας αὐτῷ, ἐ τῆς πρὸς ἰου-
δαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συνα-
γαγὼν οὖν πεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς ὑ εἰς
πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας ὑ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλῃ
δὴ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσουρὸν μὲν
οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ ὑ τὸν τόπον ὃς καλεῖ- F
ται βεθζαχαείας, στενῆς ὔσης τῆς παρόδου ἰού-
δας ὑπέστη μετὰ τῆς δυνάμεως. πεὶν ὑ συνά-
ψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ,
θεασάμενος τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ
τε μεγάλῳ, καὶ βαρυτύποις στρατεικίσμασι κε-
κοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τὸν ἀντίοχον εἶ),
τῶν τε ἰδίων ἐκλέπει πολύ, ἡ δράκοντας τὸ σίφος
τῶν πολεμίων, δὴ τὸν ἐλέφαντα διώυσεν. ἐφικέ- G
σθαι μὲν οὖν τοῦ δοκοῦντος εἶ) βασιλέως, οὐκ
εἷός τε ἦν δρᾶν τὸ ὕψος. ὁ ὑ τὸ θηρίον ὑπὸ τῶν
γαστέρα πλήξας, δικαπέσεισεν ἑαυτῷ, ἡ συμπε-
σὼν ἐπλάστησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῖς μεγά-
λοις δικβαλέσθαι, θέμενος δικλείας ἐν δ' ὑτέρῳ τὸ

super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides prælidis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obtecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit. Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: arámque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copiis occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turrique maxima & munimẽtis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum superemineret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

ζωῖ. ὁ γὰρ μὲν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη ὑ εἶ) τὸν ἀντίοχον, ὑδὲν πλέον ἴσχυσεν ἂν ὁ ζῆλωσας, τῷ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρεῦν κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται ὑ ἡ πληθὺν ταῖς ἀδελφαῖς τ' ἄλλης παρατάξεως. καρτερῶς μὲ γὰρ ἰουδαῖοι ἐ μέχει πολλᾶς διηγωνίσαντο,

sed à regiis secunda fortuna vsis, numeróque A
præstantibus superati sunt: mutísque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem
Ant. lib. 12. cap. 18. regis Iudas non quiescebat, sed accessione
multorum suæ gentis animatus, aggregatis B
etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factísque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cùm Antiocho sentiebant.

CAP. II. De successionib. principum à Ionatha vsq; ad Aristobulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, C
& in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. cóque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde re- D
pulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidijs: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoq; operam adhi- E
buisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multísque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque potitus victo- F
ria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse perit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui
Ant. lib. 13. cap. 12. eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo G
populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. volunt autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanū susceperat.

πλήθει ὑ ὑαρέχοντες οἱ βασιλικοὶ, ἡ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοῖς λοιποῖς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν γοφνιτικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. ἀντίοχος ὁ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἡ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ σπάνιν τῶν ὑπηρεσίων ἀπανίσταται, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ὑποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν ὁ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερίσαι εἰς τὴν συρίαν. πρὸς ὁ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ βασιλέως, Ἰούδας ἐπῆρτο. προσγινομένων δ' ἐκ τοῦ ἔθνους πολλῶν, ἡ τοὺς διασωθέντας ἐκ τῆς μάχης ὑπισχνεῖσθαι, κατὰ κώμην ἀκέδωσαν συμβάλλει τοῖς ἀντίοχου στρατηγοῖς, ἡ φανεὶς ἄριστος ἐν τῇ μάχῃ, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀνῃρεῖτο. Ϛ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης ὑπεκβληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀντίοχου φρουρούντων.

Κεφάλαιον β'.

Διαδεξάμενος ὁ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς Ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τοὺς ὑπηκόους, ἡ δι' ἀφυλακτίας ἦγεν ἑαυτὸν, ἡ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. πρός τε τὸν ἀντίοχου παῖδα διήλλαξε. ὁ μὲν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ξύφων γὰρ ὁ τύραννος ὑπίτροπος μὲν ὢν τοῦ ἀντίοχου παιδὸς, ὑπεβουλεύων δ' αὐτῷ Ϛ πρόθεν ἀποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν Ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, ἡ δήσας, ὅτι Ἰουδαίαν στρατεύει. ἔπ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τοῦ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τοῦ Ἰωνάθου, ἡ πρὸς τὴν ἥτταν ὡρμισμένος, κτείνει τὸν Ἰωνάθην. σίμων ὁ γηραιὸς ἀφηνιάσας τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν ζαρά τε καὶ ἰόππην, ἡ Ἰάμνιαν τὴν πρὸσοικον, κατέσκαψε ὁ ἡ τὴν ἀκραν τῶν φρουρῶν κρατήσας. αὐθις ὁ γίνεται ἡ ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ ξύφωνος, ὃν ἐν δύσεσι πρὸ τῆς ὁδοῦ μήδους στρατιᾶς, ἐπλιόρκει. ἀλλ' ὑπεδύσατο τὴν τοῦ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν ξύφωνα. μετ' ὀλίγον γὰρ ἀντίοχος κενδεβαῖον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσαντα τὴν Ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, ἡ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ ὁ καὶ ζῶν γηραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηνίασε τοῦ πολέμου, ζωὴ μὲν ζῶν ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸν μὴ δι' ἐρρωμένως ἄτων στρατεύσεσθαι, αὐτὸς ὁ μοῖραν τῆς δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπῆλθε κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς ὁ πολλαχοῦ καὶ τοῖς ὅρεσι στρατοπεδεύσας, πάσας κρατεῖ ταῖς ὑπονοίαις. ἡ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ἀποδείκνυται, ἡ τὴν μακεδόνων ὑπεκρατείας, μὴ ἑκατὸν ἡ ἑβδομήκοντα ἔτη, Ἰουδαίοις ἀπαλλάττει. θνήσκει ὁ καὶ αὐτὸς ὑπεκβληθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ, ὡς αὐτὸ τὴν τε γυναῖκα, ἡ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ὅτι τὸν τρίτον ἰωαννῆν, ὃς ἡ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοῖς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. φθάνουσι ὁ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὠδαγμένος εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖον τοῦ λαοῦ πεποιθὼς, κατά τε μῆνιν

τοῦ παζώων κατορθωμάτων, ἡ μῖσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε ὁ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκεκόφη γε μὴν ὑπὸ τοῦ δήμου ταχέως δεδεγμένου ἤδη τὸ ὑρκανόν.

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἔδοξε τῷ θεῷ, ἀνεχώρησεν, ὅπῃ τι τοῦ A
ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος ἐρυμάτων, ὃ Δαγὼν καλεῖται.
Ὑρκανὸς δὲ τὸν πατρῷον ἀρχιερωσύνῃ ὑρκα-
νὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅπῃ πολε-
μαῖον ὥρμησε πυνθάνεσθαι τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἐπισβαλὼν δὲ τῷ φρουρίῳ, τὰ μὲν ἄλλα
κρείττων ἦν, ἠττᾶτο δὲ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πο-
λεμαῖος ὁπότε καταπονεῖτο τῶν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς αὐτοῦ ἐπαναγων ὅπῃ τῶν τείχους εἰς δύσ-
νοπτον ἠνίζετο, καὶ ἀλαλητηρίων εἰ μὴ θᾶττον B
ἀπαναχώρει διηπείλει. ἐπὶ μὲν τὸν ὑρκανὸν
ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῄει, καὶ θέος. ἡ δὲ μήτηρ, ἀ-
δὴν ὅτε ἐπὶ τὰς αἰκίας, ὅτε ἐπὶ τὸν ἀπειλου-
μένον αὐτῇ θάνατον ἐκδιδοῦσα, χεῖρας ἄρασα, καὶ
κατελιτιβόλει τὸν παῖδα, μὴ ἐπὶ τοῦ αὐτῆς ὕβρεως
ὑπεκλαθέντα, φείσασθαι τῶν δυσεβοῦς, ὡς αὐ-
τῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πολεμαίου θάνατον ἀθανα- C
σίας ἕξει, δίδοντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς
παρῆλθεν. ὁ δὲ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη
τὸ θράσημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκε-
σίας, ὥρμητο ἐπισβάλλειν. ἐπειδὰν δὲ κατίδοι
τυπτομένην τε καὶ ἀπαρατρόπητον, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ
πάθει ὅλος ἦν. τελευτώσης δὲ δὴ ταῦτα τῆς πο-
λιορκίας, ἐπέσχε τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑπταετίαν ἀρ-
γεῖται θεῷ δὴ ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέ- D
ραις. καὶ τούτῳ πολεμαῖος ἀνεθεὶς τῆς πολιορκίας
ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου τῇ μητρὶ, καὶ φεύ-
γει πρὸς ζήνωνα τὸν ὑπικληθέντα κοτυλᾶν, φιλα-
δελφείας δ' ἦν τύραννος. ἀντίοχος δὲ κατ' ὀργὴν
ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν,
ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν πρόσκαθεζόμενος τοῖς ἱεροσο-
λύμοις. ὁ δὲ τὸν δαυΐδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλου-
σιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀνελόμενος ἔνθεν χι-
λίοντα τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανί- E
σησι τῆς πολιορκίας πείσας χιλίοις τάλασι,
καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν πρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιου-
σίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅπῃ μήδοις
στρατεύσας, καιρὸν ἀμυνῆς αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως
ὥρμησεν ὅπῃ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν,
ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῷ μαχιμωτέρων. μεδέ-
βων μὲν οὖν καὶ σαμαρίαν ἅμα ταῖς πλησίον, ἔτι δὲ F
σίκιμα καὶ γαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χου-
θαῖον ἔθνος οἱ περιῴκουν τὸ εἰκαθὲν τῷ ἐν ἱεροσο-
λύμοις ἱερῷ. αἱρεῖ δὲ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε κω-
λίγας καὶ δῶρεὸν καὶ μάρισαν. προελθὼν δὲ
μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ὅτι σεβαστὴ πόλις
ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τοῦ βασιλέως, καὶ παντοδὴν
αὐτὴν ὑπερείσας τοῖς ἐφ' ἑστηκὼς τῇ πο-
λιορκίᾳ, ἀριστόβουλον καὶ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν
αἰτίων ἐλαττοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κα- G
τὰ τὴν πόλιν, ὡς ἄλφαθαν καὶ τὴν ἀνθρώπινον. ἐ-
πεκαλοῦντο δὲ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὑπικληθέντα ἀσε-
βῆ δίον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τὴν φεύ
ἀριστόβουλον ἦτταται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως
διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἀνεφύγει. οἱ δ' ὅπῃ
τὴν σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ
τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτήν
τε καθανακάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξωνδρα-

& is quidem statim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellúmque aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratrémque in murum productos, palàm vt poſſent conſpici, verberabat: eoſdemque præcipitandos, niſi quàm primùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quàm iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus iniuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam laceratíque conſpiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro Dauid, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatiſque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho perſuaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primúſque Iudęorũ priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſúſque tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim aduerſus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Mariſa. In Samariam verò vſque progreſſus, vbi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filióſque ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam inſuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem ſibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim vſque perſequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuerſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipſam diruũt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant. lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cõcitauit, multíque aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullã dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nã & gẽtis princeps, & põtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permanturi non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrémque itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contenuere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orãdum quàm maximè petiuit, plúsque in honorẽ fratris ascẽdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeũtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogãtiam priuata fortuna maiorem esse criminabãtur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret: eò venisset: necenim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

Κεφάλαιον γ'.

ΠΡὸς δ τὰς διαφορὰς αὐτός τε ἰωάννης, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει τὰ τῶν ὑπηκόων, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐ πρέμουσιν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττηται. τὸ λοιπὸν δ' ὑπὸ βιοὺς ὢν δυσαμενίας ἰωάννης, καὶ τῷ ἀρχικῷ κάλλιστα διοικήσας, ὢν ἔτεσιν ὅλοις ἑβδομήκοντα ἔτεσιν, ὑπὸ πέντε υἱέσι τελευτᾷ, μακαριώτατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τῷ τύχῳ. ἓξ γοῦν τὰ κράτιστα διόντα μόνος ἔσχε, τῷ τε ἀρχικῷ τῷ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνῃ, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δικαίοις κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τῷ καταστροφῷ ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρούσης δυσαμενίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τῷ ἀρχικῷ εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διαδήματι μὲν δικαίωμα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀφ' ἧς ἀπῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῶν δ' ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦγεν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱργνυσι δήσας, δεσμεῖ δ' καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἀρχῆς. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ δικαφθεῖραι διελεμένην. περιέρχεται δ' αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐν δικαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεσκεύασαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπίστει τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διδοὺς φθόνῳ τὰ πολλὰ τῶν λογοποιουμένων. ὡς δ' ὁ ἀντίγονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δ' ἀντίγονον, ὅτι τέλει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐπὶ μάλιστα κεκοσμημένον προσκυνῆσαι τὸ πλῆθος ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ. καὶ ταύτῃ προσιόντες οἱ πονηροὶ τῷ βασιλεῖ τινά τε παρέπεμψαν τῶν ὁπλιτῶν ἐπήλυσιν, καὶ τὸ δόξαν τοῦ ἀντίγονου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρέπεμψε μετὰ μείζους συντάγματος ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐκ βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν καθέξειν. τούτοις δὴ μικρὸν ἄνωθεν ὑπεδύσατο ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν ἢ μὴ ὑποπτίαν φανερὸς ἡμύνατο, καὶ προφυλάξας πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βαρεῖ προτέρου καλυμμένῃ, αὖθις

αὖθις δ' αὐτονίαν μετονομαθεῖσαν, πρωτάξας A
αὐτοῦ μὴ ἀπέχεσθαι, κτείνειν δ' τὸν ἀντίγονον, εἰ
μετὰ ὅπλων προσοίσει. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε
τοὺς προπεμψομένους ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πά-
νυ πανούργως ἡ βασίλισσα συμβάσεται μετὰ τῶν
δημίων. τοὺς δὲ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν πα-
ρὰ τοῦ βασιλέως σιωπᾶν. λέγειν δὲ πρὸς τὸν ἀντί-
γονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κα-
τασκευασμένα κάλλιστα, δεῖν πολεμικὸν κόσμον ἐν
τῇ γαλιλαίᾳ, δεῖν μὴ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ δηλοῦν
ἔκπαλαι κωλυθέντα. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χαίρεσθαι B
μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ'
ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐνῆγε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ δόξα
μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρὸν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅ-
πλων ὡς πρὸς ὀπτάσιαν. γνόμενος δὲ κατὰ τὸν σκο-
τεινὸν παράδρομον, ἡ στρατωνος ἐκαλεῖτο πύργος,
ὑπὸ τῶν στοματοφυλάκων ἀναιρεῖται, βέβαιον ὑπο-
δείξας, ὅτι πᾶσαν οὖσαν τὴν φύσιν, κόπτει δόξα βο- C
λὴ, κοὐδὲν ὅτω τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὃ
τῷ φθόνῳ μέχει παντὸς αἰτέχει. θαυμάσαι δ' αὖ
τις ἐν τούτῳ καὶ ἰούδαν; εἰσαῦρις μὲν γὰρ ἦν, ἐκ ἔστιν
ὅστις πᾶσας ἡ ψευδεῖς ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐ-
πειδὴ κὴ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παρόντα δόξα
τοῦ ἐναντίου, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν
δ' ἐκ ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μανθανόντων, D
παπαῖ, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι
προστέθνηκεν ἡ ἀληθεία, καὶ τὰ τῷ ὑπ' ἐμοῦ προ-
ρηθέντων διέψευσται. ζῇ γὰρ ἀντίγονος ὅτοσι σήμε-
ρον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρεῖν δ' αὐτὸν πρὸς
σφαγὴν, στρατωνος πύργος εἴρητο. κὴ τοῦτο μὲν ἀφ'
ἑξακοσίων σταδίων ἀπεῦθεν ὁρᾶν, ὧραι δὲ τῆς ἡμέ-
ρας ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὴ χρόνος ἐκκρούει τὸ μάν-
τευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ σωτοίας ὁ γέ- E
ρων διεκαρτέρει, ⁊ μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντί-
γονος ἠγγέλλετο κὴ τὸ ὑπόγαιον χωρεῖον, ὃ δὴ κὴ αὐτὸ
στρατωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὠνομασίᾳ
καισαρεία. τοῦτο γοῦν ἢ μάντις διέφυγεν. ἀρίσο-
βάλῳ γε μὴν δύθις ἡ περὶ τὰ μύσεις μεταμέλεια, νό-
σον ἐνοικοῦσα. κὴ πρὸς ἔννοιαν τὸ φόνου τῇ ψυχῇ
ἔχων ἀεὶ ταραγμένῃ, συνετήκετο, μέχρι τῶν
πλαγχνων ὑπ' ἀκράτου καὶ λύπης παρατρωμένων, F
ἀθρόον αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τὶς τῶν προς τὴ θε-
ραπεῖα παίδων ἑκάτερον δαιμονίᾳ προνοίᾳ σφάλλε-
ται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, ⁊ φαινομένοις
ἔτι τοῖς ἀπὸ τοῦ φόνου πυλοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐ-
πεξέχεεν. ἤρθη δ' εὐθὺς οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων,
ὥσπερ βλάπτοντες τὸ παιδὸς ἐκεῖ σπασταπείσαντος
τὸ αἷμα. τῆς δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν
ἐπυνθάνετο, κὴ μηδενὸς ὁλμῆσαι εἰπεῖν, μᾶλλον
ἐπέκειτο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλουμένῃ ⁊
βιαζομένῳ, ταληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοῖς τε ὀφθαλ- G
μοῖς ἐμπίπλησι δακρύων, κὴ γονάτας ὅσον ἰδίᾳ
δυνάμις, εἶπεν, ἐκ ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐσ-
ἔρρησε ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλά με ταχεῖα
μέτεισι δίκη φόνου συγγνοῖς. μέχρι ποῦ μοι σῶμα
ἀναιδέστατον τῷ ἀδελφῷ κὴ μητρὶ κατάκειτον ψυ-
χὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ἐπαυσέσω
κατὰ μέρος τοὺμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἀθρόον τοῦτο,

polt autem Antonia cognominatò: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm alibi discussurus sit libenter cum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam iúique naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem necis eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem ducentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim scelerum pœnitudine morbus ingrauescit: sempérque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscéribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad reiciendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vínque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleuisset oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matrí que damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant

neque iam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis illicò moritur, cùm nõ plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contẽtum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi pretiosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & farcinas regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorũ. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi oppoꝛtunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisquæ præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquã tamen victoriis lætabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónã pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiã mortuo daturos veniã, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiã Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerunt. qui cùm his maiorum præmiorum spe facilè paruisset, venissétque cum exercitu, miscentur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autẽ peditum mercenariorum millibus excepit, cũ haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersę autem partis essent equitũ tria millia, peditumq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῆς ἐμῆς ἀπολαγχνων χοαῖς ἐπιεσονδεύεσθω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, ἀθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ὁ πλεῖον ἐνιαυτῷ. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν ἀλέξανδρον τὸν Ϛ καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα δοκοῦντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὸ ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλειῶντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαθῶντα τὸ ζῆν, δίχα πραγμάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαθόντα ὑπηλυθέντα πτολεμαῖον συμβολὴ, πόλιν ἀσωχὶν ἠρηκότα, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν πολεμίων, ἡττᾶτο δὲ νίκη πρὸς πτολεμαῖον ἐρρέψιν. ἐπεὶ δ' οὗτ' ὑπὸ τῆς μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθουσίτος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ὦν ἔρυμα τῆδε ἰορδάνου, τὰ τιμιώτατα δ' τοῦ θεοδώρου τὸ ζωΐνους κτημάτων ὦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὰς αἱρεῖ, τῶν τε ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς ἀλέξανδρος, καὶ τραπόμενος εἰς τὴν ῳδηλίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε καὶ γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρώδου τὸ βασιλέως ἀγειππάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δ' ταύτας, ἐπανίσταται τὸ ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μᾶλιστα γὰρ ἐν ταῖς ἐνωχίαις αὐτῷ στάσις ἄπεστι. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρεῖττον γίνεσθαι τῆς ὀπιβουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ὄντες, σύνοικοι γὰρ ὡς ἐδέχετο μισθοφόροις, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῷ πρὸ τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δ' τῶν ἐπαναστάντων ὡσεὶ ὀκτακοσίους ἀρχείας ἥπτετο. καὶ ταύτην ἐλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὑπέταξε, ἀνέστρεφεν ὀπὶ ἀμαθουσίτα. θεοδώρου δ' πρὸς τὰς δυσχερείας αὐτὸ καταπλαγήτος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὁβόδῃ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προσλοχήσαντι κατὰ τὴν γαυλανίτιν, ἐλέδρᾳ αὐτῷ χρησμήσας, πᾶσαν ὑποβάλλει τὴν στρατιὰν συνωθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, καὶ πλήθει καμήλων συντριβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τ' συμφορᾶς πάλαι μισουῦ τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δ' καὶ τότε κρεῖττον, Ϛ μάχαις ἐπαλλήλοις ὠλ ἔλαττον πεντακισμυρίοις ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἓξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑπεφείνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτῦ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὡς τε παυσάμενος τῶν ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, Ϛ τὸ τρόπου τὸ ἀνώμαλον. πιωθαμένῳ τε τὸ ἄρπον, τί ἂν ποιήσας κατασείλειεν αὐτούς, ἀπεθανὼν ἔλεγον. νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγὴν μόλις τῶν τοιαῦτα δράσαντι. ἅμα δ' Ϛ τὸν δικαίων ὑπηλυθέντα δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, καὶ μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὡσὶ σύμμαχοι. δέχεται δ' ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δ' πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρ-

λῶν δ' αὐτῷ, καὶ τὸ δυνατὸν ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῶν δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἑξακισχίλιοι, πεζῶν δ', μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. ἢ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν A
διαπρύσιοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῆς παρ' ἀλλήλοις ὑποστάσεως. Δημήτριος μὲν, τοῖς ἀλεξάνδρου μισθοφόροις. ἀλέξανδρος δ', τοῖς ἅμα Δημητρίῳ Ἰουδαίοις μεταπείσειν ἐλπίσας. οἷς δ' οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι θυμῷ, ἔθ' οἱ Ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διακείμενοι ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δ' τῇ μάχῃ Δημήτριος, κρείττων πολλῷ τῆς ἀλεξάνδρου μισθοφόρων ἢ ψυχῆς ἔρμα ἢ χειρὸς ὑπὸ ἐξαμψίων. B
χωρεῖ δ' τὸ τέλος τῆς διαπράξεως, διὰ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ Δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, ἢ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι Ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοίνυν ῥοπῇ τὰ λοιπὰ Δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὲν ἀξιόμαχον εἶναι πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δ' ἢ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τῆς συμμάχων, κατέθετο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δ' πρὸς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μάχαι πλείσους διαστήσας, τοῖς λοιποῖς ἀπήλασεν εἰς βεμέσελιν πόλιν. ἢ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. προὔκοψε δ' αὐτῷ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ τ' ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνὰς μέσην τὴν πόλιν, γυναῖκας τε ἢ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε τοῖς ὄψεσι. ἢ ταῦτα πίνων ἢ συγκαλούμενος τοὺς παλλακίσιν ἀφιερώμασι. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῆς ἀποστάσεως ἢ τῶν ὑπάτων νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχιλίους ἐξ Ἰουδαίας ἄλλους, οἷς ὅρος τὸ φυγεῖν ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέσχε. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὑπὸ μάλης ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποιήσας, ἀνέπαυσε τῆς ὅπλων. E

millia quadraginta. Et priusquàm veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium acciuerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abscessum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemeselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inualit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

Κεφάλαιον δ'.

Κίνησις δ' αὖτ' πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ ἢ Διονύσιος ἐπικληθεὶς, Δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, τελαυταῖος δ' τῆς ὑπὸ σελεύκου τύπον γὰρ λύσας, στρατεύεσθαι ὅπῃ τοῖς ἄραψι ὁρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παραλίου, ἢ τῆς ἱόππης ἀγχιμαλῶν διαφορᾶσι φάραγγι βαθείᾳ. F
πρὸ δ' τῆς ζάφρου, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, ἢ ξυλίνοις πύργοις ἐνετείχισατο, τὰς διμβρεῖς ἐμβολὰς ὑποφεύγων. οὐ μὴν εἴργειν γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυεν. ἐμπρήσας γὰρ τοῖς πύργοις καὶ τὸν ζάφρον χώσας, διήλαυνε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τόπῳ πρὸς τὸν κωλύσοντα ἄμυναν διὰ τοῖς ἄραψι ἦει. τῆς δ' ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν G
μάχην, ἔπειτα τῷ ἵππῳ ἐξάφνης ὑπερίπτας, μυρία δ' ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀτάκτοις ὑπέπιπτε τοῖς περὶ τὸν ἀντίοχον. καρτερᾶς δ' μάχης γενομένης, ἕως μὲν πρώτου ἀντίοχος ἀντεῖχε ἡ δύναμις αὐτοῦ. καὶ παρ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς ἀράβων φονευόμενοι, πτόησις δ' ἢ κατὰ πάντας ἐνέπεσε τοῖς ἱππεῦσι. διὰ βοηθῶν, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτῆς, ὑπό τε τῆς διαπράξεως, καὶ τῇ φυγῇ διαφθείρεται. τοὺς δ' λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κατὰ κώμας

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

RVrsus autem sit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem superarat Antiochus, durabat eius exercitus, quàuis cum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis sæpe in periculis aderat) omnes terga dederūt: maximáque pars eorū cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autē in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damaſceni Ptolemęo Minnæi filio infenſi Aretam ſibi ſociant: Syrięque cæles regem conſtituunt. qui bello illato Iudææ, poſtquam pugna vicit Alexandrum, pactione diſceſſit. Alexander autem Pella capta Geraſam petiuit rurſus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defenſoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, ſub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala caſtello validiſſimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res proſperè geſtas excipitur. Belli autẽ requiem ſecutum eſt morbi principium. Et quoniam quartano febrium recurſu fatigabatur, depulſum iri valetudinem credens, ſi rurſus animum negotiis occupaſſet, intempeſtiuæ militiæ ſeſe dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi ſuæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obediẽtes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate diſcrepans, & iniquitati reſiſtens, beneuolentiã ſibi populi comparaſſet. Neque ſpes eum fefellit. Nãque opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea ſegnior eſſet quàm vt poteſtate regia moleſtus cuiquam videretur, regem conſtituit: minorem autem Ariſtobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris eſſet ingenij. Iungit autem ſe eiuſdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Phariſæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam cauſſam magis eos ſuſpiciebat Alexandra, diuinæ religioni ſuperſtitioſè deſeruiens. Illi autem paulatim fœminæ ſimplici inſinuati quoſuis pro ſua libidine ſummouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac ſoluendo, iam procuratores habebantur: prorſus vt ipſi quidem regiis commodis fruerentur, expenſas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mutè callebat res adminiſtrare maiores: itaque augendis copiis ſemper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò ſtatum ſuæ gentis roborauit, ſed etiam metuendam ſe reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Phariſæis ipſa vltra parebat. Denique Diogenem quendam inſignem virum, qui Alexandro fuerat amiciſſimus, interficiunt, eius factum conſilio criminati, vt octingenti (quos ſuprà memorauí) regis iuſſu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ ſuadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuiſſet concitatus, occideret. Cúmq. hisnimia ſuperſtitione nihil abnuendũ putaret, quos ſibi libuiſſet ea ſpecie trucidabant, donec optimus quiſque periclitantium ad Ariſtobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀπαλοι τὴν ὑπεροψίαν αἰτιώμενοι συνέβη πολὺ ὀλίγων ἅπαντας. ἐκ τούτου δὲ μασθλωὸς δὲ τὸ πρὸς πολεμαῖον τὸν μιναίου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, ἢ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύει δ' εὐθὺ πρὸς τὴν ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', φίλαν ἐλὼν, ὅπι γέρασα ἦει πόλιν, τὴν θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ξύσι τοὺς φρουροὺς φρουβόλοις ὑποτειχίσας, δὲ μάχης τὸ χωρίον ἁλαμβάνει. καταφέρεται δ' ἐς γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὴν ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην, πρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἐλὼν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ φρουρήσας ἐν πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνειστν εἰς ἰουδαίαν, ξύα πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τῶν ἐθνῶν προσεδέχθη δὲ τὴν δυσφορίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τῶ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. τεταρταίας δ' φρούδος πυρετῷ ἐνοχλέμενος, ὠήθη δεκρεύσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος πραγμάτων, διὸ δὴ στρατιᾶς ἀκμῆς ἑαυτὸν ὑπεδίδους, ἐ βιαζόμενος ὑπὸ δύναμιν τὸ σῶμα πρὸς ταῖς ἐνεργείαις, ἀσθένλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείπει δ' τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα πεῖν ὑπακούσαι τοὺς ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μακρὰν ἀποδέουσα, καὶ τὰς νομίμους ἀθετουμένη, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν προσηγάγετο. καὶ ἐλπίδι τῆς ἐλπίδος. ἐκράτησε γὰρ ἀρχῆς τὸ γύναιον, δὲ δόξαν δυσεβείας. ἐκείβου γὰρ δὴ τὰ ἔθνος μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, δὲ τὰ τὴν ἡλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα κοσθέστερον. ἢ ὡς τὰ ἐνοχλεῖν πρὸς τὴν ὅλων, τὸν δ' νεώτερον ἀριστόβουλον, δὲ θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. ἁφάπτονται δ' αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συῖαγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦσι δυσεβέστερον ἢ τὴν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρως ἀφηγεῖσθαι. τούτοις πρόσθεν δή τι προσεῖχεν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη πρὸς τὸ θεῖον. οἱ δὲ τὴν ἁπλότητα δ' ἀνθρώπου καὶ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη ἐ δοικνται τὴν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε, ἐ κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲ ἀποκλάσεις δ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυχέρειαι, δ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἰὼ τῷ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκροτοῦσα, στρατόπεδα κατέστησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε ἐκ ὀλίγου, ὡς μὴ μόνον κρατυύσασθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὸν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσας. ἐκράτει δ' τῷ μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν πρὸς τῆς δημήτριον, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγονότα, κτείνουσιν αὐτὸ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γεγονέναι πρὸς τῆς ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τὸ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆρον δ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους δεχειρίσασθαι, τῆς παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐν δὲ λύσης δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀπ-

ρούων οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοῦ. προσφθόνησεν δ' ἀριστοβούλῳ τῆς παρὰ τῶν πολιτῶν οἱ φρύχειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πείθῃ τὴν μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, A
ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληφεν, ἐκ τῆς
πόλεως. οἱ μὲν ἐν δοθείσης ἀδείας, ἐσπιδάδησαν κατὰ
τὴν χώραν. ἀλεξάνδρα δὲ ἐκπέμψασα διὰ Δαμασκοῦ
στρατιὰν, ἐφόρησε δ' αὐτῇ Πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν
πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργα-
σαμένην. πυθομένη δὲ τὸν ἀρμενίων βασιλέα Τιγρανην κα-
θεζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συν-
θήκας καὶ δώρεις ὑπηγάγετο. φθάσας δ' ἐκεῖνος ἀπαν- B
τήσας δι' ἑαυτὸν οἴκοι ἔφθασε, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν ἀρ-
μενίαν Λουκάλλου. κἀν τούτῳ τοσούτος ἀλεξάνδρας, ὁ
πρεσβύτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὸν καιρὸν ἁρπάσας
μετὰ τῶν οἰκετῶν, εἶχε τὰ πολλοὺς καὶ πάντας δι' ἔνους δι' τὸ
θερμότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δὲ
ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφορεῖς ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀπο-
δείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὴν ὑρκανὸν
ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τῇ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας C
ἀριστοβούλου καθείρξυσιν εἰς αἰτωνίαν. φρούριον δ' ἐστὶ
τῷ βορείῳ κλίματι τοῦ ἱεροῦ προσκείμενον, πάλαι μὲν
ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις δὲ ταύτης τυχὸν δι'
ὑποψίαν, ὑπὸ κρατήσαντος αὐτωνίου, καθάπερ
καὶ τὰ τοῦ σεβαστοῦ, καὶ ἀγρίππια, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππας,
πόλεις ἕτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπεξελθεῖν
ἀλεξάνδραν τὸν ἀριστόβουλον, δι' ἀδελφῆς κατάλυσιν,
πλούτῳ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἕτοιμα εἶναι. ἡ κλη- D
ρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων ὑρκανός, ᾧ καὶ ζῶσα τὴν βασιλείαν
ἐπιχείρισε. δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀρι-
στόβουλος. ἡνωμένης δὲ αὐτοῖς πρὸς τὸν ὅλων συμβολὴν
πρὸς ἰσοχῆ τὰ καταλιπόντες οἱ πλεῖοι τὸν ὑρκανὸν, με-
τέβαινον πρὸς τὸν ἀριστόβουλον. ὁ δὲ μὴ τῶν συμμεναι-
ων φθάνει συμφυγὼν διὰ τὴν αἰτωνίαν, καὶ κυκλώσας
τῇ πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἦν ἡ ἀριστοβούλε-
ως μὲν τῶν τέκνων, ἀμύλει πρὶν αἰσθέσθαι πάθους, δι-
λύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μὲν ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν E
δ' ἐκ τὰ ἄλλα τῆς ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς
βασιλέως. διὰ τούτοις διαλλαγέντες ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὸ
λαὸν πρώτως ὧτος φιλοφρόνως ἀλλήλους ἀσπασάμενοι,
διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μὲν οὖν, εἰς τὰ βασι-
λεῖα, ὑρκανὸς δ' εἰς τὴν ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò a Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nullare memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quàm in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmissimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam redit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

ΔΕος δὲ τοῖς τε ἄλλοις τῶν ἀριστοβούλου δυσφόρων F
ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα
αντιπάτρῳ πάλαι δυσμισουμένῳ. ἦν δ' οὗτος ἰδουμαῖος
μὲν γένους τε ἐνεκα καὶ πλούτου καὶ τῶν ἄλλης ἰσχύος πρω-
τεύων τοῦ ἔθνους. ὁ αὐτὸς δὲ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρέτᾳ
προσφυόμενα τῷ βασιλεῖ τῶν ἀραβίας, ἀναπτόμενός τε
βασιλείαν ἐπῆθε, καὶ τὴν ἀρέτην δέξασθαί τε τὸν ὑρκανὸν, καὶ
καταγαγεῖν διὰ τοῦ ἀρχιλεῖ. πολλὰ μὲν τὰ ἀριστοβούλου G
εἰς τὸ ἦθος δυσβάλλων, πολλὰ δὲ ἐπαινῶν τὸν ὑρκανὸν,
παρῄνει δέξασθαι. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν κτε λαμπρᾶς
προεστῶτα βασιλείας, ἐπαρήξειν χεῖρα τοῖς ἀδικημέ-
νοις. ἀδικεῖσθαι δὲ ὑρκανὸν, στερηθέντα τε καὶ τοῦ πρωτο-
τόκου αὐτὸν προσηκούσης ἀρχῆς. προκαταρκτάσας
δὲ ἀμφοτέρως, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως,
ἀποδιδράσκει, καὶ σωτῆρα φυγῇ χρώμενος, εἰς τὴν
καλουμένην πέτραν δυσαιζε). βασιλεῖον αὕτη τε ἀραβίας ἔστιν. ἔνθα τὴν ἀρέτα τὸν ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

MEtus verò & alios eius inimicos præter ipem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hyrcanũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & preparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabię regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deducerétur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam reſtitit Ariſtobulus: ſed primo impetu ſuperatus, in Hieroſolyma fugere cogitur: atque omnino captus eſſet, niſi dux Romanorum Scaurus aduentis horum temporibus imminens ſoluiſſet obſidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam miſſus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damaſcum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde ſubmotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæſtum cucurrit. Denique mox vt fines ingreſſus eſt, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus vtriſque, vt ſibi potiùs adiumento eſſent orantibus. Sed recentis talentis quæ Ariſtobulus ei miſerat, iuſtitia poſthabita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos miſit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, niſi ab obſidione deſiſterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus, & Scaurus Damaſcum redit. Ariſtobulus autem quòd captus non eſſet, ſatis ſibi eſſe non credidit: ſed omnibus quas haberet copiis collectis, perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commiſſo, ſupra ſex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, ſpem in aduerſarios tranſtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingreſſus Damaſcum peruenisſet, ad ipſum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vſi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Ariſtobuli violentia damnata, regno Hyrcanum reſtitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. ſed nec Ariſtobulus ſibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequiis, neque ferendum exiſtimans abiectius quàm regem deceret vtilitati ſeruire, à Dioſpoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúſque ſociis hoc precantibus, Ariſtobulum petit, & Romano ſimul exercitu & Syrorum inſtructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergreſſus Coreas veniſſet, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus, cognito Ariſtobulum in Alexandrium confugiſſe (caſtellum eſt magnificè ſtructum, in monte præcelſo ſitum) mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. ſed populum videbat horreſcere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam ſuſtinere non poſſet. Itaque horum conſiliis obediens, deſcendit ad Pompeium: quódque iuſtè regnaret, multis pro ſe dictis in caſtellum rediit. & cùm iterum deſcendiſſet prouocatus à fratre, ac de ſuo iure cum eo diſceptaſſet, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter ſpem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt ſibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

καὶ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ὑποσχέσεις ὑπελθών, δυοῖν δυνάμεν αὐτῷ πρεῖθει τὴν κατέχουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν ὁ αὐτοκράτωρ ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται; κἂν ἔφθη κατὰ κράτος ληφθεὶς, εἰ μὴ σπεύσας ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπέσπασας αὐτὸν τοῖς κατ' ἐκεῖνον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συνέλασιν ἀρμάτων ἐπὶ πομπηίου μάχην, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. φοβηθεὶς δ' εἰς δαμασκὸν, ἐλαυνόμενος πρόσφατος ὑπὸ μετέλλου καὶ λολλίου, καὶ τούτοις μεταστάσης, ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἅρμασιν ἐπείχθη. παρελθόντος δ' αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' ἥκοντες ἀφ' ἑκάτερα τὸν ἀδελφὸν ἱκέτευον, ἐκείνου μὲν δεσμῶν βουλεῖν αὐτὸν, γενέσθαι δ' ὑπήκοον τῇ δίκῃ, τὰ παρὰ ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα τοσοῦτον δὲ λαβὼν σκαῦρος, ὑπεκπρεπεῖ) πρὸς τὸν ἱρκανὸν, καὶ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίους καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ δ' ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας κατεπλαγείς, καὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σπεύσας. ἀριστοβούλου δ' ἐν ἀπέχοντι τὸ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν ἣν τὴν δ' υναμιν ὑπεκλέξας, ἐπέστη τοῖς πολεμίοις, καὶ περὶ τὸν καλούμενον παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὧν ὑπὲρ ἑπτακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς ἢ καὶ ἀντίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαιρεθέντες, μετέφερον ὅπη τοῖς στρατιοῖς τὴν ἐλπίδα. καὶ ἐπειδὴ πομπηίος ὅπλων τὴν συνείαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφθέγγονται, καὶ δίκα δώρων, αἷς καὶ πρὸς ἀρίστων δικαιολογίαις χρώμενοι κατηντιβόλουν, μισοῦσαν μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπῃ τὴν βασιλείαν τὸν καὶ τῇ τρόπῳ καὶ ἡλικίαν πρεσβύτερον. οὐ μὴν ἐδύ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρὼν τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἦν, βασιλικώτατα κοσμικῶς ἑαυτόν. ἀνθιστάμενος δ' πρὸς τὰς δεήσεις, καὶ μὴ φέρων δουλεύειν τοῖς χρείας ταπεινότερον τῆς ἀνάγκης, ἀπὸ διοσπόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπηίος, πολλὰ καὶ τῷ θεῷ ὑρκανὸν ἱκετεύοντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ δ' παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἰόντων, ἀκούσας συμπεφευγὼς τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δ' ἐστὶ φρούριον τῷ πάνυ φιλοτίμως ἐξεσκευασμένον ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, κελεύει αὐτὸν ἀπιέναι. τοῦ δ', ἐὰν μὲν ὡς καλούμενος διαπρεσβεύσηται, ὄχλου πλείονος μᾶλλον, ἢ ὑποπτεύσας. καθιεὶς δ' τὸ πλῆθος ὑφ' ὅπλων, καὶ παρήνουν οἱ φίλοι σπένδεσθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πεισθεὶς κάθεισι πρὸς πομπηίον, καὶ πολλὰ περὶ τῶν δικαίως ἄρχειν διαλογισθεὶς, ὑπέστρεψε πρὸς τὸ ὄρυμα. πάλιν τε ταὐδελφοῦ προκαλουμένου καταβαὶς, καὶ διελεχθεὶς περὶ τῆς δικαίων, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τοῦ πομπηίου. μᾶλλον δ' ἐλπίδος καὶ δέους. καὶ πατὴρ μὲν, ὡς δυσπρόσοπον πομπηίον πρὸς ὀργίζεσθαι αὐτῷ, πάλιν δ' αὖθις εἰς τὸ ὄρυμα, ὡς μὴ προσκατάλυσιν δόξῃ ἑαυτῷ.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μόνοι πομπηΐου ἐξίσασθαί τε τῆς φρουρείων ἐπέ- A
λυσεν αὐτοῦ, καὶ ὡς ἄγγελμα τῆς φρουραρχῶν ἐχόν-
των μόνας πειθαρχεῖν τὰς αὐτογράφοις ὑπηρεσίαις,
ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἐκάστοις γράφειν ἀναχωρεῖ, ποιεῖν τε
τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας ἤ, ἀνεχώρησεν εἰς ἱερο-
σόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπή-
ιον. ὁ δέ, ὡς ἦν ἐγγὺς τῆς ἀφεστηκυίας, δι-
ώκειν ἔπεμπτο, καὶ προσπέρασε τῇ ὁρμῇ ὁ μηδεί-
πω θαύματος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ πρὸ ἐπεχούσης,
ἔνθα τὸ τῶν ἰουδαίας πότιστον, φοινικά τε πάμπολλα,
καὶ βάλσαμον φέρει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ὑπτέμνοντες B
τὰ ῥέοντα συλλέγουσι καὶ τοῖς ἕλκεσι ἐπιπάσσουσιν. καὶ
στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἑσπέραν, ἐκεῖ-
θεν ἐπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς ἤ
τῇ ἐφόδῳ ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπέστη, χρημάτων
τε ὑποσχέσει, καὶ τῷ μετὰ τῆς πόλεως ὑπ' αὐτὸν εἶναι καὶ
αὐτὸν, χαλεπαίνοντα κατεπράϋνε τὸν πομπήϊον. ἃ
μέν τι τῶν ὡμολογημένων ἔσφαλε. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς κο- C
μιδῆς τῶν χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀρι-
στόβουλα φρονοῦντες, οὐδ' ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς
ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀριστόβουλον μὲν ἐ-
φρούρει, πρὸς ἤ τὴν πόλιν ἐλθών, πρόσεισιόπει πῖ
προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῶν τειχῶν δυσμε-
τάχειρωτον ὁρῶν, καὶ τὴν περὶ τοῦτον φάραγγα φοβε-
ρὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τῆς φάραγγος, ὀχυρώτατα τετει- D
χισμένον. ὡς τε τῷ ἄστει ἀλισκομένῳ, δ ὕστερον
ἐν καταφυγὴ τοῦτο τοῖς πολεμίοις, δῆλον ἐποίουν τὸν
δὲ πόλιν χρόνον, στάσις τῆς ἔνδον ἐμπίπλει, τῶν
μὲν περὶ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ ῥύ-
σασθαι τὸν βασιλέα, τῶν δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων,
εἰσάγειν πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτους εἰ-
σῆει πλείους, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων τάξιν. ἥττωμένου δὲ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν E
ἀνεχώρει, καὶ τὴν συνάπτουσαν ἐπ' αὐτῇ τῇ πόλει γέ-
φυραν ἀποκόψαντες ἀπεῖχεν εἰς ἕκατον παρεσκεύά-
ζοντο. τῶν δὲ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ
τὰ βασίλεια ὑφαρπασάντων, δῆλον μὲν ταῦτα πομπήϊος
ἵνα τῶν ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πείσονα, εἰσπέμπει με-
τὰ στρατιᾶς. ὃς βραχέων φερούσῃ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
τῶν εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων οὐδένα λόγοις ἔπει-
σε συμβῆναι, τὰ πρὸς εἰς προσβολὰς ὁρμίζειν, F
ἔχων τοὺς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἰς τε τὰς ὑπονοίας, καὶ τὰς
ὑπηρεσίας προθύμους. αὐτὸς δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον
κλίμα τῆς τάφρου ἔχου καὶ τὴν φάραγγα πᾶσαν
ὕλην συμφορήσας τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δὲ ἦν
τὸ ἀναπληρωθῆναι, διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῶν ἰουδαίων
πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. καὶ ἀτέλεστος ἔμεινε
τοῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπτιῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν
χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς
κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοὺς στρατιώτας. ὑφ' G
ἑνὸς γὰρ τοῦ σώματος, ἀμυνόντας καὶ τοῖς σάββασιν.
ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους
ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν
τὰς ἐν τύρῳ κομισθείσας μηχανάς, ἐπειρᾶτο τοῦ
τείχους. ἀπέστελλον δὲ οἱ περιβόλοι τοὺς καθυπερθε
κωλύοντας. ἀπεῖχον δὲ ὑπὲρ πλείων οἱ κατὰ τοῦτο τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hieroſolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Pitonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ perſuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõſilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſsámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſetque labor imperfectus, niſi Põpeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotíſque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela vertantes intermiserunt. sed veluti in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omniémque Dei cultum diligētissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in tanum irruptum est. Primus autem murum transcēdere ausus est Sylłę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam pauliſper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, salutí quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quam sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs vitum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacraque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiū purgare templum ædituos iussit, & solenni ritu sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, secum pertulit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriisque tantùm finibus circumclusit. Instaurauit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quā Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Matisam: itémque Azotū, & Iamniam, & Aretusā:

ἔνθα δὴ τ῾ ῥωμαίων πολλὰ καὶ παθούτων, ὁ πομπήϊος ζίτε ἄλλα τ῾ καρτερίας ζὺς ἰουδαίκς ἀπεθαύμασε, κὴ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠφελύσας τῆς θρησκείας ἐν μέσοις ζῖς βέλεσιν ἀϊλουμένους. ὥσπερ γὸ εἰρήνης βαθείας κατεχύσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ᾽ ἡμέραν, κὴ οἱ ἐναγισμοὶ, ℭ πᾶσα θεραπεία κατὰ τάκριβὲς ὡζετελεῖτο τῷ θεῷ, κὴ οὐδὲ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ὠφεὶ τῷ βωμῷ φονεύόμενοι, τῶν κατ᾽ ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσησαν. ζίτω γὸ μὴν τῆς πολιορκίας, μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὸ ῥωμαῖος ὑπερβιβᾶναι τὸ τεῖχος, σύλλα πᾶς ἦν φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φεσύλιός κὴ φάβιος. εἵπετο γὸ ἑκάστῳ, τὸ ἴδιον σῖφος, ℭ ὠθιζόντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἐκτεινον, οὓς μὲν τῶν ναῶν ὠθοῦντας, οὓς δ᾽ ἀμυνομένους ὠθὸς ὀλίγον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπόντας βλέποντες, ἀθορύβως ἐπὶ τῆς θρησκείας ἔμειναν. ὠθέσθαι γὸ, κὴ θυμῶντες ἀνῃρέθιζοντο, κὴ τ῾ ὠθὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τῶν σωτηρίαν τιθέμενοι. πλεῖοι δὲ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀντισπασθέντων ἀνῃρέθησαν, κὴ κῆ τῶν κρημνῶν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄπειροι, ℭ τὰ μὲν τὸ τεῖχος δ᾽ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπεφώρησαν, κὴ συγκατεφλέγοντο. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀνῃρέθησαν μύριοι κὴ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ᾽ ὀλίγοι μὲν παῖν νεκροὶ, ζραυματίαι δ᾽ ἐγίνοντο πλεῖοι. ὠδὲν δ᾽ ἔτος ἐν ζαῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὲ ἔθνος, ὡς τὸ τέως ἄῤῥητον ἄγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τ῾ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν ζοῖς ὠθὶ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ῾ ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῆναι τῷ ἀρχιερεῖ, ζὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε κὴ λύχνους, κὴ ῥάπεζαν, κὴ σπονδεῖα, κὴ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, ℭ τ῾ ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε γ᾽ οὖτον, κ῾ ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, ἀλλὰ καὶ μ῾ μίαν τ῾ ἀλώσεως ἡμέραν, καθαρᾶ τε τὸ ἱερὸν ζῖς νεωκόροις ἐπέλυσε, κὴ ζὰς ὡξ ἔθους ὁλοτελεῖν θυσίας, αὐθις ὑποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ζότε ἄλλα θεοσεβέστατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ ὠδεδειχότα, κὴ διότι τὸ κατὰ τ῾ χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλε συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτε ὅπερ ἦν θεοσῆκεν ἀγαθῷ στρατηγῷ τ῾ λαὸν εὐνοία πλέον ἢ δέει θεοσηγάγετο. ἐν δ᾽ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη κὴ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ᾽ αὐτὸς κὴ θεῖος αὐτῷ. ℭ ζοὺς μ῾ αἰτιωτάτους τὲ πολέμε πελέκει κολάζει. φαῦσον δ᾽ κὴ τοὺς μετ᾽ αὐτὲ γυμνάσιον ἀγωνισαμένους, λαμπρεῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τήν τε χώραν κὴ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑποτάττει φόρον. ἀφελόμενος δ᾽ τὲ ἔθνους, κὴ ζὰς ἐν παλαιᾷ συνεχεῖα πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ᾽ ἐκεῖνο καιρὲ ῥωμαίων στρατηγῷ καταταγμένῳ, αἵ νῦν εἰσὶ χρηματίζουσαι τῆς κατὰ τὴν κοίλην συρίας ἑλληνίδων πόλεων, καὶ ζοῖς ἰδίοις ὅροις ἀφιέκλεισεν. ἀνακτίζει δ᾽ κὴ γάδαραν, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένην, χαδαείτῃ τινὶ τ῾ ἰδίων ἀπελευθέρων δημητρίῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ᾽ ἀφ᾽ αὑτῆς, ℭ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, κὴ μάλιστα, κὴ ἰάμνιαν, κὴ ἀρέθουσαν, ὁμοίως

ἵππον, σκυθόπολίν τε, ℭ πέλλαν κὴ σαμάρειαν, κὴ μάρισσαν, ἀφὸς ἄζωτον, κὴ ἰάμνιαν, κὴ ἀρέθουσαν,

ὁμόρους ἦ τὰς Γαλλίους, γάζαν, ἰόππην, δῶρα, τὴν πάλαι μὲν, στράτωνος πύργον καλούμενον, ὕστερον δὲ μεγαλοπρεπῶς ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπροτάτοις κατασκευάσμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. αὖ πάσας τοῖς ἰνησίου ἀποδοὺς πολίτας, κατέταξεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν. Γαλλοῦς δὲ ταύτῃ τε καὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις ἀρύπης καὶ δυρεήτου σκαῦρος διέπεμψε, καὶ δύο τῶν τάγματων, αὐτὸς δὲ χιλιάσας εἰς ῥώμην ἀπῄει. τὸ ἀρίστοβουλον ἄγων μὲν τὸν γυναῖκα αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτοῦ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν, ἀλέξανδρος, ἐκ τοῦ ὁδοῦ διαδιδράσκει. σὺν δὲ ταῖς ἀδελφαῖς ἀνεψιότερος ἀντίγονος, εἰς ῥώμην συνομίζετο.

Κεφαλ. ς'.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν ἀραβίαν ἐμβαλὼν, ἐν ὑδρῷ πίτρᾳ εἵρητο τὴν δυσχωρίας. ἐπόρθει δὲ τὰ περὶ πέλλαν, κἀν τούτῳ δὲ κακοπαθῶν. ἐλίμπτετο γὰρ ὁ στρατὸς, καὶ πρὸς τοῦτο ὑρκανὸς ἐπεβοήθει δι' ἀντιπάτρου τὰ πρὸς τὴν ἐσθῆτα πέμπων, ὃν ἐκ καθίστη σκαῦρος ὅτῳ συνήθη πρὸς ἀρέτην, ὅπως ὅτι χρήμασι διαλύσαιτο τὸν πόλεμον. πείθει δ' ὁ ἀρέτας, χιλιάσσια δοῦναι ταλαντα, κἀπὶ τούτοις σκαῦρος ἐξῆγε τὴν ἀραβίας τὴν δύναμιν. ὁ δὲ ἀποδρὰς τὸν ἀρίστοβουλου παίδων πομπήϊον ἀλέξανδρος χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρεῖ λίαν ὑρκανῷ, καὶ τὴν ἰουδαίαν κατεῖχεν. ἐδόκει δὲ αὐτάρκως κατασκευάσαι αὐτὸν, ὡς μηδὲ τὸ καταῤῥῆδειν τὸν πομπηΐου τεῖχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀναπτίζειν ἐθάῤῥει προσελθὼν, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρου διάδοχος, τά τε ἄλλα θηναῖον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δείσας πρὸς τὴν ἔφοδον δύναμίν τε πλείαν συνέλεγεν, ὡς μυρίους μὲν ὁπλίτας, χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππέας, καὶ τὰ δεόντα πρὸς τὰ χωρία ἐπέτριζεν, ἀλεξανδρείων τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μὴν μέρος τῆς στρατιᾶς μάρκον αντώνιον προπέμψας, αὐτὸς ἕπετο τὸν ὅλον ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτῶν ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο τάγμα τὴν ἰουδαίαν, ὧν μάλιχος ἦρχε καὶ πειθόλαος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μάρκου αντωνίου ἠγεμόσιν, ὑπλίτων ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ παρῆν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνεμβάλλει δὲ τὴν πολεμίων δύναμιν οὐχ ὑπομείνας ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων γενόμενος, ἀσφαλίζεσθαι συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὴν μάχην ἑξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τρισχίλιοι μὲν ἔπεσον, τρισχίλιοι δὲ ζωγρηθησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλεξάνδρειον. γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὶ δῦρεν ἱστάμενοι ὅμιλοι, ὑπεκρέτα συνάγοντας ὑποψίσει, πρὸ τὴν ἡμέραν μένων, πρὸς μάχην αὐτοὺς προσεκαλέσατο. μηδὲν δὲ μέτριον φρονοῦντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα. κατὰ ταύτην δὲ τὴν μάχην, ὁ ἡγεμὼν μάρκος αντώνιος, παντάχοῦ μὲν γενναίως φανεὶς, ὑπερμαχῶν δὲ ὅτος. γαβίνιος δὲ τοὺς ὑφαρπάσοντας τὸ φρούριον καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῄει, τὰς μὲν ἀπορθήτους πόλεις, καὶ θισάμβους, τὰς δὲ κατεφαμμένας, ἀναπτίζων. συνεπολίσθησαν γοῦν τότου καλδίσαντος, σκυθόπολίς τε, καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνεια, καὶ ῥάφεια, καὶ μάρισά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάμαλα,

necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI. De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. *Ant. lib. 14. cap. 9.*

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt ccc. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cõgregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro succesſerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Macharunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum confertã hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissíque sex millibus, quorum tria vina capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem recte dispositis regressus Alexandrium, vehementius vrgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne tursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vnò Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis, quarto Hiericо, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nō multò pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quò Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces cōtra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositò, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicādo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v. M. propè verò ad duo millia in quendam tumultum confugerunt. cæterique mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in ruinis prima vespera terendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellúmque bene munire. Imperum autem Romanorum suprà quam poterat, per biduum remoratus postremò capitur, & cū Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

A

B

C

D

E

F

G

καὶ Ἄζωτος, ἄλλας τε πολλὰς τῆς οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνιόντων. μὴ ὢν τοίνυν ὀκνηρὸς ἐπανελθὼν πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἐπέρρωσε τὴν πολιορκίαν, ὡς τε Ἀλέξανδρος ἀπογνοὺς περὶ τῆς ὅλης, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς αὐτὸν, συγγνωσθῆναί τε τῆς ἡμαρτημένης ἱκέτης, καὶ τὰ συμμαχοῦντα φρούρια παραδοὺς, ὑρκανίαν, καὶ Μαχαιροῦντα. αὖθις ὢν καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα Γαβίνιος ἀναδούσης τῆς Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήρια γένοιντο δευτέρου πολέμου. παρὼν δὲ, μειλισσομένην τὸν Γαβίνιον, κατὰ δέος τῆς ὀπὶ τῆς Ῥώμης ἀγχιμαλώτων, τῶν τε αἰδοίων, καὶ τῆς ἄλλων τέκνων, μὴ ὢν ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα Γαβίνιος ὑρκανὸν καθαγαγὼν, καὶ τὸν τοῦ ἱεροῦ ναὸν δασμοὺς καταβαλὼν αὐτοῦ, καθίστησι τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὀπὶ πρὸς ἀσίᾳ τῆς ἀρίστων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις πρὸς ἅλας, τὸ δὲ Γαδάρεις. οἱ δ' ἵνα συντελῶσιν εἰς ἀμαθουῦντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχουῦντα κεκλήρωτο, καὶ τρὸ πέμπτῳ σέφωρις ἀπεδείχθη πόλις τῆς Γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τὸ ἐξ ἑνὸς ὀλιγαρχίας ἐλεύθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' ὀλίγον δὲ πολὺ γε μᾶλλον αὐτοῖς ἀρχὴ γένεται θορύβων, Ἀριστόβουλος ἀποδρὰς ἐκ Ῥώμης, ὃς αὖθις πολλοὺς Ἰουδαίων ὀπισωίσῃ, τοὺς μὲν, ὀλιγανδρουῦντας μεταβολῆς, τοὺς δὲ ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καταλαβόμενος τὸ Ἀλεξάνδρειον, ἀπατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ Γαβίνιος ὑπὸ σιτίνης καὶ αὐτονίῳ καὶ σερουϊλίῳ στρατιᾷ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ὀλιγανδρουῦντας. ἐν τῷ μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ πεντάλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπικολάθων, καὶ γυμνένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸ ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν γυναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιαθέντες ὑπὸ τῆς ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεῦ δὲ δισχίλιοι ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν Ἀριστοβούλῳ ἀλαλάξαντες τὴν φάλαγγα τῆς ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τῷ πρώτῳ ἐπέστη ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρειπίοις ἀναλισκόμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν ἂν ἄλλως σωθησόμενοι δύναμιν, ἀνοχλῶν τὸ πολέμιον διδόντος, καὶ τὸ φρούριον κακῶς ὠχύρου. προσπεσόντων δὲ ῥωμαίων, ὀλίγας ἡμέρας ἀντέχων ἰσχὺν δύναμιν, ἁλίσκεται, καὶ μετ' ἀπηγόρευε τὰ παιδὸς, ὃς ἀπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης ὀλίγον Γαβίνιον ἀπήχθη, καὶ ἀπὸ Γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίχα εἰς Ἰουδαίαν, Γαβινίου δὲ δεισάντων δηλώσαντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο αἰτὴ τῆς ὠδασδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὁμολογηκέναι. Γαβινίῳ δὲ ὀλίγον παρθοῦς ὁρμηθέντι στρατεύειν γίνεται πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' Εὐφράτου, κατῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, ὀπαδοῖς εἰς ἅπαντα χρώμενος καὶ τῇ στρατιᾷ, ὑρκανῷ καὶ Ἀντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ὀπαδοὺς, ὁ Ἀντίπατρος παρεσκεύασε. καὶ τοῖς ταύτῃ Ἰουδαίοις φρουροῦντας τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρασᾶσα Γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δ' ἄλλης

συρίας πρὸς τὸν Γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ Ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν Ἀλέξανδρος ὁ Ἀριστοβούλου.

μιᾶς ἴσω

μησίλεω ἢ συγκεστήσας; δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς
κῆ τ χώρας ῥωμαίους ἀνελεῖν. φεὶς ὁ γαβίνιος δέ-
σας, ἤδη ἢ παρὼν ἀπ' αἰγύπτ τοῖς τῆδε θορύβοις ἦ-
πειγμένος, δτί τινας μ τῆ ἀφεστώτων αὐτιπάτρου φε-
πέμψας μετέπεσε, σωσάμενον ἢ ἀλέξανδρον ἔρεις μυ-
ριάδας, καὶ εἶνος ὥρμητο πολεμεῖν. ὅτως ἔχοισι φεὸς
μάχλω, ὑπλίτων δ' οἱ ἰουδαῖοι, κῆ συμβαλόντων φὸς
τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μ ἀναιρεθῆναι. τὸ ἢ λοιπὸν
πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῆ. Ⓒ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱερο-
σόλυμα, φεὸς τὸ αὐτιπάτρου βέλτιστα κατεστήσατο τ
πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχη κρατεῖ,
Ⓒ μηδικὴν κῆ ὀροάνδου φυγόντας ἐκ παρθων, κρύ-
φα μ ἀπέπεμψε, φόρα ἢ τοῖς τραπώταις ἔλεγχο ἀποδρᾶναι. καὶ τύτῳ κρᾶτος αὐτῷ δεδόχος ἐλθών, πα-
ραλαμβάνει συρίαν. ἔδει εἰς τ ὅπ παρθας στρατείαν,
τόν τε ἄλλον τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ναῶ χρυσὸν πάντα πε-
ρεῖλε, κῆ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀνέχετο πομ-
πήιος. δραβὰς ἢ τ Δυφράτην, αὐτός τε ἀπώλετο, κῆ ὁ
στρατὸς αὐτοῦ. φεὶ ὧν, ἃ νῦν καιρὸς λέγειν. παρθοις ἢ μὴ
τ κρᾶτος ὑπεδραβάνειν εἰς συρίαν ὡρμημένοις, ἀνέ-
κοπτε κάσσιος εἰς τ ἐπαρχίαν δραφυγών. φεισποιησά-
μενος δ' αὐτῷ ὅτι ἰουδαίαν ἠπείγετο. κῆ ταριχαίας μ
ἐλών, εἰς ξισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει
ἢ Ⓒ πειθόλαον, τοὺς ἀριστοβύλε στασιαστὰς ὑπουρι-
στάντα. τῆ φόνε ἢ ἰῶ σύμβολος αὐτιπάτρος. τύτῳ γή-
ματι γυναῖκα τὴν ὑπερόνων ἐξ ἀραβίας κύπριν τοῦ-
τομα, τέσσαρες μ υἱεῖς γίγνον). φασάηλος κῆ ὁ βασι-
λεὺς ἡρώδης, φεὸς οἷς ἰώσηπος κῆ φερώρας, Ⓒ
σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ἢ τοῖς παντάχῃ δυ-
νατοῖς φιλίας τε κῆ ξενίας, μάλιστα φεσηγάγετο τὸν
ἀράβων βασιλέα, δι' ὑπεναμίαν. κἀπειδὴ τ φεὸς
ἀριστόβυλον ἀπείλητο πόλεμον, ἐκείνῳ φοδιαθήκην
ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσσιος ἢ κῆ σωθήκας ἠσυχάζειν
ἀλέξανδρον ἀναλήσας ὅτι τ Δυφράτην ὑπέστρεψε,
παρθυς δραβαίνειν ἀπείρξων, φεὶ ὧν ἐν ἑπομένοις ἐρῶμεν.

Κεφάλαιον ζ.

ΚΑῖσαρ ἢ πομπηίῳ κῆ τ συγλήτου φυγόντων τὸν
τ ἰόνιον, ῥώμης Ⓒ τ ὅλων κρατήσας, λύσει μ τῆ
δεσμῷ τ ἀριστόβυλον. φοδοδοὺς δ' αὐτῷ δύο τάγ-
ματα, κῆ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλ-
πίσας, κῆ τὰ φεὶ τ ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ φεοσάξεσθ. φθά-
νει ἢ ὁ φθόνος, Ⓒ τῶ ἀριστοβύλε φεοθυμίαν, κῆ τὰς
καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπὸ τ
τὰ πομπηίε φεγνωσύτων, μέχρι πολλῦ μὲν ὑδὲ τα-
φῆς ἐν τῇ παρόντα μετεῖχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτη-
ρύμενος ὁ νεκρὸς αὐτοῦ, ἕως ὑπ' αὐτονίε ἰουδαίοις ἐ-
πέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος.
ἀναιρεῖται ἢ κῆ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ
σκηπίωνος ἐν αὐτιοχείᾳ, πομπηίε τότ' ὀλιγεῖλαντος,
Ⓒ ἡμυμμένης κατηγορίας φεὶ τ βήματος, ὧν ῥωμαίους
ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μυναίου
παμαλαβών, ὃς ἐκράτησ τ ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος,
φιλιππίωνα τ υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα φέμπει.
καὶ κεῖνος ὑποπασάμενος τ ἀριστοβύλε γυναικὸς αὐτίγονον,
κῆ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ φεὸς τ πατέρα αὐτῶν ἀγάγ. ἀλλὰ
δ' ἔρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, κῆ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ τῆ

& maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia cernuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam tenuerius (id enim Antipater voluit) rempub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clàm dimittit: eósque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captísque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatē sibi sociauit: eiúsque fidei cōmendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Antipat. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filiū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

Antiq. lib. 14. cap. 14.

Antiq. lib. 14. cap. 15.

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram peremptō filiō: huiúſque affinitatis gratia fratres eius propenſiore curatuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæſaris ſe contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab acceſſu Peluſij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Aſcalonem morabatur, non ſolum Arabas, quamuis hoſpes eſſet, auxilium ferre perſuaſit: verùm & ipſe armata Iudæorum tria circiter millia ſecum mouit. Excitauit autem præſidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Peluſium proficiſcitur. Et quia tranſire vetaretur, ciuitatem obſidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte ſua muro, primus in ciuitatem cum ſuis inſiluit. & Peluſium quidem captum eſt: vlteriùs autem eos progredi non ſinebant Iudæi Ægypty, terrarum incolæ, quæ appellantur Onię. Quibus tamen Antipater non modò ne obſtarent, verumetiam, vt victui neceſſaria præberent militi, perſuaſit. Vnde factum eſt, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque ſeſe traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commiſit Ægyptiis, in loco cui nomen eſt Iudæorum Caſtra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgreſſus fluminis ripam. Lævum enim cornu contra ſe poſitum ſuperabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem perſequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam caſtris eorum potitus eſt, octoginta tantùm de ſuorum numero amiſſis. Octingentos autem forè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter ſpem verò ſeruatus ex prælio, vacuus inuidia reſtis rerum ab Antipatro geſtarum fuit apud Cæſarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum ſpe & laudibus incitatum ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audaciſſimus comprobatus eſt, multáque perpeſſus vulnera, toto corpore gerebat ſigna virtutis. Pòſt autem quando rebus in Ægypto compoſitis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate ſimul & immunitate donauit: aliiſque rebus honorando, amiciſſimémque tractando, dignum æmulatione reddidit: ciuſdémque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accuſatione Antipatri apud Cæſarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Ariſtobuli filius cùm veniſſet ad Cęſarem, maioris præter opinionem felicitatis cauſam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accuſare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiſcere miſeriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, velutiſſe patrio loco cum fratribus iniquiſſimè pellerent, multíſque gentem iniuriis afficerent dummodo ſatiarentur: quódque in Ægyptum

παῖδος δ' αὐτοῦ κτείνει). γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μεγάλης Ἀλεξάνδρας, ἀπόλων τ' ἤδη, καὶ ὅλῳ τὸν γάμον, καὶ δι' ἀμφοτέρας εὖ ποιῶν τοὺς αὐτῆς ἀδελφούς. ἀπὸ παιδὸς δ' μὲν τοῦ πομπηίου τελευτῆσαι μεταβαὶ, ἐπὶ Ἀράβους καίσαρα καταπεμφθεὶς παρὰ μιθριδάτης ὁ περγαμηνὸς, μαθὼν ἧκεν ἐπ' ἀγυπτον δυνάμεως εἰργόμενος ὑπὸ τῶν πηλουσίων ἐμβολῶν, ἐν ἀσκάλωνι κατέχετο, τοὺς τε Ἄραβας ξένος ὢν ἔπεισεν βοηθῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦκεν ἄγων ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας παρώρμησε δ' καὶ τοὺς ἐν συρίᾳ δυνατοὺς, ὅπως τοῦ βοηθείας, τόν τ' ἔποικον τῶ λιβάνῳ πτολεμαῖον, καὶ ἰάμβλυχον, οἷς αἱ τούτων πόλεις ἐτίμως συνεφέροντο τῷ πολέμῳ. καὶ θαρρῶν ἤδη μιθριδάτης τῇ προσγιγνομένῃ δ' αὐτῷ ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τ' πόλιν μὴ δι' αὐτῶ. γίνεται δ' κατὰ τὴν προσβολὴν ἀγαπητὸς αὐτῷ. τὸ δὲ καθ' αὐτὸν μέρος τῶ τείχους διαρρήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τ' πόλιν μὴ δι' αὐτῶ. καὶ πυλεῶνα μ' ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἔργον αὖθις οἱ τῶν ὀνίων προσαγορευομένων χώραν κατέχοντες. ἦσαν δ' ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους αὐτὸς μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀθνεῖα τῇ δυνάμει φυλάττειν. ὅθεν οὐδ' οἱ δι' τῶν μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκόντος δ' προσέθετο μιθριδάτῃ. καὶ λοιπὸν ἤδη τὸ δέλτα προελθὼν, συμβαλλε τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην δι' χώρων, ἃ ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δ' αὐτὸς ἐν τῇ φυγατάξῃ συν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περιελθὼν αὐτὸς φυγὴ τ' ἀριστερὸν τῶ ποταμοῦ. τῇ δὲ καθ' ἑαυτὸν, ἀναιρεῖ τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς φεύγουσι μιθριδάτῃ, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τοσούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλεῖν. ὀγδοήκοντα δ' μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μιθριδάτης ἐν τῇ φορᾷ φεύγει ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μᾶλλον τῆς ἀβάσπαστος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν αὐτοκράτορα κατορθωμάτων. ὁ δ', τότε μὲν τ' αἰδῶ τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τ' ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶ κινδύνους ἐπέρρωσεν· ἐν οἷς πᾶσι φανερώτατος ἀγωνιστὴς γενόμενος, καὶ πολλὰ ζωθεὶς καθόλου χρόνου τῶ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τ' ἀρετῆς. αὖθις δ' καταστασιάζοντα τὰ κατ' αἴγυπτον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τ' τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τῶν ἀρχιερωσύνῃ δ' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

A

B

C

D

E

F

Κεφάλαιον η'.

ΚΑτὰ τοῦτο δ' καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται φυγαδεύσεως ἀντιπάτρῳ μείζονος προσκοπῆς ἄξιος. δίον γοῦν διαδύρασθαι πρὸς τοὺς πατρὸς πεφαρμάχθαι δοκοῦντος ἐπὶ τῷ πρὸς πομπήϊον διαφορᾷ, καὶ πρὸς τὰδελφὸς τῶν σκηπτοῦχος ὠμότητα, μεμφόμενος, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμύθιον φθονερὸν πάθος, ὃ δ' ὅτι τούτοις ἰρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς φυγαδευτὰς μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπολύσειν τῆς παιρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ δι' κόσον ἐξυβείζοιεν. καὶ ὅτι τῶν εἰς αἴγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, ἢ ἐπ' ὀλυσίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῆς πάλαι διαφορᾶς, καὶ τιὼ πρὸς τὸ πομπήϊον φιλίαν ἀποσκυδάζομενοι. πρὸς ταῦτ' ὁ ἀντίπατρος ἀπορρίψας τιὼ ἐαυτὸν, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τοῖς τραύμασιν, καὶ πρὸ μὲν τῆς εἰς καίσαρα ὀλυσίας, ἐὰν ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγέναι γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. ἀντιγόνου δ' θαυμάζειν τιὼ τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων υἱὸς ὢν, & ῥωμαίων δραπέτου, & τὸ νεωτεροποιὸς ἦ), & στασιώδης, αὐτὸς παρέων ἔχων, πρὸς τοὺς ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπεχείρησεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινος, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ γὰρ νῦν ἐφιέσθαι πραγμάτων ἀξιοῦτον δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις στασιάσῃ παρελθών, καὶ χρήσηται κατὰ τῆς δόντων ταῖς ὁρμαῖς. ταῦτ' καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπεφήνατο, ἀντιπάτρῳ δ' δυναστείας αἵρεσιν ἐδωκεν. ὁ δὲ ὅτι τῷ τιμήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμενος, πάσης ὅτι ἦν τοῖς ἰουδαίοις ἀποδείκνυται, & πρεσβεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκευασμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καῖσαρ ἀπέστελλεν εἰς τὸ καπιτώλιον χαραχθῆναι, τῆς τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐπόμενον. ἀντίπατρος δ' καίσαρα πρεσβεύσας εἰς συρίας, εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τείχος ἀνεδείματο τῆς πατρίδος ὑπὸ πομπηίου κατεσκευασμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τιὼ χώραν θορύβους ὅπων κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανῷ φερόντες, εἰ ὄλβῳ, & καθ' ἡσυχίαν ἐώντονται, τῷ τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δ' πείθοιντο ταῖς ψυχαῖς ἐλπίσι τῷ νεωτερίζειν ὅτι κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πειρασουσιν αὖτι κηδεμόνος δεα ὀτιῳ, καὶ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον, ῥωμαίοις γε μὲν καὶ καίσαρα, πολεμίους αὖθ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. ἃ δὲ ἀνέξεσθ μετακινήμενον ἐκ τ' ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέσησαν. ἅμα δ' ταῦτα λέγων δι' ἑαυτὸν καθίστατο τιὼ χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτε, καὶ βασιλείας ἀτονώτερον. φασάηλον μὲν δὴ τῷ παίδων τ' πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῇ πέραιξ, στρατηγὸν καθίστησι. τ' δ' μετ' αὐτὸν ἡρῴδην, ὅτι τοῖς ἴσοις ἔσεσθαι εἰς τιὼ γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δ' ὢν φύσῃ δραστήριος, ὕλλῳ δίδεως δώσειν τῷ φρονήματι. καταλαβὼν οὖν ἐζεκίαν τὸν ἀρχιλῃστὴν, τὰ περὶ χῆ τῇ συρίᾳ καταφέροντα μ' μεγίστᾳ σίφος, αὐτόν τε σὺν πολλοὺς τῶν λῃστῶν. ὃ δὴ μάλιστα τοῖς σύρεσι κατώρθωσε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν αἰά τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρῴδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, & τὰς κτήσεις ἀσφαλοῦς. ἦν δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὅτι συγγενεῖ τὸ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τιὼ συρίαν. πρὸς δ' τὸν ἀδελφὸν δίδυμον ἔρριζωτο, καὶ φασάηλος φιλοτιμεῖτο τιὼ ἀγαθὸν ἔρι, τὸς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνατωτέρους καθίσταμενος, καὶ δι' αὐτὸ μὲν ἔχων τιὼ πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειρόκαλος εἰς τιὼ ὀξυσίαν ὀξυβελίζων. ἐνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium votúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, boníque aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuerta patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutísque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunísque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poscceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ ejúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam

Ant. lib. 14. cap. 16.

quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Antipater obsequiis regalibus ab ea gente co
lebatur, & honores ei tanquam rerum domi-
no omnes habebant. Nec tamen ipse propterea
minùs fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Ve-
rùm fieri non potest, vt liuorem quisquam in
secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus,
quamuis & antea tacitè sua sponte mordeba-
tur adolescentium gloria, maximéque rebus ab
Herode gestis, & crebris nunciis laudes eius
per singula facta prædicantibus augerentur: à
multis tamen inuidis, qui regias infestare so-
lent, quibúsque Antipatri eiúsq; filiorum pro-
bitas officiebat, instigabatur: dicentibus quòd
Antipatro & filiis eius rebus traditis, solo con-
tentus & hac potestate vacuo regis nomine se-
deret. & quàm diu sic errabit, vt in se reges
producat? Nec enim eos vel simulare iam pro-
curationẽ, sed certè esse dominos ipso reiecto:
cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæo-
rum legem tantam multitudinem peremisset
Herodes: illúmque nisi regnet, sed adhuc pri-
uatus sit, ad iudicium venire debere, rationem
tam ipsi regi quàm patriis legibus redditurum,
quæ indamnatos occidi non sinerent. His pau-
latim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum
autem iracundia prodita, causam dicturũ Hero-
dem iubet accersiri: atque ille & patris mo-
nitu, & quòd ei fiduciam res gestæ darent, firma-
ta priùs Galilæa præsidiis, ad regem profi-
cisci tur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel
derogare videretur Hyrcano, si plures duceret,
vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar
adolescenti metuens, ne quid apud inimicos
deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit,
qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij
crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem,
qui eum diligeret, per se quoque id cupiens, ab-
solutionem decernit. Atque is inuito rege eua-
sisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, ne-
quaquam paratus obedire, si denuò fuisset ac-
citus. Rursúmq; ab improbis irritabatur Hyr-
canus, qui dicerent iratum Herodem abiisse, &
vt se contra ipsum strueret, properasse Hæc au-
tem rex vera esse existimãs, quid ageret nescie-
bat: quoniam potentiorem inimicum videbat.
Cùm verò à Sexto Cæsare dux militum per Sy-
riam itémque per Samariam declaratus esset
Herodes, neque solùm propter gentis fauorem,
sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in
timorem extremum incidit, iamiamque illum
contra se credens cum exercitu esse venturum.
Neque opinione deceptus est. Namque Hero-
des intentatæ sibi accusationis iracundia, con-
flatam militum multitudinem in Hierosoly-
mam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret.
Idque fecisset, ni pariter egressi pater & frater
fregissent eius impetum, deprecantes, vt & ipse
vindictam minis tantùm, solàque indigna-
tione metiretur: regi autem parceret, sub quo
ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea
quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur:
quia tamen absolutus est, gratias ageret, ne-
que tristibus quidem paria referret, salutiverò
esset ingratus. Quòd si etiam momenta bel-
lorum reputanda viderentur, iniquitatem
militiæ consideraret: neque omnino de
victoria bene speraret, qui cum rege con-
gressurus esset domestica consuetudine iuncto

A λῶ ἐν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, καὶ τιμαὶ ὡδὲ πάντων ὡς
δεσπότῃ τῷ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τῆς πρὸς ὑρκανὸν
διανοίας, ἢ πίστεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν εὐ-
προαγίαις φθόνον διαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν
καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλέος τῷ νεανίσκου ἐ-
δάκνετο, μᾶλλον δ' ἐλύπει τὰ φασκόμενα κατορ-
θώματα, καὶ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκαστον δό-
ξαις προσέχοντες. πολλοὶ δ' τῷ ἐν τοῖς βασι-
B λείοις βασκάνων πρόσθιζον, οἷς ἦ τὸ τῷ παίδων, ἢ τὸ
ἀντιπάτρου συμφερνιζὸν προσίσατο, λέγοντες ὡς ἀν-
τιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ διαχωρήσας τῷ προσ-
κείμενον καθίζοιτο τιμῶμα μόνον βασιλέως ἔχων ἄρ-
μον ἐξουσίας. καὶ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτῷ
βασιλεῖς ὑπερέφων; οὐδὲ γὰρ εἰρωνεύεσθαι τιμῶ ὑπερ-
τιμῶ αὐτοὺς ἔτι, φανερὸς δ' ἤδη δεσπότας παρωσαμέ-
νους ἑαυτόν. εἰ γε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ὑπεσ-
χόντος αὐτῷ, τοσούτους ὡδὲ τὸν ἰουδαίων νόμον ἀνῄ-
ρηκεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ἦν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώ-
της, δεῖν δὴ δίκην ἔχειν, ὑποδύοντα λόγον αὐτῷ τε
καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι.
τούτοις καὶ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκαίετο. ἐπὶ τιμῇ ὀργὴν τε-
λευταῖον ἐκρήξας, ἐκάλει κελεύσμενον τὸν ἡρώδην.
ὁ δ' ἐπὶ τῷ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῷ θεραπ-
των διδόντων παῤῥησίαν, αἴρει, φυγαδικῆς διαλαβὼν
σκέπης μᾶλλον τιμῆ γαλιλαίαν. ἦρε δ', μὴ καρτερῶν σπό-
φοις, ὡς μήτε καταλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀδεὴς ἄρχων
δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέξτος δ'
καίσαρ δείσας πρὸς τῷ νεανίᾳ, μήτι πρὸς τοῖς ἐγκλη-
θεῖσιν ἀπολυφθεὶς πάθῃ, πέμπει πρὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς
ἀπαγγελοῦντας διαῤῥήδην, ἀπολύειν ἡρώδην τῆς
φονικῆς δίκης. ὁ δ', καὶ ἄλλως ὠρμημένος, ἠγάπα
μὲν ἡρώδην, ἀποψηφίζεται. ὃς ὑπολαμβάνων
ἄκοντας τὸ βασιλέως διαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀν-
χώρησε πρὸς σέξτον, πρόσφατα σπουδαζόμενος ὑπ' αἰδοῖ
ὑπακοῦσαι καλοῦντι. πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον
ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἰχεσθαι τὸν ἡρώδην λέγον-
τες, καὶ πρόφασιν κατ' αὐτοῦ. πιστεύων δ' ὁ
βασιλεὺς, ἃ εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἐώρα μείζονα τὸν
διάφορον. ἐπεὶ δὲ τοῦ σέξτου καίσαρος καὶ στρατηγὸς
ἀπεδείχθη κοίλης συρίας καὶ σαμαρείας, οὐ μόνον τε
κατ' εὔνοιαν τῷ ἐν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει φο-
βερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δείους κατέπεσεν, ὅσον ἔπω προσ-
δοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς. καὶ διημάρτη-
οἰόσεως. ὁ γὰρ ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸ τῷ δί-
κην ἀπειλῆς στρατιὰν ἀθροίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦ-
γε καταλύσων ὑρκανόν. καὶ ἔφθη τοῦτο ποιήσας,
εἰ μὴ προεξελθόντες ὅτε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἔκλαυσαν
αὐτοῦ τῷ ὁρμῇ, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ
ἀπατάσει μόνῃ μεῖναι χεῖρα ἄμυναν, φείσασθαι δὲ τοῦ βα-
σιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσούτης δυνάμεως προῆλθε.
δεῖν τε εἰ κληθεὶς ὅτι δίκην παρώξυνε, καὶ μὴ δεῖ δ' ἀ-
φόβως δ' χαρίσεσθαι, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαι-
τᾶν, δεῖ δ' σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. εἰ δὴ λογιστέον
εἴη πολέμου ῥοπὰς βεβαιοῦσθαι πρὸ θεῷ, πλείων εἶ δ'
στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ δεῖ δ' νίκης καὶ χειρὸς καὶ
πᾶν ἔλαττον εἶ), μᾶλλον τε συμβάλλειν βασιλεῖ, δ'
συνόφρυ, πολλάκις μὲν διεργάτην. χαλεπὸν δ' οὐδὲ
& de se bene merito, sæuo autem nunquam,

πατε, πλὴν ὅσον πονηρῆς συμβούλοις χρώμενος, δίκης ἐ- A
φειν αὐτὸν σμικρᾶ ἀδικήματος. πειθεὶς δ' τούτοις ἡρώδης
ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες εἶναι, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν
δηλοῦσθαι τῷ ἔθνει. καὶν τούτῳ γένηται δεῖ ἀπάμειαν
ταράττειν ῥωμαίων, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, πεπαλλίου μὲν
βάσιν δι' ἣν εἰς πομπήϊον ἦνοιαν, δολοφονήσαντος
αὐτὸν καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν ἐκδεξαμένης, τὴν
δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὧν τὰ πρωτεῖα τῆς φόνου
βάσεως συμβαλόντων μὴ πίστις τὴν δυνάμεως, οἷς καὶ B
δι' ἣν ἀπρομηθίαν, καὶ δι' ἣν ἀφειδίαν καίσαρος, φίλοις
ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος διὰ τοὺς παίδων ἔπεμ-
ψε συμμαχίαν. μεταμανθάνει δὲ τῷ πολέμῳ, μέρος μὲν
ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτῳ ἐκδεχόμενος διάδοχος.

Κεφάλαιον Θ.

Συνίσης δὲ ῥωμαίοις καὶ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας
πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτῳ ἄφνω κτείναντιν δό-
λῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ζία καὶ μῆνας C
ἑπτά. μεγίστη δὲ ὀλὶ τῷ φόνῳ γνωμὴ κινήσεως, καὶ
διαστασιάζοντων τὴν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείας ἐ-
χώρει, ᾗ ὁ συμφέρειν ὑπελάμβανε. δὴ νικᾷ κάσ-
σιος εἰς συρίαν, καταλαβόμενος τὰς ἐκ ἀπάμειας δυ-
νάμεις. ἔνθα βάσας τὸ μέρος, τὰ διεσῶσα τάλαντα
διαλλάξας, ἐλευθερῶν μὲν ἀπάμειαν τὸν πολιορκίας, ἀ-
γόμενος δ' αὐτὸς τὸν στρατιᾶς ἐπῆλθε φορολογῶν τὰς
πόλεις, καὶ τὰς δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος. κα- D
λεῖ δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα,
δόσιος αὐτίπατρος τὸν ἀποστολὴν τῶν κασσίῳ, τοῖς τε ἰδίοις
δοῦλον εἰσπράττειν τὰ χρήματα, καί τισιν ἄλλοις τὴν
ἐπιτηδείαν καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ τινὶ τὸν διαφό-
ρων. ὅτως ἦπται ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμνημόνευσε κά-
σσιον ἡρώδης, τὸν ἑαυτῷ μοῖραν ἐκ τὴν γαλιλαίας κο-
μίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φί-
λος ἦν. τοὺς δ' λοιποὺς εἰς βεθσυνίτας κακίσας, αὐτοῖς
ἐθυμᾶτο τὴν πόλεσι. δόξαν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑ- E
τέρας τῶν τοπαρχιῶν ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν
εἰς ἐμάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ ταχὺς εἰσέφερεν.
ἐπέσχε δὲ τὴν τε τούτου, καὶ τὴν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν
αὐτίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας κάσ-
σιον. ἐμοὶ μὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασσίου, τὸν χάει-
τος ἐπεμνημόνευεν αὐτίπατρῳ, καὶ δι' ἣν πολλάκις στε-
φεῖς ὅπλων ἐκ τὸν ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. αὐτίπατρος δὲ τὸν
ἰσχὺν καὶ τὸ παντάρχειν τὰνδρὸς ὑποδύσας, ἀφαιρεῖται F
τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν δηλησόμενος
ἔμμαον. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῷ αὐτιπάτρου
παίδων φθάνει τὸν τε δὴ ἱεροσολύμων φρου-
ρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδην πεπος δμένον τὰ ὅπλα,
πολλαῖς ἀπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκπεπλάσας, ἀλλα-
κτὰς αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθει γενέσθαι. πάλιν
γοῦν ὑπ' αὐτιπάτρου σώζεται πεισαντος μέρκον τὸν
τὸν στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλι-
χον, ἐφ' οἷς ἐσωτέρησε. συστάντος δὲ τοῦ πρὸς κάσσιον G
καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ,
κάσσιος καὶ μέρκος στρατιὰ ἀθροίσαντες ἐκ τὴν συρίας,
ἐπῆλθε μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἔδοξε συμ-
βεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἁπάσης ὑπομελη-
τὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἱππικὴν δέντερ-

nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortē Cæsaris & infidiis Malichi. *Ant. lib. 14. cap. 20.*

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septémque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit; & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterèaque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguēs Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissiorin exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescēte & Antonio cum Bruto & Cassio bellū gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnū momentum, vbi vsus popoſcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenire, Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, cautáque contempta, nocte ingressus est. Itemúmque Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis, quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad litus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: víxque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quód timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἢ τὸ τῷ πολέμῳ καταλύσειν ὑπὸ λύπης κάσιος ὑπεσχέτο κ) ἰουδαίας βασιλέα. σωιέδη δ' αὐτιπάτρῳ, τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, κ) τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γιν-ὀμ.ς. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δίδωσι φάρμακον αὐτιπάτρῳ. κ) ὁ μὲν, ἀγώνισμα τὸ μαλίχου νομιζόμενος, κ) τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα δραστήριος αὐτὴρ εἰς ἀφηγήσεις πολεμίτων, κ) τὴν ἀρχὴν ἀναπτησάμενός τε ὑρκανῷ, κ) διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀριθμὸς ἔπειθεν. κ) δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ἐγὼ δὲ προμήσειν πρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ Ϲ παρὼν αὐτίκα στρατὸν ἄγων ὅτι τιμωρίᾳ τοῦ πάτρος. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διαφασπάζειν γὰρ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ὑπολογόμενόν τε πρὸς τὸν μάλιχον, Ϲ τὴν ὑπονοίας ὑπολύειν ὡμολόγει. λαμπρῶς δὲ πομπαῖον ὅτι τοῦ πατρὶ κηδείας ἐτέλεσεν. ζαπεὶς δ' ὅτι σαμάρειαν, σάσει τεταραγμένην, κατεσήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα κατ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων κ) πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, σπεύδων γὰρ δεδιὼς τὴν ἔφοδον μάλιχος, σκώλυει τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνοίᾳ τοὺς ἐπιχωρίους. ὁ δὲ τὴν προφάσεως καταφρονήσας, κ) τῶν προσιόντος, εἰσέρχεται δὲ νυκτός. κ) πάλιν μάλιχος προσιών, ἔκλαιεν αὐτίπατρον. ἀνυπεκρίνετο δὲ μόλις πρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, κ) κατὰ μὲν δὴ σπουδῶν τὸν πατρὸς ἀναίρεσιν ἀποδύρετο, Ϲ ἄλλως μισῶν μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετέωρα τὴν φονέα τοῦ πατρὸς αὐτεπιστείλας, κ) τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προστάξειν πρώδη βοηθεῖν εἰς προάξιν δικαίαν. καπειδὴ λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῷ συμπεσὼν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρέας τε, κ) στεφάνους φέροντες, πρώδης μὲν τοῦτον τῇ τιμωρίᾳ τὸν καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, τὸν ἐν τύρῳ γόν), τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα φοβερὰ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, κ) αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν ὑποδρὰς παρεσκεύαζετο. παρώξυνε δ' αὐτὸν ἡ σωτηρίας ἀπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανεστήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, καιρὸν τῷ πρὸς ἀντώνιον πολέμῳ προσαπωλλύου, κ) βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δόλῳ. ἐπεγέλα δὲ ἄρα τὸ θεῖον αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν πρώδης προειδόμενος αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, κἀκεῖνον δὴ δεῖπνον καλεῖ. παρεσκῶπτα δ' ἑστιῶν τῷ οἰκετῷ τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς δὴ τὴν τοῦ δείπνου προμηθείαν, τῷ δὲ ὄντι προστάξειν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν δὴ τὴν ἀνδραν. κἀκεῖνοι τῷ καιρῷ προσταγμάτων ἀναμνησθέντες δὴ τὸν πρὸ τῆς πόλεως ἀγκαλὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα φθάσαντες τὸν μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. ὑρκανὸς δὲ θαῤῥῆμα μὲν ἐκπλαγεὶς ὑπ' ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, πρώδην ἱκέτευε τὸν ὀκτείνας εἰπεῖν μάλιχον. ἀποκεναμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων τὸ καιρίου προσταγμα, κάσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ κ) τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων δεινὸν ἀνελών. εἶτε δὴ φρενῶν ὑρκανὸς ἔτως, εἴθ' ὑπὸ δείους ὁμόσε τῇ προφάσει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἰῶ. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ἔτως πρώδης μετῆλθεν.

Κασσίου

Κεφάλαιον ι.

Κασσίου ἢ ἀναχωρήσαντος ἀπ' Συρίας, πάλιν, ταῖς ἐν Ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὲν στρατιὰς ἐπανάστασιν φασκόντος, καὶ κρίνειν τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ θανάτῳ θέλοντος· ἡρώδης ἢ ἔτυχε μὲν οὐδὲν ἀσθενῶν τῷ σώματι κατὰ Δαμασκὸν, ὁρμώμενος ἢ βοηθεῖν, ὡσὼ νόσου κατεχόμενος. καὶ τούτῳ φασάηλος καὶ ἑαυτὸν ἕλικος παρεμύθιον, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἕλικι συμπεφύκει, καὶ ὅτι θεωρῶν τὸν ἀδελφὸν τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατεῖλημπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν αὐτῷ τε πρὸς τὸν ἡρώδην βίαν ἤρκεσεν, ὃς ἀπαρρωδεῖς, ἅτε ἄλλα θρυλαμβάνων, καὶ κεῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἐκβὰν ἀφῆκεν. ἐξέλασε δὲ καὶ ἀπὸ γαλιλαίας, μύριόνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη ἐξ ἑτῶν κατεχηκότα τὰ ἐρυμάτων. τοὺς δὲ ληφθέντας τυρίους, ἐάσασι μὲν πάντας, ἐξι δὲ οὓς καὶ θυμούμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιαν ἑαυτῷ θηρώμενος τῆς πόλεως, καὶ τῷ τυράννῳ μῖσος θηρώμενος. ὁ δὲ μύριων, ἐξίωτο μὲν τῆς τυραννίδος ὑπὸ κασσίου, τυραννίσι πᾶσαν ἀναλαβόντος τὴν συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνέλαβεν ἀντιγόνῳ τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον δὲ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιούμενος, ἐσπουδὸν εἶχε τὴν καθόδου. χορηγὸς δὲ ἦν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἐν πόλει, πρὸς τούτους ἡρώδης ἀντιταξάμενος ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ τῶν ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ἐπὶ τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε φιλεῖσθαι ἐδόκει τὴν ὑρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. προτερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, εὐδόκιμον, δωρεὰς καλέιτο, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ἀντίπατρον. τότε δὲ γάμας τὸν ἀλεξάνδρου τὸ ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδοῦν τε ὑρκανοῦ μιριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γίνεται. ἐπεὶ δὲ κάσσιον μὲν φιλίππους ἀπολόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅπου δὲ τὰ ἀσίαν ἀντώνιος, προσβαλομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς ἀντώνιον εἰς ὑβρεις, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες φασάηλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατῆσαι τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον τιμῆς ὑρκανῷ τιμῶν. πρὸς δὲ παρὼν ἡρώδης, καὶ τεθεραπευκὼς ἐν ἀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ὅσα διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ὅσα διελύθησαν. αὖθις δὲ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντιόχειαν διάβολον ἐπ' ἀντώνιον, ἤδη τῶν κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευόμενοι τοῖς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπελύετο δὲ μασσαλας ἀπολογούμενος, συμπαρισῶς ὑρκανῷ δὲ τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανὸν διεπωμνύετο τοὺς ὑπατικοτέρους ὄντας ἄρχειν. τῷ δὲ, τοὺς πρὸ τὸν ἡρώδην πρεσβεύσαντος, ἡδεῖς, ἐν δὲ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παλαιὸς δεχθεὶς ὑπ' ἀντιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τὰς ἀρχὰς ἀποδείκνυσι τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν ὑπισχνούμενος. πρεσβευσαμένων δὲ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

A

B

C

D

E

F

G

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phasaelum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicé: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriísque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secũ ducebat, & Ptolemæũ propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatũ sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percõctabatur Hyrcanũ, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodẽ, eiúlque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissiméque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. lib. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vsus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosólymam cursu petebant: auctíque multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodéque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autē in fugam vertit, & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingētis équitibus Parthum recepit, συλλαβὼν ἐῤῥιψεν, ὃς κ᾽ αὐτὸν ἐλεῖν ὥρμησε. τοὺς δ᾽ λοιποὺς μεθ᾽ ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γίνεται τάραχή. χιλίους γὰρ πάλιν ἔπεμψαν φρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ὅπῃ ἱεροσολύμων ὁρμηθείς. ὅπῃ τούτοις πεπραγότας, σκήπτεται τὴν ἀρχοντα τῶν τυρίων, κολάζειν πρὸς ἀξίας οἷς ἂν λάβῃ, συγκαταβιβάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ καταστάθεῖσι τῇ ἀρχαίᾳ. πρὸς δὲ τούτοις, πολλὰ παρήνει παρελθὼν ὅπῃ τὸν ἀγχίαλον ἡρώδης σωῦ ὑρκανῷ, μηδ᾽ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιος, μήτε τῇ πατρίδι πολέμου γένεσθαι φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῷ δ᾽ ἐπὶ μᾶλλον ἀγανακτοῦντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δ᾽ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, κ᾽ οἱ ξαυμαπίαν θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. οἱ μὲν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μὴ τὸν πάλαι σωτῆρα σώσαντες, παρώξυναν τὸν ἀντώνιον, ὡς τε κ᾽ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

Κεφάλαιον ια᾽.

ΜΕτὰ δ᾽ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης τῶν παρθων σατράπης σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συείαν καταλαμβάνοντος, λυσανίας ὁ διαδεξάμενος ἤδη τὴν ἀρχὴν, τὸν πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαΐος δ᾽ ὃν ὁ μιναίου, πείθει τὸν σατράπην ἀποδόσθαι χιλίων τάλαντων, κ᾽ πεντακοσίων γυναικῶν, καταλαβεῖν ὅπῃ βασιλεία τὸν ἀντίγονον, καταλῦσαι δ᾽ τὸν ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἦει κ᾽ τὸ φοινίκιον, βαρζαφάρνῃ δ᾽ διὰ τῆς μεσογείου προστάττει ἐμβαλεῖν. τῷ δ᾽ ὑπὸ θαλαττίων τύριοι; πάκορον μὲν ἐδέξαντο, καί τοι πολεμαίων κ᾽ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ δ᾽ οἰνοχόῳ τινὶ τῷ βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μοῖραν τῆς ἵππου φράσαι, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκοπήσοντα τὰ τῶν πολεμίων, κ᾽ πρὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα αὐτῷ. τὸν δ᾽ λπιζομένων τὸ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι σωθέντες πρὸς αὐτὸν, προθύμους ἑαυτοὺς ὅπῃ τὸν εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ᾽ αὐτοὺς ὅπῃ τὸ καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ῥᾳθυμήσαντες συμβολῆς, ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους, κ᾽ διώξαντες ὅπῃ ἱεροσολύμων ἔθεον. ῥᾳθυμοῦντες δ᾽ πλείους, μέχρι τῶν βασιλείων προῆλθον. ὑρκανὸς δ᾽ κ᾽ φασαήλης δεξάμενοι αὐτοὺς κρατερῶς ἐῤῥωσαν, μάχη κ᾽ τῇ ἀθροᾳ συῤῥήγνυται. καθ᾽ ὃν ζεσάμενοι τοῖς πολεμίοις οἱ περὶ ἡρώδην, κατακλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, κ᾽ φρουρὸς αὐτῷ ἄνδρας ἑξήκοντα τῶν πλησίον οἰκείως ἐγκατέστησαν. τούτοις μὲν σωῦ ὁ σασάζων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἡρώδης δ᾽ τὸ δῆμον πολλὰς κατ᾽ ὀργὴν τῶν ἀπολωλότων, ἀναιρεῖ συμβαλὼν, κ᾽ καθ᾽ ἡμέραν ἐπιπιπτόντων ἀλλήλοις κ᾽ λόχους, φόνος ὃν ἀδιάλειπτος. ἐνίσταντο δ᾽ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, ταῖς περὶ τὸ ἱερὸν πάντα, κ᾽ ἡ πόλις ὅλη πλήθει τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ἀναπιμπλᾶται τὸ πλέον ὁπλιτῶν. ἦν φασαήλος μὲν, τὸ τεῖχος, ἡρώδης δ᾽ μετ᾽ ὀλίγων ἐφρούρει τὰ βασίλεια, κ᾽ τοῖς πολεμίοις ὅπῃ ἐφαμὲν ἀσυντάκτοις κ᾽ τὸ περισάρκιον, πλείοσι μὲν ἀναιρεῖ, ζέπεσι δ᾽ πάντας. κ᾽ τοὺς μὲν, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς δ᾽ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συλλείβῃ. κἂν τούτῳ διαλλαχθεὶς μὲν ἀντίγονος φράσαλεῖ, πάκορον εἰσαφεῖναι. φασαήλος δ᾽ πιθεὶς τῇ πόλει ξενίᾳ τὸν πάρθον εἰσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων,

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆ παύσαι τὸν στάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασαήλου δόλῳ περιβάλλον
ὡς ἐπὶ τὸν Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ
καταλύσεως, καί τοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου,
καὶ παραινοῦντος ἀνιέναι τὸν ἔπιβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς
ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἄπιστος εἶ)
ναι τοὺς βαρβάρους. ἔξεισι δ' ὑρκανὸν ὡσαλαβὼν καὶ πά-
κορος, ὡς μήτ' αὐτὸν ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ
πεντακοσίους τοὺς ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς B
συνέπεμπε Φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύτερον καὶ τῶν γα-
λιλαίων, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιεῶντας, καὶ ἐν τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τὸ στρατόπεδον δ' ἐκτὸς ἔτυχεν παντάπασι σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπειρῶντο. δῶρα γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῶντας ἐλόχα. τοῖς δ' ἀφθο-
νίας γίνεται τὴν ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἴς τι τῆς πα-
ραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται Ἐκδίππων. ἐκεῖ
γὰρ τῶν ὑποσχέσιν ἤκουσαν τῆς χιλίων ταλάντων, C
ὡς ἀντίγονος τὰς πλείστας τῆς παρ' αὐτοῖς γυναικῶν,
ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωτο παρθοις. ὅπερ δὴ προ-
λοχίζοντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῆς βαρβάρων
ἀεὶ, πάλαι δ' αὖ καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ προεμάθον
ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην φεύγειν λαβεῖν, ὡς μὴ
περιυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἐπὶ
λόγοις ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῆς ἔβλεπον. ὁ μὲν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραι- D
νοῦντος ὀφελίας φεύγειν, πέπυστο γὰρ σαφῶς σεσα-
μάλλα τῶ πλουσιωτάτω τότε σύρων τὸ σωτάξιν τὸν ἔπι-
βελῆς ὅλων, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμενεν, ἀλλὰ τῆ
σατράπη προσελθὼν ἄντικρυς ὠνείδιζε τὸν ἐπιβου-
λὴν, καὶ μάλιθ' ὅτι γένοιτο τοιοῦτος χρημάτων ἕνεκεν.
πλείω γὰρ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεχνεῖτο,
ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα E
παῦρος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκε-
δασάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. δι' ὀλίγου
δὴ καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο
σφάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα
πρὸς τὴν ἀπορίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.
ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπε-
βάλλετ συλλαβεῖν ἔξω τῶ τείχους ἀπατήσας προελ-
θεῖν, ὥσπερ ἐντολὰς εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων
τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολε- F
μίους ἐμπεπωκέναι τὰ μεμυσμένα τῶν ἐπιβουλῶν αὐ-
τῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καί τοι μά-
λα ἀξιοπίστως τῶ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑ-
παντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. ὅτε γὰρ ἐαλω-
κέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ προείχεν οὐκ ἐπιβου-
λὴν, ἀλλ' ὁπόσα διεφέρετο φασάηλος. ἔτυχεν δὲ
παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμέ-
νον, G προσήει ὑρκανοῦ θυγάτηρ μαριάμμη συνεπο-
μένη γυναικῶν καταπεπολοῦσα, μὴ προσίεναι, μη-
δὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς
βαρβάροις. ἔτι δὲ τῆ περὶ πάκορον σπεπομένων
πῶς ἂν κρύφα τὸν ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ
ἐν τῶ φανερῶ οἷόν τε ἦν αὐδενὸς οὕτω δυνατῶ
προχωρεῖσθαι, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῆς οἰκειοτά-
των προστώων, νύκτωρ ὅπη ἰδουμαίας ἐχώρει λά-

prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano. quo minus suspectus esset nonnullísque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem diffidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper a Barbaris præstituerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

ἔθεα τῆ πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μὲν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

desponsatámque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrã illam bello implacato replerent, Marisa quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phasaelum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcaniquidẽ auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus vnquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὴν καθ' ἡλικίαν παῖδα μητρὸς, καὶ τὸν νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδηγεῖν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν θεραπόντων διέκοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὴν φυγὴν παρθυαίους ἐποίησεν, ἐνοχλήσαντας μὲν διλιενικῶς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ἀθρόαν παμμιγῆ ὀπισθοπολεμοῦντες. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι κατεσκεύασε, καὶ ἀνεδείματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τοιαῦτα μὲν φρονοῦντες καθ' ἡμέραν, αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατῆσαν ὑμνοῦντες τὴν ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοῖς πολλοῖς τὴν ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὄχλον ἑξαθαι τῇ μασάδᾳ. ἦσαν δ' ὡσεὶ τετρακισχίλιοι. πεισθεὶς οὖν ἡρώδης, τοῖς μὲν βαρυτέροις τῶν χρείας ἐφόδια ἔπεμψεν εἰς τὴν ἰδουμαίαν, οὓς ἐφύλαττε. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταλιπὼν, εἰς τὸ φρούριον διεσώζετο. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα τοῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ παντοδαπὴν εἰς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, παρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐστράφησαν, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσεπίπτον, καὶ τὸ βασίλειον, διαρκοῦσι μόνον τῶν ὑρκανεῖ χρημάτων, εὗρον δ' ἐπὶ πλείω τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἐχ ὅσοις ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων διεπεμψάμενος, καὶ τῶν αὐτοῦ διαπεμπόντων ὁμοίως ἔχασε. παρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅπη τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάξιον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε κατασῆσαι βασιλέα αντίγονον, ἀλλὰ καὶ δεδεμένον αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀγαγέσθαι. ὁ δὲ ὑρκανὸς μὲν προσεποιεῖτο αὐτὸς τὰ ὦτα λωβᾶται τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτε δυνατὸν τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. ὁ φασάηλος δὲ ἀρετῆς ὑπερέχει, φθάσαντος πέτρα προσπεράξαι τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρῳ καὶ χερῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγχινέστατον, αὐθρεστάτα θήσειν, ποιησάμενος τὴν καταφρονὴν τοῖς κατ' τὸν βίον ἔργοις φρέπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, ὠμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' ἀντιγόνου θεραπεύσαι δηθεν αὐτὸν, ἐμπλάσειε τὸ βαῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτὸν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τῇ μὲν ἀρχῇ ἔχει λαμπρόν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νικᾶν εἶπεν δίθυμος ἄπειμι, τὸν μεταλλάσσοντα τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. παρθοι δὲ καὶ τοι διημαρτηκότες ὧν μάλιστα ἐπεθύμουν γυναικῶν, καθίσασι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιόχῳ τὰ

θεάγματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀπάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίων. ἡρώδης δὲ σωφρονέστερον ἤλαυνεν

εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τὰδελφῷ ζῶντος ἐπιχόμενος A
χρήματα παρ' αὐτοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πείσειν
αὐτὸν φασαήλην τὴν τῶν βαρβάρων ἔλπιδα πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ τὰ πάτρωας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄρα-
βος γένοιτο, καὶ τὰ δάνεια δωρεὰν μικρολογώτερος, δα-
νείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τὸν υἱὸν λυτρωσόμενον
παῖδα. καὶ γὰρ ἐπήγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν ἑπτά.
τάλαντα δ' ἦν ἕτοιμος χιλιάσιν ἄναγε, προσποιούμενος
τυρίοις χαριεῖσθαι. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ ἀπω-
δὴν ἐφθάκει, καὶ φασαήλης τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης B
φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ φιλίας μνήσασθαι. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτοῦ μάλιχος, πρεσβείας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, πρεσβεύσασθαι ἀπαγορεύειν, πρόφασιν μὲν χρώμενος πάρθοις, ὑπηκρυκευσαντο γὰρ αὐτοῖς ἐκβαλεῖν ἡρώδην τῆς ἀραβίας. τῷ δ' ὄντι προαισθόμενος καταχεῖν τὰ αὐτοκράτορος χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς αὐτοκράτορι χαρίζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δ' ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστερεῖν τὰς αὐτο- C
κράτορος καταθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δ' αὐτῷ οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους ἔχειν ἀραβας
ἐδόκει, δι' ἃ φιλτάτους ἔλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀποκεινάμενος, ὡς ὑπηγόρευε τὸ πάθος, ὑπέστρεφεν ἐπ'
αἴγυπτον. εἶτα μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῆς ὑπο- D
χωρίων ἱερῶν αὐλίζεται τοὺς ἀπολειφθέντας ἀπαλα-
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν προσελθόντι, τὰ
περὶ τοῦ ταδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. προσ-
λαβὼν ὀλίγους πένθος ὅσον οἷόν, ὡς ἀπεθήκατο προτέρους,
ἦει προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ὁ ἄραψ μετανοήσας,
ἔπεμψε δρόμῳ τάχους τοὺς ἀναλέσοντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἔφθασε δ' εἰς τούτους ἡρώδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχανόντων ὑπὸ τῆς ἐ-
φορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τὴν E
τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τὰνδρὸς αἰδεσθέντες, προ-
πέμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δ' παρελθὼν
εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζε-
το. δυσπρεσυτάτου δ' τὰς προσκλήσεις τοῦ βασιλί-
δος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδύσας, μή-
τε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει.
κινδυνεύσας δ' περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό- F
δρα τοῦ θεοῦ κάσιον πολέμῳ τεθυχωμένου. δε-
χθεὶς δ' ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φί-
λων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται
δίημιν μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κα-
ταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρώτῳ
μὲν τὴν παρ' αὐτοῦ φιλίαν ἀνεστύγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τὰς
τε αὐτοῦ, καὶ τῶν γενῶν συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι
τε τοῖς οἰκειοτάτοις ἐν φρυγίᾳ καταλιπὼν πολιορ- G
κουμένοις, δεῖ χειμῶνος πλεύσειεν ἐπ' αὐτούς ἱκέ-
της. ἀντωνίου δ' ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἶκτος,
καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς αὐτοκράτορος ξενίας. τὸ δ'
ὅλον, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε
τότε βασιλέα καθίσαι ἰουδαίων, ὃν πρότερον αὐ-
τὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐπῆρε δ' ἂν ἔλαττον τῆς εἰς
ἡρώδην φιλοτιμίας, ἢ πρὸς αὐτοκράτορα διαφορά. τοῦτον
γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανε.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phaiaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quam primùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filius gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curatum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit, Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eíque tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidē iunctæ cū Antipatro dexteræ, tū verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regē constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchā antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. *Ant. lib. 14. cap. 15.*

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiuntur. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. *Ant. lib. 14. cap. 23.*

EOdem verò tempore Antigonus apud Masadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc aperto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silõnis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Masadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

καίσαρα μὲν ἕτοιμότερον αὐτὸ τὰς πατρῴας στρατείας ἀνανεούμενον, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτὸ τῷ πατρὶ συνδιώνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὲν καὶ τὸ πρόθυμον δραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐπὶ μὲν σαλᾶς, καθ' οὗ αὐτὸν ἀντωνῖνος ἀπεστάλμενος τὴν πρόθεσιν, ἃς τε παρῴας διεργασίας, καὶ τὴν αὐτὸ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ὃς οὐ μόνον διαφανὲς ἦν τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπὸ παρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίοις ἐναντιώτατον. τὸν δὲ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κινηθέντα, ὡς παρελθὼν ἀντώνιος, καὶ πρὸς τὸν καὶ παρθων πόλεμον βασιλεύειν πρόθεσιν συμφέρειν ἔλεγεν, ἀπεψηφίζοντο πάντες. λυπείσης δὲ τὸν βουλὴς, ἀντώνιος μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες πρόθεσιν ἐξήεσαν. πρωῒ μὲν οὖν σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ δὲ πρώτῃ πρόθου τὸν βασιλείας ἡμέραν, ἀντώνιος εἰστία αὐτόν.

Κεφάλαιον ιϛ'.

Περὶ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὑπηρεσίοις ἐξαρκεσμένους, ἀπανίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς πρόθου σὺν ἑξακοσίοις τοῖς οἰκείοις, ἁρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκηκοὼς τὸν εἰς πρόθεσιν ἁμαρτημάτων μέλλῳ μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ ὄμβρει τὴν νύκτα τὴν ἐξόδου σωίεσθαι πλεῖσον ὗσαι. τοῖς γὰρ ἐνδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων ἐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξέησαν ἤδη τοῖς ἀμφὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. ὁ μὲν ἐν ἅπασιν δύσχρους, ἐφ' ὅτῳ καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἀνέστρεφον. κἂν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας παρθους ἀπέργειν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς ἀμφὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρίῳ μένος. ἔγνωσα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείσης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμεῖναι καταλέλοιπεν, ὡς μὴ καταφρονῶν τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων παρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοῖη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγωχὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγου, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δι' τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οἷς δέλλιος ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρώδῃ συγκατάγειν ἔπεσεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς δὲ παρθους ταρσχὰς καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντιγόνου διεφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρώδης ἰσχύος ἤπορει, θεωρῶντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ἠύξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλέω ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προῦκειτο μὲν οὖν τὸ ἀσφαλέστατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρῶτον τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

φεύγειν, ὡς μὴ χωρὶς τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ πάντα τὰ τοῖς ἐχθροῖς ἔρημα καταλίποιτο. σιωπῇ δὲ καὶ σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαντήσεως φάσιν διδοὺς. ὡς δὲ προσέκειντο Ἰουδαῖοι διώκοντες, δὴ τότε Ἡρώδης σκηνὰς μετ' ὀλίγου σίφας, ξένης τάχεως, καὶ σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἐπεσπᾶτο Ἰόππην ἑλών, πρὸς τὴν μασάδαν ῥυόμενος τοὺς οἰκείους ἐπείγετο. καὶ τὸν ὁπλιτικὸν ὄχλον, ὃς μὲν, παλαιὰ φιλία προσηγμένος, οἷς δὲ, τὸ αὐτοῦ κλέος, οἷς δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῖν διεργεσίας ἀμοιβή. πλείους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως εὐεργέτου. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἠθροίσθη. προῄει δὲ αὐτῷ τὸ ἀντίπορον ἐπόρθει, ταῖς πηδήσεσι τῶν παρόδων προσλοχίζων. ἐν οἷς ὀλίγοι, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἐβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ἀσφαλῶς ῥᾳδίως, καὶ θρῆσαι τὸ φρούριον, ἤει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. σιωπῇ δὲ αὐτῷ τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὸν ἰσχὺν καταπλαγέντες. στρατοπεδευσαμένῳ δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τὸ ἄστεος, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι δὲ κατὰ τεῖχος ἐκθέοντος, ἀπεπειρῶντο τῶν προσταλμένων. Ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν δὴ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρείη τῷ δήμου, καὶ δὴ σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρῆσαν οἱ τὸν ἀντίγονον, ἔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινας, ἔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοῖς ὑπὸ τῶν τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, τάχεως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὸν δωροδοκίαν. ὑποδυσαμένους γὰρ πολλοὺς στρατιώτας, ἀπαίτην ὑπηδείων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαρτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοὺς εἰς τοὺς ὑπηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸς τὸν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῷ πρὸς ἀντίγονον προσανασκευασαμένων, σκήνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. Ἡρώδης δὲ συντυχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἡγεμόσι, καὶ κατὰ πολλὴν τοῖς στρατιώτας, ἐδεῖτο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε καίσαρος καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν δὲ αὐθημερὸν αὐτῷ τὰς ὑποσχέσεις. καὶ μὴ τὸν δέησιν, δι' ἡδέως ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὸν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς πρὸς σαμάρειαν, φοιτᾶν ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καταγειν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀντίγονος, διέπεμψε πρὸς τὸν χώραν, εἴργειν καὶ λοχᾶν τοῖς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δὲ ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δὲ δὴ τῶν ὀρέων ὡς φυλάσσοντες τοὺς ταπεινοτέρους ἐκκομίζοντας. ὁ μὲν Ἡρώδης ἠρέμει. δέκα δὲ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκαὶ, πέντε δὲ ἰουδαίων ἦσαν, ἐχούσας καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ἀλίγους τῶν ἱππέων, δὴ τὴν ἱεριχοῦντα ὡς γένηται. καὶ τὴν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat; dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virtutis eius timore perculsi. Castris autem pontis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibique tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adiit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illique iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, si qui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibíque tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè niteretur, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: bíque suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuiũ dissecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac peranguſtos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω δείσει. πεντακοσίους δὲ τοὺς ἄκρα κατειληφότας συὺ γυναιξὶ καὶ τέκνοις. αὐτοῖς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβὼν Ῥωμαίους δ' εἰσιόντες, τὸ λοιπὸν ἀσυ διήρπασαν, πλήρεις κτήσεων καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἐπεχωρήσατος μὲν ἐν φυγὴν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερινῶσαν τὴν Ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοτέρας πόλεις διέπεμψεν, Ἰδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν, Σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ Ἀντιγόνου τῶν τῆς σίλωνος διαφθορᾶς, ὥστε δέξασθαι τὰ στρατὰ μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπεύων Ἀντώνιον. καὶ Ῥωμαίοις μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀπειμένοι τῆς ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν Ἰδουμαίαν δισχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθείη πρὸς ἀντιγόνου. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἤει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς ἀντιγόνε φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδροτάτῳ διανύσας, ἀκμητὶ προσαμβαίνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβὼν, πολλὴν δ' ὑπ' ἀφθονίας τῶν ἐπιτηδείων, ὅθεν τοὺς ἐν τοῖς ἁπλαίοις ὥρμητο λῃσὰς, οἱ πολλὴν τῆς χώρας καταβέχοντες, ἐκ ἐλάττονα κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοῖς ὁπηκόοις. πρεσβεύμψας δὲ πεζῶν τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τὰ λοιπῆς δυνάμεως. ἐκ μιᾶς πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μὴ τῶν ὅπλων ἀπλοΐαν, τὴν μετ' ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ τῶν θεόσους λῃστικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῆς ἡρώδου ἔτρεπονται, πρεσελθὼν δὲ τάχους ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, πρεσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς δὲ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοπτε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τοῦ καὶ σῶμα πρεσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἴπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν κενοφοβίας φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἁπλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅθι τούτοις ἐδεῖ διατριβῆς. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπονημένων ὁπηκαρπίας ἀπεδίδου, δηνάριον ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον καθημοῖς. φερώρα δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγωγῆς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρειον. κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν δὲ τούτῳ, πρὶ μὲν ἀθηνᾶς διῆγε ἀντώνιος. βεντίδιος δ' ὅπι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, κατασησάσθαι πρότερον ὅπως ἕλλην, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅπι τοὺς ἐν τοῖς ἁπλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ ἁπλαία ταῦτα πρὸς ἀποκρήμνοις ὄρεσιν ὑπὸ οὐδαμόθεν προσιτὰ, πλαγίας δὲ αὐτοῖς μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατέτεινεν εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὄρθιο-

ὄρθιος ὑπερέπεσε τὴ χαράδραις. ὥστε τὴ βασιλέα μέ- A
χει πολλοῦ μὴ δυνατὸν εἶναι τὸ ἀμήχανον τοῦ τόπου, τὸ
λυσιτελοῦν δὲ δόξαι ἀσφαλέστατα. τοῖς γὰρ
ἀλκίμοις καθειμένοις ἐν λάρναξιν ἐνίει τοῖς σομίοις. οἱ δὲ
ἀσύστατόν τε αὐτοὺς συνεῖχεν, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βιαθεὶς δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ φείσασθαί τινας
ἠρώδης, ἐκήρυξεν δυσχερῶς πρὸς αὐτόν. τῶν δὲ ἐθελου-
σίας μὲν οὐδεὶς προσέθετο, καὶ τοῦ βιαζομένων δὲ πολλοὶ
δ' αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τοῦ γη- B
ραιῶν τὶς ἐπὰ παίδων πατὴρ μετὰ μητρὸς, δεομένους
τοὺς παῖδας ὑπερίδων σφίσιν ἐξελθεῖν ὅπλοις, κλεί-
σας ἔσω τοιοῦδε καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἴ-
σατο πρὸ τοῦ δόμου, καὶ τὰ ἀεὶ προϊόντα τοῦ ἰδίου ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑποπτου δὲ ἠρώδης ὑποβλέπων, τοῦτο παθεῖ
συνεχεῖτο, καὶ τοῦ φρεσβύτη δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τοῦ
τέκνων παρακαλῶν. ὁ δὲ πρὸς οὐδὲν εἰδὼς τὰ λεγόμε-
να, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν ἠρώδου εἰς ταπεινότη- C
τα, ὅτι τοῖς παισὶν αἰσχρὸς καὶ τὴ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν
καὶ τῆ κρημνῶ τοὺς νεκροὺς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρρι-
ψεν. χρῆται μὲν ἔτι τὰ σπήλαια, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς ἠ-
ρώδης. καταλιπὼν δὲ τὴ στρατῶ μοῖραν ὅσην ὑποχείσθαι
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν, ὁπλίτας μὲν τε-
χιλίους, ἱππεῖς δὲ ἄχλων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. ἔνθα
πρὸς τὴ ὑποχώρησιν αὐτῶ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἔθος ἦν
θορυβεῖν τὴ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν Πτολεμαῖον τὸν D
στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπόρθουν δὲ τῶ
χώρᾳ ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
σπρόσιτα τοῦ χωρίου. πυθόμενος δὲ ἠρώδης τὴ ἐπα-
νάστασιν, ἅμα τάχους ἐπεβοήθει. καὶ πολὺ μὲν αὐτοῦ πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φεύγεια δὲ πάντα πολιορκίας ἀξε-
λῶν, ὅπτιμον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο τὰ δὲ τοῦ
πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δὲ πάρθων μὲν ἐξελη-
λαμένων, ἀπηρημένῳ δὲ πακόρου, βεντίδιος ὅπις εἴλαν- E
τος ἀντωνίου συμμάχοις πέμπει ἠρώδῃ καὶ αὐτιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὴ στρατηγὸν
μαχαιρᾶν αὐτίγονος ἱκέτευε δι' ὅπισολῶν ἑαυτῶ βοη-
θὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ δὲ τε τῆς ἠρώδου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ὑποφερόμενος, καὶ χρήματα
δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ, ὡς δὲ κατέφθανε τὸ πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἠρώδου διδόντος, εἰς μὲν
τιμὴν προσδοσίαν, οὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκεινόμενος δὲ
φιλίαν, κατάσκοπος ἦλθε τῆς αὐτίγονε προαιρέσεως, ἠ- F
ρώδῃ μὴ πειθεὶς ὑποξένοντι. προσαδόμενος δὲ αὐτὸ
τιμὴν δόξαν αὐτίγονος, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισε,
καὶ ὑπὸ τοῦ τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αἰ-
σθόμενος μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαθοῦντα πρὸς ἠρώδην
ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν ὀργὴν τοῦ θυμουμένου, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους αἴρει, μισθαίαν τῆς ἠ-
ρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐτιγονείους πρὸ-
θύμως ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπώτας ἠρώδης, ὥρμησε G
μὲν ἀμυνάσθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας
δὲ τῆς ὀργῆς ἤλασε πρὸς αὐτώνιον κατηγορήσων τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δὲ ἐν ὑπολογισμῶ τοῦ ἡμέρ-
τημένων ἠθύμουν, ταχέως μεταδώκει τε τὸν βασι-
λέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτὸν ἀφαλλάττει. εἰ μὲν ἠρώ-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & post filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túnc que propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæũ quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans

velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni addere: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Ioseph, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, morté fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctꝰ dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

A δης ἐπαύσατο τ̃ πρὸς αὐτώνιον ὁρμῆς. ἀκμαιοτάτης ἢ αὐτ̃ μ̃ πολλῆς δυνάμεως περιπολεμουμένης σαμοσάτοις, πόλις δ' ἐστὶν εὐφυᾶ πλησίον κειμένη, θᾶττον ἠπείγετο, τ̃ καιρὸν ὀπτικὸν ἐπίδειξιν ἀνδρίας, καὶ τῷ μᾶλλον ἀρέσασθαι τ̃ αὐτώνιον. γίνε) δρυῖν ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ̃ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τ̃ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν ἢ ἀποτεμόμενος λείαν, ὡς τε τ̃ μὲν αὐτώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὰ τ̃ ἀρετῆς αὐτ̃, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, & πολὺ προθυμίαν τ̃ τε ἄλλας αὐτ̃, & ταῖς εἰς τ̃ βασιλείαν ἐλπίσιν. αἰτίοχον ἢ τὸν βασιλέα παρασκευάσαι τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

B

C

D

E

F

G

Κεφάλαιον ιγ'.

Κατὰ τοῦτο θρασύτατα τὰ κ̃ τ̃ ἰουδαίαν πρᾶξαι προσήκαντα. καταλελοίπει μ̃, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅπως πᾶν ὅλως, ὃ τι μηδὲν μέχρι τ̃ ὑποστροφῆς αὐτ̃ ὠφελήσειν πρὸς αὐτίγονον. ὁ δὲ δὴ βέβαιον εἶ) μαχαιρᾶν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ ἢ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τ̃ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ̃ πραγμάτων ὅπῃ ἐκείνοις ἐχώρει μ̃ πάντα ἀνειρών, αὖ συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἥκει ἢ τ̃ στον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τ̃ θέρους. ὅπλοις δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ ταῖς δυσχωρίαις τῷ ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναῖος ἐν τῇ μάχῃ φανείς, & τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρε). νεοσύλλεκτοι γὰρ ἐκ τ̃ συρίας ἦσαν αἱ σπεῖραι, καὶ οὐδὲν αὐταῖς ἀνεκέκραστο τῷ πάλαι στρατιωτῷ καλυμμένων, ἐπαμύνειν τοῖς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. αὐτηγόνῳ ἢ ὡς ἀπέβησεν ἡ νίκη, προῆλθε ἢ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥς τε καὶ νεκρὸν ἀκίσασθαι τ̃ ἰώσηπον. κεφαλὴν γοῦν τῷ σωμάτων ἀποτέμνει τῷ κεφαλῷ αὐτ̃, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτῆς φερούσα τ̃ ἀδελφῆ διδόντος. τὰ ἢ τ̃ γαλιλαίας μετὰ τῷ αὐτηγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τὰ πρώδου φρονοῦντας τῷ δυνατῷ, προσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες αὐτηγόνῳ. μετεβάλλετο ἢ πολλὰ καὶ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς αὐτεῖχίζέ τι τῷ ἐρυμάτων, γιθθὰ καλεῖται. τούτων ἢ ἀδέπω πέπυστο πρώδης, μ̃ γὰρ τὴν σαμοσάτων ἄλωσιν, αὐτώνιος μ̃ κατασήσας ὅπῃ τ̃ συρίας σύστιον, καὶ προσάξας πρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' αὐτίγονον, αὐτὸν εἰς ἄγυπτον ἀνεχώρησε. σόσιος ἢ δύο μὲν τάγματα προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν πρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς ἢ μ̃ τ̃ λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν. ὅπερ ἢ πρώδῃ κ̃ τῷ πρὸς αὐτόχειραν διαφθοράν, ὀνήσει σαφεῖς τὸν τ̃ ἀδελφ̃ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μ̃ ταραχῆς ἐναθορήσῃ τῆς κοίτης, εἰσήσουν ἄγγελοι τ̃ συμφορᾶς. ὁ ἢ ὀλίγον μὲν προσωμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ πένθους ὑπερθέμενος, ὅπῃ τοῖς ἐχθροῖς ἠπείγετο. ποιούμενος ἢ τὴν πορείαν ὑπερδυνάμων, καὶ διανύσας ὅπῃ τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ περὶ τὸ ὄρος προσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων ἢ ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν ὀλιγοημέρου μείνας ἡμέρας, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τούς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ἐξέπεσεν. & προσέβαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν ἢ ἑλεῖν χειμῶνι βιασθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ̃ πλησίον ἐστρατοπεδ δύε) κώμας. ἐπεὶ δ' αὖτῷ μετ' ὀλίγας μ̃ ἡμέρας,

καὶ τὸ

καὶ τὸ δεύτερον παρ' αὐτονίῳ τάλμα σωέμιξε, δείσαν- A
τες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἣν νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα. καὶ τὸ λοιπὸν ἤει δι' ἱερειχόντος. καὶ δῆλον ἦν τάχιστα
τοῖς ταδελφῆ φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμό-
νιον αὐτῷ συμβαίνει πρᾶγμα, ὃς ἐκ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς,
καὶ θεὸς θεοφιλὴς αὐτὸν δόξαν ἀπενέγκατο. πολλοὶ μὲν
γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεισιάθησαν τὴν
ἑαυτέραν. δι' ἃ λυθέντος τοῦ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας
ἐξελθεῖν, διαθέως ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο δὲ κιν-
δύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν ὅτι τοῖς μέλλουσι πολέμῳ
κρίνας εἶναι σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διανίσει τὴν στρα- B
τιάν. καὶ τὴν ἐναντίον εἰς ἑξακισχιλίους ὑπὸ τῶν ὀρῶν
καταστέχοντας, ἀπεπειρῶντο τῆς προσταλμένων,
κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐσφό-
δρα θαρροῦντες, πόρρωθεν δὲ χερμάσι καὶ πελτοῖς
ἔβαλλον, ὡς τε συχνοὺς καταπιτρώσκειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων, πελτῷ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀ-
κοντίζεται. βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμη C
τῆς σφετέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει προέχειν δοκεῖν, πάν-
των τινὰ τῆς ἑταίρων μετὰ σπαθῶν ὅτι σαμάρειαν ἐκπέμπει. τούτων μὲν οὖν ἓν μαχαιρᾶς ἀγώνισμα.
ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν κατασείσαντες, πέντε μὲν πο-
λίχνας καταιρέφεται. διχίλιοι δὲ τῆς ἐν αὐταῖς ἀφ-
θείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ὅτι τὸ
στρατόπεδον. ἦν λόφος δὲ πρὸ τῆς κωμαζούσης κατὰ D
κώμην. προσεγίνετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ
πλῆθος ἰουδαίων, ἐκ τε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς
ἄλλης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τοῦ πρὸς ἀντίγονον,
οἱ δ' ὅτι τοῖς αὐτῶν κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς
γὰρ μὲν πολλοὺς ἐνῆγε ὑπὸ θυμία μεταβολῆς ἄλο-
γος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δὲ πρὸς πάν-
των, ὅτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτε πρὸς τὴν ὁρμὴν
ὑποδείσαντες αὐτῶν προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γε- E
νομένης δὲ τῆς συντάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς
ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ μέσων τὸ φονο-
θέντος ἀδελφῆ ἐμβαλλόμενος, ὡς αὐ πίσαντο τοῖς
αἰτίοις τοῦ φόνου, ταχέως τὴν καθ' ἑαυτὸν ἐκφέτει, καὶ
μετ' ἐκείνους ὅτι τὸ συνεχῶς αἰεὶ τρεπόμενος ἅπαν-
τας διώκει. φόνος τε ἦν πολύς, τῶν μὲν εἰς τὴν
κώμην συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμηντο, τοῦ δὲ
προσπεσόντος τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπει- F
ρους. συνεισέπιπτον δὲ τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲ
ἐπλήσθη οἰκία ἐκτὸς. τὰ τέγη δὲ ἦν ὑπερθεν ἀμυ-
νομένων κατάπλεα. καὶ πειδὴ θᾶττον τῆς ἔξωθεν,
τὰς οἰκήσεις ἀπεκάπτων εἶλκε τοὺς ἐνδοθεν. καὶ τοῖς
μὲν πολλοῖς ὑπεκλάσειον τοὺς ὄροφους, ἀθρόως αἴ-
ρει, τοὺς ὑποφυγόντας δὲ τῆς ἐρεπίων, οἱ στρατιῶται ξι-
φήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ ἔστιν ἰσοπλήθη νεκρῶν πλῆ-
θος, ὡς τε ταῖς ὁδοῖς ὑποφερομένας τοῖς κρατοῦσι.
ταύτην τὴν πληγὴν ἀνέλυσαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν
ὑπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς G
ἀνὰ τὴν κώμην διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπάσθη. καὶ δὴ θέως τῇ νίκῃ τεθαῤῥηκὼς ἡρώδης ὅτι ἱε-
ροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφο-
δρότατος. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς καθ-
θώματος, καὶ πάσης τῆς ἀντιγόνῳ κατέσης, βουλομένῳ
καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ θεραπείαν
δὴ τοῖς φίλοις κεκμηκόσι ὅτι θεραπεία τοῦ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque similis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vesperi illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conferre non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram pernagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autẽ subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacernata est, vt etiã victoribus ipsis trãsitus obstrueretur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statímque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pari satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncat: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in peremptifratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: murisq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut vitis alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lõginquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A ἀλοφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς λιὼ ἔτι θερμὸς ἐκ τῆς ὅπλου λουσάμενος ἤει σεπωποικώτερον. εἷς γοῦν αὐτῷ παῖς εἵπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἀντίον αὐτῷ τις ἐντρέχει τῷ πολεμίων ξιφήρης, ἕπεται δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. ἔνιοι καταπεφόβηνται μὲν ἐκ τῆς ὠδατάξεως εἰς τὸ βαλανεῖον ὡπλισμένοι. τέως δ' ὑποπεπηχότες, καὶ δεδιαθαίοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐ-

B τὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅτι δ' τὰς ἐξόδους ἐχώρουν. τῷ μὲν οὖν ἄλλων, οὐδενὸς παρόντος τύχῃ ὁ συλλημφόμενος τοῖς ἀνδράσι, πρόδηλα ἐπέσχησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δεδοφόβηνται πάντες. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάππον μὲν τὸν Ἀντιγόνου στρατηγὸν κεφαλοτομήσας, ἀνῄρητο δ' ὅτι τῆς ὠδατάξεως, πέμπει τοῦ κεφαλοῦ φερόμενα τῷ ἀδελφῷ, ποινὴν τοῦ φονευθέντος αὐτῷ ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν

C λιὼ, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δ' τοῦ χειμῶνος, ἤλαυνεν ὅπῃ Ἱεροσολύμων, καὶ μάχει τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, σωπήσετο δ' αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐξ οὗ βασιλεὺς ἐν ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, ἐφ' ᾧ τοῦ ἱεροῦ σεπεπεδεύετο. ταύτῃ γὰρ λιὼ δύμαχον, καὶ κατ' ὃ πρὸν εἶλε πομπήϊος τὴν πόλιν. διελὼν δ' εἰς ἔργα τὴν σπρατιὰν, καὶ τειμῶν τὰ σεφάσεια, τεῖα μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν

D αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αἰσχιστοὺς τῶν ἑταίρων ὅπῃ τῷ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἦει, τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου μετὰ θυγατέρα καθωμολογημένος, ὡς ἔφαμεν αὐτῷ, καὶ σαρέρχον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑφηφεῖ τοὺς πολεμίους. γάμας δ' ὑπέστρεψεν ὅπῃ Ἱεροσολύμων μετὰ μείζονος δυνάμεως. συνῆπτε δ' αὐτῷ καὶ σόσιος, μετὰ πλείσης σεπαπᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, λιὼ σεσκεπέμψας ἀπὸ τῆς μεσογείου, τὴν πορείαν αὐ-

E τὸς ἀπὸ φοινίκης ἐποιήσατο. συναθροισθείσης δ' ὅλης δυνάμεως, εἰς ἑνδέκα μὲν τάξεις πεζῶν, ἱππεῖς δ' ἑξακισχιλίους. ἄχα τῷ ὑπὸ σοσίᾳ συμμάχων, οἱ μὲν ἦσαν ὀλίγοι, καταστρατοπεδεύονται τῷ βορείῳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τοῦ συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσ-

F σιος δ' αὐτοκέᾳ τῷ σεμψαντι τὴν ὑπ' αὐτῷ σεφανὴν πρόδηλα σύμμαχον. τῷ δ' ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάραχτο. καὶ γὰρ σφεῖς τ' ναὸν ἀθεμιζόμενον τὸ ἀσθενέσερον, δυσαίμονα καὶ πολλῷ θειωδέσερον τὸν τελευτήσοντα σοὺς τοῖς καιρὸς ἐλογοποίει, καὶ τῷ ἑλληνοτέρων κατὰ σίφος ἦσαν ληϊσίαι πολύτροποι, καὶ μάλιστα σφεῖς τὴν πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπεισὴ μήτε ἴπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπολέλειπτο τροφή. τοῦ γε μὴν μαχίμου τὸ δυσκοπώτερον ἐτέτακτο σοὺς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε

G χωνοῦντας, εἴργον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα κρατοτερον. ἐν οὐδενὶ δ' ἔτει, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις σφεῖσαν τῷ πολεμίων. τῷ δ' βασιλεῖ, σοὺς μὲν τὰς ληϊσίας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐπδρομάς. σοὺς δ' τὴν τῷ ὀπτικδείων ἀπορίαν, αἰ πόρρωθεν συγκομιδαί. τῷ δ' μαχομένων σφεῖν τῇ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης ἀδεμίαν καταλιπόν-

των ἰσχολιὼ. φανερῶς μὲν οὖν ἐσυνερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπῃ σεσύπλῳ τῷ θανάτῳ. ἀλλ' δ' τῷ

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καθασειθῆναί τι τὸ τεῖχος, ἕτερον αὐτοχύσεως. καθόλου τε εἰπεῖν, ἔτε χερσὶν, ἔτε δόλοις ἔκαμνον, εἰς ἔχατον αὐτοχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως περικαθεζομένης, πέντε μησὶ διέσχον τὴν πολιορκίαν, ἕως τοῦ πρώδου τινὲς δεκάδες ἐκβιβῶαι τὸ τεῖχος θαῤῥήσαντες, εἰσπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς ἑκατονταρχαι σοσίου. πρῶται δὲ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἠλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ἐπιχυθείσης παντάχοῦ φόνος ἦν μυρίος, τοῦ μὲν ῥωμαίων ὑπὸ τῇ τελευτῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τὸ δὲ περὶ πρώδην ἰουδαϊκοῦ, μηδένα καταλιπέσθαι ἀσφάλοντος ἀπίπαλον. ἐσφάζοντο δὲ πανπληθεῖς, ἔντε τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τοῦ ναοῦ περισφύζοντες. ἦν δὲ ὅτε γηραιῶν ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς γε περιστέποντος τὸ βασιλέως, καὶ φείσεσθαι παρακαλοῦντος, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μαινόμενοι πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξήεσαν. ἔνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάσεως, περαιτέρω δὲ τοῖς στασικοῖσι. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ φευγέαν ἐλθόντα ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁμοδεθεὶς ἐφυλάττετο. πρόσθεν δὲ ἡρώδης κρατοῦντι τοῦ πολεμίων τότε, κρατήσας καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν ἔθνος θέας τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν ῥωμαίων, τοῖς δὲ ἀπειλούμενος, ἔστι δὲ οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀπέστελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τοῦ ἀθεάτων παρ' αὐτοῦ ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ δυσανάμενος θεᾶς σοσίου, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀνδρῶν τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὑπὸ τοσούτου πολιτοῦ φόνου, βραχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κείνοι. τὸ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὑπισχέσθαι φαμένου, αὐτὸς ἔφη δωρεμένοις ἐκ τοῦ ἰδίων χρημάτων τοῖς μισθοῖς ἑκάστοις. ἔπω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοῖς ἡγεμόσιν, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σοσίον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον, σοσίος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτοκράτορα. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μέχρις ἐσχάτης ἀκρασίας ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀληθείας πέλεκυς ἐκδέχεται. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης ἀκμαίνων τὸ κατ' αὐτὸν πολίτικὸν πλῆθος, τοῖς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας, δίκης ἕρως τῆς πικρᾶς καθίσατο, τοῖς δὲ ἀντιγονίοις, αἰρῶν, καὶ κατ' ἀναίτιον ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταναμησάμενος, αὐτονίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὴν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ αὐτώνιος τῇ κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξελθοῦσα τοὺς γένους τοὺς ἑαυτῆς ὡς μηδένα τῷ ἀφ' ἁμαρτοῦς

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quàm muri aliqua pars diruerētur, alteram eius vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat; Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etiã ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoque auxilia cõpesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa compleuit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret, Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: A Syrosúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros B tantósque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus C obsequiis placans, Pelusium vsque deduxit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi statim condonatus est.

ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν θεὶς τὰς ἔξωθεν ἐφόδους, ἐπὶ τὰς ἐν τέλει σύρων διαβαλὼν θεὸς τ̃ αὐτώνιον, ἀναιρεῖν ἐπειθεν, ὡς ἂν τ̃ῳ κτήσεων ἐκβάσει ῥᾳδίως γνωμένη δεσπότης. ἐπὶ ὃ ἐκτείνασα τ̃ πλεονεξίαν ὅπῃ ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ἐφοβάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδ̃ ἢ μᾶλλον ἀναιρεθῶσιν. μόλις γοῦν τ̃ῳ θεσπεσίων ὅπλων δύσις ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δ' ἧττον ἔγγιον φίλοις εἶ), διεκρούσατο. πολλὰ δ' τ̃ χώρας αὐτ̃ῳ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γινᾶται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γνωμένη κυρία, καὶ θεσπέμψασα μέχρις δυφράτου τ̃ αὐτώνιον ὑπισπαλδοῦντα πάρθοις, ἦκεν εἰς ἰουδαίαν, δι' ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀντεῦθα μεγάλαις μὲ αὐτῆς τιμῇ δυσμένειαν δωρεαῖς ἡρώδης ἐπεμελήσατο. μαθὼν δ' τὰ τ̃ βασιλείας ἐπορρακτα γένη χωρία δισχιλίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἐαυτόν. θεσπέμπει ὃ αὐτῇ μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' ὀλίγον, παρῆν ἐκ πάρθων αὐτώνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μεθ' ἣν τ̃ῳ χρημάτων, καὶ τ̃ λείας ἁπάσης, ὁ πάρθος δωρεὰν ἐχωρίσθη.

Cap. XIV. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. *Ant. lib. 15. cap. 5.*

CONcitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni sororis tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sec hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, E magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit F multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctíque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam G confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant plena ceperunt, Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, seriùs quā vsus popoſcit. Huius ei vulneris causa fuit: præpos-

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟΥ̃ ὃ ἀκτιακ̃ πολέμου συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲ ἡρώδης αὐτωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τ̃ τε ἄλλων τ̃ κ̃ ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωλὸν ὁ αὐτιγόνου κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὲν πανούργως ὑπὸ τ̃ κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τ̃ κινδύνων αὐτωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ὅπιβαλδύουσα, πείθει τ̃ αὐτώνιον, ἡρώδ̃ ἐμπιεῦσαι τ̃ θεὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσαντος, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἧπται δεσπότης, καὶ θατέρων τ̃ῳ δυνασῶν καταλύσαι τὸν ἕτερον. ἔρρεψε μὲν τοι καθ' ἡρώδ̃ τὸ βάλδμα. πρῶτον μὲν δὲ ῥύσιον κατὰ τ̃ῳ πολεμίων ἀγῶν, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς θεὶ διάσολιν, σκεδάσαί τε καί τοι καρτερῶς αὐτῶν διαταξαμένων. θεὸς ὃ τ̃ ἦτταν, γίνεται μέγα κίνημα τ̃ ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἔμενον. ἔνθα μὲν τ̃ δυνάμεως ἡρώδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο θερμηθέσιν ἀφηνιᾶν τ̃ πολέμου, καὶ στρατόπεδον σκέλδυσε τειχίζειν. ὁ μὲν ὑπῆκουε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τ̃ῃ θερτέρᾳ νίκῃ πεθαῤῥηκότες, ὥρμησαν ὅπι τοὺς ἄραβας, καὶ θεὸς τὸν πρώτων ἐμβολὴν θαυμάσαντας, ἔδωκον. ὑπιβαλδύεται ὃ ἡρώδης ἐν τ̃ῃ διώξει, τοῖς ἐκ τ̃ῳ κανάθων ὑπαχωρίοις ἀνέντος ἀθλίως, ὃς ἰῶ αὖτε τ̃ῳ κλεοπάτρας στρατηγῶν ἀεὶ δυσφόρως. θεὸς δὲ τὸν τούτων ὑπόθεσιν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ ἄραβες, ὑπιστρέφονται, καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος θεὶ πεζῷδη καὶ δύσβατα χωρία, ἔκπονται τοὺς ἡρώδου, πλεῖόν τε αὐτῷ φόνον εἰργάσαντο. οἱ ὃ δυσωθέντες ἐκ τ̃ μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτ̃ῳ θεῖχόντες, αὖπαν δὲ εἶλον οἱ ἄραβες, μετ' ὀλίγον ὃ τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, παρῆν τ̃ χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτ̃, τὸ τ̃ῳ τάξιαρχῶν

ἀρχῶν ἀπειθὲς κρατῆσαι. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῆς συμβολῆς γενομένης, ἐν αὐτῷ ἀθηναίοις οὔπω καιρὸν ἐνεδρεύειν. ἐπεμαρτύρατο μέντοι τοῖς ἄραψι αὖθις ἀεὶ τὴν χώραν καταζεύξειν, ὡς ἀναπαλαίσαντα τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὁπότε πίπτει συμφορὰ δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν βασιλείας ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ τοῦ περὶ ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένου ἔαρος ἤδη σεισθεῖσα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἄπωλεσεν, ἀνθρώπων δὲ ξεῖς διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ηὐλίζετο. καὶ τούτῳ τοῖς ἄραψι, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, φενακογραφοῦσα τοῖς ἀνθρώποις ἀεί τι χαλεπώτερον, ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἱ δὲ τῶν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν θρασυνόμενοι τοῖς φρέασιν, οἳ δὴ ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν καταπλαγὲν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον σεναγαγὼν ἡρώδης, ἐπειρᾶτο παραμυθεῖσθαι τὴν ἄμυναν, λέγων τοιάδε. δῆλόν μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμᾶς καθάπτεσθαι θεός, πρὸς μὲν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἐμοὶ τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀναίδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀπέχω κατεπηχέναι τοῖς πολεμίοις μὴ τὸν σεισμὸν, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἅρπαγι δίκαιον τοῦτο καθεῖναι τὴν δεινὴν δίκης ἡμῶν. καὶ γὰρ τοσοῦτον ὅπλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις ἡμῖν συμφοραῖς ἦκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. ὅτε γὰρ τὸ δυσυχεῖν, ὅτε τὸ ἐναντίον ἐν ἀνθρώποις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδίαν ἐπαμειβομένοις εἰς ἑκάτερον τὴν τύχην. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων. τὴν γοῦν πρότερα μάχην κρατοῦντες, ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλώσονται κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποιθὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ, διδάσκουσι προμήθειαν. ὡς τε ἐμοιγε καὶ τὸ δεδοικότος ὑμᾶς θαρρεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πέρα τοῦ δίκαιον κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχειν ἀθηναίους ἐνέδρευειν ὁ ὄκνος ὑμᾶς, καὶ τὸ δοκοῦν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν ἔτους ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐλαφρά τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ἔστιν ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὴν ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσον ταῖς ψυχαῖς ἔχουσιν, ἃς δὴ φειδόμεναι τῆς ἄραβας τῆς ἑαυτῶν ἀγαθῶν διαστῆσαι ἠνώμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς παρασοβείτω τὰ τῆς ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γενέσθαι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆς στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάβῃ διαφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆς χθονίου δεσμῆς προηγοῦνται αἴ τι σημεῖον βραχύτερον. αὗται δὲ τοιαῦται, ἀδιαφθόρῳ ἔχει τὸ μέγεθος. ἐπεὶ τί δ' εὐρήσατε τοῦ σφετέρου μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι κρατήσας ὁ πόλεμος; πέρας μὲν τοι μέγιστον ἀλώσεως

torum militibus contumacia, quòd iussis obedire noluerunt. non enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamen vltus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus mansisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibique Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quã assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, vt hostes post terræmotum pertimescam, quòd magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas tederent. non enim tantùm manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, vt exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certam mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerátisque hostibus planum facere, quòd neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portẽtum. Naturalia nanque sunt elementorum quoque vitia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

Am. lib. 15. cap. 6.

ſponte ſua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, ſed continuò pœnas dabunt: ſi patrio repleti ſpiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quiſque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cædis vltores. Illi meliùs quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobiſque mihi obedientibus, periclitabor ipſe pro cæteris. Pro certo enim ſciatis, fortitudinem veſtram ſuſtineri non poſſe, niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, ſacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autē Philadelphiæ poſitis, haud procul ab hoſtibus, quaſi de interiacente caſtello contenderet, pugnam eminus irritabat, quam primùm cupiens congredi. nam & hoſtes præmiſerant, qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipſe verò quotidie producto ad prælium milite, inſtructáque acie, Arabes laceſſebat. Cùm autem nemo contrà procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eóque modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. & quandiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cædes facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis contriti perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulſa eſt, cóſque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licèt armis propè adeſſet excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret. denique ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterum ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. Ant. lib. 15. cap. 7.

MOx autem illum excepit deſueta rerum ſolicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adiit eum ſine diademate veſte quidem cultúque priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo

γενόμενα τοῖς ἐχθροῖς, ἀ αὐτομάτως ὑδὲ ὑφ' ἑτέρας χειρὸς ἀλλοφύλων, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους ἅπαντα ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, & θυσίαν τοῦ θεοῦ θύματα δὲ τῷ πολέμῳ κατέστρεψαν. ἀλλ' ὑ διαφθόνον τὸ μέγαν ὀφθαλμὸν αὐτῶ, καὶ τὸ ἀήττητον δεξιὰν δώσουσι ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτὰ τῶ παρ' ἡμῶν φονίμα τος, εἰ δὴ ἀνδρώσαντες τιμωροὶ τῶν παρεσπονδημένων ἀναστῶμεν. ἴστωσι γὰρ γυναικὸς, ὑδὲ τέκνων, ὑδ' ὑπὲρ κινδυνεύσοντες πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενοι. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τὸ ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. θαρσεῖν δὲ χρὴ καὶ χερώμενος ὑμῖν πειθομένοις. εὖ γὰρ ἴσθι τὸ ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ θρασύτης τινὶ βλάβητε. τούτοις εἰπὼν παρεσκεύασεν τὸν στρατὸν, ὡς ἑώρα θρασυμούς ἔθυε τῷ θεῷ, καὶ μὴ τὸ θυσίαν, διέβαινε τὸν ἰορδάνην ποταμὸν μὴ τὸ δυνάμενος. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ φιλαδέλφειαν, ἐγγὺς τὸ πολεμίων, θεὸ τὸ μεταξὺ φρουρίου, θεὸς αὐτοὺς προεβολίζετο, βουλόμενος ἐπὶ τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας θεσπεσομένους, τοὺς καταληψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπερρύσαντο ταχέως οἱ περὶ θέντες ὑπὸ τὸ βασιλέως, καὶ τὸ λόφον κατέχον. αὐτὸς ὁ καθ' ἡμέραν θεράπων τὸ δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, & προκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς ὁ ὑδεὶς ἐπεξήει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ θεὸ τὸ πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἔλθεμος αὖθις ἰὼν τῷ δίκει, θεσπελθὼν ἐπαράσσει αὐτῶν τὸ χαράκωμα. καὶ τούτῳ συναναγκαζόντες, ἐξίασιν ὅπλα τὰ μάχιμα ἅπαντες, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλῆθει μὲν οὖν τῶν ἰουδαίων θεῖπον, ἐλείποντο ὁ τὸ θεθυμίας, καί τοι ὑφ' ἑτέρου ὑπογνώσιν τὸ νίκης, ἦσαν & αὐτοὶ θραβολοι. δύο μάχει μὲ αὐτῶν ἔχον, ὑ πολὺς ἰὼν αὐτῶν φόνος. ὡς ὁ ὑπέδειξαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ ὁ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συμπατούμενοι, διεφθείροντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ ὁ λοιπὸν πλῆθος, ἐφθη σεσωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους θεριχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, θεροκατέπεμψε ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ὑπολιπόντων. χαρᾶ φαίης ὁ θρασυβουλομένους ὁ βασιλεὺς, & λίτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπέχε. τὸ ὁ ὄψους ἐκπαίοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείρουν σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διεθεῖραν, τῇ ὁ ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅπλα μάχιμα, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. πλειστὸν ὁ πληγὴ τὸ ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τὸν αἰθρῶν τὰ φρονήματα, θεῦκοψεν ὥς τε καὶ θεος ἄτης ὑπὸ τὸ ἔθνους ἀρεθεῖν.

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει ὁ αὐτὸν διθέως ὁ θεὸ τὸν ὅλων θεραγμάτων φροντὶς, διὰ τὸν θεὸς αὐτώνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη θεὶ ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τοι δέος πλέον, ἢ ἔπραττεν. ὅπου γὲ ἐαλωκέναι καῖσαρ αὐτώνιον ἔκρινεν, ἡρώδου συμμόνοντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τὸν κινδύνον ἐνόησεν, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἐνθα διέτριβε καῖσαρ, θεράπευσιν αὐτὸν δέκα διαδήμασιν τ μὲν ἐσθῆτα & τὸ σῶμα ἰδιώτης, τὸ ὁ φρονήμα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος, ἀπτικῶς

ἀπήκρεε εἶναι, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῷ ἰου- A
δαίων βασιλεῖ γεγονὼς βασιλεὺς χρήσιμος αὐτοκράτορι· καὶ οὐδὲ τοῦτο
ἐγὼ ὑπεκστελλόμενος εἰπεῖν, ὅτι πάντως ἂν μοι μετὰ
τῶν ὅπλων ἐπεκράτησας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄνεμοι
βίοι καὶ συμμαχίαν μέν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυ-
νατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπεμψα μυριάδας· ἀλλ'
οὐδὲ μετὰ τὴν ἐν ἀκτίῳ πληγὴν, κατέλιπον τὸν
εὐεργέτην. ἐγνώμην δ' σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐ-
κέτι χρήσιμος ἦμην σύμμαχος, μίαν εἰ λέγων τὴν B
παραδοθεῖσαν δόρατι, τὸν κλεοπάτρας θάνατον,
καὶ ἀνελόντι, καὶ χρήματα, καὶ τεῖχη πρὸς ἀσφά-
λειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπηχούμην κοι-
νωνὸν τοῦ πρὸς σὲ πολέμου. τοῦ δ' ἄρα τὰς ἀκοὰς
ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἐμεσοι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ
τὸ κρατεῖν χαριζόμενος. σωφρόνημα δ' αὐτωνίῳ,
καὶ τεθνηκὼς μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ δέδημα.
πρὸς σὲ δ' ἦλθον, ἔχων τὸν ἀριστὸν τῆς σωτη- C
ρίας ἐλπίδα, καὶ φυλάξων ὀξυτάτην πίστεως φίλος, ὡς πρὸς σὲ ἐλθόντα.
πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε μοι
βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἀρχειν, ὅτῳ φι-
λίας πρῴρα μόνος. πειρῶ δ' μὴ τοῖς δυτυχεστέροις
δοκεῖν πιστὸς, ὡς ἐμοὶ γε λαμπροτάτας καὶ τὰς σὰς
φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίη-
σεν ἀντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ D
σὲ κεκερδήκαμεν, ἐκ τῆς οἰκείας ἀπωλ. κατάρχεις
δ' ὡς ἔοικεν ὑποπίας, διόμοι γε φέρει βεντίδιος συμ-
μαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ.
νεῦμ μέν οὖν δόγματι τὸ βέβαιον σὴν τῆς βασιλείας
ἐξαγόλλω. πειράσομαί δ' μὴ αὖθις ἀγαθόν σε π
ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρυ-
σάμενος τὸν βασιλέα, καὶ θεθεὶς αὐτῷ τὸ δέδημα,
δόγματι διεσήμανε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγα-
λοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ αὐδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, E
δώρεις ἐπιμελιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτει τινὰ τῶν αὐ-
τωνίου φίλων ἀλέξαι δεῖν, ἱκέτην γνώμην. ἐνίκα
δ' ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου
τὸν ἐξαιτούμενον· οἷς διεχρήσατο τὴν δέησιν. με-
τὰ δ' ταῦτα πορευόμενον ἐπ' ἀγύπτου δι' εὐσεί-
καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος
ἡρώδης, τότε πρῶτον καὶ σωφρόνησατο ποιουμένῳ
πρὸς πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἔξέτασιν, εἰσίασί
τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρα- F
τιᾷ πρὸς εὐωχίαν πάντα διέθηκε. πρυνόησε δ'
καὶ διὰ τῆς αὐδρείου πορευομένοις μέχρι πηλουσίου
ποτάμιον ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, διὰ
ἔρημον ὅτι τῆς ἐπιτηδείων διεδέησε τῇ δυνάμει. δόξαν
χρυσῷ αὐτῷ τε καίσαρι καὶ τοῖς στρατιώταις παρέσχη,
πολλῷ βραχυτέρων ἡρώδη πρείναι βασιλείαν, πρὸς
ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς ἄγυπτον, ἤδη κλεο-
πάτρας καὶ αντωνίου τεθνεώτων, ἐ μόνον αὐτῷ τὰς G
ἄλλας τιμὰς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε,
τὸν τε τοῦ κλεοπάτρας ὑποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξω-
θεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δ' τούτοις
τὴν ἰωππαλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ στρά-
γον στρατονος. ἐδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

hæc dixit? Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses; nisi Arabes prohibuissem. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deieci. Nam cùm auxilij mihi sibi commodarem, optimum ei consilium dedi, vtiam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem, quâ si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna depositi. Ad te autem veni, spem salutis de virtutte præsumens: & vt in examen adducerer tui properâs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet; quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs cum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prospexit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra stipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Post primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni subdidit, eique continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus, qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque deprecati sunt, quo suas miserias Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsámque Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa verò post Cæsarem. Hinc ad summum felicitatis euectus, & ad maiorem subleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obtequio pietatis impendit.

A ἐδωρυφόρων κλεοπάτραν. ἐδόκει ἢ ἔτεσι αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶ λαμβάνοντος. μετὰ ἢ τὴν πρώτην ἀκτιάδα προσέθηκεν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τὴν τραχῶνα καλούμενον, καὶ τὴν συνεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὴν λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ἀπὸ δῃλήστου ἐπαφεὶς τοῖς ἀπὸ τῆς τραχῶνος λῃσταῖς δαμασκηνοῖς. οἱ ἢ, ὅτι κώρωνα τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὴν συμφορὰν αὐτῷ καίσαρι. καῖσαρ ἢ γνοὺς, ἀνεπέστειλεν ἐξαρεθῆναι τὸ λῃστήριον. στρατεύσας οὖν κώρων, καθῆρε τε τῆς αὐδρῶν τὴν χῆν, καὶ ἀφῃρεῖτο ζηνόδωρον, ἵνα μὴ ὕστερον καῖσαρ, ὡς μὴ ῥᾴοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λῃσταῖς ὅπη τὴν δαμασκὸν, πρόφασιν δίδωσι. κατέσχε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὄπιζοπον, ἵνα δικαίῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὄπιζόποις διοικεῖν. ἐπεὶ ἢ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὴν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τὴν γαλιλαίας χῆν ἅπασαν. ὁ ἢ τούτων πρόφασιν μείζονα, ὡς μὲν καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀγορίσιππον ὄντα, μὴ καίσαρα. ἔνθεν ὅτι πλεῖστον μὲν δαιμονίας προὔκοπεν. εἰς μείζονα ἢ ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

B

C

D

Cap. XVI. De vrbibus & ædificiis instauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vsus est erga exteras gentes, eiúsque felicitate. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ITtaque anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique iunctum à Septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinetiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vsquam cóferri posset, ædificauit: eásque amicorum vocabulis vnam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti stadia circumdatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex milibus colonorum, terráque fœcundissima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorum Cæsari dedicauit, eiusdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principium. Sed veri fidem

E

F

G

Κεφαλ. ις'.

ΠΕντεκαιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτόν τε τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὸν περὶ αὐτὸν αἰτειχίσατο χώραν, τὸ ἔσης διπλασίαν, ἀμέτρησις μὲν ξυσκάμμοις τοῖς ἀναλώμασιν, ἀϋπερβλήτῳ ἢ τῇ πολυτελείᾳ. παμμέγιστον ἢ ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἷς μὲν γὰρ ἀνῳκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ ἢ ἐπεσκεύασε πλείστῳ διαφιλεῖ, κατ' ὀλίγον τῆς βασιλείων ἔλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἀντωνίᾳ πύλιν. τὸ γε μὴν ἑαυτῷ βασίλειον καὶ τὴν αὐτὴν δειμάμενος πόλιν, δύο τοῖς μεγίστοις καὶ περικαλλεστάτοις οἴκοις, οἷς ὀνόματα ἦν σεβαστεῖον καὶ ἀγρίππειον· ἀλλὰ γὰρ ἐκ οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῶν, καὶ τὰς κλήσεις περιέγραψε, διέβη ἢ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῶν τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ὅπη σταδίους εἴκοσι, καὶ καταγαγὼν ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὸν οἰκήτορας, γῆν τε τίττους προσενείμας λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε ἐπιδρυσάμενος τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ περὶ αὐτὸν τέμενος ὑποδείξας ξυὸν ἡμισταδίων, τὸ ἄσυτον βασιλεῖ ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον ἢ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέσχεν δυνομίαν. ὅπη τούτοις δωρησάμενος τὸ καίσαρος αὐτὸν ἑτέραν προσθήσει χώραν. ὁ ἢ, κἂν ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λαμπρᾷ μαρμάρῳ καθιδρύσατο πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται ἢ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα καρυφὴ μὲν τις ὄρεος εἰς ἄπειρον ὕψος αἴρεται. πρὸς δὲ τὴν ὑπώρειον λαγόνα, σπήλαιον ἄντρον ὑπανοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ἀπόῤῥωγα καθίησι, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλάτου, καὶ τοῖς καθιεμένοις τὸ μῆκος ἐξαρκεῖ. τὸ δὲ ἄντρου καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας αἱ πηγαί. καὶ γλύσις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσι ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

longitudo nulla sufficiat. Foris autem è spelunca

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν ἱερυχοῖ A
μεταξὺ κύπρου τε φοινίκης, καὶ τῆς νεοτίρων βασι-
λείων, ἀλλὰ καταστησάμενος ἀμείνω & χρησι-
μώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἀνόμα-
σε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, ἁπάσιν ὅσα τινὰ τ βα-
σιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς
γυμνὸν εἴασεν, ἐπειδὴ τῇ τοῦ ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε
ναῶν, εἰς τοῦ ἐπαρχίαν αὐτῶν τὰς τιμὰς ἀφιέρω-
κεν, & πολλαῖς πόλεσιν ἐνεδρύσατο καίσαρα. κατ- B
δὼν δὲ καὶ τοῖς Ἕλλησιν πόλιν, ἤδη μὲν κάμνουσαν,
στράτωνος καλεῖτο πύργος, ἣν δὲ διφάσιν τῷ χω-
ρίου δέξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν
αὐτὴν λευκῷ λίθῳ, & λαμπροτάτοις ἐκόσ-
μησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλό-
νουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ δώρων καὶ ἰόππης, ὧν
ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσα ἦν συμβέβηκε τοῖς Ἕλ-
λησιν ἀλίμενον, ὡς παῦτα τὸν τοῦ φοινίκου ἐπ' ἄγυ- C
πτον Ἕλληνα πλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει δεῖ τοῦ ἐκ
λιβὸς ἀπειλοῦ, ὥ καὶ μετρίως ἐπανειζόντι τηλικῦ-
τον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥς τε τοῦ
ὑποστρέφειν τὸ κύματος, ὅτι πλεῖστον ἐξαγριοῦν
τοῦ θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι,
καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τοῦ φύσιν, μείζονα μὲν τὸ
πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν ᾧ τοῖς μυχοῖς αὐ- D
τῦ, βαθεῖς ὅρμους ἐπέχοις. καθάπαν δ' ἔχων ἀπο-
φάσεσζα τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τοῦ δυσχέ-
ρειαν. ὡς τοῦ μὲν ὀχυρώσζα τῆς δαπάνας δυσάλω-
τον ἐν τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅπῃ μηδενὶ
δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον
εἰρήκαμεν τῇ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀρ-
γυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆ-
κος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑνδέκα, εὖρος δέκα, πένε
δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δ' ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἔστας ἦ- E
δη τὸ ὑπερέχον τῶν πελάγους τεῖχος ὅπῃ διακοσίους
πόδας πυρίωτο. ὧν οἱ ἑκατὸν, πρὸς μὲν δόμιλον
πρὸς τοῦ ἀνακοπὴν τῶν κύματος, πρόκυμία γοῦν
καλεῖται. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῇ πρὸς θέσεσι λιθί-
νῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ
πρὸς εὖρος καὶ κάλλει διαφερόντως ἀπὸ τῶν καίσαρος πρε-
γόνου, δρουσίου κέκληται. φαλίδες δὲ πυκναὶ
πρὸς καταγωγὴν τῶν ἀνορμιζομένων, καὶ τὸ πρὸς αὐ- F
τῇ πᾶν κύκλῳ κάγμα, τοῖς ἀποβαίνουσι πλατεῖ πε-
ρίπατος. ὁ δὲ εἴσπλους βόρειος, ἀφεκτότατος γὰρ ἀνέ-
μων τῶν τόπῳ βορέας, καὶ ὅπῃ τῶν στόματος κολοσσοὶ
ἑκατέρωθεν ὑπερκειμένοι κίονι, ὧν τοῖς μὲν
ἐν λαιᾷ χειρὸς εἰσπλέοντος πύργος ναὸς ἔχει,
τοῖς δὲ ἐν δεξιᾷ, δύο ὀρθοὶ λίθοι συνεζευγμένοι, τῶν
κατ' ἄτερον χεῖλος πύργου μείζονες. περιέχεις δὲ
οἰκίαι τῶν λιμένι λευκῶ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατα-
τείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τῶν ἄστεος, πρὸς ἓν σχά- G
σημα μεμετρημένοι, & τῶν στόματος αὐτάρκης ναὸς καί-
σαρος ὅπῃ μηλόφου, κάλλει καὶ μεγέθει διάφορος,
ἐν δὲ αὐτῶ κολοσσὸς καίσαρος, ἐν ὑποδείσῃ τῶν ὁλυμ-
πίασι διὸς, ᾧ καὶ προσείκασεν, ῥώμης δὲ ἴσος ἦρα τῷ
κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τοῦ πόλιν,
τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ,
τοῦ τιμῆ τῶν κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμα-
σεν αὐτοῦ. ταῦτα τοῦ λοιπὰ τῆς ἔργων ἀμφιθέαζον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quam fines suos templis replcuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quãquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduecticiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsarææ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum.

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, quí stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, pérque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & farcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multúsque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios

καὶ θέαρξιν, καὶ ἀγορὰν ἀξίαν προσηγορίας ἐκδοῦναι τὸ, καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καὶ γυμνασιάρχους, ἐμοίας ἐκάλεσεν ἀπὸ τῆς καίσαρος, πρώτος αὐτὸς ἆθλα ὑπέστη προθεῖς, ὅπερ ἐστὶν ἑκατοστῆς καὶ ἐνενηκοστῆς καὶ διευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ ἔσχατοι τὰ βασιλικὰ πλοῦτον μεταλάμβανον. ἀναπτίστας δὲ καὶ ἀνθηδόνα τὴν ὑπὸ Γαλλίου κατειλημμένην ἐν πολέμοις, ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τῇ δ' αὐτοῦ φίλου δὲ ὑπερβολῇ διανοίας, καὶ ὅτι τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, διὰ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκεύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἄλλος. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, καὶ πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε καὶ δένδρεσι πλουσίαν, ἀνόμασεν Ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ὑπερκείμενον ἐχυρωτάτοις φρούριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει διάφορον τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσαγορεύσας κύπρον. φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ἔστι δὲ τὸ τε χῆμα, καὶ πλοῦτον ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῆς ἑξῆς δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας καὶ τὸν ὑπὸ τειχοῖς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. ἀδελφοὺς δὲ αἰῶνι, τοὺς τε οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀχυρὸν τειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μασοειδῆ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὡμάλυνε μὲν ὁμοίως. ἐξέστησε δὲ φιλοτιμώτερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ πύργοις τὴν ἄκραν περιέσχεν, ἐπλήρωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τὴν ἔνδον τοῦ οἰκήματος ὄψιν εὖ λαμπρεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχοις, καὶ θριγκοῖς καὶ στέγαις, περιέχεσθαι τὸν πλοῦτον διαφανῆ. πόρρωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὕδατος πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτοις μαρμάροις, τὴν ἀνοδον διέλαβεν. ἦν γὰρ ὅλη τὸ χεώλοφον ὑπερκειμένως ὑψηλόν. καὶ παντοίας ποικιλίας ὑπῆρχεν. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τὴν τε ἀποσκευὴν καὶ τοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὡς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν ἔδοξεν εἶναι τὸ ἔρυμα, τῇ περιγραφῇ δέ, βασίλειον. τοσαῦτα δ' οἰκοδομήσας, πλείσας καὶ τὴν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ἔκτισε μὲν γὰρ καὶ δαμασκὸν καὶ πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δὲ, τεῖχος, ἐξέδρας τε καὶ στοὰς, καὶ ναούς, καὶ ἀγορὰς, ἔνθυτὸ καταπεπτώκασας καὶ τύρῳ, σιδῶνί τε μὴν καὶ δαμάσκῳ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ τοῖς θαλαττίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρήνας πολυτελεῖς. πρὸς δὲ, πρόσυλα, θαυμαστὰ τὴν τε ἐργασίαν καὶ τὸ μέγεθος. εἰσὶ δὲ οἷς ἄλσεσι καὶ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώραν ἔλαβον παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δὲ ἐπετησίοις τε καὶ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδοις, καταπάξας, ὥσπερ κώοις, ἵνα μηδέποτε ἐκλείπῃ τὸ γέρας. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. καὶ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυπηγὴν καθασκευὴν παρέσχε, πολλαχοῦ καὶ πολλάκις. ἐμφρονεστέρου δὲ τὸ σύνθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ σα-

ἢ σαμίοις δωρεάς, ἢ τὴν ὅλλου τῆς ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι δαψιλείαν. ἀλλὰ ἀθηναῖοι, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖταί τε, καὶ τὸ κοινὸν μυσίας περγαμηνοί, καὶ τῶν ἡρῴδου γέμουσιν ἀναθημάτων; ἢ ἀντιοχέων τὴν ἐν συρίᾳ πλατείαν, ἐκ φοινικῶν ὅσαν ὑπὸ βορβορυγῶν, κατέστρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ὄσαν ξυστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς ἐκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ παθόντων δῆμων ἐπάξια. τὸ δὲ ἠλείοις χαρίσασθαι, καὶ μόνον κοινὸν τῆς ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τῆς οἰκουμένης δῶρον, εἰς ἓν ἡ δόξα τῶν ἐν ὀλυμπίαις ἀγώνων διῆκεν ἅπαντας. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀπορίᾳ χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τῆς ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, καὶ μόνον ἀγωνοθέτης οὐκ ἐπιτυχὲ πεντετηρίδος εἰς ῥώμην ἐφαπλόων ἐγίνετο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διὰ νεκρὸς πόρους χρημάτων ὑπερδεῖξαι, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετήσασαν τὴν μητέρα αὐτῆς ὀπλιτεῦσαι. ἀνιλύτου δ' ἂν εἶπε χρεῶν δαλύσῃς, ἢ φόρων ἐκτελείαν, καθάπερ φασηλίταις καὶ βαλανεώταις, καὶ τοῖς ὑπὲρ τὸν κιλικίαν πολυχνίοις, τὰς ἐπισήσεις εἰσφορὰς ἐπεξεκύφισε. πλεῖστον γε μὴν αὐτὴν τὸ μεγαλοπρεπὲς ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὀλιγόδους, ἢ τὶ θυρᾶσθαι μεῖζον, διεργεῖν τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρήσατο δὲ καὶ σώματι πρὸς τὴν ψυχὴν ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ διώκοντος, ἐν ᾧ μάλιστα δὲ ἐμπειρίαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ πεντεκαίδεκα θηρίων ἐκράτησεν. ἴσχυε δὲ καὶ συνέχοντος μὲν ἡνίοχος, τὸ πλέον δὲ ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δρόμος. πολεμικὸς αὐτὸς ἀνὴρ ἦν. πολλοὶ γοῦν καὶ τῶν γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστὴν τε εὐβολώτατον, καὶ τοξότην δυσοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προστρήμασιν, ἐχρήσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ δὴ ἀπαίσιος ἔπαυσεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς παρασκευῆς ἐν αὐτῷ ἄρτιος, ἀλλ' ἢ προδοσίᾳ τινῶν, ἢ προπετείᾳ στρατιωτῶν ἡττήθη.

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desiderasset quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donariis? Nónne Antiochensium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti stadia prolixam, strauit polito marmore: declinandisque imbribus, quàm longa esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illo-
B rum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaiæ commune, sed etiam totius orbis tetræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere sumptuum videret inopia, quódque solùm ex veteri Græcia restabat collabi, non solùm agonotheta ipse factus est, eo lustro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: sed etiam perpetuos pecuniarum reditus instituit, vt nunquam eius
C memoria agonotheræ munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum siue tributorum remissiones exponere, sicut Phaselitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis pensionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucupatetur, si beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vsus est, quod animo conueniret.
D cúmque summus venator esset, in hoc tamen ipso equitandi peritiâ quæ cuperet assequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras subegit. Est autem aprorum altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui sustineri non posset. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directissimus, & sagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisque virtutem, fortuna quoque secunda vsus est. Raro enim contra votum eius, belli cessit euentus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditione
E quorundam, aut temeritate militum factum est.

Κεφάλαιον ιζ'.

Τὰς μὲν ὑπαίθριος δυστυχίας, ἢ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνέμησε, καὶ κακοδαιμονίαν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, θεῖ ἓν μάλιστα ἐπαύδασεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὴν ἀρχὴν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος μὲν ἰδιώτης ὢν ἦγετο γαμετὴν, ἢ γένους μὲν ἱεροσολύμων, δοκοῦσα ὄνομα, γαμεῖ μίριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ἓν αὐτὴ σφαδασθῆναι συνέβη τὸν οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δὲ μὴ τὴν ἐν ῥώμῃ ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῆς δωρείδος ἱὼν αὐτίπατρον δηλ τοὺς ἐν μίριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας τὰς ἑορτὰς ἀφεὶς κατοικεῖν. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐν παρθυαῖς πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑποψίαν ὅπως βουλῆς ἀφεῖλεν, ὃν ἠχμαλώτισε μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συρίαν, ἐζήτησε δὲ κατ' οἶκον οἱ ἐκ δυρρεχίου ὁμοεθνεῖς. κἀκεῖνα τούτοις ἐπειδὴ παρῃτήσατο μὴ δραβίωνα πρὸς ἡρῴδην, ἐκ αὐτῶν ἐφονεύθη. δέλεαρ δὲ αὐτῷ θανάτου τὴν ἡσυχὴν ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ ἐπιθυμῶν, ἐ φρονῶν τι τὴν παρθένον ἐφιέμενος, ἦκε. παρώξυνε δὲ ἡρῴδην, ἐκ αὐτὸς αὐτὴν ποιούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

Cap. XVII. De dissidio Herodis cũ filiis Alexandro & Aristobulo. Am. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit potestatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij, vnde domus eius in discordiam venit, & antea quidem, maximè verò postquam Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorũ causa quos è Mariamne susceperat, expulit ciuitate: solis festis diebus eò commeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis
G ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodem transiret, non interisset. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius pa-

triam desiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, sed quòd ipsi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insi mulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissio ne, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quódque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupuisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

ἐπίβαλλεν αὐτῷ. τῷ ὃ ἐκ μαριάμμης τῶν τέκνων αὐτῷ γνωρίμων. δύο μὲ θυγατέρες, ἓξ εἰς ὄντας υἱεῖς. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδὸς δόμῳ, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, διά τε τὴν μητέρων εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τοῦ δὲ τούτων ἰσχυροτέρου, ὁ μαριάμμης ἔρως συνήργει, καθ' ἡμέραν ἐπικαίων πρόσθεν λαβόντες, ὡς μηδενὸς τῷ διὰ τέλους ἐρρωμένῳ λυπηρῶν ἀφανεῖν. τοσοῦτον δὲ ἐμίσουν εἰς αὐτὸν τὴν μαριάμμης, ὅσον ἐκείνη πρὸς αὐτὸν ἔρως. ἔχουσα δὲ τὴν μὲν ἀπεχθειαν ἐκ τῶν πραγμάτων λόγον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τῆς φιλείας, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κρύπτον ἦν καὶ αἰσχρὰ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἀρίστοβουλον. ὑδὲ γὰρ τούτῳ καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲ αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ παιδὶ καὶ τέτῃ, μὴ δὲ τὴν πρώτην κτείνας δίθεως. ἐπεισὼν δὲ τῇ ἱερᾷ ἐσθῆτα λαβόντι, καὶ τῷ βωμῷ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἄθρουν ἐπέδακρυε τὸ πλῆθος. πίμπτην μὲ οὖν ὁ παῖς ἦν νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δὲ κατὰ τὴν τῶν γαλατῶν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. ἦν ταῦτα πρόσθεν τε ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, καὶ ἐ ἀδελφὴν αὐτοῦ ἐ τὴν μητέρα, δεινὰς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲ, πεφίμωτο τοῖς ἰμένοις. δὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀγανάκτησις εἰσῆει, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τὸν ἡρώδην ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτὸν, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμεναι, καὶ κατηγοροῦσαι διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς αἴγυπτον αὐτωνίῳ, ἐ δὲ ἀφροδίτης ἀσελγείας, ἀποῦσαν δείξειν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκηπτὸς ἐ πεσὸν, ἐτάραξεν ἡρώδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, ἐ μάλχος ὁ ἄραψ. ἡ γὰρ ἀφαιρέσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ὑποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφιδῷ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πιστὸς δὲ ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος δίνοις, ἐμπιστεύεται τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον αὐτόνους. ὁ δὲ ἰώσηπος ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆ βασιλέως ἐνδείξῃσαι τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ὑδὲ ὑποθανὼν αὐτῆς ὑπομένοι διαζυχθῆναι, τὸ ἀπόῤῥητον ἐμφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκοντα τὸν ἡρώδην, πολλά τε περὶ τοῦ πρὸς αὐτὴν πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, καὶ ὡς ὑδὲ ἐνθυμεῖσθαι ποτὲ γυναικός ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείναι με προσάξας. ἐκφρων διθέως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἦν, καὶ ἂν ποτὲ τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ ἐμφθείρειεν αὐτὴν, ἐνέθυσε τῇ πάθει, ἐ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος, αὐθὶς ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελίττο. κἀν τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς ἐμβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δὲ ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ὀργανεῖς, ἐμφαγέμμα κτείνειν προστάττει ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' διθέως εἵπετο τῇ πάθει, καὶ τῷ θυμῷ παύσαντι, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δὲ ἦν φλεγμονὴ τῆς ὀργῆς ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τοῦ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλλαγον τὴν λύπην ἔχει,

τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρουσίαν διαθέσει. κληρονομῶσι δὲ τῆς μη-
τρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὰ μύσους ἔννοιαν λαμβάνον-
τες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν
ὅτι ῥώμης παιδαγωγούμενοι. πλέον δέ, ὡς εἰς Ἰουδαίαν ὑπέ-
στρεψαν. συνηύξηντο δ' αὐτῷ ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθε-
σις. ὅτι δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν θυγατέρα
τὴν ἀδελφοῦ Σαλώμης, ἣ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δέ, ἔγημε
τὴν Ἀρχελάου τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα.
προσελάμβανον ἤδη τῇ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐν δὲ τοῖς
θεάτροις αὐτῷ, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον,
καὶ φανερώτερον ἤδη τῇ βασιλεῖ διελέγοντό τινες, ὡς
ὅπλα βουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἀρχε-
λάῳ κηδεύσας καὶ φεύγειν προσποιούμενος, τῇ πεν-
θερᾷ προσποιῶς, ἵνα ὅτι κάλλιστα αὐτὸν κατηγορήσῃ.
ἀναπεπεισμένος δὲ τοῖς δολίοις ἦρώδης ὥσπερ ὑπτεί-
χισμα τοῖς υἱοῖς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς Δωρίδος Ἀντίπα-
τρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἀρχόμενος. τοῖς δὲ ἀφό-
ρητος μὲν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτου μηδὲν ὁρῶντες
προκόπτοντα, διὰ τὴν αὐτῷ δυσχέρειαν ἐκ ἐπῄεσαν
τὴν ἀναπαύσεως. ἐφ' ἑαυτῷ δὲ τὴν ἀπιστίαν, τὸ ὀργὴν
ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσταντο μᾶλ-
λον. ὁ δὲ Ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπαυδάζετο, δει-
νότατος μὲν ὢν ἐν τοῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις,
διαβολαῖς δὲ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκευάζο-
μενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ, τοῖς ὑπηρέταις
φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοῖς ἀδελφοῖς
ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ δὴ ἐν τοῖς διαθή-
καις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασι-
λεὺς γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ,
καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώ-
μενος. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μα-
κεδόνος κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅλοις κατὰ
τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν
βασιλέα καὶ πρὸς θανάτου τῶν υἱῶν ὑπεργάσατο. τὸν
γοῦν Ἀλέξανδρον σύντας μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὰ ἐφ'
ἑαυτῷ φαρμακείας, ἐκεῖνον ὅτι κάλλιστα. ὁ δὲ δύρων
μόλις ὁλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαίως ἐμπειρότε-
ρον Ἀντιπάτρου, καὶ πρόσθου θρασυμώτερον, τὰ μὲν ἀ-
μύρτηματα τὰ πατρὸς αἰδημόνως ὑπωρείλατο. τὰς δὲ
αὐτῷ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν
ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τῷ κινδύνων, ὅτως
ἤδη τότε Ἀντιπάτρου πανοῦργον, καὶ τὴν αὐτῷ ἀπιμίαν ἀ-
πωδύρετο. συνήρει δὲ αὐτῷ μὴ καθαρῶ τὸ συνειδὸς,
ἢ πρὸς λόγους ἰσχύς. ἦν δὲ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ
τὸ τελευταῖον φάρμυος, ὡς τῷ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς
ὄντι, εἰ δὴ προτίθεται τὸ ἔγλημα, προήγαγε μὲν εἰς
δάκρυα πάντας. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς
ἀπογνῶναι μὲν αὐτῷ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ
ῥᾳδίως αὖθις. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅτι τούτοις ἦσαν,
ὡς τὸ κείνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν
δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ
ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τῷ μὲν
ἐγκλημάτων ἀφηνέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑπο-
ψίας οὐ ἀπηλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ Ἀντίπατρος
ἡ τῇ μίσει ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέ-
χθειαν οὐ ἐξέφερε, τὸν δάλλακτὴν αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt nihil, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium structerentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero factus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adduxit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa, fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet.

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
sam delatus esset, susceptit eum benignissimè
Archelaus, pro salute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ causa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ scripserat, vt
in causa dicenda suffragarentur Alexandro: &
vsque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. dona-
tum. Postea verò quàm Hierosolymam perue-
nit Herodes, populo conuocato, tribúsque
filiis propè astantibus causam reddit profectio
nis: multáque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæsari, qui domus suæ perturbationem tedas-
set: &, quod regno maius esset, concordiam fi-
liis præstitisset, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & successorum iudicem constituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, trésque filios meos reges designo, huiús-
que sententiæ meæ socium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas successionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit.
Quos autem Cæsar iunxit, & pater institu-
it obseruare: non iniustis eos, neque dis-
paribus, sed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præ-
ter ætatem obsequitur, quantum ei, quem de-
spiciet, doloris infliget. Quos autem singulis
coniunctos esse oporteat propinquos atque
amicos, ego distribuam, & concordiæ spon-
sores illos constituam: pro certo sciens, sedi- D
tionum contentionúmque causas ex contu-
bernalium natici malitia: hósque si boni fue-
rint, affectiones tueri. Rogo autem vt non so-
lùm isti, sed etiam primates ordinum exerci-
tus mei, in me solo spem habeant in præsentia.
Non enim regnum, sed regni honorem filiis
meis trado: & iucunditate quidem quasi rec-
tores potientur, pondus autem rerum tamen si
nolim, meum erit. Consideret autem quisque
vestrum ætatem meam, vitæque institutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque senex ad
eò sum, vt de me citò desperatur: neque volu-
ptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque
vitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatem
verò ita colimus, vt in longum nos æ-
uum progressuros esse credamus, quòd si quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos haberi veto: sed quia noui hæc
studia adolescentibus ferociæ nutrimenta sug- F
gerere. Itaque si cogitent qui ad eos se appli-
cant: bonis quidem apud me paratum esse præ-
mium, seditiosis verò apud ipsos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuosam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc est,
cum filiis meis sentient. Namque ipsis expe-
dit me regnantem, méque his esse concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, sacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones
inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem G
qui nos reduxit in gratiam, meque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & vestimen-
ta, & obsequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conseruet iudicium meum, si concordes eritis.
Hæc locutus, singulos benignè consalutauit,

ὡς ἦ τ χιλιάσι ἀδῶ πολέων κατῆρεν εἰς ἐλεύσαν, εἰ-
σία πᾶ αὐτις φιλοφρόνως ἀρχέλαος, ὑπὲρ τ τε γαμ-
βεγῦ σωτηρίας δ χαρισῶν, ἡ τ δ γαλλαγαῖς ἐφηδό-
μενος, ὡς αὖ τ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ὅπι ῥώμης φίλοις,
συλλαμβάνειν ὧδὲ τῶν δίκῶν ἀλεξάνδρῳ. ἀφ-
πέμπει ἦ μέχρι ζεφυρίε δῶρα δοὺς, μέχρι τριά-
κοντα τάλαντων. ὡς ἦ εἰς ἱεροσόλυμα ἡρώδης ἀφι-
κνεῖται, συναγαγὼν τ λαὸν, ἡ τοὺς ἕξ ἡλικ ὧδρυ-
σάμενος, ἀπελογεῖτο ὧδὲ τ ἀποδημίας. ἡ πολλὰ μ
εὐχαριστει τῷ θεῷ, πολλὰ ἦ καίσαρι κατεσκαμμέ-
τον οἶκον αὐτῷ τετραγμένον, ἡ μείζονά τε τοῖς ὑοῖς
ὧδαχόντι δ βασιλείας τῶν ὁμόνοιαν, ὧ αὐτὸς ἔ-
φη συναρμόσω μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρ-
χῆς ἐδικασῶ τε διαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ ἦ μετα
τὸ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς
δὲ τοὺς ἕξ παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς
γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα ἡ ὑ-
μᾶς ὧδε καλὰ γένεσθαι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς
ἦ, δυνάμεια τῶν διαδοχῶν ἀφέξειν. τὸ γε μὲν
μέγεθος δ βασιλείας ἀρκεῖ ἡ πλέοσιν. οἷς ἦ καῖσαρ
μὲν ἔωσε, καθίστησι ἦ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε
ἀδίκους, μήτε ἀνωμάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἐγ-
ὼ ἦ κατὰ πρεσβεῖον. ὁ γὰρ τοσοῦτον διαφέρει τὸς
τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπευόμενον, ὅσον ὀφείλησει τ
ἀπομύμενον. οἷς γε μὴν ἑκάστῳ συνεῖναι δώσει συν-
ηθείς ἡ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, ἡ δ ὁμονοίας ἐκείνους
ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὅπις ἀμῶν, ὅπ τὰς
ἔριδας, τὰς φιλονεικίας, ἐμνῶσιν αἱ τῶν συνδιατρι-
βόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν ὅτοι χρηστοὶ, τηρῶσι τὰς
τοργάς. ἀξιῶ ἦ ὁ μόνον τούτοις, ἀλλὰ ἡ τοὺς ἐν τῇ
στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας
ἔχειν ὅπ τὰ παρόντος. ὁ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν
βασιλείας τοῖς ὑοῖς ὧδαδίδωμι. τῶν μὲν ἡ-
δέων, ὡς ἀρχόντες ἀπολαύσουσι. τὸ βάρος ἦ τῶν πρα-
γμάτων, ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ἦ ἕκασος
τήν τε ἡλικίαν, ἡ τὴν ἀγωγὴν τ βίε, ἡ τὴν δύσεβειαν.
ἔστι γὰρ ἔτος εἰμὶ γέρων, ὡς τ' ἂν ἀπελπισθείην τα-
χέως, ἔστι εἰς ὑφλὴν ἐνδιατρόμενος, ἢ ἡ νέος ὑπο-
τέμνεται. τό, τε θεῖον οὔτω τ θεραπεύομεν, ὡς τ
ἂν ὅπ μήκιστον βίου πορεῦθεῖν. ὁ ἦ τοὺς ἐμοὺς παῖ-
δας θεραπεύων ὅπ τῇ ἐμῇ καταλύσει, δώσει μοι ἡ
πρὸς ἐκείνων δίκας. ὁ γὰρ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ
γεγυμνημένοις, ἀνακόπτω τῶν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν,
ὅπις ἀμῶν ἦ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς ἀσκήσεις θεάσους
ἐφόδιον. εἰ γε μὴν ἕκασος ἐνθυμηθείη τῷ πρασσόν-
των, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τ ἀμοιβὴν,
κακιάζων ἦ ὧδὲ τῷ θεραπευομένων τὸ κακόη-
θες ἀνόητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσει,
τούτοις τὰ τῷ ἐμῷ ὑῶν. ἡ γὰρ τούτοις συμφέρει κρα-
τεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ἦ ὦ παῖδες
ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἣς
ὧδὲ θηρίοις αἱ τοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν
ποινσάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς κάσαρα, τρίτον
ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὅπτάσθην ὧδὲ καλοῦντα, μέ-
νατε ἀδελφοί. δίδωμι ἦ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἤδη ἡ θε-
ραπείαν βασιλικήν. ἐπόμνυμι δὲ καὶ τῷ θεῷ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἰ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν,
ὧδὲ φιλοφρόνως ἕκασον καταπασάμενος τῷ ὑῶν,

δάκρυσε

διέλυσε τὸ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδυχομένους τοῖς εἰ- A
ρηνικοῖς, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι φασκοντας. συναπῆει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑπονοίας ἔχον-
τας ἀπηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
ἐδυνάμενοι κεκυρωμένον αὐτῷ πάτρῳ τὸ φρόνημα.
αὐτὸς δὲ τὸ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐκεμυ-
θεῖν τε ἡδέως, καὶ πολλῷ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ B
πρὸς αὐτοὺς σκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' ὀργὴν ἐφ' ὅτῳ
τὸ νοηθὲν ἢ ὅτι γλώσσης, καὶ παροξυνόντες μᾶλλον, ἐνέ-
κειντο πολλοί, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κα-
τάσκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, ἀθρόως
ἢ παρ' αὐτίπατρον, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν
ὑπὸ αὐτιπάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτε δ' ἁπλῶς
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπόδικος ἦν, ἀλλ' εἰς
διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μετὰ παῤῥησία-
σαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσεπλάττετο. κα- C
θίει δὲ αὐτίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ
ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημιζο-
μένων ἔν τι διελεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῷ
αὐτῷ τῶν φίλων ἡ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κα-
τεσκεύαζετο δωρεᾶς, ὡς μηδὲν σκαιρέως τῷ ὑποῤῥή-
των, καὶ τὸν αὐτιπάτρου βίον, ἵνα αὖ ἁμάρτοι τὶς εἰπὼν
κακίας μυσήριον. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπιών, οἷς πάντα κα- D
τειργάσατο, πεποιήκει προδότας, καὶ τῷ πατρὶ
μὴ λαλουμένων φῶρας. πάντα ὑπερεσκεμμένως
δραματουργῶν, τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς ταῖς διαβο-
λαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ προ-
σωπεῖον ὑπεκείμενος, καθιεὶς ὑπὸ μίσους. ἐπειδὰν δὲ παγγελθείη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελ-
θὼν ὑπεκρένετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔ-
πειτα κατεσκεύαζεν ἡ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτη-
σιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δὲ εἰς ὑποβουλὴν E
αὐτῷ ἐτίθετο, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τὸν πατρὸς ἐφεδρεύειν
ἀλέξανδρον. ἡδὺ γὰρ ὅτῳ πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ὑποτοξεύοντος αὐτῷ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον αὐτιπάτρῳ προσετίθει. συναπέκλινον δὲ καὶ τῷ κατὰ τὸ βασί-
λειον, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑποτάγματος, ὥσπερ
πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῶν φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τῆς F
βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά. πάντα γὰρ αὐτιπάτρῳ
ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, πάντα ἦν αὐ-
τιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῆν, μιξεγαῖς
χαλεπωτέρα, καὶ πλεῖόν τι προγόνων μισοῦσα τοὺς
ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν διὰ ταῖς ἐλπίσιν, ἐ-
θεράπευον αὐτίπατρον ἤδη. συναφίσα δὲ ἕκαστον,
τὰ βασιλέως προσάγματα, ὧδε γελοίαστος τοῖς τι-
μιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μητὲ προσέχειν τοῖς περὶ G
ἀλέξανδρον. φοβερὸς δὲ ἦν οὐ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασι-
λείας, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ἡδὺ γὰρ βασιλέων
τοσαύτην κῆσαρ ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὴν ἀπ'
αὐτοῦ φεύγοντα, καὶ μὴ προσκύσης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ δὲ μειράκια, τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει πᾶσα ἡ

populúmque dimisit: alios conuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus egrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum exprometet: nec erasset aliquis, si Antipatri vitam malitię dixisset arcanum. Alexanderi verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam externis amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam inculabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si locrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater tuus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauítque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationíque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. lib. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ἤδεν γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωιέσι δ' κ᾽ μικρὸν ἐκ τοῦ ψύγματος, & πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐξαχυόετο. διέθηκε δ' πρὸς αὐτὰ, κ᾽ τ' θεῖον φερῶραν ἀντιπαῖος ἐχθρωδῶς, & τ' τηθίδα σαλώμιν, ὡς αἱ γαμετὴν ἔσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κ᾽ παροξυνῶν. σωήρχε δ' κ᾽ πρὸς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρου γυνὴ γλαφύρα γυναικολογοῦσα τ' αὐτῆς δυγένειαν, & ὡς πασῶν τ' κ᾽ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, κ᾽ πατέρα μ' ἀπὸ τηλικῦδε, κ᾽ μητέρα δ', ἀπὸ δαρείου τ' ὑστάσπεως ἔσα. πολλὰ δ' ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τιμῶ τε ἀδελφιδῆ τ' ἡρώδου, & τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' δμορφίαν, ἐκ δούλων ἦρθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς αἱ ἐφιεμένου τε πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, κ᾽ τῶ βασιλέως ἡδομένου πλείοσιν, ᾗ πᾶσαν δ' τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, κ᾽ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τιμῶ δ' δὴ σαλώμιν, κ᾽ τοι πενθερὰν οὖσαν, αὐτὸς ἀριστόβουλος ἑαυτῷ διεγάσιασεν, ὠργισμένῳ, κ᾽ φόνεσεν ὅτι ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τιμῶ ταπεινότητα, & ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτῷ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τότε κλαύσουσα τῇ σαλώμῃ διήγειλεν ἡ θυγάτηρ. φρονεπίθει δὲ ὅτι κ᾽ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ περὶ ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν ὠφελάβωσι τιμῶ βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς δ' κωμῳδῶν γεγραμματεῖς, ὑπισκώπτοντες, ὡς παιδιομένους ὑπημελῶς. φρὸς ἃ τιμῶ ὀργιλῶ ἡ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγειλεν ἡρώδῃ. σφόδρα δ' ἰῶ ἀξιόπιστος κ᾽ γαμβρεῦ λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συνέδραμε, ἡ τ' θυμὸν ὑπεκαύσασα τῦ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μῶ τιμῶ μητέρα, καὶ κατοικίζειν δ' ἐπαρωμόους αὐτῷ. πολλάκις δ' αὐτὸ διαδιδύντος τῆ μριάμμης ἐσθῆτων τινὰ ταῖς μεταγλυεσέραις γυναιξὶν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτὴ τῷ βασιλικῶν ἐν τάχει φθείσουσιν ἑαυτᾶς, ἐκ τειχῶν πεποιημένας. διὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῆ νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ἐκ ἀπέκοπτε τιμῶ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτούς, κ᾽ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλεῦσειν ἔμελλε, βραχέα μῶ ἠπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ δ' ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, κ᾽ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῆ προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δ', τὰς μῶ διαβολὰς ἀπεσκεδάζοντο, ψευδεῖς ἐμ' λέγοντες, πιστώσασθαι δὲ τιμῶ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μῶ τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τῆ μὴ πιστεύειν ῥαδίως. ἐ γὰρ ὑπεκφεύγειν τοὺς καταψευσομένους αὐτῆ, ἕως αἱ ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα πεισαντες ταχέως, τὸν μῶ ἐκ χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τιμῶ δ' εἰς τὰ μέλλοντα λύπιμον προσέλαβον. ἔγνωσαν γὰρ τιμῶ τε σαλώμην ἐχθρὰν, κ᾽ τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν δ' βαρεῖς μῶ ἀμφότεροι κ᾽ χαλεποὶ, φερώρας δ' μείζων, ὡς πάσης μῶ ἐκοινώνει τῆς βασιλείας πλῆν διαδήματος, προσόδου δ' ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τιμῶ δ' πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δόσεσι.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε τῆ τετράρχιᾳ, αἰτησάμενος ὠδὲ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικός, μιᾷ τῶν τοῦ ἐκείνης τελευτῇ, καθωσίωσε τῷ πρεσβυτάτῳ τῷ αὐτοῦ θυγατέρων, ὅπ᾽ περιῆν ἑξακοσίοις τάλαντοις. ἀλλ᾽ ἀπέδρα φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον περὶς ἐρωτα δούλης. ἐφ᾽ ᾧ χαλεπήνας ἡρώδης, τῷ μὲν θυγατέρα τῷ περὶς παρθῶν ὕστερον αἰωρεθέντι συνέζευξεν ἀδελφιδοῦ. φερώρᾳ δ᾽ μετ᾽ ἀπορρήτου ὀργῆς αἰεί, δι᾽ δοὺς συγγνώμην τῇ τόσῳ. διεβάλλετο δ᾽ καὶ πάλαι μὲν, ἐπὶ ζώσης τῆς βασιλίδος, ὑπ᾽ βουλεύειν αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δ᾽ πλείστοι μηνυταὶ περσῆσαν, ὡς καίπερ φιλαδελφότατον ὄντα ἡρώδῃ, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι τῶν λεγομένων καὶ δίκος. πολλοὺς δ᾽ τῇ ἐνοίᾳ βασανίσας, τελευταίων ἦλθεν ὅπ᾽ τοὺς φερώρα φίλους, ὧν ὑπ᾽ βουλῇ μὲν, αὐτὸς ὡμολόγησεν ᾐδεῖς, ὅτι δ᾽ τῷ ἐρωμένῃ ἁρπασάμενος εἰς παρθους ὑποδραίαν παρεσκεύαζε. συμμέτοχος δ᾽ τε σκέμματος αὐτῷ καὶ φυγῆς, κοσίβαρος ὁ σαλώμης αἰὴρ, ᾧ σεσώκεσαν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι μοιχείᾳ τε περσῆσαν ἁλόντος. ᾗ δ᾽ ἐλεύθερα ἁβολῆς, ἐδὲ σαλώμη. καὶ δὲ αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας περὶ γάμου ποιεμένης περὶς συλλαῖον, τὸν ὀβάδα τε ἀράβων βασιλέως ὕπτερον, ὃς ᾗ ἐχθρότατος ἡρώδῃ. διελεχθεῖσα δ᾽ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκάλῃ, συγγνώσκεται, καὶ αὐτὸν δ᾽ φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ᾽ ἀλέξανδρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ περὶ τὸν ἐκείνου κεφαλὴν ὅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δ᾽ οὖν εὐνοῦχοι τῷ βασιλεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν, τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν περσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον περσφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλίνετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δῶρεις μεγάλοις ὑπῆγε ὁ ἀλέξανδρος. μᾶλλον δ᾽ τῷ βασιλεῖ, διπλέγχον τὸ βασάνοις. καὶ τὸν μὲν σωουσίαν δίκαιος ὡμολόγουν. ἐξέφερεν δ᾽ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποχύσεις, ὃν τέκνον ἀπατηθεῖεν ὑπ᾽ ἀλεξάνδρου, λέγοντος ὡς ἂν ἡρώδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, αἰαγδεῖ γέρουσι καὶ βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ δι᾽ τοῦτο αὐτὸν οἴονται καὶ νέον, αὐτῷ δ᾽ περσέχειν, ὃς καὶ ὠδὲ ἄκοντος δέξεται τὴν βασιλείαν, ἂν εἰς μαχαίρᾳ τε τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἀμυνεῖται, τοῖς φίλοις δ᾽ δαίμοσι ποιήσει καὶ μακαρίοις, περὶ πάντων δ᾽ αὐτούς. εἰ δ᾽ καὶ θεραπείαν τῷ δυνατῷ, περὶ τὸν ἀλέξανδρον λαθραίαν, τοῖς τε ἡγεμόσι τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ τοῖς ταξιάρχοις, κρύφα περὶς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρώδην ὕπτιος ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ ὠδαχρῆμα τολμῆσαι τὰς μηνύσεις ἐκφέρειν, ἀλλὰ κατασκόπους ὑποπέμπων νύκτωρ, καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, ἕκαστα τῷ περστομένων ἢ λεγομένων διηρώτα, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ὑποψίαις, δῆθεν αἰρεῖ. δεινὴς δ᾽ αἰομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ γὰρ ἐχθραν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἐπλασε τὰς δράβολας, καὶ πολλοὶ περὶς τοὺς δραφόρους, φονῶν τε τῷ βασιλικῷ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε ὠδαχρῆμα πίστιν, αἱ κολάσεις δ᾽ τῷ δραβολῶν ἦσαν ὠκύπραγ. κατηγόρητο γοῦν τις, αὖθις κατηγορήσας, καὶ τῷ περὶ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

A dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat: regalique coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiam suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, hide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptijs constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clàm parere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset: ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstio ies A breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent: verumetiam amicis imminentissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentisque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempúsque obseruare, vt C illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos D socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, E exitiabilis gener meus? aut vbi patricidate caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono marito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicii, & de filia quæstionem tecum haberem, quã F tui tuæq; dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum G eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis

Ant. lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ἡ βασιλέως, ὁ μὲν τὴν ψυχῆς κίνδυνος ὑπετίμητο. πρόβην ἦ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῷ ἀκαταπάστων τινὶ πρόσβλέπειν ἡμέρως, εἴ ἦ κ τοῖς φίλοις ἀπίστατος. πολλοῖς γοῦν αὐτὸς ἀπέπτη τὸ βασίλειον, κ πρὸς οὓς ἂν εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τοῦ λόγου χαλεπὸς ἦν. ἐπανέβη ἦ αὐτίπατρος ἐν τ συμφορᾶς ἀλεξάνδρῳ, κ σῖφος ποιήσας τῷ συγγενῶν ἀεί ἐστιν οὗ τινα διαβολὴν παρέλιπε. προήχθη γέ τοι πρὸς τοσοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τ περιστάσεως αὐτοῦ, κ τῷ σωταγμάτων, ὥστε ἐφεστάναι δοκεῖν αὐτῷ τ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, κ πρὸς βάσανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ. στηλοῦντες ἦ ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, ☾ μηδὲν ὑφ' τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ ἦ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων φύσασθαι διαθέντες ἔλεγον, ὡς ὑπεβουλεύοι τε αὐτῷ μ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ, κ φυλάττοι κτεῖναι εἰς ῥώμην ἀποδραίᾳ. τούτοις καίπερ ἀπιθανοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τ ἀνάγκης ἐκδεχομένοις, ὁ βασιλεὺς ἔπεσεν ἡδέως, ὡς δὴ μυθίαν λαμβάνων τὸ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ ἦ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τέσσαρας κ τῷ ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, προσωμολόγει μ τὴν ὑπόθεσιν, κοινωνοὺς ἦ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείστους αὐτῷ, πρὸ ἦ πάντων φερώραν, κ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ κ μιγῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. αἵτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡρώδῃ, πολλὰ ☾ δεινὰ κ τῷ δυνατῷ βοῶσαι, ☾ δὴ τάχους εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται, πρὸ τοῦ γαμβροῦ καὶ τῇ θυγατρὶ δείσας. γίνεται ἦ ξυνῳδὸς αὐτοῖς μάλα προμηθὴς, κ τέχνῃ τινὶ τὸ βασιλέως ἀπειλὴν διεκρούσατο. συμβαλὼν γὰρ διήθως αὐτοῦ, ποῦ ποτέ ὄζιν ὁ ἀλιτήριός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ ἦ τινι πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλὴν, ἰδοὺ ταῖς ἐμαυτὸ χερσὶ διασπαράξω. προθήσω ἦ ☾ τινὶ θυγατέρα μου τοῦ καλοῦ νυμφίου. κ γὰρ εἰ μὴ κακοικώνητε τὸ σπέρματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνή, μεμίανται. θαυμάζω δὲ ☾ σὲ τὸν ὑπερβουλιθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἡπειγόμην ὑπὸ καπποδοκίας, ὡς τ μ ἀρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας. μ ἦ σοῦ πρὸ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσαντος, ἰδοὺ κἀκείνῳ, σὲ κ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων συνέγνωσα. νῦν ἦ πρὸ ἀμφοῖν ἡμῖν βουλευτέον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τὸ κολάζειν ἐμὸν ὑπερβουλον ἀτονώτερος, ἀμείψομαι τὰς δεξιὰς, κ γλυφώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς δράσοχοι. τούτοις προεκπέμψας, καί περ ὡδιατεταγμένον ἡρώδην, ὑπάγεται. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς συνταχθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, κ καθ' ἕκαστον ἐφεξῆς κεφάλαιον, συνεσκέπτετο. λαμβάνει ἦ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τῷ στρατηγήματος, κ κ μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους κ φερώρᾳ μετῆγε τὴν αἰτίαν. ὡς ἦ ἐώρα πεισθέντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μήποτε τὸ μειρακίον ὑπὸ τοσοῦτον εἴη πονηρῶν ὑπερβαλλόμενον, οὐχ ὑπὸ τῷ μειρακίου σύ. κ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς αὖ εἰς τηλικοῦτον μίσος προσέστησαν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον ἦ κ δεδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

ἀναπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας δύσκολον, ὅτι καιρῷ μεταχειρίζοιμι. ὀργὴ δὲ τοῦτον ἐξαπατᾶσθαι, οὐ νέους μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκοις ἢ λαμπροτάτοις καὶ βασιλείας ὅλας ἀναῤῥίπτουσι. σιωπῇ τοῖς λεγομένοις πρόσεχε. καὶ τὸ μὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ὀργήν, ἐπανίει κατ' ὀλίγον. πρὸς ἣ Φερώραν παρωξύνετο. τῷ δὲ τεσσάρων βιβλίων, ἃς ἐκ ὑποθέσεως, ὃς κατιδὼν τότε τὸ βασιλέως ὀξύῤῥοπον, καὶ τὴν ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτοῦ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν αὐτῷ δυσχερῶν σωτηρία, τῷ δὲ αἰσχύνης ἐποιεῖτο. καταλείψας δὴ Ἀλέξανδρον, προσέφευγεν Ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, καὶ ὁρᾶν ἔφη πῶς αὐτὸν ἐξαρτήσαιτο, τοσούτοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφὴς ἀποδείκνυ τῷ βασιλέως δόλιος, καὶ τὴν παρόντων τοῦ μειρακίου κακῶν ἄτης γεγονώς, εἰ μὴ βούλοι τὸ πᾶν κέρδος τὰς ἀρνήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσασθαι παρὰ τὰδελφῆ καὶ φιλοῦντος. εἰς δὲ τοῦτο, πάντα τρόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερώρας, καὶ κατασκευάσας αὐτὸν, ὡς ἐξ οἰκειότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσίν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτήσων, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, σὺν δὲ φρενῶν γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παρακοπὴν δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ὀνειδούμενος, ἧς αἴτιον εἶη τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. ὧδε μὲν οὖν ἡ κατήγορος καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώραν ἀρχέλαος, ἅτε ἤδη παρόντα τοῦτο, καὶ τὴν ἡρῴδου κατέσχεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις ὑποδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφῆς ἀμοιβῆς ὅτι προσῆκεν πάθους τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τοῖς βασιλείαις, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνῃ, τοῦτο τῷ βάρει, ὅπερ ἀποκόπτειν μὲν καὶ χρῆναι, θεραπεύειν δὲ πρόσφορον. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅτι φερώραν μεταίσεται. διέμελλε δ' αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα διαζεύξας, ἀπάξειν ἔφασκεν. ἕως δὲ ἔσπευδεν ἡρῴδην αὖθις καλεῖν ἐπὶ τὸ μειρακίῳ, καὶ πάλιν αὖθις μηνοειδὴς ἡ θυγατέρα, σφόδρα ἀξιοπίστως ἀρχέλαος ᾧ βούλοι συνοικίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε, πλὴν Ἀλεξάνδρου. πρεπέστερον γὰρ ποιεῖσθαι τηρεῖν πρὸς αὐτὸν τὰς ὑπογαμίας δίκαια. φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δῶρον ἔχειν παρ' αὐτοῦ τὴν κόρην, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, σεσωσμένης δ' ἅτης ὑπὸ τοῦ μειρακίου τὸ γυναικὸς, ἵνα φαμένου σαν μὲν ἐπαθὲς δυσώπημα τῷ ἡμιθνησμένῳ. ὑπορραγεῖσαν δ' αἰτίαν τὸ εἰς ἅπαντα ὑπογνώσεως. μαλακωτέρας γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας πάθεσιν οἰκείοις θεραπευομένας. καταυδεῖ μὲν ἀρχέλαος, ἀλλάσσεταί τε, καὶ διαλλάσσει τῷ πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι διαλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲν οὖν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐρρύσατο, τοιόνδε εἶχε. μὴ δὲ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν δυσχερείαις καὶ φιλοφρονήσεσι δίδου. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἡρῴδης δωρεῖται τάλαντον ἑβδομήκοντα δώροις, θρόνῳ τε χρυσῷ διαλίθῳ, καὶ δυσὶν καὶ παλλακίδι, ἥτις ὀναλέγετο πάννυχις, τῷ τε φίλων ἑπόμενον ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, iámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuincetur regem insidiis voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appararet, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vaftum igitur Archelai consiliũ, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorũ septuaginta, solio quoque gemmis ornato, & eunuchis, & cõcubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorũ eius quéque pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsíque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuó dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afficto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire.

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, κὴ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἅπαντος τῦ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδωσαν. προπέμφθη ἦ ὑπό τε πρώδε & τ̃ δυνατῶν, μέχρις ἀντιοχείας. μετ' ὀλίγον ἦ, εἰς τ̃ ἰουδαίαν παρεγένετο ἀνήρ, πολὺ τ̃ ἀρχελάε στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ἐμόνον τὰς ὑπ' ἐκείνῳ πολιτευθείσας ἀλεξάνδρῳ ἑλλάδας ἀπέστρεψεν, ἀλλὰ κὴ ἀπωλείας ἄτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἰῶ λάκων, δρυκλῆς τὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὁ γὰρ ἀπεῖχεν ἔτι ἡ ἑλλὰς αὐτῷ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ πρώδῃ δῶρα προσενεγκών, ἀλλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, & ὠφελημα πολλαπλασίω λαβών, ὑπέλαβε τ̃ καθαρὰ δόσιν, εἰ μὴ δι' αἵματος ἐμπορεύσαιτο τ̃ βασιλείαν. ἀρξαμένῃ γὰρ τὸν βασιλέα κολακείᾳ & δεινότητι λόγων, κὴ τῷ αὐτῷ ψεύδεσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἦ συνιδὼν τ̃ πρώδε τρόπον, & πάντα λέγων τε κὴ πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνε). κὴ γὰρ ὁ βασιλεὺς ὀλὲ τ̃ παῤῥησίαν, κὴ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προσεπίμενον τ̃ ἀναρπάτην. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ σαθρὰ τ̃ οἰκίας κατέμαθε, ταῖς τε τ̃ ἀδελφῶν διαφοραῖς, κὴ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, ἀντιπάτρῳ μ̃ ξενίᾳ προσκατέλιπτο, φιλίᾳ ἦ ἀλέξανδρον ὑπεκρίνετο, ψευσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ) & ἀρχελάε πάλαι. διὸ δὴ & ταχέως ὡς ἀδοκιμασμένος ἐξέπεσε. σωίσᾳ ἦ ἑαυτὸν δεξίως, κὴ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ ἀποπειραθεὶς τῷ προτέρων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆρε, γίνε) ἦ προσηκμένως, μισθωτὸς ἀντιπάτρου, κὴ προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μ̃ ὀνειδίζων, εἰ φρισβύτατος ὢν φθονῴε) τοῖς ἀφρονοῦσιν αὐτῷ τ̃ ἐλπίσιν. ἀλεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγυμνασμένος ἐν βασιλίδος, & βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει ἡλικιωθῆ ἀρχιλῶ τὸν ἐξ ἰδιώτιδος, κὴ ταῦτα μεγαλωψυχῶ ἀφορμὰς ἔχων ἀρχέλαον. ἰῶ ἦ πιστὸς τῷ μητρυιᾷ σύμβουλος, τ̃ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μηδὲν ὑποπτεύοντος ἀλέξανδρος, ζητῶ κὴ αὐτὸς ἀντιπάτρου ἀποδύρετο πρὸς αὐτὸν, & ὡς πρώδης αὐτῷ τ̃ μητέρα κλείσας, & ὠφάδοξον εἰ κὴ αὐτὸς ἀφαιρεῖται τ̃ ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δρυκλῆς, οἰκτείρων τε κὴ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. ταῦ ἦ αὐτὰ κὴ τ̃ ἀριστόβουλον εἰπεῖν διελάσας, κὴ τ̃ κῆ τῦ πατρὸς μέμψιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρους, ᾤχετο φέρων ἀντιπάτρῳ τὰ ἀπόῤῥητα. προσεψεύδετο δὲ ἑκατέρῳ ὡς ἐπεδρεύοντων αὐτῷ τ̃ ἀδελφῶν, κὴ μόνον ἂν ὑπομενόντων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ ὅπλα τούτοις χρημάτων πλῆθος, ἐπανέστης ἰῶ ἀντιπάτρῳ πρὸς τ̃ πατέρα. τὸ ἦ τελευταῖον ἐρυθριάσας τ̃ ἀριστοβούλε κὴ ἀλεξάνδρε θάνατον, κατήγορος αὐτῷ ὅτι τῦ πατρὸς γίνε). & προσελθὼν, ἀπεδίδου τὸ ζῆν ἔφασκεν πρώδῃ, τ̃ εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, κὴ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἠκονῆσθαι ξίφος, κὴ τ̃ ἀλεξάνδρε τετονῶσθαι δεξιάν, ἐμποδὼν ἦ αὐτὸς γεγονέναι τῷ τάχει, συνεργεῖν ὑποκειμένοις. φάσκων γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς ἂν ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς πρώδης ἐν ἀλλοτρίοις, κὴ μ̃ τὸν ὑ μητρὸς αὐτῷ φόνον τιμωρήσας ἐκείνης ἀρχῆς ἀνεθήσας, ἀλλ' ἔτι & νόθον εἰσάγει διάδοχον, ἀντιπάτρῳ τῷ φθόρῳ τιμωρὸν παρασκευάσαι αὐτῷ βασιλείαν. προστίνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς ὑρκανῦ & μαριάμμης δαίμοσιν. ὑδὲ γὰρ

B

C

D

E

F

G

πρέπειν

ρέπειν αὐτὸν ἀγαθέᾳ ἀδικίᾳ τοιούτου παιδὸς τὴν ἀρ- A
χὴν, δίκαια φόνου. πολλὰ δ' εἰ τὰ παροξύνοντα καθ' ἡ-
μέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ ξόανον ἀσυκοφάντητον
καταλελεῖφθαι. εἰ μὲν γὰρ εὐγενείας ἑτέρων μέμ-
ψαιμήν, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι τὸν παῖδα λέγοντος,
ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξανδρος. καὶ τὸν πατέρα ἀγαθὴν ἀγχίνοιαν
ἀδοξοῦντα. καὶ δὴ καὶ τὰς θήρας, ἐν αἷς σπουδάζειν μὲν σιωπῶν, ἐ-
παινίσας δ', ἐν αἷς παίζειν εἴρων. πανταχοῦ δ' ἀμείλι-
κτον δείσειεν τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόοργον αὐτοπά- B
θειν. διὸ καὶ ἡδέως καὶ πεπηγότος μὴ κρατήσας τὸ ὀπιθυ-
λῆς. κτείναντι δ' εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, ὁρῶντι μὲν ἀρ-
χέλαον ὄντα κηδεμόνα, ἐν ὃν ἀγαθύνεσθαι ῥᾳδίως. ἔ-
σεσθαι καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρώδου τρό-
πον. οὐ γὰρ ὡς πρότερον αὐτῷ θαρσήσειν πεφευγότος
τὸν ἐφιέντα πατέρα, οὐδὲ φθέγξασθαι πρὸς τοὺς αὐτὸ μόνον
ἐγκλήματον. ἀλλὰ ῥᾳδίως μὲν κηρύξειν τοὺς τῶν ἐθνους
συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπει- C
τα εἰς οἵας τροφὰς καὶ πρόσοδος, τὰ δ' αἵματος πεπλησθέν-
τα χρήματα ἀναλωθείη. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας,
οἵοι τ' ἂν ἀπορθηθείσας πόλεις, ὅτι πόσον. ζητήσειν
δὲ καὶ τὸν πάππον ἐκεῖ τε τὸν μητέρα, τε τὰ τοῦ βασιλείας
μύσος πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς ὁ κεκριθήσεσθαι παροχτέ-
ρους. τοιαῦτα καὶ Ἀλέξανδρος τεραστιολόγος ὁ Δρυ-
κλῆς ἐπήνει πολλὰ τὸν αὐτοπάτορα, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη
φιλοπάτωρ, τε διὰ τοῦτο μέχρι νῦν τοῦ ὀπιθυλῆς ἐμπό- D
διον. μήπως δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὅτι τοῖς πρώτοις κατε-
σαλμένοις, εἰς ἀπέκρισιν ὀργὴν ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν
λαβὼν καιρὸν αὐτοπάτωρ, ἑτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑ-
ποπέμπει κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἐκκωμάζω καὶ τυραν-
νίῳ λάθρα διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μοί ποτε τοῦ
βασιλέως ἁλισκομένοις, τότε δὲ ἔκ τινων προκριμάτων
ὑποπεπωκόσι τοῦ τάξεως. ἐφ' οἷς ἡρώδης ἐφαρμανα-
κήσας, δι' ὀργὴν ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, ὑ- E
δὲν τοῦ διαβληθέντων ὁμολογοῦν. προσκομισθῆ δὲ
τις, πρὸς τὸν ἡρώδου φρούραρχον ὀπισθόλη ᾠδὴ Ἀλε-
ξάνδρου, ᾠδὴ καλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φρουρίῳ
μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ πα-
σχὼν τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ τοῦ ἄλλαις ἀφορμαῖς.
τοιοῦτον Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάν-
του, γραμματεὺς δὲ ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, πολυ-
πείρως ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμ-
ματα. πολλὰ γοῦν ᾠδὴ χαράξας, τελευταῖον ὅτι
τούτῳ καὶ κτείνεται. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον
ἡρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τοῦ διαβε- F
βλημένου, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐλέγχους δείσειεν ἀ-
θανεῖς, τοῖς γοῦν ἐπέλθοι πιστεῦσαι, ἐπ μὲν τοὺς λε-
λυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δεσμοφυρ-
δὸν ὅλου τοῦ μύσους δίκην, σωτῆρα καὶ διαρρήτου
τοῦ καλοῦ, πεντήκοντα δωρεῖται τάλαντοις. ὁ δὲ
τοῦ ἀκεσβῆ φήμου φθάσας εἰς καππαδοκίαν, ἀρ-
χέλαον καὶ ᾠδὴ ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι καὶ
διαλλάξειεν ἡρώδου ἀλεξάνδρῳ. διαρὰς δὲ εἰς G
τοῦ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια
καταχρήσατο. διὸς γοῦν ὅτι καίσαρος κατηγορη-
θεὶς ὅτι τοῦ σάσεως ἐμπλῆσαι τοῦ ἀχαΐαν, καὶ φθεί-
ρειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μὲν ὕστερ ἡ
ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ φθεῖλθεν. ἄξιον δὲ

decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde susciperc, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solique Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primùm salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facilè possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, vt antea patris præsentiam formidando, nec de suis tantùm criminibus locuturum, sed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturum, deinde in quibus deliciis, quibúsque actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque scelera regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum, qui patrem diligeret esse confirmans, quique adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: támque armis quàm aliis subsidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falsò conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Eurycles verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datorémque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususque dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora malè quæsitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus replemisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperiétem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo perieulis inoluueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adulescentes indoluit, vetùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque

Ant. lib. 16. cap. 13.

ἀπιθεῖναι τ κῶον δαίμονον τῷ σωφρονῆν. ἡ γδ ἐξὸν ὧν ἐν τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ κτ' τὸν αὐτὸν δρυκλεῖ καιρὸν ὁπιδημήσας, πιυθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, περὶ ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μηδὲν ἀληκοέναι. ὧδε τῷ μειρακίων ὀπιςώσατο. ὁ μὲν ὤμοσε γέ τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γδ δὴ τῷ καιρῶν ἀκεραιότατος ἱστιμότατος ἡρώδης, καὶ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπισδύων, καὶ συναγανακτῶν. παρόξυνε ἢ αὐτὸ καὶ σαλώμη τὸν ὁπὶ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γδ συνειδέναι τοῖς κινδύνοις ὁ ἀριςόβουλος θέλων, οὖσαν ἐυεργὸν καὶ πιθίδα, ἀγαπέμπετω, σώζειν αὐτὸν παραινῶν. παρεσκευάδατο γδ βασιλέα, κτείνειν αὐτὸν ἀγαβληθεῖσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαίῳ τῷ ἄραβι γήμασθαι συνεδάζουσαν, λάθρα τὰ τῆς βασιλέως ὑπόῤῥητα ἀγαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῆδ' ὥσπερ τελευταίᾳ θύελλα χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπεβάπτισεν. ἡ γδ σαλώμη ἀραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τῷ παραίνεσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερήσας, δεσμεῖ μ' ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ ἀγακωχεῖζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει ἢ πρὸς καίσαρα ἀγὰ ἔθνος, ὀολύμνιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, & τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγεγραφὼς τὰς μεμψίσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τῆ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὁπὶ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὲν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα, τῷ καὶ τῆ υἱῶν ἐξουσίαν. ἀπιγεγραφει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθίσας, εὖ μὲν τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινῆ συνεδρίου, τῆ τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῆ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἀρχόντων, ἐξετάσειε τὸν ὁπιβουλήν. κἂν μὲν ἐπίχωνται κτείνειν. εἰ δὲ μόνον ὦσι δρασμὸν βεβουλευμένοι, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις ἡρώδης πείθεται, καὶ ἀγαγνόμενος εἰς βηρυτὸν ἔνθα περοσέταξε καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. πρόεδρεύονται ἢ οἱ ἡγεμόνες, γεγραφὴν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, καὶ οἱ περὶ πεδάνιον πρέσβεις. συνῆσαν δὲ καὶ ὀολύμνιος ὁ ὁμότροπος, ἑταῖροι τε τοῦ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε & φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συρίας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τοῦ βασιλέως. τοῦτον γδ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἡρώδης. τοὺς γε μὴν υἱεῖς οὐ προήγαγον εἰς τὸν δῆμον μᾶλλον προμηθῶς. ἤδει γδ ὅτι καὶ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντες. εἰ δὲ δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥαδίως ἀλέξανδρον ὑπολύσεσθαι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρεῖτο. καταρᾷ ἢ ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τὸν μὲν ὁπιβουλὴν ἀληθῶς, ὡς αὐ ὑποφεύγοντος εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα καὶ ὕβρεις, καὶ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ καὶ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνειδόσιν ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντος ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπαρᾶται τῷ γνώμῃ ἔκαστον. καὶ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφαίνατο, καταψεύδειν μὲν τῆ νεανίσκων, ἀλλ' ὑ θάνατον. ὑ γδ ἓν θεμιτὸν αὐτῆ, τριῶν παρεστώτων τέκνων, ἑτέρου τέκνου ἀπώλειαν ὁπολογίσασθαι. σύμφορον ἢ αὐτῆ καὶ οἱ δύο προσθῆναι γένονται, καὶ τούτοις

ἕτερα

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ μὲν οὖν Βολύμνιος ἦ τὴν συνθρωπῆς A
ἀποφάσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον κα-
τεψηφίσαντο τῷ Ἡρῴδου φθόνῳ. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μι-
σοῦντες ἠρώδην, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ με-
τέωρος ἦτο συρία πᾶσα, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, σκοπεῖν προμέ-
νων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὲν τοι ὑπελάμβα-
νεν ἐσεσθαι μέχρι τεκνοκτονίας ὠμὸν ἠρῴδην. ὁ δὲ σύρας
τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν διαπλεύσας εἰς καισά-
ρειαν, ζόφον αἰωρήσεως τοῖς μειρακίοις ἐπιπέπλετο. πα-
λαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τίρων, ἔχων B
υἱὸν σφόδρα σωφρονοῦντα καὶ φίλον ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠ-
γαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτή-
σεως, ἔκφρων ἐγίνετο. ὦ τὸ μὲν πρῶτον, ἑβόα θεῖον,
πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τ' ἀλήθειαν, συγ-
κεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάν-
των ὅσα
μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν, ὑπερόρθιον τὸ πάθος, τέλος ἦ,
καὶ τῷ βασιλεῖ τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἐ- C
φάνη κακοδαιμονίας ἄκρας εἶναι δοκεῖς, ὃς τις καὶ τῷ φιλτά-
των πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἶτα φέρωρα & σαλώμης
καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πῶς δύεις τούτοις καὶ τῷ
τέκνων, οἳ σε τῶν γηρῴων ἀφαιρούμενοι ὄχθον, ἵνα
ἀπάτρωρ καταλείπωσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσταχεί-
ειστον ἀφεύκτοις βασιλέα, σπεῦσαι μὴ τοίνυν, μή ποτε
κἀκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῷ ἀδελ-
φῶν θάνατος. ἐν γὰρ ὅστις ὃς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, D
τῷ ἦ ἡγεμόνων καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ'
ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασι-
λεὺς ἀΐδιος, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συμε-
λάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῷ ὁ τῶν αὐλῆς τις κουρέων, ζύφων
ὄνομα, προσεκπηδήσας ἐκ τίνος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν
μωυτὸν γίνεσθαι. κἀμοὶ γὰρ ἔφη τίρων θοῦτ' εἰσπεῖσθαι, ὅταν
θεραπεύω τῷ ξυρῷ σε ἀλαζόνα σθαι, μεγάλας τέ μοι
ὑπὲρ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἡ-
ρῴδης, τόν τε τίρωνα συὸν τῷ παιδὶ, καὶ τ' κυρέα βα- E
σάνοις ἐπέλεγχε. καὶ τῷ μὲν ἀρνουμένων, τοῦ δὲ μηδὲν
πλέον λέγοντος, στρεβλοῖν ἐκέλευε τὸν τίρωνα σφοδρότε-
ρον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ πάντα
μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. κἀκείνου δόν-
τος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ, θε-
λήσειεν αὐτὸν ἀπελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τ' F
πατρὸς αἰτίας προσπλάττουσι, τινὲς δὲ ἀληθῆς ἔλεγον. ἡρῴ-
δης γε μὲν ἐν ἐκκλησίᾳ τῷ τε ἡγεμόνων καὶ τίρωνος
κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐ-
τοῦ δὲ τοὺς μὲν αἰσχρῶς μὴ τὸν κυρέα, ξύλοις βαλλό-
μενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν
ὄσαν ὑπὸρρω τ' καισαρείας, φρουρὰν ἀποστέλλειν ἐκέλευσε.
καὶ τελευτήντος αὐτοῦ ταχέως τὸ φρονήματος, τοῖς νε-
κροῖς εἰς ἀλεξάνδριον ἐκέλευσεν ἀποκομισθῆναι τὸ
φονεῦον, συνταφησομένους ἀλεξάνδρῳ τῷ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον. G

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctíque post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibíque tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans profilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cumque illi pernegarent, tonsor autē ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno aut sepelie ndos. His finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Ant. lib. 16. cap. 13.

Κεφάλαιον ιη'.

Cap. XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.

Ἀντιπάτρῳ ἦ ἀδηλητον ἔχοντι τὴν διαδοχὴν, μῖσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπηγείρετο, πάντων ὑπισαμένων, ὅτι τὰς διαβολὰς τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπεσωτάξειν δοκεῖ. ὑποκρούει ἦ καὶ δίος ὁ μέτειον, αὐξανομένην ὁρῶντι τὴν τῶν ἀπηρημένων ῥιζαν.

Antipatrum verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odiū, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eū non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum

Antiq. lib. 17. cap. 1.

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autē magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissiméque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere spōsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire ausus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, τιγράνης
καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δὲ ἐκ βερνίκης τῆς σαλώμης
θυγατρὸς, ἡρώδης μὲ καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ,
θυγατέρες δὲ ἡρωδιὰς καὶ μαριάμμη. τὸν μὲν ἐν Γλαφύρᾳ ἡ-
ρώδης μὲν τὸν πατρικὸς ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν,
ὡς ἀνεῖλεν ἀλέξανδρον. τὴν ἀριστοβούλου δὲ βερνίκην συνῴ-
κισε θείῳ πρὸς μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὸν γὰρ σαλώμην ἔσαν
διάφορον, ἐξοικιζόμενος ὁ ἀντίπατρος, τοῦτον ἐπρᾶγμα-
τεύσατο τὸν γάμον. πρεσβεύει δὲ καὶ φερώραν, δώρεις τε καὶ
τὰ ἄλλας θεραπείας, καὶ τοῖς καίσαρος φίλοις, ἃ ὀλίγα
πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οἷς γε τὴν πρεσβυτέρου σω-
τρῖνον ἐν συνεχείᾳ πάντες ἐπλήσθησαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ
δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διδοὺς πλεῖον, ὡς αὖ καὶ ἐκ τοῦ
μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ διαλύσεων κατὰ
θεὸς. σωφέρνην δὲ τοῖς μὲ λαμβάνοντας, ἥδιον μᾶλλον
δοῦναι γίνεσθαι, χαλεπωτέρους ἢ ἐχθροὺς, οἷς μηδὲ
δῶρ. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς διά-
δόσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' αὐτὸς ἐλπίδας εἶ-
χεν, ὀπιμελούμενον τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὴν ὅτι τοῖς ἀπη-
ρημένοις μετάνοιαν σωσεμφαίνοντα, δι' ὧν ἠλέει τοὺς
ἐξ ἐκείνων. σωαγαγὼν γάρ ποτε ἡρώδης συγγυεῖς
τε, καὶ τοὺς φίλους, ὠδύρατο μὸς τὰ παιδία, καὶ
δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς
πατέρας τούτων, συμφορὰ τοῦ ἀνθρώπος ἀφείλετο δαίμων, τού-
τα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίστησιν ἔλεος ὀρφα-
νίας. πειρῶμαι ἢ εἰ καὶ πατὴρ ἐγχωμίλιος ἀτυχέστατος,
πάππος γοῦν φανεῖμαι μετελεώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κη-
δεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγ-
γυῶ ἢ τὸν μὲν σὸν φερώρα, θυγατέρα, τῷ πρεσ-
βυτέρῳ τῷ ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα μὴ
αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σοὶ ἢ παιδὶ αὐτίπα-
τρι τὸν ἀριστοβούλου θυγατέρα, γνήσιος γὰρ ἂν ἔτι πα-
τὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς, ὁ ἐμὸς
ἡρώδης λήψεται, πρὸς μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάπ-
που. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτην ἐχέτω τὴν
γνώμην, ἵν' ὀλιγόφρει μηδεὶς ἐμὲ φίλων. ἐπεύ-
χομαι ἢ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις ὅπῃ
συμφέρον τ' ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνων,
τούτε παιδία ταυτὶ, γαλλωστέρους ὅπῃ εἶναι ὄμματοι, ἢ
τοὺς πατέρας αὐτῷ. ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ
τῷ παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιάς, ἔπειτα καταστα-
σάμενος ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον.
ἐπαχνώθη δ' ἀνθ' αὐτίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπα-
σιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ εἶναι καὶ παρὰ τὸν πα-
τρὶ, τὴν τῷ ὀρφανῶν τιμὴν, ἑαυτῷ καταλυσιν, αὖθις
τε κινδυνεύσειν πρὸς τῷ ὅλων, εἰ πρὸς ἀρχελάῳ καὶ
φερώρᾳ ὄντα τεθαρχίαν βοηθὸν ἔχοιεν οἱ ἀλεξάνδρου
παῖδες. συνελογίζετο ἢ τὸ καθ' ἑαυτῷ μίσος, καὶ τὸν τῷ
ὀρφανῶν ἔλεον, ἐκ τοῦ ἔθνους, ὅσον τε αὐθαδὲς ζώντων, καὶ
ὅσην μνήμην πρὸς ἰουδαίους τῷ δ' αὐτὸν ἀπολωλό-
των διὰ ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον δρακόπλειν
τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπείναι πανούργως, ἔδεισε τὸν
πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποφίας κινού-
μενον ἀθέως. ἐτόλμησε ἢ προσελθὼν ἱκετεύειν αὐ-
τὸν, μὴ στερίσκειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μὴ ἢ αὐτῷ
μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν ἢ ὑπάρχειν ἄλλοις.
οὐ γὰρ κρατήσειν τῷ πραγμάτων, εἰ πρὸς ἀρχελάῳ
πάππῳ, καὶ φερώρᾳ κηδεστῶν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβόλῳ δὲ πολλῆς ὕσης ἡλικίας τὴν A
τὸ βασίλειον, μεταπεθεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ
βασιλεῖ, γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δὲ ἐκ τῶν ἑπτὰ αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης δὲ ἐκ Μριάμμης τῆς
ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπας δὲ καὶ ἀρχέλαος, ἐκ Μαλ-
θάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ θυγάτηρ Ὀλυμπιάς, ἣν ὁ ἀ-
δελφιδοῦς αὐτῷ Ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμίτι-
δος Κλεοπάτρας, Ἡρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλλάδος,
Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, Ῥωξά-
νη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ Ἐλπίδος. δύο
δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀνεψιάς τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ B
τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου, τὰς
ἐκ Μριάμμης. ὅσης δὲ πολὺ προσώπου τῆς ἡλικίας, ὁ ἀν-
τίπατρος ἐβούλετο μεταπεθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ
ὁ βασιλεὺς ἠνανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ τὸ πρὸς
τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτοῦ παρέστη περὶ τῶν
ἀπηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι ἡμύνοιντο τῶν ἀντιπά-
τρου δικαβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C
ὀργὴν ἀποκεινάμενος, ἀπελαύνει τὸν ἀντίπατρον. αὖ-
θις δὲ ὑπαχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσα-
το. καὶ αὐτοῦ μὲν, τῷ Ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέ-
ρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, τῇ Φερώρα θυγατρί. καταμαθοῦ
δὲ αὖ τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων ἀντίπα-
τρος, ἐκ τοῦ Σαλώμου ἐν ὁμοίοις ὢν ἀποτυχεῖν.
ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περ οὖσαν ἀδελφὴν, ἡ πολλὰ δὴ D
Ἰουλίας τῆς Καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύσαν γαμηθῆναι
τῷ Ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μηδὲν ἧττον ἑξὸν,
εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν
Ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων
αὐτῆς, τὴν μὲν τοῦ Ἀλεξᾶ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν,
τῷ τοῦ μητρὸς ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν δὲ ἐκ Μριά-
μμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν ἀντίπατρον εἶ-
χεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ Φασάηλον. δικάσας δὲ τὰς τῶν E
ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμ-
φέρον αὐτοῦ τὰς ὑπογαμίας ποιησάμενος, ὡς ὅτι βε-
βαίοις μὴ ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ
κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἑκάστου μίσος
ὑποσκυδάσασθαι μὴ δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβερὸς εἶναι τὴν
ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συμπράττει δὲ καὶ Φερώρας ὡς αὐ-
τῷ βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συῤῥαγμα κατὰ
τὴν αὐλὴν, ὃ νεωτερισμοὺς ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα F
γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τὴν ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ὑπελάγνε κατὰ τὸ
βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τοῦ βασιλέως υἱεῖσαι δύο
θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν ἐκεῖνος προσέβλητο.
μισήματα γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν.
μόνη δὲ ὁμονοίας αὐτῶν ἀντίπαλος ἦν Σαλώμη, ἣ βα-
σιλεῖ διέβαλλε τὴν συνοδον, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ
πραγμάτων εἴη. γνοῦσα δὲ ἐκείνας τὴν δικαβολὴν ἣ
ὡς ἀγανακτήσειεν Ἡρώδης, τὰ μὲν φανερὰς συνόδους, καὶ
τὰ φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, ζωὴν ἀντίον δὲ ὑπεκρίνοντ- G
το καὶ διαφόρους πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως,
ὡς συνυπεκρίνετο καὶ ἀντίπατρος, ἐκ τοῦ φανερῶς προσ-
κρούων Φερώρᾳ. συνῳκίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ
κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ ἀδιάπτωσις ἐπέ-
τεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν Σαλώμη τῶν πραττομένων,
καὶ πάντ' Ἡρώδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὲ ὅτι τῇ Φερώρᾳ γυναῖκα.

esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, nliámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharnæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao cautiam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expederét. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regíque indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset, eúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus ille, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius immicebat, vt repudiaret vxorem, neque quomodo muli rē plecteret inueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus frattem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Pheταύτην γὰρ πολέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεΐσας γὰρ συνέδριον τῷ τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τῶν ἀνθρώπων κατηγόρει, καὶ τὴν εἰς τὰς αὐτοῦ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲν χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ καθασκευάσαι πολέμιον, ἐνθυσαμένῳ φαρμάκοις. τελευτῶν ἦν, εἰς φερώραν ἀναστρέψας τὸν λόγον, δυοῖν θατέρου ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴν γυναῖκα. τὸ δὲ θάτερον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τῇ γυναικὶ φήσαντος, εὐθὺς ἔχων ὅπερ χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' αὐτίπατρον. ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖν ἄνευ. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, ἐμετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα δὲ, διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ διδοικὼς ὑπτιεῦσαν τὸ σαλώμης, πρεσβείαν διὰ τῶν ὑπὲρ τὸν ἰταλίας φίλων, τῷ εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτοῦ. γεγράφειν γὰρ ἐκείνων, δεῖν αὐτίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ ἐπὶ μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλείσα δοὺς χρήματα, τῷ τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲ αὐτίπατρος ἐγέγραπτο. αὐτιπάτρου δὲ ἡρῴδης διάδοχος ὁ ἐκ μαριάμμης τοῦ ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἐπλώσε δὲ καὶ συλλαῖος ὁ ἄραψ ὅτι ῥώμης, ἡμελημένως μὲν τῶν καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς αὐτίπατρον, πρὸς ὃν διεδίκαζον νικολάῳ, ταχὺ. ὃ μικρῷ δὲ αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀγῶν τοῦ αὐτοῦ βασιλέα. τούτου γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῄρηκει, καὶ σέμον, τὸν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίσησί τε ὑπὸ συλλαίου φαβᾶτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἐπὶ μὲ κατηγόρει φαβᾶτος πρὸς καίσαρα, διοικητῶν ἐξ λέγων, ὃ τῷ ἐκείνου, τῷ δὲ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ὡς δὲ ἐπὶ παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται πρόδοσις συλλαίου τῷ ἀποῤῥήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ τεθεράπευτο μὲ ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἡνίκα δ' ὡς αὖραν. συλλαμβάνει δ' ὁ θεὸς, ὡς αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὧν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόρινθον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀνελεῖν. ἔτοι μὲ οὖν ἀνακρινθέντες, καὶ δεδὰ σατορνίνῳ τῷ διέποντι τὴν συρίαν, ἀπεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Κεφάλαιον ιθ.

ΗΡῴδης δ' ὡς αὐτὸς φερώραν, διαζόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, ὅσῃ ἐπενόει μηχανῇ, δι' ἧς αὖ τιμωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλὰς τὸ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαλώσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὴν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲ εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ ὅσῃ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτοῦ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας, ἀυείσκετο ὃ ἡρώδης μᾶζιώτερος, καὶ A
γὰρ ἦκει πρὸς αὐτὸν, & συμπαθῶς ἐθεράπευεν,
ὑ μὲν ἰᾶσάμενος τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀ-
λίγας, ἀποθνήσκει φερώρας. ὃν καί περ ἀγαπήσας
ἡρώδης μέχρι τελευταίας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν
ἀπολεῖν ἐφημίσθη φαρμάκῳ. τὸν γε μὲν νεκρὸν εἰς
ἱεροσόλυμα κομίσας, πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ
ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας ἠξίωσε λαμπροτάτης,
ἵνα μὲν δὴ τῷ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου φονέων, B
τοιοῦτον ἐπιέρχεται τέλος. μετέβαινε δ' ὀλίγου τὸν αὐ-
θέντην ἀντίπατρον ἡ ποινὴ, τὸν φερώρα θάνατον
ἀρχὴν λαβοῦσα. τῷ τούτου γάρ τινες ἀπελευθέ-
ρων, κατηφεῖς τῷ βασιλεῖ προσελθόντες, τὸν ἀ-
δελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι φαρμάκοις ἔλεγον. προσε-
νεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τε τὴν γυναῖκα, τῷ ὑ σωήθως
ἰσπιάσμασιν. φαγόντα δ', οὐθέως εἰς τὴν νόσον κα-
ταπεσεῖν. ἀγνοχέναι τε πρὸ δυοῖν ἡμερῶν, τὴν μη-
τέρα ταύτης, & τὴν ἀδελφὴν, γύναιον ἐκ τῆς ἀραβίας, C
φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον σκευάσῃ τῷ φε-
ρώρᾳ, δεδωκέναι δ' αὐτὴ τούτου, θανάσιμον συλλαίου
πραγματευσαμένου, ταύτῃ γὰρ ἰδίᾳ γνώριμον· πλη-
γεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ὑποψίαις πλείοσι, θεραπαίνας τε
καί τινας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν. ἐβόα δέ τις ἐν τῇ
ἀλγηδόσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν διέπων, μετέλθοι τὴν
τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν ἀρχὴν, τὴν αὐτοπάτορος μητέ-
ρα. ταύτης δ' ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς λαβόμενος, ἐπεξῄει D
πρόσω τὴν ἀλήθειαν ὀπίζητῶν. ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε φι-
λίαν τῆς αὐτοπάτορος μητρὸς πρὸς φερώραν, & τὰς ἐκεί-
νου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς λαθραίας αὐτῶν συνόδους,
ὅτι τε φερώρας καὶ αὐτοπάτωρ συὶ ἐκείναις πίνοιεν ὑπο-
τρέφοντες ἀπὸ τοῦ βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα
μήτε οἰκετῶν, μήτε θεράπαιναν ἐῶντες παρατυγχά-
νειν. μία δὴ τῶν ἐλευθέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δού-
λας χωρὶς ἑκάστην ἡρώδης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ πα- E
ρὰ πάσας τὰ πρόρρητα συμφώνως, καὶ διότι κατὰ
συνθήκην, αὐτοπάτωρ μὲν εἰς ῥώμην, φερώρας δὲ ὑπο-
χωρήσειεν εἰς τὴν πέραιαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς δια-
λαλεῖν, ὡς μὴ ἀλέξανδρον & ἀριστόβουλον, ἐπ' αὐτοὺς
ἡρώδην διαβήσεσθαι, καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ὑ γὰρ φείσα-
σθαι μὴ μιριάμμην, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρου τινός, ὡς ε
ἄμεινον εἴη, ὡς ποῤῥωτάτω φυγεῖν τὸ θηρίον. πολλάκις
δ' ὀδυρόμενον, πρὸς τὴ μητέρα, τὸ αὐτοπάτορα εἰπεῖν,
ὡς αὐτὸς μὲ εἴη πολιὸς ἤδη, γεράζοι δ' καθ' ἡμέραν ὁ πα-
τὴρ, φθάσας δ' ἂν ταχὺ & τελευτήσας, πρὶν ἀρξασθαι
βασιλείας ἀληθῶς. εἰ δ' καί ποτε ἐκεῖνος τελευτήσειε,
πότε δ' ἂν ψευδῶς τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὸ ἀπόλαυ-
σιν τῆς διαδοχῆς ψευδῶς συώτομον. ὑποβλασταίνειν δὲ τοῖς F
τῆς ὕδρας κεφαλαῖς, τοὺς ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφῃρῆσθαι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, & τὴν ὅτι
τέκνοις ἐλπίδα. διάδοχον γὰρ ἢ τῶν αὐτοῦ τινα παίδων μὴ
τὸ τελευτῆσαι, ἀλλὰ τὸν μιριάμμης ἡρώδην γεγραφέ-
ναι. καὶ κατὰ τοῦτό γε παντάπασι φθαρῆναι οἰόμενον G
αὐτοῦ καὶ διαθήκας μένειν κυρίας. αὐτὸν γὰρ φρονοῦντα
μηδένα τῶν γνησίων ὑπολιπεῖν. ὄντα γε μὲν τῷ πώποτε
πατέρων μισοτεκνότατον ἡρώδην, πολλῷ μᾶλλον δὲ μι-
σάδελφον. δέναι γὰρ αὐτῷ πρῶην ἑκατὸν τάλαντα,
ὅτι τῷ μὴ διαλέγεσθαι φερώρᾳ. τὸ δ' εἰπόντος, τί γὰρ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eóque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibíque tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamnę eiúsque filiis minimè pepercisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueneſceret, seque fortasse priùs quàm regnare incipiat moriturũ: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse:

Ann. lib. 17. cap. 5.

arque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si vitorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius erumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portatáque ad regem, vbi respirare potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionẽ.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ὑποκείναθαι τὸν ἀντίπατρον, εἰ δὲ πάνθ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐάσει γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ὅτου φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἐξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνεσμεν, ἐξέσται δ' φανερῶς, ἐαν χώμεν ποτε αὐθρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας, ταῦτα ἔλεγον αἰβασανιζόμεναι, & ὅτι φερώρας ἐβουλεύσατο φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πέτραν. ὅπις δὲ ἦν πᾶσιν ἱκανὸς τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῆς ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτιπάτρῳ διείλεκτο τοῦτ' αὐτῆς. ὑποπίπτει δ' εἰς τινὰ φρόνιμον ὁ θυμὸς δυσείδα τὴν αὐτιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὴν παντὸς ἧς δεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἰδίων ταλάντων, ἐκβάλλει δίυτερον. τὰς δ' φερόρα γυναῖκας ὑπὸ τῆς βασάνων, ἔτη μέλει δηλαδμός. ἐπτόητο δὲ τῷ φόβῳ καὶ θεὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξερίπιζε, πολλούς τε τῆς ἀπίων εἶλκεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς μή τινα τῆς αἰτίων ὠφελίπῃ. καὶ ταύτῳ τρέπεται θεὸς τὸν σαμαρείτην αὐτιπάτρον, ὃς ἦν ὑπέτερος αὐτιπάτρου. βασανίζων δ' αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν αὐτιπάτρος ἐξ αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, δι' τινος τῆς ἑταίρων αὐτιφίλου. λάβοι δ' παρ' ἐκείνου, θεύδιων ὁ θεῖος αὐτιπάτρου, καὶ ὠφάδοι φερώρᾳ. τούτῳ γὰρ ἐντείλαθαι τὸν αὐτιπάτρον, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ᾖ ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. φερώραν δ' παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταύτην ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληφθὲν ἐκέλευσε κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξεισιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέγους, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰτίαν φθαίουσα. θεονοίᾳ δ' ὡς ἔοικε θεοῦ μεῖζον αὐτιπάτρου, ἵνα δὴ κεφαλὴν, ἀλλ' ὅλη θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν δ' αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακρινόμενος, κεκάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πτώματος, ἐρώτα δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτὴν, εἰ μὴ εἰπεῖ ταλήθες ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομένους, εἰ δ' ἴσως εἴλατο διατανύσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲν ταφῇ καταλείψειν. θεὸς ταῦτα ἡ γυνὴ διαλυποῦσα μικρόν. καὶ τί γὰρ εἶπεν ἐπ φείδομαι τῆς ἀπορρήτων, φερώρᾳ τεθνεώτος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς αὐτιπάτρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς, μάρτις ἐμοὶ τ' ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυναμένους. ὅτε ἀποθνήσκοντι φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με θεοκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἢ πολύ γε ἔφη γνώμης τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τὸ ἀδελφοῦ διήμαρτον, τὸν οὔτε ἔργοντα μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν ὄντος ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ πεθνεῶτι πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ ἐπιτίμιον, σὺ δ' ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον ὑπ' αὐτιπάτρᾳ καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, & ἐλπόντος μου ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ἅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. κελεύσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖον ἢ εἰς τὸ πυρόρωτος αὐτὸ, κατεκένωσα, θεαχὺ δ' ἐμαυτῇ θεὸς τὰ ἄδηλα, καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, θεοκομίζει τινὰ πυξίδα βεαχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τὸ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅτι τινὰ μητέρα τὴν αὐτιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετέφερε.

χαλεπῶ-

παρ' ἐκείνοις τ' ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' Αἰγύπτου τ' πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατροῦντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περιόντες δ' οἱ Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε καὶ μηνυταὶ τ' ἀδήλων ἐγίνοντο, τοῖς τε πορρωτάτω τ' ὑποψίας ὄντας, ἔσυρον εἰς τοὺς ἐλέγχους. Διείσι δ' ἤδη καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη, τ' δηθυλῆς συνίστωρ. Βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. Βασιλεὺς δ' τ' μηχώσας τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς πρώδην ὄντα διάδοχον ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Verùm hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Κεφάλαιον κ'.

Ἐπὶ τούτοις, ὁ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμεν, ἡ τελευταία πίστις τῷ ἀντιπάτρῳ βεβαιωμένων. λυθὲν μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλὸς ἑτέρων ἑρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ φθάσας μετὰ τῆς γυναικὸς ὁπλίσαιτο κατὰ τοῦ βασιλέως. παρέργου δ' ὄντος τοῦ πατέρα τόλμης ἐνόμιζε τὰς κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐσπευσμένας δηλητηρίους ὑπ' ἀντιπάτρου. ἦσαν δ' Ἀρχέλαος καὶ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, δὴ ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἡδη καὶ φρονήματος μεστοί. Τούτους ἐπαναχύπτοντας αὐτοῦ τ' ἐλπίσιν, ὑποσμυήσασθαι ἀπόῤῥητον ἀντίπαρος, ἃς μὲν πλάσας καθ' αὑτοῦ δηλητηρίους ἐξ ὀνόματος τοῦ δὴ ῥώμης φίλων, οὓς ἔπειθε γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλίξανδρον καὶ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, θεός τε τὴν μετάπλησιν ἀναπαλαίσειν. ἤδη δ' αὐτοῖς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο μάλιστα ταράττων ἀντίπαρος. ἔτι δ' καὶ πρὸ τῆς ἀποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μένων, τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ἀπὸ ῥώμης ἠνάγκαζεν δηλητηρίους, καὶ θεσμοὺς τοὺς αὐτοπόλους λύειν τοῦ παρεῖναι τοῖς ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τὰ γραφόμενα, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. πανικαῖτα γε μὴν τοῖς γράφουσι καὶ τοῦ ἀδελφῶν πλείονα δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, καὶ στρωμνὰς ποικίλας, ἀκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ συνωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τοῦ κειμηλίων, ἵνα τοῦ πλήθει τὰ εἰς ταῦτα δαπάνης τοῖς εἰς ἐκεῖνα μισθοῖς ἐγκαταχρύψῃ. διακοσία γὰρ ἀναλώματος αἰωρεῖται τάλαντα, καὶ τούτων μείζων θεώρασις λύσις, ἢ πρὸς συλλαβὸν δίκη. πάντων δ' αὖτε τότε τὰ θεαχυτέρων ἐν τοῖς μείζοσι κακοῖς διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν βάσανοι πᾶσαν τὴν παροχετονίαν, αἱ δὲ δηλητηρίαι δευτέρας ἀδελφοκτονίας κατεφάνησαν, ὅμως ἡδεῖς τοῦ εἰς ῥώμην ἀφικνεῖσθαι ἀπήγγειλεν αὐτοῦ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καί τοι μεταξὺ τοῦ ἐλέγχου, καὶ τ' ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. Τοσοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐν πάντων μίσος λύει, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προαιρουμένους οἱ ἀπηρημένων δαίμονες ἀδελφοὺς ἐφίμων. γράφει γὰρ δὴ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν διαγγελιζόμενος, καὶ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ πολὺ δὴ ἀπολυθείη. βασιλεὺς δ' εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀπόῤῥητον τὸν δηθοῦλον, καὶ δεδοικὼς μή ποτε φθονοῦσι φυλάξηται, δι' δηλητηρίων αὐθωπεκείνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

Post hæc etiam Bathyllus nouissima confirmatorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc te Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magnique animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem pretiosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt pretiorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quódque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timénsque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

Cap. XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensi & vltis.

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nam A
ſi properaſſet, matris ſuæ quoque offenſionem poſſet componere, quàm expulſam eſſe non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam apud Tarentem, eúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſerant: neque tam Pheroram flebat, quàm B
maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſuprà memoraui, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquam in Celenderin delatus eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem C
ſuam repudiaſſet: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autē prudentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præbæret calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt, in abſentem eſſe factum: nec enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſſe. Abſurdum autem videri, propter ſuſpi- D
ciones incertas certis bonis carere, neque maturè ſe patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſiúque in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolitudo cùm omnes eum deuitarent, nulliúſque auderet accedere. Nam etſi ſemper æquè inuiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex E
rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſolúſque de ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quiſquam deductus eſt, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuerò clades ille domeſticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam ſimulabat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque circumſtantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam ſpes eum pertentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum, aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua diluturum, ac dolis, quæ ſola inſtrumenta ſalutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingreſſus inde ad patrem, confirmatúſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc G
parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicē, qui opportunè præſto eſt, Varum. Abi, & quemadmodū

πῆν τὸν

πῶς τ' ἀπολογήσει εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν A
τοῖς πεπραγμένοις. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως
ἀποκρινάσθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. ὡς δ' ἠκούσθη
μέλλων ἥξειν πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγ-
χους, ἥτε μήτηρ, καὶ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἀναπηδήσας, ἐν
σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, συνεδρίου
μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τοὺς συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσ-
καλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, πρόκλησιν δ' B
αὐτὸς ἅμα ἀίρει, καὶ τοὺς μαντεῖς ἅπαντας ἐκέλευ-
σεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου
μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειληφότες,
γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν
υἱὸν διάδηλα. ἐπείπερ πεφώραται πάντα ἐκεῖνα ὑπὸ
τῆς πατρίδος, μὴ ὑπάγηται πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα
ποιήσηται ὑπὸ καίσαρος δύναμιν. Τούτων συνὼν τοῖς
ἄλλοις εἰσηγμένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πε- C
σὼν πρόθυμος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκετεύω πά-
τερ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. ὑπάρχειν δέ
μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω
γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' οὐπω σιγᾶν
ἐγκεκλεικὼς, πρὸς τὸν κάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μὲν καὶ σὺ
κάρε, καὶ πᾶς δίκαιος ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλειαν
κεκινεῖ πέπεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ κάμοῦ μισήσῃς τ'
τύχῃ, κἀμὲ κείνῃς πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτοις D
υἱοῖς γεγονότα χρὴ δέ με δι' ταῦτα εἰλικρινῶς μᾶλλον,
ὅτι πρὸς ὕπνον μαρουῖς, Φ φιλοσοφώτατος πατὴρ ἐγε-
νόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβείας βασιλείας τε ἐπὶ νέοις
ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοῖς ἐν ῥώμῃ τεθραμμένοις, φίλους κτή-
σασθαι, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεύσιν ἑτέροις, εὖ ἴσθι
ὑπεβάλοντι, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον αὐτοπάτορι. νέῳ γὰρ
ὄντι καὶ ἀγαθόχῳ, τούτῳ μάλιστα τ' ἀσφάλειαν ἐποιε-
ζόμην. τὸ δ' μάταιον τοῦτο θηρίον, τ' ἐμῆς ἐπιφρεμπλησθὲν E
ἀπιστοκακίας, λύσσησε κατ' ἐμοῦ τ' κόρον. ἐδόξα γὰρ αὐτῷ
πολλοῦ ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρυύθη, βα-
σιλεὺς τ' οὐκ ὑπέμενεν, εἰ μὴ δι' παροξυντίας γηρέως,
δίκημά τε βελτιόμβυος, ὅτι καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς
χώρας ἀπερριμμένον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βα-
σιλίδος μοι γεγυμνημένους, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς δι-
άδοχον. ἐξομολογοῦμαί σοι κάρε τοῦ ἐμαυτὸ φρενο-
βλάβειαν. ἐγὼ τοῖς υἱοῖς ἐκείνοις κατ' ἐμαυτὸ παρώ-
ξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπα-
τρον. καὶ τί μὴν ἐκείνους διεργάσησι πλεῖον, πλὴν F
τοῦτον; ὥστε ζῶν μὲν, ὀλίγα δεῖν παρεχώρησα τ' ἐξου-
σίας, φανερῶς δὲ τοῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς
διάδοχον, καὶ πρόσοδον μὲν ἰδίαν πεντήκοντα τάλαν-
των ἐτησίαν, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων ἀπόθε-
σιν, πλέοντι δ' νηῒ εἰς ῥώμην, ἐδώκα τεσσαράκοντα τάλαντα,
καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τ' γῆρας μόνον ὡς σωτῆρα τοῦ
πατρὸς παρεθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον
ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐνέχθη κατ' αὐτῶν, πλὴν G
ἀποδείκνυσι τοῦτον ὑπόβουλον; ἀλλὰ φθεῖρεσθαί τι πε-
τόλμηκεν ὁ παροξυντὸς, καὶ πάλιν δόλος τοῦ ἀληθοῦς
ὑπεκλύσῃ ἐλπίζῃς; κάρε, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα
τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τοῦ μέλλοντος ἐξαπιστίαν,
καὶ τὸν ὑπάλαγον ὀλοφυρμόν. οὗτός ἐστιν ὁ παραιτῶν ἐ-
μοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα ἀλέξανδρον, Φ μὴ πᾶ-
σι πίστεύειν τὸ σῶμα. οὗτός ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc mutu obſtuperactus Antipater, quia reſpondere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tùmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cũ Varo reſidens, cunctos indices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, cauе ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vnà cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit: pater, ne quid de me præiudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omníque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóſque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſuprà quàm ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eíque diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declaraverim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidiæ? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum caverem, neque meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumſpicere, ne quis mihi fortè paraſſet A
inſidias. Hic ſomni mei cuſtos erat, & ſecu-
ritatis dator, qui conſolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum benenio-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum ſingula ſi-
mulaſſet, vix me credo viuere, támque grauem
inſidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam, mihíque amiciſſimi ſem- B
per infenſi ſunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipſe ſolitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum ſanguinem ſi-
tierit elabetur, etiamſi per omnes filios meos
indicia ventura ſint. Hæc dicens, ipſe quidē in-
terrupto ſermone tacuit, dolore confuſus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iuſſit exponere. Inter hæc autem Antipater ſub-
lato capite, cùm proſtratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defenditti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu ſemper ſeruatorem te habuiſſe commemo-
ras? Aut ſi ficta, vt dicis, ſimulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd ſi ho-
mines lateret tanti ſceleris cogitatio, cæleſtem
latere iudicem omnino non poſſet, qui vbique
præſto eſſet, & cuncta conſpiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus eſt, quia tibi malè cogitauerant? Quid au
tem fuit cur me tua ſalus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij ſuſpicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui ſeruans, aliis ti-
mendus eram. Fortaſſis egeſtas cauſa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expenſarum ha-
buit poteſtatem? Si autem omnium hominum
perditiſſimus eſſem, immanéſque beſtiæ ani-
mum gererem, certè manſueti patris beneficiis
vincerer: quem, ſicut tu dixiſti, reduxeris, tótq; E
filiis antepoſueris, victóſque regem declarauē-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miſerum acerbiſ-
ſimámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque inſidian-
tibus ſpatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuíſque rebus abiectam, ne Syllæus tuam con-
temneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt
pietatis, & princeps orbis terræ Cæſar, qui me F
patris amatorem ſæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me criminatio-
nibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certiſſima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidiſti, tu compuliſti
vt darem accuſandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adſum, terra marí-
que nihil vſquam parricida perpeſſus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me eſſe ſcio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viſcera mea pergant inſtru-
menta pœnarum, ne parcas ſceleſto corpori.
Nam ſi parricida ſum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem,

ἢ μὴ μέ τις ἐνεδρεύοι παρεβλέπων. ἔβλεπε ὁ Τερμέρος τῷ ὕπνῳ, ἢ χορηγὸς ἦν ἀμεριμνίας, ὁ παραμυθούμενος τὸ ὀπὶ τοῖς ἀπηρημένοις λύπῃ, ἢ διακρινῶν τὸ τῶν ζώντων ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ὁ ἐμός, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν αὖ μοι πανοῦργον ἐν ἐμοὶ τὸ ὑπόκρισιν, ἀπιστία με τοῦ ζῆν ἐνέβαλεν, καὶ θαυμάζω πῶς ἔτι καθαιρῶ δύσβουλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπειδὴ δαίμων τις ἐξηρημοῖ τὰ ἐμὰ οἴκοι, καί μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεί, κλαύσομαι μὲ ἐγὼ τὰ ἄδικον εἰμάρμενόν, καὶ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τὰ ἐρημίαν. δέδοικε δ' οὐδὲ ἀφήσας τέμνειν αἷμα, καὶ ἂν δι' πάντων με τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲ ἐπὶ συγχύσεως ἐνέκοπτε. ὑπολαβὼν ὁ εἷς τῶν φίλων, λέγει πρὸς ὀπαδοὺς εἰσελθεῖν. μεταξὺ ὁ ἀντίπατρος ἐπαίρας τὴν κεφαλὴν, ἔμφυτε γὰρ δὴ βεβλημένος ἐπὶ τοῦ ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ μὲ ἐφ' ἐμοῖ πεποίησαι τὰ ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύλακα δι' παντὸς ἐγκεκτῆσθαι. πατρικίαν δέ με ἐπὶ τοῦτον λέγεις, τὰ δύσβουλον. πῶς οὖν ὁ πατὴρ ὄντως, ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνομίμην, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, πλειόνων μέσος ἐπιβουλεύομαι, τὸν δὲ ἀπ' ὑψηλοῦ δικαστὴν ἀμηχανον, ὃς φορᾷ πάντα, ἢ ταχοῦ παρεῖναι. ἢ τὸ τῶν ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οἷς ὁ θεὸς ἔτι μετῆλθε τὰ εἰς σὲ κακοβουλίας; τὰ δέ με ἢ παρεύξαντο τοῦ σοῦ βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; ἐγὼ δὲ ἐρῶμην; φόβος ἐκ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μᾶλλον σὲ πρᾶον, ἐπεὶ φοβερὸς ἦμην. ἔνδεια χρημάτων; ἢ τίνι μᾶλλον ἐξὸν ἀναλίσκειν; εἰ δὲ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐνομίμην, ἢ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀνήμερον πάτερ, ἃ ἐπὶ τοῖς σοῖς δωρεαῖς ἐνικήθην; ὃν κατηγορεῖς μοῦ ὡς ἔφης αὐτὸς, προέκεινας ἢ τοσούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δὲ ὑπερβολὴν ἢ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὑπέφθονος. ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς δοσοδημίας, ὡς πολλοῦ ἔδωκα κομιδὴ τοῦ φθόνου. καὶ μαρτύρων τοῖς ὑπερβαλλούσι σωφρονεῖν. σοὶ δὲ πάτερ, ἢ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀνεδήμην, ἵνα μὴ συλλάβοις τὰ σὲ γήρως καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτυς τῆς δυσβουλίας, ἢ ὁ τῆς εἱμαρμένης προστάτης καῖσαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ' ἐμοῦ γεγυμνασμένα, ταῦτα τοῦ σὲ διαβαλόντος ἀγχόλων πιθανώτερα, τύπους τῆς εἰς τὸ φιλοσοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο ἢ ὡς ἐγὼ οὐκ ἐκὼν ἔπλευν, ὅπως ἀμφοῖν τῶν ἐμφαλλόντων τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμενείαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας καιρὸν ἀγχόλης δυνεῖν τοῦ φθόνου. παρείμι δὲ γῆς ἢ θαλάσσης, ἐδὲν ἐδαμοῦ παθὼν ὁ πατροκτόνος, ἀλλὰ μόνῳ τούτῳ ὀφείλημαι τοῦ τεκμηρίου. κατηγόρημαι δὲ ἢ ἔνδον θεοῦ ἐν ἔνδον σοὶ πάτερ, κατηγορούμενος δὲ δίκαιος, μὴ ταῖς ἄλλων βασάνοις πίστευε. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὀδύνατα δὲ τοῦ ἐμοῦ σώματος τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ τοῦ ὀλοφυρμοῦ τὰ μαρῶ σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ πατροκτόνος, οὐκ ὀφείλω θνήσκειν ἀβασάνιστος. τοιαῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, ἢ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, ἢ τὸν καῖσαρα εἰς οἶκτον προύκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς πρὸς ἔλεον

ἔλαχρυσε

ἄλλην διατριβήν, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὑπεξάμενον. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντιπάτρου προσεποιῶν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειαν ἔλεον, ἐπῆγε τὰ πικρὰν κατηγορίαν κατεστήσατο, πάντα μὲν τὰ κατ' ἀρχὴν τῆς βασιλείας κακουργήματα, προφερεὶς αὐτῷ μᾶλλον ἢ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ὑποδεικνὺς ταῖς ἐκείνου διαβολαῖς ὑποτελουμένας. ὑπεβάλλετο ἢ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς προσοῦσιν, ὡς ἐφέδροις τῆς δυναστείας. τὸν γὰρ παρασκευάσαντα πρῶτον φάρμακον, πότε ἂν ἀδελφῶν ὑποχείριος, προσελθὼν ἢ ὅτι τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, ταῖς τε μηνύσεσι ἐξῆς ἀποδείκνυε, καὶ προφερὼν κατηγορίαν ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἐκεῖνον αὐτάδελφος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῆς βασιλείας διαφθείρας, ὅλον τὸν μίσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ὑποδείξας, κατανεύει τὸν λόγον. βαρὺς ἢ κελεύσας ὑποτελεῖσθαι τὸν αὐτάδελφον, ὡς ἂν δὴν πλέον εἴποι, ἢ θεὸς ἴστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτυς, ἔφετο σιγῶν. ὁ ἢ πρώην αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ὅτι θανάτου κατακείτων δεσμώτῃ πιεῖν. τοῦ ἢ ὠδαχρέημα τελευτήσαντος, ὁ μὲν βαρὺς, ὑποῤῥιζώσας ποιήσας τὰς πρὸς πρώην ὁμιλίας, καὶ τὰ πρὸ τοῦ σωιδέλεον κρίσεως γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χωρίζεται. δεσμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτάδελφον, καὶ πρὸς κρίσεως τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὴ ἢ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὑπεβούλου αὐτάδελφος δυείσκεται. τῷ γὰρ αὐτοφίλου τὸν οἰκέτην ἦκεν, ὑποσολὰς κομίζων ὑπὸ ῥώμης ὠδὰ ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς τοὔνομα. καὶ ὠδὰ μὲν ταύτης ἐπίσταλτο βασιλεῖ, ταῖς ὠδὰ σαλώμης ὑποσολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας δῶρεάν γεγράμμασι πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δ' ὄνομα. αἱ ἢ τ' σαλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως ἀνειχον πικρστάτας, καὶ κατηγορίαν μείζω. ταύτας ἢ πλάσας αὐτάδελφος, καὶ τῷ ἀκμῇ δυαφθείρας, ἔπεισεν πρώδη πέμψαι. ὑπολίχθη ἢ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποσολῆς. καὶ δὲ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἐγεγράφει, ὡς βουληθεὶς, ἐγεγράφει σε τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὑποσολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν τὰ ἀγνοῦ. καλῶς ἢ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἁπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φωραθείσης τῆς ὑποσολῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐγκαλεσθέντος, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. φειδαλγὴς δὲ ἰὼν ὑπὸ τῷ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑποκτείνας δι' αὐτάδελφον, ἐκέκτητο οὐκ ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ἀφ' ἁπάντων. ὠρμημένος ἢ ὅτι τὸν αὐτάδελφον, ἐπεχέθη ὅσῳ χαλεπῇ. φειδὲ μὲν τοι τ' ἀκμῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐσπουδωρημένων, ἐπέστειλε κρίσεως, τὸν τε δυαθήκην αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀποδείκνυεν αὐτόν, ἀμοιρῶν τῷ πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. δυαβεβλήκει γὰρ καὶ τούτους αὐτάδελφος. κρίσεως ἢ σωὶ τοῖς δυὰ χρημάτων δόσεις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, φειδὲ πεντακόσια. ὑπέστειλε ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας ἐκ ὀλίγα καὶ τῷ χρημάτων. λαμπρεστάταις τε δωρεαῖς ἐτίμα σαλώμην τ' ἀδελφὴν. ἐν μὲν οὖν τ' δυαθήκης, ταῦτα διωρθώσατο. Κεφ. κά.

Προϊοῦσι δ' αὐτῷ τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τ' ἀῤῥωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὑπιεσθέντων.

quo minus fieret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum paraſſet, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad veneni probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode scrmocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei beneuolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam; præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, mortéque Antipatri & Herodis.

MOrbus autem ingraueſcebat, quòd eum senectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Ant. lib. 17. cap. 8.

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse coaualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi disserent, rumor subitò peruagatur, regem fere iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: dèinde quo iubente, lege patria respondérunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnę subditis, cęteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cũ sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

ἐκώ-

A ἰωὶ μὲ γὰρ ἤδη χρεὼν ἐπῆν ἑβδομήκοντα, τεταπεινωτο δὲ τ ψυχὴν τ ἐπὶ τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δ ἰωὶ ἐπίτασις ζῶν ἀπεπάτερος, ὃν ἐκ ἐν παρέργῳ, ῥαΐσας δ προήρητο ἀνελεῖν. γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῷ, & δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τ πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ ὅλῃ τῷ τὸ ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, ἰούδας τε ὁ σεπφωραίου, καὶ ματθίας ὁ τοῦ μαργάλου. τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ὁσημέραι τῶν ἡβώντων στρατόπεδον. οἱ τότε τὸν βασιλέα πεπυθανόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπερκόπτεσθαι καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθῆκεν εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὀφθείη ἐπιδεικτότατος εἶη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τὰ κατασκαλευθέντα ὑφ' αὐτοῦ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα καταιᾶραι. ἀθέμιτον γὰρ εἶ, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ σφετέρας, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον B C εἶ. κατασκάπτει ὁ βασιλεὺς ὑφ' ἑνὶ μεγάλῳ πύλῃ, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῆκαν ἐκκόπτειν οἱ σοφισταί, καλὸν εἶ λέγοντες εἰ καί τις ἡμῖν κίνδυνος, ὑφ' ἑαυτὸν τὸν πατρίων νόμων θνήσκειν. τοῖς γὰρ ἐπὶ τελευτῶσιν, ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς ἀγαθὴν αἰώνιον ἐκδαμβύειν. τοὺς δ' ἀγχινεῖς, καὶ σὺν αὐτῷ σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τὸ δι' ἀρετῆς, ἢ ἐν νόσῳ θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ βασιλεύς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἔπιον τῆς ἐπιχειρήσεως οἱ νεοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τὸ ἱερὸν διαστρεφομένων, σχοίνοις παχείαις καθιμήσαντες σφᾶς αὐτοὺς διὰ τοῦ τείχους, τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξεκοπον προελέσεσιν. ἠγγέλθη δ' εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος μετὰ χειρὸς ἐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, εὗρε παραφέροντα νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πεπυθανομένῳ δ' αὐτῷ πρῶτον εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τοῦ πατρίου νόμου. τί δ' οὕτω γενέσθαι διερωτήσαντος, αἱρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἐπολαύσειν μετὰ τοῦ τελευτοῦ. ὅθ' τούτοις ὁ βασιλεὺς δι' ὑφ' βολὴν ὀργῆς, κρείττων τ νόσου γιγόμενος, προῆκεν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, & πεφάσει τοῦ νόμου πειθαζόντων τὰ μείζω, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δ' δῆμος δείσας μὴ ὅλῃ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποθεμένους τοῦ πρᾶξαι, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαι τὰ, τοὺς λοιποὺς τοῦ ὀργοῦ ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲ καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δ τῶν συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν. ἔνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος ἀλγαλεοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἰωὶ ἐ λάβεις, κνησμὸς δ' ἀφόρητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, & κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, ὠδέ τε τοῖς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπιῶντος οἰδήματα, τῷ τε ἀτείᾳ φλεγμονὴ, & δ' αἰδοίᾳ σηπεδὼν,

πεώλησε γλυκάσαι. πρὸς τοῦτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύσπνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὡς τε τοὺς ὑπολαμβάνοντας ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν. ὁ δέ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχετο, σωτηρίαν τε ἤλπισε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. διαβὰς γοῦν τὸν Ἰορδάνην, τοῖς καλουμένοις θερμοῖς ἐνέσχετο. ταῦτα δὲ ἐξέσι μὲν εἰς τὸ ἀσφαλτίτην λίμνην, ὑπὸ γλυκύτητος δὲ ἡδέσι καὶ πόσιμα. δόξαν δέ τινα ταῦτα τοῖς ἰατροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθέν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύει δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ὡς πυθέσθαι ἀνέκρινε. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γλωμένου, πρὸς μὲν τὴν φωνὴν ἀνέωγεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκέλευε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέφων ὡς εἰς Ἱεριχοῦντα ἐλαύνει, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονονουχὶ αὐτῷ τῷ θανάτῳ ἀπειλῶν, προέκοψεν εἰς Ὑππικὸν ἀθυμίᾳ πρόξενος. ἐνθένδε γὰρ ἐκώμης κώμης ὑπισχνούμενος ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλούμενον Ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συλλεῖσαι. προσκαλεσάμενος δὲ Σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης Ἀλέξαν, οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὸν μὲν ἐμὸν ἑορτάσοντας θάνατον, δύναμαι δὲ πεισθεὶς δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἄγειν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπεὶ δ' ἂν ἐκπνεύσω, τάχιστα κτείνατε, προεισπεσόντες τοῖς στρατιώταις, ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δακρύσῃ. ταῦτα διεστέλλετο, καὶ ἅμα τῇ διανοίᾳ πρόσφορα ἦκον ὑπισχνούμενα. δι' ὧν ἀκμὴν μὲν ἀπηρυμένου καλύσαντος καίσαρος ἐβούλετο, θανάτῳ δὲ ἀντίπατρος κατάκριτος. ἔφερόν γε μὴν ὡς εἰ μὴ φυγαδεύειν αὐτὸν ἐβουλήσειεν ὁ πατὴρ, ἀποχρῆν καῖσαρ. ὁ δέ, βραχὺ μὲν πρὸς τὴν ὑπόθυμίαν ἀνέωγεν. αὖθις δὲ, καὶ σοφίᾳ προφῆς, καὶ ἐπὶ πᾶσι δεινὸς διστάσαντος τὴν ἀληθινόνων. ἢ δὲ ἀόθυμος, φθάσαν τινὰ εἰσπεμφθέντα ἐπεβάλλετο. λαβὼν δὲ μᾶλλον, ἢ πρὶν καὶ μαχαίριον. ἐνώθει γὰρ ὑπὸ τὴν ἀσθένειαν ἐσθίειν. ἔπειτα προσαθρήσας μή τις ὁ κωλύων εἴη, ἐπῆρε τὴν δεξιὰν, ὡς πατάξων ἑαυτόν. προσδραμὼν δὲ ἀνεκώλυσεν ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὴν χεῖρα καταλαβών. οἰμωγὴ δὲ διὰ τῆς αὐλῆς, μείζων καὶ τὸ βασιλέως εἰς ἐπιφάνειαν τῷ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας ἀντίπατρος, ἀναθαρρεῖ τε, καὶ γοητεύει τοὺς φύλακας ἱκέτευεν, ὅπως χρήμασιν ἐξαφεῖναι λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ ἤδη μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δρομαῖον ἀπήγγειλε τὸν ὑπόβουλον. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος, ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὥστε χρῆμα πέμψας τοῖς δορυφόροις ἀπέκτεινε τὸν ἀντίπατρον. θάνατος δὲ τὸ νικῆσον αὖθις πρὸς ἀξίαν ἐξ ὑρκανίας, πάλιν τὰς διαθήκας ἐπανορθώσατο, καὶ διάδοχον μὲν ἀρχέλαον τὸν πρεσβύτατον ἦν, ἀδελφὸν αντίπα γεφάρι, τετράρχην δὲ ἀντίπατρον. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ παιδὸς, ὑπὲρ μῆνας πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ὑπεκτείνας αὐτίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum ſuſpiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam eſſe dicerent ſophiſtarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis ſalutem ſperabat. Denique Iordanem transgreſſus, apud Calliroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum fetacem bitumnis, qui Aſphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui ſunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in ſolium plenum demerſum ita diſſolutum eſt, vt etiam lumina quaſi mortuus reſoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum reſpicere viſus eſt. deſperata verò ſalute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iuſſit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniſſet, atra iam bili correptus, & penè ipſi morti minabatur, factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiuſque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen eſt Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome ſorore & Alexa marito eius ad ſe vocatis: Scio, inquit, mortem meam feſtis gaudiis celebratum eſſe Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclariſſimos honores ſepulturæ adſequi, ſi quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in cuſtodia, cùm animam efflauero, ſtatim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omníſque domus illacrymet. Et ſimul his mandatis, legatorum quos Romam miſerat, epiſtolæ ſunt allatæ, quibus Acmen anciſtam Iuliæ iuſſu Cæſaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum eſſe indicabatur. Quin & ſi pater eum in exilium dare mallet, id quoque permiſiſſe Cæſarem, ſcriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rurſum victus (nam inedia tuſsísque pariter violentia diſtendebatur) fatum præuenire conatus eſt: ſumptóque malo, etiam cultellum poposcit: ſectum enim comedere conſueuerat. Deinde circumſpecto ne quis arbiter impediret, tanquam ſe percuſſurus dexteram ſuſtulit. Cùm verò Achiabus conſobrinus eius accurriſſet, manúmque continuiſſet, vlulatus maximus in regia ſtatim, quaſi rex mortuus eſſet, excitatus eſt. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam cuſtodes promiſſa etiam pecunia, rogabat, vt ſe ſoluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non ſolùm ne fieret obſtitit, ſed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò ſatellitibus miſſis occidit Antipatrum: mortuúmque ſepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rurſum corrigit teſtamentum, & ſucceſſorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem ſcripſit, tetrarcham verò Antipam. Poſt interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò ſeptem, poſtquam rex à Romanis declaratus eſt. Et in aliis quidem omnibus, ſecunda fortuna vſus eſt,

Ant. lib. 17. cap. 10.

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximatúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militéſque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deique beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, cotpúíque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cętera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

A εἰ καί τις ἕτερος. ὃς τις γε κατεσήσατο βασιλείαν, ἰδιώτης ὤν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐπὶ δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ γνῶναι τελευτὴν τελευτῆς αὐτὸς τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς Σαλώμη, διαφῆκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐπετέλατο, μεταπειθήσασα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐδήλωε ἤδη τοῖς στρατιώταις, καὶ συνῆγεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐκ τῆς καθ' ἱερεχοῦντα ἀμφιθεάτρου. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων τοῦ βασιλέως πιστὸς σύμβουλος, τόν τε βασιλέα κατεδυσώπει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκάλει, τοῦ τε ἀπολειφθείσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ὑπομονήν, ἐν ᾗ πολλὰ περὶ εἰς τὸ δέχεσθαι εὐνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὴν ὑπομονὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς Φίλιππος μὲν τὴν Τράχωνος, καὶ τῶν γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης δὲ ὡς προείπομεν Ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ Ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτων δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ κόσμον φέρειν ἐπέτελλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διέταξεν, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι κόσμον, τὰ δὲ μὴ λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δὲ διὰς ἐγίνετο τοῦ Ἀρχελάου συμπενθούντων, καὶ κατὰ ἔθνος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπεχρεοῦτο μὲν τὰ ἑαυτῶν δύνασθαι, συμπονοῦντο δὲ καὶ τὰ παρὰ τῶν θεῶν. μετὰ ταῦτα πρὸς ταφὴν ἐξήπαντο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ Ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον προεθήκατο, συμπομπεύοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος καὶ διάλιθος, στρωμνὴ δὲ, ἁλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρακικὸν σῶμα, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ἐπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες· ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ ἐκόμισαν τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς Ἡρώδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἔπεμψε. καὶ τοῦ μὲν δὴ Ἡρώδου, τοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β΄.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α΄. A

ΑΡΧΕΛΑΟΥ ὁ νέων ἦρξε θορύβων, ἡνίκα δὴ ῥώμῃ ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸν δημόσιον ἐξιάσιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών (ἔθος ἦ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας ἄγαν, δεῖ τὸ πλῆθος ἐξιᾶν ἐν ἀνάγκης. εἰ γὰρ παραλίποι τις ἐχ ὅσιος) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λαμπρὰν, φαίνεται ἦ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν δόξαις ὁ λαὸς ἐπεδέχετ). κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, ἧ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, τά τε ἀποδημίας ἐνεδείξατο φροντίδα τῆς ἡσυχίας τοῦ λαοῦ διαφερούσης, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν εὐθυμίαν ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἀγαθοῖς ἐπηύξησεν. ἀλλὰ καὶ τῶν τετελευτηκότων, ἃ μόνον ἔφη δεῖν ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τὸν ὀνομάτων, ἕως αὐτῷ καῖσαρ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀρχήν, ὁ κύριος ἔσεσθαι φήσας ὅλων διαπύστως. ἀνδρὶ γὰρ ἐπιχειροῦντι στρατιᾶς τὸ διάδημα περιαπτόντος αὐτῷ, δέχεσθαι. τοῦτο μὲν θορύβου, καὶ τῆς δυνούσης ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, ὅπως καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδόσειν τὰς ἀμοιβάς, ὁπότ' ἂν ὑπὸ τῆς κρατούντων βασιλεὺς ἀποδειχθῇ βέβαιος. ἀποδόσεων γὰρ ἐν πᾶσι φανεῖσαν τὴν παρὰ τοῦ μείζονος. δηλοῦντος ἡδόμενον τὸ πλῆθος, ὡς θέως ἀπεπειρᾶτο τῆς διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐδόων, δεῖπνα φίζειν τὰς εἰσφοράς. οἱ δ', αἴρειν τὰ τέλη, τινὲς δ' ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπένευε δὴ ἑτοίμως ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῆς φίλων ἐν ἀωχίᾳ ἦν.

Κεφάλαιον β΄.

ΕΝθα δὴ πρὸς δείλην ἀθροισθέντες ἐν ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν θεραπευομένων, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν δὴ τῆς βασιλείας πέπαυτο, κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δεῖ τὴν ἐκκοπέντα χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ἦν δὲ τὸ πένθος, οὐχ ὑπερκαλυπτόμενον, ἀλλ' οἰμωγαὶ δεῖ φορύσοι, καὶ θρήνου ἐγκέλευστος, κοπετοί τε περιχουμένης ὅλην τὴν πόλιν, ὡς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ ἀπολέσθαι.

TVRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romã proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulí que feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autẽ mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã tedegitimã qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templũ. Ibíque variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eísque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait nõ potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constituturus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij taibuta leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis quæstibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interisse dicebant.

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. *Ant. lib. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen cum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: milloque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numerò aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudò religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas iugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, eò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos dilapsa est. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum recederet admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Post-

Ant. lib. 17. cap. 13.

ea verò quam sibi obstantium vnus Antiochiã petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum distutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamẽ immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

A πημωρεῖν ἢ αὐτοῖς ἀσεβόων ἐκ τῆ ὑφ' ἡρώδου τεπιμμένων χρήμασι. καὶ ὡρῶτον τ' ὑπ' ἐκείνε κατας ἀθεί ζα, παύειν ἀρχιερέα. ἐφεσήκειν γὰρ αὐτοῖς δύσεβέσερον ἀιρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. ἐφὸς ἃ παρωξύνετο μᾶλλον ἀρχέλαος, ἀπείχετο ἢ τὶν ἀμυναν ὑπο τῆς ἐπὶ τ' ἔξοδον ἐπειξέως, δεδοικὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἐκπολεμώσας, καταχρεθείη τῆ κινήματι. διὸ πᾶθοῖ μᾶλλον ἢ βίᾳ κατασέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ὑποπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τέτον εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα πρὶν φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ στασιασταὶ, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅπι σταλεῖσιν ἐφεσιῶσιν, ἐνίει ἢ πολλοὺς ἀρχέλαος, πάντα ἢ ἐφὸς ὀργὴν ἀπεκείναντο. δῆλοι τε ἦσαν ἐκ ἠρεμήσοντες εἰ πλήθοις ἐπιλάβοιντο. καὶ δὴ τ' τῆ ἀζύμων ἐσάσης ἑορτῆς, φάσκα καλᾶται, πολὺ τι θυμάτων πλῆθος ἐκδεχομένη, κάτεισι μὲν ἄπειρος ἐκ τ' χώρας λεὼς ὅπι τ' θρησκείαν. οἱ ἢ τοὺς σοφισὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ στασιεῖς ἠκείσαν ξοφλῶ τῇ σάσει ποιεζόμενοι. ἐφὸς ὃ δείσας ἀρχέλαος, φρὶν δ' ὅλε τὲ πλήθος δραμεῖν τ' νόσον, ὑποπέμπει μ' ἀπείρας χιλίαρχον, ἐφος ἀξας βίᾳ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς σάσεως καταχεῖν. ἐφὸς οὓς τὸ πλῆθος ἅπαν παροξυνέται, καὶ τοὺς μ' πολλοὺς τ' ἀπείρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ ἢ χιλίαρχος σκεδάζει ῥαμμαίας μόνος. ἔπεθ' οἱ μ' ὡς μηδενὸς δεινῦ γεγονότος, ἐξάποντο ἐφὸς τ' θυσίαν. ἐ μὲν ἀρχελάῳ δέκα φόνε καθεκτὸν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τ' ἢ στρατιαν ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλον, τοὺς μ' πεζοὺς, δεδὰ τ' πόλεως ἀθρόες. τοὺς ἢ ἱππεῖς, κατὰ τὸ πεδίον. οἱ θύοσιν ἐκάσοις ἐξάφνης ἐφεστεσόντες, δεδαφθείρασι μᾶλλον, ἐφὲι χιλίους, τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκέδασαν. εἶπον ἢ κήρυκες ἀρχελάε, κελεύοντες ἕκασον ἀναχωρεῖν ἐφ' οἶκε, καὶ πάντες ᾠχοντο τ' ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ μ' τ' μητρὸς καὶ τῶν φίλων ποπλᾶ καὶ πτολεμαίε καὶ νικολάε, κατῆει ἐφὸς θάλασσαν, καταλιπὼν ὅπίτροπόν τε τῆ βασιλείων & κηδεμόνα τῆ οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆει ἢ ἅμα τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ τὲ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὸ μ' δοκεῖν, συναγωνιεῖσθαι ἐφὲι τ' δεδοχῆς ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες ἐφὲι τῆ κ' τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

Συναντᾷ δ' αὐτοῖς κ' καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀφιὼν, ὅπι φυλαχῇ τ' ἡρώδε χρημάτων. τέτον ἐπέσχε ἐφεσωτέρω χωρεῖν βάρος ἐπελθῶν, ὃν δεδὰ πτολεμαίε πολλὰ δεηθεὶς, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος βάρως χαιζόμενος, ὥτ' ὅπι τὰς ἄκρας ἔσπευσεν, ὅτε τὰ ταμεῖα τῆ παζῴων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ. μέχει ἢ κ' καισαρείας δεδηνώσεως, ἠρεμήσειν ὑπεῖχε. διέτεινε ἢ ὅπι κ' καισαρείας. ὡς ἢ τ' ἐμποδίζοντων ὁ μ' εἰς αὐτόχειραν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην εἰσῆχθη, δεδὰ ζάχος ὅπι ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ἁλαμβαίη τὰ βασίλεια. & μεζα πεμπόμενος τές τε φρυράρχες καὶ διοικητὰς, ἐπέρατο διεδύναν τοῖς τῆ χρημάτων ἀναλοσμοῖς, τάς τε ἄκρας ἁλαμβάνειν. ἐ μὲν οἱ φρύραρχοι τ' ἀρχελάε κατημέλουν ἐπολῶν,

ἔμενον

ἤμελλον ἢ φρουρουμένους ἴσχυσα, & τῷ φρουρῷ ἀναπεῖσαι
τοὺς κρίνοντας μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

A

Κεφάλαιον κδ'.

Κρὶν τοῦτο πάλιν αὐτὸν ἀμφισβητῆσαι περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξιον, ἀξιῶν τὴν διαθήκην τὴν πρώτην κυρωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ φῦσέχετο σαλώμην, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν ἀρχελάῳ πλουσίων συγγενῶν. ἐπῆγε δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ῥητορικὸν B
ὄντα, ἀλλὰ τὰ μὲν πρώτη πίστιν ἐνεγκόμενος δὲ καὶ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖστον μὲν δὴ τοῖς πεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηκέναι πρὸς ῥήτορας, δεῖν δὲ καὶ τοὺς νεωτερίζοντας, εἶπεν ἀρχελάῳ καὶ τὸ πρωτεῖον & τὰς διαθήκας, διεκρούσατο. μαθόντα δὲ ὁ ῥωμαῖος πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. καὶ φειδόμενος μὲν ἔκρινε τῆς αὐτονομίας· C
πεθύμει, στρατηγὸν ῥωμαίων διοικεῖσθαι, εἰ ἢ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτίπατον ἤθελον. συνήργει δ' αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὀλιγολῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸς καίσαρα, πολλὰ δὲ ἐπαγγείλας αὐτίπατρον. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐπεχείρουν καίσαρι, & μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, ἔστι κεφάλαια τῶν ἑαυτοῦ δικαίων γενέσθαι, καὶ τὰ δικαιότατον τοῦ πατρὸς καὶ τοὺς λόγους, εἰσαγαγεῖν δὲ πτολεμαῖον. περισκοπῶν δὲ ὁ καίσαρ τὰ πρὸς ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς προσόδου ἐγίνωσκε δὲ καὶ τὰ πρὸς ἡρώδην καὶ σαβῖνα, περὶ τούτων ἐπεσκήψατο, συνέδριον μὲν ἀθροίζειν τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐξ ἀγρίππα καὶ ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γάϊον, πρῶτος σκήψασθαι, ἀποδίδωσι E
δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα κατάρας ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ἰὼν δὲ τῆς συναγωγῆς ἀρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν περὶ τῆς βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατφρονοῦντος δὲ νεῶν τῆς καίσαρος ἀκοῆ. ὃν δικαίως τὰ δίκαια χεὶρ ἀφελέσθαι, εἰ γε μὴ τὴν πρώτην τελευτὴν ἐγκαθέντος μὲν ὑποπέμψαντος τοὺς ἀφανιοῦντας αὐτοῦ τὸ δίδημα, προκαθίσας δὲ δικαστοῦ καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τῶν στρατιωτῶν ἀμείψας, καὶ προσκοπὰς χαιρεσάνδρου, ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πέμπτα καταδίδους, ὅσων ὠνεῖτο βασιλέως τυχεῖν ἠξίου, καὶ τοῖς δικαίως μισήσασι αἰτίας ὑπὸ τοῦ πατρὸς διαφθείρας λύσας, νεῶν ἦρχε πρῶτα τὰ δίκαια σπουδάζων αὐτοκράτωρ βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἀρεσμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον κατέστησε. προσωνείδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος καταπαύσαντος τοῦ πατρὸς, μετὰ ἡμέραν δὲ διαχρηματίζων τὸ προσωπεῖον εἰς λύπην, σύντονον ὄντα μέχρι κωμῶν μεθυσκόμενον, ἐν G
ᾧ καὶ τὰ παραχρῆμα τοῦ πλήθους ἐν τῇ δίκῃ τούτου ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντως τὸν λόγου ἐναπηρείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονευθέντων ἐς ἐλπιδοθέναι μοι ἐφ' ἑορτὴν, ἀλλὰ δὲ τὰ ἰδίας θυσίας, ὠμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συρρεῦσαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλος ἐπόρθησε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. τοιοῦτοι δὲ

sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secũ matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momẽti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. Vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quíque præcipuè liberi omnes suíque iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrísque anulum per Ptolemæum, rationésque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque reditũ animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ae Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (ráque is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex esset effectus, & apud aures modò Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdã, vt diadema sibi imponerent subornatis, regis eũ more in solio aureo residentẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim cõdonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiisset: maximorúmque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista fecisset, modo regni vmbrã à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personam cõponeret in mœrorem, nocte verò ad comessationes vsque potaret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflatã esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diẽ festũ quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tantúmque in templo funerũ esse congestũ, quantũ nullum ab externis illatũ bellũ implacabile congessisset. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omnique vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit oculis. Quo perbenignè Cæsare erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

ὡμότητα προσκεψάμενον αὐτοῦ τ πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τ ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκριτὴς ἦν ὑμάρτο λογισμῶ, ἢ ἔτι ὃν ἔγραφεν ἐν τ διαθήκαις ἠδ' ἀγάδοχον, & ταῦτα μηδὲν τ ἐν τ διαθήκαις μέμψασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑμάρων μ τὸ σῶμα, καθαρὰν τ ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μήν τοι ἢ κυριωτέραν τ τε κάμνοντος κρίσιν τιθεῖη τις, ὅποι ἐχειροτονήθη βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῦ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικημασιν ἢ ποτα πόν γε ἂν ἡμέρᾳ λαβόντα τὴν ἀρχὴν ἀδικήσειεν, τὸν πρὶν λαβεῖν ταῦτας αἰτησάμενον; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, ἢ τοὺς πλείστους τ συγγενῶν ἀδικουμένους ἐφ' ἑκάστῳ τ κατηγορημένων μαρτύρων, καταπαύει τ λόγον. ἀνίσατο ὁ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, & τ μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, ἢ τ βασιλείας μόνον, ἀλλὰ ἢ τε δικάζοντος αὐτὸν κύριος. τ δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς κατηγόροις γεγονέναι. τῷ γε μὲν διαθήκῃ ἀξίως, ᾗ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ κύριον καθίστατο τ ἀγάδοχον. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὡς τὴν διαστάσην τ ὅλων ἀδιαχωρήτων ἐξουσίας, ἀδήπου φεύγει κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλεσθαι. σωφρονῶν ὢν ἥρητο ἢ τ καθίσαντα, ὃν γινώσκων τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα ἢ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προσπίπτει τ κύριον γονάτων ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐπέφηνε μ ὡς ἄξιος εἴη τ πατρῴας ἀγαθοχῆς, ἀ μὲν τὴν βέβαιον ἀπεφαίνατο. ἀγαλύσας δὲ τὰς συνέδρους ἐκείνης τ ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν προῆν ὧν διήκουεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τ ἐν τ διαθήκαις καταστῆσαί τινα ἀγάδοχον, εἴτε ἢ πάσῃ τῇ γνώμῃ διανεῖμαι τ ἀρχήν. ἐδόκει δὲ ὀπωρίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τ προσώπων. πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων κύριος, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθακὴ νοσήσασα. περὶ ἣν δ' ὀλίγον ἐσπουδήσαν ἐν συρίᾳ ὄντες ὁλοσχερῶς, περὶ τ ἰουδαίων ὁπόστασιν. λῃστρευόμενος γάρ, αἰέβη γὰρ δὴ μ τ ἀρχελάου πλῆν εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς παρασκευωμένοις καθ' ἕξιν, ἐπειδὴ προδήλον λῃστὴν τὸ ἔθνος ἐκ πρεμῆσον, ἔν τι τῷ τειῶν ὑπὸ συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. ἢ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεφεν εἰς ἀντιόχειαν.

CAP. II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd antequam de his quicquam statuere-tur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nuncian-tes: quod Varus fore prospiciens in Hieroso-lymam postquam Archelaus nauigarat, ascen-dit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antio-chiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum re-rum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malig-nè regis exquirendo pecunias. Non au-tem solis relictis à Varo militibus fretus e-rat, sed etiam seruorum suorum multitudi-ne, quos etiam omnes armatos auaritiæ mi-nistros habebat. Festo autem quinquagesi-mo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, sep-ties septem diebus exactis rediens, ex eo-rum numero vocabulum nacta, non religio-nis solennitas populum, sed indignatio con-gregauit. Denique concursus infinitæ multi-tudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, fa-ctus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

Κεφάλαιον ε'.

ἘΠελθὼν ὁ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει πανστρατοπολίας. τοῖς τε γὰρ φρυκτοῖς ἀδιδόναι τὰς ἀκρας ἐβιάζετο, & πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διαρρύνα, πεποιθὼς ἢ μόνον τοῖς ὑπὸ ἀρὶ καταλελοιφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ ἢ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐσάσης ὁ πεντηκοστῆς, ὅτε καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, ἢ τὸν ἀριθμὸν τ ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν, ἐκ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, ἢ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, ἢ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνην περαίας. ὑπερῆκε ὁ πλήθει τε ἢ προθυμίᾳ ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

ὑμότητα προσκεψάμενον αὐτοῦ τὸν πατέρα, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτι χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκριτὴς ἦν ὑμάρτο λογισμῶ, ἢ ἔτι ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἠδ' ἀγάδοχον, καὶ ταῦτα μηδὲν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ μέμψασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑμάρων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μήν τοι ἢ κυριωτέραν τὴν τοῦ κάμνοντος κρίσιν τιθεῖη τις, ὅποι ἐχειροτονήθη βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῦ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικημασιν ἢ ποτα πόν γε ἂν ἡμέρᾳ λαβόντα τὴν ἀρχὴν καίσαρος, τὸν πρὶν λαβεῖν ταῦτας αἰτησάμενον; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, ἢ τοὺς πλείστους τῶν συγγενῶν ἀδικουμένους ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μαρτύρων, καταπαύει τὸν λόγον. ἀνίσατο ὁ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρημένους, ἢ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ ἢ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν κύριος. τὰ δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς κατηγόροις γεγονέναι. τῷ γε μὲν διαθήκῃ ἀξίως, ᾗ τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς ἀγαθοχίας. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὡς τὴν διαστάσην τῶν ὅλων ἀδιαχωρήτων ἐξουσίας, ἀδήπου φεύγει κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλεσθαι. σωφρονῶν ὢν ἥρητο ἢ τοῦ καθίσαντος, ὃν γινώσκων τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα ἢ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προσπίπτει τοῦ καίσαρος γονάτων ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, ἐπέφηνε μ ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας ἀγαθοχῆς, ἀ μὲν τὴν βέβαιον ἀπεφαίνατο. ἀγαλύσας δὲ τὰς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν προῆν ὧν διήκουεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ καταστῆσαί τινα ἀγάδοχον, εἴτε ἢ πάσῃ τῇ γνώμῃ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ ὀπωρίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν προσώπων. πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων κύριος, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθακὴ νοσήσασα. περὶ ἣν δ' ὀλίγον ἐσπουδήσαν ἐν συρίᾳ ὄντες ὁλοσχερῶς, περὶ τῶν ἰουδαίων ὁπόστασιν. λῃστρευόμενος γάρ, αἰέβη γὰρ δὴ μ τὸν ἀρχελάου πλῆν εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς παρασκευωμένοις καθ' ἕξιν, ἐπειδὴ προδήλον λῃστὴν τὸ ἔθνος ἐκ πρεμῆσον, ἔν τι τῶν τειῶν ὑπὸ συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. ἢ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεφεν εἰς ἀντιόχειαν.

Κεφάλαιον ε'.

ἘΠελθὼν ὁ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει πανστρατοπολίας. τοῖς τε γὰρ φρυκτοῖς ἀδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, & πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διαρρύνα, πεποιθὼς ἢ μόνον τοῖς ὑπὸ ἀρὶ καταλελοιφθεῖσι στρατιώταις, ἀλλὰ ἢ πλήθει δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας ἐχρῆτο τῆς πλεονεξίας. ἐσάσης ὁ πεντηκοστῆς, ὅτε καλοῦσι τινὰ ἑορτὴν ἰουδαῖοι παρ' ἑπτὰ γινομένην ἑβδομάδας, ἢ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαν, ἐκ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, ἢ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, ἢ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνην περαίας. ὑπερῆκε ὁ πλήθει τε ἢ προθυμίᾳ ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

ἡμέρᾳ-

διαιρήσαντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕξια μέρη, ἕξιχῆ στρατοπεδεύουσι, πρὸς τε τῷ βορείῳ τοῦ ἱεροῦ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τὸ ἱππόδρομον. ἡ δὲ ἕβδομος μοῖρα, πρὸς τοῖς βασιλείοις καὶ δύσιν, ὧδε καθεζόμενοι ἢ πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρυκτώματα, συνεχεῖς τε ἀγγέλους ἔπεμπε ὧδε ἤδη καὶ πάλιν, ἐπαμύνῃ ἐν τάχει δεόμενος, ὡς εἰ βραδύνοι, καταπεπονθὼς τῷ στίφει. αὐτὸς δὲ ὅτι τὸ ὑψηλότατον τοῦ φρουρίου πύργον ἀναβὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφοῦ ἡρῴδου ἀφαρπάσαντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσειε τοῖς ἐν τῷ στίφει στρατιώτας, ὅπως χειρῶνται τοῖς πολεμίοις. δι' ἐκπλήξεως δὲ μᾶλλον εἰς τοὺς σφετέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. ὧν ἁψαμένων ἢ οἱ στρατιῶται, ἀναπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχῃ καρτερᾷ τοῖς ἰουδαίοις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἡμέρας ἐκείνης ἀνθυπερθεν ἐπήμυνε, στερεμνίοις ἀμπειρίᾳ πολεμόντων ἀπείρων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ὅπλα τὰς στοὰς, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἀφίεσαν τὰ βέλη, σωρηδὸν ἐβάλοντο πολλοί, καὶ ἅτε τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμυνάσθαι ῥᾴδιον ὂν, ἅτε τοὺς συσπάδην μαχομένους ὑπομένοντα. καταπονούμενοι δὲ πρὸς ἀμφοτέρων ὑπεμπιπράσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῷ ὑπὸ τοῦ φλογὸς ἀλγήσαντες ἀφεικτέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰ τείχη καὶ τὸ τείχους κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ὑπὸ τὴν τειχῶν ἤλασαν εἰς τοὺς ῥωμαίους, δι' μεταχειρίσεως ἀλλ' ἢ ἐκπλήξεως ἦσαν, μέχρι τὴν μὲν ἀπολωλότων, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἁλόντων, ἐρήμῳ τοῦ τοῦ θεοῦ θησαυροῦ φερομένους οἱ στρατιῶται, φεῦ τριακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίοις δὲ ἦτε τὸ ἔργον, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπεσωίσησι ῥωμαίοις, καὶ φερόντες τὰ βασίλεια, ἅπαντας ἠπείλων ἀλλ' ἀφθείρειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀπίοιεν. ὑπισχνοῦντο δὲ ἄδειαν τοῦ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ τοῦ στρατοῦ ἐξιέναι. συνελάμβανον δὲ αὐτοῖς οἱ πλεῖστοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥοῦφος τε καὶ γρᾶτος ὅτι τούτοις, ὁ μὲν τοὺς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν, ῥοῦφος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἐκάτεροι, καὶ χωρὶς ὑπηκόοι δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ σύνεσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μὲν ἦν, ἐπείγοντο τῇ πολιορκίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα προσβάλλοντες τοῦ φρουρίου, καὶ τοῖς περὶ τὸν σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπιέναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐτοῖς γένεσθαι, δέᾳ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸ πάτριον αὐτονομίαν. σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἦν ὑπεξελθεῖν. ἠπίστει δὲ τῇ ὑποχέσει, καὶ τὸ πρᾶον αὐτῶν, δόλιον εἰς ἐπίδραν ὑπονοῶν εἶναι. ἅμα δὲ καὶ τιὼ δι' ἀφορμὴν βοηθείας ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

Κεφαλ. ς'.

ΕΝ δὲ τούτῳ, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν, πολλαχόθεν ἐταράσσετο, καὶ συχνὰς βασιλέως ὁ κῆρυξ ἀπέκτεινε, καὶ μάλιστα τὴν ἰδουμαίαν διχίλιοι τῶν ὑπ' ἡρῴδου, πάλαι στρατευσαμένων συσκήνοις ἐνόπλοις, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς βασιλέως, ἀπὸ τῆς ὑρυμοτάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὴν ἐν τοῖς πεδίοις

& tripartita manu terna caſtra collocauerunt, vna in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum verſus, tertiáque in occiduo prope regiam tractu, circumſeſſoíque Romanos vndique obſidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorúmque ſpiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quaſi occaſione delenda legione, ſi quid moræ interueniſſet. Ipſe verò in altiſſimam caſtelli turrim, quæ Phaſaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hoſtes irruerent, ſignum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipſe præerat, deſcendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementíque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo deſuper adiuuaret, imperitos belli peritia ſuperabant. Poſtea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlciſci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtriſque tamen afflicti ſuccendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma ſubitò comprehenſi aut ea conſumebantur, aut in hoſtes deſilientes ab ipſis occidebantur: alij retrorſum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli deſperata ſalute, incendij periculum ſuis gladiis præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum, metu attoniti nullo negotio ſubigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore diſiectis, theſauro Dei defenſoribus deſtituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuêre: quorum quæ furto ſublata non ſunt, conquiſiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magíſque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obteſtáque his regia minitabantur exitium, niſi quàm primùm inde ſecederent: Sabino, ſi vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos ſponte transfugerant. Pars tamen bellicoſior erat, Sebaſtenorum tria millia, híſque Rufus & Gratus præpoſiti, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiam ſi nullam manum obedientem haberent, màgnum tamen momentum belli Romanis addidiſſent. Itaque Iudæi quidem inſtare obſidioni, ſimul & caſtelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt diſcederet, neu impediret habituros tanto pòſt tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: ſed eorum lenitátem, inſidiarum eſſe illecebram ſuſpicabatur: ſimúlque auxilium Vari ſperans, obſidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multóſque ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui ſub Herode militauerant, congregati, armíſque inſtructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis conſobrinus, ex vicis munitiſſimis repugnabat, campeſtre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, arduua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atrhongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens veniisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

συμπλοκήν. ἐν ᾧ σπεφόρῃ δ' γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τ' καταξέχοντος ποτὲ τ' χώραν ἀρχιλῃστὴς, ἡ χλιρωθέντος ὑφ' ἡρώδ ου τοῦ βασιλέως, συστησας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, εἰς ἀρρήτους τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, ἔτι τοῖς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τ' δυνασείαν ζηλοῦσιν ἐπιχείρει. κ' ᾧ τ' περσίαν, σίμων τις τ' βασιλικῶν δ' ἄλλοι, δι μορφία σώματος κ' μεγέθει πεποιθώς, ἀνεπίθησε μὲν ἑαυτῷ κ' διάδημα. περιὼν ᾗ μετ' ὧν ἠθροισε λῃστῶν, τά τε ἐν ιερειχοῖ βασίλεια κατεπίμπρησι, κ' πολλὰς ἑτέρας τῶν πολιτικῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἐν τ' πυρὸς περιζόμενος ἑαυτῷ. κἂν ἔφθη πᾶσαν οἰκησιν ἀνθρωπῶν καταφλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμὼν, τούς τε ταχυτάτους ἵππους, ἔτι τὸ μαχιμώτατον τ' σεβαστηνῶν ἀναλαβὼν, ὑπελυπασε τ' ἀνδρα. τ' μ' ἐν ταις ἵππαις, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ, τ' σίμωνα δ' αὐτὸν ἀναφυγόντα δι' ὀρθίου φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει, κ' φεύγοντος ἐκ πλαγίου τ' αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη ᾗ, κ' τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια κ' βηθαραμθὰ, ἕτερα τ' πολλὰ ἐν τ' περαίᾳ. τότε ἔτι πομπηΐου τὰς αὐτοπροσώπους βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρόγαιος ἐπαλέλητο. περιῆν δ' αὐτῷ τ' ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, ἔτι ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. περὶ ᾗ τούτοις ἀδελφοὶ τέτταρες ὁμοιοι τούτων ἑκάστῳ λόχον ὑπεζεύξαν ἕνοπλον, ὡσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο ἔτι σατράπαις ὅτι τὰς κατὰ δρομὰς, αὐτὸς ᾗ καθάπερ βασιλεὺς, τ' σημοτέρων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μ' ἐν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, διέμενε δ' ὑστερον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τ' χώραν καταξέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, κ' τὸ κτείνειν αὐτοῖς περιγενόμενον μᾶλλον, ῥωμαίους τε κ' τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ' ὅτε ἰουδαίων εἰς χεῖρας ἐλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἄθρων περιελεῖν, κατ' ἀμμαοῦντα. ὅπερ ᾗ ἦσαν κ' ὅπλα διεκόμιζον τῷ στρατῷ. τ' μ' ἐν ἑκατοντάρχου αὐτῷ ἀρειον, κ' τεσσαρακοντα τοὺς ἡμιστρατίους κατακόψαντα. οἱ ᾗ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γεάτου σωθέντος τοῖς σεβαστηνοῖς βοηθοῦσιν ἐξέφυγον. πολλὰ δ' εἰς αὐτὰ τοὺς ὁπλιτικοὺς, κ' τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τ' πόλεμον ἐργασάμενοι, μ' χρόνου οἱ μ' ζῶντες ἐχρήσθησαν, ὑπ' ἀρχελάου μ' ὁ πρεσβύτατος, οἱ ᾗ ἐξῆς δύο, γράτῳ κ' πτολεμαίῳ σωθέντες, ὁ ᾗ τέταρτος, ἀρχελάῳ συνεχώρησε κ' δεξιᾷ. τοῦτο μὲν δὴ τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξεβήκετο. τότε ᾗ λῃστρικοῦ πολέμου τ' ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ'.

Ο Υ̓αρος ᾗ δεξαμένου τὰ παρὰ σαβίνου κ' τ' ἡγεμόνων γράμματα, δίδωσι τε σὺν τ' ταξίματος ὅλου πορίσῃ, κ' σπεύδ ειν ὅτι τ' βοήθειαν. ἀναλαβὼν ᾗ τὰ λοιπὰ δύο ταξίματα, ἔτι τὰς σὺν αὐτοῖς τέτταρας ἴλας ἱππέων, ὅτι πτολεμαΐδος ἦν, πρὸς ἄξας ἐκεῖ, ᾗ τοὺς παρὰ τ' βασιλέων ἔτι δυνασῶν ὅπλιτας συνελθεῖν. προσέλαβε ᾗ ἔτι πρὸς ἕρμιππον διερχόμενος τ' πόλιν, χιλίους κ' πενταχοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ ᾗ εἰς τ' πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτοῦ παρῆν, κ' κ' τὸ πρὸς ἡρώδη ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἐν ὀλίγῳ ἄλλων δύναμιν ἱππικὴν τε κ' πεζικὴν, μέρος τε τ' στρατιᾶς οὐδὲν ἔπεμψεν εἰς τ' γαλιλαίαν γενησόμενον τῇ πτολεμαΐδι,

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cærera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum pedítúmque peruenit, statim exercitus partẽ in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dimisit,

κ'

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς τοὺς τε ὑπαντιάσαντας ἔτρεψε, καὶ σεπφώριν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δὲ ἐνοικοῦντας, ἀνδραποδίζεται. μέρη δὲ ὅλης δυνάμεως, αὐτὸς ἀφορμὴν εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τότε ἄλλων θορύβοις ἀδικηκυῖαν εὗρών. αὐλίζεται δὲ ἀπέ πινὰ κώμην, ἄρην καλουμένην, κτῆμα δὲ ἦν τῆς πολεμαΐδος, καὶ ἀφ' τοῦτο τῆς ἀράβων διηρπάσθη, μιαιόντων καὶ τοῖς ἡρώδου φίλοις. ἐνθεν εἰς σαπφὼ πορεύεται κώμην ἑτέραν ἐρυμνὴν, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε προσόδους πάσας ὅσας ἐπετύγχανον. πυρὸς δὲ καὶ φόνου πεπλήρωτο πάντα, καὶ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τῶν ἀράβων ἀδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ, καὶ ἀμμαοῖς φυγόντων τῆς οἰκητόρων, ἀφ' οὗ δὲ ὀργὴν τῆς πρὸς ἄρειον ἀποσφαγέντων, κελεύσαντος. ἐνθεν εἰς ἱεροσόλυμα πορευθεὶς, ὀφθεὶς τε μόνον. μετὰ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῆς ἰουδαίων διεκόσμησε. καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φυγόντες εἰς τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀπεσκεύαζοντο τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν πεπλημμεκέναι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσι. πεφυτευκέναι δὲ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς ἀρχελάου, καὶ σὺν ῥάφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῷ βασιλικῷ στρατῷ καὶ τοὺς σεβαστηνοὺς, οἵτε ἀπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ τάγματος τὸ σωφρονεῖν ἔθος κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ, οὐδὲ εἰς ὄψιν ἀποβλέπειν ἐλθεῖν ἀάρῳ, πρόπαλαι τῆς πόλεως ὑπὸ θάλασσαν. ἀάρος δὲ μεῖζον τὸ στρατιᾶς ὑπὸ τοῖς ἀρίοις τοῦ κινήματος ἐπτοῆσθαι τὸν χόρον, καὶ πόλλων ἀγροικίων, τοὺς μὲν ἧττον θορυβώδεις φανέντας ἐφρούρει, τοὺς δὲ ἀπιστοτάτους, ἀνεσταύρωσε πρὸς διχιλίους. ἠγέλη δὲ αὐτῷ πρὸς τὸ ἰδουμαίαν ἔτι συμμένειν μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄρχοντας θύρων ἀσυμμάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατευομένους, καὶ πέρα τοῦ αὐτῷ προαιρέσεως τὸν χόρον κακοῦντας ἔχθει τῷ πρὸς ἡρώδην ἀποπέμπεται. μὴ τῷ ἰδίων βλάπτων, ὅτι τοὺς ἀφεστῶτας ἠπείλει. κἀκεῖνοι φρὶν ὡς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβεκλάσαντος, σφᾶς αὐτοὺς παρέδοσαν. ἀάρος δὲ, τῷ πλήθει μὲν ἤφιει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἔπεμψεν ὅτι καίσαρα. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνίγνω. τινὰς δὲ τῶν βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι προσήκοντες ἡρώδῃ κατὰ γένος, κολάσαι προσέταξεν, ὅτι κατὰ τὸ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἀάρος μὲν οὖν τὸν τρόπον κατασκάψας τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ κατὰ τοῦτο τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπάνεισιν.

amici sui Galli filio his rectore præpositis. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum turissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igníque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra diffecit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitū aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Κεφάλαιον ή.

ΑΡχελάῳ δὲ ὅτι ῥώμης πάλιν ἄλλη σωίσατρ δίκη πρὸς ἰουδαίους, οἳ πρὸ τῆς ὑποστάσεως ὅτι ζέψαντος ἀάρου, φρέσβεις ἐξελήλυθέσαν πρὸς τὸ ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. συμπροέσαν δὲ αὐτοῖς τὸ ὅτι ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, καὶ τῶν φίλων ἐν τῷ κτὸ παλάτιον ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δὲ ἦν ἴδιον αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τὸ πρεσβυτῶν τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθός ἐστι, σὺν δὲ τοῖς φίλοις αὐτικρυς ἀρχέλαος. τῶν δὲ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἑκατέρους,

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatū ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatū, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cū amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secreti erant.

CAP. VIII. De ethnarcha Iudęorū instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam metereturꝰ. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes : primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadaueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere : atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent : néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur : ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent : hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere : quia nèque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao : etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquâ verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit : vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa : quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

συμβεβηκαδαι τῷ ἀρχελάῳ δι' μῖσος τὸ φθόνου οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μετὰ τῶν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅτι τέτοις παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάυ, εὐσπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρυ, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσαδαι, καὶ ἂν δόξαν μὴ τὸν ἡρώδυ καῖσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐγγόνοις κλῆρυ τινὸς ἀξιωθεῖν. ὅπερ ἦν λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς ἡρώδου παρανομίας πρῶτον διεξιέναι, ὡ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἐνυβριστὴν τύραννον. πλείους γὰρ ἀνῃρημένους ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελοιφθέντας, ὥστε μακαρίζεδαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆδαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ δ' ἰουδαίας αἷμα κεχαρίδαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ τῆς παλαιᾶς δι' αμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐχούσης πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμυηκέναι ταῖς ἐξ ἡρώδου συμφοραῖς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος, καὶ τῶν δυσυχεῖν ἔθους προελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν δουλείας καὶ δεσποτὴν αὐθάρετον. ἀρχέλαον γὰρ τὸν τηλικούτου τυράννου παῖδα, μετὰ τὸν πατρὸς τελευτὴν, βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν ἡρώδου θάνατον αὐτῷ, καὶ σωεύξασθαι περὶ τῆς δοκούσης. τὸν δ' ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος υἱὸς δόξῃ ἡρώδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν ξιφιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκευάσθαι θύματα πρὸς τὰ ἀρχῆς τῷ θεῷ. τοσούτοις δ' ἐμπεπλῆσθαι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μὲν τοι προελθόντας ἐπὶ τῷ τοσούτων κακῶν, εἰκότως ἐπεσκοπεῖσθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφοράς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσιέσθαι δέχεσθαι. δεῖσθαι δ' ῥωμαίων, ἐλεῆσαί τε τὰ δ' ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ θεῖον ἐν ἀπορρίψαι τοῖς ὠμῶς προσοῦσι. συνάψαντας δὲ τῇ συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὑπὸ δείξεσθαι γὰρ ὡς οἱ νῦν σασιάζοντες ἀλλοβαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μετρίους ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐπὶ τοιαύτης κατηγορίας, κατέληξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν. ἀκούσας δὲ νικόλαος, ἀπελύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τῶν ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συνεβάλλετο δὲ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσον πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

Κεφάλαιον θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθνάρχου προσειπών, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, εἰ ἄξιον ἑαυτὸν παράσχοι. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν ἡρώδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ ἀντίπατρος πρὸς ἀρχέλαον ἀλφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ἐκράτει δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν, ἥ τε πραγαία, καὶ γαλλαία, προσοδος δραχμῶν ταλάντων. βατανέα τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτης τε, καὶ μέρη τινὰ τοῦ ζηνώνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

περὶ-

προσοδον ἐχοντα ταλάντων ἑκατόν, ὑπὸ φιλίππῳ τέ- A
ταχτο. τ' ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαία τε καὶ ἰουδαία
πᾶσα, καὶ σαμάρειτις λοιπὸν, κεκτημένη τε τάρτῳ μέρει τ
φόρων εἰς τιμὴν τῶν μὴ μετ' ἄλλων ὑποχείων. πόλεις
δ' ὑπηκόους παρέλαβε, σρατωνός τε πύργον, καὶ σεβα-
στὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς γὰρ ἑλληνίδας γάζαν
καὶ γάδαρα, καὶ ἵππιον ὑποτεμνόμενος τ βασιλείας,
προσέθηκε συρίᾳ. προσόδου δ' ὢν τ ἀρχελάῳ δοθεί- B
σης χώρας, πεντακοσίων ταλάντων. σαλώμη δ' πρὸς οἷς
ὁ βασιλεὺς ἐν τ διαθήκαις κατέλιπεν, ἰαμνίας τε &
ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ὑποδείκνυται διαπρὸς, χα-
ρίζεται δ' αὐτῇ καῖσαρ, & τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια.
συνῆγετο δ' ἐκ πάντων, ἑξήκοντα προσόδου τάλαντα. τ
δ' οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τ ἀρχελάου τὸ παρχίαν ἐτάξε. τ δ'
ἄλλης ἡρῴδου γένεας, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν τ διά- C
θήκαις ἐκομίζετο, δυσὶ δ' αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις,
καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυ-
ρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μετὰ δ' τ οἴ-
κου, ὃν διένειμεν αὐτοῖς τ αὐτοῦ καταλιφθεῖσαν ὑφ' ἡ-
ρῴδου δωρεὰν ὖσαν χιλίων ταλάντων, ὀλίγα τινὰ τῶν
περιπλίων εἰς τ τοῦ κατοιχωμένου τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφάλαιον ι.

Κατὰ τοῦτο νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ἐλευθε- D
ρίᾳ δ' ἐν σιδῶνι ὠφλημένος τινὶ τῶν ῥωμαίων ἀπελθὼν
ἐκεῖθεν, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέ-
ξανδρον τ ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τ λή-
ψεως, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' αὐτῷ τις ὁμόφυλος αὐτοῦ
πάντα τὰ κατ' τ βασιλείαν ὄντος ἀμφοῦς, ὑφ' ᾧ διδα-
χθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τ ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε
& ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον ἐκλέψειαν αὐτοὺς ὁμοίων
ὑποβολῇ σωμάτων. ἰκέτους γοῦν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους
ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς E
μίλητον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δ' ἐκ φιλοτιμίᾳ
ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐ-
τῷ συμπλεῦσαι. καλεσθεὶς δ' εἰς δι καιαρχίαν, δῶ-
ρά τε παμπληθῆ ὠφλῆ τῷ ὄντι ἰουδαίων λαμβάνῃ, καὶ
καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πατρώων προεπέμφθη
φίλων. προελήλυθει δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ μορ-
φῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς εἰωθότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς F
ὄντας αὐτοὺς, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τότε μὲν ἰουδαϊκὸν ὂν
ῥώμη πᾶν ἐξεχύθη προς τ θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄ-
πλετον ὅσον τοῖς γνωστοῖς, δι' ὧν κομίζοιτο. & δὴ καὶ
προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μίλτοι, ὥστε
φορείῳ τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰ-
δίοις ὠφλημένοις ἀναλώμασι. καῖσαρ δ' γνώσκων ἀκρι-
βῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ'
ἡρῴδου παρ' αὐτῷ, σωτῆρα μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τ ἄνθρω-
πον τ δ' ὁμοιότητος ἀπάτην. διδοὺς δέ τι καὶ πίστεως τ
ἱλαρωτέρας ἐλπίσι, κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς
ὄντας αμφοῦς ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τ G
νεανίσκον. ὁ δ' ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν ταχὺς καὶ τὰς
διαφορὰς τῶν προσώπου. τὸ δ' ὅλον σῶμα σκληρότε-
ρόν τε καὶ δυσλοφανὲς καταμαθὼν, ἐνόησε πᾶν τὸ σύν-
ταγμα πάνυ δ' αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ
λεγομένων. τοῖς γὰρ πεπλασμένοις προὶ ἀριστοβούλου,
σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δ' ὅπι-

Philippo destinatæ sint: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Sratonis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelis idem Cæsar constituit: regiámque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eásque nuptum Pherorae filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

CAP. X. De subditicio, falsóque Alexandro, eóque deprehenso. Ant. lib. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Mílúmque inde transmissus, ibíque ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremò delatus Dicæarchiam, multíque muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, visendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorũ angustias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optimè sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quàm videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias : minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur : & Iudæum indicat : qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta vinus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, temigum numero inseruit, suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. XI. De Archelai exilio. Ant. lib. 17. cap. 9.

ETharchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samaritensibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem : patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur : quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusmodi somnium vidisse commemorant : Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat : accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quídnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes : eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Idcóque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum : varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hísque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre : quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, cóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere : Satis fuerat tibi Libycum matrimonium : sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auunculi sima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos Ant. lib. 18. cap. 1. & 2.

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur : quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis alus. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sadducæi.

πους ἐν κύκλῳ τὰς ἐπιβουλὰς φυλασσόμενον. ἦν δὲ ὅπλων χειρῶν διεζευγμένης. Ἀπολαβόμενος οὖν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη δώσειν καίσαρος ἕλοντι τὸ ζῆν, εἰ μηνύσαι τὸν ἀναπεισαντα σε πλάσασθαι τηλικαῦτα. κἀκεῖνος αὐτῷ δηλώσειν ἐπαγγειλάμενος, ἐπεὶ πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν Ἰουδαῖον ἐνδείκνυ), καταχρησάμενον αὐτοῦ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα δὲ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζὼν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας οὖν καῖσαρ ὅτι τοῦτος, εἰ μὲν ψυδαλέξανδρον δι' ὀξεῖαν σώματος ἐγκατέταξε τοῖς ἑρέταις, εἰ ἀναπεισαντα δὲ, ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μηλίοις δ', ἡ πρεσεν ὀλιγίμονι τὰ οἰκεῖα τὰ ἀναλώματα. Κεφ. ια.

ΠΑραλαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, οὐ πολὺ μετὰ τὸν πάλαι ὀλιγαρχῶν, ὑμόνουν ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ συμπρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, ὑπερβαλομένων ἑκατέρων κατ' αὐτὸ πρὸς καίσαρα, ἐπὶ τῇ ἀρχῆς ἐνάτῳ φυγαδεύε) μὲ εἰς βίενναν πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐγκατάστε). πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν σάκχις σὶνέα, πλήρης μεγάλης, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο τί σημαίνειν δοκεῖεν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τὶς ἑσσαῖος τὸ ὄψιος ἔφη. τοὺς μὲ σάκχις, σὶναυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, ἀφ' ὧν τοὺς χώρας ἀναστρέφοντας ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲ αὐτὸν τοὺς σάκχων ἀριθμὸν, ὑποικίλους δὲ πραγμάτων μεταβολὰς γενομένων τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πέντε ἡμέρας, ὅτι τὸ δίκλιν μετεκλίθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲ ἀρχελάου τοῦ καππαδόκων βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τοῦ πρώτου, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, περὶ οὗ διέξιμεν, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' οὗ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν. μὴ δὲ τὸν ἐκείνου θάνατον, σωφρόνησεν ἰόβα τὸν βασιλέοντα λιβύης, εἰ τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν πάλιν ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, ὅτι τάχιστον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε γάμου χρῆμα τοιοῦτον ἀναλαβεῖν. πρὸς μυριάμμην ὑποπεμψάμενος ἐκείνην ἀγαγέσθαι. πρὸς ἣν ἐλθομένην τίνων εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ὅπως αὐτὰ τὸν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπέχρη μὲ ὁ κὴ λιβύων σοι γάμος, οὐ δεῖ ἀρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅτι τὸν ἐμὸν ἐστίαν ἀνακάμπτῃς τίτον ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν ὦ τλημονεστάτη τὸν ἐμὸν ἠρημωμένη. πλεῖν δὲ προσιόντα τὸν ὕβριν, κωλύσομαι δέ σε κὴ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δὲ ὀλιγωσαμένη τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν παραλαφείσης ὑπὸ τοῦ πρὸς ἑσπέρας ἱππικῆς ῥωμαίοις τάξεως κεντώνιος πέμπε), μέχρι τοῦ κτεῖναι λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ. ιβ.

ΕΙΣ τοίνυν τὴν αὖθ' γαλιλαίας ἰούδας ὄνομα εἰς ἀπόστασιν ὤτρυνε τοὺς ὁπλιτικοὺς, κακίζων, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν οἷσκοσι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, οὐδὲν τοῖς ἄλλοις προσοικώς. ἦσαν γὰρ παρὰ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τοῦ μὲν, αἱρεσιασταὶ φαρισαῖοι, τοῦ δὲ σαδδουκαῖοι.

δικαίους. τρίτον ἢ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἰουδαῖοι καλοῦνται, ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ὕστοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν διαφέρονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμου μὲν καὶ διαδοχὴ παρ' αὐτοῖς, ὅτις δ' ἀλλοφύλους παῖδας ἀναλαμβάνοντας ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συνήθεις ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν σπουδαῖοι. τὴν μὲν γάμον, καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, οὐκ ἀναιροῦντες. τὰς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλακαῖς κωλύοντες, καὶ μηδεμίαν πρεῖν πεπεῖσθαι φύσιν τὸ πρὸς ἕνα πίστιν, καταφρονῆσαι δὲ πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, οὐδὲ εἷς ἐστιν ἅρπαγα κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δημοσίᾳ τὴν τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ἀνωνυμότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ὑπερέχειν πλούτου. τὴν δὲ ἑκάστου κτημάτων αἰκαμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κτηνίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, καὶ ἀλιφῆ τὸ ἄκων, σπήχεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, εἰ καλῶς τίθενται, λυσιτελοῦν τὰ ἀγαθά. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τὴν κοινὴν διαμελεταὶ, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἅπαντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ ἐστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' εἰ ἑκάστη μετοικοῦσι πολλοὶ, καὶ τοῖς ἑτέρωθεν ἥκουσιν αἱρέσεις, αἱ ἀπέστειλαν τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια. καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστάτους. διὸ καὶ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν μὴν ὅλως ὑποκομιζόμενοι. ἅπερ δὲ τοῖς λῃσταῖς ἐνόπλοις. κτηνῶν δὲ εἰς ἑκάστην πόλιν τῶν τάγματος ἐξαίρετος, τὴν ξένων ἀποδέκτην. ταμιεύων ἐσθῆτα, καὶ τὰ ὀφείλοντα. κατασολὴ δὲ καὶ χρῆμα σώμασι, ὁμοίως τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγωγουμένοις παρόν. ὅτε δὲ ἐσθῆτας, ὅτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρρηγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ διαφθαρῆναι τὴν χρόνῳ. οὐδὲν δὲ ἀλλήλοις ὅτι ἀγοράζουσιν, ὅτι πωλοῦσιν, ἀλλὰ τὴν χρήζοντι ἕκαστος τὸ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀποκομίζεται, καὶ χωρὶς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἡ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. θεὸν γὰρ μὲν τὸ θεῖον ἰδίως δυσβεῖς. πρὶν ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν ὠδὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες αὐτοῦλαι. μετὰ ταῦτα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῶν διαμελητῶν ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σωφρόνως, ἐπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον. ζωσάμενοί τε σιμπόσιμα λινοῦς, ὅπως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτρέπεται παρελθεῖν. αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, ἀφικόμενοι τὸ δεῖπνητήριον, καὶ καθίσαντες μετ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς, εἰ τάξει ἀφορίζων ἄρτους. ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἑνὸς ἑκάστου ἐκτὸς ἐπιθεὶς ἑκάστῳ παρατίθησι. προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς πρὸ τροφῆς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τὸ δεῖπνον ἀθέμιτον. ἐπὶ τοῦτο σπουδαίως ἐπεύχεται πάλιν, ἀρχόμενός τε, καὶ παυόμενος, αἰνέσεως τῷ θεῷ, ὡς χορηγῷ τῆς τροφῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Eſſeni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam verò ſeruare, neque cupiditati ſuccumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt: non quia coniugia vel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præſtare: legémque ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum eſſet omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus abſtergent: quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candida. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Denique tanquam conſuetiſſimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc eſt quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In ſingulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cæteráque vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultúſque corporis omnibus pueris, in metu & ſub cura magiſtri agentibus par eſt. Nec verò veſtitum ſiue calceos mutant, niſi aut omnino cõſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autẽ inter ſe mercantur aut vendunt: ſed egenti quiſque quod habet præbens, refert ab eo quod ipſe non habet: quamuis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipuè circa Deum religioſi ſunt. Namque ante ſolis ortum nihil profani loquuntur, ſed ei patria quædam voto celebrant, quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt ſinguli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horã quintam ſtudioſè fuerint operati, rurſus in vnũ congregantur: lintéiſque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta in eadem ſecreta coeunt, quò neminem alterius ſectæ hominem ſpirare conceſſum eſt, ipſique purificati, velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum ſilentio reſidentibus, piſtor quidem panes ordine vnum autem vaſculũ ex vno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos anteuenit: neque guſtare quẽquam fas eſt, niſi priùs Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij rurſus repetunt. Nam & cùm incipiũt, & cùm deſinunt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, A in opere vſque ad veſperam verſantur. Similiterque inde reuerſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos fortè interuenille reperierint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: eorúmque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, quódque apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate defi- B nitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt iuuando & miſerendo ſui iuris ſunt. Nam & ſubuenire dignis, cùm opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iuſti ſunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipſum C autem iuſiurandum quaſi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, ſtirpes medicæ, quámque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis vna collectio. ſed per annum integrum extrinſecus cō- D moranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cùm verò proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continen- E tiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat ſe primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines ſeruare iuſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obeſſe: quin, imò iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper iuſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſeruare, maxi- F mè verò principibus. Neque enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si verò ipſe cæteris præſit, nūquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubiectorum, ſed neque veſte aut ambitioſo aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem ſēper diligere, & habere propoſitum cōuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram ſeruare ab iniuſtis compendiis: & neq; aliquid de myſteriis conſectaneos celare, neq; pro- G fanis eorum quippiam publicare, etiam ſi intētata quiſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quàm ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autē latrocinia, & conſeruatum ire ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos verò in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunque morte conſumitur.

ἐπ᾽ ἔργα ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ᾽ ἔργα μέχρι δείλης ἔρχονται. δειπνήσαντες δ᾽ ὑποσπένδουσι ὁμοίως συγκαθεζομένων τοῖς ξένοις, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, ἢ θόρυβος μολύνει. τὰς δ᾽ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ σιωπὴ καταφαίνεται. τῆτο δ᾽ αἴτιον, ἡ ἀδιάκοπος νῆψις, καὶ τὸ μέτρον πόσε ἐσθίειν καὶ πότον, μέχρις κόρου. τοῖς μὲν οὖν ἄλλων ἃ ἔξεστιν ὅπη μὴ τοῖς ὁπαδοῖς τοῖς προσαγαίτοις ἐναντιοῦται. δύο δ᾽ ταῦτα παρ᾽ αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐπικουρία καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, καὶ κατ᾽ αὐτοὺς ἀφίεται, καὶ τροφὰς ἀπορουμένοις ὀρέγειν. τοῖς δ᾽ εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, ἂν ἔξεστι ποιεῖσθαι δίχα τοῖς ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίας δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φυλάττοντες, εἰρήνης ἐργάται. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ᾽ αὐτοῖς ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ᾽ ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρον τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. ἀνευδαίζουσι δ᾽ ἐκτόπως φεῦ τὰ τοῖς παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ περὶ ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς περὶ θεραπείας παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀναζητῶνται. τοῖς δ᾽ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, ἐν διετὶ ἡ πάροδος, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνοις ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ἐκτοπίστητα διαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιρρημένον φείδωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ᾽ τοῦτο τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μὴν ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρωτέρων τῷ πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. προσλαμβάνεται δ᾽ εἰς τὰς συμβιώσεις ἐδέπω. ματα· γὰρ τὴν τῆς καρτερείας ὑπόδειξιν, δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται. καὶ φανεὶς ἄξιος, ἔτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγχείνεται. πρὶν δ᾽ τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκοις αὐτοῖς ὄμνυσι φρικώδεις, πρῶτον μὲν σεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ὑπαγάτου. μισήσειν δ᾽ ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δ᾽ τοῖς κρατοῦσιν. ἐὰν γὰρ δίχα θεοῦ φθονήσαι τινὶ τὸ ἄρχειν. κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τῷ πλείονι κόσμῳ τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σωφρόνων χεῖρας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετικοὺς, μήτε ἑτέρῳ αὐτῶν τὰ μυήσειν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τέτοις ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν παραδώσειν τὴν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ᾽ λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιέτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ᾽ ἐπ᾽ ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς ζήσεως. ὁ δ᾽ ἐκπεσὼν, οἰκτίρῳ πολλάκις μόρῳ ἀναλίσκεται.

Τοῖς γὰρ

τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, οὐδὲ τὴν τροφὴν A
τοῖς ἄλλοις δοθεῖσαν δύναται μεταλαμβάνειν. ποηφαγῶν γὰρ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀπέλαβον, ἱκανὴν δοκοῦντες τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὴν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. ὥσπερ γὰρ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι, καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ γὰρ ὀφείλειν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ B
νομοθέτου, καὶ βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δίκα γοῦν συγκαθεζομένων οὐκ ἂν λαλήσειέ τις ἀκόντων τῶν ἐνέα. μὴ τὸ πῦσαι δὲ εἰς μέσους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσονται, μὴ τὴν ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίοις ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἐναύσωσιν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσσοντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι. τοιοῦτον γάρ ἐστι τὸ διδύμιον ὑπ' αὐτῶν ἀξινίδιον τοῖς νεοσυλάτοις, καὶ C
περικαλύψαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν τοῦ θεοῦ, θακίζουσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τῇ ἀνορυχθεῖσαν γῇ, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ D
περ δὴ φυσικῆς ὕσης τῆς τῶν στοματικῶν λυμάτων ἀκαθαρσίας, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτῶν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διῄρηται δὲ καὶ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταλλάξεσι τῶν προγενεστέρων ἐλάττους εἶναι δοκοῦσι, ὡς τὸ εἰ φαύσειαν αὐτῶν ἐκείνους ἀπολύεσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλων συμφερόντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς τοῖς πολλοῖς ἐκ τοῦ ἑκατὸν διαπίνειν ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς E
διαίτης, ἐμοὶ γε δοκεῖν, καὶ τὴν ἀταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσοίσει, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δὲ αὐτῶν ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ στρεβλούμενοι, καὶ λυγιζόμενοι, καιόμενοί τε, καὶ κλειόμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδοῦντες τὴν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων, οὐδὲ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς ἀγριζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατειρωνευόμενοι τοὺς τὰς βασάνους προσφέροντας, εὐθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ γὰρ ἔῤῥωται παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φορτίσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἕλκειν πρὸ φυσικῆς κατασπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπολύσῃ τὴν κατὰ σάρκα δεσμὴν, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲν

Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ vique ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simpliciratem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætari eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum sententias, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autem animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoque fortibus suis, quos Heroas & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam commentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conseruatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & variis sanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum frustratio consequatur. Est autem aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legésque similes cum prioribus habens, distans verò opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptiis arbitrantur: quippe si in eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipsi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia ascisc unt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt ostendant, quòd nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel uegligere, secundùm maiorem partem esse in hominibus profitentur: adiuuare tamen in singulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autem in alia corpora solas bonorum, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi porrò, secundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inspectionémque constituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum esse propositum: & secundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisæi quidem socia-

A ἀγαθοῖς, ὁμοδοξοῦντες παροῦσι ἕλλησιν, ὑπολαμβάνουσι τοῖς ὑπὲρ ὠκεανὸν διαιτᾶσθαι δικαίοις, καὶ χώρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπὸ ζεφύρου πνεύσαντος ἀεὶ ζέφυρος, ἁπαλίαις αὔραις ψύχει. τοῖς δὲ φαύλοις, ζόφῳδη, καὶ χειμέριον ἀφορίζουσι μυχὸν, γέμοντα τιμωρίαις ἀϊδιαλείπτοις. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τοῦτον αὐτοῦ ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθέους

B καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπεστεφανῶσθαι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ πολαζομένους πρὸς μυθολογοῦσι, σίσυφους καὶ τάνταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, φράζειν μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτροπὴν. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν πολυτελῆ.

C τοῦ τε κακοῦ ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δίεσι, φοβουμένους, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφίξειν. τάδε μὲν οὖν ἐστιν οἷς περὶ ψυχῆς θεολογοῦσι, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθιέντες. εἰσὶ δ' ἐν αὐτοῖς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνούμενοι, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ διαφόροις ἁγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαιδευτερεβόμβοι. σπανίως δ' εἴποτε ἐν τοῖς

D προγνώσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δέ τις ἕτερον ἐσσηνῶν τάγμα, ὃ διαίταν μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, δόξαις δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τῷ βίου μέρος τὴν διαδοχὴν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δ' εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ θνητὸν τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τοι τετάρτῳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τοῦ δυνάσθαι τίκτειν, ἔτους ἄγοντες. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐ συμβιοῦσι, διὰ τεκνώμυχα, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείᾳ γαμεῖν. λουτροῖς δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένας

E ἐνδύμασιν, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν ἐσθῆτι χρῶνται. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῆδε τοῦ τάγματος. δύο δ' ἦν αἱρέσεων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην ἀπάγοντες ἵδρυσιν, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προσκεῖσθαι πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δ' εἰς ἕκαστον, καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχὴν δ' πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δ' εἰς ἕτερον σῶμα, τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην. τὴν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίᾳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δ' τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἐκτὸς τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δ' ἐπ' ἀνθρώπων ἐκλογῆ, τόν τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ κατ' οἰκείαν ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρῳ προσπίπτειν. ψυχῆς τε τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσκοῦντες. σαδδουκαίων, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον,

ἀπὸ

ἄγτε δημιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπλωεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν ἰουδαίοις φιλοσοφούντων εἶχον εἰπεῖν.

A

& conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ιγ'.

Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, φίλιππός τε καὶ ἡρώδης ὁ κληθεὶς αντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη δὲ τελευτῆσα, ἰουλίᾳ τῇ τοῦ σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν φασαηλίδι φοίνικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς βέρεον τὸν ἰουλίας υἱὸν τοῦ ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὸν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυσὶν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίαις, ὅτε ἡρώδης καὶ φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ ἰορδάνου πηγαῖς ἐν πανειάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, ἰουλιάδα. ἡρώδης δὲ ἐν μὲν τῇ γαλιλαίᾳ, τιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ περαίᾳ, φερώνυμον ἰουλίας.

B

C

CAP. VIII. De Pilati regimine. *Ant. lib. 18. cap. 5.*

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς ἰουδαίαν ὑπὸ τιβερίου πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καισάρος εἰκόνας, σημαίαν καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μάλιστα τὸ πραχθὲν ἤγειρεν ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς πρὸς τὴν ὄψιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἄξιόσεβον ἐν τῇ πόλει δείκηλον πέφευγε. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ καὶ τὴν πόλιν ἀθρόως ἐκ τῶν χώρας λαὸς συνέῤῥυσεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου πρὸς τὴν ἱκεσίαν, πρωΐας καταπεσόντες ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἐπὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δ' ἑξῆς ὁ πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκεκινδυνευκὼς δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῦ ὅπλοις. περισάντες δ' ἰσοχεὶ τὴν φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀχαρεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακόψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐκέλευεν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταστάντες, τοῖς αὐχένας ὑποκλίναντες, ἑτοίμους εἰς αἱρέσιν σφαγῆς ἐβόων μᾶλλον, ἢ τὸν νόμον ὑβρίζεσθαι. ἐκπλαγεὶς δ' ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἄτοπον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κελεύει. μετὰ δὲ ταῦτα, ἕτερον ἐκίνει, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται κορβωνᾶν, εἰς κατασκευὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τριακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ πιλάτου παρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, περισάντες τὸ βῆμα κατέβαινον. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὸν θορυβεῖς στρατιώτας ἐνόπλους ἐκέλευσεν ἰδιωτικῆς κεκαλυμμένους ἐγκαταμίξας καὶ ξίφει μὴ χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, συνέπεσον δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δ' οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

D

E

F

G

Ant. lib. 18. cap. 7.

Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cùm curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibúsque mansêre. Pòst autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cùm subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circunsteterunt Iudæos: circundatáque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permisit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepítque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sícque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc acculator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat acculator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant lib. 15. cap. 14.

CAP. IX. De ſuperbia Caij, & Petronio præfide.

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè ibuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multíſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

Ant. lib. 15. cap. 15.

ϖρὸς ὴ τὴν συμφορὰν τῶν ἀπηρημένων κατεπλαγὴ τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιέ.

Κἂν τούτῳ κατήγορος ἡρώδε τοῦ τετραρχοῦντος ἀγρίππας ὑὸς ἀριστοβούλε, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέκτεινε, ὡς ἔφαμεν) ϖρὸς τιβέριον. τῶ ὴ μὴ ϖροσδεξαμένῳ τ κατηγορίαν, μᾶλλον ὅπ ῥώμης, ὡς τε ἄλλους τ γνωρίμων ἐθεράπευε, ὴ μάλιστα τ γερμανικὴ παῖδα γαΐον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. ὴ δή ποτε ἐς ἰῶν αὐτὸν, ὡς τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, ὴ τελευταῖον ὡς χεῖρας αἰτεῖνας φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσαδ τῆ ὅλων δεσπότην, ἀπο θανόντος τιβερίε. τοῦτο πὸς τ οἰκετῶν αὐτῶ ὀλίγα λλῳ τιβερίῳ, ὴ ὃς ἀγανακτήσας, εἴργυσε τ ἀγρίππαν, ὴ μετ' αἰτίας εἶχεν ὅπ μείωσας ἐξ ὧν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο ϖρὸς τοῖς εἴκοσι, ⁊ ξεῖς ἡμέρας ὅπ μησὶν ἓξ.

Κεφάλαιον ις'.

Ἀποδειχθεὶς ὴ γαΐος καῖσαρ, αὐτίκα τε τ δεσμῶ τ ἀγρίππαν, ὴ τ φιλίππου τετραρχίας, τυγχάνει γὰρ ὤν, καθίστησι βασιλέα. παραληφόμενος ὴ εἰς τ ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδε τῆ τετράρχε διήγειρεν ὅπιθυμίας. ἐπῆρε ὴ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατονειδίζουσα τ ἀργίαν, ὴ φαμένη ϖρὸς τὸ μὴ θέλεσθαι πλεῖν ὅπ καίσαρα, σείεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰδιώτε βασιλέα ϖεποίηκεν, ὅπου γε αὖ ἐκεῖνον ὀλιγαρκήσειεν ἐπ τετράρχε. τούτοις αὐαπειθὴς ἡρώδης, ἦκε ϖρὸς γαΐον, ὑφ' ᾧ τ πλεονεξίας ὅπ πλεῖστα φυγὼν εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας, ᾧ ὴ τιμὴ τετραρχίαν τὴν ἐκείνου ϖροσέθηκε γαΐος. ⁊ ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγούσης αὐτῷ ὴ τ γυναικὸς τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ιζ.

Γαΐος ὴ καῖσαρ ὅπ τοσοῦτον ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν ὴ δοκεῖν, ὴ βούλεσθαι ὴ καλεῖσθαι, τῆ τε ὑβρίσεσι πολλῶν ἀνδρῶν ἀνεστομώσας τ παῤῥησίαν. ἐκτεῖναι ὴ τὴν ἀσέβειαν, ⁊ ὅπ ἰουδαίους. ϖεῤῥώμενος γὰρ μὴ σπανίας ὅπ ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς αὐθεμέτους αὐτῷ, ϖροσαξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τούς τε κωλύοντας αὐτὸν ἀναιρεῖν, ⁊ ϖᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεὸς ὴ ἄρα τῆ ϖροσαγμάτων ἤμελλε. ὴ ϖεῤῥώμενος μὲν σὺν τέσι τάγμασι ὴ ϖολλοῖς ἐκ τ συρίας συμμάχοις, εἰς τ ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τ ἀντιοχείας. ἰουδαίων ὴ, οἱ μὲν ἀπίστουν ἔτι τ τῆ ϖολέμου φήμαις, οἱ ὴ ϖιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχανίᾳ ϖρὸς τ ἄμυναν. τάχυ ὴ ἐχώρει δεῖν ϖάντων τὸ δέος. ἤδη γὰρ ὅσης εἰς τ ϖτολεμαΐδα τῆς σπανίας, ϖρόσεισι δ' ἡ ϖόλις αὕτη τ γαλιλαίας ϖεδίλιος ⁊ τὸ μέγα ϖεδίον ἐκπεμβάλλουσα. ϖερίεχεται ὴ ὄρεσιν, ἐκ μὲν τῆ ϖρὸς ἀνατολὴν κλίματος ἀπὸ σταδίων ἑξήκοντα, τῆ τῆς γαλιλαίας. ἀπὸ ὴ τῆ μεσημβρινῆ, τῆ καρμήλῳ διέχουσα σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῆ δ' ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ὃ καλεῖσι κλίμακα τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, ⁊ τοῦτο δ' σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. τῆ δ' ἄστεως ἀπὸ δύο σταδίων ὁ καλούμενος βήλος ποταμὸς παῤῥέῖ παντάπασιν ὀλίγος, παῤ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖόν ἐστιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτῷ

τόπον

πάσαν ἐκβοτάπηχυν θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ὅλος, καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλίνην ψάμμον, ἐπὰν ὅταν σκενάσῃ πολλὰ πλοῖα ἀφελκύσῃ, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, κατασυρέντων μὲν ὥσπερ ὑπηνέμων τότε τὴν ἀπέμων εἰς αὐτὸ, τὴν ἔξωθεν ἀργὴν ψάμμον, τὴν δὲ μεταλλον πᾶσαν διθίως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τὴν ἐναφυθεῖσαν ὕαλον B ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι ψάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιοῦτὸν ἔλαχε φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδυὺς, τὴν μὲν φραπὴν, καὶ τοὺς αἰδεσίμους, ἐν πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν C γαλιλαίαν, & συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν τιβεριάδα, τήν τε ρωμαίων διέξησι δύναμιν, καὶ τὰς κρίσεως ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγνώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποτεταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀπειπάσθαι πρὸς τοῦτο, ῥᾴδιον ἀφισαμένων εἶναι καὶ μετ' ὕβρεως. τὸν δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, & ὡς D οὐδὲ θεοῦ τὸ δείκηλον, οὐκ ὅπως οὐδὲς, ἐν κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν οἰκείῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἴη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὴν κἀμοὶ φυλακτέος ὁ τοὐμοῦ δεσπότου νόμος ἔφη. ὀφλήσειν γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολεῖσθαι δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, ἀλλ' ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπάσομαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν E ἑτοίμως ἔχειν. κἀξελθὼν ὁ πετρώνιος αὐτοῖς τὴν βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τῶν ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφὰς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπη τοίνυν θαῦμα καὶ οἰκτος εἰσήει τὸν πετρώνιον, τῆς τε ὑπερ- F βαλούσης θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου φρονήματος. καὶ τότε μὲν ἀπρακτοι διελύθησαν. ἡ δὲ ἑξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον διπλοεύλει, τῶν τε ῥωμαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς γαΐου θυμοὺς, τῶν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις αἰάγκλιν. πρὸς δὲ μη- G δμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἰσόρροπα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἅπασαν μεῖναι, καὶ γὰρ ὥραν ἀπόρου πεντήκοντα ἡμέρας ἀργὰς διέτριβεν αὐτοῖς τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς & ὧδε κινδυνεύειν ἐμοῖ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συμπροθυμοῦντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilibus quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vibibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi illud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moréſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobíſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſpondérunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæſarem,ac vobiſcum ſaluabor liben- A
ter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta mul-
titudine impendam animam meam. Atque ita
dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus,
Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confeſtim miſit ad Cæſarem,
referens & quo apparatu in Iudæam irruiſſet,
& quòd tota gens ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendã. Seruare ſiquidem ipſos
legem patriam: & nouis præceptis vehemen- B
ter obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem, quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet.
Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri:alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes,
proſperè nauigauerunt:denique ante ſeptem &
viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem
Cæſaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui
comminantia ſcripta portabant. C

πείσας καίσαρα, σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παραξυνθέντος, ἐπ' ἴσοις ἑτοίμως ὑπιδώσω τ' ἐμαυτῦ ψυχήν, ἀλαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενοι αὐτῷ. καὶ ἀγαλαβὼν τ' στρατιὰν ἐκ τ' πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν, ἔνθεν δὴ θέως ἐπιστέλλει καίσαρι, τήν τε ἐμβολὴν τ' εἰς ἰουδαίαν ἑαυτῦ, & τὰς τῦ ἔθνους ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βέλοιτο θεὸς τοῖς ἀνθρώποις & τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον, & παρεῖναι τὸ θεόσταγμα. τούτοις τ' ὀχληρὰς & σφόδρα μετρίως γαῖος ἀντέγραψεν, ἀπλῶν πεζῶν πλείω θαάτου, ὅτι τῷ θεοσταγμάτων αὐτὸς βεβαίως ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοῖς μὲ τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμαζομένοις ἐπὶ τῆ θαλάσσῃ, τὸν ἐπὶ γαΐῳ θάνατον ἄλλοι καταγέλλοντες διέπλουν. ἐφθη γοῦν τὰς περὶ τούτῳ λαβεῖν πετρώνιος ὀχληρὰς, ἐπὶ ἃ ἐν εἴκοσιν ἡμέραις, ἢ τὰς καθ' ἑαυτῦ.

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, menſibus ſex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus conſulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis, vt eſſent præſidio ciuitati, & ipſe frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, D
volens imperium ad optimates reducere: vt
ſicut olim ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit interim, vt Agrippa aduenire:
quem cùm & ſenatus in concilium, in caſtra
Claudius euocaſſet,vt ſcilicet eo ſtrenuo adiutore vteretur in quibus res poſceret, videns
Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem,
ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad ſenatum miſit, indicantem ſuum propoſitum,
quoniam primò quidem inuitus ab exercitu E
raptus ſit, & iniquum eſſe, ſi militum erga ſe
ſtudia tam religioſa deſereret, imò tutam aliter
ſuam non eſſe fortunam:iam enim ad inuidiam
ſatis fore,quod in regnum vocatus ſit. deinde adminiſtrare paratum eſſe rempublicam, non,
vt aliquis tyrãnus,ſed vt princeps benignus:ſufficere ſibi quippe honorem nominis. De ſingulis autem negotiis communem omnium ſtare ſententiam. nam & ſi non natura eſſet modeſtus, locuples tamen moderandæ poteſtatis
exemplum Caij morte eſſe propoſitum. Quæ F
cùm detuliſſet Agrippa,reſpondit ſenatus,quaſi qui militi ſuo boniſque conſiliis fideret,nolle ſe ſubire voluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo, Claudius rurſus miſit Agrippam,nunciantem eis, ſe non poſſe adduci,vt eos proderet, quorum conſenſu in imperium eſſet accitus. Inuitum autem ſe inituru
eſſe pugnam aduerſus eos, cum quibus
conſligere minimè vellet: proinde eligendum G
eſſe locum extra ciuitatem in quo conſligerent. neque enim fas eſſe, propter illorum pernicaciam,patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit. Inter hæc
vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant,
educẽs gladium:Commilitones,inquit,quibus
perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus,& cõcurrere aduerſus propinquos noſtros

Κεφαλ. π.

ΓΑΐῳ δὲ ἡγεμονεύσαντος ἔτη τρία & μῆνας ὀκτὼ, & δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τ' ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τ' ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆ ὑπάτων, σεντίῳ σατορνίνῳ, & πομπωνίῳ σεκουνδῷ, τεσσαράκοντα μὲν τὰς συμμαχίδας σπείρας ὅπλα λαβέσθαι φυλάττειν τ' πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἠθροίσθη, & δὴ τὴν ὠμότητα τῦ γαΐῳ, κλαυδίῳ πολεμῶν ἐψηφίζετο. κατασήσασθαι δὲ δι' ἀειστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διωκεῖτο τ' ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψῆφῳ τὸν ἄξιον τ' ἡγεμονίας. συνέβη δὲ ταυτὶ πραττόμενα τοῖς στρατιώταις τοῖς ἐν παλατίῳ μένουσι τ' ἀγρίππαν, τήν τε σύγκλητον καλοῦσαν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, & κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἀ δέοι, χρήσιμος αὐτοῖς γένοιτο. καὶ οἱ μὲν συνιδὼν τ' ἥδη τῆ δυνάμει καίσαρα, θεὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν ὑποστρέψαντα πρὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτὸ θεραίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆς στρατιωτῆς ἁρπαγείη, καὶ ὅτι τὴν ἐκείνων αὐθαδίαν ἐγκαλύπτειν δίκαιον, ἔτε ἀσφαλὲς τ' αὐτὸ τύχῃ κεῖνοι. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τ' ἡγεμονικῆς κλίσεως, δεινὸν ἦν. ἔπεσθαι ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν, ὥσπερ ἐγαθὸς θεραπὼν, & οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῆ τιμῆ τῆς θεοσηρείας, τὴν δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῆ πραγμάτων βελτίω, πᾶσιν ἀποδώσειν. & γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφροσύνης αὐτῷ θεσπεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, ἢ στρατῷ, ἢ γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθέναι, δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ παρὰ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι θεσθαίαν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμήσει δ' ἄκων, θεὸς οὓς ἥκιστα βέλοιτο. δεῖν μὲν τοι θεσαποδειχθέναι τοῦ πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. ἐν γὰρ ὅσιον ἀπὸ τῆς αὐτῆς καπροβελίαν, ὁμοφύλων φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίεσθε. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῆ μὲ τῶν συγκλήτου στρατιωτῆ τις, ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῆ μὲ κλαυδίου συγ-

συγγλωῶν ὁρμᾶν; ἔχοντες μὴ αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφλῶαι δυνάμενον, τοσαῦτα ἢ δίκαια πρὸς ἡμᾶς μὴ ἤθελον ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βελῆς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐφελκόμενος. οἱ δὲ διαπρίσεως πρόφασιν μὴ πρὸς τὸ ἀπολειφθῆναι πρόθυμοι ἦσαν. αὖθις δὲ ὡς ὑποστροφὴ σωτήριος ἐκαταφάνετο, τῷ τῆς στρατιᾶς ὁδῷ ἐπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὑπλίτων δὲ αὐτοῖς πρὸ τῶν τείχους γυμνοῖς τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τῷ τύχῃ. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοῖς προάγουσι, πρὶν γνῶναι τῷ ὁρμῷ τῆς στρατιᾶς κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνευμα τῆς προφάσεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τῷ ὁρμῷ τῆς ὄπλων τοὺς διαπρεπεῖς λελυσηκότων, ἀπολέσας ἅπαντας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτικῶν, προσδέχεται τε τῷ σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτοῖς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. ἐπὶ τὸν ἀγρίππαν δ' θέως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προσιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτην καὶ αὐρανίτην, χωρὶς ἢ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τῷ λυσανίᾳ καλουμένῳ. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, διὰ γάμου τῷ δωρεᾶ ἐδήλου, τοῖς ἀρχουσι δὲ προστάξειν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τῷ δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτῷ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὃ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερνίκῃ συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφάλαιον ιθ'.

ΤΑχέως δὲ ὡς αἰ ἀπὸ τοσαύτης ἀρχῆς, πλεῖστος ἀγρίππας προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ προβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αἰ τελεσθὲν, ἀνάλυτον τῷ ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελευτήσας ἐν καισαρείᾳ, ἐβασίλευσε μὲν ἔτη ἕξ, προστερον δὲ τῆς τετραρχιῶν τεσσὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηνιάσμενος, καταλείπει δὲ ἐκ μὲν τῆς θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγονυίας, βερνίκην, μιριάμμην, δρούσιλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγρίππαν, ὃν παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας ὑπάτευσον πέμπει κουαδράτον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανόν, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μιριάμμης ἀριστόβουλον. τεθήπει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτοι μὲν ἦσαν ὡς προεῖπον, ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μιριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ δὲ ἀλεξάνδρου γυνὴ, θυγάτηρ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὸν ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὸν βασιλείαν τὸ θεῖον, τὸ ἀγρίππου. τὸν δὲ ἀγρίππαν ἄλλης ἐπαρχίας ἀλλαξάμενος ὑπάτευσον ἀπὸ ἀλεξάνδρου κώμης, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt, ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quatenè pecunia, non illę in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam, qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnabuit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoro quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legíque eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: ficéque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Græman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorũ petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymã, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

Κεφάλαιον κ'.

Συνηλλυθότος γὰρ τῷ πλήθει δηλ τ ἑορτ τ ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, & τ ῥωμαϊκ τ ἀπείρας ὑφ' τ τῷ ἱερῷ στοᾶ ἑφεστώσης (ἔνοπλοι γ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ὡς φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνθεσιασμένον) εἷς τις τ στρατιωτ ἀναστειλάμενος τὴν ἐσθ, καὶ καταπύλας ἀχημόνως, προσεπιστρέψας τοῖς ἰουδαίοις τ ἕδραν, καὶ τῇ χήμ τ φωνὴν ὁμοίαν ἐπεφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατιβόων τῷ κυμάνῃ, κολάζειν τ στρατιώτ. οἱ δ' ἐπ τῶν νήφοντες τῷ νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐν τ ἔθνει, ἐχώρησαν δηλ μάχῃ, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. & κύμανος δείσας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῷ γ τ στοᾶς ὄπισθεν ὄντων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀκατάσχετος, καὶ ζητοῦντες ἐν τ ἱερῷ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη γ ἐφ' ταῖς ὁδοῖς βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθῆναι ἀπ' ἀλλήλων & συνῳβίνται, ὑφ' ὧν μυρίους ἀπολέσθαι. γενέσθαι γ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει, θρῆνος γ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει γ ταύτην τ συμφορὰν ληστρικὸς ἄλλος θόρυβος. κατ γὰρ τὴν βαθωρὼ δημοσίαν ὁδὸν, στολάς τινος φέροντος ἄλλης κόμης ὑποσκελὴς κομιζομένης, διήρπασαν λησταὶ σφαττόντες. κούμανος γ ἀσχημόνας, τοῖς ἐπ τῷ πλησίον κωμῇ λῃσμένοις ἐπέλθοντες ἀπάγειν πρὸς αὐτὸν, δήσαντας ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτ τις, εὑρὼν ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέῤῥηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι γ ὡς ὅλης αὐτοῖς τ χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δόσει ἁμαξικῇ συμπλακόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς προθυμίαν ἦλθον κύμανον συνεδρεύειν, ἱκετεύοντες τ θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ ἀφεῖδῆν ἀτιμώρητον. ὁ γ, ἐ γὰρ ἠρεμήσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συνιδών, πέμπει στρατιώτ τε τὸν στρατιώτην, καὶ δεῖ μέσων τῷ αἰτωμένων ἀπαχθῆναι τιν ἦλθε θανάτῳ κολάζει. & ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὖθις γ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ γὰρ τ γραμμὴν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τ σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ἔν τινι ἑορτῇ, ἀναιρεῖται τὶς γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν ἐκ τ γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώμονες γ αὐτῷ ἐλθόντες πρὸς κύμανον, λιτὰς ἐβάλοντο, ὡς μὴ ἀπλήστως πάθοις εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐξαίφνης, παραρήσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἐξαλυθῆναι πρὸ πολέμου τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν ἐν τ δευτέρῳ τῶν ἐκείνων ἱκεσίας τ ἐν χερσὶ πεφασμένων θέμενος, ἀπρόσκτους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν γ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τ πεφονευμένῳ τὰ πλήθη συνετάραξε, & τ ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀσχαπηγητοι. καὶ μηδὲν τῷ ἀ-

τῆς ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τῶ λῃστρικοῦ ἦ αὐτῆς ⸂ σασιώδης, δεινάου τε υἱὸς ἐλεάζαρος ⸂ ἀλέξανδρος ὑπῆρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκρεβατινῆς ⸂ ὑπαρχίας ἐφεστῶτες, αὐτοῖς τε κἀκείνοις μυδμαῖς ἡλικίας φυσιῶντες πολέμιοι, ⸂ τὰς κώμας αὐτῶν ἐπίμασσον. κούμανος ἦ ἀναλαβὼν ἀπὸ τῆς ⸂ ἡγεμονίας μίαν ἴλην ἱππέων καλουμένην σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, κἦ τῆς ἐφ' ἑαυτὸν ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν συνέλαβε, πλείους ἦ ἀπέκτεινεν. ἐφ' οἷς ἦ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῆς πολεμίου τοῖς σαμαρεῦσιν ὁρμωμένοις, οἱ ἄρχοντες τῆς ἱεροσολύμων συνδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι, κἦ τέφραν τῆς κεφαλῆς καταχέοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, ⸂ μὴ δι' ὀλίγα τ' εἰς σαμαρεῖς ἄμυναν, δεῖ ἱεροσόλυμα φυμίοις παρεξιέναι. ἐλεῆσαι ἦ τ' ἐκκλησίαν, κἦ τὸν ναὸν, πάντα τε ⸂ γυναῖκας ἰδίας, κἦ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἀνδρὸς γαλιλαίου ⸂ ἀπολέσθαι. τούτοις πειθόντες οἱ ἰουδαῖοι, ἀπελύθησαν. ἐτέθειντο ἦ πολλοὶ πρὸς ληστείαν δι' ὀλίγου ⸂ ἄδειαν. κἦ μετὰ πάσαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τε ἦσαν, κἦ τῆς θρασυτέρων ἐπανάστασις. κἦ τῆς σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, πρὸς νομίδιον κυαδράτον, ὃς ἐπ' ἡγεμονίαν τῆς συρίας, εἰς τύρον ⸂ ἀφικνοῦνται, δίκην παρὰ πασῶν τῆς πορθηθεισῶν τὴν χώραν λαβεῖν ἀξίουν. παρόντες ἦ κἦ οἱ γνώμονες τῆς ἰουδαίων, κἦ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, καθ' ὅρξαν μὲν ἔλεγον τῆς ⸂ ἐπιχῆς σαμαρεῖς ὀλίγα τὸν φόνον, ἀρχὴν ἦ τῆς ἀποβεβιωκότων κούμανον γεγονέναι, μὴ δεδικαιῶσθαι τοὺς αὐθέντας τῶ σφαγῆντος ἐπεξελθεῖν. ἐπειδὴ ἦ τότε μὲν ἑκατέρους ἐφορτίσεται φάσας, ἐπειδὴν εἰς τοὺς τόπους ⸂ ἀφίκηται, διορθώσειν ὑπισχνεῖτο. αὖθις ἦ παρελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, εἰς αὖρωσε πάντας. ἐκεῖθέν τε εἰς λύδδαν ⸂ ἀφικόμενος πόλιν, δίκαιον τῆς σαμαρέων, κἦ μεταπεμψάμενος ἀπὸ τῆς ἰουδαίων, οἷς ὑπέτυχε μετεχειρίσθαι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο ἦ ἑτέρους τῆς δυνατωτάτους, κἦ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, κἦ ἀνανίαν, τόν τε τούτου παῖδα ἀνανον, καί τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμοίως ἦ κἦ σαμαρέων τοὺς ἐπιφανεστάτους. παρήγγειλε ἦ κἦ κουμάνῳ καὶ κέλευσε τῆς χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δίκαιοντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῆς γεγομμένων. ταῦτα δὲ ⸂ πραξάμενος ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, ⸂ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν ἀδορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆλθεν. κατὰ ἦ τὴν ῥώμην κέσαρ ἀκούσας κουμάνου κἦ σαμαρέων, παρὼν δὲ κἦ ἀγρίππας ἐνδόμιμος ὑπαγορεύοντος ἰουδαίων, ἐπειδὴ κἦ κουμάνῳ πολλοὶ τῆς δυνατῆς παεῖσαντο, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦ, ζῶις αὐτὸν εἶναι παρεσκεύαζε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεῦσαι, κέλευσε ἦ δεσμώτην αὐτὸν ἀναπεμφθέντα εἰς ἱεροσόλυμα, ⸂ δηθῆναι ἰουδαίους πρὸς αἰτίαν ⸂ ἐπιβουλῆς, κἦ ἀναιρέντα τὴν πόλιν, ἵνα τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῶσι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ὑπέτρεπεν, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἐπέπεμπεν,

duce, nec quicquam principum suorum retinentia acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum multos, qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: operticque ciliciis, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: miserentur autem patriæ suæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta disperderent. His acquiescentes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant: sicut ferè solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audacissimus quisque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant postulantes. Præsto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidium perpetrassent: causam tamen calamitatum postea secutarum præbuisse Cumanum, qui inter principia autores cædis noluisset vlcisci. Tunc Quadratus vtramque partem interim distulit, dicens se cùm ad ipsas regiones venisset, diligenter singula inquisiturum: deinceps verò progressus Cæsaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem sustulit. Inde cùm Lyddam venisset, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúsque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autem & Samaritarum nobilissimos quosque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione gesserant. His ita compositis à Lydda ascendebat Hierosolymam: & inueniens multitudinem festiuitatem azymorum celebrantem sine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ causam magna contentione defendens: siquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hierosolymam missum, Iudæis ad supplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicem Pallantis fratrem misit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cõuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio prætirire melius puto.

CAP. XXII. De tumultibus in Iudæa sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem fustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum populariũ, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos ὁ φῆλιξ,

A τ τε γαλιλαίας ϗ σαμαρείας ϗ περαίας. ὧν ὁ μ χαλκίδος, ἀχρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατιθησι, δοὺς αὐτῷ τήν τε φιλίππου ἡγουμένην τραχωνίτιν. αὕτη ὁ λῦ βαταναία ϗ ζαχωνίτις ϗ γαυλανίτις. προσέθηκε ὁ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, ϗ τ ὑφ' ἡμῶν ἡγουμένην ἐπαρχίαν. αὐτὸς ὁ διοικήσας τ ἡγεμονίαν ἔτεσι ζ ϗ μ. μησὶ ὀκτὼ ϗ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τ ἀρχὴν ἡγεμόνα, ὃν τ ἀγρίππι-
B νης τ γυναικὸς ἀπάτῃ, ὅτι κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τ προτέρας γυναικός, ϗ ὀκταυίαν θυγατέρα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ζηλοτυπηθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει ὁ αὐτῷ ϗ ἐκ πεπίνης ἀντωνία.

Κεφάλαιον κϚ.

C ΟΣα μὲν ὑπ νέρωνι ἀντὶ ἐπαρχολιῶ διδαμονίας τε ϗ πλήτης ὠφλαφρονήσας ἐξύβρισεν εἰς τ τύχλιν, ἢ πίνα ζόπον τόν τε ἀδελφὸν ϗ τ γυναῖκα ϗ τ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγρᾶφοντας μετήνεγκε τ ἀφορμὴν, ϗ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξήκειλεν εἰς σκηνικὸν, ϗ διατεθεν, ἐπιδὴ δ' ὄχλου πᾶσιν ὅτι ὠφελήσω. ξένομαι ὁ ὅτι τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν ἡγήσαντο. τ μ ἐν μικρὰν ἀρμηνίαν, δίδωσι μὲν βασιλεῦσι ἀριστοβούλῳ τῷ ἡρώδ. τῇ ὁ ἀγρίππα βασιλείᾳ, τέσσαρας πόλεις προσέθηκεν σὺν τ τοπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν ϗ ἰουλιάδα κ τ περαίαν, ταριχαίας ὁ ϗ τιβεριάδα τ γαλιλαίας. εἰς ὁ τὸν λοιπὸν ἰουδαίων φύλακα κατέστησεν ὀλίγοστον. ἔδωκε τ ἀρχιλῃστῶν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὸν χώραν δηώσαντα, ϗ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τ ὁ αἰχμαλωτισθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν, ϗ τ ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐπόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

Κεφάλαιον κγ'.

E ΚΑθαρθείσης ὁ τ χώρας, ἕτερον εἶδος ληστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν ϗ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα ὁ ἐν τ ἑορταῖς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, ϗ τ ἐσθήσεσιν ἐγκρυπτόμενοι μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἐνέπιπτον τοῖς ἀγαθοεργοῖς, ἔπεσόντων, μέρος ἐγίνοντο τ ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὸ ϗ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀνασφάζεται. μ ὁ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ἀπηνοῦντο πολλοί, ϗ τὴν συμφορῶν ὀφθὸς λῦ χαλεπώτερος, ἐκάστῃ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τ θάνατον προσδεχομένων. προεσκοπεῖτο ὁ πάρωθεν τοὺς ἀγαθοεργοὺς, ϗ μὴ δὲ τοῖς φίλοις προσῆσαν ἐπὶ πᾶσι λῦ, ἐν μέσαις ὁ τ ὑποψίαις, ϗ τ φυλακῆς ἀνῃροῦντο. τούτων τὴν ὑπερβαλλόντων τὸ τάχος λῦ, ϗ τὸ λαθεῖν ἡ τέχνη. συνῆν ὁ προς τούτοις ξῆλος ἑτέρων πονηρῶν, χρεὶ μ καθαρεύειν, τ γνώμης ὁ ἀσεβέστερον, ὅπερ μᾶλλον ἦν τὸν τὴν σφαγέων, τ δαιμονίαν τ πόλεως ἐλυμήναντο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, ϗ ἀπατεῶνες, προσχήματι θεσμοῦ, νεωτερισμοὺς ϗ μεταβολὰς. προηγματευόμενοι, δαιμονῶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, ϗ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὰ θεῖα δείξοντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅτι τούτοις

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ δόσεως εἶ) καταβολὴ, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δ' αὐτῆς πληγῇ ἰουδαίους ἔκακωσεν, ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. ὡδηγούμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἀνθρωπος γόης, καὶ προφῆτου πίστιν ὀνηθεὶς αὑτῷ, περὶ τριακοσίους μὲν ἀθροίζει τὴν ἀπατηθέντων. θηρεύων δ' αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεπαναστᾶσι δορυφόροις. φθάσει δ' αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντήσας μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, τῶν δὲ πλείστους τῶν σὺν αὐτῷ, ἕκαστον ἀγνοηθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτῶν, ἑκάστου ἁλῶναι. κατασκαφῶν δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦσι σώμασι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλεγμαινεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ὑπόστασιν ἐπῆγον, καὶ θεοῦ ἐλευθερίαν παρεκέλευον, θάνατον ὑπομένοντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ θεὸς βίαν ἀφαιρεθήσεσθαι λέγοντες, τοῖς ἑκουσίως δουλεύειν θεσμουμένοις. μερίζόμενοι γὰρ εἰς τοὺς χώρας καὶ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀπέκτεινον, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε τῆς ὀπώρας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ οὐδὲ μὴν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζε. ἕτερα δ' ταραχὴ συνίσταται θεῖα κομψότερα, τῶν ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων θεοῖς τοῖς ἐν αὐτῇ σύρριζα σασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶ) τὴν πόλιν, ἰουδαίων γεγονέναι τὸν κτίσιν αὐτῆς λέγοντες, ὃν δ' ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν θεσσωμολόγουν ἰουδαῖον, αὐτὴν μὲν τοι γε τὴν πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. ὁ γὰρ καὶ δεκαέτας καὶ ναὸς ἐν καθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. δηλοῦ ταῦτα μὲν ἀμφισβήτουν ἑκάτεροι. θεωρεῖ δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θερσύτεροι παρ' ἀμφοῖν θεσπίδων ὅτι μάχιμοι. ἔτι γὰρ ἰουδαίων οἱ γεραιοὶ τοῖς ἰδίοις στασιασταῖς κατέχον, οἷοί τε ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν αἶσχος ἐδόκει ἰουδαίων ἥττασθαι. θεσεῖχον δ' οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δ' ἑλληνικὸν τῇ ὠδῷ τῆς στρατιωτικῆς ἀμυνῆς. τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ἦν κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρονεῖν μὲν ἀναστέλλειν τὴν ταραχὴν, καὶ τοῖς μαχιμωτέροις ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐπόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. ὁ μὲν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει τοῖς καταλειπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον παρωξύνοντο θεοὺς τὸν στάσιν νικῶντας. δ' ποτὲ τοῖς ἰουδαίοις, παρελθὼν εἰς τὸν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ ἀπειλῆς ἐπέλθοσιν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ὑπεμψας τοῖς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνοὺς, ὧν διαρπαγὴν συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσεως δὲ τῆς στάσεως, ὁπλίζας ἑκατέρωθεν τοῖς γνωρίμους, ἔπεμψε πρίσβεις ὑπὲ νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικῶν.

Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingraueiscebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque vrbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos.

Act. lib. 20. cap. 12.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδεξάμενος ὁ Φῆστος τούτῳ τὴν ἐπαρχίαν φῶς, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τοῖς χώραν ἐπέχει. τοὺς γοῦν λῃστὰς συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν ἢ ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ κατὰ Φῆστον Ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξηνήσατο τὰ πεπραγμένα. ἁρπαγὴ γὰρ οὐδεμία ἰδίαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὰ ἑκάστων οὐσίας, οὐδὲ τὸ τῶν ἐθνῶν ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ λῃστείας δεδεμένους ὑπὸ τῶν παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῆς πρώτης ὑπάτου, ἀπελύτου τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. τινὰ καὶ τῆς νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθεράπευσεν αἰ τάλαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Ἀλβῖνον πρεσβεύεσθαι, ὡς τε τὰ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τὸ δημοτικὸν ὂν τὸ μὴ χαίρειν ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος ὢν τῆς πονηρῶν, ἴδιον σῖφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος περιεῖχεν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις ὤν, πρὸς ἁρπαγὰς τῆς μετοίκων κατεχρῆτο. συνέβαινε δ', τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπ' ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἁπλῶς δ', δίκην τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὰ ἄξια κολάσεως. καθόλου δ' ἡ μὲν παρρησία πάντων ἀπελήλεκτο, τυραννὶς δ' ἦν πλειόνων, καὶ τὰ αἴτιον τῆς μελλούσης ἁλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δ' ὄντα τὸν Ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μετ' αὐτὸν ἐλθὼν Γέσσιος Φλῶρος, ἀγαθώτατον καὶ σύγκριτον. ὁ μὲν γὰρ λάθρᾳ τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. Γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὑπὸ πυρείᾳ κατακείτων πεμφθεὶς δῆμος, ὅτε ἁρπαγῆς τινὰ τρόπον, ὅτε αἰτίας παρέπεμπεν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἐλαττοῦσι, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰτίοις, ἀναιδέστατος. ὅτε δ' ἦν πλείω τις ἀπιστία τῆς ἀληθείας κατέχειν, ὅτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιώτερος ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧν τὸ μὲν κατ' αὐδένα καρδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλις δ' ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δῆμους ἀθέους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐ σκήπτρῳ καὶ τιμὴ χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι λῃστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῆς λαφύρων. δι' ἃ γοῦν τὴν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθείσας συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῆς πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος ἦν πρεσβεύων τὴν ἐπαρχίαν, οὐδὲ ἐπεβούλευσαν αἱ πόλεις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησαν καὶ τῷ φλώρῳ. πανηγυρίζουσαν δ' εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, προσελθὼν ὁ δῆμος ἐν ἐλάττοις τεσσαράκοντα μυριάσιν, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐπισχεῖν. ὁ δ' παρὼν, καὶ τῷ κεστίῳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὅμιλον τοῦ πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον καταπαύσειν μετεώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς αὐ-

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit. A

CAP. XXIV De præſidibus Iudææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VEtùm ſucceſſor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille præterierit. Denique non ſolùm cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neque ſolùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is ſolùm qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quires nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore ſpargebantur. Cùm ſanè eiuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Geſſius verò iniquitates ſuas in vniuerſam gentem, tam palàm quaſi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus verò impudentiſſimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberùm eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deſeri regionem, ita vt plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus prouinciam regebat, neque auſus quiſpiam Iudæorum eſt aduerſus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret, & peſtem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolùm nihil mouebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

Ant. lib. 20. cap. 1.

B C D E F G

εἰς ἀντιόχειαν. προσέπεμπε δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἑξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει θυμούμενος ἐποιεῖτο, ὡς μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτῷ ἀδικίας ὑπολαμβάνων, εἰρήνης μὲν δὲ ὄσης, κατηγόρους ἕξειν ὅτι καίσαρος ἰουδαίοις προσεδόκα. προσμᾶλλον δὲ ἀπόσασιν αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ προαπάσειν τὸ ἔλασσον αὐτῷ ἀπὸ τῶν μειζόνων. ὁ μὲν δὴ ὡς ἀπορραγείη τοῦ ἔθνους, καὶ ἡμέραν ἐποίειτο αὐτοῖς τὰς συμφοράς. B

Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultare posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam a se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vrgens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitêre, decretúmque istud contestantes literas attulerant: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

Κεφάλαιον κέ.

ΕΝ δὲ τούτῳ οἱ καισαρέων ἕλληνες, νικήσαντες ἀδικοῦντα τέρωνι τὸ πόλεως ἄρχειν, τὰ δ' κείσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ προσελάμβανε τὸ ἀρχιὼ ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τὸ νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τὸ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔχει προφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες ἀδικοῦ χωρίον, καὶ δεσπότης ἦν τῆς ἕλλην καισαρεὺς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεκάλεσαν, τιμὴν πολλαπλασίονα τὸ ἀξίας διδόντες. ὡς δ' ὑβρισμένων τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἐπὶ τῷ προσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργαστήρια κατασκευάζων μικρὰ, στενὴν δὴ καὶ παντάπασι διαβατὸν παρόδον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' οὗτοι εἶργε τὸ βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτὼ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δ' πρὸς μὲν τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμπροέξειν, λαβὼν, ἔξεισι δ' καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σπουδὴν αὐτοῦ ἐξουσίαν, ὥσπερ ἄδειαν πεποιηκὼς ἰουδαίοις μάχεσθαι. τῆς δ' ὑστεραίας ἡμέρας ἑβδομάδος οὔσης. τῶν ἰουδαίων εἰς τὸν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιασὴς τὶς καισαρεὺς γάστραν καταστρέψας, καὶ ὠδὶ τὸν εἴσοδον αὐτῷ θέμενος, ἐπῴδυνεν ὄρνεις. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις αἰτίας παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μιαμμένου δ' τὸ χωρίου. τὸ μὲν οὖν δύσαθες καὶ ὠμὸν, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ὤετο χρῆναι. τὸ σασιῶδες δ' ἐν νύκτι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. ὠδοποιούμενοι δ' εἰσῆκεσαν οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. τὸν δὲ ὑπιδύσαντα προπέμψαν ἐκ συντάγματος, καὶ ταχέως ἐγίνετο ἡ συμβολή. προσελθὼν δ' ἱππικὸς ὁ διακωλύειν πεζομένους ἱππάρχης, τὸν τε γάστραν αἴρει καὶ καταπαύει ἐπειρᾶτο τὸν σασιν. ἱππομένου δ' αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοῖς νόμοις ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναρβατα. χῶρα τὶς αὐτῷ ἔτω καλεῖται, σαδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δ' σὺν τῷ ἰωαννῇ δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες οἷς σεβαστὴν, ἀπωδύροντο σὺν τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἐκέλευον, ἀδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δ' καὶ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπῴδυρμένος ὡς τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῆς ἐν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἔτι μέντοι, καὶ τοὺς

Ad magnitudinem autem excitatorum de o malorum, nequaquam Floreas cautas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius pretium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabatæ regio quædam eorum hoc nomine appellatur, diremptа à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ cũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

CAP. XIV. De Floro fæuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 15.

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta ieciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in preſentem effundere contumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtẽdere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs retulit: conuenientéſque ſacerdotũ principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtiterũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ iuxta clamaſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui errauiſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſſe mirandũ, offendi aliquos temeratios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοὺς κατεῖχον. ὁ ὲ φλῶρος ὥσπερ ἐρασθεὶς πολέμου, ἐκκαίει τὸν πόλεμον, καὶ πέμψας ἔφη τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρης ἑπτακαίδεκα τάλαντα σπεύδων εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἀλαλυσίοις, καὶ τὸ καίσαρος αὐ ἐκάλουν ὄνομα, καὶ τῆς φλώρου τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰσχίστους εἰς τὸν φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν ἐπιφέροντες ἐπῄτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ ταλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἐξέπεσε τὸ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅπως μᾶλλον χρηματίσαιτο προσωρμήθη. δίον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τοῦ πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, καὶ τὰ ταραχῆς αἴτια ἐλεῖν ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ δὲ μὴ στρατιᾶς ἱππικῆς τε καὶ πεζικῆς, ὅπως ἱεροσολύμων ὁρμήσειεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τῇ δείᾳ καὶ τῇ ἀπειλῇ φοβήσῃ τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος προσδυσωπήσας τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ βουλόμενος, ὑπάντα τοῖς στρατιώταις μετ' εὐφημίας, καὶ τὸν φλῶρον θεραπευτικῶς ἐδέχετο παρεσκευάσω. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἔτυχεν ἐλοιδόρησαν αἰκρῶς, εἰρωνεύεσθαι τὰς νεῶν φιλοφροσύνας. δεῖν γὰρ αὐτοὺς εἴπερ γυναῖοι εἰσὶ καὶ παῤῥησιάζεσθαι, σκώπτειν μὲ αὐτὸν καὶ παρόντα. φανερὸς ἦ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. ἔτυπε καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα δὲ τῇ τῶν καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀπασασθῆναι τὸν φλῶρον, ἢ τοῖς στρατιώταις φανερὸν ποιῆσαι τὸ πεπλεῖον. ἀναχωρήσαντες ἦ εἰς τὰς οἰκίας μὴ δεινὸς καὶ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλάσσες ἦ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ ἦ ὑστεραία βῆμα πρὸ αὐτοῦ θέμενος καθέζεται, καὶ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τό, τε γνωσιμώτατον τ' πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοθῆναι, φάμενος αὐτοὺς ὁπολαύσειν τ' ἀμείνης, εἰ μὴ προσαίτιον τοὺς αἰτίους. οἱ ἦ τ' μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς ἦ ὠδε φθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν γὰρ τοσούτῳ πλήθει, θαυμαστὸν εἶναί τινας θρασυτέρους, καὶ δι' ἡλικίαν ἀφρονας. ἀμήχανον δὲ τῷ ἡμαρτηκότων τ' ἁπάντων ἐλεῆσαι γνώμην ἔχοντα μετανοοῦντος τε, καὶ δι' ἃ ἐδέδοικεν ἀγνοοῦντος. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς τ' τοῦ ἔθνους εἰρήνης, καὶ βουλεύεσθαι ῥωμαίοις πρὸ σώζειν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταπάτους, συγγνώμῃ καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταραχὴν δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τε τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ ἦ δὴ θυμὸν κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ὁδὸν κέλευσιν, ἃ μόνον ἐφ' ὃν ἐπέμφθησαν τόπον ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πάσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἐσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῇ στενωπῷ, καὶ φόνος τῇ καταλαμβανομένων, ξόπος τε ἁρπαγῆς οὐδεὶς παρελιμπάνετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ὅτι τῶν & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προσαγισάμενος, ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῆς ἐκείνης ἀπολομένων τὴν ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (ἀδὲ γὰρ νηπίων ἀπέχοντο) μυρίους ἑξακοσίους συνήχθη. βαρυτέραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῶν ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A

Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Κεφάλαιον κς'.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ, συνοδεύσαντι πεπιστευμένῳ τὴν ἀγυπτον ὑπὸ νέρωνος, καὶ πεμφθέντι διέπειν. τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναι ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ἀθεμιτον τοῦ στρατηγοῦ ἀποθεωμένην, δεινὸν εἰσῆλθε πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ φόνου. καὶ ὁ μὲ' ὅτε εἰς τὸ πλῆθος τοῦ αἰσχυνομένου, ὅτε εἰς τὴν δυσχέρειαν τῆς ἀπαλλαγῆς, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τοῦ ἁρπαγῶν ἀποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τοῦ στρατηγοῦ ἐλύσασα καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. καὶ μόνον γοῦν ἐν ὀμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοῖς ἀλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὰ βασιλικὰ αὐλὴν ἔφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μὴ φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατηγοῦ ἔφοδον. ἐπεδήμει. δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ ἢ νόσῳ κατεπονημένοις, ἢ τισὶν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ ἑξήκοντα ἡμερῶν, ἃς ἀποδώσειν μέλλοιεν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα βερνίκη, γυμνόποις τε πρὸς τὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτοῦ, τὸν πρὸ ἓξ ἡμῶν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑπούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐσωφρονήθησαν, εἰς τὸν ἄνω συνέρρυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῶν ἀπολωλότων ἀνωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὑπόφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας διερρήξαντο, καὶ προσπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπείσθη δ' τὸ πλῆθος ταχέως, αἰδοῖ τε τῶν ἀδυναλούντων, καὶ κατ' ἐλπίδα τοῦ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

B

C

D

E

F

Κεφάλαιον κζ'.

Ὁ δὲ σεβαστείσης τὰ παραχῆς ἦλθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι προσηλατευόμενος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τοῦ μηδὲν ἔτι τὸ δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας αἰοῦσι στρατιώταις. παρεκάλουντο δ' δύο σπείραι. τῆς δ' ἐπισυναλοιώτων τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τῶν σπειρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀνταποδόσεσθαι τοῖς ἰουδαίοις, κἂν τι κατ' αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσεσθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸς αἰτήσεις πάθους, τὰς σπείρας δεξιώσασθαι.

G

Per idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodéque corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annueret impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant atque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sexto decimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, dilruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarent.

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant laxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

A Τούτοις τὸ στασιῶδες ἠπείθη, & δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τοὺς θρασυτέρους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προπίπτοντες, κατικετεύουν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. Τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἦν ἰδεῖν καταμεμυδωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων διερρηγμένων. ὀνομαστὶ δὲ ἕκαστον τῶν γνωρίμων & κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης πλημμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ὀλεθρίοις προθύμοις πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἡ στρατιώτας φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ ἰουδαίων ἀσπασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεῦν προελθεῖν. εἰ δὲ δὴ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδῆσειν δὲ αὐτοὺς τὴν πατρίδα, & τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δῆλον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν καὶ ἐκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀστασίας ἐσομένης. Τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δ' αἰδοῖ κατέσειλαν. ἔπειτα ἡγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπεῖκον, καὶ πλησίον γιγνόμενοι ἠσπάσαντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκεκινημένων, οἱ στασιασταὶ φλώρου κατεβόων. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, περιέχοντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσειν ἑκάστου ἀπόδυντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ & κλώμενοι πλήθει τῶν ὑπερβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνεπίπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάσχοντες ἀναιδῶς τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ δι' ἅπαντος τοῦ καλουμένου, ἀνέθεσαν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διὰμέσης γε μὴν τῆς ὁπλοθήκης. ὁ γὰρ δῆμος ἄπορος ὅπλων ἁρπάσεις ἐποιεῖτο τῷ ὁρμῷ, καὶ ἱστάντες ὅπη τῶν τειχῶν, τοῖς ῥωμαίοις ἐβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, & δυσκόλως τὸ τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθενήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ δυσὶ τῶν ἀντωνίας, ἀναβαίνουσι δι' ἑνὸς τὰς συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔλυσε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ δυσὶ τοῦτο παρελθεῖν ὁπλισμοῖς εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπέρρασησαν αἱ στοαὶ,

τὴν

ἢ ὁρμὴν αὐτῶν ἔπηρε. καὶ μεταπεμψάμενος τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρεῖν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην αὐτὸς ἀξιώσωσι. τὴν δὲ πᾶσαν περὶ ἀσφαλείας ἐποιεῖτο πρόνοιαν, ὑποχωρήσειν ὑπισχνούμενος, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μόνην τοῖς μαχησαμένοις πρὸς ἐκείνην ἀπεχθῶς, δι' ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας δὲ σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ὑπεχώρησεν εἰς καισάρειαν.

A

ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Κεφαλ. κη.

Cap. XVI. De Politano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediẽdum Romanis

ETέρωθεν δὲ ὑπεβούλευε τῷ πολέμῳ πορίζόμενος, ἐπιστέλλει νέστίῳ, ἰουδαίων δόξαν καταψεύδόμενος, ὡς τε ἀρχὴν τῆς μάχης ἐποιήσαν αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. ἐμὲ μὲν γὰρ οἱ τῆς ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἱκέτευσαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ νέστίῳ πρὸ ὧν φλώρῳ εἰς τὴν πόλιν παρεμόμπευον, ἤρεσθον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἠμεμόνητον ἐβούλετο. τοῖς μὲν αὐτῷ ἐδόκει κέστιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τοὺς δόξασιν εἰ λέγοιεν, ἢ βεβαιοτέρους κατασήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίξοντας. αὐτὸς δὲ πρεσβεύσαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὰ κατασκευόμενον τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανον, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέφοντι συντυχὼν ἀγρίππᾳ τῆς βασιλέως καὶ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεησόμενοι τὸν βασιλέα. μὴ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀποδύσηται τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὸν φλώρου διεξῆσαν ὠμότητα. πρὸς οὓς ἠναπάντει μὲν ἀγρίππας. κρατηκῶς δὲ τὸν ὀργὴν εἰς ἓς ἤλεεν ἰουδαίους μετάφερε, παρῆν αὐτῷ ἑκάστους τὰ φρονήματα, καὶ τῆς μὲν δόξης ἀδίκως τὸ πάθος, τὸ δὲ ἀμυνῆς ὑποξέπαν. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἱκέται, καὶ ἅμα αὐτῷ κηδόμενος δὴ θυμοῦντες εἰρήνην, συνίεσαν διοικεῖν τὸ δύπλεξιν τῆς βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐπὶ τῆς ἱεροσολύμων, δὴ ἐξήκοντα σταδίους ἐλθὼν σασίους, ἐδέξατο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολίτανον. ἐθρήνουν δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες προσιθέουσαι, καὶ πρὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἐκέλευε. τῷ τε νεαπολίτανῳ καταβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ συνορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα προέθουσι τὸν νεαπολίτανον σὺν ἑνὶ θεράποντι βαδίζειν μόνον τῇ σιλοᾷ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διὰ δύσης πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς παρόντος αὐτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συλλαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲ εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν πρὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ πρεῖν τὴν εἰρήνην παρεκελεύσατο, καὶ τὸ θεοῦ προσκυνήσας δόσιν ἔλεῳ τὰ ἅγια, πρὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

Aliud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videréque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis patêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deúmque sanctã: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium eth. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus petebat, vt legati aduersùm Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere consilus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersùm rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersùm quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

A τῷ Ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἔπεμπόμην, ὡς ὁσίοις καὶ φλύουσι πέμπειν ἔξιον ἐπὶ νέωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑποψίαν ἔπος ἀστέως. δόξειν γὰρ αὐτοῖς καταρξαι τῆς ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐκδίξαιτο τὸν καταρξάμενα. φασὶ γὰρ ἂν πᾶσαν ἂν πρέμησαντες, εἰ τινὶ ὡς ὁσίοις ἐπὶ τὰς ὑποκωλύοι. ἀγείπτια γὰρ τὸ μὲν χείρονος φλύειν κατηγόρους, ὅπῃ φθόνου ἐδόκει. τὸ δὲ ἰδιοῦν γὰρ Ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπαθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. ὡς καλεσάμενος γὰρ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀναστησάμενος ἐκ ὡς ἰδίῳ τινὶ ἀδελφῷ Βερνίκῃ, ὅτι τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς ἄνω πόλεως, ἐκ γέφυρα τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τὸ δήμου τὸ καθαρώτατον ἐκ εἰλικρινέστατον, εἰρηνεύειν ἄγειν προῃρημένους, οὔτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. πᾶσι γὰρ ἔοικε τὰ δέοντα ποιεῖν φαῦλος, ὅταν ἡ τῷ ἀκούοντι πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ γὰρ τινας μὲν ἡλικία τῷ ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, τινας δὲ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, οἵους δὲ πλεονεξία τις παροξύνει, καὶ τὸ πᾶσι τῷ ἀθέτως ἕκαστα ἐπὶ τὰ χείρονα συγχυθῆ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῶν οἰκείων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ ἀδικοπραγήσωσιν, φήθην δεῖν ὅπῃ τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀπηκέως ὅπῃ τινὶ ἔπος ἀστέως ὡρμημένοις, ἔνεστι καὶ μετὰ τινὰ μέλλειν ἀδήλωσιν τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δὲ ἀκριβῶς ἐκ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ ἀδικὰ πάντων ἰσχύα ᾖ πάντα. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τὰς ἐκ τῆς ὑπερόπτων ὕβρεις, καὶ τὰ δ' ἐλευθερίας ἐγκώμια ξυναγωδοῦσιν. ἐγὼ δὲ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ πίσιν ὅτῳ χειρώσετε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύξω τινὶ συμπλοκὴν τῆς φράσεων. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τινὶ ἐλευθερίᾳ. εἰ δὲ τὸ δουλεύειν ἀφορητόν ἐστιν ὑμῖν δέ, πῶς ἐστι πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡμῶν; καὶ γὰρ ἐκείνων μετειλοῦντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δὲ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῆς ὑπερόπτων ἐγκλήματα. θεραπεύειν δὲ ἐν ἐριδίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δὲ τῆς μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξουσιαστὰς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῆς τοὺς ὀργιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λαθεῖν καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορδοῦσα φανερῶς ἤδη ἐστὲ τὰς πληγάς, ὡς τὸ φέρειν ἀναισχυντεῖν καὶ τὸ τῆς ἀδικουμένων ἡσύχιον τοῖς ἀδικοῦσιν ἐξατεσπᾷ. φέρε δὲ εἰ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπάντους χαλεπούς, ἀλλ' οὐ ῥωμαίους πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ κᾶισαρ, καὶ οἷς αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἥκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνου, οὐδὲ μὴ

τοῦ ὑπὸ

τοὺς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπολείπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως ταὐτοῦθεν ἐκεῖ ῥᾴδιον. ἄτοπον δ' ἵνα πολλοῖς, καὶ μικρὰς αἰτίας, πολεμοῦσι, καὶ μηδὲν χρώσουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. καὶ τὴν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων, ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. ἴσως γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπάντεσσι μένει δὲ καὶ πάντας, καὶ τοὺς δεδεξομένους εἰκὸς ἐλάσσονας μετανοήσεις. κινδύνου δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὐ ῥᾴδιον δίχα συμφορᾶς, οὔτε βασάσαι. ἀλλὰ μὲν τοῦτο πᾶσι ἐλευθερίας ὑπεύθυνοι ἄρχειν, δίκαιον· τὸ μηδὲ ὑποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι φεύγειν. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπή, καὶ φεύγειν τὸ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλος ὄφις, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐχρῆν πάντα ἀφ' τὸ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους πιεῖν, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι φεύγοντι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δεδεγμένοι, φεύγουσι μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως οὐκ αἴτιον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐκ δεδοχῆς παρειληφότες, τοῖς φεύγουσι δ' τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, φεύγουσιν ὅλην αἰθέσασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθηναῖοι μὲν οἱ φεῦ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας δεδόντες ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑπερφάνον ξέρξην δεῦρο γῆς πλώσαντα, καὶ δεῦρο θαλάσσης ὁδεύσαντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέραν δὲ τῆς εὐρώπης τὴν στρατιὰν ἄγοντα, δραπέτην ὀλίγαις νέως διώξαντες, φεῦ δὴ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, δίκαιαι τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας φέρουσι ἄγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρυθρήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζομενοι φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ δεδραμήκασιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ φεύγουσιν οἷς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, φεύγουσιν. ἀλλὰ τὰ ἔθνη μυρία, πλείονος χρόνου φεύγοντα φεῦ ἐλευθερίας παῤῥησίας, εἴκει. μόνοι δ' ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν διαπλεύσεται τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; φεῦ ἀγυπτίους ἆρα καὶ φεῦ ἄραβας οἴεσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; ἢ φεισεῖσθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μεζήσετε τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα φεῦ τῶν ἐσσόνων ἐθνῶν ἥττηθη πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς δεῖ τῆς οἰκουμένης ἀΐσχιστος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐζήτησάν τι πλέον. ἢ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῷ φεσσαρκτίων ἴστρος, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρυθρὰ θεῖσα λίβυη, καὶ γάδειρα φεῦ ἑσπέραν, ἀλλ' ὠκεανὸν ἐπέρων ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀπορήτων φεύγουσι βρεττανῶν διήνεγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, puncti in Occidente conspicere. Sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper, curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Morum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem gloriosissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expẽlis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metiminiui vestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq. enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliũ quæsierunt orbẽ, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergò? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperiorémque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiúsque capti, rursum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamẽ si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sanè ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (sed Romanorum admirati sunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura sæpe obtinuêre quàm bellis. Denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marísque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων σωφρονέστεροι; πλείους ὑμῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐσὲ πάντων; τί τὸ ἀποτρέπον ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, φήσειέ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἱ ὑπὸ ὑφ' ἥλιον πάντων εὐδαιμονίᾳ προέχειν δοκοῦντες, καὶ τοσαύτην γεγόμενοι χώραν, ὑπὸ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσαύτας δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δ' αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἑνὸς προσκυνοῦσιν ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν ἰωϊόχους τε καὶ κόλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τοὺς ὑπὲρ τὸν πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκεῖος ἐνωώσκετο δεσπότης. νῦν δὲ, χιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ τεσσαράκοντα νῆες μακραὶ, τὸν πρὶν ἄπλωτον καὶ ἀγρίαν εἰρηνεύουσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδοκία, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες γὰρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τί δ' θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν ἡμέρας πλάτος, ἑπτὰ δὲ μῆκος ἡμερῶν χώραν διεληφότες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ἡμετέρας ὀχυρωτέραν, καὶ βαθεῖ κρημνῷ τοὺς ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, ἐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δ' ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὸν μέχρι δαλματίας ἀποτετμημένον, ἐν ᾧ ἱδρυμένοι κατοικοῦντες, ἐπὶ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δὲ τοσαυτάκις πρὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμάται, καὶ πρὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὸν ἰσχυρὸν ἀλλοτρίων, νυνὶ ἐχὶ ὑπ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὴν εἴγε τινας εἰς ἀπόστασιν ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρεξωθεῖν, μάλιστα γαλάτας ἐχρῆν τοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, πρὸς δ' ἄρκτον, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δὲ, τοῖς πυρηναίοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δὲ, πρὸς δυσμάς. ἀλλὰ καὶ τοι πλειστάκις μὲν ἔρξαι πεπειρημένοι, πέντε δὲ καὶ τεσσαράκοντα πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς δὲ πηγὰς ὡς ἂν τις εἴποι τῆς δ' δαιμονίας ὑπάρχοντες ἔχοντες, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς χρῆσθαι ὅλοις ὑπερπλύζοντες τὴν οἰκουμένην, ἀπέχονται ῥωμαίων πρόσοδος ὄντες, καὶ ταμιεύόμενοι παρ' αὐτῷ τὴν οἰκείαν εὐδαιμονίαν. καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, οὐ δι' ἀφροσύνην μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγαυρίαν, οἵτε διώκησαν οὐ δόξαντα ἔτι πόλεμον γὰρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μετὰ δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τὴν τύχην καταπλαγέντες, ἣν αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῶν ὅπλων. τριακοσίοις ὑπὸ χιλίοις καὶ ἑξακοσίοις στρατιώταις δουλεύουσιν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ χρυσοφόρος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξήρκεσεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁπλίταις ἄμαχον ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς ἡρακλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν

διὰ νέ-

ὀδύσαντες τὰ πυρίλιμνα ὄρη, καὶ τούτων ἐδουλώ- A
σαντο ῥωμαῖοι. φεῦ ἐγὼ πρέπει τῷ οὕτω δυσ-
μάχων καὶ τοσούτων ἀπηχισμένων, ἐν τάγμα. τὶς
ὑμῶν ἐν ἀκοῇ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλ-
κὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου
πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχ-
μαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' ὅτοι γῆν μὲν ἀπείρων νεμό-
μενοι, μείζω δὲ τῷ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήμα-
τα, καὶ τὸν μὲν τύχῃ θανάτου καταφρονῆσαν, τοὺς B
δὲ θυμοὺς τῷ ἀγειρωτάτων θηρίων σφοδρότητι,
ῥᾴονα τῆς ὁρμῆς ὄρεξιν ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ὀκνῶ
τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ
ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ σώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ
βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πιστοι-
θότες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ
τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐν ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦν-
τας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τοσαῦτα δὲ C
τάγματα τὸν τοσαύτην νῆσον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ
πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον
φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην πε-
ριβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις.
καὶ ἔστιν ὅπου τὴν ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης σχήματι δου-
λεύουσαν τὸν ἀπὸ τῆς ἀπολιτείας δύγχειαν. πάντων δὲ
χεδὸν τῷ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβομένων
ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ γὰρ τὸ καρχηδονίων D
τέλος σκοποῦντες, οἳ τὸν μέγαν αἰχοῦντες ἀνίβαν,
καὶ τὸν ἀπὸ φοινίκων δύγχειαν, ὑπὸ τὸν σκιπίωνος δε-
ξιὰν ἔπεσον. ὅτε γὰρ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε
μαυρούσιοι, τὸ μέχρι τῆς διψάδος ἐπικαμπὲς φῦ-
λον, ἀδ' αἰ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασα-
μῶνές τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος,
τὰς ῥωμαίων ἀνέκοψαν ἀρετάς. τὸν δὲ τρίτον τῆς
οἰκουμένης μοῖραν, ἧς οὐδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴ-
διον, ὠκεανὸν μὲν ἀτλαντικόν τε πελάγει καὶ σήλαις E
ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀ-
πείρους νέμουσαν αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην.
χωρεῖ δὲ τῷ ἐτησίων καρπῶν, οἳ μηνὶν ὀκτὼ τὸν καθ' τὸν
ῥώμην πλῆθος ἔφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολο-
γοῦνται, καὶ τὰς χρείας τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑ-
τοίμους τὰς εἰσφοράς, ὑδὲν τῷ ἐπιζημάτων ὥσ-
περ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καθάπερ ἑνὸς τάγματος αὐ-
τοῖς ὠφλημένοντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδει-
κνύειν τὸν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αἰγύπτου τῆς F
γειτνιώσης, ἧς ἐκτεινομένης μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς
εὐδαίμονος ἀραβίας, ὁμορούσης τε ὕσα τὴν ἰνδικῆς, πεν-
τήκοντα μὲν τὰς ἑπτακοσίας ἔχουσα μυριάδας ἀν-
θρώπων, δίχα τῷ ἀλεξανδρείαν κατοικούντων, ὡς ἔ-
στιν ὅτε τὴν καθ' ἑκάστου κεφαλὴν εἰσφορᾶς τετυχηκέ-
ναι, τὸν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐν ἀδοξεῖ, καίτοι πηλί-
κον ὄπος ἀσεως κέντρον ἔχουσα τὴν ἀλεξάνδρειαν, πλήθους
τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, μῆκος μὲν ἡ G
μβύζει αὐτῆς, τεσσαράκοντα σταδίων, δίεσις δὲ ἐλατ-
τον δέκα. τῷ δὲ σιτωνίου παρ' ὑμῖν φόρου καθ' ἕνα μῆνα
πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῷ χρημάτων ἔξωθεν,

Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni ſuæ hos quoque ſubdiderunt Romani: atque ita bellicoſis gentibus, tantóque (vt dixi) ſpatio diremptis, legio in præſidio vna ſatis eſt. Quis veſtrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) ſæpe vidiſtis. ſiquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem ſpatiis regionem incolentes, ſpiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent; & octo Romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt, reliqua autem eorum gens vniuerſa ſalutem in fuga non in armis reponit. Conſiderate autem etiam Britannorum muros, qui Hieroſolymæ confiditis muris. Illos ſiquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noſter orbis eſt habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem ſuam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis inſulam tuentur. Et quid opus eſt plura dicere? quando etiam Parthi, bellicoſiſſimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obſides tamen mittunt Romanis: eſtque cernere, ſub ſpecie pacis ſeruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuerſis penè qui ſub ſole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos ſoli bellum geretis? Neque Carthaginienſium conſiderabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum ſtirpe venientes, tamen ſub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vſque ad inaquoſas ſolitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Naſamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediêre Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè eſt, quæ ſcilicet ſub Atlantico mari & columnis Herculis vſque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo menſibus paſcunt, alia quoque vectigalia pendunt, expenſas quoque deuotiſſimi imperio miniſtrant, nihil de his quæ iubentur, ſicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus eſt longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm ea poſſitis de vicina vobis Ægypto diligenter inſpicere. Hæc enim cùm vſque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque ſit Indiæ, quinquaginta & ſeptingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de cenſu ſingulorum capitum æſtimari licet, deuotiſſimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum ſtimulum defectionis habens, Alexandriam ſcilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menſes ſingulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam A
miniſtrat. Munitur autem vndique aut in-
commeabili ſolitudine, aut importuoſo ma-
ri, aut fluminibus, aut cœnoſis paludibus,
quorum tamen omnium nihil Romana for-
tuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuita-
ti inſidentes, profundam Ægyptum cum illa
Macedonum nobilitate frænant. Quos igitur
in bella de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſu-
metis? Siquidem omnes qui in orbe habita-
bili degunt, Romani ſunt: niſi fortè quis ve- B
ſtrûm ſpes ſuas vltra Euphratem porrigat, &
Adiabenorum regionem gentiles ſuos æſtimet
adiutores. Porrò nec illi propter irrationabi-
lem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec ſi
tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubiecti ſunt eius
imperio, aduerſum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinum confugiatur C
auxilium. verùm & hoc apud Romanos eſt. ſi-
ne Deo quippe impoſſibile eſſet imperium ra-
le conſiſtere. Conſiderate autem quemadmo-
dũ hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etiam ſi cum longè inferioribus bellum ge-
ratis, tamen ad diſpenſandum ſit vobis difficil-
lima, atque eadem tranſgrediendo offendatis
Deum, per quæ eum auxiliaturum putatis. Si e-
nim ſeruetis ſabbatorum conſuetudinem, &
ad nullum actum moueamini, facilè profectò D
capiemini. Sic quippe etiam maiores veſtri ex-
perti ſunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ
deſtinante: in quibus ſcilicet hi qui oppugna-
bantur, otia gerebant. Tranſgredientes autem
in bello legem patriam, neſcio propter quid in
reliquum dimicetis. Vna ſiquidem nunc vobis
intentio eſt, ne quid de patria inſtitutione ſo-
luatur. Quemadmodum autem aduocabitis in
adiutorium Deum, ſi cultum ei debitum ſpon-
te violetis? Aſſumunt autem ſinguli quique E
bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus
confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum
ad ipſam pertinet conſequentiam, deſeruntur,
in manifeſtam vtique captiuitatem volentes
pugnare proſiliunt. Quid autem prohibet pro-
priis manibus filios veſtros coniugéſque lania-
re, & hanc pulcherrimam inflammare pa-
triam? Erumpentes ſiquidem in furorem, lucra-
bimini vel ignominiam ſuperatorum. Bonum F
eſt, ô amici, bonum eſt, dum adhuc ſtat nauis in
portu, præcauere tempeſtatem futuram, & non
eo tempore, quo in medias irruetis procellas
trepidare. His ſiquidem qui in improuiſa mala
inciderint, ſupereſt vt digni vel miſeratione
videantur: qui verò ſe in apertum diſcrimen
iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Niſi fortè aliquis veſtrûm æſtimet ſecun-
dum pacta conflictum ire Romanos, aut poſt-
quam vicerint, moderatè vobiſcum acturos, G
& non in exemplum aliarum gentium ſacram
hanc vrbem inflammaturos, interfecturos au-
tem vniuerſum genus veſtrum. Neque enim
qui ſuperfueritis armis, vſquam locum fugæ

τῇ ῥώμῃ σῶσαι μείζων παρασχὼν τὸ τείχισμα ἢ σὺν-
δεσμος ἢ διυβάτους ἐρημίας, ἢ θαλάσσας ἀλιμένους, ἢ
ποταμοὺς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' ὑδρὶ τύπτων ἰχυρότερον δι-
ρρήθη τ' ῥωμαίων τύχης. διὸ δ' ἐγκαθήμενα τῇ
πόλει τάγματα, τίνι βεβαίαν ἄγκυραν ἅμα τῇ μακε-
δόνων ἀνθρείᾳ χαλωσῖ. τίνας οὖν ὑπὲρ τῶν πάλαι σὺν
τοῖς ἀοικήτοις θαλήθεσθε συμμάχους; οἱ μὲ γὰρ ὅλη ἡ
οἰκουμένη, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰρήνης γὰρ ἀν-
θρώτοις ἐστὶν αἱ ἐλπίδες, ἢ τοῖς ἐν τοῖς ἀλλο-
νῆς ἀμφύλοις οἵονται θεοσεμνεῖσθαι. οἱ δ', ὅτε δὶ αἰ-
τίαν ἄλογον πολιτεύτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυ-
τοὺς, ὅτε βουλεύσωμεθα κακῶς, ὁ πάρθος ὑπερβήσε-
ται θρησκεία γὰρ αὐτῷ τ' πρὸς ῥωμαίους ἀπεχθείας, ἢ πα-
ραβαίνειν οἰήσεται τὰς σπονδὰς, κἂν τις ὑμῶν ἐπ' αὐτὸν
ὅτι ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὐκ ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ θεῷ
συμμαχίαν καταφυκτέον. ἀλλὰ ἢ τοῦτο σφᾶς ῥω-
μαίους τέτακται. δίκαια γὰρ θεοῦ σωζῶσι πολιτεύ-
ομενοι ἀξιόνικον ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς
θρησκείας ἀκέραιον, εἰ μὴ πρὸς δίχειρώτους πολεμοῦν-
τα, δυσδιάλυτον, ἢ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε
σύμμαχον, ταῦτα παραγκαζόμενοι παραβαίνειν ἀσε-
βήσετε. περιῶσι μὲν γε τὰς ἑβδομάδων ἡμέ-
ρας, ἢ πρὸς μηδεμίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώ-
σεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπεΐῳ, ταύτας μά-
λιστα τὰς ἡμέρας ἐπιχορεύσαντι τῆς πολιορκίας
ἐν αἷς ἤρχοντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες δ'
ἐν τῷ πολέμῳ τὸν πάτριον νόμον, ὃν οἶδα ὑμᾶς ὅσον
λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. πρώτη γὰρ ὑμῖν μία,
τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς δ' ὑπολή-
ψεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἑκου-
σίως τινὰ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαναρρύηται δ' ἕκα-
στοι πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοη-
θεία. ὅταν δ' τινὰ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπῃ, φα-
νερὰν ἅλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήνται. τί δ' κωλύει τ'
ἑαυτῶν χερσὶ διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν
θεοκαλλεστάτην πατρίδα ταύτην καταφλέξαι;
μανέντες γὰρ ἔστε, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος περιόν-
τες. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτε ἐν ὁρμῷ τὸ σκά-
φος, προσπίπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ
εἰς μέσας ταῖς θυέλλαις ἀπὸ λιμένος εἰσχεθῆναι. τοῖς
μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ὑπαντιοῦσι δεινοῖς, τὸ γοῦν ἐ-
λεεῖσθαι πρέπει. ὁ δ' εἰς προδήλου ἀπώλειαν ὁρμή-
σας, καὶ προσονειδίζεται. πάλαι εἰ μή τις ὑπολαμβάνει
κτ' συνθήκας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας
ὑμῶν μεθιέναι, ἀλλ' ἐκ εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων
ἐθνῶν, καταφλέξειν μὴν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δ'
πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ἐδὲ γὰρ προλειφθέντες φυγῆς δυ-
νήσεται τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ
δεδοικότων φοβῆ. ὁ δ' κίνδυνος, ἐ τῶν ἐνθάδε μό-
νον, ἀλλὰ ἔ τῶν κτ' τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων.
ἐ γὰρ ἔστιν ὅπου τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμε-
τέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμοῦντων ὑμῶν ἐκ-
κα, καθασφάξουσιν οἱ διάφοροι, ἔ δ' ὀλίγων αἱρῶν

habebitis, vniuerſis ſcilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuenti-
bus. Periculum autem non ſolùm vos manebit, ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos:
Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe omnes vo-
bis rebellantibus, cæde crudeliſſima diuerſi quique conficient, & propter paucorum virorum

κακοβου-

κρισοβουλίαν, πᾶσαν πλημμέλειαν ἡ πόλις ἰουδαϊκὴ φύει. A
ϛ συμβαίνει μὲν τοῖς τοῦτο ποιήσασιν. αἰ ἡ μὴ προσεχθῇ, λογίσασθε πῶς πρὸς ὕστερον φιλανθρώπους ὅπλα κινεῖν αἰδέσιον. εἰσελθέτω ἡ οἰκτος ὑμᾶς, οἱ μὴ τῆ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆ μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶ ἱερῶν περιβόλων φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸ νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τῆ ἀγίων τηρήσατε. ἀφίεσαν ἡδὲ ἐπὶ ῥωμαίοις τοῦτον κατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠκαείσθωσαν. μάρτυρόμαι ἡ ἐγὼ μὲ ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, ϛ παρρησίαν τὸ κοινὸν, ὡς ἐδὲν τῆ στασιαστῶν ὑμῶν καθυφηκάμην. ὑμεῖς ἡ βουλευσάμενοι μὲν τὰ δόντα, καινῆ σωὶ ἐμοὶ τὸ εἰρήνην ἔχετε. προσαχθέντες, ἡ τοῖς θυμοῖς, χωρεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν ἀπεδάκρυσε τὸ μὴ τὸ ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τὸ ὀρμῆς αὐτῆ ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. αἰσθόμενοι δὲ, οἱ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, οἷ ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. πρὸς ταῦτα ἀβασιλεύς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμίοις ἐστίν. ὅτε γὰ τῷ καίσαρι δεδώκατε τὸ φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τὸ αἰτωνίας. ἀποσβέσασθε δ' αὖ τὸ αἰτίαν τὸ ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὸ εἰσφοράν. οὐ γὰ ἤδη γε φλώρου τὸ φρούριον ἐστὶν, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

Κεφάλαιον κϑ'.

ΤΟύτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μὴ τῆ βασιλέως τὸ τε βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τοᾶ δομήσεως. εἰς ἡ τὰς κώμας, οἵτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεριθέντες, τὰς φόρους συνέλεγον. τάχεως ἡ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. ϛ τῷ μὲν πολέμῳ τότε τῶ ἀπειλῶ, ὅτε κατέσεισεν ἀγρίππας. αὖθις ἡ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακοῦσαι φλώρῳ, ἄχεις αὐτ' αὐτῷ πέμψῃ καίσαρ ἀξιόχρεον. προσπαροξυνθέντες ἡ, ἐβλασφήμουν εἰς τὴ βασιλέα, καὶ τὸ πόλεως αὐτὸν ἐξεκήρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῆ στασιαστῶν, καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ ἡ βασιλεὺς τὸ ὁρμῶ τῆ νεωτεριζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπλάκισο, τοὺς μὲν ἀρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὖτ ἔπεμπε πρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῆ διαδείξῃ, τοὺς τὰ χώρας φορολογήσοντας. αὐτὸς ἡ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τῆ μάλιστα κινήσοντα τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅπῃ φρούριόν τι καλύμμενον μάσαδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲ ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους ἡ κατέσπασαν ἰδίους.

Κεφάλαιον λ'.

ΑΜα ἡ καὶ τῷ ἱερῶν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανία τὰ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατιῶν τότε, τοῖς τὰ λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο ἡ λῶ τῶ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τῶν γὰρ τούτων θυσίαν καίσαρες ἀπέῤῥιπτον, καὶ πολλὰ τῆ τε ἀρχιερέων καὶ τῆ γνωρίμων ἐδεκαλούντων, μὴ ἀθέμιτον τὸ ἐξ τῆ ἡμετέρων ἔθος, ἐκ ἐνδόσιμον, πολὺ μᾶλλον ϛ τῆ ἑτέρῳ πλήθει πεπεισθότες, B

praua consilia, : vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos, qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxetim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multã partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præteriret eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes;

robur siquidem omne res nouare cupientium, A eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac B primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) C ſed etiam eas, quæ viſerentur permanerentque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiátque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. E Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam F proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant, & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Pro- G cabantur autem, vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Florum quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templũ atque patriam, adhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων συνήγαγε, μᾶλλον δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίσταντο, καὶ τὴν φαρισαίων οἱ ἐντιμοι, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἤδη συμφορᾶς ἐβελλόντο περὶ τὸ ὅλον. καὶ δόξαν ἀποπειρᾶσθαι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἣπερ ἐν τῷ ἔνδον ἱερῷ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἥλιον. καὶ πρῶτον αὐτοῖς πολλὰ περὶ τὸ τόλμαν τοῦ ἔθνους ἀλεπήνησαν, καὶ τὸ τηλικοῦτον ὑπονοεῖν τὴν παρεῖναι πόλεμον, ἔπειτα καὶ προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῆς ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ μόνον ἐξαιρεκέναι θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ ὠφελημένα τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα πρὸς τῆς ἱερᾶς καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δ' ὧν ἐρεθίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μηνυομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένιον, καὶ μὴ τοῦ κυνδύνου καταψηφίσασθαι τὴν πόλεως ἀσέβειαν, εἰ μόνοις ἰουδαίοις ἔστι θύσαι τοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε προσκυνήσει. κἂν μὲ ὅπῃ ἰδιώτου τινὸς ἐνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὀρίζομένης ἀπανθρωπίας. προορᾶν δ' ὅτι ῥωμαῖοι, καὶ ὁ καῖσαρ ἐκποδὼν ἥκοντες. δεδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀποῤῥίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡγοῦνταί τε ἕκαστος τὴν ἡγεμονίαν ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως προφθάσαντες ἀποδῶσι τὰς θυσίας, καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβρίκασι τὸ φήμιον, διορθώσονται τὸ ὕβρει. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆς πατρίου ἱερεῖς, ἀφηγεμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλογλώσσων θυσίας ἀπεδέχοντο. προσῆκε δ' οὐδὲν τὴν νεωτερίζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, πρὸν τοῦ πολέμου μεταβολὴν ἐνισκυλαζόμενοι. συνειδότες δ' ἑαυτοῖς οἱ δυνατοὶ, πρὸν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῆς ὕσαι, καὶ τὴν ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅπῃ πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκυλάζοντο τὰς αἰτίας. καὶ φρίσβεις ὡς μὲ πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὢν ἤρξεν ὑὸς ἀνανίᾳ σίμων, οἷς δ' πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ὅπῃσιμοι σαῦλός τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοσόβαρος προσήκοντες τῇ βασιλεῖ καὶ γένος. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλῆσαι μὲ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, ἓ πρὶν γνῶναι δυσκαθαίρετον, ὅπῃκόψαι τὰ σάσιν. φλῶρος μὲν ἐν τούτῳ δεινὸν διαγγέλιον λῦ, ἓ προπημένος ἐξάπιδν τὸν πόλεμον, ἐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς προσβύταις. ἀγρίππας δ' κηδόμενος ὅπῃσις τῆς τε ἀφισαμένων, καὶ πρὸς αὐτὸ πόλεμος ἠείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν πατρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς λυττελήσειν τὴν τοιαχλὼ ὅπῃς ἀμφω, ἔπεμψε τοὺς ἱππαμείοντας τῇ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βατανέους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγοῦ δὲ

τῷ ἰουα-

τῷ ἰωακίμῳ φιλίππῳ. τούτοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ A
σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρωνίῳ ἠ-
γάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τὸ κάτω γὰρ τὸ
σασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς
ἐκ βολίοις ἀδιαλείπτως ἐκέχρωντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν
βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὸ κλιμάκιον. ἔστι δ' ὅτε καὶ καθ'
λόχους ἐκδρέχοντες, συνάδην ἐμάχοντο, τόλμαις μὲν
οἱ στασιασταὶ προέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ B
τούτοις μὲν ἰδίᾳ ἀγὼν τοῦ ἱεροῦ κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τοὺς
μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον
στασιασταῖς, πρὸς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσ-
λαβεῖν. ἐπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φό-
νος ἐγίνετο. τῇ δὲ ἑξῆς τῆς ξυλοφορίων ἑορτῆς οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἔθος
ἦλεν τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε λοιμὸν τῷ C
πυρὶ λίποιτο, διαμένει δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφό-
ροις τὰ θρησκεῖα ἐξέκλεισαν. τῷ δὲ ἀθενεῖ λαῷ
συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, ὅτῳ δὲ σκάλην
τοῖς ληϊστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, προσλα-
βόντες θαρραλεώτεροι ἤπτοντο τὰ ἐπιθέσεως. ἠττῶντο
δὲ οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις
εἶκον τὰ ἄνω πόλεως. οἱ δ' ἐπιπεσόντες, τιμὴ τε ἀπα-
νίᾳ τὴν ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης
βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα
ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δα- D
νειστῶν, καὶ τὰς εἰσπράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅ-
πως αὐτοί τε πλῆθος, προσλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων,
καὶ μετ' ἀδείας τοῖς ὀφείλουσι τοὺς ὀφει-
σεις. φυγόντων δὲ τῶν γραμματοφυλακίων, τὸ
πῦρ ἐνίεσαν. ἐπεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν,
ὅπῃ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἐνθα δὴ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν
ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους κατέδυσαν, διε-
λάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ ἀνώτερα φεύ- E
γοντες αὐλὴν, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς
ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ
πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν ἐν τῇ
νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπρησθεῖσιν ἀγριαθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ
δὲ ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ μὴν λώϊ μηνὸς, ὥρμησαν ὅπῃ
τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πο-
λιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ
φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν,
εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαχειμάντων σφᾶς F
αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὸ τειχῶν ἐπειρῶντο. πῇ δ' ἔν-
δοθεν προσπελάσειε μόνον, ἀδεὲς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος
τῶν ἐφεστώτων. διὸ σάμβροι δὴ τὰ θωράκια, καὶ τοὺς
πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λη-
στῶν ὅπῃ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. ὅτε δὲ νυκτὸς ὅτε ἡμέρας
διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσαν-
τες ἔνδον οἰμωγῶν ἀνδρία τροφῆς. τὸ δ' ἔνθεν, κα-
μάτῳ τοὺς πολιορκοῦντας.

Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter vrebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoresque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obseruantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

Κεφάλαιον λβ.

Κατὰ τούτους μανάημος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ κα-
λουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς δει-
νότατος, καὶ ὅτε κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνει-
δίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, superne hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Cap. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decére: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μάσαδαν. ἔνθα τοῦ ἡρῴδου τῆς βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χερώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπήεισιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γλιχόμενος ἤδη τῆς τυράννου κατέσεως, διέταττε τοῦ πολιορκίαν. ἄπορεία γὰρ ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος ἐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δ' ὑπόῤῥωθεν ὑφ' ἕνα τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρημνίσιν αὐτόν. ἔπειτα τοῦ ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιόντων δ' τὸ σημεῖον, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατασείεται, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν αὐτοκοδομημένον διεφαίνη. τοῦ γὰρ ὀπισθουλοῦ αὐτῶν προαισθόμενοι, τάχα καὶ τῷ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, διέτειχον ἑαυτοῖς ἕρυμα κατασκευάσαντες. οἱ μὲν ἀδοκήτως ἰδόντες, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένοι, κατέπληξε τοῦ. οἱ δ' ἔνδοθεν τοῦς τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν πρὸς αὐτούς. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὀνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πίστιν εἰ δοθῆναι. καταλιπόντες δ' τὸ στρατόπεδον ὡς εὐάλωτον, ὅτι τοὺς βασιλικοὺς ἀπέφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τ' μεριάμμιλλα. οἱ δ' πρὸς τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτοῦ κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ὑποσκευὰς ἁρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἕκτῃ γοργιαίῳ μηνὸς ἐπράχθη. καὶ δ' τοῦ ὑπῆσαν ὅ τε ἀρχιερεὺς Ἀνανίας πρὸς τὸν τ' βασιλικῆς αὐλῆς δεῖπνον ἁλισκεται, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖται σὺν ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ὑπεχόντες οἱ σασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν ἁλῷ φυγῇ. τὸν δ' μανάϊμον ἤτε τῶν ὀχυρῶν καταστροφὴ χωρίων, καὶ ὁ τῆς ἀρχιερέως ἀναίου θανάτος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὁμοῖ τοῖς σοφίσμασιν ἀπίπαλον, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπανίστανται δ' οἱ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἀ χρὴ ῥωμαίων ὑποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταστρέφεσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δεσπότῃ φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν σφᾶς τοι βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῶν ὑποπεπτώκεσιν, εἰ γὰρ καὶ δοι τινὰ τῆς ὅλης ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ προσήκειν, συντίθενται, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπιχειρεῖν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει προσκυνήσων, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ὁπλίτας ἐφελκόμενος. ὡς δ' οἱ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος ὅλος τὰς ὀργὰς λίθοις ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ῥᾳδίως ὅλῃ τῇ στάσει. πρὸς ὀλίγον δ' οἱ πρὸς τὸν μανάϊμον ἀπιόντες, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμήσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν οὐ πολὺς κατληφθέντων, ἔρευνα δ' τῶν ὑποκρυπτομένων.

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδράντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου τοῦ πρὸς μαναήμῳ καὶ γένους, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς κρυπτόμενον ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ἐπισημότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλύσαι τὸν πόλεμον οὐκ ἐδόκουν, ἀλλ' ἀδεέστερον πολεμεῖν, μαναήμου ἀπηρκέσαν. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στασιώταις εἰδόσιν τὴν πολιορκίαν ἀναβαλοῦντος, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔδοξε δὴ καὶ τῷ ῥωμαίων ἐπάρχῳ, διαπέμπονται πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτήσιν ἀναδώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς, γοργίωνά τε νικομήδους υἱὸν, καὶ ἀνανίαν σαδδουκὶ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθῃ, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡμυμένων κατῆγε τοὺς στασιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ὅτε ἐπεχείρει τὴν στάσιν ὧν αὐτοῖς, ὅτε ἐνέφαινεν ὑπόκλειν. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τὰς θυρεὸς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, αἴρουν ὅτε ἀμυνομένους, ὅτε ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲ ὅπως ἀνέσφαγησαν ἅπαντες, πλὴν μετίλιος. τοῦτον δὲ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι πολλοῦ μὴ ἰουδαΐσαι ὑποχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν οὐ κοῦφον. ἐν δὲ ἀπλέτῳ δυνάμεως ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόκει. καὶ κατιδόντες αἰτίας κατὰ ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ οὗ δαιμόνιόν τι μείζονα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἐκ ῥωμαίων ἀμυναν, ἐπέσθοιτο δημόσια. καὶ πλήρης μὲν κατεφείας ἦν ἡ πόλις. ἕκαστος δὲ τῶν μετείων ὡς αὐτὸς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δώσων ἐτετάρακτο. ἐν δὲ σαββάτῳ συνέβη προχθὲς τὸν φόνον, ἐν ᾧ δὴ καὶ τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων, ἔργων ἔχουσιν ἐπιεικείας. τὴν δὲ αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, αἱρέσιν καισαρεῖς τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ὁπόσφαγῆναι μὲ ὑπὲρ δισμυρίους. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ δὴ τοὺς διαφεύγοντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δισμυρίους εἰς τὰ νεώρια.

A paucique ex eis clàm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixit, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes scuta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circuncisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidē amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas redditurí, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Πρὸς δὲ τοῦτοις ἐν τῇ καισαρείᾳ πληγὴν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγειοῦσαν, καὶ διαμεμιαμένης, τούς τε κόσμους τοῦ σύρων, καὶ τὰς παρεχείς ἐπορθοῦσαν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε καὶ γεβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρεσιν καὶ ἵππῳ, καὶ τὴν γαυλανίτιδι παραπεσόντες, τὰς μὲν κατατρεψάμενοι, τὰς δὲ ὑποπρήσαντες,

Eodem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum vicosac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt

Cap. XIX. De Iudæorū maxima strage Cæsaræ & in omni Syria.

& in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præueniissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Glorioſior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena eratinenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa fine suspicionem facientibus: diebus quidem securis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insigniſſimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis,

ἐχώρουν ὅπῃ κέδασαν τ̃ τυρίων, κ̀ πτολεμαΐδα, γάζαν τε κ̀ καισάρειαν. ἀπίσχε ἡ ὑδὲ σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτ̃ ὑδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅπῃ ταύτας πυρπολήσας, ἀνθηδόνα τ̀ γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ ἡ ἐκεῖ ἐκάστων τούτων τ̃ πολέμῳ ἁρπάζοντο κῶμαι, κ̀ τ̃ ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. ὁ μὲν οἱ σύμπαντες τ̃ ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπέκτεινον, ἀλλὰ κ̀ αὐτοὶ τοὺς ἐν τ̃ πόλεσι λαμβανομένους ἀπίστατον, ὁ μόνον κατὰ μῖσος ὡς πολεμίους, ἀλλ' ἤδη κ̀ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ ἡ ὅλην τὴν συρίαν ἐπέσχε ταραχή, τ̀ πᾶσα πόλις εἰς δύο διῃρητο στρατόπεδα. σωτηρία ἡ τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. κ̀ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς ἡ νύκτας δέος χαλεπώτερος. ἀπιστοῦντο γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, κ̀ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ἔτε αἴρειν τὰς χεῖρας ὑπέμενε, κ̀ μεμιγμένον ὡς ξενικὸν ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. προυκαλεῖτο ἡ ὅπῃ τὰς σφαγὰς τ̃ διαφόρων, κ̀ τοὺς πάλαι ἀφανεστάτους ἐξ ὀνείδους, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τ̃ ἀναιρεθέντων ἀδίκως διήρπαζον, τ̀ καθάπερ ἐκ τ̃ διατάξεως τὰ σκῦλα τ̃ ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἐνδοξότερον τὸν ὁπλεῖσα κερδάνας, ὡς κατισχύσας πλείονα. ἦν ἡ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεσταὶ ἀτάφων σωμάτων, κ̀ νεκροὺς ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύμνά τε μήτε τ̃ ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα κ̀ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα ἡ τ̃ ἐκάστῳ τετολμωμένων τὴν ὅπῃ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ.

Μέχει μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαί, κατεῖχον ἡ εἰς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίους ἐπιῤῥῶντο πολεμεῖν. ταξάμενοι γὰρ μ̃ τ̃ σκυθοπολιτ̃, κ̀ τ' ἑαυτ̃ ἀσφαλείας ἕν' ὀλιγώρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρουν. ὑπεπλήσθη ἡ αὐτ̃ κ̀ τὸ λίαν πρόθυμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, κ̀ μ̃ μεγάλης αὐτ̃ συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσωνται, πρὶν τ' ὅπως ἄσωσιν, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τ' ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, κ̀ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν ἐπιδείξασθαι, μεταβαίνειν ἅμα τὰς γυναῖκας εἰς τὸ ἄλσος. τ̃ ἡ ποιησάντων τὸ προσταχθὲν χωρεῖς ὑποψίας, δύο μ̃ ἡμέρας ἡσύχασαν οἱ σκυθοπολῖται, τ̀ πίστιν αὐτ̃ δελεάζοντες. τ̃ ἐξῆς ἡ νυκτὶ φυλακὴν στήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οὓς ἡ κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τ' ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους κ̀ ἑπτακισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον ἡ ἀφηγήσασθαι τ̀ τοῦ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν ἰῶ σαούλῳ τινὸς τ̃ οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ ἡ σώματος τ̀ τόλμῃ διαφόρων, ὅπῃ κακ̀ τ̃ ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. πρωΐαν γοῦν σὺν ἡμέραν πολλοὺς μ̀ ἀπαρῶν τ̃ πρὸς τῇ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ξεπόμπους ἡ πολλάκις αὐτοὺς ἔπεμπε, μόνος ἰῶ ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. ἐπεῖρχεται ἡ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τ̃ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ ἐφεικότες οἱ σκυθοπολῖται

κατ-

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, ἀπασάμενος τὸ ξί- A
φος ἐπ' ὀλίγα μὲν ἔφερεται τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ
πλῆθος ἀνίλυτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπαθῶς ἀξιά
γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσού-
τῳ φόνῳ συγγνῶν τὴν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν ὑπερωσά-
μην. τίνα γὰρ οἷς ἄπιστον μὲν ὅλως εὗρη τὸ ἀλλό-
φυλον, πιστὸν δὲ εἰς ἕκαστα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὲν ὡς
ἀναγὴς χερσὶν ἰδίαις. ὁ γὰρ πρέπον ἐν τῇ τῶν πολεμίων.
τὸ δὲ αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τῶν μιάσματος ἀξία, καὶ
πρὸς ἀνδρίαν ἔπαγνος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὸ ἐμὸν B
αὐχήσῃ σφαγιὸν, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι.
ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεινὸν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι
περιεσκέψατο τὰ ἑαυτοῦ γλυκέα. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα
καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πολιᾶς
ὑπασπασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν ἃ ἄκουσαν
τὴν μητέρα, καὶ δὴ τούτοις τῷ τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα,
μονονουχὶ ὑπαντιόντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ ἀποδόντος C
φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τὴν γλυκεάν,
καὶ περίοπτος ἑστὼς τοῖς σώμασι, τῷ τε δεξιᾷ ἀνα-
τείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὸ ἑαυτοῦ σφάγιον
ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν
σώματος, καὶ ψυχῆς εὐτόλμημα. τὸν δὲ πρὸς ἀλλοφύλους
πίστεως ἕνεκεν, ἀκολούθοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς
δὲ τὸν ἐν σκυθοπόλει φθορέα, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο
τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ὑπὲρ D
δισχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους αἰεῖ-
λον, ἔδησάν τε ἅμα ὀλίγους. καὶ τύριοι μὲν συγγνώ-
σαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεσύρων. ἱππηνοί
τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπε-
σκλάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς ἐκ φυλακῶν εἶχον. αἵτε
λοιπαὶ πόλεις τὸ συεῖας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊ-
κὸν ἢ μίσους ἢ δίους εἶχον.

Κεφάλαιον λε'. E

Μόνοι δὲ ἀπόχειοι καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφεί-
σαντο τῶν μετοικούντων, καίτε αἰεῖλεῖν τινὰ ἰου-
δαίων ὑπέμειναν, ἔτε δῆσαι, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτε-
ρον πλῆθος, ἐφορῶντες αὐτοῖς πρὸς τὰ κινήματα, τὸ
πλέον δ' ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ἀδίκως ἑώρων νεω-
τερίζοντας. μεσηνοί τε ἔτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐ-
πλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας πρέ-
πεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σωφρόνως δὲ καὶ τὰ ἀγρίωπα βα- F
σιλείαν ὑπεβάλλετο καὶ ἰουδαίων. αὐτὸς δὲ ἐπεπόρευτο
πρὸς κέσιον γάλλον εἰς ἀπόχειαν, καταλελοίπει δὲ
διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τέκμωρ νόαρον,
σοέμῳ τῷ βασιλεῖ πρεσβύτου καὶ γηρᾶς. ἦκον δὲ σὺν τῷ
βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ καὶ γῆρας
καὶ σωφροσύνην τὸ πολιτικὸν δοκιμώμενοι, ἅπαντα αἰτούμε-
νοι, ἵνα εἴη γηραιοῖς κίνημα καὶ θεῖ σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων
φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος
ἐκ πέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν σπειρῶν τινας, ἅ-
παντας ἀναιρεῖ, θαλπόσας μὲν τοῦργον δίκαν τῶν ἀγείπ-
που γνώμης, δίκῃ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμο-
φύλους ἐλόμενος ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus pro- B priis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX. De Iudæorũ alia grauj cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasseni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam atma-

tos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto præſidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eiſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendā, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non ſolùm interficerent, ſed etiam bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus concurrentes

A διετέλει τε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὅλον ἀνομῶν, μέχρι πυθόμενος ἀγρίππας, αἰδεῖν μὴ αὐτὸν ἰδίᾳ δόξαν σέμνον, ἔπαυσε ὃ τὸ ὀπίζοπης.

Κεφάλαιον λς'.

Οἱ δὲ σασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν νύμφεος, καθύπερθε δὲ ἦν ἰουδαίοις ἐπιχώριος, τοῖς μὲν φρουροῖς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέβαλον εἰς γῆν. καὶ δὴ καὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ πρὸς ἐν μαχαιρῶν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπειθον τοῖς φρουροῦσιν ῥωμαίοις ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ ἀσφαλῆ σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν δύλαβηθέντες συνέθεντο πρὸς αὐτοὺς ἐκχωρήσειν ὑποσπονδοι, καὶ λαβόντες τὰ πρὰ ἀσφαλῆ δόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴ κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. καὶ δὴ τινὲς ἀλεξανδρεῖαι, ἀεὶ μὲν καὶ ἐν σώσις πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' ὧν χρησάμενος προθυμότατοις κατὰ τὴν αἰγυπτίων ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, γέρας τε συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τινὰ πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ ἀσφαλῆ ἔχων, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἧττον ὀλισθαίνωσι τὴν ἀλλοφύλων, καὶ χρημάτιζεν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἴγυπτον, ἔτε καίσαρ ὁ πρῶτος, ἔτε τὴν μετ' αὐτὸν τις ἐπέμενε τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τὴν ἡμέραν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολαζόντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ ὡς καὶ ἀσφαλῆ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραχτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐν δὴ τῇ ἀλεξανδρέων ἐκκλησιαζόντων πρεσβείας ὅτι νέρωνα, συνερρύησαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδόντες δὲ αὐτοῖς οἱ ἀφορῶσι, ἀσαχρῆμα ἀνέβοων, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον ταῖς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἕσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες, ἦρθη δὲ πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὅτι τάχους. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν σὺν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτανδρον. καὶ ἔφθησαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοῖς θυμοῖς αὐτῶν ἐπέκοψε πιθανὸς ἀλεξανδρεὺς ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. ὃ μὲν οὖν ὅτι μάλιστα τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλευάζοντες δὲ τῆς ἀπλήστως οἱ στασιῶδεις ἐβλασφήμουν τὸν πρέσβιν. καὶ ὃς ἐνουθέτει, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὰ κατὰ τὴν πόλιν ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας ἐκ τῆς ἰουδαίων ὅλεθρον ἐκ λιβύης. ἐπέτρεψε δὲ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες

εἰς τὸ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῳκίσο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, ἐμίμνησκον δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοὺς ἀμφὶ αὐτὸν ὡπλισμένους αὐτοῖς παρατάξαντες, μάχει πλείστῃ μὲν αἱτέχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, αἰδὴν διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τοῖς μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένοις, τοῖς δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένοις. ὑπεπίμπρασαν δὲ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι παρδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. ὅτε γοῦν ἅπαν ἔλεος αὐτοῖς, ὅτε αἰδὼς εἰσῆει γεγόντων, ἀλλὰ δίκη πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὅπλα λυθείη μὲν ἅπαντα τὰ χώρων, πίπλη δὲ μυριάδας σωρὸν θῆναι πεκρῶν. ὡμελείφθη δ' ἂν ὅτε τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ παρὸς ἱκετείαν ἔπεσον. καθικέσιος δὲ αὐτοὺς ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς Ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τὸ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῷ ἀλεξανδρέων δι' ἀφορμὴν μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῷ σώματων.

Κεφάλαιον λζ'.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. κέστιῳ δὲ ἤδη ἐπὶ πρεμεῖν ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον σῶμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτους, πεζῶν δὲ ἐξ ἀπείρας, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, αἱ πάσχα μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τετρακισχιλίους, ἓξ ἅπαντας, ἀρίστα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἐπέτο δὲ καὶ ὁ σόεμος μυρίους ξιφιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἓξ τὴ μοῖρα, καὶ τὸ πλέον ἕξ ἦσαν) προῆλθεν εἰς πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὅπλα συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἥττονες τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ προθυμίας, καὶ τῶν κατ' Ἰουδαίων μίσος τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλίσεσιν αἰτιπληροῦντες. συνεπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀγρίππας κέστιῳ, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῷ συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κέστιος ὥρμησεν ὅπως πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλὼν, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διορίζει δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τὴ πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν. καταφοβηθέντες γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καὶ τοῖ θαυμαστοῦ κάλλους ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν τύρῳ καὶ σιδῶνι καὶ βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπῖπον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴ πτολεμαΐδα. προσῆλθον δὲ τῇ ἁρπαγαῖς ἐπὶ τὸν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὑποκεχωρηκότα συνίεσαν κέστιον, τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ δὴ διχιλίους αὐτῶν διέθθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῆς στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς ἰόππην, προσάξαι εἰ μὲν ἐκβαλόντες δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοίντο τὴν ἔφοδον, προεμάχεσθαι αὐτόν τε, καὶ τῶν ἄλλων δύναμιν. τὴν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquandiu quidem restiterunt: semel verò in fugam versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij sub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque succenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperissent: cùm neque illos, aut infantum misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat: quinquaginta verò congesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorúmque misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Cestio.

CEstio verò iam quiescendum esse non videbatur, infensis vbique Iudæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: insuperque regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, sagittarios omnes; Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus sequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréque sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores; quod autem scientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoque Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cúmque offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidum, quamuis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cutsu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatísque etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: in Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quam cæterorum militũ præstolarétur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabattenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII. De pugna Cestij cõtra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, amplius verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphaci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dictum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ nèdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δὲ

A ἀμφοτέρωθεν αἱροῦσι τὴν Ἰόππην ῥᾳστώνης. καὶ μηδὲ φυγεῖν φθάσαντας τὴν οἰκείαν, ἐκ ὅπως ὡπλισμένοι ἀμύνασθαι πρὸς μάχην ἐμπεσόντες ἅπαντας αὐτοὺς σὺν τοῖς γυναιξὶν. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων τετρακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν ὁμόρον τῆς Σαμαρείας τοπαρχίαν Ναβατηνὸν ἐπαρχίαν, ἔπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων, οἱ τὴν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, καὶ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δὲ τὴν Γαλιλαίαν ἐστείλε κέντιος γάλλον ἡγεμόνα τῆς δωδεκάτης τάξεως, ὡπλισμένοις δύναμιν, ὅσην αὐτὸς ἔφη πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τέτον ἡ καρτερωτάτη τῶν Γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ' εὐφημίας ἐδέξατο, καὶ πρὸς τὴν τούτης εὐβουλίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δὲ στασιῶδες καὶ ληστρικὸν πᾶν ἔφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τῶν Γαλιλαίας ὄρεος, ὃ κεῖται μὲν ἀπέναντι τῆς σεπφώρεως, καλεῖται δὲ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τὴν δύναμιν. οἱ δὲ ἐπὶ πολὺ μὲν ἦσαν ἄνωθεν δεξιοί, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἐδέχοντο προσιόντας, καὶ πρὸς ὀλίγον αὐτοῖς ἀπέκλινον. ἐμβαλόντων δὲ καὶ ὑμομφίως τοῖς ὑψηλοῖς, ἀντέβλεπτο τάχιστα, καὶ ἔτε γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συστάδην ἔφερον, ἔτε οἱ τῇ ἕξοπῃ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγοις μὲν ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἁλῶναι, ἀναιρεθῆναι δὲ ὑπὲρ χιλίους. γάλλος μὲν οὖν ὡς ἐδὴν ἐώρα τὴν γαλιλαίαν νεωτερίζομένην, ὑπέστρεφε μὴ τὰ στρατιᾶς εἰς καταφρόνησιν. κέστιος δὲ μὴ πᾶσι τὰ δυνάμεως αἰσθόμενος, ἐνέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ συνθόμβους ἔν τινι πύργῳ ἀφανεῖ καλουμένῳ, συμπεσεῖσθαι ἐδόκουν δύναμιν ἐκ ὀλίγην, παρεῖπεμψε τοὺς συμβαλουμένους. οἱ δὲ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δείσαντες τοὺς ἰουδαίους διεσπάσαντο. ἐπελθόντες δὲ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἔπειτα δὲ τῆς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα παρελθών, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν καταλαμβάνει. δόξαν γὰρ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δὲ τοὺς φανέντας διαφθείρας, καὶ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει παρόσον, καὶ δὴ βαιθωρῶν ἀναβαίνει, στρατοπεδεύεται κατά πνα χῶρον γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι καταδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ὅπλα, καὶ μέγα τῷ πλήθει θαρροῦντες, ἄτακτοι καὶ μὴ κεκευγῆς ἐξετάσαντες ὅτι τῶν μάχῃ, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδος ἕνεκεν λαβόντες. ἦν γὰρ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκεύμενον σάββατον. ὁ δὲ ἐνθουσιάσας αὐτοὺς τῆς δεισιδαιμονίας θυμός, ἐποίησε πλεονεκτῆσαι καὶ κατὰ τῶν μάχῃ. μὴ τοσαύτης χρῶ ὀργῆς τοῖς ῥωμαίοις ἐνεγκεῖν, ὡς ἀθρόῃ τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ δὴ μέσων χωρῶν διαιρεθῆναι. εἰ δὲ δὴ τῆς μὴ καλαισθέντος τῆς φάλαγγος, οὔτε ἱππεῖς ἐναπελθόντες ἐπήμυναν, καὶ τῷ πλέον τὸ μὴ σφόδρα κάμνον, κἂν ἐνέδυσαν ὅλῃ τῇ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δὲ ῥωμαίων πεζῶν πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοί,

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῷ δὲ ἰουδαίων, δύο μὲν ἐς τοῖς εἴκοσι. γνωριμώτατοι δὲ αὐτῷ ἐδόξαν οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς ἀδιαβιωνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε καὶ κενεδαῖος, μετ' ὃς ὁ πετραῖτης νίγερ, & σίλας ὁ βαβυλώνιος, αὐτομολήσας ἐκ τοῦ ἰουδαίοις ἀγρίππα τοῦ βασιλέως. ἱππεὺς δὲ ἦν παρ' αὐτοῖς. καὶ τοσοῦτον μὲν οὖν ἀνακωχήσαντες οἱ ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ὑπέστρεφον κατόπιν ἤδη τοῖς ῥωμαίοις ὄντι τοῦ βαθυφρῶν ἀπόντος, πρεσβευτὰς δὲ ὁ τῶν γωμέων σίμων πολὺ τῆς ἡσυχίας ἀπαράξας, & εὐχὰς τὸν σεβυρόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μείναντες δὲ τὴν λοιπὴν καὶ χώραν ἕξιν ἡμέρας, οἱ ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς πρόσοδους, ὅπλοι τε ἦσαν ὡς πρεμάσοντες ἄρξασθαι τῶν ῥωμαίων ὁδοιπορεῖν. ἔνθα δὴ κατιδὼν ἀγρίππας ἐδεῖτο τῶν ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλῆθος τε ἀπείρου πολεμίων τῶν ὄρη κατεχόντων, ἔκειντο ὑποπτεύσαντες τὴν ἰουδαίων λόγους. ἢ γὰρ πάντας πείσειν κατὰ θέσθαι τὸν πόλεμον, ἢ τὴν ἐναντίαν ὑποστῆσαι τὸ μὴ συμφέροντος.

Κεφάλαιον λπ.

ΕΠεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρίμους ἐκείνοις; βορκαῖον τὸν τῆς φοίβου, & δέξιππον τὸν τῆς ῥωμαίων ἀσφαλῆ πρόνοιαν ποιούμενον. & συγγνώμην τῆς ἁμαρτημάτων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες δὲ οἱ στασιασταί, μή τι αὐτὸ τὸ πλῆθος ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλητα, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πρεσβεύοντας ὥρμησαν ἀπελεῖν, πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸ μὲν φοῖβον διαφθείραν, ὁ δὲ βορκαῖος ἐξωθεὶς, ἔφθη διαφυγών. τὸν δῆμον δὲ τοὺς ἐπαγαναχτήσαντας, λίθοις καὶ ξύλοις παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνέλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΕστιος δὲ τὸ πρὸς ἀλλήλους αὐτῷ παρασκευὴ δύναμιν ἰδὼν εἰς ὅπλισιν, ἅπασαν ἐπῆγε τὴν δύναμιν, πρὸς ἑξαπέντας μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν. στρατοπεδευσάμενος δὲ ὅπι τὴν καλουμένην σκοπὸν, διέχει δὲ ἑξῆς ἀπὸ τὸ πόλεως σταδίους, ἔσπευδε μὲν ἡμέρας ἐπιχειρεῖν τῇ πόλει, τάχα τι καὶ παρὰ τὴν ἔνδον ἐλπιζόμενος παρασκευὴν, εἰς δὲ τὰς πρώτας κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτου πολλοὺς διαφῆκε τὸ στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥτις ἦν ἕβδομος ἀφ' ἧς ἐστρατόπεδευε μηνὸς, διατάξας τὴν στρατιὰν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασιασταῖς ἐμφρουρος ἦν. οἱ στασιασταὶ δὲ τὸ πάξιαν τῶν ῥωμαίων κατιδόντες, τὸ μὲν ἔξω μερῶν τῆς πόλεως εἶκον, εἰς δὲ τὸ ἐσώτερον, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρησαν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπερεπάρθη τῇ τε ἐζεθὰ καλουμένῃ ἀγορᾷ, καὶ τὴν καινόπολιν, καὶ τὸ καλούμενον ξύλων ἀγορᾶν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἐστρατοπεδεύσατο. κἂν εἰ μὲν ἠθέλησε κατ' αὐτοῦ ἐκείνου τὸ ὠθεῖν εἰτὸς τοῦ τειχῶν βιάσασθαι, παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν ἔχε, καὶ τὸ πόλεμον συνέβη καταλυθῆναι. ἀλλὰ δὲ ὅπως ἐστασιάσθη ἀρχῆς τυραννος ἀρίστος, καὶ τὸ ἱππάρχων οἱ πλεῖστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου διαφθαρέντες, ἀπέστρεφον αὐτὸν τὸ ὁπλίζεσθαι, καὶ ἔδοξε τὸ αἰτίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ὅπι ἑαυτὸν μᾶλλον τρέποι, & ἰουδαίους ἀπροσδοκήτων συμφορῶν ἀπαλλαγὴν συνέπεισεν. ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀπανῶ τῶν ἰωνάθου παίδων πεισθέντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς παραδώσοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ καὶ πρὸς ὀργὴν ὑφεῖλεν, καὶ μηδὲν πάνυ πιστεύσας,

A cæteri equites erant : Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraites Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Gioræ filius Simon inuadit, multósque postremi agminis coactores laniauit : ac multos carros eum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum : neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

B

C

CAP. XXIV De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & fuga.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent : vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos : vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, seeum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt : nam Borcæus vulneratus effugit : populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cesserẽ partibus ciuitatis : & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem veniisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ita fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

D

E

F

G

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro dejectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere molichantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant; veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutíque nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos assecutí multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant : cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectíque agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisísque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ σασιασαὶ τ̃ θεοδοσίαν ἀφθόμενοι, τοὺς ὑφ' αὑτ̃ τὸν λαὸν ἀπὸ τ̃ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δ' ὀξαίτερ ὅπι τ̃ πύργων, τοὺς ἀποπειρωμένους τὸ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέραις πάντοθεν ὅπλ χρῆσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος λῃ ἡ θεσσβολή. τῇ δ' ἑξῆς ἡ αἰαλαβὼν ὁ κέστιος, τὴν τε ὅπλίκτων συχνὸς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ θεσάρχιον ὅπλ χειρεῖ κλίμακι τ̃ ἱερ̃. ἰσδ ἄροι δ' ὑπὸ τ̃ σοᾶς εἶργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρέσαντο τὸς τ̃ τείχ θεοσελθόντας. τέλος δ' τ̃ πλήθ τ̃ βελῶν ἀνακοπέντες ὑπεχώρησαν. τὴν δ' ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεὸς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατὰ τέτων οἱ κατόπιν ἄλλους, οἵτε ἑξῆς ὁμοίως, τ̃ καλεμένλν παρ' αὐτοῖς χελώνλν ἐφεάξαντο, καθ' ἃς τὰ βέλη φερόμενα, ἀφελιλίσθαντον ἄπρακτα. μηδὲν δ' οἱ σπεύδοντες κακόν, τὸ τεῖχος ὑπόρυσσον, & τὸ ἱερὸν τ̃ πόλλν ὑποπιμπράναι παρεσκεύαζοντο. ἔνθ' δὴ τοῖς σασιασαὶ ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δ' πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ̃ πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον σωέβαινεν ὅπι τούτοις θαῤῥεῖν, καὶ καθ' παρεῖκοιεν οἱ πονηροὶ, θεσῆεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, & δεξόμενοι τ̃ κέστιον ὡς εὐεργέτλν. ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ θεσελιπάρησε, κἂν δι' ἑαυτ̃ τλν πόλν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δι' ἃς τοὺς πονηροὺς ἀπεσταμένος ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τ̃ ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

ΟΓεν κέστιος, ὅτε τ̃ τ̃ πολιορκεμένων ἀπήγαγεν ὅτε τὸ φρόνημα τ̃ δήμου σωεδών, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τὰς σπεῖρας, καὶ καταγνὺς ἐπ' ἐλπίδα πλείω τ̃ ἐλπίδων, ὡμολογώτατα ἀπὸ τ̃ πόλεως ἀπέζευξεν. θεὸς δ' τ̃ ἀδόκητον αὐτὸ ῥοπλὴ ἀναθαῤῥήσαντες οἱ λῃσαὶ, καὶ τὴν ὑσάτων ἐξέδραμον, & συχνὺς τ̃ ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μ̃ ἦν ἐν τῇ κ̃ τ̃ σκοπὸν σπεύδοντα αὐλίζεται κέστιος. τῇ δ' ὑπιόσῃ θεοσπίπτω χωρεζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, & τὺς ὑσάτους αὐτῷ θεοκειμένους διέφθειρον, κἀθ' ἕτερον δ' τ̃ ὁδ̃ θεοϊόντας ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δ' ὑπισραφλῶσαν θεὸς τοὺς κατόπιν πεζώσκοντας ἐθάῤῥυν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κ̃ πλευρὰν ἐγκειμένους, αἰσχύνην ἐχ ὑπομένον, αὐτοὶ μ̃ ὄντες ἀρεῖς, καὶ διδοικότες τ̃ τάξιν διαφθᾶν, τὺς δ' ἰουδαίους ὁρῶντες κύφους, & θεὸς τὰς ὑπερβολὰς δύκολους. ὥστε σωέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακὰ δαν μηδὲν ἀντιβλάπτειν τὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλλν δ' τ̃ ὁδὸν παόμενοι, καὶ τ̃ φάλαγγος ἐκπεσόμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς λῃ ὡρίσατο μ̃ στρατάρχης τάγματος ἕκτου, λογγῖνος δ' χιλίαρχος, ἔπαρχος δ' ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπι τὸ θεότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τ̃ σκευῶν ὑποβαλόντες. ἔνθα δύο μ̃ ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ ζίτῃ δ' πολλῶν πλείους τὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεσὰ ἰουδαίων, ἕλνα καθ' ἑαυτὸ τε βεαδίνων, καὶ ἐαὶ ὅπλμένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δ' σωτερα χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τ̃ στρατιαὶ αἰθίλκοντα πεικόπειν θεοσταξε. διαφθαρέντων δ' τῶν ὁρέων, καὶ τ̃ ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανὰς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπῃ χρεία παρειχοντο, καὶ μάλιστα δεδοι- A
κότες μὴ ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἁλῶσι, παρῆγε τὴν δύ-
ναμιν ὅπῃ βαθυώρους. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ μὴν τοῖς δύ-
ρυχωρίας ἧττον ἐπέκειντο. συμπλησθέντων δὲ εἰς τὴν
καὶ στενὰ καταβάσιν, οἱ μὲ φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς
τῆς ἐξόδου, ἄλλοι ἢ τοῖς ὑψάτοις κατωθοῦντες εἰς τὰ φά-
ραγγα. τὸ δὴ πᾶν πλῆθος παρεῖχε θεὸν τὰ αὐχένα
τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν.
ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανούντων παρεμπεσεῖν ἑ- B
αυτοῖς, ὑπισφαλέστερος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν.
ὅτε γὰρ ἐν τάξει καὶ τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἁλλό-
μενοι, καὶ τὸ παρόντας ὅπῃ τοῖς πολεμίοις ἱππάσιμον
ἦν ἰδεῖν. τὸ δὲ ὅπῃ θάτερα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς
ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ὅτε φυγῆς τόπον, ὅτε
ἀμυνῆς εἶχον ὑπόνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας
ἐπ' οἰμωγὴν ἐτρέποντο, ἐς τοῖς ἐν ὑπογνώσεσιν ὀδυρ-
μοί. αὐτήχει δὲ αὐτοῖς, τὸ παρὰ ἰουδαίων ἐγκέ-
λευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμέ- C
νων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἥρπασαν τὴν ἅμα κα-
τίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲ
εἰς τὴν βαθυώρων κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὸν
κύκλῳ παρεχόντες, ἐφεύρεσιν αὐτῆ τὴν ἐδόξον. ἔν-
θα δὴ κέστιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑπονοῶν, δρασμὸν
ἐβουλεύετο, καὶ δυσχείνας τοὺς δύσψυχοτάτους στρατιώτας
εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ἐχυρώμασι, παραστάσας D
ἀναβάντας, σημαίας τῆ ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλά-
κων ἰσῶν, ὅπως οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἴωνται τὴν δύνα-
μιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀνα-
λαβὼν, ἡσυχῆ τεσσαράκοντα παρέσεισι σταδίους. ἑωθεν
δὲ ἰουδαῖοι καταδύντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῆ, ὅτι
τοῖς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἔδεσμον, κἀκεί-
νους μὲ ταχέως κατηκόντισαν, καὶ δίωκον δὲ τὸν κέ-
στιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ἐν ὀλίγον παρεληλύθει, καὶ
σπουδαιότερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὥς τε τοὺς στρα-
τιώτας ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε ἑλεπόλεις, E
καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῆ ἄλλων ὀργάνων
καταλιπεῖν, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐ-
χρήσαντο κατὰ τῆ ἀφέντων. παρῆλθον δὲ τοὺς ῥω-
μαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔνθεν
ὡς ἐ κατελάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς
ἦραν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ἀπολειφθεῖσαν
λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν
ἐπανῆλθον ἅμωυ, αὐτοὶ μὲ ὀλίγους ὑποβεβλημένοι
πανδήμοις, τῆ δὲ ῥωμαίων καὶ τῆ συμμάχων πε- F
ζοὶς μὲ τετρακισχιλίους ἁρπάσαντες. ἱππεῖς δὲ, ἑξα-
κοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲ οὖν ἐπράχθη δίου
μήνος ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆ νέρωνος ἡγεμονίας. μὴ
δὲ τῶν κατὰ συμφορὰν, πολλοὶ τῆ ὀπιφανῶν ἰουδαίων,
ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως.
κοσ ὄβαρος οὖν καὶ σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῆ
ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὑπὸ ἀγρίππα τῆ βα- G
σιλέως, ἀλαθραίτως ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέ-
στιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις καὶ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν πο-
λιορκηθεὶς ἀπίπας, ὑποφυόμενον τῶν φυγὴν, αὖθις ὡς
ὑπὸ τῆ στασιαζόντων διεφθάρη, δηλώσομεν. κέστιος δὲ
τοῖς περὶ σαῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέστειλεν εἰς ἀχα-
ΐαν πρὸς νέρωνα, τῶν τε αὐτῆ δηλώσοντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per itineris iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus muri. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullúsque locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletúsque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuósque spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodũ à seditiosis interemptus sit aliàs indicabimus. Cestius autẽ Saulum & cæteros in Achaiã ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli causas deriuaturos in Florum. sperauit A enim, & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc autem Damasceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes opprimere studuerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter suspiciones meditabantur) facilem quidem sui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres suas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit B eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggressi, vna hora sine metu iugulauerunt. Qui verò Cestium fugauerant, in Hierosolymam reuersi, quos adhuc Romanorum studiosos inuenissent, partim vi, partim blanditiis sibi etiam sociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex C Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatibus præposuerunt: quod & ipsum tyrannidis superbia viderent efferri, eiúsque studiosos sine imitatores, satellitum more versari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque astutia persuasit populo D vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Iesum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem posita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Iosephus filius Simonis, & E trans flumen Manasses, & Tamnam Iohannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusque Galilææ Iosephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisque res sibi creditas administrabat. Iosephus autem cùm in F Galilæam venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolẽtiam: multa sciens ea confici posse, licèt in aliis peccauisset. Deinde considerato, quòd potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem verò multitudinem si pleraque per indigenas & consuetos fieri præciperet, LXX. de senioribus eius gentis prudentissimos elegit: eósque rectores totius G Galilææ constituit. VII. verò per singulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia causásque capitales ad se referre iussit, & illos LXX. Cæterum dispósito per ciuitates iure quo inter se vterentur, etiam quemadmodum extrinsecus tuti essẽt animaduertit:

κὴ τὰς αἰτίας τῦ πολέμυ ζέψοντας εἰς φλῶρον. τῇ γὰρ ἐπ' ἐκεῖνον ὀργῇ, καθίσφ κὴ τοὺς ἑαυτῦ κινδύνους ἠλπισεν.

Κεφάλαιον μα.

Κἀν τύτῳ δαμασκηνοὶ τ τῆ ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίας ἀνελεῖν ἐπεχείρησαν. ἔκ τε γὰρ εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους ἀφ' ἧ τ ὑποψίας τῦτο προσμαρτυσάμενοι, ῥᾴστην τ ἐπιχείρησιν ἐδόκουν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἁπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπερηφανίας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μάλιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τὰς δ' ἰουδαίους, ὡς ἂν ἐν ξενῃ χωρίῳ τ ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, κὴ πάντας ἀόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφάλαιον μβ.

Οἱ δ' ἀπὸ τ διώξαντες τ νέσιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοῖς μὲ βίᾳ τ ἐπὶ ῥωμαϊζόντων, τοῖς δὲ πρόθυμοι προσήντο, κὴ σωαθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τὸ πολέμυ πλείονας. ἦρέθη δὲ ἰώσηπος υἱὸς γορίωνος, ἔκ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆ τε κὴ τὴν πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, ἔκ μάλιστα τὰ τείχη τ πόλεως ἀνεγείρειν. τ δὲ τῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καίπερ ὑφ' ἑαυτῷ προπεμπόμενον τὴν ῥωμαίων λείαν, κὴ τὰ ἁρπαγέντα νέσιν χρήματα, πρὸς οἷς πολλὰ τῆ δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἐκ ἐπόησαν τ χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, κὴ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γὰρ μὴν, ἥτε χρεία τῆ χρημάτων, κὴ τροπὴν ὧν ἐλεάζαρος, ἐκωφελήθη τ δῆμον, ὥς τε αὐτῷ πειθαρχεῖν πρὸ τ ὅλων. εἰς δὲ τ ἰδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῆ ἀρχιερέων ἕνα, κὴ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέον. τῷ δ' ἄρχοντι τότε τ ἰδυμαίας νίγερ, ἦν δὲ ἐκ τ πρὸ ἰορδάνυ περαίας, διὸ ἔκ περαίτης ἐπεκαλεῖτο, προστάττειν ὑπετάσσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἡμέλουν δὲ καὶ τ ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲ ἰεριχῶντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τ περαίαν μανασσῆ, θαμνᾶ δὲ τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσπεκλήρωτο δὲ αὐτῷ λύδδα, κὴ ἰόππη, κὴ ἀμμαοῦς. τ δὲ γοφνιτικῆς κὴ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίᾳ ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδείκνυται, ἔκ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίᾳ. προσῆσαν δὲ τῇ τύτε στρατιᾷ, κὴ γάμαλα, τῆ τύτης πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆ μὲ οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε προθυμίας ἢ σωέσεως, διῴκει τὰ πεπισμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τ γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας τῆ ὑπηκόων, εἰδὼς ὅτι πολεῖσα ταύτη κατορθώσει, κἂν τἆλλα σφαλερὰ ᾖ. συνιδὼν δὲ ὅτι τοῖς μὲν δυνατοὶ οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τ ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων κὴ συνήθων τὰ πολλὰ προστάσοι, τῆ μὲν γραμμάτων ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ὑπελέξας ἐκ τῦ ἔθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῆ δυτελεστέρων διαφορῶν. τὰ δὲ μείζω προφέρεσθαι, ἔκ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, ἔκ τοὺς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆ κατὰ πόλιν, ὅπλα τὸ ἔξωθεν αὐτῆ ἀσφάλειαν ἐχόρει.

κὴ γ-

καὶ γενόσιον ῥωμαίοις προβαλοιῶτας εἰς τὴν γαλ- A
λαίαν, τὰ πιτήδεια τῆς χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα,
καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ περιχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ
στρὼ, τόπι ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχαίας,
καὶ τιβεριάδα. προὶς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς ἡλιωπολίτην
λίμνην ἀπόλαμα, καὶ τὸ κάτω καλουμένη γαλιλαίαν
ἐπετείχισατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τήν τε προσα-
ρουμένη ἀχαβάρων πόλιν, καὶ σὲφ, καὶ ἰαμνίθ, καὶ
μηρών. καὶ δὲ τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειάν τε καὶ σω-
γάνην, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνοις δὲ σεπφωρείταις B
ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι, χρημάτων
τε δόξης ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμως δὴ τὸ πόλεμον
δίκα προσαγομένους. ὁμοίως δὲ καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ
λευίου υἱὸς, καθ' ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαν-
τος. τοῖς δὲ ἄλλοις φρούροις αὐτὸς ἅπασι συμπέμπων ἅ-
μα καὶ προσάξων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ
τῆς γαλιλαίας ὡσεὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς C
πάντας, ἔκ τε τῆς συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγ-
κατασκευαζόμενος ὠπλίζεν. ἔπειτα συνιδὼν αὐτὴν
τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν μεγεθυνομένην, δι' πειθεῖα μᾶλλον
καὶ μελέτῃ τῆς ὅπλων, τὸ μὲν διδασκαλίαν ἀπείλῃ τῇ
χρείᾳ διαπομένην. τὸ δὲ δι' πειθὴς ὁρῶν προηγούμενον
ἐκ τῶν πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε
τὴν στρατιὰν, καὶ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιω-
τῆς δὲ, ἀπεδείκνυ δεκαδάρχους, καὶ τούτοις μὲ ὑπέτασσε δε- D
καδάρχας, καὶ ἑκατονταρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ
μὴν τούτοις ἡγεμόσι τάγματων ἀλλοτρίων ἀφηγουμέ-
νοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ὑφηγήσεις, καὶ σάλπιγγος
προσπλήσεις τε καὶ ἀναπλήσεις, προσβολάς τε πλευ-
τῶν, καὶ ἀναχωρήσεις, καὶ πῶς δεῖ προὶς μὲν τὸ κάμνον
ὑπερίφειν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐν δὲ τῆς πονοῦντι συνα-
μύνειν. ὅσα τε εἰς ὑπόμνημα ψυχῆς, ἢ καρτερίας σώ-
ματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ὥσπερ προὶς E
τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τὴν ῥωμαίων διατάξιαν δια-
γούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι προὶς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλ-
λὴν στόμαχος καὶ ψυχῆς ὑπόμνημα, πάσης ὀλίγης δεῖν
τῆς οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς
καὶ τὸ πόλεμον διατάξιας, καὶ προὶ ὑπατάξεως, εἰ τῆς
συνήθων ἀδικημάτων ἀποχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας,
καὶ ἁρπαγῆς, τοῦτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος
οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν βλάβην τῆς συνηθείας ἀπων. δοι- F
κεῖσθαι δὲ κάλλιστα τὰς πολέμους, παρ' οἷς αἰ ἀγαθὸν
τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατιώμενοι. τοὺς δὲ οἰκοθεν
φαύλους, μὴ μόνον τοῖς ὅπλοσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ
πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει,
καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς ὑπόταξιν αὐτῷ συγκεκρότητο, πε-
ζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ δισχίλιοι, καὶ πεντή-
κοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθο-
φόροι προὶ τετρακισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. ὁπλίτ-
ται δὲ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώ-
ματος. ἔτρεφον δὲ πολλοὶ τῶν μισθοφόρων τὴν ἄλλην G
στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν γὰρ καταλεγμένων ἑκάστη
τοὺς ἡμίσεις δὴ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοῖς λοι-
ποὺς δὴ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῆς ὁπλιτηδείων κατεῖ-
χεν, ὥς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν δι-
ῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀπιχορηγεῖσθαι τῆς
ὁπλίτης τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Perecho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iannitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quòd eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Rom. solent diuisit exercitum, plurésque fecit ordinum principes. diuersísque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebátque signorum disciplinas, & prouocationes reuocationésque buccinarum, & principia cornuum, & circũdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporísq; tolerantiam pertinerẽt, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vsquequaque Rom. referens disciplinam, & quòd cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tẽpore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturũ, si consueris delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perseuerebat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque singulæ quas enumerauimus, cùm mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem paruum, amplíorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, belloríumque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum caterua congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Ilíque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti cauerent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimáque argentea pocula, & aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Tarichęas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quía prædæ nullam partem

Κεφάλαιον μγ.

Διοικοῦντι δ' αὐτῷ τὰ κατὰ τὴν γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ὑπίβουλος ἀνὴρ ἀπὸ γαμάλων, υἱὸς λευΐου ἰωάννης ὄνομα. πανουργότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ὁπισήμων, ἐν δὲ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπάντων. πένης δὲ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κώλυμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δεινὸς δὲ πιθανῶς πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸν ἀπατᾶν, καὶ ταύτῃ καὶ τὸν φιλτάτων χεῖρας, ὑποκρινόμενος φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ὑπερθυμήσας μεγάλων, ῥέφων δὲ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὰ ταπεινῶν κατεργασμάτων. λῃστὴς δὲ ἰδίᾳ μονόζωπος, ἔπειτα καὶ σωσθείσαν εὗρε τὴν τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγῳ, θεσκόπων δὲ ἀεὶ πλείονα. φρενῖτις δὲ ἰδίᾳ αὐτὸν μηδένα θεσσαλαμβάνειν δύαλωτον, ἀλλὰ ῥώμῃ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀθρασήματι, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ διαφέροντας ἐξελέγχε. μέχρι γοῦν τεσσαράκοντα ἀνδρῶν σῖτος συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρείων χώρας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ κωμῆς φυγάδες ἦσαν, δι' ὧν ἐλπίζε πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετεώρους ὄντας ὑπὸ τῷ μέλλοντι πολέμῳ τοῖς πολλοῖς ἐσπαράσειν. ἤδη δὲ αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μειζόνων ἐφιέμενον, ἔνθεια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ἰώσηπον ὁρᾶν αὐτὸ σφόδρα χαίροντα τῷ δρασηείῳ, πείθει μὲν πρῶτον αὐτὸ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τὰ παρίδες, ἐν ᾧ πολλὰ ἀθρόα τῶν πλησίον ἐπέρθησεν. ἔπειτα σωθεὶς σκηνῇ πανουργοτάτῃ, ὡς ἄρα φυλάττοιντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς μεθορίας ἐξῃτήσατο. σωωνούμενος δὲ τὸ τυρίου νομίσματος, ὃ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, τέσσαρας ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ὑπάρχοντας τιμῆς ἡμιαμφορίου. ὕστερος δὲ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τότε εὐφορηκυίας, εἰς ἀπανίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μόνος, ἀπειρεόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς εὐθέως ἐχρῆτο κατὰ τὸν τῆς ἐργασίαν παρέχοντος. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειε τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγήσασθαι τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃσὰς παρατάξεν εὐτονώτερον ἐγχειρεῖν ταῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζοντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ διαχρήσαιτό που τὸν στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ φθειρῶντα τοὺς λῃσὰς, διαβάλοι πρὸς τοὺς ὑπηκόους. ἔπειτα διεφήμιζε πόρρωθεν, ὡς ἄρα παραδώσῃ ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα πρὸς κατάλυσιν ταὐδεὸς ἐπεσφαλματεύετο. καθ' ὃν καιρὸν ὑπὸ δαβαρίτῃ κώμης νεανίσκοι τινὲς τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, διεφθάροντες πτολεμαῖον τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης ὑπήκοον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελεῖς ἐσθῆτες καὶ ὀλίγαι, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χρυσοί τε ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δὲ διαθέσθαι κρύφα τὸν ἁρπαγὸν, πάντα πρὸς ἰώσηπον εἰς ταριχαίας κομισαν. ὁ δὲ μεμψάμενος αὐτῷ τὸ πρὸς τὰς βασιλικὰς βίαιον, πάντα τὰ κομισθέντα παρὰ τῷ δυνατωτάτῳ τῆς ταριχαίας ἀρχὰ, πέμψας κατὰ κράτος τοῖς δεσπόταις προσαγορεύμενος, ὃ δὴ

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μηδεμιᾶς τυχεῖν μείδος

ἀπὸ τῆς

ἐπὶ τῷ κακομισθίᾳ ἀγανακτοῦντας, ἅμα ἢ νὴ συν- A
σκευάμενοι τῷ Ἰωσήπου τὴν ἀγανοιαν, ὅτι μᾶλλον τοῖς
Ἐασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῷ χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς
κώμας αὐτῷ διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τὸν
Ἰώσηπον εἰς προδοτίν. ἐπλησαν ἢ καὶ τοὺς πλησίον
πόλεις ταραχῆς, ὡς περὶ τὸν τῶν δέκα μυριάδας
ὁπλίτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν
τῇ κατὰ Ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον
πολλὰ πρὸς ὀργὴν αἰτιώμενον, καὶ καταλεύειν, οἱ δὲ, B
καίειν τὸν προδότην ἐπεκηρύττοντο. παρῆν δὲ τοῖς
πολλοῖς ἰσχὺς, καὶ συὺ αὐτῷ ἱππεῖς τῆς ὑὸς Σαπφᾶ,
τότε ἄρχων τῆς Τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωμα-
τοφύλακες τοῦ Ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν τοῦ
πλήθους ἔφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς ἢ κοι-
μώμενος ἤδη προσφερομένου τοῦ πυρὸς ἐξανίσταται, C
καὶ παρακούοντων φεύγειν τῶν τεσσάρων οἱ παρέμει-
ναν, ἔτε πρὸς τὴν καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, ἔτε πρὸς τὸ
πλῆθος τῶν ἐφεστώτων καταπλαγεὶς, περιῤῥηξάμενος μὲν
τὴν ἐσθῆτα, καταπασάμενος ἢ τῆς
παφλῆς κόνιν, ἀποστρέψας ἢ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ
ἕδιον ξίφος ὑπωθήσας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῷ μὲ οἰκείως
ἐχόντων, καὶ μᾶλλον ταριχαιατῶν οἴκτῳ εἶχεν. οἱ ἢ ἀπὸ
τῆ χώρας, καὶ τῷ πλησίον ὄσοις ἐθάκει φορτικὸς ἐβλα-
σφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέ-
λευον, καὶ ταῖς προδοτικαῖς συνθήκαις ὁμολογεῖσθαι. D
προσελήφεσαν γὰρ ὅτι τῶ χρήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀφῃ-
σεσθαι τῷ ὑποτοπηθέντων, ἀλλὰ ὅτι συγγνώμης πρα-
γμᾶ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῇ ἢ
ἐλπίδι ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ
τυχοντῶν τοὺς ἀγανακτοῦντας καθ' αὑτῶ κατ' ἀλλή-
λων σπασάσαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν
ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθὲν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ
χρήματα, ἔτε ἀναπέμπειν ἀχρήστα προσηξύμην,
ἔτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ γένοιτό ποτε ἢ φίλον E
ἢ ὑμῶν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῇ κοινῇ βλάβην.
ὁρῶν ἢ ὦ Ταριχαῖ μᾶλλον τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφα-
λείας δεομένην, καὶ πρὸς τὸ κατασκευὴ τείχους χρή-
ζουσαν ἀργυρίου, δεδοικὼς ἢ τὸν τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἁρπασμοῖς, κατα-
σχεῖν ἠσυχῇ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν προσ-
βάλωμαι τεῖχος. εἰ ἢ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κεκομι-
σμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ ἢ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐ-
βουλευσάμην, κολάζετε τὸν διεγέτλην. ὅτι τούτοις F
οἱ Ταριχαῖται μὲν αὐτὸν ἀπέφηναν. οἱ ἢ ἀπὸ τῆ τι-
βεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐπῄεσαν, καὶ ἠπείλουν.
καταλιπόντος ἢ ἐκάτερα τὸν Ἰώσηπον, ἀλλήλοις δια-
φέροντο. καὶ εἶνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ὠπλισμένοις, ἦ-
σαν ἢ οἱ Ταριχαῖται ὡς τετραχισμένοις. παντὶ τῷ
πλήθει παῤῥησιαζόμενον ὡμίλει. καὶ πολλὰ τῆ προ-
τέρας αὐτῷ κατανοήσας, ἐν μὲ τῷ παρόντων Τα-
ριχαίας ἔφη τυχίζειν, ἀσφαλεῖσθαι ἢ ὅμως καὶ τὰς G
ἄλλας πόλις. ἃ γὰρ διορίσειν χρήσιμα, ἐὰν ὁμονοῶσιν
ἐφ' οἷς δεῖ πορίζειν, καὶ μὴ παρεξευνῶν τῇ τοῖ-
ζοντας. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῷ ἱππατηρύων
ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωρισμένον. διχίλιοι ἢ ἐπ' αὐτὸν
ὥρμησαν ἔτοιμοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δημόσιον
παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅτι τούτοις πόλιν

accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: pleroſque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum profilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque cernici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichеas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt supet his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrā munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, benè de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichearæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Taricheam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ tutæ sint ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moneantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis iratæ recedebat: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cámque se ille recto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum antè

Iosephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in summum tectum euasisset, compressio dextera strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia verò quæ iuberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qui secũ otiosè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omnium viscera nudata sunt. circunstabat autem B interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm subitò Iosephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam crescebat inuidia, alàtque nihilominus Iosepho molichatur insidias: morbóque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia C nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium &, vtensilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòst cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Iosephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas quem Iosephus custodiæ præposuerat, properè de insidiis ei scripsit: atque ille accepta epistola, noctúque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem D peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit. Ioannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quòd lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atque E ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in lintis desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensáque inde nauicula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas F consumeretur, nuncium suis misit, qui eos monerent, vt propriæ tantùm saluti consulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebat. sed ille priùs in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Iosephum confluebant, & cùm multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ὅπῃ τὸ τέγος, καὶ τῇ δεξιᾷ καταξείας τὸ θόρυβον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων ἀξιῶσι τυχεῖν. ὡς δὲ κατακύσειν ἅμα τὸ βοᾶς σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειαν. εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἱωάειμοι σὺν τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὴν αὔλειον ὅπλεισας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. ὡς εἰς ἡκεν ὁ τέως τὸ πλῆθος, διαμολογεῖσθαι μᾶλλον τοῖς εἰσελθοῦσι, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἀναπίνης αὐοίξας, ἡμιμεμύσις ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τε ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ὅπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σκηψάμενος γὰρ νόσον, ἱκέτευε δι' ὅπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ὅπως πέμψαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ὕπω γὰρ ὑπώπτευε τὸν ὅπιβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ ταπηδεῖαν ἰωάννῃ παρέχειν, ὧν ἀπολαύσας μὴ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρὰ τοῦ διατρίβοι. καὶ τοὺς μὲν ἀπάτῃ, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέπεισεν ἀποστῆναι ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεστάμενος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ὅπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ὅπιστολὴν, σπουδαίως νυκτὸς ὁδεύσας, ἑωθινὸς παρῆν ὅπου τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπαντιάζειν. ἰωάννης δὲ, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀσθένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοῖς τιβεριεῦσι ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ ὧν ἐπεστάλμενον, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προστάξειν αὐτὸν ἀναιρεῖν. τοὺς δὲ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς ὃ τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ὅπιστραφεὶς, καὶ θεασάμενος ὅπῃ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀναπηδήσειν εἰς τὸν ἀγκαλόν. εἰσήκει δὲ δημογόρων ὅπῃ βενῆ τινὸς ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ὅπιπηδήσας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ δὲ ῥαπίσαντες ὅπλα, καὶ τὴν ὅπιβουλὴν ἐκχέοντες. ἔνθα δείσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου δι' ὀλίγων φόνον ὁλοθρεύσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε τινὰ κτείνειν τινὰ, μήτε ἀπελέγχειν τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τὰ παραγγέλματα πειθάνται, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀπὸ τὴν πέραν χώραν, τὴν ὅπιβουλὴν, καὶ τὴν συσκευάσασθαι, συνθορύζοντο κατὰ τὸ ἰωάννου. φθάνει δὲ ἐκεῖνος εἰς γίσχαλα φυγὼν τὰ παρίδια. σωτήριον δὲ πρὸς τὸ ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλιτῶν ἀθροίζονται, παρεῖναι σφᾶς ὅπῃ ἰωάννου τὸν κοινὸν ὅπιβουλον ἐβόων. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ δέχεσθαι μὲν αὐτῷ ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, εἴργε δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι συνέσει τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι προαιρούμενος. ἐπλάβων δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

συνε-

σωεφεσῶτας ἰώσηπος κατ' ὄνομα, τεθθόμως ἢ αἱε- A
δείκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημόται, Ϛ δι' κηρύκων ἀ-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν
τ ἰωάννου, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν Ϛ τὰς οἰκίας ἅμα
τ γυναιξὶ καταφλέξειν, χιλίους τε ἀπέστησεν διθέους,
οἱ ωδεμηδόμενοι τὰ ὅπλα ωδὶ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν
αὐτοῦ. σὺν ἢ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ἢ ὅσον εἰς δισχι-
λίους σύρων φυγάδες, αἰσελλεν ἰωάννης πάλιν εἰς τοὺς
λαθραίους ὅπλους ἐκ τ φανερωτέρων. κρύφα γοῦν B
ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τ ἰώ-
σηπον ὅτι τῷ μεγέθει δ δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέ-
πω τύραννον ἐλεύσεσθαι δ μητροπόλεως, εἰ μὴ ωροκα-
ταληφθείη. τούτοις ὁ μὲ δῆμος ἦν ωροφανῶς, ὑ ωροσεῖ-
χον δέ. οἱ δυνατοὶ ἢ κ φθόνον, κ τῶν ἀρχόντων τινὲς
λάθρα τῷ ἰωάννη χρήματα ωρὸς συλλογὴν μισθοφό-
ρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ ωρὸς ἰώσηπον. ἐνηφί-
σαντο ἢ καθ' ἑαυτοὺς, Ϛ μεταπαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τ στρα- C
τηγίας. ὑ μὴν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλίους
ἢ κ πενταποσίους ὁπλίτας, κ τέσσαρας τῶν ὑπατικῶν
ἀνδρας ἐξελαν, τόν τε τῦ νομικῦ ἰώσεδρον, κ ἀνανίαν
σαδδουκ, κ σίμωνα, κ πούδην ἰωνάθε, πάντας εἰ-
πεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ὅτι τ ωρὸς τὸν ἰώσηπον δύ-
νοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μ ἐκὼν ωδαγάγη, λόγον ἀπο-
χεῖν ἐᾶν αὐτόν. εἰ ἢ διάζοιτο μᾶλλον, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι.
ἰωσήπῳ ἢ ωδαγωγεῖς μὲν στρατιαὶ ἐπεξάλλοντο οἱ D
φίλοι. τ ἢ ἀρχὴν, ὑ ωροσεδήλουν, ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν
λάθρα βεβαλλομένων. διὸ κ μὴ ωροφυλαξαμένου,
τέσσαρες πόλεις διθέως ωρὸς τὰς διαφόρους ἀπέστη-
σαν ἐλθόντας, σεπφωείς τε Ϛ γάμαλα κ γίσκαλα, κ
τιβεριάς. ταχέως ἢ κ ταύτας ωροσηγάγετο δίκα τῶν
ὅπλων, Ϛ χειρωσάμενος στρατηγήμασι τοὺς τέσσαρας
ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν τοὺς δυνατωτάτους, ἀπέπεμψεν
εἰς ἱεροσόλυμα. ωρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὑ με- E
ζόνως, κ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς ωροπέμψαντας αἰσ-
χῦναι, εἰ μὴ φθάσαντες ἀωὸ ἔφασαν. ἰωάννου ἢ τὸ λοι-
πὸν ἐντὸς τῦ μεγάλων τείχους, ὁ ωδὶ ἰωσήπου φόβος
ἐφρούρει. κ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριεῖς
διακαλεσαμένων τῶν ἔνδον ἀρχόντων τ βασιλέα. κ τ
μὲν μὴ καταντήσαντος ἐφ' ᾧ σωτέταχτο ωροθεσ-
μίαν, ῥωμαϊκῶν ἢ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκεῖνο τὸν
ἡμέραν ωδαφανέντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν
δὲ, ἠγγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀποστασις διθέως. F
ἐκπεπομφὼς ἢ τοὺς στρατιώτας πάντας ὅτι σίτου
συλλογὴν, ὅτε μόνος ἐξορμᾶν ὅτι τοὺς ἀποστάτας,
ὅτε μᾶλλον ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βραδύνοντος αὐτοῦ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὸν πόλιν. ὑδὲ
γὰρ τὸν πόλιν ὅπως ἐνεργὸν ἕξειν ἔμελλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ ωρελθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποστάντας. Ϛ τὰς μὲν πύλας τῶν ταριχαίων ἀποκλεί-
σας κελεύσας, ὡς μὴ ωροξαγγείλοιτο τὸ σκέμμα
τοῖς ὑπεχθρομένοις, τὰ ἢ ὅπλα τ λίμνης σκάφη πάντα G
συναθροίσας, διακόσια ἢ Ϛ τεσσαράκοντα εὑρέθη, Ϛ
ναῦται τεσσάρων ὑ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τά-
χους ἐλαύνει ωρὸς τὸν τιβεριάδα. Ϛ τοσοῦτον ἀπο-
χὼν τ πόλεως, ὅσον σωιδεῖν ὑ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς
τὰς ἁλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς ἢ
μόνους ἑπὰ τῶν σωμαφυλάκων ἀνόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces cõsiliis armatorúmque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

CAP. XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmque tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm A inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt : manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit : primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe B curitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet : non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem C ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat : vtque maturè Taricheas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat : quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ &c. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, D iráque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere : ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret : eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus E ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & F redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἄγχιον ὀφθείσης προσήει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ Δίφοβοι καὶ δόξῃ τ' ἐκπλη ξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταβάντες ἱκετηρίας ἐδίδοσαν φείσασθαι τ' πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διαπληξάμενος αὐτοῖς, & καταγελάσας, εἰ ἀρῶντα μ' ἀφῆμεν τ' πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, εἰς σάσεις ἐμφυλίους προαγαλίσειν τ' ἰχνῶ, & τὰ δυνατώτατα ποιῆσι τοῖς ἐχθροῖς, ὑπόστα τ' κηδεμόνα τ' ἀσφαλείας αὐτῷ, ἁρπάσας σπάθην, καὶ κλείσῃ εἰς αἰδῶνα τὴν πόλιν αὐτῷ τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς ἀπολογησομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δ' Δίφοβος δέκα τ' πρεσβέων οἱ δυνατώτατοι. & τοὺς μὲν ἀπολαβὼν μιᾷ τῇ ἀλιάδι ἀπῆγε πορρωτάτω, πυθόμενος δὲ ἑτέρους τ' βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους κελεύει προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἑπόμενοι καμοτέρας σκάφης ὄπισθεν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς ὅτι σωθησόμενος προσκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τ' πλησιμόρων, δι' ἕλους εἰς ταριχαίας ἀπάγειν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μ' τ' βουλὴν ἔσαν εἰς ἑξακοσίους, ὧν ἦν δισχιλίους τῷ ὄχλῳ συλλαβών, ἀπῆγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας. ἐσώζοντο δὲ τῷ λοιπῶν, ἄτοπον εἴ μέλισσα τ' ἄπος ἀσεως, κλεῖσόν τινα, καὶ ὡς καλύπτων εἰς ἐκεῖνον ἀπερείδεσθαι τὴν ὀργὴν, ὁ Ἰώσηπος ἀπέλειν μ' ὑδένα προήρητο, λύειν δέ τινα τ' αὐτῷ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθεῖν, ἵνα ἀποκόψῃ τὰς χεῖρας τῷ κλείτῳ. δείσας δ' ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν ξῖφος ἀποβήσεσθαι μόνος, ἀνέβη. χειλιάζοντα δ' τ' Ἰώσηπον ὅτι τῷ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ἀποπηδᾶν αὐτὸν ὅτι τ' τιμωρίαν, ἱκέτευεν ἀπὸ σ' ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ἀποκόψειεν αὐτῷ, ἀνασείσμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τ' λαιάν. εἰς τοῦτον δίους ὑπ' αὐτῷ Ἰώσηπου προσήχθη. τότε μ' δὴ κενοῖς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὶ τ' δῆμον ἀρμαλωτισάμενος, πάλιν τ' πρεσβείαν προσηγάγετο. μ' ἡμέρας ὀλίγας, χάλαζα στερφοείτας συναποσᾶσαι ἐλών, ἐπέξεψε μ' δέρπασαι τοῖς στρατιώταις. σωτηρίαν μὲν τοι πάντα, τοῖς δημόταις δίδωκε, τοῖς τε καὶ στέρφειν ὁμοίως & πρεσβείαν. καὶ δὲ κἀκείνους χαρισάμενος, νυθετήσας δέκα τ' ἁρπαγῆς ἠθέλησε, & τῇ ἀποδόσῃ τῷ χρημάτων, πάλιν εἰς δύνοιαν προσηγάγετο.

Κεφάλαιον μδ'.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déq; Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, támque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant : multá G que bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur : & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Et ántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat : multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autẽ incẽtoribus

Τὰ μὲν δὴ κῶ γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τ' ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, ὅτι τὰς πρὸς ῥωμαίους ἐτρέποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄναπός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῷ δυνατῷ ὅσοι τὰ μὲ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσκεύαζον, καὶ πολλὰ τῷ πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὴ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐκαλινδεῖτο βέλη, & πανοπλία. πρὸς ἀτάκτους δὲ γυμνασίας τὸ τῷ νέων πλῆθος λεῖ, & μεσὰ λεῖ πάντα θορύβου. δεινὴ δ' κατῄφεια τῷ μείζων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλούσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεσμοὶ δὲ τοῖς εἰρήνῃ ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐκφανῶν,

ἐκέ-

ἐφιλοτιμάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πό- A
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίους ἦν οἷον ἀπολουμένης.
Ἀνανίᾳ μὲν γὰρ μέλον τῆς, καταμηκὲν ἀφισαμένῳ τὰς
εἰς τὸν πόλεμον παρασκευὰς, κάμψαι πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοὺς τε στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν κληθέντων ζηλωτῶν
ἀφεστηκέναι. ὅπως δ' ἐπὶ τοῦτο βίας κἀν τοῖς ἑξῆς οἷς τέλος
ἔτυχε δηλώσομεν. Ἀκραβατηνῆς δὲ τοπαρχίαν ὁ
Γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζόντων συνηθροικὼς
ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτράπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσ-
πίπτοντος τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκί- B
ζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη τύραννον ἀρχόμενος τυραννεῖν.
πεμφθείσης δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπ' Ἀνανίου καὶ τῶν ἀρχόντων
στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε
καταφυγὼν, κἀκεῖ μένων ἕως Ἀνανίου καὶ τῶν ἄλλων ἐχθρῶν
μένων, συνελήφθη τὴν Ἰδουμαίαν, ὡς τε
τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους ὑπὸ πλῆθος τῶν φονευομέ-
νων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας
ἐμφρούρους τοὺς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ἰου-
δαίαν ἐν τούτοις ἦν.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: ſtatúſque iam tunc quaſi peritutæ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananо autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadæ, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus eius gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

Cap. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore superior inualdit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturr, proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperé posset, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidésque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελῆθέν μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δίος. φανερὰς δ' ὑπερηφανεύεται καὶ σεσοφίσθαι, σκηπτοῦ ῥᾳσώνῃ μᾶλλον, ἢ τῷ τῶν πολεμίων ἀρετᾶς γεγονέναι τὰ συμβαίνοντα λέγων. φρέσειεν γὰρ ἡγεμόνος αὐτῷ δεῖν τὸ ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖν τῶν συμφορῶν, καὶ δοκεῖν δεινῶν πάντων ἐπάνω τῷ ψυχῷ ἔχειν, δηλέγχετό γε μὲν ὁ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φροντίδων. σκεπτόμενος δὲ τίνι πρῶτον χειρὶ τὴν ἀνατολὴν, ὃς τιμωρήσεται μὲν τοὺς Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέρυξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον δυείκει οὐκ ἀσφαλὲς τὰς χρείας ἀναλογούμενα, καὶ τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀκαθέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τῇ ἀπὸ νεότητος στρατιᾷ ἐγγεγηρακότα, καὶ προχειρισάμενα μὲν πάλαι ῥωμαίοις τὴν ἑσπέραν, τότε γερμανῶν καταστορέσαντα, προσκτησάμενον δὲ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τότε κατηκόους, ὅθεν αὐτὸν καὶ τῷ πατρὶ πλαύδιῳ παρέχειν χωρὶς ἱδρῶτος ἴδιον θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σαθρᾶς μετ' ἐμπειρίας τὴν ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ δὲ πίστεως αὐτὸς τοὺς ἑαυτοῦ ὁμοίως, καὶ τὰς τύπτων ἀκμὰς χεῖρας τῆς παρούσης σωτηρίας, τάχα που καὶ τῷ θεῷ τῷ ὅλων ἤδη τῶν θείων προοικονομουμένων, πέμπει τὸν ἄνδρα δαλιπτόμενον τιμὴν ἡγεμονίαν τῆς δὴ εὐσεβείας στρατοῦμάτων, πολλὰ πρὸς τὸ ἐπείγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μειλιξάμενός τε, καὶ προθεραπεύσας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς ἀχαΐας ἔνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔσειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τότε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. προσάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πρὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, καὶ συχνοὺς ὅσους τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ τὴν κατὰ τὴν πληγὴν ἐπιῤῥοθίους καὶ ἀδοκήτους εὐπραγίας ἀκράτεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ὥσπερ ἐκπε-

ἐκπεπληγμένοι τῇ τύχῃ, περισωτέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν διάτεως ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῷ ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' ἀσκάλωνα. πόλις δ' ἐστὶν ἀρχαία, τῆς ἱεροσολύμων εἴκοσι περὶ τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δ' ἐξ μίσους ἰουδαίοις γεγενημένη, διὸ καὶ τότε ταῖς πρώταις ὁρμαῖς ἐγγυτέρω ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δὲ τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκιμώτατοί τε καὶ σώφρονες, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώνιος σίλας, περὶ οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ ἀσκάλων ἐντετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δὲ ἦν σχεδὸν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε σπείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ ταῖς ὁρμαῖς συντονώτερον ὡδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, καὶ δὴ παῆσαν. ὁ δ' ἀντώνιος, οὐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔπι τὴν ἔφοδον αὐτῷ, προεξήγαγε τοὺς ἱππεῖς, καὶ οὐδὲν ὕστερος πρὸς τὸ πλῆθος, ὕστερος πρὸς τὴν τόλμαν ὑποδύσας τῷ πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς δὴ τὸ τεῖχος ὠθουμένους ἀπέκλεισεν. οἱ δὲ πρὸς ἱππείοις γε πολέμων ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πρὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε πρὸς λιτωμένους, καὶ πρὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰκαιότερον ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, πρὸς δυπειθεῖς καὶ νάρκῃ πάντα πρὸς τοντας ἀντιβαστόμενοι πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῷ ἅπαξ ἤδη συνταραχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ἐλαυνόμεναι, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῷ δὴ τὸ τεῖχος βιαζομένοις προεπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχρι πάντες τὰς τῷ ἱππέων εἰσβολὰς εἶξαντες, ἐσκεδάσθησαν κατὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δὲ ἱππικὸν, καὶ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαι, πλεῖον εἰργάσατο τῷ ἰουδαίων φόνον. τοὺς τε γὰρ φεύγοντας αὐτῷ, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῷ ὑπὸ τοῦ δέους συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείροις αὐτῶν. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη ξέποιντο κυκλούμενοι, καὶ προσελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία ἔδωδε τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαίοις δ' ἐν ταῖς δυσχωρίαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ θρασύνειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. καὶ τῷ μὲν προσφιλονεικούντων τοῖς παίσμασιν, αἰδοῦς τε φυγῆς ταχείας, καὶ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀπηρίθησαν μὲν μύριοι τῷ ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῷ ἡγεμόνων, ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δ' ξαυμαχίαν τὸ πλέον σὺν τῷ θρασυνομένῳ τῷ ἡγεμόνων νίγερι ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες καὶ τῷ ῥωμαίων δὴ τῆσδε τῆς ὠδαπάξεως ἐτρώθησαν. οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεῖξαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δ' αὐτῷ τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερορῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐδιλιάζοντο τοῖς προστέροις κατορθώμασιν δὴ πλησίον δ' ὑτέρας. ἐλπίζοντες γοῦν οὐδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, καὶ τὴν δύναμιν πᾶσαν ὁπισυλλέξαντες, ὁρμιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείοις ἐπαλινδρόμουν δὴ τὴ ἀσκάλωνα. παρέπετο δ' αὐτοῖς μὴ τῆς ἀπειρίας, καὶ τῷ ἄλλων πρὸς πόλεμον ἐλαττωμάτων, ἡ προτέρα τύχη. τῇ δὲ αὐτανδρίᾳ τὰς παρόδους προλοχίσαντες,

fortuna eos exagitante perciti, bellum vltenius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt, ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma dissitans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propior videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, mutúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem peremptæ sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem sepræter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improuiso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt, turrísque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduóque pòst sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudióque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliáque felicitate fine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrásque iunxerant, præsidiúmque militare susceperant tunc quoque benignissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiúsque gentis futuram præsidio.

ἀδόκητοι τ' ἐπέδραμε ἐμπεσόντες, κ' ὑπὸ τ' ἱππέων φθὰν εἰς μάχλιν συνταξάσθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μ' ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ' πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ὁ Νίγερ, πολλὰ κ' τ' φυγὴν δυσάλυτα δείξας ἔργα. συνελαύνοντ' δ' ἤδη τῶν πολεμίων, εἰς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὴλ καλουμένης. οἱ δ' ὡς τ' αὐτόπτου, ὡς μήτε ῥίψαιντο ὡς τ' πύργου ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τ' ἡγεμόνα, κ' γὰρ μάλιστα τὸν πολεμίων ὡς εἰδότα, τὰ σπιλάδας τὸ τεῖχος. φλέγουσι δ' τ' πύργον, ῥωμαῖοι μ' ἀναχωροῦσι γηθόσυνοι, ὡς διεφθαρμένου κ' νίγερος. ὁ δ' εἰς τὸ μυχαίτατον τ' φρουρίου ἀπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τ' πύργου διασώζεται, κ' μετ' ἡμέρας ξύλην τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ ὡς νεκρὸν ἀναζητοῦσιν, ἐπιφθέγγεται. φανεὶς δ', χαρᾶς ἀέλπτου πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς θεοπρόπου θεοῦ σωθεὶς αὐτοῖς τροφεὺς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Ὁ τεσπασιανὸς δ' τοῖς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὁρμᾷ· πόλις δ' ἐστὶ τ' συρίας, μεγέθους ἕνεκα, κ' τ' ἄλλης εὐδαιμονίας, ζήτον ἀδείας ὅτι τ' ἐπὶ ῥωμαίοις οἰκεμένης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μ' πάσης τ' ἰδίας ἰσχύος ἐπιδεχόμενον αὐτὸ τ' ἄφιξιν κ' ἀρίστην τ' βασιλέα κατειλήφει, ὅτι Πτολεμαΐδος ἤπειγε. κ' κ' ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ' πόλιν, οἱ τ' γαλιλαίας σέφωσιν νεμόμενοι, τ' τηδὲ εἰρηνικὰ φρονήσαντες. οἱ κ' τ' ἑαυτῶν σωτηρίας, κ' τ' ῥωμαίων ἰσχύος ἐν ἀσφαλοῦντι, πρὶν ἀφικέσθαι βεσπασιανὸν, πείσαντες γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, κ' δεξιὰς ἔλαβον, κ' παρεδέξαντο φρουράν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐπιδεξάμενοι τ' ἡγεμόνα, προθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέφοντο κ' τῇ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τέως πρὸς ἀσφάλειαν ἱππέας τε κ' πεζοὺς ὀλίγους δίδωσιν, ὅσους αἴθις ἐν τ' καταδρομᾶς, εἴτι ἐδεῖτο ὀλίγοι ὄντας κινδυνεύειν ὑπελάμβανεν. ἐπεὶ δὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνημα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῶσι τ' σέφωσιν, μείζονι μ' ἔσαν τ' γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ' ἐστὶ σεπφωρὶ χωρίῳ, ἐπὶ φρυγῶν ὄρους τοῦ ἐθνους ἐσομένῳ.

Κεφάλαιον δ.

Ἄλλο δ' ἔθνος ἐστὶ γαλιλαίας, τὸν τε ἄνω, κ' τ' κάτω προσαγορευομένην, ἀφ' ἑνὸς μ' ἡ φοινίκη κ' συρία. διορίζει δ' ἀπὸ μ' δύσεως ἀλίου πτολεμαὶς, οἷς δ' χώρας τίρμασι, κ' κάρμηλος τὸ παλαι μ' γαλιλαίων, νυνὶ δ' τυρίων ὄρος. ᾧ προσάπτει γαμάλα πόλις ἱππέων, ἣν πως ἀγορευομένην, ἔχει τοὺς ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀποπλυνομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δ' μεσημβρίας, σκυθόπολις μέχρι τ' ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἕω δ' ἱππαυή τε, κ' γαδαρὶς ἀποτέμνει, κ' ἡ γαυλανῖτις αὖτη, κ' τ' ἀφέτατα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ προσάρκτια δ' αὐτῆς τύρῳ τε κ' τυρίων χώρᾳ περατεῖ. κ' τ' μ' κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ βηθσαϊδὰς μέχρι χαβυλώνος, ἐν τοῖς ὅροις, πτολεμαὶς γίνεται τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλάτους δ' ἀπὸ τ' ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κώμης κώμης, ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι βηρσάβης, ἣ κ' τ' ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δ' τ' τυρίων γῆν ὁρίζει. μῆκυνται δ' μέχρι μὲν βηρσὰβ ἀπὸ θελλὰ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλατυνομένη δ' ὅσον τὸ μέγεθος,

CAP. II. Descriptio Galilæę, Samariæ & Iudææ.

Dvæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, eásque Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab Occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiã superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtræque magnitudine,

κ' τ-

καὶ τούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη, πρὸς πᾶσιν ἀεὶ πολέμου πύρεσιν αὐτόχθον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, κ' οὐκ ἐπιλείπει τοὺς ἄνδρας, οὔτε λειποανδρεία τὴν χώραν κατέχειν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ δένδροις παντοίοις καταφυτος, ὡς ὑπὸ τῆς εὐθηνείας προσαναλίσκεσθαι, κ' τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. προσπεπύκασι γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσαι, κ' μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναί, κ' τὸ τῶν κωμῶν πλῆθος, πανταχῆ πολυάνθρωπον ὄχλῳ τῆς εὐθηνίας, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου δ' εἰ κ' τῷ μεγέθει τὴν ἐλαττοῦσθαι τῆς περαίας ἡ γαλιλαία, περίλοιπος δ' αὐτῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ὑπερέχει ἄλλῃ, κ' συνεχὴς ὄζει καρποφόρος. ἡ περαία δ', πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ καὶ ξηρὰ τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὐξησιν ἀχρηστος. τὴν μὲν οὖν μαλθακὴν ταύτης, κ' τὸ πάμφορον, κ' τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον δ', εἰς ἐλαίας τε κ' ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἥκιστα, διαρδόμενα χειμάρροις τε τοῖς ἀπὸ τῆς ὀρεινῆς, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἄλλαις, οἵ ποτε ἐπέρανοι σειρίου φθίσειαν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ ἀπὸ φιλαδελφείας μέχρις ἰορδάνου. κ' πέλλη μὲν ἡ πρὸς ἑσπέραν, τὰ πρὸς ἄρκτον ἐρίζεται, τὰ πρὸς ἑωθινὸν δ' ἰορδάνη. μεσημβρινὸν δ' αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, κ' πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, κ' σιλβωνῖτις. πρὸς δὲ, φιλαδελφίᾳ, κ' γεράσοις ἀποτέμνεται. ἡ δ' σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲ τῆς ἰουδαίας ὄζει, κ' τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινάας ὄνομα κώμης, διαλήγει τῆς ἀκραβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δ' τῆς ἰουδαίας οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ κ' πεδιάδες, οἵας τε γεωργίαν μαλθακὴν, κ' πολύφορον, κατάλληλοί τε, καὶ ὀπώρας ὀρεινῆς κ' ἡμέρου μεμιγμένας. προσπέφυκεν γοῦν ὑδατηρὸν μὲν φύσει διαφανὲς, ἔστιν δ' τὸ πλέον. γλυκὺ δ' νᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐτῇ, κ' διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γε μὴν τεκμήριον ἀρετῆς κ' εὐθηνίας, τὸ πλῆθος ἀνδρῶν ἑκατέρων. μαθόντες δ' αὐτῆς ἡ ἀνωθὲν βορρᾶς προσαγορεύουσι κώμη, πέρας αὖτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορρᾶν. τὰ νότια δ' αὐτῆς ὅτι μέσης μεζημβρίης ὀρίζει, προσκυροῦσα τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμῃ καλοῦσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. ὄρος γε μὴν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀνατείνεται. μεσαιτάτη δ' αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καί τινες τὸν ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆπται δ' ὑδὲ τῆς ἐν θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς ὠδαλίοις καθατεύουσα μέχρι πτολεμαΐδος. μερίζεται δ' εἰς ἑνδεκα κληρουχίας, ὧν ἀρχὴν μὲν εἰς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, προφανίζουσα τῆς ἄλλοτρίου τύπης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ' αὐτὰ διήρηνται ταῖς τοπαρχίαις. γόφνα δευτέρα, καὶ μετ' αὐτὰ ἀκραβατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύτῃ, κ' λυδδὰ, καὶ ἀμμοῦς, κ' πέλλη, καὶ ἰδουμαία, κ' ἐγγαδὶ, κ' ἡρώδειον, καὶ ἱερειχοῦς, μεθ' ἃ ἰάμνια, κ' ἰόππη τῆς ἀζωτίων ἀφηρημένας,

tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt: nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam prætulerit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus manſuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam definit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm manſuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsũt,

& præter has Gamalitica,& Gaulanitis, & Batanæa,& Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem,qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit:& habitatur ab incolis Iudæis Syrísque permixtis.

καὶ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ τραχωνῖτις, αἱ καὶ τὰ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δὲ ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τῶν ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διήκει. ἀπὸ δὲ κώμης χαλκιδικῆς ἀρφάς, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δὲ αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ ἐφ' ἑσπέρας τῆς ἰουδαίων τε καὶ τῆς πέραν χώρας, ὡς ἐν μέσῃ μάλιστα συντόμως ἀπηγγέλκαμεν.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso,& Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis,hoc est, equites mille,sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeúdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, affligebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam toram repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis,aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum,& alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum,equites mille misisset,quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent,belli autem pericula cum ipsis experirentur,& neque peritia,neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerétur.

Κεφάλαιον ε'.

Ὁ δὲ τῖτος περαιωθεὶς ἀπὸ τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὡς ὑπέλαβον ἡ κατὰ χειμῶνος ὥραν, ὡς ἀναλαμβάνει μὲν ἐφ' ἑαυτὸν ἔς ἀλτο δύναμιν. συντόνῳ δὲ χρώμενος πορείᾳ, δι' ἧσσον ἐς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα δυσὶ τοῖς ἅμα αὐτῷ τάγμασιν, ἥν τε τὸ δεκατημόρια τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. παρεσκεύαστο δὲ καὶ παντὸς ἱππέων ἴλη μία. πέντε δὲ ἕτεραι τῶν ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, αἱ δὲ χίλιοι πεζοί. αἱ λοιπαὶ δὲ ἑξκαίδεκα, αἱ δὲ ἑξακόσιοι μὲν πεζοί, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συνῆν δὲ καὶ τῷ βασιλέων στρατῷ συμμαχικὸν, ἀπόχρη μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοέμου. ἐλάχιστοι δὲ αὐτῶν χίλιοι πεζοὶ τοξόται, καὶ χίλιοι ἱππεῖς. τῷ δὲ ἀράβος μάλχος, χίλιοι πέμψαντος ἱππεῖς ὅτι πεζοῖς πεντακισχίλιοι, ὧν τὸ πλέον ἦσαν τοξόται, ὡς πλὴν πᾶσαι δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν ἱππίας τε καὶ πεζοὺς, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα δεκαπέντε. οἱ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, δι' ἧσσον δὲ συνάσκουν πολεμικὸν, ἐν αἷς ἀποστάσοιντο τὰ μάχιμα, καὶ μὴν εἰρηνεύουσι γε ταῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ χρώμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττούμενα-

Κὰν

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαι τις τὴν Ῥωμαίων τὸ θεσπιῳδὸς, κατασκαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, ἡ μόνον εἰς τὰς τῆς βίου δηλονοίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην στρατιᾶς συντάξιν ἀποβλέψειεν, γνώσεται καὶ τὴν τοιαύτην ἡμετέραν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἡ δῶρον τύχης. ἡ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῆς ὅπλων ὁ πόλεμος, ἡδὲ διὰ μάχης τὰς χεῖρας τοῦ χεῖρας κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ θεσπρωπότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ἡδὲ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσι διαχείσεως, ἡδὲ ἀναμίξεως τοῖς κάμνουσι. μελέτας δὲ αὐτοῖς, ἡδὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν διαφέρουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ θεσθυμίᾳ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται· διὸ καὶ ῥᾳστώνη τὰς μάχας διαφέρουσιν. ὅτε γὰρ ἀταξία διαστήσειν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδει συντάξεως, ὅτε δέος ἐξίστησιν, ὅτε δὲ πανὰ πόνος ἔπεται ἢ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καὶ τὴν ἧτταν ὁμοίων βέβαιον. καὶ ἐὰν ἁμάρτοι τις εἰπών, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος ὠνόμασε τάξεις. ταὶ δὲ τάξεις ἢ, μετ' αἵματος μελέτας. ἡδὲ γὰρ ἐξ ὑπαδρομῆς ἀνάλωτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἡ πρὶν ἅπτονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' ἐκ εἰκῇ, ἡδὲ ἀνώμαλον ἐχέουσιν. ἡδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετρεῖται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, πάσῃ πρὸς δόμησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἐξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχους ὕψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὅπῃ ἢ τοῦ μεταπυργίων; τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον τιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλαι ἢ οἰκοδομηθῶσι τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τοῦ πρὸς βόλου κλίμα, πρός τε εἰσόδους τοῦ ἱππαζυγίων δυμβρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτοῖς εἰ κατεπείγοι, πλατεῖαι. ῥυμοτομοῦσι δὲ διάφορα εἶσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τοῦ ἡγεμόνων σκηνὰς πήξαντες, μεσαίτατον ἢ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ παπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν πρέσβει πόλει καὶ ἀγορά τις ἀποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται ἢ φρέατος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θάσσον ὀπωρίας, πλήθει καὶ ὀπωρίμητοῦ πονοιώτων. εἰ ἢ ἐπείγοι, καὶ τάφρος ἐξωθεν προβάλλεται, βάθος τεσσαράκοντα, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι ἢ, αὐλίζονται καὶ σκηνάζεις ἕκαστοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα ἢ αὐτοῖς τὰ ἄλλα, μετ' διαταξίας αὐτάρκη καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία τε ὁπλισμὸς εἰ δέοντο, καὶ ὑδρεία, καὶ σκηνάζεις ἑκάστοις. ὅτε γὰρ λείπειν ἢ ἄριστον ὁπότε. θελήσειαν αὐτεξούσιον ἑκάστῳ. πᾶσι ἢ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν, ἡδὲ ἔστιν ὅτι γίνεται ἄνευ σαλπίγγος. ἀεὶ ἢ τοῦ ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅπῃ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι σωίασιν ἀπαντόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τὸν ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ ἢ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora prætolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõsueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, patíq; spatio lata. Armis autem sepri, per contubernia cum decore atque otio in tẽtoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiã alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubiás & vigiládi tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt salutatũ: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Illé autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda subiectis: quibus etiam in acie circum-
aguntur quò opus est, ac vniuersi pariter in-
currunt itémque sese recipiunt. Cùm autem
castris egrediendum est, tuba indicium fa-
cit: nemóque otiosus est. sed vel solo natu
moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad
profectionem instruunt. deinde iterum tuba
vt sint parati significat. Illi autem cùm mu-
los & iumenta sarcinis onerauerint, velut in
curuli certamine signum expectant. Castra ve- B
rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè
sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et
tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt
excedat: vrgendo aliqua ex causa moramnes,
ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præ-
co astans, si ad bellum parati sint, voce pa-
tria ter percontatur. illíque toties alacri & ma-
gna voce paratos esse se respondent, interrogan-
témque præueniunt: & Martio quodam spi-
ritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otiosè & cum omni decore progredientes
ambulant, suum quisque ordinem velut in bel-
lo custodiens: pedites quidem thoracibus &
galeis septi, & veróque latere gladiis accincti.
Læuus autem gladius multo est longior, cùm
dexter mensuram palmæ non excedat. qui ve-
rò ducem stipant lecti pedites, scuta & lan-
ceas gestant: cætera manus hastas & clypeos
longos, serrámque & corbem & sarculum & D
securim, necnon & habenam & falcem & cate-
nam, triduíque viaticum, vt parum interfit in-
ter onusta iumenta & pedites. Equitibus au-
tem ad dexteram gladius est longior, & contus
in manu, transuersúsque ad equi lævus clypeus,
terníque in pharetra vel amplius dependent la-
ta cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine
differentia. Cassides verò & thoracas pediti-
bus habent similes: nullóque armorum gene-
re ab equitum alis discrepant lecti, qui cir- E
cum ducem versantur. Agmina autem semper
cui forte id obtigerit, antecedit. Talia qui-
dem suot Romanorum itinera & mansiones,
itémque armorum varietas. Nihil verò nec in
præliis inconsultum aut subitum agunt: sed
omnia semper sequuntur facta sententiam: o-
púsque adhibetur antè decretis. Vnde aut mi-
nimè peccant: aut si peccauerint, facilis est
errati correctio. Fortunæ autem succeſſi- F
bus meliores consiliorum etiam si aliter suc-
cesserit, arbitrantur euentus: quasi bonum qui-
dem fortuitum ad rem inconsultè gerendam
illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam
si aduersus casus exceperit, benè iam medita-
tos exhibeant ad cauendum ne idem rursus e-
ueniat: & bonorum quidem fortuitorum non
is autor si cui contigerint, tristium verò quæ
præter sententiam acciderint, saltem rectè
consulta videantur esse solatium. Armorum
quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, sed animi quoque militum
fortiores sint. Maior autem illis est ex timore
diligentia. namque leges apud eos non deser-
tionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ
sunt capitales: ducéſque magis quam ipsæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα παραγγέλματα δίδωσι διαφέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὃ δὴ καὶ παράταξιν ποιεῖται, διπλασίονα τὸ τάχος, ἵνα εἴ που καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπλήσεις ὑποχωροῦσιν ἀδεῶς ἐξέωσι ἢ τῷ πρωτοπόδην δίστον ὑπεσημαίνει μὴν ἡ σάλπιγξ, ἡρεμεῖ ἢ οὐδέν, ἀλλὰ ἅμα νέμουσι τοῖς μὲν σκευαῖς ἐπιμελοῦσιν. πάντα ἢ ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ὁδόν, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρεσκευάσθαι. αἱ ἢ ὅτε ἔχνη τοῖς τε ἀρίστοις, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὑποδύντες τὴν ὑποσκελίδα, ἐξάπτουσιν ἑκατέρωθεν ἕκαστος ἐξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποσημαίνεται πάλιν τὸ παρασκευάζεσθαι, ἵνα αὐτοῖς μὴν ῥᾴδιον ὂν εἴη πάλιν κατέχεσθαι, μὴ ἠθροισμένοις ἢ ἐκεῖνο πανταχοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ζώνην ἢ ὅπλα αἱ σάλπιγγες προσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅπλα περιχρυσᾶ ἔχοντες ἢ ἀρίστην πᾶσι βουλὴν ἐπιόντες, εἰς μὴ τις ὑπολαμβάνοι τάξεως. ὅταν κήρυξ δεξιὸς τῷ πολεμάρχῳ φθέγξηται, εἰ πρὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ περὶ γλῶσσαν, ἧς ἀναστενάξαντες, καὶ κατὰ τοσοῦτον ἐπιβοῶσιν, μέγα τι καὶ θυμοειδὲς, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῆσαι, καὶ πᾶσι ἀρίστου πολέμου ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ σαυτοῖς ἐφιᾶσιν τὰς δεξιάς. ἔπειτα πρεπόντως, εὐθύνουσι ψυχῇ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τὴν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε περιεσταλμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορούντες ἀμφοτέρωθεν. μαχαίρας ἢ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τὸ μὲν καὶ δεξιὸν, μικροῦ τι πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι ἢ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν ἡγεμόνα ὅπλεκτοι πεζοὶ, λόγχαις καὶ ἀσπίσι. τὰ δὲ λοιπὰ φάλαγξ ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ὁπλισμένη, πρὸς οἷς πρίονα καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ σκέπαρνον. πρὸς δὲ ἰμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἅλυσιν, ἡμερῶν τε ζειῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεῖν τῶν ἀχθοφορουμένων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲν ἐπὶ δεξιᾷ μηροῦ, καὶ κοντὸς ὁπλισμένος ἐν χειρὶ, θυρεὸς ἢ ἐκ δορᾶς πλείονος ἵππου πλάσιος, καὶ κατὰ γαστρὸς παρήρτηνται ξύες ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, ὡς ὑποδύοντες ἢ ἀσφαλῶς μῆκος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασι. ὑποδεῖ δὲ ὁπλοφορεῖται οὗτοι, οἱ ἀμφὶ τὸν στρατηγὸν ὁπλῖται, τῷ ἐν τοῖς ἵπποις. πλήρωμα δὲ τῷ ταγματάρχῃ αἰεὶ τὸ λαιὸν ἡγεῖται. ταῦτα μὲν ῥωμαίων πορείας τε καὶ καταλύσεις, ὅπλων ἁρμοσμοί. οὐδὲν ἢ ἀπερισκέπτως ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γυμνάσια μὲν αἰεὶ πάντας ἔργου παρέχει, τοῖς δὲ χρήσθαι ἢ ἕκαστα τῶν ἔργων. παρὰ μὲν σφάλλοντας μὴν ἥκιστα, καὶ παίοντες ἢ ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγεμόνας τε τῷ δοκεῖ τύχης ὑπεξαιροῦνται, ἀρκοῦντες τοῖς ὑπὸ τοῖς παρβουλεύθεσι ἀκριβῶς, ὡς τῷ μὲν αὐτομάτου καλοῦ διαλείποντος εἰς ἀπερισκεψίαν, τῆς σφαλερᾶς ἢ κἀν εὐτυχήσῃ πολλὰ, παρὰ τὸ μὴ αὐτῆς καλῶς ἔχοντος μελέτην. καὶ τῷ μὲν αὐτομάτου ἀγαθοῦ, ἐ τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῷ ἢ ἐκ δορᾶ γνώμῃ παρακινδυνεύειν ἀνθρώπων, ἐκ ἀνδρείας τέχνῃ παρασπόντας βεβουλεῦσθαι. ἐκκλησιάζουσι μὲν οὖν ἐν τῇς μελέτης τῷ ὅπλων, ἐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. παρακινοῦνται ἢ καὶ τῇ φόβῳ. οὔτε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ἐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳστώνης ἀλόγου ἀκριτικοί. οὔτε τραπεῖσι τῷ νόμῳ φοβι-

φοβερώτεροι. Ταῖς γὰρ ὑπὲρ τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥύον- A
τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον δ' αὐ-
τῷ τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθὲς ἦν, ὡς ἔντε εἰρήνη
κόσμον ἔχει, καὶ ὅπλα τάξεως ἐν σώμασι τὸ ὅλον στρα-
τιᾶται. ὅπου αὐτῷ σωφρεῖς μὲν αἱ τάξεις, ὄξυροφοι δὲ
εἰσιν αἱ διαγωγαί, ὀξεῖαι δ' ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμα-
σιν, ὄψεις δ' σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δεῦρο μὲν
ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, ὑδὲ ἔστιν ὅπου
συρραπεὶς ἢ πλῆθος ἐπιπέσοιεν, ἢ στρατηγήμασιν, ἢ B
δυσχωρείαις, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ
κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὐδὲ βουλὴ μὴν ἄρχει πρά-
ξεως, ἕπεται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ὅπως δρα-
στήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν ὑφέστηκε, ὠκεα-
νὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόρ-
ρων, καὶ πρὸς ἄρκτον ἴστρος τε καὶ ῥῆνος τὰ ἡγεμονίας ὅροι;
δέοντος γὰρ αὖτις εἰπεῖν τὸ κτῆμα τῆς κτησαμένων ἔ-
λαττον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ἐρωμαίους ἐπαινέσας C
προφερόμενος τοσοῦτον, ὅσον εἴς τε ὑπομνήσεως τῆς
πεχειρωμένων, καὶ εἰς παραμυθίαν τῆς νεωτερίζοντων.
εἴη δ' αὐτοῖς ἀγνοοῦσι τῆς φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς
ἐμπειρείας ἡ ἀγωγή τι ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δὲ,
ὅθεν ὅτι ταῦτα ἐξέβλυσε.

Κεφάλαιον ζ.

Ο Τεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ ἔτι ἔξω- CAP. IV. Impetus Placidi contra Iotapatam.
θεν τέως ἐν πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνά-
μεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταδραμὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πο- D
λὺ μὲν πλῆθος ἀνῄρηκε τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο
δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον γαλιλαίων καὶ τὴν ψυχὰς ἀπαποκά-
μενον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφυγὸν εἰς τὰς ὑπὸ
ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὴν ὀχυρω-
τάτην αὐτῷ ἰωτάπατα, οἰόμενος δὲ ἐφόδου μὲν ἀφί-
σειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι,
κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προσχωρήσῃ
δὲ καὶ ἐπὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις ἡ καρτερωτάτης οἰχυ-
μένης. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόπτα γὰρ
αὐτὸν οἱ ἰωταπατηνοὶ προσαθόμενοι, πρὶν τῆς πόλεως
ἐπιδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συρραγῆναι ἀδοκήτοις,
πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς αὖ
ἐκ τῆς κινδυνώδους παρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ζέ-
ποντας ταχέως καὶ πολλὰς μὲν πληγὰς ἐπιθέσθαι τοῖς ῥωμαίων,
ἑπτὰ δὲ ἀναιρεῦσι, δι' ὃ μήτε ἀτακτον αὐτῷ τὴν ὑπο-
χώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ὑπολαμβάνειν προφα- F
νομένων πάντοθεν τῆς σωμάτων, τοῖς τε ἰουδαίοις πέρ-
βασθαι βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαρρεῖν γυμνή-
τας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἓξ ἄνδρες, καὶ
ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν τὸ ὅπλον τὴν
πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος ἀρεθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.
τὴν γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τὸ πολεμαΐδος, διατά-
ξας τὸ στρατὸν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. Τοῖς G
μὲν γὰρ ψίλοις τῶν ὑπηκόων καὶ ἐξόπλοις προάγειν ἐπέ-
λευσεν, ὡς προσκοποῖεν τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων
ὑπαδρομὰς, καὶ διερευνῶεν τὰς ὑποπτας καὶ λοχᾶσθαι
δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλι-
τικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. Τούτοις ἀφ' ἑκάστης
ἑκατονταρχίας ἠκολούθει δέκα, τούτῳ τε αὐτῷ σκεύη,
ἵνα peditatus equitatúsque pars : post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

terribiles: namque bonos honorando reddunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. Ita eorum copulati sunt ordines, ita circúduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculísque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sē, êre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuêre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institura militiæ nescientibus: tedio tamen vnde digressus sum.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior tuba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re aliós apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decessérant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romanus peditatus equitatúsque pars : post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios secum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hísque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliísque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga discessi sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus intrrius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autē non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædā penitus desolata, nonnulla quorū habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quā tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam cum, nisi de omni bello desperasset,

καὶ τὰ μέτρα τ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτὰς ὁδοποιοὶ, πάτε σκολιὰ τ λεωφόρε κατόρθωσιν καὶ χθαμαλῆν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίας ὕλας ἀφαιρόπλων, ὡς μὴ ταλαιπορεῖτο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἦ τέκτονες, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευὰς, & συχνοὺς ὅπλοις τέκτοσι πρὸς ἀσφάλειαν τ ἱππέων. μεθ' ὃς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τάς τε ἐπιλέκτους τ πεζῶν, & ἱππέων, καὶ τὰς λοιχοφόρους ἔχων. εἵπετο ἦ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστε τάγματος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τέκτονες ἦ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετὰ τέκτονας, ἡγεμόνες τε & ἀπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις τε περὶ σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἔπεσθαι σημαίαν προεῖχεσαι τ ἀετὸν, ὃς παντὸς ἀρχὴ ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁ δὴ καὶ τ ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήσιν ἐφ' ᾗς ἂν ἴωσι τὸ κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς ἦ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυάσασα. τούτοις παρέπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τ τάξιν ὁπισοπτύμβος. τὸ ἦ οἰκετικὸν ἑκάστε τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὅπλοις τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν ἦ πάντων τῶν ταγμάτων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς ὑφηγοῦ πρὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. ὅπως ἀδεύσας ὑπανασιασὸς μὴ τ δυνάμεως πρὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τ γαλιλαίας, ἔνθα καταστρατοπεδευσάμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὅπως δ εἰκυῖα τε τ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας δόσιν καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἦ & πρὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφαλ. ϑ.

ΜΕτάνοιαν μὲν οὖν τ ὄπος ἀστέως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν ἦ πᾶσι. οἱ γὰρ πρὸ τ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ἵνα ἀπόδηται σεπφώρεως πρὸ πόλιν χαρὰν καλεμμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε ὕπω τοῖς ῥωμαίοις συμμίξοντας σφίσιν, ἐ μόνον πρὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ φυὴν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, ἐφυγῆ. καταλειπτὴ ἦ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ κατιδὼν ὡς ὕτε ἐδέχετο τοὺς πολεμίους ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, & πεπλωκότα τὰ φρονήματα τ ἰουδαίων, ἀσμένοι τε ἂν εἰς πίστιν ἐποιήσαντο χωρεῖν οἱ πλείους ὅτι σπουδὰς, ἐδεδίει μὲν ἤδη πρὸς παντὸς τ πολέμου. τότε ἦ ὡς πορρωτάτω χωρεῖζε τ κινδύνων ἔκεινεν. ἀναλαβὼν ἦ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα καταφεύγει. ὑεσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τ γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε καὶ πρώτην ἔφοδον αὐτῶν, μαχίμε πλήθος ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶν ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιεμένων, μίσει τε πρὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμῃ τ καθ' ὑ κέκτηνται αὐτῶν ἀδικημάτων. ἐμπρήσας δὲ ὑ μόνον αὐτῶν τὴν πόλιν, ἀλλὰ & τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, αἷς μὴ παντελῶς ἀπολειμμένας, ἔστι ἦ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

Κεφαλ. ι.

Ο Δὲ ἰώσηπος ἵν' πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δέος καταφυγών. οἱ ἦ ἀπὸ τ τιβεριάδος, ἵνα αὖ εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τ πόλεμον, ζαπῆ·

στρατιώτας ποτε αὐτὸν ὤοντο. Ϲ κῆ τοῦτό γε, ἡ διημάρτανον αὐτῆ ἡ γνώμης. ἐώρα μὲ γὰρ οἱ ῥέψει τὰ ἰουδαίων πόλεως, κῆ μίαν αὐτῆ ὁδὸν σωτηρίας εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς ὴ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι δοκῶν Ῥωμαίοις πεφοβημένοις, ὅμως τυθναίαν μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα, κῆ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῆ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. χράφει ὧν τοῖς ἐν τέλει τῶν ἱεροσολύμων διέγνω μὴ ἐκεμβείας τὰ πρόσωπα, ὡς μήτε ὅτι μεῖζον ἐξαίρας τὴν πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς δειλίαν καθίζοιτο, μήτε ἐνδιέτερον ἀπαγγείλας, κᾶν μετανοήσαντας ἰσως θρασύνειν, ἵνα τε ἢ σπουδὰς αἱρήμενοι, ταχέως ἀπαγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν εἰγνώκοτες, ἀξιόχρεων πρὸς ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτῶ δύναμιν. ὁ μὲν ὧν ταῦτα ὑπέσχετο, πέμπει δι' ταχέως ὅτι ἱεροσολύμων τοῖς τὰ χράμματα κομίζοντας. ἡ δὲ πασιανὸς ὴ ὥρμησε ἐξαιρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν πλείστους τῶν πολεμίων συμπεφευγέναι, Ϲ ἄλλως ὀρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶ, πέμπει πεζούς τε κῆ ἱππεῖς τοῖς προεξομαλοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴ ὑπάρχουσαν, κῆ πετρώδη, δύσβατόν τε κῆ πεζοῖς, ἱππεῦσι ὴ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, κῆ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῆ στρατιᾶ λεωφόρον. τῆ πέμπτη ὴ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ ὴ ἰλῦ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστῆ πρώτη φθάσει παρελθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, κῆ πεπλωκότα τοῖς ἰουδαίοις αἰσθόμενα τὰ φρονήματα.

Κεφάλαιον ια.

Οὐεσπασιανῶ δὲ τις διαγγελίζει τὴν μετάβασιν τῦ αἰφνὶς αὐτόμολος, κῆ κατήπειγεν ὅλη τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ ὴ ἁρπάσας ὥσπερ μέγιστον δυτύχημα τὴν ἀγγελίαν, κῆ προνοίᾳ θεῦ τὸ συμφορώτατον εἰς δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθάρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δἰθέως συὺ χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, κῆ δεκαδάρχην ἐβούτιον, αἴφνης τῆ δεσμήσων κατὰ χεῖρα κῆ συύεσιν, ἀδεκατάχειν κελεύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι δρασὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς ὴ μιᾶ ἡμέραν ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, Ϲ μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν ὴ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ προσάρκτιον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίοις ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσύνοπτος εἶ) πρὸς ἔκπληξιν, ἢ Ϲ ὤρα χῆμα τοσαύτη τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα τῶ τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ῥωμαίοι δ' δὲ ἐξ μὲν ἀπώκνησαν προσβαλεῖν, δ' ὅλης ὠδυκότες ἡμέρας. διπλῆ δὲ τῆ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, κῆ τείχει ἔξωθεν περῖσᾶσι τὸν ἵππον, πάσας ὑποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν ὑπογνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους πρὸς τόλμαν. ἐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ἡμερῶσης ὴ μεθ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, αὐτείχιζον αὐτίκρυ τῆ ῥωμαίων. ἐξεστρατοπεδευκότες δὲ πρὸ τῶ τείχους. ὡς δ' ἐπασπισμὸς, τοὺς μὲν τοὺς ἐξότας καὶ σφενδονήτας, κῆ πᾶν τὸ τῆ ἐκηβόλων πλῆθος ὑπερήσας, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς ὴ μετὰ τῆ πεζῶν

in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderent: vtiámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, moti tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Illé quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII. Iotapatę obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit peditem cum equitibus qui montanum iter coæquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vti: atque ipſe cum peditibus

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, mutíque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte aditi potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessũ fecere:

εἰς τὸ προσαντες αὐῶθει καθὸ τ τείχους ἦν δυάλωτον, δείσας ἰώσηπος ὡς ἐὶ τῆ πόλ προσπδ ᾳ, ἢ συὼ αὐτῷ πᾶν τὸ τ ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες ὖ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὰ μὲ τείχους ἀπέσειλαν αὐτούς, πολλὰ ὖ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα ἢ τόλμης, ὡς ἐλάσσω γε μὲν ὢν ἔδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὰ αὐτοὶς ἡ τ σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεκρότ ἢ τοὺς μὲ ἐμπειρία μᾶ ἀλκῆς, τοὺς ὖ θράσος ὥπλιζε τὰ θυμῷ στρατηγουμένους. ὡδ ταξάμενοι ὖ δι' ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ δ ἐλύουν), ξώσαντες μὲ πλείους ῥωμαίων, ξισκαίδεκα ὖ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῷ ὖ ἔπεσον μὲ δέκα ἢ ἑπτά, ξαυμασίαι δὲ ἐγίνοντο ἐξακόσιοι. τῆ ὖ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπεξελθόντες, ἢ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαῤῥαλεώτεροι μὲ ὲκ τὸ ὡδὶ λόγου ἀντιχεῖν τῆ προτέρα ἡμέρᾳ, χρώμενοι ὖ ἢ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. νῦν γὰ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἢ τὰν ἡττᾶν ἡγούμενοι. ἢ μέχει πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲ ἐγίνοντο τῷ ῥωμαίων ἀδελφοί, σκάφαι ὖ τῷ ἰωταπατηνῶν, τεχνοματαί καρτεραί. καὶ ὅτι ἰουδαῖοι τ τῷ πολεμίων ἰσχυὶ κατωῤῥώδουν, ὅτι ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τ πόλεως δυσάλωτον ἀπέκαμνον.

Κεφάλαιον ιβ.

Ἐπὶ ὖ ἰωταπάτη πλεὶ ὀλίγου πᾶσα κρημνός, ὲκ μὲ τῷ ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρους ὄντομος, ὡς τῷ κατιδεῖν πειρωμένων τοῖς ὄμμασι τὰ βάθη. ὑπὸ βορέᾳ ὖ προσπτὶ μόνον, καθὸ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέκτισαι. ἢ τὸ δὶ ὁ ἰώσηπος ἐμπειρεικλήφει τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκαταλήπτον εἶ) πολεμίοις τ ἰσῶ αὐτῆς ἀκρώρειαν. κυκλόθεν ὖ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦ. εἶχε μὲ οὕτως ὀχυρότητος ἰωταπάτη. ᾐσπασιανὸς ὖ τῆ τε φύσει τὸ χωρίου ἢ τ τόλμας τ ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπασι τ πολιορκίας, ἢ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο πρὸς τ προσβολῆς, δόξαν ὖ χῶσαι τὸ ἀπρόσιτον τὰ τείχους, ὅθι συῤῥεμδὴν ὕλης ἐκπέμπει παῖ τὸ στράτευμα. ἢ κοπέντων τ πρὸς τ πόλιν ὁρῶν, συναλιθείσης ὖ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲ προὶ ἀλεώραν τ ὕπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, γέῤῥα δεξάτεινάντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχειν ὑπ' αὐτοῖς, ὰ δὴν ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι τ ὑπὸ τ τείχους βολῆς. οἱ ὖ τὰς πλησίον ὁδοὺς ἀναιρῶντες, γῆν αὐτοῖς ἀσφαλείπτως προσέφερον, ἢ ξύλα διηρτημένων, ἀρὸς ἦ ὑδείς. οἱ ὖ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ὑπὸ τ τειχῶν τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῷ ἐπηφίεσαν, ὲ πᾶν εἶδος βελῶν. ἦ ὖ ἢ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὠὸ θόρυβος ἢ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐεσπασιανὸς ὖ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς δησήσας, τὰ πάντα ὖ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν ἐκέλευσε τοῖς ὑπὸ τ τείχους. ὁμοῦ ὖ οἵτε καταπέλτας τὰς λόγχας ἀνέῤῥοίζεν. ἢ ταλαντιαῖοι λίθοι μετέωρος ὲκ τ πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε ἢ πλῆθος ἀθρόων οἷς ὢν ἀπαυστόμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησεν. ἀλλὰ ἢ τ ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας.

of the wall, ἦ. Then Vespasian, ἦ. Now ἦ. Then ἦ. Now ἦ. Then ἦ. Now ἦ. Then

καὶ γὰρ τῶν τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισάντων, καὶ σφενδονητῶν πάντων, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. ὑπὸ μὲν εἰργόμενοι καθύπερθεν ἀμυνῆς πρέμουν. σκεπτέχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχους, ἀφαιρεῖσθαι τε τοὺς ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοῖς γυμνουμένους ἔπαιον, καὶ γυμνὸ παρείκοιεν σκεῦνοι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωσεὶς ὑεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τῆς βλάβης, τὰ γὰρ φάσγανα τοῖς ἰουδαίοις ἀφθονίας παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ τὰς σκέπας. καὶ συναφθείσης ἅμα αὐτοῖς καὶ δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παρασύσεις.

Κεφάλαιον ιγ.

ΕΓειρομένου ἤδη τοῦ χώματος καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον ὕπω πλησιάζοντες, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, σωαθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐπέλαβεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνοεῖ διαιδέ. φρυφάκτους πήξαντας κελεύσας, ἐμπεῖσαί τε βύρσαις νεοδέροις βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμενα, ἀφολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τὴν ἰκμάδος ἐίργοιτο, ἀφανίσηται τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνὰς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ῥωμαίοις ἐπὶ τοὺς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ φεύγειν τε τὴν ὀπίνοιαν τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ φρόνημα τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. ὑεσπασιανὸς δὲ, καὶ φεύγειν τὸ πανέργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ φεύγειν τὰς τόλμας, παρωξυνέτο τῷ ἰωσηπιανῶν. πάλαι γὰρ αἰσθησάντες ὑπὸ τοῦ τειχισμοῦ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐμάνοντο συμπλοκαὶ, καὶ καὶ λόχοις, ὑπνοιά τε ληστικὴ πᾶσα, καὶ τῶν φεύγειν τυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως ὑεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν μάχης, διέγνω φεύγεσθαι ζόμενος ἀναίρει τῶν ὑπτιδείων αἱρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ὑποείσ τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδισαμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾶσσον αὐτοῖς ἡξίου χρήσεσθαι καὶ τῷ μάχῃ, εἰ ἀγαλιῶν αὖθις ἐπτερυχωμένους ὑπτιάσοι. φρυρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευσε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν οὐ πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τοῦ ὀμβρίου ἀφαιρεμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ εἴποτε τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ φεύγειν τὴν τοῦ λοιποῦ ὑπνοιαν εἶναι. μᾶλλόν τε ὡς ἤδη ὑπελείποντος καθάπαξ ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τήν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὑπτιδείων ἄφθονον, καὶ τὰ φρονήματα γυναῖα τῶν ἀνδρῶν, ἐκλύμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐπτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τοῦ ποτὸν αὐτοῖς διήνεμον. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔχθιστον ἤδη δίψους φερήκοντες ἀπέκαμνον. ἐξακείμενοι δὲ ὕπνος

Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itémque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni trádebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibúsque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueseeret. hísque ante fabros oppositis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minísque validissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Cap. VIII. Obsidio Iotapatenorũ à Vespasiano, & diligentia Iosephi: déque Iudæorum excursione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam ceepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incursabant: ínque dies singulos prælia cateruatim, & cuiusque modi latrocinales doli, & eorum quæ casus obtulisset rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eádem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliatúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros esse, quo longiorem Romanis obsidionem faceret, quàm sperabãt, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentũ esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso A colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quòd etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœ- B rori simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Io- C sephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea quæ minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperet, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. ídque factitatum D est, donec eius fraudem vigiles persensérunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd E si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari veniisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo secexitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà F cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impe- G tu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀλλ' ἐλαίθανον τοὺς ῥωμαίους. ἀπὸ γὰρ τῶν κατάντους ἑώρων αὐτοὺς ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μέτρα μέλλοντας τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν καὶ τοῖς ὀξυβελέσιν ἐγκυκλοῦντο πολλοὺς ἀπήρουν. καὶ διὰ πασιανὸς μὲν, ἅτε εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῶν παραδοθήσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰώσηπος πλάσας μοῦ τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτῷ προσαρέμενος, ἐμβρέξας πολλὰ πλείους τὰ ἱμάτια, καὶ κατακρεμάσας πρὸ τῶν ἐπάλξεων, ὡς τε προῤῥεῖσθαι πᾶν ὀξαπίνης τὸ τεῖχος. προὸς τοῦτο ἀθυμία τοὺς ῥωμαίων, καὶ κατάπληξις λοιὸ, θεασαμένων εἰς χαλάμην τοσοῦτον παραλίσκοντας ὕδατος, ὃς ἀρκεῖ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε καὶ τὴν στρατηγὸν ὑπογνόντα τὴν διὰ ἀνδρείας ἅλωσιν, ζέπεσθαι πάλιν προὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπεθυμίας ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, προὸ λιμοῦ καὶ δίψης τὴν ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑροῦντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος προὸς τάδε τὰ στρατηγήματα καὶ ἔτερον ἐνενόησεν εἰς προῦσίαν αὐτῷ. δι' τινος χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης καὶ τὰ προὸς δύσιν μέρη τοῦ φάραγγος ἀπέπεμπεν τινάς, γράμματα προὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντος τε ὑπηνδέα τὴν ὑπολειπόντων αἰὰ τὴν πόλιν διόρυσεν, ἔρασεν τὰ πολλὰ διὰ τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ καὶ πίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι σωαλθόμενοι τοῦ ὑπνοιαν οἱ φρουροὶ προὶέχουσι τὴν χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ'.

Καὶ τότε ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν ἐκ εἰς μακρὰν αἰθέξειν ὁρῶν, ἐν ὀπόρῳ ἦ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν αἰσθόμενος, δρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐβουλεύετο. συναθόμενον ἦ τὸ πλῆθος καὶ προὶσχυθὲν αὐτῷ, καταπτοῆσαι, μὴ σφᾶς προὶδῆται ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κειμένους. εἰ δὲ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μόνων ἐλπὶς, καὶ προὸμόνους αὐτῷ, παντὸς ἀγωνισομένης δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι ἦ, προὸμυδία. φρέπειν ἦ αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθρὸς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀστοπὸς ἂν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλιλαίᾳ παρῆλθεν. ὑπιβαπίσειν γὰρ αὐτὸν τὴ πόλιν, μηδενὸς ἔτι θαλμῶντος τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὃν ἀναθαῤῥοῦντες οἰχομένου. ὁ ἦ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑπονοῶν, ὑπὸ αὐτῶν ἔφασκε ποιεῖσθαι τὴν ἔξοδον. μένων μὲν γὰρ ὅτ' ἂν ὠφελήσαί τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλίσκωνται, σωαπολέσθαι προὸς τοσούς. ἐκπλοὺς ἦ τὴ πολιορκίας ἔξωθεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τοὺς τε γὰρ ἐκ τὴ χώρας γαλιλαίους σωαθροίσειν ἢ τάχος, καὶ ῥωμαίους ἐπέρῳ πολέμῳ τὴ πόλεως αὐτῷ ἀπωθήσεσθαι. ἐχ ὁρᾶν ἦ τι ὠφελοῦμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη νεῦ, πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξυνῶν μᾶλλον ὀλὶ τὴ πολιορκίαν, ὡς πλείονα ποιεῖσθαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ ἦ ἐκδραίτα πύθοιντο, πολὺ τὴ ὀλὶ τὴν πόλιν ὁρμῆς αἴσειν. καὶ ἔπειθέ τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ προσέχειν. παῖδες γὰρ καὶ γέροντες, καὶ γύναια μετ' ὀπίσω ὀλυρόμενα προσέπιπτον αὐτῷ, καὶ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ μετ' κωνυμῷ κοινωνὸν σφίσι τὴ τύχης μένειν ἱκέτευον, ὑ φθόνῳ τῆς ἐκείνου σωτηρίας,

ἐμοὶ γὰ

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τ αὐτῷ. ὡδὶ γὰρ ἠξίουν A
πείσεσθαι δεινὸν, ἰωσήπου μηδέν τος. ὁ δ' ἐπιθυμῶν ἱ-
κετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζόμενός τ' φρήσει, πολὺ
δ' αὖτε τ εἰς τὴν ἀπόλειψιν ὁρμῆς ἢ ὁ τῷ ὀδυσσέως
ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, & τ κοινὴν τῆς πό-
λεως ὑπόνοιαν ὁπλισάμενος, νεῦ καιρὸς εἶπεν ἀρχε-
σθαι μάχης. ὅτε ἐλπὶς ἀπέστι σωτηρίας, καλὸν δ' κλέος
ἀπαλλαξάμενον τὸ βίου, & δράσαντα τ γενναῖον εἰς
μνήμην ὑστέρων παίδων, ἐπ' ἔργα ἔστειχε. & φοβεῖ- B
σθαι μὴ τῷ μαχιμωτάτων, διεκπίδνα τε τοὺς φρου-
ροὺς, ἢ μέχρι τὸ στρατοπέδου τῷ ῥωμαίων κατέσχε.
ἢ τὰς μὲν ὑπὸ τῷ χωμάτων δέρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν,
διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐνέβαλε πῦρ. τῇ δ' ἑξῆς ὁμοίως,
ἢ τῇ ἕκτῃ, ἢ ὅτι συχνὰς ἡμέρας ἢ νύκτας, πολεμῷ ἐκ-
καμνεν. ἐνεπασιανὸς δ' τῷ τε ῥωμαίων κακοῖς τ
ἐνδεσμαῖς, ἔκπεσθαί τε γὰρ ὑπὸ ἰουδαίων ᾐδοῦτο, ἢ
ζωπύρων ὑπεδιώκειν ἔφαρει τῷ ὅπλων ἦσαν ἐφεδεῖς,
οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀνέφευγον C
εἰς τ πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῷ ἐκκλί-
νειν ἐκέλευσε. & μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνθρώ-
ποις. ἀδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶ τ ἀπογνώσεως. ἐφε-
βέννυσθαι δ' αὐτῆς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ἀποθυμίας,
ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. ἐφεστήκειν γε μὲν ἢ ῥωμαίοις μὴ
ἀσφαλείας, & τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμῶσιν,
ἀλλ' ἐκ περιχωμένοις. τοῖς δ' τῷ ἀράβων τοξόταις, ἢ
τοῖς ἀπὸ συρίας σφενδονηταῖς, ἢ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ D
τοὺς ἰουδαίους ἀνέσελλεν. ἠρέμει δ' ὡδὲ τῷ ἀφετηρίων
ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δ' τούτοις μὲ εἶκον κακόμενοι, τ
δ' πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω μένοντες, ἐφεστέκειν-
το τοῖς ῥωμαίοις χαλεποί, & ψυχῆς ἢ σώματος ἀφει-
δοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ δεξιᾶς ἑκάτερθεν τὸ κεκμη-
κὸς αὐτῷ ἀναλαμβάνοντες.

Κεφάλαιον ιε'.

E

Ὁ δὲ ἐσπασιανὸς δ' ἡγούμενος τῷ μήκει τὸ χρόνου
& τῆς ἐνδρομῆς ἀπιπολιορκεῖσθαι, τ χωμά-
των ἤδη τοῖς χείλεσι προσαζόντων, προσάγειν ἔγνω τ
κριόν. ὁ δέ ἐστιν ὑπερμεγέθης δοκὸς, ἰσῷ νηὸς ὠδρα-
πλήσιος. ἐξόμως δ' τῇ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κρι-
ὸν προβεβλημένος, ἀφ' ἧ ἢ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρη-
ται δ' κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δο-
κῷ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐρμαίοις ἐσηρεισμένης. ἀνωθού-
μενος δ' ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τ αὐτῷ F
ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ἐκβιβασάντων, τύπτει
τὰ τείχη τῷ προσανέχοντι σιδήρῳ. ἢ ἁδὲς ἅτε κρα-
τεὸς πῦργος ἢ προβόλου πλατεῖ, ὃς & τὰς ῥώτας
πλαγὰς, ἐνέχων κατισχύει τ ὁλκμονῆς. ὅτι ταύτῃ
τῇ πείρᾳ ὁ στρατηγὸς τῷ ῥωμαίων μετέβαινε, βία
τῇ πόλιν ἑλεῖν ἀποῤῥώσων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλα-
βερὸν ἦν, ἰουδαίων πρεμόντων. οἱ μὲ οὖν τοῖς τε κατα- G
πέλτας, & τὰ λοιπὰ τ ἀφετηρίων, ὡς ἴσχνοιτο τ ὅπ
τῶν τειχῶν κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγόν-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ συνήγγιζον οἱ τοξόται & σφενδονηταί. ἔχε δ' ταῦτα μηδενὸς τῷ προβόλων
ὑπιβλεῦσαι τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, χέρ-
ρσις διωκέσι, ἢ καθύπερθε πεφραγμένοι δέρρεσι,
πρός τε αὐτῷ ἢ τῷ μηχανήματος ἀσφάλειαν.

quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant, esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communique desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cùm spes nulla salutis est: pulchrúmque vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, dissectis custodibus, vsque ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignem immittere. posteróque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cùm Iudæi semper aliquid agentes, priusquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conserrent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, péroque saxa tormentis emissa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæuiùs Romanis instabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinque pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX. De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam. ariete & aliis tormentis bellicis.

IGitur Vespasianus vltro se existimans longitudine temporis, hostiúmque incursibus obtundi, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdémque simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minimè quiescentibus. Itaque Romani quidem balistis cæterisque missilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi arietem applicant cratibus desuper itémque pellibus septum, tam pro sui defensione quàm machinæ

Et primo quidem impetu mœnia concussa A
sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti esset, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpe feriti, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eúique socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, E
nullóque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: earúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractú que dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi exstiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilæi Qui cùm super milites decimæ F
legionis prosiluissent, tanto impetu víque irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ G
obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

καὶ τὴν πρώτην πληγὴν, διασείσθη μὲν τὸ τεῖχος, πραγμὴ δὲ μεγίστη θόρυβος ἦν ἔνδοθεν ἠρθη, καθάπερ ἁλισκόντων ἤδη. πολλάκις δὲ εἰς τὸ αὐτὸν τοιούτους τύπους, ὁ Ἰώσηπος ὁρῶν ὅσον οὔπω καταρρησόμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὴν βίαν τῶν μηχανήματος. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας σκέλυσι καθιμᾶν, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸ κριὸν ὁρῶεν, ὡς πλάζοιτο τε ἡ ἐμβολὴ, καὶ ἀσχολοῖμεν τοὺς πλησίας, σκοπεύοντες τὴν χαυνότητα τοῦτο πλείω βλάβην παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καθὸ μὲν ξέποιεν τὰ μηχανεῖα, αὐτοῦ φυλάττοντες τοὺς σάκκους ἦν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων δὲ τὰ ἐμβολᾶς ὡς μηδὲν κατ' αὐτὰ τύπτοιεν βλαπτειν τὸ τεῖχος, ἕως αὐτοπροαιρέτως κάνοις οἱ ῥωμαῖοι μάχεσθαι, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἐπέτεμνον. ἐνεργῶ δ' ὄντι τῷ ἐλπόλεως ἠμυομένης, καὶ τῶν τοίχους, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐνδιδόντος ἤδη, τὸ λοιπὸν ὅλη τὰ ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸ ἰώσηπον ἁρμόσαν. ἀψάμενοι δ' ὅσον αὖπω εἶχον ὕλης, ξυχόθεν ἐπεκθέουσι, καὶ πάντα μηχανήματα, καὶ τὰ χάρρα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπεμπιπράασιν. οἱ δὲ καμνόντως ἐπεβοήθουν, πρός τε τὸ τόλμαν αὐτῶν καταπεπληγότες, καὶ ὑπὸ τῆς φλογὸς τὰς ἀμυνὰς φθαινόμενοι. ξυρᾶς γὰρ ὕλης, πρός τ' ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἔτι δ' θείου, διέπλατο τὸ πῦρ ὀλιγοστὸν τάχιον, καὶ τὰ πολλῷ καμάτῳ πεπονημένα ῥωμαίοις, ὀλίγῳ μιᾶς ὥρας ἐνέμετο.

Κεφαλ. ιε.

ΕΝθα καὶ ἀνὴρ τὶς ἐξεφάνη ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος. σαμμαίου μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σαὰβ δὲ πάτρις αὐτῷ τῆς γαλιλαίας ἦν μεγίστη πέτρα ἀφάμενος, ἀφίησιν ὑπὸ τοῦ τείχους ὅλῃ τῇ ἑλκόπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τὸ ὑποῤῥάξαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηχανήματος, ἐν καταπηδήσας, ἐκ μέσων αἴρεται τῶν πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας ὅλῃ τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δὲ πᾶσι τοῖς ἐκθορεῖς ἠμύομένοις, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεξάμενος, πέντε μὲν ἀκοντίοις βέλεσι, πρὸς ἤδη δὲ τέτρασι διαπεραθεὶς, ἕστη τὸ τεῖχος ἀνέβη, καὶ θρασύτητος πᾶσι τὸ ἀτολμίας ἧττον, τότε ἰλυσπώμενος ὑπὸ τῶν βαρυμάτων μὴ τῷ κενῷ πατήσειν. ἄρτοι μὲν τέτταρα ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖραι καὶ φίλιππος, ἀπὸ ῥωμῆς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. ἐπεσπάσω μὲν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν δεκάτης τάξματος, ἕστη δὲ ῥάζω καὶ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις σευόμενον, ὡς διαῤῥῆξαι τὰς τάξεις, καὶ ξένταδε καθ' οὓς αὖ ἐφορμήσαι ἅπαντας μὴ τύποις, ὅτε ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμενοι πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τότε σπεύσαντες καὶ τῶν δεκάτης ξαπίνας τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, καὶ τὰ ὄργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. ἐκεῖ δὲ δείλαιοι ἀναῤῥήσαντες, ἐπεσῆλθον τὸν κριὸν πάλιν, ἢ ἐπεστανόνικει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἠμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τὸν ὑποστάσιον βέλει κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς, καὶ πιτρώσκει μὴν ἐπιπολαίως. ἐπεσπλύσαντος τὸ ἕλκος τοῦ ἁγνίσματος, μόγιστον δ' ὄρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. ἐπὶ γὰρ τὸ ἄμμα ταχέως ἐχθέντων τῶν πλησίον, φῆμη ἀνὰ πάντας ἐμπίπτει ὅλῃ τῇ πληγῇ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῆς πολιορκίας οἱ πολέμιοι ἀφέμενοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ὅλου τὸν στρατηγὸν

συνέ-

συνίθεον. περὶ ἧ πάντων τῶν δείσας περὶ τῷ πατρὶ A
παρῆν, ὡς τὸ πλῆθος καὶ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον εὐνοίᾳ, καὶ
τῇ τοῦ παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι ῥᾷσα μὲν τὸν τε
ἡγεμόνα πατὴρ ἔλυσατο, καὶ τὸ στράτευμα ἔπαυσε τοῦ θορύβου. τῷ
γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπονημέ-
νοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι ἀπεσκάσας, παρεπότρυνεν ἰου-
δαίοις ἐπὶ πλεῖστον τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τοῦ
στρατηγοῦ περιπνεῦσαι ἠθέλησε, καὶ βοῇ συλλαμβάνον-
τες ἀλλήλοις ὅτι τὸ τεῖχος ἄρμων. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰώσηπον, καίπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελ- B
τικῶν καὶ τῶν βελοβόλων, ὅμως οὐκ ἀπεῖχοντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὰ ξέρα τῶν κριῶν ἐπιβαίνοντας ἐβαλλον. καὶ λοιμὸν μὲν οὐδὲν ἦν μηχανῇ, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπλως ἔπιπτον, ὑπὸ μὴ βλε-
πομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῶν σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοπὸς ἦσαν τοῖς πολεμίοις δυσωπόπτοις, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον λίθῳ τὸ βλεπόμενον. ἥτε σοὶ τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βία πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πέτρων ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀνέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. αἰδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἦν ἰσχὺν σῖφος, ὃ μὴ μάχεις ἐχάτης σρώνυται φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέ-
θει τοῦ λίθου. μάθοι δ' ἄν τις τοῦ μηχανήματος ἀκριβῶς, ὃν τῶν ὅτι τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. D

Κεφάλαιον ιζ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τείχους ἐς ὠ-
τὸν αὐτὸ τοῦτο τοῦ τείχους, ἀπαρράσας τὴν κεφαλὴν ὑπὸ
τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὑπὸ ξίων ἐσφενδονήθη σα-
δίων, γυναικός τε μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τὴν
γαστέρα, ἐξῆλθεν ὁ νεὼν ἐκ οἰκίας, ἐξέσησεν ἐφ' ἡμισά-
διον τὸ βρέφος. τοσαύτη ἦν τοῦ λίθου βία. τὰ μὲν ὀργάνων,
φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῷ δὲ βαλλομένων, ἦν ὁ ψόφος. E
ἐπάλληλοι δ' ἐκτύποιν οἱ νεκροὶ καὶ τοῦ τείχους ῥι-
πτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠχεί-
ρετο. σαυήχουν δ' ἔξωθεν οἰμωγαὶ φωνουμένων, αὖ-
τις δ' ἐρρέετο πᾶς ὁ περὶ τὴν μάχης περίβολος, καὶ περισ-
βατὸν ὑπὸ πτωμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν
δ' ἐποίουν τὴν βολὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐκ'
ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτε εἰς ἀκοῆς, ὅτε εἰς ὄψεως κατά-
πληξιν ἀπελείφθη. πλεῖσοι μὲν γε τῶν ὅτι τῆς ἰωταπά-
της ἀγωνιζόμενοι γενναίως ἔπεσον. πλεῖσοι δ' ἐγγύνοθ F
ξαυμαπίαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐνδί-
δωσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπλως τυπτό-
μενον. οἱ δὲ φερεμένοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ
καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν πρὶν βληθῆναι τὰς ὑπε-
βατηρίους ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω Νέσπασιανὸς ὅτι τὴν καπάληψιν τῆς
πόλεως σωῆγε τὴν στρατιὰν, ὀλίγον ὑπὸ τὴν νυκτερι- G
νὴν πόνου ἀναπαύσας. ἐκλόμενος δὲ ὑπὸ τῶν καταῤῥι-
φθέντων περιασπάσαι τοὺς εἰρηνάς, τοὺς μὲν γυμνοὺς
τοὺς τῶν ἱππέων ὑποβήσας τὴν ἵππων, ἔχειν διέταξε καὶ
τὰ πεπλωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν περιφραγμένους τοῖς
ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς προέχοντας, ὡς ὁπότε τὰς ὑπε-
βατηρίους βάλλοιεν μηχανάς, κατάρχοιντο τῆς εἰσό-
δου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε τὸ πεζὸν τὸ ἀκμαιότατον.
τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀπιπαρεξέτεινε τῷ τείχει

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & benevolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: torúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitū quidē fortissimos equis depositis trifariā collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secúdum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes dispositi, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant:

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, πρὸς τὸ μηδένα τὴν
ἀναφυγόντων ἐκ τῆς ἁλώσεως διαφυλεῖν. κατόπιν δὲ τού-
των πρείσπεμπε τοῖς τοξόταις, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ
βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως δὲ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ὀπὶ
τὴν μηχανημάτων. ἑτέροις δὲ κλίμακας ἀραμένοις,
προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὴ
τούτους κωλύειν περιώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὀπὶ τοῖς
καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ δὲ, ὑπ' ἀθεόων δια-
ζόμενοι τὴν βελῶν, εἴξωσι δὲ εἰσόδου. ἰώσηπος δὲ συνεὶς
τὴν ὀπίνοιαν, ὀπὶ μὲν τὸ μέσον τοῦ τείχους, σὺν τοῖς
κεκμηκόσιν, ἵστησι τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλα-
βησομένους. καὶ δὲ τὰ παρεῤῥωγότα τοῦ τείχους, τοὺς δυ-
νατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, αὐτὰ ἐξ ἀνδρὸς, μεθ' ὧν
καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐκληρώσατο, ἐκέ-
λευσέ τε πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῆς ταγμάτων
ὑπερφέρειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς δὲ
τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοκλάσαντας καλύπτεσθαι
καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε πρὸς ὀλί-
γον ἕως ἂς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. καλλύν-
των δὲ τὰς ὑπερβατείους μηχανὰς αὐτοῖς προπηδᾶν,
καὶ ὅσα τῶν ἰδίων ὀργάνων ἁπάντων τοῖς πολεμίοις, ἀ-
γωνίζεσθαί τε ἕκαστον, μὴ ὑπὸ σωθησομένης, ἀλλ'
ὥσπερ ὑπολωλυίας ἤδη τῆς πατρίδος ἀμυνόμενον,
λαμβάνειν τε πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέρον-
τας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἱμαρεθησομένας ὑπὸ τῶν
ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τὴν ὀπὶ ταῖς μελλούσαις συμ-
φοραῖς θυμὸν προσαλλίσαντας, ἀναφεῖναι τοῖς δε-
σουσιν αὐτάς. ἔταξε μὲν οὖν ἕκαστον. τὸ δὲ ἀρχὴν
ὑπὸ τῆς πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθεάσαντο,
ξιφλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, οὐδὲν δὲ
εἰς τὸ μάχιμον μετακεκινημένον τῆς παλαιᾶς φυλάκων,
πρὸς δὲ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοῖς πολεμίοις ξιφή-
ρεις, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅ-
πλοις, ταῦτα βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῆς ἀράδων,
ὑς ατόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς ἂν ἀ-
πειλημμένων ἔτι τῆς κακῶν, ἀλλ' ἤδη παρόντων. ὁ δὲ
ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ θηλυνοίην οἴκτῳ τὰς
ὁρμὰς τῆς σφετέρων, κατακλείει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀ-
πειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς δὲ πρὸ τῆς ἐῤῥιφ-
θέντων ἢ ἑλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ' ἕτερα προσ-
φέρουσι τὰς κλίμακας, ἐπροσεῖχεν. ἀπεκαρδόκει
τὴν ὁρμὴν τῆς βελῶν. ὁμοῦ δὲ οἵτε σαλπιγκταὶ τῆς
ταγμάτων ἁπάντων συνήχησαν, καὶ δεινὸν ἐπηλάλα-
ξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ συνθήματος
τῆς βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν
τῆς ἰωσήπου προσταγμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀ-
κοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφί-
σεις ἐφεῖλκυσαν, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξ-
ῆραμον δὲ αὐτῆς, πρὶν διαβλῶσαι τοὺς διαβαλόντας.
συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς αἰσθήσι, παντοῖα καὶ χει-
ρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι πα-
ρὰ τὰς ἐκάστας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῆς
τὸ ἀκινδύνως τῆς καὶ σφᾶς αἰδεζομένων. ὅθεν οὐ
πρότερον ἀπερῤῥήγνυντο τῆς ῥωμαίων, πρὶν ἢ πτω-
σεῖν, ἢ διαφθεῖραι. ὡς δὲ οἱ μὲν ἔκαμνον ἀλκιμῶς
ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν ἃ ἔχοντες,
τὸ κεκμηκὸς δὲ τῆς ῥωμαίων ἀκραιφνεῖς διεδέχοντο,
καὶ ταχέως αὖτε τῶν ὑποδιαδόντων ἐπέβαινον ἕτεροι, θρασυκαρδιούμενοι ἀλλήλοις, καὶ πλοῦτον μὲν ὠσ-

σαντες,

σαντες, τοῖς ἢ θυρεοῖς καθύπερθεν φραξάμενοι, τεῖχος A
ἄῤῥηκτον ἐγίνοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ
φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη τῷ τείχους ἐ-
πέβαινον.

Κεφάλαιον ι.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τὴν
ἀνάγκην, ἡ δὲ ἔστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐ-
τὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε κατα-
χεῖν τῶν συωσπικότων. οἱ δὲ ὡς παρεσκευασμένοι ἔχοντες μὴ B
τάχος πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν ῥωμαίων κατέ-
χεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βεβαστόμενα τῇ θέρ-
μῃ. τοῦτο καμόντων τῶν ῥωμαίων, διεσπάσατο τὴν τάξιν, ἐ
μὴ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλίνδητο τοῦ τείχους. ῥᾳστα
μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον διὰ κόρυθος μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς πα-
νοπλίας διέῤῥει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὐ-
δὲν ἔλαττον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει τα-
χέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πίστρα. τοῖς δὲ θώ-
ραξι τοῖς κραιπνοῖν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τοῦ καίεσθαι C
οὐ μικρὰ. πηδῶντες δὴ καὶ συσκελλόμενοι τοῦ ἀλγηδόνος, διὰ τῶν
ζεφυρωμάτων ἐπίπτον. οἱ δὲ ξαναίοντες εἰς τοὺς σφετέρους
ὀπίσω βιαζομένους, δυσχείρωτοι τοῖς κατόπιν πρόσκει-
σιν ἦσαν. ἐλέλειπτο δὲ ἔτι ῥωμαίοις ἐν ταῖς κακοπραγ-
μοσύναις ἰσχὺς, ἔτι τοῖς Ἰουδαίοις σώφρων. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πρὸ
οἰκρᾶ πάσχοντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς
τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τοῦ πρὸ αὐτοῦ κακίζων ἕκα-
στος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῆς ῥώμης. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι δόλῳ δ' ἄλ- D
λῳ τῷ δευτέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπίσφαλλον, πάλιν ἐφθλῶ
ὑποχέοντες τοῦ σανίσιν, αἷς ἐπολιοφάρουν, ὑπεσύρουσι,
καὶ ὅτε τοῦ ἕποιμένων, ὅτε τῶν προσβαινόντων τὰς ὀρθὰς
ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπτιαζόμενοι τοῦ ὀπισθοτείχιον μηχα-
νῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ δὲ ὀλίσθοντες κατέπιπτον.
ἐπαίοντο δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων
γὰρ τῶν ῥωμαίων, ὅτοι τῶν καὶ χεῖρα συμπλοκῆς ἐλεύθερω-
θέντες, πρὸς τὰς βολὰς εὐσχόλουν. πολλὰ δὲ κακομέ-
νους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς πρὸ
σίλλου ἀνεκάλει. ἐπεσον δὲ τούτων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλεί- E
ους ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ὑπὸ τῶν Ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν
ἓξ ἄνδρες, ξαυμασίαις δὲ ὑπὲρ ἑξακοσίους ἀνεκομίσθη-
σαν. ἐκάθηντο μὲν ἐν διπλῷ μίλῳ, καὶ ἐδιάταξις λεύ.

Κεφάλαιον ια.

Ὁ δὲ Οὐεσπασιανὸς ὁρῶν τοῖς συμβεβηκόσι τὸν στρατιὼ
ἄθυμον μᾶλλον ἢ θυμούμενον, ὡς θυμουμένους ἰάσατο, καὶ μὲ προ-
ῤῥοσύνης, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσαγωγὰς μὲν τοῖς χώ- F
μασι, πύργους δὲ ξύλινους, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕ-
ψος καταστήσασθαι πάντοθεν ἐκέλευσε κεκαλυμμένους,
ὡς ἑδραίους τε εἶναι ὑπὸ βάθους, καὶ δυσάλωτους πυρὶ, τῶν
χωμάτων ὑπείκοντας, ὑπηρέτας αὐτοῖς ἀποντας καὶ τὰ καὶ
τάξοντας, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφόπεζα, πρὸς
δὲ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἱ μὴ καθορώμενοι
διὰ τὸ ὕψος, ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τῶν πύργων, εἰς καθορωμέ-
νους τοὺς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐβαλλον. οἱ δὲ μήτε κατὰ κόρυθος
φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε
τοῖς ἀφανέσι ἀμυνόμενοι, καὶ τὸ μὲ ὕψος τῶν πύργων δυσφρι-
κτον ὁρῶντες ἐκ χειρὸς βάλλειν, πυρὶ δὲ τοῦ αὐτῆς
ἁδηκτον δυσαπάλωτον, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ
προσβάλλειν παρεσκευάσαντο. καὶ οἱ μὲ ἀπὸ τῶ
Ἰωταπάτης, αὐτεῖχον ἕτους, ἀναῤῥιφθέντες τε καθ' ἡμέ-
ραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀπηνεκοῦς τοῖς πολεμίοις, ὅτι μὴ
μὴ κινδύνων ἀπείργειν, ἔχοντες.

protectique desuper longioribus scutis, in-
expugnabilis globus effecti sunt: totáque a-
cie velut vno corpore repellendo Iudæos, mu-
ro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his
rerum angustiis consilio necessitatis adhibito,
machinis excogitandis cum desperatione sti-
mulatur: feruentíque oleo perfundi milites
iubet, scutorum coniunctione defensos. id au-
tem Iudæi multi, qui & paratum haberent,
& plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis et-
iam in eos ahenis missis calore bullientibus.
Hæc res Romanorum ardentium aciem dissi-
pauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes
vsque sub armatura oleum per totum corpus
fluebat, carnémque non secus ac flamma de-
pascebatur: quod natura facilè calesceret, se-
róque pro sui pinguedine refrigesceret. Tho-
racibus autem & galeis illigatis incendij fu-
ga non erat. Nunc autem salientes, nunc
incurnati dolore, de pontibus decidebant.
Ad suos autem contranitentes tutò recedere
non poterant, quoniam facilè ab insequenti-
bus vulnerabantur. Sed neque Romanis vir-
tus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia
defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mira-
bilia pati viderentur, tamen in eos, qui per-
fuderant ferebantur, præcedentem quisque
incursando, tanquam ipse impetum retarda-
ret. Iudæi verò progressum eorum dolo alte-
ro deceperunt, cum fœno græco decocto pon-
tium tabulata perfunderent: quibus illi dila-
bentes retrahebantur, vt neque fugientium
quisquam, neque aggredientium firmo pos-
set eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per
ipsas pontium tabulas calcarentur, multi ve-
rò super aggeres deiicerentur: & qui cecidis-
sent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desi-
lientibus conflictu iam liberi, facillimè tela di-
rigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac
perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuo-
cat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt
vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis,
plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc
autem modo pugnatum est Iunij mensis die vi-
gesimo. At Vespasianus eorũ cauta, quæ acci-
derant, consolatus exercitum, postquam ira vidit
accensum, neque tam exhortationem quàm o-
pus deposcere, aggeres quidé altius tollit. Tres
verò turres quinquagenum pedum in excelsum
iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & ponderi sta-
biles essent, neque ignibus expugnarétur cásque
super aggeres collocat, iaculatoribus & sagitta-
rius, itéque leuioribus missilium machinis ple-
nas, funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ
conspicerentur propter altitudinem turrium &
loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè
conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à
vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq;
vlcisci possent quos non viderent: altitudine
quidem turrium librata manu iacula superante:
ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob
hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapa-
teni quidem ita resistebant. quamuis multi in
dies singulos occumberent, neque contra mali
quicquam hostibus facerent, quòd eos sine peri-
culo prohibere non poterant.

CAP. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur, habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his commitA tit: eósque paulisper reluctatos in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades RoB manis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transC figebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. VnD de Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timoE re, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. F Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsuue comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cõgregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & G sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ὅτι τινα τῶν Ἰωταπάτης ἀσυγκριτόνων πόλιν (Ἰαφὰ καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν Ἰωταπατηνῶν ὀλίγα δόξαν αὐτοχόντων ἐπαγερμόνα, ζαϊανὸν ὄντα τῶν δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα ἐκπέμπει, καὶ δισχιλίους αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τελευ μὲν πόλιν δυσάλωτον κατελαβών, θεὸς γὰρ τῇ φύσει καρτερὰ τυχοῦσα, καὶ διπλοῦ θριβόλῳ τετείχισο, θεραπαντικότας δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβαλλῆ, καὶ θεὸς ὀλίγον αὐτοχόντας, ἐδίωκε. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι καὶ πόδας θερσειμένοι συνεισέπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείσει τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δὲ ἦν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐταῖς δεσμὸν χερσὶν οἰκείαις ἐκπεδήσας θεὸς ἀπώλειαν, ἕκαστον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσεσιν. ἐμπίπτοντες γὰρ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοῖς ἐπ' αὐτῷ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο τῶν ἱκετείας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δὲ ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. πολλοὶ δὲ τῶν διεῖν κατειλέμενοι θριβόλων ζύζλω, πολλοὶ δὲ τοῖς ἰδίοις θερεπείσθησαν ξίφεσιν, ἀπῆσαν δὲ τοῦ ῥωμαίων ἔπιπλον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρούντες. θεὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῷ ἔκλασεν ἡ τῷ οἰκείων θερθασία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῷ ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸ ἀριθμὸν ὄντες. κενεὸν δὲ μαχίμων λογιζόμενος ἔθ' τὴν πόλιν ὁ ζαϊανὸς, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἰόμενος μηδὲν αὐτοὺς βλάψειν ὑπὸ δίους, ἀνεπίθει τῷ στρατιᾷ τὸ ἄλωσιν. καὶ σείλας ἀγγέλους θεὸς Οὐεσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν αὐτῷ τίτον ὀπηδήσοντα τῇ νίκῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ στρατιᾶς τὸν ὑὸν ὀπιπέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ θεὸς τελευ πόλιν ἐλθὼν δι' τάχους, καὶ διατάξας τελευ στρατιᾷ, ὅτι μὲν τὰ λαιᾶ κέρως, τὸ ζαϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ὑφηγεῖτο θεὸς τὸ πολιορκίαν. τῷ δὲ στρατιωτῷ κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει θερσφερόντων, θεὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν θρόμβολον. ὑπεκδήσαντες δὲ οἱ θρεὶ τὸ τίτον, τὸ μὲν πόλεως ἐπεφάνησαν ταχέως, θεὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συναφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ θερσέπιπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ θερσυχὸν αὐταῖς. καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὡρῶν ἀντεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν τοῖς ὑναρθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. οὐδὲν γοῦν ἄρρεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξεωνήσαντο. τῷ μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αὐτά τε τελευ πόλιν, καὶ ὅτι τὸ θερστάξεως ὠδιατάξεως, ἀριθμὸς μύριοι θερὸς τοῖς πεντακισχιλίοις λεῖ, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρᾳ μηνός.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

Ἐμειναν δὲ καὶ οἱ Σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθεσιάζοντες γὰρ ὅτι τὸ χαίρειν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔμφυτον, πολέμιος ἦν εἶχεν ἀπειλὴ ἢ τε σωφροσύνη αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ οὐδὲ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. φερὴς δὲ τὰς ῥωμαίων εὐτυχίας ἐν ἀλογίστῳ τιθεὶ καὶ σφᾶς αὐθένειαν ὠρρώδουν, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς μεταβολὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ κρεσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑποτέμνεσθαι. καὶ γὰρ εἰ φρουραῖς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῶν ἐληλυθότων, καὶ ἡ συνταξις ἰδίᾳ φοβερά. παρεάλιον δὲ ἔπαρχον ὄντα τῆς πέμπτης τάγματος, μετ' ἐξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν χιλίων πέμπει. τούτῳ πρόσβαινειν μὲν τὸ ὄρος, καὶ συνάπτειν μάχην οὐκ ἀσφαλὲς ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν ὑπώρειαν δι' ὅλης αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. συνέβη δὲ ὕδατος ἀπορουμένων τῶν σαμαρέων, ἐκφλεγῆναι τότε καῦμα δεινὸν, ὥρα δὲ ἰδίως θέρους, καὶ τῶν ἀνιησείων τὸ πλῆθος ἀνωδύνως, ὡς τινας μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ τῆς δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προτελουμένους, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν συνεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἔτι συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατεαγότας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ τὴν δύναμιν ἐν κύκλῳ προσιησάμενος τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὑπὲρ δεξιᾶς προυκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δι' εὐβαρμένους ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, προσπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὄντας. δεσίς μὲν οὖν εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐπεχώθη. καὶ οἱ μὲν συμφορᾶς σαμάρεται ἐχήσαντο.

Κεφάλαιον κγ.

Τῶν δὲ αὐτὰ τὰ ἰωτάπατα διακαρτερούντων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτεχόντων, πεντεκαιδεκάτῃ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερήρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸ κρεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τήν τε ὀλιγότητα τῶν ὑπὸ τὸ πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὴν ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ διαπεκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν οὐδὲ βιαζομένους ἔτι φέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν, εἴπερ ὑπεθέτο τοῖς τηνικάδε φυλακὴν, καθ' ἣν ἀνέσιν τε τῶν δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπερ μάλιστα κεκοπωμένων εὐθινὸς ὕπνος. καταβαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνεβούλευέ τε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπεξελθεῖν. τῷ δὲ ἦν μὲν δι' ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῷ ἰουδαίων, καὶ τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ἀφροσύνην, ἐπειδὴ καὶ προτερον λαφθεὶς τῆς ἀπὸ τῆς ἰωτάπατης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν δεῖν πυρὸς ἀνερύσαι τοῖς πολεμίοις πρὶν τὴν ἔνδον εἰπών, ἀνεσταυρώθη τε θανάτῳ καταμεμφθείς. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποίει τὴν προδοσίαν, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν δ' αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα προσδοκῶν, τὴν μὲν φυλάσειν ἐκέλευσεν, ὅπως δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως ἀσφαλίζεται τοῖς στρατιώταις. καὶ δὲ τὴν μικυθεῖσαν ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐβεβήκει πίτος συὴν ἐνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ἀπὸ τῆς πέμπτου καὶ δεκάτου τάγματος πυλὰς ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σὺν τοῖς περεάλιος χιλίαρχος,

A SEd ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promitD tens: denique quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP. XII. De Samaritis à Cereale deuictis.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super E mutorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidē vlterius vim ferre possent, vetũ dolo etiam caperētur, si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiē habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autē, quia fidē nosset inter se Iudæorum, quantaque superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis F quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúsque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

CAP. XIII. Iotapatę excidium.

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiśque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellâque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

κὴ πλάκιδος, τοὺς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσῆγον. κατειλημμένης δ' ἤδη τῆς ἄκρας, καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει τρεφομένων, ἤδη δὲ καὶ ἡμέρας ὄσης, ὅμως ὅπως τὴν ἀλώσεως τοῖς κρατυμένοις ἄθησις ἦ. καμάτῳ τε γὰρ οἱ πολλοὶ καὶ ὕπνῳ λέλυντο, καὶ τῶν ἁλισκομένων ὁμίχλη τὰς ὄψεις ἀπέμβλωσε πολλὴ, καὶ τύχῃ τότε τῇ πόλει ἐπιχυθεῖσα. μέχρι πάσης τῆς ἁλιάσεως, ἐπὶ μόνοις τοῖς ἐν τοῖς κακῶν ἄθησιν ἐξαρέσασα, καὶ τὴν ἄλωσιν ὅπως δύο ἀναρύεσθαι. ῥωμαίοις δὲ κατά τε μικρὸν ὧν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼς εἰσῄει τινὸς, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάπαντες ὑπὸ τὰς ἄκρας τὸν λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἐπὶ μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυχωρία τὴν ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς, καὶ κατὰ τὴν φάραγγα ὑπολισθάνοντες, ῥέοντι καθ' ἅπερ ἐκαλύπτοντο τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, καὶ πρὸ τοῦ τὸν ἰώσηπον ὁπλίσασθαι, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρῆξεν. κατιδόντες γὰρ ὡς ἀδύνατον πρὸς ῥωμαίων ἀνασῶσαι δύναν), τόγε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων προέλαβον, καὶ σωσασθησιθέντες ὅπῃ τὰ καταλήγοντα τῆς πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνῄλουν. ὅσοι γε μὴν ὑπὸ πρώτην τὴν καταλήψεως ἄθησιν τῶν φυλάκων δρασμεῖν ἔφθασαν, ἀναβαίνες εἴς τινα τῶν προσαρκτίων πύργων μέχρι μιᾶς τινος ἀπημύναντο. προσχεθέντες δὲ τῷ πλήθει τῶν πολεμίων, ὀλίγοι παρῆσαν τὰς δεξιὰς, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τὴν σφαγὴν ἀθύμοι παρέχον. αἱμάκτων δὲ αὖ μὴ αὐχήσαι ῥωμαίοις τὸ τέλος τῆς πολιορκίας, εἰ μὴ κατὰ τὴν ἄλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν ἀντώνιος. θήσεις δ' ἐξ ἑνέδρας. τῶν γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τὴς συμπεφυγότων (πολὺ δ' ἔτυ πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν ἀντώνιον ὀρέξαι δεξιὰν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοηθὸν πρὸς ἄνοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, καὶ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τὴν βουβῶνα δόρατι, καὶ ὠδαχρῆμα διεργάζεται. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τὴν ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνῄλουν ῥωμαῖοι. τῶν δ' ὀπίσω αἱρεθυνώμενοι τὰς κατάδυσεις, τοῖς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπεξῆσαν, καὶ δὴ πάσης ἐχώρουν ἡλικίας, πολὺ νηπίων καὶ γυναικῶν. καὶ τὰ μὲν ἀμφὶ μίλια χίλια πρὸς τοῖς δισκοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δ' κατὰ τὴν ἄλωσιν, καὶ κατὰ τὰς ὕστερον μάχας, συνηριθμήθησαν τεσσαρακισμύριοι. ἐσπασιανὸς δ' τὴν τε πόλιν κατασκάψαι κελεύει, καὶ τὰ φρούρια πάντα πρόσεμπίμπρησιν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ὕτως ἑάλω, δεκάτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πανέμου πεμπτίνᾳ.

Cap. XIV. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos timabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαῖοι δὲ τὸν ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, καὶ σφόδρα τῷ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι, μεγίστη δὲ καὶ μοῖρα τοῦ πολέμου ληφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δ' ἀπὸ τῆς πόλεως ἀλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸν ἐκλεπτὴ τῶν πολεμίων, καθάλλεται δὲ εἰς τινα βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ στόμιον διέζυκτο καὶ πλευρὰν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα παραμείνας τὸν τῆς ἁλισκομένης ἄνδρας καταλαμβανὴ λανθάνοντας, ὡς δασκιδνὶ δ' ἀπτησίων ἐν ὀλίγαις ἡμέραις δύναμιν δ' ἀναμένων. μεθ' ἡμέρας μὲν οὖν ὑπεξέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰῶνι ἐζήτει δρασμοῦ δύσιν καὶ τὰς φυλακὰς κατασκέπτετο. φρουρουμένων δὲ παντάχοθεν τῶν πύρ-

τὴν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἀπ' αὐτῶν, αἴθις εἰς τὸ A
ἀσπάλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας ἀσφαλῶς διῆγε· τῇ
δ' ἕξῃ γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μηνύεται. ὁ δὲ Οὐε-
σπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τοῦ ἰωσήπου δώ-
σοντας, καὶ προσκαλουμένους ἀπελθεῖν. ἀφικομένοις
δ', παρεκάλουν ἑαυτοὶ τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις αὐτοῖς σωτηρίας
ἐδίδοσαν. ὁ μὲν ἐπείθετο. ἐκ γὰρ ὧν εἰκὸς ἦν τοσαῦ-
τα δράσαντα παθεῖν, ἀπ' ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρωπίνου
ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνέλεγεν, ἐδόκει τε ὡς B
ὅτι τιμωρίαν προκαλεμένους, ἕως ἐσπασιανὸς ἕξιτον
ἔτι πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τοῦ ἰωσή-
που ὄντα παλαι. παρελθὼν δ' ὅδε, τό τε φύσει
ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οὓς αὐ ἄπαξ ἔλωσι, δείξει, καὶ
ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
πρὸς τοῦ ἡγεμόνων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ὅτι τιμωρίᾳ ἀναγαγεῖν αὐτόν. ἐπεῖναι γὰρ ταύτῃ, καὶ
μὴ πρὸς πρόσταγμα λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι σπουδαιό- C
μυον ἀνδρα γενναῖον. προσετίθει δὲ, ὡς ὑπ' αὐ οὐε-
σπασιανὸς ἐτέρων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τῆ χαρίτος
προσήκοντος τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὑπ' αὐ αὐτὸς ἀπατήσων ἀνδρα φίλον, ὑπήκοον ἐλθεῖν.
ἐνδιάζοντος δὲ τῷ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲ
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαῆναι τὸ ἀσπάλαιον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἀνδρα
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ὁ τε νικάνωρ προσέκειτο λιπα-
ρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῷ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος D
ἔμαθεν, ἀνάμνησις αὐτῷ τῆς διὰ νυκτὸς ὀνείρου εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτοῦ
προεσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. ἱκανὸς δὲ κρίσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῆς
γε μὴν ἱερῶν βίβλων ἀκριβῶς ἐπιστήμων τὰς προφητείας, ὡς
καὶ αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὃς ὅτι τ' τότε
ὥρας ἔνθους γενόμενος, καὶ τὰ φρικώδη τοῦ προφάτου E
ὀνείρου σπάσας φαντάσματα, προσφέρῃ τῷ θεῷ λε-
ληθυῖαν δίκην. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἱερὸν ἄρον ἔφη φίλον ὁπλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη δὲ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη
πᾶσα, ἐγὼ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μαρτύ-
ρομαι δ' ὡς ὁ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι διάκονος.

Κεφάλαιον κα.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰου- F
δαίων οἱ συνηκολουθηκότες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἴκοντα τοῖς προκαλοῦσιν, ἀθρόοι περιεστᾶτες,
ἦ μεγάλα γε αὖ ἐνάζειν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφὴς θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονήσας. φιλόζωε ἰώσηπε, καὶ πῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας;
ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δ' ἐσ συνέ- G
σεως εἶχες, εἶτα σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔπος
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δ' ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἢ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ μὴ σοὶ λήθῃ τινὰ σαυτοῦ κατέχειν
ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν τοῦ παρόντος νόμι-
ζομένου σοι δίκαιον, ἐσ ξίφος. σὺ δ' εἰ μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custodirentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidémque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: esseque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem subimittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somniis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui oblitione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Ioſephus, & ſe Dei præceptorum proditorem eſſe, ratus, ſi ea non renunciaſſet morte præuentus, argumentis eos philoſophiæ neceſſariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô ſocij propriæ cædis auidi ſumus? aut cur amiciſſimas inter ſe res, corpus & animam in diſſenſionem vocamus? mutatum me eſſe quiſpiam dicet? ſed Romani hoc ſciunt. Optimum in bello mori: ſed lege belli, hoc eſt à victoribus trucidari. Proinde ſiquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu ſim dignus: ſin illi hoſti ſuo parcendum putant, quanto iuſtius noſipſi nobis pepercerimus? Quippe ſtolidum eſt ea circa nos admittere, pro quibus ab illis diſſenſimus. Pulchrum enim eſſe pro libertate mori, & ipſe fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obſtant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus eſt habendus, qui mori non vult cùm opus eſt, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos aſcendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hoſtibus dubiè ſuſpecta formidini eſt, eam certam ipſi nobis irrogabimus? Verùm ſeruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi ſumus. At viri fortis eſt ſemet occidere. Imò verò ignauiſſimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidiſſimum puto, qui tempeſtatem metuens, ante vim turbinis nauem ſpõte ſubmergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura diſcrepat, cóque modo in creatorem noſtrum Deum ſummum ſcelus admittitur. Nullum eſt animal, quod ex induſtria vel per ſe moriatur. Siquidem naturæ lex validiſſima, vt velint viuere, in omnibus ſita eſt: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hoſtes ducimus, & quos noſtros inſidiatores putamus, pœna perſequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo deſpiciat? Ab illo enim accepimus, vt eſſemus: rurſúmque, vt eſſe deſinamus, illi reddendum eſt. Corpora quidem cũctis mortalia ſunt, ex caduca materia fabricata, anima verò ſemper immortalis eſt: Deíque particula in corporib. collocata. Si quis ergo depoſitum hominis ſurripuerit, aut male tractauerit, peſſimus ſtatim ac perfidioſus habetur. Si Dei depoſitum ex proprio corpore quis eiecerit, eum ſe latuiſſe quem læſerit æſtimabit? Et ſeruos quidem fugientes vlciſci, iuſtum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipſi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum ſoluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúſque ac familia ſtabiles ſunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ ſanctiſſimum atque inde rurſum, voluentibus ſeculis, caſtra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in ſeipſos inſanierunt, eorum animas tenebroſior Orcus ſuſcipit. pater autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciſcitur. Hinc &

A θνήσκεις, ἰουδαίων στρατηγὸς, ἐαὶ ἢ ἄκων, σεφοδότης πεθνήξη. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανετείναντο τὰ ξίφη, ἐ ἀπεῖλεν αἰαιρήσθν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ὑπεδίδου. δείσας ἢ τ ἐφοδον ὁ ἰώσηπος, ἢ σεφοδοσίαν εἶ) ἢ νόμος τ θεῦ σεοσαγόρευον, εἰ σεφαπθαίοι ὁ ἀγγελίας, ἤρχετο σεὸς αὐτὺς φιλοσοφεῖν ὅτι ὁ αἰσχύνης. τί γὰρ τοσοῦτον ἐφ σφῶν αὐτῷ ἐτάγεσι φορτῶδες; ἢ τί τὰ φίλτατα διαπασιάζομεν σῶμα ἐ ψυχὰς; ἀλλάχθαι B τὶς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. καλὸν ὲν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιε νόμῳ, τοῦτ' ἐσιν τ κρατούντων. εἰ μ ἦν τ ῥωμαίων ὑποτρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τιμοῦ ξίφους, ἢ χρεὼς τ ἐμῶς. εἰ ἢ ἐκείνοις εἰσέρχε) φειδὼ πολέμιε, πόσῳ δικαιότερον αὐ ἡμᾶς ἡμῖν αὐτῖς εἰσέλθοι. ἢ γὰρ ἥλιθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, σρὸ ὧν σεὸς ἐκείνους διῖσάμεθα. καλὸν γὰρ τ ἐλευθερίας ὑποθνήσκειν. φημὶ κἀγὼ. μαχομένους μὲν σι, ἢ γε τ ἀφαιρεμένων αὐτόν. πῶ C ἢ ὅτι εἰς μάχιν ἀντιβιάζεσιν ἡμῖν, ὅτε αἱρεῖσθαι ἡμᾶς. δειλὸς ἢ ὁμοίως, ὃ τε μὴ βυλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὐ δεῖ, ἢ ὁ βυλόμενος ὅτ' αὐ μὴ δεῖ. τί ἢ ἢ δεδικότες, σεὸς ῥωμαίους ἐκ αὐτομολῶ; ἀρα ὐχὶ θάνατον; εἶτα οἷον δεδοίκαμεν ἐκ τῆς ἐχθρῶν ὑποπεσόμενοι, ἑαυτοῖς βίαιον ὀκτιμήσομεν; ἀλλὰ δ ἐλεύσεται ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι. ἀγωνῶν γὰρ αὐτὸν εἶναι φήσει τις; ἔ μὲν οὖν, ἀλλὰ ἀγωνίσατον, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτ ἥγοῦμαι δειλότατον, ὃς τις χειμῶνα δεδοικὼς, σεὸ τ θυέλλης ἐβάπισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, ἢ τ κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, ἢ σεὸς τ κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐσιν ἀσέβεια. τῷ μὲν γε ζώων ἐθέν ὄζιν, ὃ θνήσκειν μὴ σεφνοίας, ἢ δι' αὐτὸ. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο ἢ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτῳ πολεμίους ἡγούμεθα, ἢ τ ὀκ ἐπίδρας τιμωρεῖσθαι. τ ἢ θεὸν ἂν οἰεσθε ἀγανακτεῖν ὅτ' αὐ ἄνθρωπος αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζη; ἢ γὰρ εἰληφαμὲν παρ' ἐκείνε τοῦτ' ἔ). ἢ τὸ μηκέτ' ἔ), πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι, ἐ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ ἢ ἀθάνατος ἀεὶ, ἢ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζε). εἶτα αὖ μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου ἢ παρακαταθήκην, ἢ δόλῳ) κακῶς, πονηρὸς εἶ) δοκεῖ ἢ ἄπιστος. εἰ δέ τις τ σφετέρου σώματος ἐκβάλλει τ ὡς παρακαθήκην τοῦ θεῦ, λελησθέναι δοκεῖ τ ἀδικούμενον, ἐ κολάζειν μ, τοὺς ἀποδράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμικας, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ ἢ κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες τ θεὸν, ἢ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα ἐκ ἴσε, ὅτι τῷ μὲν ὀκγόνων τοῦ βίου κ τὸν τ φύσεως νόμον, ἐ τὸ ληφθὲν ὡς τ θεῦ χρέος ἀποτίνοντων, ὅτ' αὐ ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἵκοι ἢ κ γένεαι βέβαιοι, καθαραὶ ἢ ἐπίκλοοι μένουσι αἱ ψυχαὶ, χῶρον ὑρανὸς λαχοῦσαι τὸν ἁγνώτατον, ἔνθεν ἐκ δευτέρης αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἀντενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις ἢ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἑαυτοὺς τιμωρεῖται τοὺς πατέρων ὑβρισάς. διὰ τοῦτο

μυρί-

μεμίσηται ὧδε τῷ θεῷ τοῦτο, καὶ ὧδε τῷ σοφωτάτῳ A
κολάζει νομοθέτῃ. τὰς γὰρ αἰκελόπλας ἑαυτοὺς, ὧδε μὴ
ἡμῖν, μάχεσθαι ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκείνους,
καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέ-
ρους δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέ-
λευσαν, ὡς ἐσφαλισάμενοι καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὴν χεῖρα τοῦ
σώματος. καλὸν δὲ ἐταίροις δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς B
ἀνθρωπίναις συμφοραῖς προσθήκην τοῖς εἰς τὸ πᾶν ἁμαρτάνουσιν ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ
ἄδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδεῖξάμενοι τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὲρ τῶν ἑλόντων.
κἀμὲ μεταβήσομαι δὴ ἐγὼ εἰς τὸ τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα
ἐμαυτοῦ προδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἰ γε
ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν, ἐγὼ δὲ ἐπ' C
ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τλαὶη μήποτε ῥωμαίων ἐπίδραν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰν αἰμαρυόμενος ὑπ' αὐτῶν, δυθύμως τεθνήξομαι, τλαὶη τῷ ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων ὄνειδος.

Κεφαλ. κς.

Ὁ Μὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα πρὸς ἀποτροπὴν αὐτοχειρίας ἐλεγεν. οἱ δὲ πεφευγμένας ἀπογνώσει τὰς ἀκμὰς ἔχοντες, οἷς αὖ πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιόντα πρὸς αὐτὸν καὶ προσ-
ίσχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκάκιζόν τε εἰς ἀπονοίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καθωπλίζων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲ ὀνόματι καλῶν, τῷ δὲ στρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δεξιὰν, ἣν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν ὅτι τὴν ἀνάγκης εἶργεν ὑπὸ τῆς σφαγῆς πάντων τὸ σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τὸ θηρίων, ἀεὶ πρὸς τὸ καθαπτόμενον αὐτοπρεφόμενος. τὴν δὲ καὶ ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἐπὶ τὸ στρατηγὸν αἰδημόνων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, προαλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑπέφερον τες, αὐτομάτως παρεῖσθαι. ὁ δὲ ἐν τῇ ἀμηχανίας, ὡς ἠπόρησεν ὁπηνοίας, ἀλλὰ πίστιν τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ὧδε βάλλει. καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κληρώσας ἀλλήλων σφαγὰς ὑπερίψωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πιπτέτω. καὶ διοδεύσῃ πάντων ἕστως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὅτι τὰ ἰδίας κεφαλῆς δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μεταγνόντα σωθῆναι. πιστὸς ἐδόξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλήρου τοῖς. εἰσας. ἑτοίμως δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τὸν στρατηγόν. ζωῆς γὰρ ἥδιον, τὸ μετὰ τὸν ἰωσήπου θάνατον ἡγεῖτο. καταλείπεται δὲ ἕως (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θείας προνοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀσυδάζων μήτε ὑπὸ τὸν κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελοῦτος λίποιτο μιαίνειν τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ αὐτὸν ὅτι πίστει ζῶ· ὁ μὲν ὢν ἕτερον τῶν τε ῥωμαίων, καὶ τὸν οἰκείων δεδιὼς πόλεμον, ὅτι ἀσπασιαίτερον ἦγετο δεῖν τῶν νικώντων. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θέας αὐτὸν συνέτρεχον, καὶ τῶν ὅλης συνηθροισμένων περὶ τὸν στρατηγὸν, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν χαιρόντων ὅτι τὸν ληφθέντι, τῶν δὲ, ἀπειλούντων, τὴν δὲ ἐγγύθεν ἰδεῖν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vique ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliunde cum gladiis accurrentes ignauiã exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autẽ cùm aliũ nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde pollueretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè irascceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem scicbam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridē illum excitante ad imperium Deo, sceptráque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephū deprehēderat. Altero nanque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliísque muneribus eum donare benignissimēque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

κολάζειν ἐβόων τὸν πολέμιον. τῷ δὲ πλησίον ἀνάμνησις αὐτὸ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τὸ τε ἡγεμόνιον ἀδιεξίτητον, ὃς εἰ μὴ πρότερον ὠργίζετο, τότε πρὸς τὴν ὄψιν ἀπεπλάγησαν αὐτόν. μᾶλλον δὲ τὸν τύπον ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῇ συμφορᾷ ἤρει τὸν Ἰωσήπου, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκόμενόν τε τὰ ἐν πάλαι μαχόμενον, καὶ τὰ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ὁρῶντα. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπή, τῷ δὲ ἀνθρωπίνων οὐδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε σιωπὴ διέθηκε μὲν πλείους ἑαυτοῦ καὶ πρὸς οἶκτον τοῦ Ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ἀφ' ὧν παρεῖχε μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

Ὁ μὲν οὖν Οὐεσπασιανὸς φρουρεῖν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς ἀπαπέμψων αὐτίκα νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἰώσηπος, μόνῳ τι δι' ἀληθείαν θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δὲ ἐκείνου, πλὴν τοῦ παιδὸς τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἅπαντας. σὺ μὲν εἶπεν Οὐεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτόν σου μόνον εἰληφέναι τὸν Ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ γὰρ ὑπὸ θεοῦ πεμπόμενος ἐκ ἤδειν τοὺς Ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δῆτα; οἱ μὲν νέρωνα μέχρι σοῦ δόξοντες μένουσι; σὺ καῖσαρ Οὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς εἶ. δέσμιος δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τηρεῖ σαυτόν. δεσπότης δὲ οὐ μόνον ἐμοῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δὲ ὅπι τιμωρίαν δίκαιος φεύγω μείζονος, εἰ καταψεύδομαι θεοῦ. ταῦτα εἰπόντος, θαρρῆσαι μὲν Οὐεσπασιανὸς ἀπιστεῖν ἐδόκει, καὶ τὸν Ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα πρὸς σωτηρίας παντουργεῖν. κατ' ὀλίγον δὲ εἰς πίστιν ὑπήγετο, τοῦ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων προδήλους. ἀτρεκῆ δὲ τὸν Ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς κατελάμβανε. τῷ γὰρ τοῖς δορυάλοις θαρσύνοντι φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ὅπλοις τῷ ἰωταπάτων πρὸς ἁλώσεως, ὅτε αὐτὸς φρονεῖν ἐδύσατο πρὸς αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη ἀλαζονευόμενα τὰς ἐπ' αὐτὸν ὀργάς. Ἰώσηπος δὲ καὶ τοῖς ἰωταπατίνοις ὅτι μὲν τεσσαρακοστῷ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ ἁλώσονται προεῖπεν ἔφη, καὶ ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα θαρσαλέως τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ Οὐεσπασιανὸς ἐπυνθάνετο, δύεσιν ἀληθῆ, καὶ πίστιν δύειν πρὸς τὸν κατ' αὐτὸν ἤρτο. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν ἐκ ἀπέλυε τὸν Ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο δὲ ἐσθῆτα, καὶ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ προτέρων διετέλει, τὰ πολλὰ τίτου τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

Τετάρτῃ δὲ πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴν πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὸ Φάλιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δὲ καὶ τὸν στρατὸν, καὶ τὸν στρατηγὸν, μετὰ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' ἔννοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀθρόοι καταβοῶντες ἀξίωσαν κολάζειν. ἰσταμένου δὲ, τὴν μὲν πρὸ τούτου δίκην, ὡς ὑπὸ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου πολυμιξίας πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχία. τῇ A ἢ τὰ γράμματα τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα ἐκάθισεν ὅπου τῆς καισαρείας, ὅπου δὲ εἶδεν ὁρῶν τὴν πόλιν. τὸ δὲ δέκατον δὲ καὶ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλεεινὴ ἢ λιὼ καὶ κείνη χειμῶνος ὥρᾳ, καθόσον λιὼ πυριώδης θέρεσι ὑπὸ καύματος πεδιὰς ὅσα ἐστὶ θαλάσσιος.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ ἢ τούτῳ συναθροισθέντες οἵτε κατ' ἄσπιν ἐκπίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατὰ τετραμμώνων, πλῆθος ἐκ ὀλίγου, ἀναπίζουσιν ἰόππιλιν ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κασίῳ θεότερον, καὶ B τὴν χώραν ἐκπεπολεμωμένης ἀειρόμενοι, μεταβαίνειν ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς ἄμμους τε πέρατικὰ σκάφη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὴν ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλήσδον, ἅπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πελάγη. διασασιανὸς ἢ ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει ἱππέας τε καὶ ἱππεῖς ὅπως τὴν ἰόππιν, οἳ νύκτωρ ὡς ἀφύλακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ ἢ ἐν αὐτῇ φοβηθέντο μὴ C τὴν εἰσβολὴν, καὶ καταδείσαντες, τὴν μὴ εἴργῃ τοὺς ῥωμαίους ἀναχέποντο. συμφυγόντες ἢ εἰς τὰς ναῦς, ἐκατέρωθι βέλους διευκτέρουσαν. ἀλιμενὸς ἢ ἔστις φύσει τὴν ἰόππης, ἀγκαλῶδες ὑπολήθει ἔχει, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρθίῳ, ἔραχυ ἢ συνδύοντι κατ' ἄκρας ἑκάτερθεν. αἱ ἢ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ ῥηχεῖσαι σπιλάδες εἰς τὸ D πέλαγος, ἔνθα καὶ τὴν ἀνδρομέδας δεσμὸν ἔτι δεικνύμενοι τύποι, πιστοῦνται τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου. τύπτων ἢ τὴν ἀγκαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ πρὸς τὴν ἀκρωμένας πέτρας ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τὸν ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ὑπὸ τὴν ἰόππης, ὑπὸ τὸ ἕω πνεῦμα βίαιον ὑπιππεῖ. μελαμβόρειον ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλαις τῶν νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς ἢ πρὸς ταῖς E πέτραις. πολλὰς ἢ πρὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ ἀγκαλὸν ὄντα πρόσω, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῷ πολεμίοις ἐδεδίκεσαν, μετέωρος ὑφαρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. λιὼ ἢ ἔστι φυγῆς που τόπος, ἔστι μὴ σωτηρία, βίᾳ μὲν ἀνέμων καὶ θαλάσσης ἐξωθουμένοις, ῥωμαίων ἢ τὴν πόλεως φερομένων τοῖς βελῶν ἐκκλίνειν. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο τῶν σκαφῶν, πολὺς δὲ ἀγνυμένων ὀφόρος. καὶ τὸ πλήθους F οἱ μὲν ὑπὸ τῶν κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ ἢ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς ἢ ὡς κουφοτέρῳ τῷ θαλάσσῃ ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναιρῶντες. τὸ μὲν πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον ἐξεμέσαντο τὴν ὑπορρῶξιν, ὡς ἀμαχθῆναι μὲν ὅλῃ πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι ἢ νεκρῶν τὴν θαλάσσιον. καὶ γὰρ τοὺς ὅπου τὴν ἀγκαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν ἢ ἀριθμὸς τῶν ἐμβεβαθέντων σωμάτων, τετρακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι ἢ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν. ἰόππην G μὲν ἅπαξ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἑάλω. διασπασιανὸς ἢ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειρατὰι συναλισθεῖεν εἰς αὐτὸ, στρατόπεδόν τε ὅπου τὴν ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μὴ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα ὦσί μὲν καὶ χώραν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ ἢ ἱππεῖς περιόμενοι τὴν περίξ, καὶ τὰς περιοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τὴν ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

Cap. XV. Ioppe denuò capitur.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen, itémque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eiusautem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vocant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati morieban tur. nonnulli autem ferro se interficiêtes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnísque ora maritima cadaueribus implerentur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autẽ, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, eúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusce modi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κ τὰ θεσπασιανοῦ πράγματα ἐν χώρᾳ καθεζόμενοι, καθ' ἡμέραν ἐτέμνόν τε, καὶ ἠρήμουν ἅπαντα.

Κεφάλαιον λ.

Ως δ' εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κ τέλος ἰωταπάτης πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοί, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τ συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴθει γὰρ ἀδιάγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τ ἅλωσιν, ὠκεῖα φύσει τῶν σκυθρωποτέρων. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν θεσπεσίων χωρῶν ὥδευε τὸ ἀληθές, & πᾶσι περιβολίας ἰῶν ἤδη βεβαιότερον, θεσπεσιάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις κ τὰ μὴ γεγόμενα. πάντως δὲ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τοῦτο μείζους τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, κ μὴν γε οἴκους, καὶ κατὰ συγγένειας οἷς θεσπέσιον ἰῶ ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρηνεῖτο. τὸ δ' ὅτι τῷ στρατηγῷ πένθος ἐδημοσιάθη. καὶ οἱ μὲν ξένοις, οἱ δὲ συγγενεῖς, οἱ δὲ φίλοις, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τ ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι ζιακοσίων μὲν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δὲ μισθῶσθαι τοὺς αὐλητάς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δὲ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τῷ χρόνῳ, & τὰ κ τ ἰωταπάτην ὥσπερ εἶχεν, ἐχεθύμουν δὲ τὸ κατὰ τ ἰώσηπον πάθος διείσκετο. ζῶν δὲ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ ὡς ῥωμαίοις ὄντα θεὸς τῷ ἡγεμόνι ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην ὠφελεῖσθαι, τοσοῦτον ὀργῆς ὅτι ζῶντος, ὅσον δυοῖν ὅτι τεθνεῶτος δοκοῦντος θεσπεσιαν ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρίαν, παρ' οἷς δὲ εἰς θεοδοσίαν σκακίζετο. πλήρης δὲ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δὲ τ πληγαῖς, & θεσπεξεκαίοντο τὰς κακοπραγίας. τὸ γε μὴν παύειν ὁ γίνεται τοῖς εὖ φρονεῖν ἀσφαλείας καὶ τῷ ὁμοίων φυλακῆς ἄπον, ἐκείνοις κέρδος ἑτέρων ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τῷ κακῶν αὖθις ἀρχὴ. μᾶλλον δοκῶ ὥρμησαι ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῷ ἱεροσολύμων, ζηλωτοὶ θόρυβοι κατεῖχον.

CAP. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibíque per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Ο τεσπασιανὸς δὲ καθ' ἰσοείαν τ ἀγρίππα βασιλείας, ἐνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα & δεξιώσασθαι τ ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τῷ κ τ οἶκον ὅλῳ θεραπεύμενος, καὶ κατασεῖλαι δι' αὐτῶ τὰ νοσοῦντα τ ἀρχῆς, ἀφ' ἃς ὑπὸ τ ὠδίλλε καισαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβάνει καισάρειαν. ἔνθα μένει μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιὰν ἀγαπαύων, & αὐτὸς ἐν δωχίαις ἰῶ, ὑποδιδοὺς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατορθωμένων, ὡς δ' αὖτῷ πίστεως μὴ ναυτιέζειν, ἀφεστᾶσαν δ' ἠγέλλοντο ταριχέαι, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοῖς ἰουδαίοις καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὸν ὅτι τούτοις στρατιὰ δύκαιον ἠγεῖτο, καὶ δι' ἀγρίππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὖτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν ὑὸν πίτον εἰς καισάρειαν, μετατάξοντα τὸν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὅτι μείζιστη τ δεκαπόλεως, & γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ὡδηγήμενος, ἐκδέχεται τὸν υἱόν. καὶ μετὰ τελῶν ταγμάτων θεσελθών, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξιοστοῦ τ τιβεριάδος σταδίων

κατὰ πα

κατά πνα σαθμὸν δουὸσπλον τοῖς νεωτερίζουσι. συνα- A
βεὶς ὀνομάζετ). πέμπει ὁ δικαδάρχλιν ἰαλεριανὸν
σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, δξαλεχθησόμενον εἰρηνικὰ
τοῖς κατ' τ πόλιν, κ) θεραπευόμενον ὅτι πίστεις. ἀκκόει
γὰρ ὡς ὅτι θυμῷ τ εἰρήνης ὁ δῆμος, κατασασιάζοιτο
ὑπ' ἐνίων πολεμεῖν βιαζομένων. θεασάμενος ὁ
ἰαλεριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε κα- B
τεβάρει κ) τοὺς σὺν αὐτῷ τοὺς ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ
δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. κ) πρὶν εἰς λόγους
ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτοῖς τῶν σασιαστῶν οἱ δυνατώτε-
ροι μ' ὅπλων. ἡγεῖτο ὑ αὐτῶν ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς
σαφάτου, τ λῃστρικοῦ σίφους ὁ κορυφαιότατος. ἰαλεριανὸς
ὑ ὢν πρὸ τοὺς ἐπιτηδείους τ στρατιᾶς συμβαλεῖν ἀσφα-
λὲς ἡγούμενος, εἰ κ) τὸ νικᾶν εἴη βέβαιον, κ) σφαλερὸν
μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀλλὰ θρασυνόμενόν τε θεὸς C
ἑτοίμους, κ) ἄλλως ἐκπλαγεὶς θεὸς τ ἀδόκητον τ ἰουδ-
αίων τόλμαν, φεύγει πεζὸς, ἕτερόν τε ὁμοίως πεντε[ῖ]ς
ἵππους ἀπέλιπον, οὓς οἱ θεοὶ τ ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν
πόλιν, χαιρόντες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας ἐν σπέρᾳ.

Κεφάλαιον λβ.

Τοῦτο καταθαρσήσαντες οἱ γηραιοὶ τ δήμου, Ε φρύ- D
χῃ δουλωσύνης, φεύγουσι μ' εἰς τὸ τ ῥωμαίων στρα
τόπεδον, ἐπιγόμενοι τ βασιλέα θεραπεῦσον ἱκέται
ἐσπασιανόν, μὴ σφᾶς θελῆσαι δι' ὀμόμενοι, μὴ τ ὀλί-
γων ἀνοήτων, ἡσθῆναι τ πόλεως ὅλης. φείσασθαι τ τῶ
δήμῳ ῥωμαίοις φιλοφρονουμένους ἀεί, κ) τοὺς ἀρχὰς τι-
μωρήσασθαι τ ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρυρηθῶσι
μέχρι νῦν ὅτι δεξιᾶς ἐπειγόμενοι πάλαι. ταύτας ἐπι-
σπάσθαι τ ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι δι' ἁρπαγὴν τῶν
ἵππων ἐφ' ὅλῳ ὠργισμένος τ πόλει. κ) δὴ κομιζομένοις
θεὶ αὐτῆς τ ἀγέλπτον ἐόντα. λαμβανόντων ὑ τούτων
τ δήμου δεξιάς, οἱ θεοὶ τ ἰησοῦ, ἵν' ἐπ ἀσφαλὲς ἡκό-
μενοι μηδὲν ὅτι τ πιθομάδος, εἰς ταριχαίας ἀποδι-
δράσκωσι. Ε μεθ' ἡμέραν ἐσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, E
θεοπέμπει θεὸς τ ἀκρώρειαν ξαίαν, ὅτοπ ἐφεθῆναι
τ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς ὑ εἶναι τ δῆ-
μον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τ δύναμιν ἦει
θεὸς τ πόλιν. οἱ ὑ τὰς τε πύλας ἀνοίξαντα αὐτῷ κ) μετ'
εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα κ) εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες.
τ ὑ στρατιᾶς ξυμπεμφθείσης θεὶ τ τῶν εἰσόδων στενότητα,
ὠθισμὸν παρεῖχε τῶ κ) τ μεσημβρίαν τοῖς ἐσπασια-
νοῖς κελεύσας, πλατυνθῆναι τ εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς F
μὴν τοι Ε ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ
χαριζόμενος, τῆς τε τυχὸν δι' αὐτὸ ἐφείσατο, συμ-
μένειν θεὸς τὸ λοιπὸν ἐγγυωμένοις τοῖς ἐν αὐτοῖς, Ε τὰ
ἄλλα κατακωμῶντι τῶν πόλιν ἐκ τῆς σάσεως ἀπ-
λάμβανεν. ἔπεστα θεσιλθὼν αὐτῆς τε μετακὺ, κ) τα-
ριχαίων στρατοπεδεύεται. τειχίζει ὑ αὐτῶν παρεμ-
βολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐπεὶ πολέμου τελευ-
αὐτοῦ ἡμισουμένου. συμῤῥεῖ γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν G
τὸ νεωτερίζον, τῆτε τ πόλεως ἀχυρότητι, κ) τῇ λίμνῃ
θεπεποιθότες, ἣ καλεῖται γεννησὰρ θεὸς τῆς δάφνω-
είων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόκοιλος ἔσα,
καθὰ μὲν τῇ λίμνῃ θεφυκλύζετο, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ
ἰωσήπου τετείχιστο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τ τιβεριά-
δος. τ μὲν γὰρ ἐπεὶ θεῖβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς δάσεως
διαφυλάξαι χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπειτυύσατο.

in quadam manſione conſpicua nouarum re- A
rum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtrà
ponit: atque hinc decadatchum Valerianum
cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone
oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret.
audierat enim quòd pacem populus deſidera-
ret: à nonnullis autem ad bellum eum cogen-
tibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus
vbi muro appropinquauit, & ipſe de equo de- B
ſiliit: & ſuos comites idem facere iuſſit: ne la-
ceſſendi prælij cauſa, potius veniſſe videretur.
Sed priuſquam verbum faceret, armati excur-
rêre in eum ſeditioſi, qui erant validiores, re-
ctore quodam nomine Ieſu, Tobiæ filio, la-
trocinalis agminis principe. Valerianus au-
tem, neque præter mandata ducis prælio con-
gredi tutum ratus, etiam ſi de victoria cer-
tus eſſet: pugnámque periculoſam eſſe, ſi cum
multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinque C
alij ſimiliter equis relictis: quos Ieſus eiúſque
ſocij, veluti pugna non inſidiis captos, læti in
oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſenio-
res, & qui eminere in populo videbantur, in
Romanorum caſtra profugiunt: adhibitóque
ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſupplicites acci-
dunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: néve quæ
paucorum eſſet, totius eſſe ciuitatis inſaniam
exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper
amica Romanis ſentiret: magíſque vltum iret
defectionis autores, à quibus ipſi olim ad fœ-
dus venire properantes, nunc vſque ne id fa-
cerent aſſeruati fuiſſent. His eorum precibus,
quanquam toti ciuitati propter equorum ra-
pinam infenſus eſſet, indulſit. nam & Agrip-
pam videbat eius oppidi cauſa trepidare. Fide
autem per eos populo data, Ieſus eiúſque ſocij,
tutum ſibi non eſſe tati apud Tiberiada con-
ſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteróque
die Veſpaſianus in arcem præmittit cum equi-
tibus Traianum, qui multitudinem an omnes
pacem cuperent, experiretur. cognito autem
populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad ci-
uitatem ducebat exercitum. Illi autem portis
ei patefactis, cum fauſtis ominationibus ob-
uiam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeri-
tum acclamantes. Cùm verò militem angu-
ſti aditus remorarentur, murorum partem di-
rui Veſpaſianus ex meridio latere iuſſit, eóque
pacto dilatauit ingreſſum: vt præda tamen &
iniuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit:
eiuſdémque cauſa muris pepercit, ſpondentis
habitatores eius poſthac cum reliquis fore con-
cordes: aliíſque modis malis affectam ciuita-
tem ex diſſenſione recreauit.

CAP. XVIII. Tarichearũ obſidio.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Ta-
richeas caſtra poſuit, muróque firmauit,
belli ſibi moras illic fore proſpiciens: quòd
omnis turbarum cupiens multitudo ad Tari-
cheas confluęret, munitione confiſa ciuitatis,
& lacu qui Geneſar ab indigenis appella-
tur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias ſub
monte poſitam, quà lacu non alluebatur vn-
dique muro validiſſimo, ſed minore tamen
quam Tiberiada, Ioſephus cinxerat. nam il-
lam quidem in principio defectionis, pecu-
niarum itémque virium copia communierat

Taricheis verò largitatis eius reliquiæ profe- A
cerunt. Saphas autem plurimas in lacu pa-
ratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri
prælio vincerentur, refugerent: simúlque
ad nauale bellum, si opus esset, instructas.
Romanis autem castra munientibus, Iesus
eiusque socij neque multitudine hostium, ne-
que disciplina militiæ perterriti, cursu eos ir-
ruunt: primóque impetu dissectis muri fabri-
catoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata,
vbi armatos congregari viderunt, antequam B
mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt:
eósque insecuti Romani, ad nauigia compu-
lêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde
Romanos contingere missilibus possent, an-
choras iaciunt: & sicut acies assolent, den-
satis inter se nauibus, aduersus hostes in
terra constitutos, nauali prælio decerta-
bant. Audito autem Vespasianus magnam
eorum multitudinem in proxima ciuitati pla-
nicie congregatam, filium suum cum sex- C
centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum rej eriſſet, patri quidem maioribus auxilijs opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos ge- D
neris vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro bis dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem E
multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen belloúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares F
cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Iraq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in

τειχαῖαι ἢ αὐτῷ τὰ λοίσθια τῆς φιλοτιμίας μετ-
λαβον. σκάφη ἦν ἐν αὐτοῖς ὅτι τ λίμνης παρασκευα-
σμένα πολλά, πρὸς τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι τ γῆς ἡττω-
μένοις, κἂν εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἐξηρτυμένα. πρε-
βαλλομένων ἢ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ περὶ
τ Ἰησοῦν ὥτε πρὸς τὸ πλῆθος, ὥτε πρὸς τ ἀπειρίαν
τ πολεμίων ὑποδείσαντες, προθέουσι, κ πρὸς τὰ
πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν συνεδαφέντων, ὀλίγα
τ δαμάσεως σωθέντες ὡς ἑώρων τοὺς ὁπλίτας ἀ-
θρόους ὁμένους, πρὶν τὰ παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπ-
έφυγον. ὑπεδιώξαντες ἢ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐ-
τοὺς εἰς τὰ σκάφη. κ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξ-
κηεῖας τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τάς τε ἀγύ-
ρας ἔβαλλον, καὶ συνιόντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς
ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅπλοις τ γῆς διαναυμάχουν πολε-
μίοις. ὑεσπασιανὸς ἢ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροι-
μένον ἀκτῇ ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τ
ὑὸν σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ο δὲ ὑὸς ἰδὼν τὸν ὄχλον τῶν πολεμίων πληθὺν,
πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνά-
μεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἢ τοὺς μὲν πλείους τ ἱπ-
πέων ὡρμημένους ὁρῶν, κ πρὶν ἀφικέσθαι βοηθοῦσι, ἐξι
ἢ οἷς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταστε-
πλήγοτας, ἐν ἐπικόρ σας, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν
γὰρ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ὑπομνῆσαι τὸ γθύους ὑμᾶς, ἵνα
εἰδῆτε τίνες ὄντες, κ πρὸς τίνας μάχεσθαι μέλλομεν.
τὰς μὲν γὰρ ἐμετέρας χεῖρας, ὐδεὶν εἰς τέτο τῶν ὅλων
οἰκουμένης διαπέφευγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ
ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ὐ κοπῶσιν ἡττώμενοι. κ δίκαι-
ως ἐκείνων ἐν τ κακοπραγίας, ἡμᾶς τοῖς δυ-
χήμασιν ἐγκάμνειν. προθυμίας μὲ ὑμᾶς εἰς τὸ φανε-
ρὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω κ βλέπων. δέδοικα δὲ, μή πη
τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν λεληθυῖαν ἐνερ-
γάσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἷος πρὸς οἵους ὡδα-
τάξεται, κ διότι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα θαλπίαι,
καὶ θανάτῳ καταφρονητῶντες, ἀλλὰ ἀσυντακτοί τε, κ
πολέμων ἄπειροι, κ ὄχλος αὖ ἄλλως, καὶ ὐ σεσαπὰ
λέγοιντο. τὰ ἢ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, κ τάξεως, τί
κ λέγειν δεῖ; ὅτι τύτῳ μὲν τοι γε μόνοι καὶ κατ' εἰ-
ρωνείαν ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις; ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς
τὸ ἀντίπαλον ἀγωνιῶμεν ἑαυτούς. ἐπεὶ κ τὰς ὄψεις τῆς
διανοίας σαπὰς, ἐὰν ἴδοι πρὸς ἀσταθῶτους αἰπ-
θαυσόμεθα; λογίζεσθε ἢ, ὅτι κ πρὸς γυμνήτας ὁπλῖ,
κ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρα-
τήγητους διαγωνίζεσθε. κ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλα-
πλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῶν πο-
λεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορ-
θοῖ ἢ τὰς πολεμίας, ὐ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ᾖ μά-
χιμον, ἀνδρεία ἢ, κἂν ὀλίγοις ᾖ. οἱ μὲν γε θρασυτά-
τως θαδίοι, κ προθαμιεῖν ἑαυτοῖς. αἱ ἢ ἰσόρ-
ροποι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν
πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα κ θράσος ἠγεῖ-
ται, δυσνοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς δυσφορίας εὐ-
τονα, σθενώμενα ἢ ἐν ὀλιγίσοις σφάλμασιν. ἡμῶν
ἢ ἀρετὴ ἐν δυσπραξίαις, καὶ τὸ γθναῖον, ὃ κἂν τοῖς

ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς πάσμασιν οὐ μέλλει τέλος σφάλλειν. ἔτι γὰρ μειζόνων ἢ Ἰουδαῖοι δεόμεθα. ἔτι δὲ εἰ ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δόξης, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μὴ τῷ τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν αὐτῇ πάλῳ τὰ Ἰουδαίων ὑφηνιᾶσθαι; σκέψεσθε δὲ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν ὑδὲν αἰνέκδοτον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι δὲ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοῖς ὑπὸ τῶν πατρὸς ἡμῖν πεμπομένοις συμμάχοις φθάσειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τι ᾖ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω δὲ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κρίνεσθαι κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ δεῖ μὲ προκατορθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δὲ ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ προὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς δὲ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; προκινδυνεύσω δὲ αὐτὸς καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ, πεποιθότες τῷ ὁρμῷ ἐμοὶ συνεπεσθαι θεῷ συμμάχῳ, καὶ προσιόντα σαφῶς, ὅπου δ' ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ'.

ΤΑῦτα τοῦ Τίτου λέγοντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμοῦσιν ὀλίγοις συμβαλεῖν βαίαιτο μὴ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν ἱππέων, ἥττων δοκοῦν ὡς μετεκόσμησε τὴν νίκης αὐτοῖς δόξαν τὴν κοινωνίαν. ἔπεμψε δὲ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις ἕξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀπόκρυν τῆς πόλεως ὄρος, τὸ δὴ τοῦ τείχους ἀπείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προστέτακτο τοῖς αὐτῇ πειρωμένοις ἐκβοηθεῖν περιέφερον. ὁ δὲ Τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἤλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ πλείους ἔδοξαν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καί τοι τὴν τε ὁρμὴν καὶ τὴν σύταξιαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸλίγον μὲν ἀντέσχον ταῖς ἐμβολαῖς, νυσσόμενοι δὲ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἵππέων ἀναστενάζοντες, συνεπατοῦντο. πολλῶν δὲ πανταχῇ φονευομένων, σκασίδναντας, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. τῶν δὲ τοὺς μὲν κατόπιν προσπεσόντες αἴρει, τοὺς δὲ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς δὲ φθάσων καὶ σῶμα δίηλαυνε, πολλοὺς δὲ συμπλοκαὶ πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν δὲ τοὺς πρὸς ἀλλήλους φυσᾶς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τοῦ πλήθους διασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐνδέχεται δὲ αὐτοὺς σῶσαι εἰσω χαλεπῶς. τοῖς μὲν δὴ ἐπιχωρίοις δεῖ τὰς κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ἃ ἐδοκεῖ πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δεῖ τὴν ἥτταν πλέον. ὁ δὲ ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρυγμένοις ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καταπαύσας δὲ τὰ παρόντα τῶν, ὁ δὲ λοιὸς ἀποθεν τὸ τείχους. ἆρα λοιὸν ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τί συστρατιῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἃ ἀκούετε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν διαφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν.

A prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eósque in proximo adiutores habemus. B Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobísque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus ante gloriosè gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vósque milites mei. nam illi vincere consuetum est. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? C quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula mihi credite, primúsque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina, & manifestissimè præsumite, quòd multo plus mixti hostibus efficiemus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante D prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit cirato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, E quantum aduersa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuêre congressus. Perculsi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis dispeRduntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo instans alios per transitum occidebat, nonnullos cursu anteeapiens, ictu ora transuerberabat, multos autem, alium super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnésque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio. namque indigenis, & fortunarum suarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum G qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasêre, discordant: habemus ciuitatem, si modò properamus,

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pu- C gna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

CAP. XVIII De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æstiuísque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, F nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem G præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε πρὸς τὸ τάχος, ἢ λήματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθαίνω δ' ἐ μόνον χρὴ τὼ τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἧς ἀνάγκη διαλλάσσει ταχέως, ἀλλὰ ἢ τῶν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικήσαντας τοσῦτο πλῆθος ὀλίγοι, κὴ τ πόλιν ἑλόμενοι μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ὅπι τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, κὴ καθηγεῖται πρὸς τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὼ πόλιν εἰσέρχε), κὴ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. θέος ἢ πρὸς τ τόλμαν τὼ τόλμαν αὐτῶ τοῖς ὅπι τῶν τειχῶν ἐπέπεσε, κὴ μάχεσθαι μὲν, ἢ διακωλύειν, ἐδεὶς ὑπέμενε. λιπόντες ἢ τ φρεαρ, οἱ μὲν πρὸς τ ἱππικὸν, διὰ τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅπι τὼ λίμνην καταβέοντες, ὑπαπάζεσι τοῖς πολεμίοις πρόσπιπτον. ἐκτείνοντο ἢ οἱ μὲν ὑπβαίνοντες τῶν σκαφῶν. οἱ ἢ, τοῖς ἀναχθεῖσι προσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς ἢ τῶν κῆ τὼ πόλιν ἦν φόνος, τῶν μὲν ἐπιλύσων, ὅσοι μὴ διαφεύγειν ἔφθασαν αὐτιταξομένων, ἀμαχητὶ ἢ τ ὑπηκόων. κῆ γὰρ ἐλπίδα δίξιας, κὴ τὸ συνειδὸς, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπέζεπον, μέχρι πότος τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελὼν, οἰκτείρας ἢ τοὺς ὑπηκόους, ἀνεπαύσατο πόνου. κὴ οἱ μὲν εἰς τὼ λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὼ πόλιν ἑαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πρῤῥωτάτω τῶν πολεμίων ἀπήχθησαν. πότος ἢ, σκοπέμενός τινα τῶν ἱππέων διαγελίζε) τῶν παρὸ τὸ ἕρυμα. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ὠργίσθη, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, κὴ τῶ κατορθώματι (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τὸ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν περιέχοντας τὼ πόλιν, φρουρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ διαλάθοι τὶς ἐξ αὐτῆς, κὴ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραία πρὸς τὼ λίμνην καταβὰς, ταχέως ἐκέλευσε πήσειν ὅπι τοὺς καταπεφευγότας. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, κὴ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λε.

Ἡ δὲ λίμνη γλυκυπάρ μὲν τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ἔσα τεσσαράκοντα, ἢ πρὸς τέτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμῶς ἐσὶ, κὴ ποτιμωτάτη. κὴ γὰρ τ ἁλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρά τε ἐσὶ πάντοθεν ἀμμαλοῖς ὑπολήγουσα, κὴ ψάμμῳ, πρὸς ἢ δ' ἥκιστος αὐσαθαι. ποταμῷ μὲν ἡ κρουνὸς προσιωσέρα, ψυχροτέρα δ' ἡ κῆ λίμνης διάχυσιν ἀεὶ μένουσα. κὴ τὸ μὲν ὕδωρ, ὡς ὑποδεῖ χιόνος ἐξαθριαθέν, ὅπερ θέρεος νυκτὸς πιεῖν ἔθος τοῖς ὑπηκόοις. γένη ἢ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διάφορα πρὸς τοῖς ἄλλαχῦ, γεῦσίν τε ἢ ἰδέαν. μέση ἢ ὑπὸ τὸ ἰορδάνε τέμνε). κὴ δοκεῖ μὲν ἰορδάνε πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται ἢ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τ καλυμένης φιάλης. ἡ δέ ἐσιν ἀπίοντων εἰς τὼ ζαχωνῖτιν ὑπὸ σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τ ὁδοῦ κῆ δεξιὸν μέρος ὀλίγον ἄποθεν. ἐκ μὲν ὧν τ προειφερείας, ἑτοίμως φιάλη κέκληται, ζοχοειδὴς ἔσα λίμνη. μένει ἢ ὅπι χείλους αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονος ὢν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοέμενος ἢ τέως ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἀρχεσθαι, διὰ τὸ τετραρχήσαντος ζαχωνίτιδος ἐλέγχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ἄχυρα εἰς τὼ φιάλην ἄνω κῆ τὸ πάνειον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γλυνᾶσθαι τ ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ μὲν πανείε τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς ωρουσεξήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀγείθητα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερῶ ῥόμματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τοῦδε τοῦ αὐτρου, κόπτει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δ' ἑτέρας ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν γλυκυσάρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμεξούμενος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ωδατείνει δὲ τὴν γλυκυσάρ, ὠμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὰρ αὐτὴν τι φυτὸν ἀρνεῖται δι' ἣν ποιότητα, καὶ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι. τῆ δ' ἀέρος τὸ δύκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαι μὲν γὰ φυτῶν τὸ χειμερινώτατον, ἀπείρους τε θήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἳ καύματι ζέφουσαν, συκαί τε, καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, ἃς μαλθακώτερος ἀὴρ ἀποδείκνυται. φιλοτιμίαν αὖτις ἔσχε τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τὴν ὡρῶν ἀγαθὴν ἕξιν, ἑκάστης ὥσπερ ἀντιποιουμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰ ὑ μόνον τρέφει ωδὰ δόξαν τὰς διαφόρους ὀπώρας, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γὰ βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δ' λοιποῖς καρποῖς. δι' ἔτους ὅλου ωρονοησκονίας αὐτοῖς. ωρὸς γὰ τῇ τῆ ἀέρων δύκρασίᾳ, καὶ πηγὴ διαφέρουσα ποτιμωτάτη, καπερναὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τὸ νείλου τινὲς ἐδόξαν, ἐπεὶ γλυκᾶ τῆ κατὰ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνῳ ωδαπλήσιον. μῆκος δὲ τὸ χωρίου κατατείνει ωδὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπι σταδίους διακοσίους, καὶ ἴσους εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. ὑεσπασιανὸς δ' ἐπεὶ παρεσκεύάσθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ὑπερβάσας ὅσον, ὥρετο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκέσειν ἐπανήγετο. τοῖς δ' συνελαυνομένοις, οὔτε ὅπι γῆν διαφεύγειν ἐνῆν, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἔτε ἐξ ἴσου διαναυμαχεῖν. ταῖς γὰ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ λῃστρικὰ, ωρὸς τὰς χεδίας ἦν ἀθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι ωρὸς ἀθρόους ἐφιεμένους τοὺς ῥωμαίους, ἐγχίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὁμοίως δ' οὐδ' ἐκπεπλέοντες τὰς χεδίας, ἦσι δ' ὅπου ἐπλησιάζοντες, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ ωδαξύοντες ἐγγύθεν ἐποιον. ἐκακουῦτο δ' αὐτοὶ πλέον καθ' ἀμφότερα. ταῖς γὰ χερμάσιν ὑδὲν δρῶντες ὅτι μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰ ωρεφερομένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλαιπωροῦντες, πρὶν δ' ἐᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, ἐπὶ συὶ αὐτοῖς ἐβαπτίζοντο σκάφεσι. τῆ δ' διεκπαίειν ωειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οἷς δ' ξιφήρεις ὑπεκαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δ' συνεχώσας ταῖς χεδίαις ἐναπολιφθέντας μέσους, εἶλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῆ δ' βαπτιζόντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ ωρόσβασιν ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς ωειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἦν αὐτῆ, καὶ ποικίλη φθορὰ παντάχῃ, μέχρι ἐξαπίνης ὅπι τὸν γλυκὺν ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κακυκλωμένων, αὐτοῖς τῆ ἁλιάσιν. ἐκλυόμενοι δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῆ κατηκοντίζοντο τῆ λίμνη, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis consuêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ fauerent. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autẽ regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

CAP. XIX. Tarichearũ excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram enadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis vèherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contrà septos armis iaciebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autẽ multi quidẽ in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patrils carerent, vímque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari : fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt : eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurésque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅλη γῆς. λιῶ ἢ ἰδίᾳ νεκρῶν τ λίμνλιω ἅπασαν. διεσώθη γὰρ οὐδεὶς. δ ἀνὴ ἢ τ ἐξῆς ἡμέραις πρείχε τλὺ χώραν, οὐδ μήτε ἢ ὄψις. οἱ μ γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα σποδ ἀνίων ἐγεμον σωμάτων. ἐκραμόμενοι ἢ ἢ μαδῶντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειρον, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γίνεσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δι' ἐμὲ μίσος τοῖς δ' ἐάσασιν ἐλθεῖν. τέτο μὲν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ὅλη πόλεως πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον ΛΣ.

Ο δ ἀσπασιανὸς ἢ μ τ μάχλιω, καθίζ μὲν ὅλη τ βήματος ἐν ταριχαίαις. διακρίνων ἢ ὅπο τ ὅπλιχωρίων, τ ἔπλιω λεών, καίπερ γὰρ ὄντ ἐδικῆ πολέμιε, μ τ ἡγεμόνων εἰ χρὴ κ τούτους σώζ δικαίως. φαμένων δὲ πάντων βλαβεραν ἔσεσθ τ ἄφεσιν αὐτῷ, ὡ γὰρ πρεμίσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐσημένης παρ' ἰδίων, βιάζεσθ δὲ ὃ πρὸς οὓς αὐ καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. ὑπ' ἀσπασιανὸς δὲ, ὡς μ ἔτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, κ διεφθείρον) κ τ ἀφέντων ἐνόησε, τὸν δὲ ξόπον τ ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. ὃ γὰρ αὐτόθι κτείνων, σκοπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὅπλιχωρίους. ὡ γὰρ αἰτίᾳ θορυβομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς ὃ μ πίστεις ὅπιθεν πρελθοῦσιν ἐκ ὑπέμενεν. ἐκείνων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κ ἰσοδαίων ἀσεβὲς εἰ λέγοντες, καὶ χαλῶντα τὸ συμφέρον αἱρεῖσθ πρὸ τ εὐσεβοῦς, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς ἄδηλον ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐκεῖνοι διὰ μόνης τ ὅλη πρεπείας φερούσης ὁδ ἔ. τῷ δὲ ταχέως πιστεύσαντι, οἷς ἤθελον, κ μ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τ χρημάτων, ἥπερ ἐπετράπη χωρίοντων, ἀναλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι πλὴν μέχρι πρεπείας πᾶσαν, ὡς μήτις ὑπολίποιτο, συλλείπουσι δὲ αὐτὰς εἰς τ πόλιν. κ ὑσπασιανὸς ἐπιλθὼν, ἵστησι πάντας ἐν τῷ στασίῳ. κ γηραιὰς μ ἅμα τοῖς ἀχρήστοις διακοσίους ὅλη χιλίους ὄντας, ἀπέλειν ἐπέλυσεν. τ δὲ νέων ὅπλέξας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψε εἰς τ ἰσθμὸν νέρωνι. κ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ξισμωτείους, κ τεσσαράκοντας ὄντας πωρεάσκει, χωρὶς τ ἀχρήστων. τοὺς γὰρ ὑπ τ τούτε βασιλείας, ἐκέλευσεν αὐτῶ ποιεῖν ὅ, τι βέλοιτο. πωρεάσκει ἢ κ τούτων ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, ξεσκευῆται, Ϲ γαυλανῖται, κ ἱππηνοὶ, Ϲ οἱ ὑπ τ γαδαρείδος, τὸ πλέον ὡς στασιασταὶ Ϲ φυγάδες, κ οἷς τὰ τ εἰρήνης ὀνείδη τ πόλεμον πρεξένει, ἐάλωσαν χορτάζε μὲν ὀγδόῃ.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὴ τὴν ἰωταπάτων ἄλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεῖσαν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ταριχαίαις ἢ τιθέντων ἀφεστηκότων, ἢ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν μιᾶς ἁλώντων καὶ τῶν τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. σωὶσὴ ἦ τέτοις, καὶ γάμαλα πόλις ταριχαιῶν ἀπόκρις ὑπὲρ τ λίμνην κειμένη. B ἦ ἀγρίππα λήξεως αὐτὴ τε ἦν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αἱ μὲν ἐν γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὸ γὰρ αὖ κατὰ μέσον γαυλανῖτιν, μέχρις ἦν ἡ σωγάνη, ἦ κάτω ἦ ἡ γάμαλα. σελεύκεια ἦ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτῃ ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα ἦ μῆκος στάδια. ἐκτείνει ἦ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχρι δάφνης χωρίου, ἔστι ἄλλα ξυφερῆ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ἐφέρουσαι τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ὑπὸ τ τῆς χρυσῆς βοὸς ναόν, προσπίπτουσι τῷ μεγάλῳ. τοῖς μὲν οὖν ὅλοις σωγάνην, καὶ σελεύκειαν, ὥσπερ τὴν ἀρχὴν τ ἔθνους ἀπόστασις, ἐξ ἀγρίππας προσηγάγετο. C

Κεφάλαιον β.

ΓΑμαλα ἦ ἐ προσοχώρησε, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τ ἰωταπάτων. ἔχει γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῆς καταπεύαν ὄρους μέσον ἐπαίρων τόνον (μηκύνει) ἦ ὅσον δ ἀφορμῆς εἰς τὸ μέσον θέειν ἐπὶ λίνον ὅσον κάτοπιν, ὡς εἰκάζειν καμήλῳ τὸ χῆμα, παρ' ὃ ὠνόμασαν, τὸ ξαῦον τ κλίσεως ἀπὸ ὀξυτάτου ἐπὶ βάθος τ ὄπισθεν. κατὰ πλευρὰ μὲν δὴ καὶ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέχει. τὸ κατ' ὀρθὸν ἦ, ὀλίγον ἀπαφανίζει τ δυσχωρίας, ὅθεν ἀπέρχεται) τ ὄρους, καὶ τοῦτο ὀπισθοτομίᾳ ἐξωρύξαντες τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὀπισθόριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἦ τῇ λαγόνι, δεδομημένῃ πεπύκνωται) δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, ὡρμισμένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταφέρεται εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τ ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότος ἦ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀπατείνων, ἄκρα τ πόλεως ἦν. ἀτείχιστος E ἦ ὑπὸ αὐτῆς χρημνὸς εἰς τὸ βαθύτατον κατατείνων φάραγγα. πηγὴ ἦ ἐντὸς τὸ τείχους ἐφ' ἧν τὸ ἄστυ κατέληγεν. ἔτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

QVICVMQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autē rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichęas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, sieta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsū arcis fine muro ciuitati præbebat, rupésq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quē oppidū desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas,

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapatenſes: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêre. Veſpaſianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallare nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur. foſſas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentíſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque inſuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabant. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vbique deiecta multas inferiores, itémque illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte contumpſit. incerti enim

Τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑπονόμοις τε καὶ διώρυξιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῆς χωρίου θαρραλεώτεροι τῶν ἐν Ἰωταπάτοις ἦσαν. πολὺ δ' ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὑπὲρ πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις ὑπὸ τῆς ὀχυρότητος συμφυγόντων, παρὰ τῶν ὑπ' ἀγρίππα σταλέντων ἐπιμεμφθεῖσιν ὅτι πολὺ πολιορκίαν, αὐτείχεν ὅτι μίαν ἐπιβάσεως ὄντος, ἀφ' ἧς ἀπὸ τῶν ἀμμαοῦς, ἔνθα καὶ τῆς Τιβεριάδος ἐστὶ πεδιάς (μεθερμηνευόμενον δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄσκησιν ὑπηκόων) ἀφικνεῖται πρὸς Γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακῇ τὴν πόλιν οὐκ οἷόν τε ἦν ὑπὸ ὀχληρίας. πρὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρὰς καθίσησι, καὶ τὸ ἐπικείμενον ὄρος καταλαμβάνει. τειχισαμένων δ' ὥσπερ ἔθος τὰ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ ἔργων. καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῶ μέρος, ὅπερ ὁ ἀκρότατος τῆς πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην ἐξειργάζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δ' ἀνεπλήρου, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἂν τούτῳ προσελθόντα τοῖς τείχεσιν ἀγρίππαν τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς φιλανθρωπίαν τοῖς ἔνδοθεν πειρώμενον προκαλεῖσθαι, βάλλει τις τὸν σφενδόνης, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. καὶ ὁ μὲν, ὑπὸ τῶν οἰκείων θᾶττον περιεχέθη. ῥωμαίοις δ' ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε πρὸς τὸν βασιλέως, καὶ πρὸς σφῶν αὐτῶν δέος. ἐδὲ ὑπολείπειν ὠμότητος ὑφ' ὁλοῦ κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς πρὸς ὁμόφυλον καὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ὅπως ἀγεμονεύσας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ τῶν χωμάτων θᾶττον πλήθει χειρῶν, καὶ τῶν στρατοπέδων ἐθῶ, προσῆγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ πρὸς τὰ χάρτα, καὶ ἰώσηπον, ἦσαν γὰρ καὶ τὴν πόλιν δυνατώτατοι. καίπερ καταπεπληγότας τοὺς ὁπλίτας ταῦτ' ἴσχυσιν, ἐπειδὴ μέχρι πολλοῦ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἀνθέξειν οὐχ ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ὅπλοις ἀναγκαίοις μὴ διαρκέσθαι. βραχεσιασταὶ δ' ὅμως, ἐξήγαγον ὅπλα τὸ τεῖχος. καὶ πρὸς ὀλίγον μὲν ἀπημύναντο τοὺς προσάγοντας τὰς μηχανὰς, βάλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὴν πόλιν. καὶ προσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἔβαλλον τοὺς κειροὺς, διασείσαι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῶν ῥιφέντων εἰσερόμενοι, μετὰ πολλοῦ σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῶν ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνερρήγνυντο τοῖς κατὰ τὴν πόλιν. οἱ δὲ τέως μὲν κατὰ τὰς πρώτας εἰσόδους εἰσάμενοι, προσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοὺς ῥωμαίους ἀπεῖργον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ἐπόντων, καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως προσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποστροφῆς ὑπεισόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάταντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυσχωρίᾳ θλιβομένους ἀπῆρκτον. οἱ δὲ μήτε τοῖς κατὰ κορυφὴν ἀμύνασθαι δυναμένοις, μήτε διεκπαίειν τῶν σφετέρων προσω διαζομένων, ὅπλα τὰς οἰκίας τῶν πολεμίων, πρόσγειον δὲ ἦσαν, ἀπέφευγον. αἱ δὲ ταχέως κατερείπτοντο πληρούμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ σχέσασαι. κατέσφε δὲ πολλὰς μία τῶν ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας ταῖς ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τῶν ῥωμαίων, ὑπὸ δὲ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καὶ τοι συνιζάνοντας ὁρῶντες, ἐπεπήδων ταῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲ κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δ' ὑποφεύγοντες, μέρη τ' σώματος κατελαμβάνοντο, πλείους δ' ὁ κονιορτὸς ἄλυχον ἀπήφ. συνεργείαν θεὸ
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τ' κ' σφᾶς ἀμελοῦν-
τες βλάβης, ἐπέκειτο φεύγουσί τε τὰ τέγη τοῖς πολεμίοις
ἀνῳθοῦντες, καί τοι κατολισθάνοντας ἐν ἕξεσι τοῖς στενω-
ποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἐκτει-
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἢ αὐτοῖς, σί- B
δηρον δ' παρεῖχον οἱ τ' πολεμίων νεκροί. ὧν δαπανῶν-
τες γὰρ τοῖς πεσόντων ξίφη. κατὰ τ' δυσθανατούντων
ἐχρῶντο. πολλοὶ δ' ὑποπίπτοντες ἤδη τ' δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἐθνησκον. ἦν δ' ἁδὲ ξαπέντων
ἡ φυγὴ ῥάδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τ' ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τῆ κονιορτῆ, μηδὲ ἀλλήλους ὑπιγνώσκοντες αἰεὶ-
λουῦτο, καὶ ὡδὲ σφᾶς ἐπίπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δύεί-
σποντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τ' πόλεως. C

Κεφάλαιον ϛ.

Ο Τεσπασιανὸς δ' ἀεὶ φροσμύων τοῖς πονουμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλ κατερῥωμένων
ὁρῶντα ὡδὲ τ' στρατ' τ' πόλιν, ἐν λήθῃ τε κατ' αὐτὸν
ἀσφαλῶς ῥωμένους, λανθάνει κ' μικρὸν ἀνωτάτω τ'
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαλείπει τοῖς κιν-
δύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. καὶ δὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ τότε
συμπαρῆν, τηνικαῦτα φοὺς μειράκιον εἰς συνείαν D
ἀπεσαλμένος. ξαπίνης μὲ ἔν ὅτε ἀσφαλὲς, ὅτε πρέ-
πον ἡγήσατο, μνησθεὶς δ' τ' ὑπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονη-
μένων, καὶ τ' ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους ῥωμένος, συ-
νασπίζει μὲ τοῖς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι ταῖς πανο-
πλίαις. συνῴσας δ' κ' κορυφὴν ὑπερρέουσα τ' πόλεμον,
καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ὑποπλήξας, ἐπέμψε,
μέχρι δ' αἱμόνιον τὸ φθάσημα τ' ψυχῆς σωνοήσαντες
οἱ πολέμιοι, ταῖς ὁρμαῖς ἐνέδοσαν. ἀτονώτερον δ' φοσ- E
πεσμύων, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς
ἕως ἐξω τ' τείχους ἐγένετο. πλεῖσοι μὲ ἂν ῥωμαίων κ'
ταύτῃ ἔπεσον τ' μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ε-
βήσιος, ἀνὴρ ὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φθαταξέως, ἀλλὰ
παντὸς καὶ φοτερον γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα
κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὀνόματι, μ' στρατιωτ' δέκα φειρεθεὶς ἐν
τῇ παρατάξει, κατέδυ μὲν εἰς τινος οἰκίαν. τ' δ' ἐν αὐτῇ F
δεῖπνον ὅσα κακὰ τ' ῥωμαίων,
ἠκροᾶτο. ὡδὲ ἀφῶν ὁ δῆμος ἐβεβλόβητο, κατακεκασάμενος,
δῶ δ' αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύνεσι, νύκτωρ ἐπανίσας,
καὶ πάντας ἀσφαλίσας, μ' τ' στρατιωτ' εἰς τοὺς ῥω-
μαίους ἀγασώζεται.

Κεφάλαιον ε.

Ο Τεσπασιανὸς δ' ἀθυμοῦσαν τε τ' στρατιὰν ἀοίᾳ
πάσμάτων, & διότι τοσοῦδε μὴ τηλικαύτῃ
συμφορᾷ κέχρηστο, τόγε μὲν πλέον αἰδουμένους ἐπὶ G
τῇ τ' στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαλιποῦσιν, πα-
ρεμυθεῖτο. ὡδὲ μὲ τὰ καθ' αὐτὸν ὑποσελλόμενος, ὡς
μηδὲ τῷ ἀρχῷ μέμφεσθ' δοκοίη. δεῖν δ' τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τῷ τε πολέμῳ φύσιν ἐννοοῦν-
τας, ὡς ἀδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωτὶ ὡδεγίνεται. ἢ γὰρ
καλλίμπους τύχη ὡδείς εται. τοσούτας μὲν τοι μυ-
ριάδας ἰουδαίων ἀπελόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τ' δαί-
μονι δεδωκέναι συμβολήν. εἰ δ' ὥσπερ ἀπειρηκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐπραγίαις, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen cò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalentes pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostesque in sua tecta vigendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes perrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm supet militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquisset, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quamquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiáque perficimus,, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animósque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iterúmque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisiuum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum veniebãt,

ira

A ἀναίδρων, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς πάσμασιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, κἀκεῖνος ἄριστος, ὁ κἀν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ ἢ δι' ἀθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν τοι συμβεβηκότα νῦν, ὅτε μαλακιθέντων ὑμῶν, ὅτε ὧδε τὴν τῶν ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν. ἀλλὰ καὶ κείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ εἰ) ἁμαρτεῖν ἡμῖν ἄπον ἡ δυχωρία, καθ' ἣν ἄγαν τὴν ὑμῶν μεμψαίτο ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυγόντων γὰρ ὅπλα τὰ ὑψηλὰ τῶν πολεμίων ἑαυτοῖς ὡς ἔλλειν ἐχεῖν, μὴ καὶ κορυφὴν ἰσαμβοῖς τοῖς κινδύνοις ἐπεδῆ. κατιόντας δὲ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δ' ἀκρατῶς ὅπῃ τὴν νίκην ἐπειγόμενοι, τὰ ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ' ἀπροσκεπτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιῶδες, οὐ πρὸς ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει κατορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ γίνεσθαι δὴ τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῇ παρ' ἀξίαν πάσματι. τὸ δ' ἀρίστου ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίας χειρὸς ὀφείλετω παραμυθίαν. ὅτου γὰρ τοῖς ἀπολωλόσι μεμορήσεσθε, καὶ τοὺς ἀπελόντας ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅπῃ πάσης μάχης, προάγειν τε ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τελευταῖος ἀποχωρεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων, τὴν στρατιὰν ἀπελάμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, πρὸς ὀλίγον μὲν θαρρήσασι τῇ κατορθώματι παρέσῃ, ὡς δὲ λόγῳ τε συμβαίνει, καὶ μεγάλως λογιζόμενοι δ' ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δεξιᾶς ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν ἐννοοῦντες, ἤδη δὲ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τὴν ψυχὴν ἀναπεπλώκεσαν. ἡ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ προῤῥηχθέντα τὰ τείχους οἱ ἰσχυρότατοι, καὶ τὰ μένοντα προεῖχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὴν δ' ῥωμαίων ἐπιχωννυόντων τὰ χώματα, καὶ πάλιν προιεμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαραγγων, ἅπερ ἦν ἔκειντο φυλακαὶ, καὶ διὰ τῆς ὑπονόμων. ὅσοι γε μὲν δέει τὸ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθείροντο. παντα χόθεν δὲ τροφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφάλαιον ς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίαν, τοῖς τὸ ἰταβύριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ὄζει τὸ μεγάλης πεδίου καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ἔστι μὲν ὕψος ὅπῃ ξιάκοντα σταδίους αἴρει, μόλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δέ ἐστιν ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παν τετειχισμένον. ἤγειρε δὲ τοῦτον ὅπως τὸν προβολον οἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγοῦμενος ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατα. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἦν ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅπῃ τούτῳ συνειλεγμένου, ὑεσπασιανὸς πλακίδιον σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. οὕτω τὸ μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἦν, ἐλπίδι δὲ δεξιᾶς, καὶ ῥᾳθυμίᾳ προκαλέσεως, πρὸς εἰρήνην τοὺς πολλοὺς προσεκαλεῖτο. κατήεσαν δ' ἀντιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάκιδος ὡμίλει προσώτερον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δῆθεν,

ἵνα ἀφυλάκτῳ προσπέσωσιν. ἐνίκα μὴν τὸ πλανᾶσθαι παντάπασιν. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἑλκύσας ὅλη πολὺ τῆς πεδίου, τοὺς ἱππεῖς ὑπισχνεῖται διασπάσειν· καὶ μικροῦ δεήσαντος ἀπέκτεινε τοὺς πλείστους. αὐτὸς δὲ τὸν λοιπὸν πλήθους ὑποστρέψας, εἴργει τῆς ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν τὸ Ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅλη εἰς Ἱεροσόλυμα ἔφυγον. οἱ δὲ ὅπλα λαβόντες, ὅπλα λοιπὸν ἔχειν τοὺς ὑδρεύσαντας, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς πλανᾶσθαι παρέδοσαν.

A

B

Κεφάλαιον ζ.

Τῶν δὲ ὅλη τὰ Γαμάλας, οἱ μὲν εὐβουλότεροι μὴν φεύγοντες διεκαίθανον. οἱ δὲ ἀδύνατοι, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μάχιμον δὲ αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς ὑπερβεραίᾳ, ἕξεις τοῦ ὀκτωβρίου πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ τάγματος στρατιῶται περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν ὑποδύντες, τὸν πρόχωνα καὶ τοὺς πύργους ὑπορύσσουσιν ἡσυχῇ. τοῖς δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ φύλαξιν, ἅτε περὶ τοσούτων ἀθροισμένοις νυξὶ δὲ ἰούσαις, ἅτε προσελθόντων ἐγχύεται. ἐλθόντες δὲ οἱ στρατιῶται φεισάμενοι τοῦ ψόφου, καὶ πέντε τοὺς κεφαλαιοτάτους σκυλίσαντες τῶν λίθων, ὑποπεσοῦσι. καταρρίπτει δὲ ὁ πύργος ὀξαίφνης μετὰ μεγίστου ψόφου. καὶ συγχαρήμιζον δὲ οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες Ἰουδαίους οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὲρ τὸ παρερρηγμένον τοῦ τείχους σὺν διάστασιν βαλὼν αἱρεῖ. τὴν δὲ αὐτὴν πόλιν ὀλισθόντων ὑπὸ τοῦ ψόφου, ὀλισθρομή τε ἦν, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰωθότων πάντων τοῦ πολεμίου. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλευόμενος ἀπέλιπε, πολλοὺς δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. Ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ πρότερον πάθους ἐν εἰσέβαλλον, ἕως ἕωθεν καὶ εἰκάδος τοῦ προῃρημένου μηνός. τῖτος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργῇ τὴν πληγῆς ἣν παρ' αὐτοῦ ἐπλήγησαν ὀπόντες Ῥωμαῖοι, τοῦ ἱππέων ὅπλέξας ὀλίγους πρὸς οἷς πεζοὺς, εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες ἀθρόμενοι μετὰ βοῆς ἐχώρουν ὅπλα. δῆλος δὲ τὴν εἰσβολὴν ταχέως καὶ τοῖς εἴσω γνωμένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὅπισθεν ὁμοῦ, πρὸς τὴν ἄκραν ἀπέφυγον, μετὰ κωκυτοῦ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν τῖτον ὑπαντιάζοντες, ἀδιαλείπτως ἔπιπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅπλα τὴν κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπὲρ ἀμηχανίας εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων φερομένους ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν φόνος ταχὺς φονευομένων ὁ σύνος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ φανοῖς χεόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεβοήθει βασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. λίθος δὲ ἦν κορυφὴ πάντοθεν περίφωτος καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τοῦ βάθους κατέχουσα, πλὴν ἐλαφρᾶς πρὸς τοῦ ἀνατολὴν. ταύτῃ τοῖς προβαίνουσι οἱ Ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτρας καταφυλλοδοῦντες ἐπάκοντες. αὐτοὶ δὲ ὑψηλοὶ, ἦσαν δυσπρόσιτοι βέλεσι. γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀπόκρυφος θεία δαιμόνιος, ἣ τοῖς Ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τοῖς δὲ αὐτοῦ ἀπέστρεφε, καὶ πλάγια παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ὑποκρήμνοις ἐφίσασθαι διὰ τὴν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἐδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβαίνοντας καθορᾶν. ἐπαναβαίνουσι δὲ

C

D

E

F

G

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

CAP. III. Excidium Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adierè, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos peremêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbíque autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IV. Gischala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúsque moribus, & immoderata sperare promptus, miróque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortalle de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miserás multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereunte, pactione magis subigere ciuitatē volebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio,

ρωμαῖοι, ϗ ἀνελκόντες, ὡς μὲ ἀμυνομένους ἔφθασαν, τοὺς δ' χεῖρας ἀνίεντας. ἐπὶ πᾶν δ' τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅτι πάντας ἡ μνήμη τῆ ὅτι τ πρώτης εἰσβολῆς ἀπολωλότων. ὑποπτεύοντες δ' τ σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, ἀνεχώμενοι τέκνα ϗ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατακρημνίζον εἰς τ φάραγγα. βαθυτάτη δ' αὕτη κατὰ τὴν ἄκραν ὑπώρυκτο. σωιεδὴ δ' τῷ ῥωμαίων ὀργὴν τ εἰς αὐτοὺς ἀπονοίας τῆ ἀλόντων θεαστέραν φανῆναι. τεσσαρακίλιοι μὲν γε τῶν τότων ἐσφάγησαν, οἱ δ' ῥίψαντες ἑαυτοὺς κάτω πεντακισχιλίους εὑρέθησαν. διεσώθη δ' πλὴν δύο γυναικῶν ἀδελφὴ, τ φιλίππου δ' ἦσαν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δ' ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ὀνομάρχησαντος ἀγείππα τῆ βασιλεῖ φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν δ' τ ταῦτα τὴν ἅλωσιν ὀργαῖς ῥωμαίων λαθοῦσαι. τότε γὰρ ὑπὸ νυκτὸς ἐφείδοντο. πολλὰ δ' ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τ ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ὧδε πως ἁλῶ ἕκτῃ ϗ εἰκάδι μηνὸς ἐπαναστάσεως, τῆς ἀπὸς ἀσεως ἀρξαμένης δρπαίῳ μηνὸς τετάρτῃ ϗ εἰκάδι.

Κεφάλαιον ιι.

ΜΟνη δ' γίσχαλα πολίχνη τ γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τ μὲν πλήθους εἰρηνικὰ φρονοῦντος. ϗ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, ϗ τ ἀπὸ τ καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ θερσανέχοντες. παρεισεφθαρμένη δ' αὐτοῖς ὑπ' ὀλίγε ληστρικῆς βιάματος, ᾧ τινες ϗ τὰ πολιτικὰ συνεκίνουν. εἷς δὲ γε δ' τούτοις εἰς τ ἀπόστασιν, ϗ συνεχέστει λαβίς τινος γὸς ἰωάννης, γόης αἴτηρ ϗ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, θερσεργέτης μὲ ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς δ' τῆ ἐλπισθέντων θεριγρύεσθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾶν τ πόλεμον εἰς διωρεάς. ὑπὸ τούτῳ τῷ σασιῶδες ἐν τοῖς γισχάλοις ἐτέτακτο, δι' οὗ τυχὸν ϗ θρασυβουλόμενον θεὶ θρασύνεσθαι, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖρα τ ῥωμαίων ἔφοδον ἐκδέχετο. ἐπεὶ δ' ἀσπασιανὸς δ' τούτοις, τῶν σκυθόπολιν. αὐτὸς δ' σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τότε συνεχοῦς καμάτε δι' ὅλης αὐτοῖς, ϗ δι' ὁδοιπορίαν τῆ πόλεων τάττα σώματα ϗ τὸ θερθυμον ὑποθρύψειν οἰόμενος ὅτι τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ἐ γὰρ ὀλίγον ἐαυτῷ πόνον ἐώρα, θεῖ τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δ' βασιλείας μὲν ὕσης τῆς πόλεως, ϗ θερεχούσης ὅλε τ ἔθνους, συρρεόντων δ' εἰς αὐτὴν τῆ ἐκ τ πολέμε ἀναδιδρασκόντων. τὸ γε μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, ϗ δι' κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν δ' τ τυχοῦσαν ἐνεποίει. τὰ δ' θρεπτήρια τῆ ἀνδρῶν, ϗ τὰς ψυχὰς, δυσμεταχειρίστους ϗ δίχα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοὺς τραπώτας καθάπερ ἀθλητὰς θεσπέσει τῆ ἀγώνων.

Κεφάλαιον θ.

ΤΙτῳ δ' θεσσιπ πασαμένῳ τοῖς ψυχάλοις, δύπτες μὲ ὑπ' ἐξ ἐφόδε τὴν πόλιν ἐλεῖν. εἰδὼς δ' ὡς εἰ βίᾳ ληφθείη διαφθαρησόμενον ὑπὸ τῆ στρατιᾶ ἀπέδλω τὸ πλῆθος, ὑπ' δ' αὐτῷ κόπος ἤδη φόνων, ϗ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀκεῖται σωιαπολούμενον τοῖς ἀρχίοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας θιδασπόσασθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τῶ τείχους αἱρεθέντος, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐν τῶ διεφθαρμένου βιάματος, θαυμάζειν ἔφη θεὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἁλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα
μιμῶσιν. ἐωρακότες μὲν ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις
ὑπὸ μίαν προσβολὴν καταρραμμένας. ἐν ἀσφαλείᾳ
δὲ τῷ ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τὰ ῥωμαίων
δεξιᾶς ὀρθῆς ἔλυσαν, αἷς καὶ νῦν προστείνειν αὐτοῖς, μηδὲν
μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ γὰρ συγγνωστὸν, ἐλθυ-
θείας ἐλπίδα, μηκέτι μέντοι τὰ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις δη-
μοκλύειν. εἰ γὰρ καὶ πειθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, καὶ
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τῶν ὅπλων, ὃ
ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πεζόμαχον τοῖς ῥωμαίων
μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑπεδείκνυντο
μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδως ἀχμάλωτοι. πρὸς
ταῦτα τῶν μὲν δημοτικῶν οὐ μόνον οὐκ ἀποκρίνεσθαι τινὰ
μετιόν, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως τὸ τεῖχος ἀναβαίνειν. προσδιειλη-
φὼς γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦ-
σαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὅλως τὰς σπονδάς, ἢ
δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης
αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦ-
τας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μέν τοι τὴν ἡ-
μέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῷ
ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕ-
τω καὶ τὸ σιωπᾶσθαι πρὸ εἰρήνης ἀνάμιτον. καὶ αἰνεῖν
γὰρ ὅτι ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὄσιν ἡ τῆς
ἑβδομάδος πρόοδος, ἐν τε τῷ ὠφελεῖσθαι αὐτὴν,
οὐκ ἤτιον αἰσχύνειν τὸν βιαζόμενον τὸν βιασάμενον. φέρειν
δὲ ἐκείνῳ μὲν, ὑδρίαν βλάβην τὰ τῆς ἀναθέσεως. τὸ
γὰρ αὖ τις ἐν νυκτὶ διελύσαντο δρασμοῦ πλέον, ὄκνον
προεισπεσόντα φυλάξαι. μέγα γὰρ κέρδος
αὐτοῖς, τὸ μηδὲν παραβλαβῆναι τῶν πατρίων νόμων.
πρέπειν γὰρ καὶ προσδοκίαν εἰρήνης χαρίζο-
μένῳ, τοῖς σωζομένοις τηρεῖν καὶ τοὺς νόμους. τοιούτοις
ἐσοφίζετο τὸν τίτον, ὑπὲρ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σοκα-
ζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. ἐδεδοίκει γὰρ ἐκ-
παλαφθῆναι καὶ τὰ κεφάλαια τῆς πόλεως ἁλόντος, ἐν νυκτὶ
καὶ φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων τοῦ βίου. θεοῦ γὰρ ἦν τὸ ἔργον
ἄρα τὸ σώσαντος τὸν ἰωάννην ὑπὲρ τῶν τῆς ἱεροσολύμων
ὀλέθρου, τὸ μὴ μόνον προϊδέσθαι τίτον τὴν σκέψει τῆς
ἀναθέσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ πόλεως πορρωτέρω στρατοπε-
δεύσασθαι πρὸς κυδωνιατοῖς. μεσόγειος δέ ἐστι τυρίων,
κώμη καρτερὰ, δεῖ μίσος ἀεὶ καὶ πολέμου γαλιλαίοις,
ἔχουσα πλῆθος τε οἰκητόρων, καὶ τὰ ὀχυρότητα, τὰ πρὸς τὸ
ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς δὲ ὁ ἰωάννης, ὡς ἐδρίαν
πρὸ τῆ πόλει ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὰ καμὲν ἀρ-
πασάμενος, οὐ μόνον τοὺς πρὸ αὐτοῦ ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τοῖς γηραιᾶς ἀναλαβών, ὅπη
ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχει μὲν ἓν εἴκοσι σταδίων ὡς
οἷόν τε ἦν συνεξαγαγεῖν γυναικῶν καὶ παιδίων ὄχλον,
ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ἀπ' ἀχμαλωσίας
καὶ τοῦ ζῆν φόβοις. περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελεί-
πετο, καὶ δειναὶ τῶν ἐωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅ-
σον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρωτέρω, τοσοῦτον
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶ τῶν πολεμίων, παρεῖναί τε
ἤδη τοῖς ἀχμαλωτισομένοις δοκοῦντες ἐπόλλυτο,
καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ἐκ τοῦ δέσμου φόβον ἐπεστρέ-
φοντο, καθάπερ ἤδη παόντων οὓς ἔφυγον αἰσθήσεις
τε ἐνέπιπτον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸς τίτου λεωφόρον ἢ τῶν φθα-
νόντων ἔρεις συνίστασθαι τοῖς πολλοῖς. οἶκτος δὲ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognitutos esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupaueranti & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasarum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi, quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerarent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum committuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm inducias causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret: ad Cydœssam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat, iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorū cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autē fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ vitos, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique vitium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemerito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui supererent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubescceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Giscchalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigoremque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant excidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiẽtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

χῶν, & παιδίων ὄλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αἰχμαλώτους ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενῶν, ἐθάρσησαν μὴ καιρὸν τοῦτο ἱκετεύσαι φείσασθαι. ἀλλ' εὐθὺς τὸ ἰωάννου ἀνδρακέλδυσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, & καταφεύγειν ἔνθα καὶ αὐτὸς ὁπολειπομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους ἐν ἁρπαγῇσι. τὸ μὲν ἐν τῷ ἀλεδιδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσπέδασε. πᾶσι δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ὅτι τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αἱ δὲ πύλαι ἀνεῴγησαν ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, εὐδοφήμουν τε, ὡς ἀνῃρέθη, & φεύγοντας ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν δὲ ἅμα τὸ τοῦ ἰωάννου φυλεῖν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μέρος μὲν πέμπει τῶν ἱππέων, ἰωάννου διώξοντας. οἱ δὲ μὲν καταλαμβάνουσι, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαραίτων, ὑποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γύναια δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγῳ ὑποδεέστερα, ἀπελάσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τῆς μὴ ἀνδραχέπτα τιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννου τὴν ἀπάτης. ἱκανὸν δὲ ἀσχήσαντι τῆς θυμοῦ, ἀνδραμύθιον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆει τε αὐδυφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους ἀνδραποδίσασι κελεύσας νόμῳ καταλῆψεως, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς τοιαῦτα τὴν πόλιν αἰτίους ἔλλε. πολλοὺς δ' αἰ & διὰ τὰ οἰκεῖα μίσει, καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰ διαφεύγοιτο τοῖς τιμωρίας ἀξίοις. ἄμεινον δὲ εἰ μετέωρον ἐν φόβῳ τὸν ἄπιον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τῶν ἐκ ἀξίων αὐτῷ συναπολεσθῆναι. τὸ μὲν δὲ ἴσως & σωφρονῆσαι δέει κολάσεως, τὸ ὅτι τοῖς παρωχημένοις συγγνώμην αἰδὲ ἄμεμπτον. ἀδιόρθωτον δὲ τὸ ὅτι τοῖς ἀνδραγαθοῦσι τιμωρίαν εἰ. φρουρᾷ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξῃ, & τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν ὅπως ἐάλω πᾶσα, πολλοῖς ἱδρῶσι προγυμνάσασι ῥωμαίους.

Κεφάλαιον ι.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν συμπεφυγότων, μυρίος ὅμιλος συνηθροισμένος τὰς ἐξωθεν συμφορὰς ἀνεπιπωθάετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄσθμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὴν ἀνάγκην. πλάζον δὲ τὸ καὶ κακοῖς, ἐπεφυγμένοις τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων δὲ εἰ μὴ ἀχαρίστων, παραβόλως προκινδυνεύειν πρὸς γάλα καὶ πολίχνας ἀθενεῖς, δέον τὰ ὅπλα & τὰς ἀχμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὰ ἄλωσιν τῶν μεγάλων, καὶ τὴν λεγομένην ἀχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνενόουν. ὡς μήτοι τὰ πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἀκούσῃ, σύγχυσις ἡ μεγίστη κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἀλώσεως σωτηρίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦν τὸν ἡρυθεία. πρὸς ὧν δὲ ἕκαστος ὅτι τὸν πόλεμον ἐπῆγε τὰς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀσθενῆ κατασκυάζων, τ' ἢ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τ' τῶν ἀπείρων αἰνίσσας, ὡς εἰ καὶ πλεῖστα λαβόντες ἐσβάλλειν ποτὲ ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ νῦν τ' τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταξίψαντες τὰς μηχανάς. τοῦτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιέφθειρετο, καὶ πρὸς μὲν τ' πόλεμον ἦρτο. τῶν δ' συμφερόντων καὶ χρησίμων, εἰ καὶ λίαν ὄς τις ἐ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ' πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος λίαν ἐν τοιαύτῃ συγχύσει. προσέκειτο δὲ τὸ κῆ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις σάσεως. ὁ μὲν γὰρ πᾶς ὑπὸ μιχάλων εἰς καισάρειαν, ἐσπασιανὸς δ' ὑπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρείς τε αὐταῖς, καὶ φρουρὰς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῷ ὅπλ δεξιᾷ προσκεχωρηκότων. ἐκινεῖτο δ' ἐν ἑκάστῃ πόλει, ζάσεως καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ὑπὸ ῥωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. λοιπὸν δ' τῶν ἐρώντων τὸ πόλεμον, πρὸς τοὺς δεινοθυμουμένους εἰρήνης ἔρως καλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφειμιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκασος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος αὐτοτάσσοντο. καὶ σάσις μὲν οὕτω πανταχῆ. τὸ νεωτερίζον δ' καὶ τῶν ὅπλων ἐπιθύμουν, ἐπεκράτει τε νεότης καὶ τόλμη γενναίων καὶ σωφρόνων. ἐρῶντο δ' πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκασοι τῶν δημοσίων, ἔπειτα συνιστάμενοι καὶ λόχους δὴ λῃσείας τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ ἀδικίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Κεφάλαιον ια.

Οἱ φρονεροὶ δ' τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄχνῳ τῆς κακοπαθεῖν, τὰ δ' μίσει τοῦ ἔθνους, ἤδη καὶ μικρὰ προσήμενον τοῖς κακοῦμένοις, μέχρι κόρου τ' καὶ τ' χώραν ἁρπαγῶν ἀθεσιωθέντες οἱ τ' παντάχῃ συνταγμάτων ἀρχιλῃσταί, καὶ ὑγρόμβροι πομπείας τῖφος, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συμπαρεισφθείροντο, πόλιν ἀσρατήγητον, καὶ παρίω τ' ἔθει πᾶν ἀπαραιτήτως διαφθεῖρον, καὶ τὸ ὁμόφυλον. τότε δ' οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπειγομένους πάντας, ἀπ' ἀνοίας ἥκειν συμμάχους. οἳ δὴ καὶ δίκα τῆς σάσεως, ἐς ἔσχατον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προσεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις ἐφαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, σάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ἐπισπασάμενον· ἄλλοι τε ὑπὸ τ' χώρας λησταὶ παρελθόντες εἰς τ' πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρας, ἤδη τι τῶν δεινῶν παρείασαν. οὐ γὰρ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυσίαις ἡ τόλμα ἐμέλησεν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρησεν, ἐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ δὴ τοῖς τυχοῦσι, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τ' ἐπισημοτάτων καθαρχόμενοι. πρῶτον μὲ γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τ' βασιλείας γένους, καὶ τ' κῆ τ' πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίους θησαυροὺς παρακεῖσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν. δὴ τοῦτο λεβίαν τινὰ τῶν ἐπισήμων, καὶ σοφᾶ μὲν ῥαγουήλου, βασιλικὸν δ' καὶ τοῦτον τὸ γένος, πρὸς δ' τοῖς κῆ τ' χώραν προύχοντας. δεινὴ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insscitiam decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus, prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azorum profectus, vtranque subegit: impositisque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat: quantúmque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorúmq; cupientes senibus ac sobriis iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atque ipsis qui vastabantur, illarum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: aliíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem virum, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque turum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam compararent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitũ eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésque sacrorum solui grauiter ingemebant.

Ἡ κατάπληξις εἶχε τ δῆμον, ἡ καθάπερ κατεγλημμένης τ πόλεως πολέμῳ, τ ἡμ θ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠζήτει. τοῖς γ ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τ συνειλημμένων, οὐδὲ ἀσφαλὲς ᾤοντο μέχρι πολλ δυνατοὺς ἄνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανὰς μ γὰρ εἶ ἡ τὰς οἰκους αὐτῶν πρὸς ἄμυναν ἀ ὀλιγάνδρους ὄντας. ἐ μὴν, ἀλλὰ τ δῆμον ἐπαναστήσεσθαι τάχα κινηθέντα πρὸς τ ὠμότητα. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτούς, ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδος υἱὸν καλοῦντο παῖς ἡ τ ὀπτικώτερον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τ εἱρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ὠμότητι δ' ὅτι τυραννικώτερον, μεγάλην ἀπεφαίνοντο πρόφασιν, ἐγκαλεχθῆναι γ αὐτοὺς ῥωμαίοις περὶ παραδόσεως τῆς ἱερουσολύμων, καὶ προδότας ἀληθινὴν τ κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ ἐπιπλαζουσῶν τοῖς τυραννήσασιν, ὡς ἐγρηγόρασι ἡ σωτῆρες τ πόλεως μεγαλυνόμενοι. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μ τὸν δῆμον ταπεινότητος ἡ δίους, ὑπείκοντας ὑπονοίας προσελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶ ἡ τὰς χειροτονίας τ ἀρχιερέων. ἀκυροῦσθαι γὰρ τὰ μὴν ποιήσαντες, ἐξ ὧν ἡ ὁμαδοχαὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους ἡ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῆς ἀσεβημάτων. τοῖς γ παρ' ἀξίαν ὑπατυχήσασι τ ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἰῶ ἀνάγκη τοῖς ὠμόταις. συνέκρυον δὲ ἡ τοὺς ὑπὲρ τέλειποικίλας ὑπονοίας, ἡ λογοποιίας, καμόν ἑαυτοῖς ὑπ τ πρὸς ἀλλήλους τ κωλυόντων φιλονεικίας ποιούμενοι, μέχρι τ εἰς ἀνθρώπους ὑβρεμπλησθέντες ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ ὕβριν, ἡ μεμιασμένοις τοῖς ποσὶ, παρήεσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπαισχυνομένου τε αὐτοῖς ἤδη τ πλήθους. ὑπῆρχε γὰρ ὁ γεραίτατος τ ἀρχιερέων Ἅνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, Ϲ τάχα ἂ ὤσασθαι τ πόλιν, εἰ τὰς τ ὑπερβόλων θεῖρας ἐξέφυγεν.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ ἡ τ νεὼν τῶ θεῶ φρούριον αὐτοῖς, ἡ τὴν ὑπὸ τῶ δήμου ταραχὴν ποιοῦνται, ἡ καταφυγὴ Ϲ τυραννεῖον ἰῶ αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίρναντο δὲ τοῖς δῆθεν εἰρωνεία τὸ τὴν ὑπερημμένων ἀληθινόστερον. ὑποπτερῶμενοι γὰρ τ τῶ δήμου καταπλήξεως, ἡ τὸν αὐτὴν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τὰς ἀρχιερεῖς, ὕσης ὡς ἐφαμὴν κατὰ γένος αὐτῆ τ ὁμαδοχῆς. ἰῶ γ προχρημα μ τ ὑπερβολῆς ἔθος ἀρχαῖον, ἐπειδὴ ἡ πάλαι πληρωτὴν ἔφασαν εἶ τ ἀρχιερωσύνης. τὸ γ ἀληθὲς, τῶ βεβαιοτέρου νόμου κατάλυσις, ἡ τέχνη πρὸς δωμασείαν, τὰς ἀρχὰς δ' αὐτῆ καθισαμένους. Ϲ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τὴν ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχεῖμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ὁμαδείξας αὐτῆ τὴν ὠμότητα, φαννίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουήλου κώμης ἄφθας, ἀνὴρ ἐ μόνον ἀναξίως ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ὐδ' ὅλως ἀμῶμος σαφῶς, τί ποτε ἰῶ ἀρχιερωσύνη δ' ἀγροικίαν. ὑπὸ γοῦν τ χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὅτι σκηνῆς, ἀλλοδίῳ κατεκόσμουν προσωπείῳ, τήν τε ἐσθῆτα περιθέντες ἱερᾶν, ἡ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὅτι καιροῦ διδάσκοντες. χλαῖν δ' ἰῶ ἐκείνοις, Ϲ παιδιᾶ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. Τοῖς γ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑπιθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, δακρύειν ἐπῆει, καὶ κατέσεσον τὴν τῆ ἱερῶν τιμῆ καχλυσιν.

Τούτῳ

ταύτῃ τὴν τόλμαν αὐτῶν ἐνεγκεῖν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς A
δὴ τυραννίδος καταλυσιν, ὥρμηντο πάντες. καὶ γὰρ οἱ
προέχειν δοκοῦντες αὐτῶν, Γοριών τε ὁ Ἰωσήπου, & ὁ
Συμεὼν ὁ Γαμαλιήλου, παρεκέλευον τὸν τε ἐκκλησίας ἀ-
θροίσαι, καὶ κατ' ἰδίαν προϊόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πόσε
δραμεῖν τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάραι τὴν μιαι-
φόνον τὸν ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ
μὲν ὁ Ἰησοῦς, Ἀνάνου δὲ Ἅνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νουθέτησιν
καθυποκαίοντες ἐν τῇ συνόδῳ, ἐπήγοντο τοῖς ζηλωταῖς. B
ἦσθετο γὰρ αὐτοὺς ἐκκαλέσαντας, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς δῆτα δεύμασιν,
ἀλλ' ὑπὲρ ζηλώσαντας τὰ κάκιστα τῶν ἔργων, καὶ ἐσφο-
δρῶς ἀλλόμενοι. καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν,
καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τῶν
ἱερῶν, τάς τε ἁρπαγάς, καὶ τοὺς προφονεύσας.

Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, sanctúmque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionum æmuli, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes sanctorũ, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro respectans, cùm lacrymis oppleret oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: verùm tan é sacerdotali veste amictus, & sanctissimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O accebam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cùm adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cùm primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eísque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi-
tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, sed quòd non accusatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari, hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patieminiet iam sancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus subieceritis, eorum præstantiam reueremini? nunc enim, profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis super verticem positis, vt videtis, quid cogitatis, aut quibus

Κεφάλαιον ιγ.

Ὅτῳ δὴ ποτὲ τῶν ἁμαρτωλῶν ὡρμημένων, τῷ δυ- C
σεπιχειρήτους, ὅπερ ἦν, τοὺς ζηλωτὰς ὑπολαμβά-
νειν, κατασχὼν ἐν μέσοις Ἅνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν
ἀποβλέψας, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἡ καλόν
γε εἶπεν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ὁπτεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, & τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας
χώρας ποσὶ μιαφόνων ξενοχωρουμένας. ἀλλὰ προ-
κείμενος τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον κα-
λούμενος τῷ σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ,
μηκέτι τοῦ τοῦ μοῦ γήρως ὑπομεῖναι δύκλεᾶ θανάσιμον. D
εἰ δὴ μόνος εἰμὶ καὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ
ψυχὴν ὁπτεύσω μόνῳ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ & δεῖ ζῆν
ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ὑπόλω-
λεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀπόληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ
ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, & τοῖς φονευομένοις
ὐδὲ ὀδυρόμενοι τὰς ἀναφανδὸν ὠθοῦσα τυραννίδος. τὶ
μέμφεσθε τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ ὑπ' ἐφάνησαν ὑφ' ὑ-
μῶν, καὶ τὰς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς πε- E
ριϊδόντες τοὺς πρώτους σφίσι καμόντας, ἔτι ὄντας ὀλί-
γους, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων
ἀρεμεῖτε καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς
πρώτας αὐτῶν ὀπικόπτειν ὁρμάς, ὅτε λοιδορίας κα-
θάπτοντο τῶν συγγενῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπα-
γαῖς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ παρθεμένων οἰ-
κων, λόγος μὲν οὐδείς. ζῶντας μὲν αὐτοὺς ἥρπαζον τοῖς
δεσπόταις, & συρόμενοι διὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς
ἐπήμυνεν. οἱ δὲ & δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προ-
δοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ ποδαποὺς, ἀλλὰ ἀκατα-
κρίτους ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀ-
κέλευθον μὲν ὁπτεῖν τοῖς αὐτοὺς φονευομένοις. ἐπειδὰ-
μὴν καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἑλκο-
μένῳ τῷ κρατίστῳ ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τις ἀ-
φῆκεν, οὐχ ὅπως σκίρτησε τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέ-
ρετε πατούμενα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποθέν-
τες αὐτοὺς τοῖς ἀδύτοις τοῖς τῶν παλαμναίων βαθμοῖς, G
μὴ βαρυύεσθε τὸν ὑφροχλοῦ. καὶ γὰρ νῦν πάντας ἂν ὅτι
μεῖζον ὠφέκοφαν, εἶτα τῶν ἁγίων καταλύσαι μεῖζον εἶ-
χον. κακεῖθεν μὲν ἦν τὸ ὀχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέ-
σθω δὲ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δὴ
ὅτι τετειχισμένῳ τυραννίδι τοσαύτῃ, & τοῖς ἐχ-
θροῖς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τὶ βούλεσθε, καὶ πόσι τὰς

Eeee

vestras sententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur ? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectisque vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussêre ? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium carissima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui ? Hoc ipsum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. At verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm isti nos afficêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum sit, illorum quidem in templo donatia cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : cósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi post victoriam obtemperassent ? Et Romanos quidem nunquam transgredi ausos esse limitem profanorum, aut sacratæ quicquam consuetudinis præterire, sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere : quosdam verò in his locis natos ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, intermedia sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multò nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt aptanda vocabula, fortassè reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est : idémque omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atque ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortassè multitudinem eorum, atque audaciam reformidant : & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo quòd nequissimus quisque ad similes profugiat : & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si iis tempus demus.

A γνώμας προθάλπεις ῥωμαίους ἆρα βουλόμενοι, ἢ ἡμῖν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει δ' ὅπως τὰ θεάματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς ὅσιον ἡμῶν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἔχαρας ὑποδραθὲ ὧν τλημονίσατοι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ὑπισταφέντες, ὃ κἀπὶ τῶν θηρίων ὀργὴν ἰδεῖν, τὰς τύπους ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, ἃ δὲ ἀπεπόσατε πρὸ ὀφθαλμῶν θήσουσι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν θήξει πρὸς τὸ ἀμύνασθαι; ὑπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ὑπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ μὴ φιλόσοφοι γεγόναμεν ὥσπερ οὐ πρὸ γόνων τὸ ὑποτάσσεσθαι παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ ὅτε τῆς Αἰγυπτίων, ὅτε τῆς Μήδων δυναστείας ἠττήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον, καὶ τί δεῖ τὰ τῶν πρόσθεν λέγειν, ἀλλ' ὁ νεὼς πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐῶ διελέγχειν, πότερον λυσιτελῆς ὢν ἢ σύμφορος, ἢ τύραννον, τίνα δ' ἔνεχά φασιν; ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς μὲν οἰκείους δεσπότας μὴ φέροντες, τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καὶ τοι τὸ μὲν τοῖς ἔξωθεν ὑπακούειν, ἀνέγκλητον ἀπάντων ἠτιμημένον τύχῃ. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηροῖς, ἀλγυνῶν ὅτι καὶ πεφαυλισμένων. ἐπειδὴ δὲ ἅπας ἐμπέπλεω ῥωμαίων, ἐκ προφάσεως πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψέ τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἀλῶμεν ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ τῆς πείρας τὸ λόγῳ, χαλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἕτοιμοι. πῶς δ' ἂν δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὸ δὲ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ αἰτιωμένων τὴν μητροπόλεως ἀνθρείαν, καὶ πεφαυλισμένους ἄνδρας, ὧν ἀπέχουσι αἱ χαλκεῖνοι κρατήσαντες; καὶ ῥωμαίους μὲν οὐδέποτε ὑπερβαίνειν τὸν ὅρον τῶν βεβήλων, οὐδὲ παραβαίνειν τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφεικέναι δὲ πόρρωθεν ὁρῶντας τὰς τῶν ἁγίων περιβόλους, γυμνητεύσας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ ξαφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμπεπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τὸν πόλεμον, καὶ τοὺς ἐν συγκλείσει πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῶν μετειωτέρους; καὶ γὰρ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλίσεις ἁρμόζειν, τάχα ἂν δύοιεν τοὺς ῥωμαίους μᾶλλον ἡμῶν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους ἢ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ ὑπόβουλοι τῶν ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν ὡς ἄπτις ὑπονοῆσει δίκην ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκὸς πεπεισμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξυνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπονθατε. καταπλήσσονται ἢ ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τῷ τόλμαν, ἔτι ἢ καὶ τῷ ὡς τοῦ τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα ἢ ὥσπερ συνέσει δεῖ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νεὼ αὐξηθήσεται πλέον ὑπερθεμένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς διατρέφεται κατ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τῷ τόλμαν δεδόσθαι μέχρι νῦν, μηδὲν ἐμπόδιον, τῆς τόπου καθυπερθεν ὄντες, χρήσιμοι καὶ μὴ προσκαθῆς, αὖ ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

πρὸς-

πις δύσαιτε ἢ ὡς ἐαὶ προβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσονται τῇ A σωφρόνησει τὰ ὠφελούμενα, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. τάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψει κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις δόξαν θανάτου βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ὀρθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλωμεν. καλὸν ἢ κἂν προσῇ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τοῦ ψυχικοῦ εἰ καὶ μὴ πρὸ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων προέσθαι. προσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χεῖρα, καὶ ὅπου B δέοιτό τις ὑμῶν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμοῦ, ὅτε τοῦ σώματος ὄψεσθε φειδόμενον. τούτοις ὁ Ἅνανος ἐθάρρυνε τὸ πλῆθος ὅπως τοὺς ζηλωτὰς, ὧν ἀγνοῶν μὴ ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ θράσει ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ συνειδήσει τῶν εἰργασμένων. ἐπὶ γὰρ ἐνδώσειν αὐτοῖς εἰς ἑκάτερα συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν προῃρεῖτο μᾶλλον, ἢ προϊδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ προήγματα C συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ὡς ἑτοιμότατος.

Κεφάλαιον ιδ'.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἅνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέταττε τοὺς ὁπλιτικοὺς πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴν ὁπλισίαν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς) παρεξιόντες, καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ὡς ἕνος ἑφείδοντο τοῦ D προσυγχεόντων. ἀθρόοι δὲ ὑπ' ἀνάγκης ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τοῦ ζηλωτικοῦ. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρου τὰ λειπόμενα. τῷ μὲν ὑπὸ τοῦ πόλεως ἀνειλημμένον ὀργήν, ἰσχυροτέραν τοῦ ὅπλου, τῷ δ' ὑπὸ τοῦ ἱερᾶ τόλμαν παντὸς πλήθους ὑπερέχουσαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λήσας ἐκκόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ὡς ἔσεσθαι ἧς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνερρήγνυντο ἢ σφαττόμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὴν πόλιν καὶ πρὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν δακοντιζόμενοι. καὶ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι· καὶ πολὺς ὢν ἑκατέρων φόνος, ξαυμαστὴν ἢ ἐχύοντο συχνοί. καὶ τοῖς μὲν ὑπὸ τῆς δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῷ ζηλωτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν ἀπῄει καθαγιάσων τὸ θεῖον ἕδαφος, καὶ μόνον ἂν τις εἴποι τὸ ἐκεῖνον αἷμα, μιαίνειν τὰ ἅγια. F καὶ μὴν οὖν τὰς συμβολὰς ἐκρέχοντες, ἀεὶ προῆσαν οἱ ληστικοί. τεθυμωμένοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς ἑπομένοις ἀναχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπιστρέφουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἐκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν ἢ ἀναχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεφοβήθησαν οἱ περὶ τὸν Ἅνανον. τοῖς ἢ κατάπληξις ἐμπίπτει τερπομένοις τῷ πρώτῳ προβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀπο- G κλείουσι τὰς πύλας, τῷ ἢ αἰφνιδίῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ ἐκείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortassè autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e- B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, C contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

non lustratum priùs populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus: is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidians. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniáque secreta Zelotis renunciabat: nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum: vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eiúsque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant: móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluereturne ve quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morati Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus conserererent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

μὴ θορυβικὸς εἰσάγειν τὸ πλῆθος, ἐξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ὅλη τῇ τοιᾷδε φρουρεῖς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τούτους. καὶ παντὶ μὲν ἦν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν, ἐκ περιόδου. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τῆς ἀρχῆς ἀνοκωύτων, μισθαρθμοι πενιχροτέρους αὐτῶν, ὅπλα τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον ιε.

Γίνεται δὲ τούτοις πᾶσιν ἀλέθρου παραίτιος Ἰωάννης, ὃν ἐφαμεν ὑπὸ μεγάλων ἐλπίδων, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ φερόμενος, ὃς πόρρωθεν ἐπεβούλευε πράγμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τοῦ δήμου φρονεῖν ὑποκειμένους, συμπαθεῖν μὲν τοῖς ἀναγκαίοις, βουλόμενος μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μετ' ἡμέρας, καὶ νύκτωρ ὅπλοφορεῖν τὰς φυλακάς. διήγγελλε δὲ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα τοῦ δήμου πρὸν καλῶς βουλεύεσθαι, πρὸς τοῖς ἐχθροῖς ἐγίνοσκετο δὲ αὐτός. μηχανώμενος δὲ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, ἀμύητος ἐχρῆτο τῇ θεραπείας, εἰς τε τὸν ἄνανον, καὶ τοὺς τοῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δὲ εἰς ἐναντίον αὐτῷ τὸ φιλόπημον. διὰ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχοῦ παρεῖναι μὴ καλόμενον, ἐμφασιν παρεδίδοσιας τῆς ἀπορρήτων παρεῖχε. σωτεώρων δὲ, αἰθαιρομένους ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τὸ παρ' αὐτοῖς βουλόμενον, πιθανώτερος δὲ ἐδόκει τῷ Ἰωάννῃ πρὸς ὑποψίας τοῦ διαγγέλλειν. ἀπιστεῖσθαι μὲν οὖν αὐτὸν ἐκ τοῦ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πανηγείας, καὶ ἄλλως ὑπὸ τῆς ἀσήμου, ὑποζωσμένῳ τε πολλοὺς τῆς σωτηρίου τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ' αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς δύνοιαν. ὤμνυε δὲ ὁ Ἰωάννης ἐτοίμως, δυνοήσειν τε τῇ δήμῳ, καὶ μήτε βουλήν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλύπτειν τε τοὺς ὁπλισθέντας, καὶ χειρὶ καὶ γνώμῃ. οἱ δὲ πρὸς τὸν ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἤδη χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ φρουρὰν εἰσπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, πρὸς ἀγαλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτοῖς μὴ μιαίνεσθαι, μὴ δέ τινα τῶν ὁμοφύλων ἐν αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ δυνοίας ὁμόσας, καὶ κατ' αὐτῶν, παρελθὼν εἴσω, καὶ καθεσθεὶς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεύσαι δι' αὐτοὺς ἵνα μὲν ἀγνοήσωσι τῶν ἀπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῶν οἱ πρὸς τὸν ἄνανον ἐβουλεύσαντο. νεῦ δὲ τὸν μέγιστον αἱρεθῆναι κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις θεοῦ βοήθεια δαιμόνιος. ἐπὶ μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πέμψαι πρέσβεις πρὸς Οὐεσπασιανὸν, ἵνα ἔλθῃ κατὰ τάχος ἐπὶ λάβῃ τὴν πόλιν. ἀγνείαν δὲ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῶν εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ κατὰ θρησκείαν εἰσιόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. οὐκ ὁρᾶν δὲ μέχει τίνος ἢ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, ἢ προσβάλλοντας πρὸς τοσούτους. προσετίθει δὲ ὡς αὐτὸς εἰσπεμφθεὶς κατὰ θεῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ ἀγαλύσεως. τὸν γὰρ ἄνανον ταῦτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀνόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τῷ λόγῳ τὸ ζῆν τοῖς φρουροῦντας ἱκετεύειν, ἢ προΐεσθαί τινα

ᾗδε

πρὸς τὴν ἔξωθεν ἐπικουρίαν. τοῖς δὲ θαλποµένοις ἐλ- A
πίδι συγγνώµης εἰ κρατηθεῖεν, ἐπιλελῆσθαι τὴν ἰδίων
ἐγκληµάτων, ἢ νοµίζειν ἅµα τῷ µεταγνοεῖν τὴν δρᾶ-
σιν, ἀδήλως ὀφείλειν διαλλάξεσθαι καὶ τοῖς παθοῦσιν.
ἀλλὰ τὴν µὲν ἀδικησάντων δι' µίσους πολλάκις γίνε-
σθαι, καὶ τὴν µεταµέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς
ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις,
φίλοις καὶ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων, καὶ δῆµον τοσοῦτον
ἅµα καταλύσεως νόµων καὶ δικαστηρίων τεθυµωµέ- B
νον, ὅπου καὶ ἢ τι µέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ ἦν
ἐγγαναχτουῦτος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα µὲν ἐποίκιλλεν
ἀθρόως διαστόµφος. ὁ δὲ ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφαν-
δὸν µὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίασετο δὲ τοὺς ἰδυµαίους.
ἵνα δὲ καὶ τοῖς ἡγεµόνας τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, ἦ
κάκιον εἰς τε ὠµότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις
ἐξαρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος µὲν υἱὸς σίµωνος, C
ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῶν ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε
τὰ δέοντα, καὶ ἃ νοηθέντα φράξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς
φαλέκου, γλύσις ἐκ τῶν ἱερέων ἐκάτεροι. κἄτοι πρὸς τὰ κοι-
νὰς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῶν ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ'
ὡς οἱ περὶ τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιήσοι
ῥωµαίους ἐπικαλοῦντο, καὶ δὲ τοῦτο ἰωάννης προσεψεύ-
σατο, µέχρι πολλῆς µὲν ὑποῤῥεῦσαι τὸ τὴ χεὶ φράττειν
εἰς ἔξω ὅτου καιρὸν σωτηρίας. παρεσκεύαζε µὲν
δὲ τὸν δῆµον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ὡς εἰς µάχην, αὐτὸς δὲ D
τὸ σιώτονον τῆς ἐπιβουλῆς ὑποστειµῆσθαι τὰς ἔξωθεν
ἐπικουρίας. πάντα δὲ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυ-
θέσθαι τινὰς τῶν συµµάχων, ἔδοξε δ' ὅµως ἐπικαλεῖσθαι
τοὺς ἰδυµαίους. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σιώτονον, ὡς
ἄνανος προδιδοίη ῥωµαίοις τὴν µητρόπολιν ἐξαπατή-
σας τὸν δῆµον. αὐτοὶ δ' ὑπὸ τὴν ἐλευθερίας ἐπισπάσ-
ειν τῷ ἱερῷ φρουρεῖντο, ὀλίγος δ' ἔτι χρόνος αὐτοῖς
βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ µὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι E
καὶ τάχος, αὐτοὶ µὲν ὑπ' ἀνάνου τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ
πόλις δ' ὑπὸ ῥωµαίοις φθάσει γλυφῆν. τὰ δὲ πολ-
λὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν
ἰδυµαίων διαλέγεσθαι. προεβλήθησαν δ' ἐπὶ τὴν
ἀγγελίαν, δύο τῶν δρασηίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκα-
νοὶ, καὶ πεῖσαι περὶ πραγµάτων, τὸ δὲ τάχιστον χρησιµω-
τέρων, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς µὲν δὴ ἰδυµαίους
αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησοµένους, ἄτε θορυβώδες καὶ F
ἄταχτον ἔθνος, ἀεί τε µετέωρον πρὸς τὰ κινήµατα, καὶ
µεταβολαῖς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τε δεο-
µένων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς
παρατάξεις ἐπειγόµενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγε-
λίαν, εἰς ὃ µηδὲν ἐλλείποντες προθυµίας οἱ πεµφθέ-
ντες, ἐκαλεῖτο δ' αὐτοῖς ἀνανίας ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς
τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδυµαίων παρῆσαν.

Κεφάλαιον ις.

Οἱ δὲ πρὸς τὴν ὑποψολύµων, καὶ τὰ ῥηθέντα παρὰ τῶν G
ἀφιγµένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐµµανεῖς πε-
ριέθεόν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν σπουδὴν.
ἤθροιζο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τοῦ παραγγέλµατος, καὶ
πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς µητροπόλεως ἥρπαζον
τὰ ὅπλα. συνταχθέντες δὲ εἰς δύο µυριάδας. πα-
ρεκόµισαν πρὸς τὰ ἱεροσόλυµα, χρώµενοι τέσσαρσι
ἡγεµόσιν, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακώβῳ παισὶ σωσᾶ.

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluissent efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. Scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: iámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatísque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropolcôs arma rapiebant. Congregati autem propè XXX M. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

CAP. VI. Idumæorum aduétus pro Hierosolymitanis & acta.

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraſſet, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conueniſſe & integræ nationis veſtiæ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum caperetis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtrûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nō poterant, quàm vaſtatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidẽ quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vitæ captiui exiſtimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clã miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλεισώθυ. τ' ἦ ἄανον, ἡ μ' ἔξοδος τ' ἀγγέλων, ὥσπερ καὶ τὰς φύλακας ἔλαθεν ἡ σ' ἔφοδος τῆ ἰδυμαίων, οὐ μὴν θεσπιὰς γε ἀποκλείει τὰς πύλας αὐτοῖς, καὶ ὅλῃ φυλακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γοῦν αὐτὰς ἐκπολεμεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πειθειν θεὸ τῆ ὅπλων. ἐπεὶ οὖν ὅτι τὸν αὐτοκράτορι αὐτῆ πύργον, ὁ μὲν ἄανον μεγίστατος τῆ ἀρχιερέων ἱστᾶς, πολλῶν ἔφη καὶ ποικίλων τὴν πόλιν κατεχικότων θορύβων, ἐν οἷσδενὶ θαυμάσαι τὴν τύχην ἔστιν, ὡς τῆ συμφορᾶ τοῖς πονηροῖς καὶ τὰ εὐδόξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἐξωλεστάτους μετ' τοσαύτης θεθυμίας ἐπαμυνοντας καθ' ἡμῶν, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, εἰδὲ τ' μητροπόλεως καλούσης δηὶ τοὺς βαρβάρους. καὶ εἰ μὴν ἑώρων τ' συντάξιν ὑμῶν ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλογον τὴν ὁρμὴν ὑπελάμβανον. οἶδεν γὰρ ἔθνος συνίσησι τὰς διανοίας, ὡς τρόπων συγγένειαν. νυνὶ δ' εἰ μή τις αὐτὰς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος εὑρεθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, καὶ καθάρματα τ' χώρας ὅλης κατασιτοδυσάμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, καὶ θεσπιμώσαντα τὴν διανοιαν ἐν τ' πέριξ κώμαις τε καὶ πόλεσι, τελευταῖα λελιθότες παρεισέρρυσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. λῃσαὶ δ' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιαίνοντες καὶ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὐκ ὁρᾶν ὅτι νυνὶ ἀδεῶς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, καὶ τὰ σκῦλα τῆ πεφονευμένων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, καὶ τὸν κόσμον τῆ ὅπλων ὁρᾶν ὅζιν, οἷος ἔφρεπε, καλούσης τῆς μητροπόλεως κοινῆ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τί αὖ οὖν εἴποι τοῦτό τις, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾶ συναπαίζον αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀπορῶ, τί δή ποτε καὶ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ὅτου ταχέως ἐχμύετο. μὴν γὰρ αἰδίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς πανωλίας ὑπὲρ λῃσῶν, καὶ κατὰ δήμου συγγνωμοῖς. ἐπεὶ ἦ ἠκούσαμεν ῥωμαίοις, καὶ θεσδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμῶν ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τῆς μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τῆ ἄλλων τολμημάτων ἐθαυμασέ τις τοὺς ἀλιτηρίους, τ' δὲ τὸ ψεῦδος ἀνοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, καὶ ὅλῃ τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρεσκευασμένους, καὶ σὺν ἄλλως ἐξαγειῶσαι, καθ' ἡμῶν, ἢ λογοποιήσαντας θεσδοσίαν τῆς ποθουμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τοὺς τε ὅλῃ βάλλοντας, καὶ κατ' ὤν, συνάγειν τε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐκ τῆ ἁπλάστων λόγων, ἀλλ' ἐκ τῆ κοινῶν πραγμάτων. τί γὰρ δὴ καὶ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίοις θεσπολεμῶ μὲν ἑαυτοὺς νυνὶ, παρὸν ἢ μηδὲ ἄποσπάσαι τὸ ὡρῶτον, ἢ θεσχωρῆσαι ταχέως ἀπ' αὐτῶν, ὅτων ἔτι τῆ πέριξ ἀπορθήτων; νυνὶ μὲν γὰρ οὐδὲ ἑκόντας ὅλῃ ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίους μὲν ὑπὸ πᾶσας πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' ἀχμὴν ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέραν, τὸ θεραπεύειν αὐτὸς ὄντας ἤδη πλησίον. καὶ ἐγὼ μὲν κατ' ἐμαυτὸν μὲν αἰ εἰρήνην θεσπέμψαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ καὶ συμβαλών, θάνατον δικλεᾶ τῆ ζωῆ ἀχμάλωτος. πότερον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τῆ δήμου θεσεστῶτας πέμψαι κρύφα θεὸς ῥωμαίους, ἢ καὶ τ' δῆμον κοινῆ ψηφισάμενον; εἰ μὲν ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς δεκονήσαντας τὴν προδοσίαν οἰκέτας. ἐφωράθη A
τὶς ἀπιών; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γράμματον γεγέ-
νασιν ἐγκρατεῖς; πῶς δ' τοὺς μὴν τοσούτους πολίτας ἐλά-
θομεν, οἷς καθ' πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς δ'
ὀλίγοις καὶ φρικωμένοις, καὶ μηδ' εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τὴν χώ-
ραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νῦν δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ
δίκας δοῦναι τοῖς τετολμηκόσιν; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐ-
τοὶ, προδότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο. εἰ δ' ὅτι τὸ δη-
μον ἀναφέρουσι τὴν αἰτίαν, ἐν φανερῷ δ' οὐκ ἐβουλεύ-
σαντο. οὐδεὶς γὰρ ἀπεστάτει τῆς ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν B
τῆς μιαιφονίας ἔπαυσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερώτε-
ρα. τί δαί, οὐχὶ καὶ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισομέ-
νους τὰς δικαιώσεις; καὶ τίς ὁ χειροτονηθεὶς, εἰ πάτησαν.
ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατόντων, καὶ πλησίον ὄσας τὰς
τιμωρίας δικαιουμένων, σκῆψις ὀξύν. εἰ γὰρ δὴ καὶ προ-
δοθεῖσαν τὴν πόλιν εἴμεθα, μόνοις ἂν ὤλμησαν καὶ
τοῦτο τοῖς δικαίοις, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον C
κακὸν λείπει προδοσία. χρὴ γὰρ ὑμᾶς, ἐπειδὴ περ ἅπαξ
παρέσχε μεθ' ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύ-
νειν τῇ μητροπόλει, καὶ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια
καταλύσαντας τυράννους, οἱ πατήσαντες τοῖς νόμοις,
ὅτι τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας
γοῦν ἀκαταπάτους τ' ὅπλων ἐκ μέσης τ' ἀγορᾶς
ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, καὶ μηδὲ φω-
νῆς, μηδὲ ἱκεσίαν αἰδεσθέντες, διέφθειραν, ἔξεσι δ' D
ὑμῖν παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πολέμου νόμῳ, θεάσασθαι τὰ
τεκμήρια τῶν λεγομένων, οἴκους ἠρημωμένους τ' ἐκεί-
νων ἁρπαγαῖς, καὶ γύναια, καὶ γλωσσῶν τῶν ἀπεσφαλμένων,
μελανειμονούσας, κωκυτὸν ἂν καὶ θρῆνον ἀνὰ τὴν πό-
λιν ὅλην. οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς οὐ γεύσας τῆς τῶν ἀνο-
σίων καταδρομῆς. οὔτε δὴ τοσοῦτον ἐξώκειλαν ἀπό-
νοιας, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξωθεν πό- E
λεων, δὴ τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην τοῦ ἔθνους
μετανεγκεῖν τ' ληστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τ' πό-
λεως δὴ τὸ ἱερόν. ὁρμητήριον γὰρ αὐτοῖς τοῦτο, καὶ κατα-
φυγὴ, καμιεῖον τε τ' ἐφ' ἡμᾶς ὠδασκαλῶν γέγονεν. ὁ δ'
ὑπὸ τ' οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, καὶ τοῖς ἀπὸ
περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοὴ τεθαμβημένος, ὑπὸ τῶν
ὠδαγλυφθέντων ἰθάδι θηρίων καταπατεῖται. νεανι-
εύονται δ' ἐν τ' ἀπογνώσει ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, F
καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τ' ἰδίων ἀπολί-
χνων τὸ ἔθνος; σπαράττειν. αἰθ' ὦν τὸ μὲν κάλλιστον,
καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ
ὑπὲρ αὐτῆς τ' ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐ-
κώλυσαν καλεῖν οὓς ἔδει τιμωροὺς δεδίναι. εἰ δ' αἰδεῖ-
σθε τὰς τῶν τοιούτων ὑπικλήσεις, ἀλλά τοί πάρεσι θε-
μένοις τὰ ὅπλα, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι
συγγνώμων, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πολε-
μίων ὄνομα, δικασὰς γνωμένους. καίτοι λογίσασθε,
πόσον κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογουμένοις, καὶ τηλικούτοις G
κεινόμενοι παρ' ὑμῖν, οἱ τοῖς ἀκαταπάτοις μηδὲ λόγῳ
μεδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς
ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ἔστι συναγανα-
κτεῖν ἡμῖν, ὅτε κείνεσθαι δεῖ, τρίτον ὀρθὸν καταλι-
πεῖν ἑκατέροις, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ὑπεναντίον
συμφοραῖς, μήτε τοῖς ὑπερβούλοις τῆς μητροπόλεως

qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auctorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituros, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in satis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ solũ ex agris atque alienis ciuitatib. in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, quí hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itineta licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomémque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis (. rectè qui eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

His dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

συμμῆναι. εἰ γὰρ μή τι μάλιστα ῥωμαίους ὑποπτεύειν διειλέχθαι τινάς, ὡς δὴ τηρεῖν ἔξεστι τοὺς ἐφόδους. καὶ τι τῶν διαβεβλημένων ἔργων ἀκαλύπτεται, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, καλάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. ἐπὶ γὰρ ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσκεισμένους. εἰ δὲ ἁδὴν ὑμῖν τοῦτον δοκεῖ γνώμον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὸ πλῆθος τῶν πυλῶν, ἕως ἂν φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔλεγε. τῶν δ' ἰδουμαίων ὅπερ τὸ πλῆθος προσῆκεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμης τῆς εἰσόδου, καὶ διηνανάκτουν οἱ στρατηγοὶ, πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι, τὸ κελεύσαν τινὰς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' υἱὸς καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταστείλας θόρυβον, καὶ σαφὲς ἐκ τῶν ἀρχιερεῦσιν, ἐκεῖ θαυμάζειν, ἔφη, προσευομένων ἐν τῷ ἱερῷ τὴν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῷ ἔθνει κλείσει τινὲς ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν. καὶ ῥωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι κωλύσουσι, τάχα δ' καὶ στεφανώσαντες τὰς πύλας· ἰδουμαίοις δ' ἀπὸ τῶν πύργων ἀφαλέονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύσει ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δ' τοῖς συγγενέσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων· καὶ κατηγορούντων τινῶν, ὡς ἀποκτείνειαν ἀκρίτους, αὐτοὶ καταδικάζουσιν ὅλου τοῦ ἔθνους ἀτιμίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείας πόλιν, τοῖς οἰκείοις μοῦνοι ἀποτετρίχιαται. πάνυ γὰρ ὀλίγας ἐπαύλεις, καὶ τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον, οἱ μετὰ τῶν ταχυάντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τοι καὶ πρὸς τὴν φρουρημένων ἀδίκησθε, καὶ πιθανὰς ἅπαντες ὑπονοίας οἶμαι καὶ κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἔπειτα τὴν ἔνδον φρουρὰ κρατοῦντες, ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγενέσιν ἐθνεσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισικὰ ἅττα πρὸς ἀγμα κελεύοντας, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δυναστείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις προσάπτετε. τὶς ἂν ἀνάσχοιτο τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναιτίαν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μεμνῆσθαι δ' εἰκότως τὶς ἂν τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένοις, ὅτι θαρσήσαντες τοῖς προδόταις κελάζειν, οὓς ὑμεῖς ἄνδρας ὀλιγαρχικοὺς, καὶ ἀκηδεμόνας λέγετε διὰ τὴν καινωνίαν, ὧν ἀφ' ὑμῶν ἤρξαντο, καὶ τῆς καλλιστάτης πολιτείας μέρη προαπέκοψαν. ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐφύοντο μᾶλλον ἀκριβεστέρου, τηρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ὀλίγους, καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε πρὸ τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλευθερίαν φρονήσαντες, μεταβάλησθε τούτους τὸ μὴ τῆς ἰδουμαίων ἐπεβόα πλῆθος, ὁ δ' ἰησοῦς ἀθυμῶν ἀνεχάρει, τὴν μὲν ἰδουμαίων μηδὲν φρονοῦντας ὁρῶν μέτριον, διεχόθην δ' τὴν πόλιν πολεμουμένην. ὧν δ' ἁδὴ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωτο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν ἰσχυρὰ

ἰσχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὐδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἀπόρ- A
πτο, κ μετενόει πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δ' αἰδὼς τὸ τέλεον
ἀποφάκτους ἐπεστρέφεν, σὺν κὰ τὴν μεταμέλειαν ὥσε
μένειν αὐτόθι πρὸς τεῖχος κακῶς αὐλιζομένους.

Κεφάλαιον ιζ.

Διὰ γὸ τ νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμών, A
ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὀμβρεῖς λαβεστατοις, κ
συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταίτε φοβερώδεις, κ μυκήμα- B
τα σειομένης τ γῆς ἐξαίσια. προσῆλον δ' ἰδεῖν ἀν-
θρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάσκημα, τ ὅλων συγκεχυμένον.
κ οὐχὶ μικρᾶς τὰς ἂν εἰκάσαι συμπτώματος τὸ τρόπαι-
μα ἢ τοῖς ἰδουμαίοις, κ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέσι δόξα-
σιν, ὀργίζεσθαι τ θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ὡς ἐκ ἂν δόξα-
φυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς ἢ πρὸς
τ ἀνανον, νενικηκέναι χωρὶς ὅπλων τάξεως, τὸν θεὸν C
ὑπὲρ αὐτῶν στρατηλατεῖν. κακοὶ ἢ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων
σοφὰς κ κατεμαντεύοντο τῶν ἐκ θρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις
αὐτῶν ἐπῆλθε παθεῖν. οἱ μὲν γὸ ἰδουμαῖοι συνάφεντες τοῖς
σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεθάλπιον, τὰς θυρεὰς ὑπὲρ
κεφαλῆς συνφράξαντες, ἦτον ἀκακοπάθητοι τοῖς ὑετοῖς.
οἱ ἢ ζηλωταὶ μᾶλλον τὰ καθ' αὐτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ
ἐκείνων ἐβασανίζοντο, σωελθόντες ἐσκόπουν εἴ πῃ
μηχανῶν αὐτοῖς ἀμυνῆς δύνοίσειαν. τοῖς μὲν γὸ θερ-
μοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων διάζεσθαι τὰς φυ- D
λάσσοντας. ἔπειτα ἢ εἰσιόντας εἰς μέσον τῆς πόλεως,
ἀσφαλῶς ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιῦτο
γὸ φύλακας εἶχεν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγ-
μένους ἄλλως τε, τὰς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους,
κ πολέμων ἀπείρους. κ τῶν κ τὴν πόλιν δυνασόμε-
νον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τὰ χει-
μῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ ἢ καί τις γνοῖτο κίνδυνος, φρέ-
πειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ προϊδεῖν τοσοῦτον
πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰφνῆς ἀπολλύμενον. οἱ ἢ σωετό- E
νεσαν διάζεσθαι μὲν ἀπειρώνοσκον, ὁρῶντες ἀ μόνον τ ἑαυ-
τῶν φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ κ τὸ τ πόλεως τεῖχος
ὑπὲρ τὰς ἰδουμαίους δυμελῶς φυλασσόμενον, ὥοντό τε
παντάχῃ τ ἄνανον παρεῖναι, κ κ πᾶσαν ὥραν δυ-
σπείπεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ τοῖς μὲν ἄλλαις νυξὶν, ὕπνος
εἶχεν, ἀνειδὴ ἢ κατ' ἐκείνην ὅτι κ τὴν ἀναίσ ῥαθυ-
μίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος δοκοῖτο, κ τὸ πλῆθος
τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τ εἰμαρμένης ἤδη. κὰ δὴ F
τῆς νυκτὸς προκοπτούσης, κ τῶ χειμῶνος ἐπακμάζον-
τος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὑπὸ τῇ σοφᾷ φρουρούς. τοῖς ζηλω-
ταῖς ἢ, ὑπνοιαν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν ἀφέντας θριόνων,
ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. σωήργησε ἢ αὐτοῖς
πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τ φόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων
ἦχος, κ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. θαλαθέντες ἢ ἐκ
τοῦ ἱεροῦ προσγίνονται πρὸς τὸ τεῖχος, τοῖς θριοσι
χρώμενοι, τῶν κ τὰς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. G
τοῖς ἢ, τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπλει ταραχὴ, τοῖς δὲ τὸν
ἄνανον δυχειρεῖν οἰηθεῖσι, κ πᾶς δὴ τῷ ξίφους
ἔχε τὴν δεξιάν, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνω-
σθέντες τοῖς ἥκουσι εἰσίεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτρέποντο
ὅτι τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὁπολωλέναι
τὸν δῆμον αὐτανδρον, ὅτως εἶχον ὀργῆς. νῦν ἢ πρῶτον ζηλωτὰς ἀποδύσαντες τῆς φρουρᾶς ἐξελάθαι,
θορυβῶν πολλὰ κ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ προϊδεῖν δι' οὗ ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδ' αὐτοῖς χα-
λεπώτερον ὑπεισέσαι τ κίνδυνον. τῶν μὲν γὸ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦ χωρεῖν ὅτι τὴν πόλιν,

lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam venisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeūdi, pœnitudinē superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventiq; violenti cū imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cócussæque ter æ vasti mugitus: cerúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa porrendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem iratci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autem eiúsque sociis, etiam sine prælio victisse, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falli erant interpretes futurorum, & quæ sui patiuri essent, contra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē careuatim densatis corporibus inuicem sese fouebāt, scutisque cōtextis protecti capita, minus pluuia lædebātur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autē ardētioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atque in ciuitatē impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū videbāt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúsq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cōsilium subit, vt serris tēplo sacratis portarū vectes secarēt. affuit autē illis, ne exaudiretur crepitus, ventorū sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murū clanculò veniunt: serratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiūt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiū, quasi repugnaturi applicāt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tūc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

ſed ſi ſemel eos concitaſſent, iam illos contineri non poſſe, quin ſi ſenſerint congregentur, & per aſcenſus nitentibus ſe opponant. Idem igitur Idumæis viſum eſt: iámque in templum per ciuitatem ſubibant, cùm ſuſpenſi Zelotæ aduentum eorum præſtolarentur. Denique his ingreſſis, etiam ipſi confidenter ex interiori fano progreſſi ſunt, mixtíque Idumæis in cuſtodes irruerunt. Cæſis autem nonnullis, quos ſomnus oppreſſerat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium ſuſcitata eſt, raptíſque armis ad repugnandum non ſine ſtupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas ſolos conari aliquid ſuſpicantes, quaſi eos ſuperaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupiſſe ſenſêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animíſque depoſitis in queſtibus erant. pauci verò iuuenum, fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu ſegniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupiſſe: ſed ipſi quoque irrita vociferantes, cum fletibus reſpondebant: plurimúſque mulierum vlulatus ſuſcitabatur, ſi quando cuſtodum quiſquam in periculum aliquod incidiſſet. Quin & Zeloræ Idumæorum clamorem geminabant, magíſque horribiles tempeſtas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudeliſſimi ad cædes erant, & hyeme grauitet afficiebantur, propterea quæ his qui ſe excluſerant, vt inimicis vtebantur, tàm ſupplicantibus quàm repugnantibus infenſi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque ſpes ſalutis erat. Compulſi autem circa ſe, magis quàm vi oppreſſi laniabantur, cùm recedendi ſpatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem ſe præcipitabant: miſeri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius ſubeuntes exitium, donec templum exterius ſanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita ſatiata eſt: ſed verſis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inueniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem ſuperuacuam eſſe ducebant: pontifices autem perueſtigabant: & in illos plerique ferebantur, ſtatímque comprehenſos obtruncabant: ſtantéſque ſuper eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Ieſu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progreſſi ſunt, vt etiam inſepultos eos abiecerint: cùm præſertim Iudæis tanta ſepulturæ cura ſit, vt etiam iudicio cruci ſuffixos, ad occaſum ſolis deponant atque ſepeliant. Et quidem non errauerim, ſi Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuiſſe principium, & ex illo die muros euerſos, rémq; publicam Iudæorum periiſſe, quo pontificem rectorémque ſalutis ſuæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἢ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ἔτι αὖ ἐπὶ σφίσιν κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τ' ἀθροισιν συντάξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ δι' ἁ πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπαφεδόκων. καὶ παιόντων εἴσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τοῦ ἐσωτέρου ἱεροῦ. μιγάδες ἦ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον ταῖς φυλακαῖς. καὶ τινας μὲν τῶν προκοπτόντων ἀπέφαξαν κοιμωμένους. πρὸς ἢ τὴν τῶν ἐγρηγορότων βοὴν, δρομαίους ἦ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντας τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μόνους τοὺς ζηλωτὰς ὑπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προσιόντες. κατιδόντες ἢ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἦν. φραξάμενοι ἢ ὀλίγοι τῶν νέων, γθυναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχει πολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν πληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ κραυγὴ διεσήμαινον τοῖς κατ' τ' πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυναν μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπωκότας τοὺς Ἰδουμαίους. ἄχαν ἢ αἰτιβόων καὶ αὐτολοφύροντο, καὶ πολὺς γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, σκιν δυνδύνου τε ἕκαστοι τῶν φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ἐκ πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τ' ἀποκλεισάντων ἐχθρῶν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὁμοίοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν τε συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινὸν ἱερὸν λαβεῖν αἰδῶ, διήλαυνον τοῖς ξίφεσιν. οὐ ἢ φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωννοθέμενοι ἢ πρὸς ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς ἂν ἔτι μὴ χωρήσεως τόπος, ἐπῆσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατερήμιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτότερον ἔμοιγε δοκεῖ ἓ διέφθορον ὀλέθρῳ, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη ἢ τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν ἢ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅπη τ' πόλιν ἅψαιτό μου, πᾶσαν μ' οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον ἢ τ' ὠθιτυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ὡς ἀνάλωμα, τὰς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων μὲν τοῖς πλείοσι πορφὴ, ταχέως ἢ ἁλόντας διέφθειρον, καὶ ἐπὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ὑπισάντες, τὸν μὲν Ἄνανον δ' πρὸς τὸν δῆμον δυνοίας, τὸν ἢ Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ τείχους λόγων ἐπέσκωπτον. προῆλθον ἢ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὡς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς προθυμίαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναστανρουμένους πρὸ δύντος ἡλίου καθαιρεῖν τε καὶ θάπτειν. ἐκ αὖ ἁμάρτοιμι δ' εἰ πρὸς ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν Ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατετράφθαι τὸ τεῖχος, καὶ διαφθαρῆναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα δ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὅπι μέσης τῆς πόλεως εἶδεν ἀπεσφαγμένον. καὶ γὰρ δὴ τότε ἄλλα,

σεμνὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ τοῦτο τὸν ὄγκον τῆς δυ- A
γενείας καὶ τὰς ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσό-
τιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ὢν οἰκέ-
τως, καὶ δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυσι-
τελῶν τὸ κοινὴ συμφέρον, ἀεὶ πιθέμενος, καὶ πρὸ παντὸς
πιέμενος τὴν εἰρήνην. ἅμαχα γὰρ ἦν τὰ ῥωμαίων.
προσκατέμενος ὑπ' ἀνάγκης τὸν πόλεμον, ὅπως
εἰ μὴ διαλύσαιντο ἰουδαῖοι, δεξιῶς διαφθείρειντο. κα-
θόλου δ' εἰπεῖν, ζῶντος ἀνανίου, πάντες ἂν διελύθησαν. B
δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον. ἤδη δὲ κεχεί-
ρωτο, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείοσιν ἂν
ξιβλὴ ῥωμαίοις παρέσχον τὸ διώκειν στρατηγόν. παρέ-
ζουτο δ' αὐτῷ καὶ ὁ ἰησοῦς, ἀπὸ μὲν λειπόμενος κατὰ
σύνεσιν, πρόσχων δὲ τοῖς ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καθαιρέ-
σας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ
πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτε-
χομένους αὐτῷ, καὶ φιλοσορουμένους ὤφθη κόψεν. οἱ δὲ
πρὸ ὀλίγου τοῦ ἱερὰν ἐσθῆτα πρόσκειμένοι, καὶ τὴν κοσ- C
μικὴν θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς
ἐκ τῆς οἰκουμένης παραβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμέ-
νοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐλέποντο. αὐτοῦ ἐπ'
ἐκείνοις στενάξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τοῦ ἀρετοῦ ὀ-
λοφυρόμενον, ὅτι τοσοῦτον ἔττητο τῆς κακίας.

vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobi-
litatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia pacì studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantéque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgaríque sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

Κεφάλαιον ιθ. D

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀ-
πέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἱ, τε ζηλωταὶ, καὶ τὸ ἰ-
δουμαίων τὸ πλῆθος, τὸ λαὸν ὥσπερ αἰσχίων ζώων ἀγέ-
λιον ὀπόντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲ ἐπιφανὲς, ἐφ' ᾧ καθαλη-
θείη τόπου διεφθείρετο. τοὺς δὲ δυσγενεῖς, καὶ νέους συλλαμ-
βάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλ-
πίδα τοῦ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ὑφι-
στάμενοι. προσέτρεχε δὲ ἤδη, ἀλλὰ πάντες τοῦ ταχέως μὴ E
τῶν πονηρῶν καὶ τὸ παχέος, προείλοντο τὸν θάνατον. δε-
νὰς δὲ τὰ ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ
στρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῦ βασά-
νοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ'
ἡμέραν, αἱρεῖτο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲ νεκροὺς ἐκφορεῖντες
ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τόπος. ἐπὶ δὲ τοσαύτη
τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι
φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ F
λαθραῖα μὲν ἐπὶ αὐτῷ κατακεκλισμένα τὰ δάκρυα,
καὶ μὴ προσιόψεως, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔρεν-
νον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθοῦσιν, ὁ πενθήσας ἄθλιος ἔπασχε.
νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς
σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴ τις προσέβολος. μύριοι δὲ καὶ
δισχίλιοι τῶν δυσγενῶν νέων, ἔτσι διεφθάρησαν. οἱ δὲ
ἤδη δεδεμένοι τὸ φονεύειν ἀπέδλεπον, εἰρωνεύον-
το δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ὑπάνεις ἀ- G
πτων ἀποκτεῖναι προσθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου.
παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' ἀπλοῦς μισοπόνηρον καὶ
φιλελεύθερον. ἐπὶ δὲ καὶ πλούσιος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπί-
ζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευά-
σεσθαι δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αὐτῷ κατάλυσιν.

CAP. I. De altera strage, & rapina Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, non nullos eorum sibi posse sociari nec dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ. & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quẽdam Zachariam Batuch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem,

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi asscribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabant vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant scelerate fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari; quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A συγκαλέσιν ἐν ἐξ ὑπαίθρου, ἑβδομήκοντα τῷ ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τὰ ζαχαρίᾳ κατηγόρων, ὡς ἐνδιδοῖη τὰ πράγματα ῥωμαίοις, καὶ ὡς εἰ πρεσβείας ἐξαπέμψατο πρὸς ἀπόστασιν. εἰ δ' ἦν ἔλεγχός τις τῷ κατηγορουμένῳ, οὐ τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶ πίστιν τ' ἀληθείας ἔχειν. ὅγε μὲν ζαχαρίας συνιδὼν μηδεμίαν αὐτῷ καταλειπομένην σωτηρίας ἐλπίδα, κεκλεῖσθαι γὰρ κατ' ὀλέθρον εἰς εἰρηνεῖον, ἐν ὅπλοις δικαστήριον, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπόγνωσιν ἐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δεξάμενος ἀπελύσατο τὰς ὑπαιφερομένας αἰτίας. εἶτα ἐπὶ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διῆλθε τὰς ἀνομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρατο τῶν πραγμάτων. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τὸ ξιφος ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τῆς δικαστηρίου, μέχρι τέλους παίζειν προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως περιεῖδον θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ ἀνδρὶ τῷ αὐτῶν κίνδυνον μηδήσουσι τῆς δικαίας. φέρεσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τῇ κεκομμένῃ τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σεισθὲν αὐτοῖς προσέλαμπε τεθνηκέναι μᾶλλον, ἢ τὴν αἱρέσεως αὐτὸ λαβεῖν τὸ ὑπογραφεῖον. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν πρὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἦν ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ συνιεῖσι τὴν εἰρωνείαν καὶ δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν θλιμμενοτάτων, πρόσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, ἐξαφθείρουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ὑπεκλυδάζοντες ἔφασαν, Καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν ἀθρόως ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ὑποκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικασὰς πρὸς ὕβριν ἀπεσταλμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τοῦ πρόβολος, ἐφ' ἓν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες εἰς τοὺς πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς ἀλώσεως γένωνται.

Κεφαλ. κ.

B

C

D

E

Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τὴν παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ πραττόμενα. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθών, ἐνεδείκνυτο τὰ συμφορὰ μενθέντα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητρόπολεως διεξῆει. συμβαίνειν μὲν γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης ῥωμαίοις τὴν μητροπόλεως, δρμητήριον δ' προσθοσίας τεκμήριον ἀδέν. τοὺς δ' ἐκείνων ὑποκειμένους φυλάττειν καὶ πολέμῳ καὶ τυραννίδος ἔργα θλιβόντας. προσήκειν μὲν ἐν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσον γὲν δοθῆναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ συμβαίνειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύουσι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴ τινες καλέπαινον τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς εἴρξαντας τετιμωρῆσθαι καὶ πεθναίαι μὲν ἄμεινον, διεφθάρθαι δ' ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῷ μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰσθάνεσθαι μεταμεμοιῶντας, τῷ δ' ὑπαλεισαμένων δ' ὁρᾶν ἄμεινον τὴν ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν ἀβουλομένων. ἐν ὅμμασι γοῦν τῷ συμμάχων τὰ ἄγχιστα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προσάπτεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύη τις, μήτε χωρίζη τῷ δρωμένων. δεῖν οὖν ἐπιβουλὴν ἐξαβολὴ τὸ πέφυκε τὰ τῆς προδοσίας, ἔφοδος δ' ῥωμαίων ἡδέμια προσδοκᾶται, δυνασεία τε ὑπερτείχισαι τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ᾽ οἶκον, καὶ τὸ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἀ- A
πάντων, ἀπολογησαμένων ὡς ὑπ᾽ ὧν φενακισθέντες μετά-
σχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι
τὰ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις καὶ δισχιλίους δεσμώτας οὐ παν-
αληθῆ φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς
σίμωνα, καὶ βραχὺ ὕστερον ἐρῶμεν. ἔπειτα ἐκ τῆς
ἱεροσολύμων ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἶκον, καὶ συνέβη τὸν χω-
ρισμὸν αὐτῆς γενέσθαι παράδοξον ἀμφοτέρους ὅ, τε
γὰρ δῆμος ἀλόγως τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, B
ὡς ἐχθρῶν κεκενεσμένους, οὔτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπα-
νέστησαν, ἢ ὡς ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ᾽
ἀπηλλαγμένοι τῆς δυσπρούντων, καὶ δεδεμένων παρα-
νομεῖν. καὶ ἔτι γοῦν μέλλησις ἢ σκέψις ἦν τῆς ἀδι-
κημάτων, ἀλλ᾽ ὀξυτάτοις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς
εἰς ἅπαντα. τὰ δοχθέντα δὲ, τάχιον καὶ τῆς βουλαῖς συν-
ήργουν, μάλιστα δ᾽ ἐπ᾽ ἀνδρείαν τε καὶ δυσχέρειαν ἐφόνων,
ἢ μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ ἧττον ἄγχυναῖον, δεῖσι. μόνῳ C
γὰρ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυ-
νατῆς καταλιπεῖν. ἀπηρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ
γοργίων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει χρώμενος, δημοκρατι-
κὸς ἦν ἐς φρόνημα ἐλευθερίου μοῖρας, εἰκαί τις ἕτε-
ρος ἰουδαίων. ἀπώλεσε δ᾽ αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα
πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ἀδὲ ὁ περαίτης νί-
γερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄριστος ἐν τοῖς
πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς καὶ βοῶν πολλά- D
κις τὰς ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς, ἅρμα μέσης ἐσύρετο τὴν πό-
λεως. ἐπεὶ δ᾽ ἔξω τῆς πύλης ἦκτο, τὴν σωτηρίαν ἱκέ-
γιους, πρὸ ταφῆς ἱκέτευεν. οἱ δ᾽ προαπειλήσαντες, ἧς
ἐπεθύμει μάλιστα γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον
ἐπήγαγον. ἀναῤῥιφθεὶς δ᾽ ὁ νίγερ, τιμωρησόμενος ῥωμαίους
αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,
καὶ πρὸς ἅπασι τοῖς ἄλλοις κακοῖς. ἃ δὴ πάντα κατ᾽ E
αὐτῆς ἀσεβῶν ἐπόρωσεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι γὰρ
σαθαι τ᾽ ἀλλήλων ἐπονοίας ἔμελλον ἐς μάχην
ἐκπαίσαντες. νίγερ μὲν οὖν ἀπηρημωμένος, τοῖς δὲ τῆς
καταλύσεως αὐτῆς φόβοις ἐπεκύφισε. τὸ λαὸν δ᾽ μέρος
ἐδέησεν, ὧν μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρᾶσις. τὸ
μὲν γὰρ αὐτῆς διενεχθὲν τινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ
προκρῦψαι κατ᾽ εἰρήνην, δίκαιος ἐλάμβανε τὰς
αἰτίας. καὶ ὁ μὲν μὴ ὅλως αὐτοῖς προσιὼν, ὡς ὑπερήφα-
νος, ὁ προσιὼν δὲ μετ᾽ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θε-
ραπεύων δὲ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία δὲ λύσις τῆς τε F
μεγίστων, καὶ τῆς μετριωτάτων τιμωρία, θάνατος. ἐκ δὲ-
φυγὴν ἐδόκει, εἰ μὴ σφόδρα τις λυπεινὸς, ἢ δι᾽ ἀγέ-
νειαν, ἢ διὰ τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὸν σάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐκπασιασὸν ἤπειγον, ὡς αὐ ὄντα κύ-
ριον τῶν ὅλων, φάμενοι θεοῦ σύμμαχον σφίσι,
τὸ τεθάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ᾽ ἀλλήλων. εἰ μέν τι G
τῶν ῥοπὴν ὀξεῖαν, καὶ τάχιστα ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κο-
πιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ἐκπασιασὸς δὲ πλεῖον αὐτοὺς ἔφη τοῦ δέοντος ἀ-
μυντάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων
ἐπιδείξιν ποιησαμένους γλιχομένους, οὐκ ἀνδρείων,
ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: malorúmque ſocietatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent. Perſuaſum eſt Idumæis. Et primùm eos, qui erant in cuſtodiis ſoluunt, propè ad duo millia popularium, ſtatímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiêre. Euenit autem eorum diſceſſum vtriſque pariter inopinatum videri. nam & populus neſcius pœnitúdinis, paululum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis leuatus: & Zèlotarum creuit inſolentia, quaſi non auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis vtebantur: quæ verò placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque inſignes cædibus ſæuiebant: cùm inuidia nobilitatem abſumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenúſque ſpiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, deſperata iam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus eſt: famémque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorum mutuas manus: eáque vniuerſa confirmauit apud impios Deus, & quid iuſtiſſimum eſſet effecit, vt audaciam ſuam quàm primùm experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione ſui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus reſtitiſſent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui verò obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euaſit quiſquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hoſtium diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, penes quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe conuerſos: verumtamen velox eſſe momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquã in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potiùs cum periculo: quam ſecum quid eſſet vtile reputare.

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos A causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nullóque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum B spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imC minuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, finendos esse, qui semet absumerent: siue facti D gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nõ ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, E interficiebatur. quitamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multíque etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabãt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub Tole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statímque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mẽtis affectio: hísq; G irritabantur noxij, quæ miserãda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autẽ excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὴ γὰρ αὐθέως ὁρμήσαιεν ὅπῃ τὴν πόλιν, αὐτοὶ ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ὑπισχνεῖσθαι. εἰ δ' ἄρα μᾶλλον αἱροῖντο, ὀλιγωτέρους χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ σάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ ῥωμαίοις ὧδε διδόντα ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρας ἀφθόρους χερσὶν οἰκείαις τὸν ἐχθρὸν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σάσει χρωμένους, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ἀποκαθῆσθαι τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τιμὴν δόξαν τὴν νίκης ἐλάττονα ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ ἀφανὲς τῶν ὅπλων σφαλερὸν, τὸ μετ' ἰσχύος κατόρθωμα λυσιτελέστερον. ᾧ γὰρ ἥττων δυκλεὴς οἴεσθαι χρὴ τὴν καὶ χεῖρα λαμπρὰν, τὰς ἡνιοχείας καὶ σωτείσει τὰ ἴσα δραφεύσαντας. ἅμα μὲ τοι μειουμένων τῶν πολεμίων, καὶ τιμὴ αὐτὸ στρατιὰ ἀναλημφθεῖσαν ἐκ τῆς σωτηχῶν πόνων ἐῤῥωμενέστερον ἄξειν. ἄλλως τε ᾧ τῶν σχολαζομένων τὸ θεῖον τὴν νίκην λαμπρότητος, ἢ τοῦτον εἶναι καιρόν. ἢ γὰρ θεῖα καταδιδοὺς ὅπλων ἢ τειχῶν, ἢ δὲ θεῖα συλλογὴν ὑπερόρων, ἰουδαίοις ἀχολεῖσθαι, ᾧ τῶν ἐσωθεῖσιν ἐσεσθαι καὶ τῆς διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ βαχηλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παθεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ δραθεῖεν τοὺς ἀλόντας. εἴτε ἓν τὸ ἀσφαλὲς τὴς σκοπὸν, ζῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δυκλεέστερον τὸ κατορθώματος, ἃ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ὑπηρετεῖν, ῥηθήσεται γὰρ δίλογος, ἐκ αὐτῷ τιμὴ νίκην, ἀλλὰ τῆς σάσεως. ταῦτα διανασσαμένῳ λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὧδε χρῆμα τὸ στρατηλικὸν τὸ γνώμης ἀνεφαίνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς δραδιδράσκοντες. χαλεπὴ γὰρ ἦν ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διαληφότων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὀπισθεν ἀλισκόμενον ὡς πρὸς ῥωμαίους ἀπιόντα, δραχρωμένων. ὅ, γε μὴν χρήματα δοὺς ἐξηφίετο, καὶ μόνος ἦν ὁ μὴ διδοὺς πρόδοτης, ὥστε κατελείπετο, τὴν δύπορων τὸ φυγὴν ὠνουμένων, μόνους ἀποσφάττειν τοὺς πένητας. νεκροὶ γὰρ καὶ τὰς λεωφόρους πάσας ἐσωρεύοντο πανταχηθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν ἐς ἔνδον ἀπόλεσαν ἠρῶντο. τὸ γὰρ ὑπὲρ τὸν παρόδος θανάτου ἐλπὶς ταφῆς ἐποίει μεζιώτερον. οἱ δ' εἰς ἴσον τὴν ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀναιρεμένοις, μήτε τοῖς ἀπὸ τὰς ὁδοὺς μεταδύναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τὸν παρόδος συγκαταλῦσαι καὶ τοὺς τὸν φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμαθὰν καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δ' θάπτουσι πνὰ τῶν προσηκόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολῆσιν ὑπῆμιον, θανάτος ἦν, καὶ δεῖσθαι ὧδε ταφῆς ἑδρᾶ τὸν ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ὕστερον ἀπωλώλει χρηστὸν πάθος ἐν τοῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ γὰρ ἐλεῆσαι οἰκτείρειν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ὑπὸ τοὺς ἀπηρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν, ὑπὸ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερον, καὶ δι' ὑπερβολὴν δεινὸς, ὁ πρώην τοὺς προληφθέντας ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν. οἱ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις αἰκιζόμενοι, κατὰ σύγκρισιν, καὶ τοὺς ἀτάφους ἀσέ-

φαινον

φαρον δυσαίμονας. κατεπατεῖτο μ᾽ ὧν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο γ᾽ τὰ θεῖα, καὶ τὰς τ᾽ προφητικὰς θεσμοὺς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολλὰ γ᾽ ἔτοι περὶ ἀρετῆς, καὶ κακίας προῃρέθησαν, ἃ ὠμβαίνεις οἱ ζηλωταὶ, καὶ τ᾽ κῶ τ᾽ πάλαι θεσπιῳδίαν τέλους ἠξίωσαν. ἰῶ γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τ᾽ πόλιν ἁλώσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, σάσις ἐκὶ κατασκήψῃ, & χεῖρες οἰκείαι προμαίωσι τὸ τοῦ θεοῦ τέμενος, οἷς ἂν ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δηλητῆρας ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

Κεφαλ. κγ.

ΗΔη γ᾽ ἰωάνης τυραννιῶν, τὸ θεοῖς τοῖς ὁμοίοις ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ᾽ ὀλίγους θεσπεσιώμενος τ᾽ πονηροτέρων, ἀφιλίαζε τὸ συντάγματος. ἀεὶ γ᾽ τοῖς μ᾽ τ᾽ ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ γ᾽ αὐτοῦ θεσπεσίοις ἀκριβοπιστότερον, δῆλος ἰῶ μοναρχίας αὐτοποιούμενος. εἶχον γ᾽ αὐτῷ, πινὲς μ᾽ δίκει, πινὲς γ᾽ κατ᾽ δύνοιαν. δεινὸς γὰρ ἰῶ ἀπάτη & δόλῳ θεσπαγαλάζ. πολλοὶ γ᾽ θεοῖς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τ᾽ αὐτῷ, τὰς αἰτίας ἤδη τ᾽ τολμωμένων, ἐφ᾽ ἕνα, καὶ μὴ πολλοῖς αἰωρεῖσθαι. τό γε μὴν δρασήριον αὐτοῦ κατά τε χεῖρα, καὶ κῦ γνώμην, διαφόρως εἶχεν ἐκ ὀλίγοις. πολλὴ γ᾽ μοῖρα τ᾽ αὐτηκοΐας αὐτῶν ἀπελείπετο, παρ᾽ οἷς ἴσχυε μ᾽ καὶ φθόνος, δεινὸν ἰσχυόντων ἰσοτιθέσθαι τῇ φρὴ ἰσοτίμῳ. τὸ πλέον γ᾽ δύναδθαι τ᾽ μοναρχίας ἀπέβαινεν. ὅτε γὰρ καταλύσῃ ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἅπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ᾽ ἑαυτῷ θεόφασιν ἕξειν, τὸ τ᾽ ἀρχὴν αὐτῶν θεῶξαι. θεσηρεῖτο γ᾽ πολεμῷ ἕκαστος ὅτι ἂν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἑκουσίως ἐκ αὐθραπόδου μοίρᾳ ὠμῶς πολέσθαι. διαρρεῖ μ᾽ ἂν σάσις ἐκ τούτων, τοῖς ἑαυτῶν θείοις ἰωάνης αὐτεξασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μ᾽ θεοῖς ἀλλήλοις αὐτοῖς δι᾽ φυλακῆς ἰῶ, καὶ ἐδὲν ἢ μικρὸν εἴποτε διαπεροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. ἦειζον γ᾽ κῦ τῷ δήμῳ, καὶ πότερα πλείονα λείαν αἰάξουσιν αὐτοφιλονείκως. ἐπεὶ γ᾽ ἡ πόλις ἔρισι τοῖς μεγίστοις κακοῖς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει. κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἰῶ τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει δι᾽ ἐδὲ δράσοντες ἐκ τῷ οἰκείων, ἔφυγον θεοῖς τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ ὠμῷ ῥωμαίοις ἧς ἀπέλπισαν ἐκ τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦντο. τέταρτον γ᾽ ἤδη κακὸν ἐκ ἐγένετο θεοῖς τ᾽ τῆ ἔθνους κατάλυσιν.

Κεφάλαιον κθ΄.

ΦΡάδιον ἦν ἐ πόρρω ἱεροσολύμων, χαρτερώτατον ὑπὸ τ᾽ ἀρχαίων βασιλέων εἰς τὰ ὑπέκθεσιν κτήσεως ἐν πολέμῳ ῥοπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ καλεῖτο μασάδα. τοῦτο θεοκατάληπτοι οἱ θεσπαγορδόμενοι οἰκέλοι. δεῖ γὰρ αἰεὶ ἐλλοντο τ᾽ πλείονος ἁρπαγῆς. οἷς γ᾽ τ᾽ ῥωμαίων σφαπαὶ ἠρεμοῦσαν, σάσει γ᾽ & τεθρυμμένοι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο διηρημένους, ἀδροτέρων ἥπαντο τολμημάτων. καὶ κῦ τ᾽ ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, ἰῶ ἄγυιαν ἰουδαῖοι κατοικεῖα ἔχόδῳ τ᾽ ὑπ᾽ αἰγυπτίους δουλείας, ἀνιέντες εἰς τιὼ πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας δεδιότες. καὶ πολίχνιον πρὸ καταζέχουσι καλυμμένον ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον φρὶν ὅπλων ἄφοδον, καὶ συνελθεῖν, φθάσαντες ἐκπέδωσαν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III. De Gadaréſiũ deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, eíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non pauços habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant, cùm tamen ciuitas trium maiorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandíque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte decepris, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, tuprà ſeptingentos interfecerunt. ædibúſque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidem omnes circum caſtellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul autem concitati ſunt etiam per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebant. Ac veluti in corpore, ſi quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultum atque diſcordiam, etiam qui foris erant nequiſſimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in ſolitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conſpiratio, in templa & oppida ferebantur. Et ſequebatur quidem, vt in bello fieri ſolet, ab his eos malè affici quos petiiſſent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à prædâ refugerent: nullâque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hieroſolymis præcellentiſſima ciuitate interiret. Hæc Veſpaſiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à ſeditioſis cuſtodirentur, & cùm quis ad eos acceſſiſſet interficeretur, tamé erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reſeruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periiſſe, multos adhuc in periculo dicebant eſſe ſuperſtites. Ille autem iam tum miſerans eorum calamitates, propius ad eos velut Hieroſolymam obſeſſurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obſidione liberaret: ſpe autem ante reliqua ſubigendi: nullúmque impedimentum extrinſecus obſidioni relinquendi. Cùm igitur veniſſet in Gadara, tranſamnanæ regionis metropolim validiſſimam, menſis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus ſeditioſis, legatos ad eum de traditione miſerant, tam pacis deſiderio quàm ſuis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici neſciebant, niſi quòd Veſpaſiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem ſe retinere poſſe deſperabãt, quòd & interſtinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abeſſe videbant à ciuitate Romanos. ſi verò fugere decreuiſſent, ſine ſanguine id facere, nullâque à noxiis pœna repetita, non honeſtum ſibi putabant. ItaqueDoleſũ comprehẽſum (namque is non dignitate ſolùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, ſed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapſi ſunt. Iã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarenſiũ populus Veſpaſiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præſidia contra fugitiuorum excurſus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipſi deſtruxerant: vt eo ſibi fides eſſet, quòd pacem diligerent, ſi bellum gerere ne volentes quidem poſſe viderentur. Veſpaſianus autem miſſo Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ ἧ φυγεῖν ἵππον ὃν γύναιά τε καὶ παῖδας, ὡσεὶ ἑπτακοσίους ἀναιρῆσιν. ἔπεφτα τοίς τε οἰκοις ἐξεπαδυσμένοις, καὶ τ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀνῆκαν εἰς τ μάσαδα. καὶ οἱ μὲν ἐληίζοντο πάσας τὰς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τ χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πρὸς διαφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκ τῆς πόλεως ἐπιχυθέντων ὀλίγων. συνίστο ἧ ἐκ τὰ ἄλλα τ Ἰουδαίας κλίματα, τότε τῶν ἁρπαζόντων τὸ ληστρικὸν. καθάπερ ἧ ἐν σώματι τ κυριωτάτῳ φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνυποφλέγεται καὶ συνωδυνᾶται· οὕτω καὶ τ ἐν μητροπόλει φασὶν καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀρχελῶ, ἀδεῶς ἔχον οἱ κατὰ τ χώραν πονηροὶ τὴν ἁρπαγῶν, ἐκ τὰς οἰκείας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, σπανίως μὲν ὀλιγάνθρωποι, πλείους ἧ ληστείου, προσέπιπτον ἱεροῖς ἐκ πόλεσι. καὶ κακῶδες μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οὓς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθῆναι. φθαίνοθ ἧ τὰς ἀμυνὰς ὡς ληστῶν ἅμα τ ἁρπαγαῖς ἀποδιδρασκόντων. ἐδόκει ἧ μέρος εἶ τ Ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ παρεστηκυίᾳ πόλει συναπόλλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα ἐπανισταμένῳ τῷ τῶν αὐτομόλων ἀπηγέλλετο, καὶ περὶ τὸ φρουρουμένων τὰς ἐξόδους τῷ στασιαστῶν ἁπάσας, καὶ διεφθαρμένων τοὺς ὑποσῶν φρονοῦντας, ὅμως ἦσαν οἳ διελάθανον, ἐκ καταφεύγοντες εἰς τὰς ῥωμαίους, τ στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμυνᾶν τῇ πόλει, καὶ τὰ τ δήμου σῳζομένου λείψανα. διὰ γὰρ τ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν, ἀπηρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, ἐκ κινδυνεύειν τοὺς σῳζομένους. ὁ ἧ οἰκτίρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐκπολιορκήσων αἰτίαν τὰ ἱεροσόλυμα, τὸ δ' ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει ἧ προκαταστρέψασθ τὰ λῃστήρια, ἐκ μηδὲν ἔξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων ἓν ὀλίγαις μητροπόλιν τ περαίας καρτερᾷ τετάρτῃ δύσεως μηνὸς εἴσεισιν εἰς τ πόλιν. καὶ γὰ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τ στασιωτῶν, προεσβεύσαμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ εὐδοξίσεως, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ δείᾳ τῆς ἡσυχᾶ. πολλοὶ ἧ τῶ γαδάρων κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τ πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ δίφροφοι, πλησίον ἧ ἤδη ὄντος ἐπανισταμένου διεπύθοντο, καὶ καταλεῖν μ αὐτοὶ τ πόλιν ἀπέγνωσαν δύναθ, τῷ τε ἐνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ἐ μακρᾶς τ πόλεως. φύγειν ἧ κείναντες ἠδόξουν ἀναγωνὶ, ἐκ μηδεμίαν εὐδὲ τ αἰτίαν εἰσπεσεῖν πιμωρίαν. συλλαβόμενοι ἧ τ δόλωσον, ὃς γὰ ἦν ἐ μόνον ἀξιώματι ἐκ ἡγεῖτ τ πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τ πρεσβείας ἄρχειν, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν αἰκισάμενοι, διέσυραν ἐκ τ πόλεως. ὀπτώσης ἧ ἤδη τ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτε δῆμος τ γαδάρων μετ' εὐφημίας τὸν στασιαστὴν εἰσεδέξαντο δεξιᾶς παρ' αὐτῶ πίστεως ἔλαβον, ἐκ φυγεῖν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῆς φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τ τ εἰρήνην ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ βουληθέντας πολεμεῖν. ἐστασιασμένος ἧ, ὅτι μ τὰς διεφθαρμένας ἐν τ γαδάρων, πλάκιδον σὺν ἱππεῦσι πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μ[illegible]

καὶ ἡ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν. οἱ A
δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεά-
σαντο, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συμει-
λοῦνται βηθενναβρὶν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων
πλῆθος ἀκμάζον ὀλίγον δεόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ
βίᾳ καθοπλίσαντες, εἰκαίως προσπεσῶσιν ὅτι τοὺς
ἐπὶ τὸν πλακίδον. οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβο-
λὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα δὲ προσκαλίσασθαι τεχνιτεύ-
οντες αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους πρόρρωτέρω. λαβόντες δὲ εἰς B
ὅπτιδειον εὐπλαυνόν τε, καὶ κατηκόντιζον. καὶ τοῖς
μὲν φυγάδας αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπετέμνοντο, τὰς συμ-
πλοκὰς δὲ τὸ πεζὸν οὐτίνως διέφθειρεν. ἃ μέν τοι πλέ-
ονα τόλμης ὅπιδεικνύμενοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο.
πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ
τῇ πανοπλίᾳ ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ οὐ-
δεισιν βέλους ἐδέησαν, οὐδὲ ἐκτόνουν ῥῆξαι τὴν φά-
λαγγα. διεπερονῶντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀ- C
γελιωτάτοις ἐοικότες θηρίοις, ὥρμων ὅπη τὸ σίδη-
ρον διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ στόμα παίόμενοι τοῖς ξί-
φεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι. ἀπεκρύπτοντο γὰρ
ὑπὸ τῷ πλακίδῳ τὰς ὅπη τὴ κώμῃ ὁρμὰς αὐτῷ ἀφα-
κλείειν, καὶ συνεχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος,
ἔπειτα ὑπιστρέφων ἅμα, καὶ τοῖς βέλεσι χρώμενος, δύ-
σοχως αἴροι τοὺς πλησιάζοντας, καὶ δέει τοὺς πόρρωθεν
ἀνέστρεφε. μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ἰουναῖοι τοῖς D
τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία δὲ εἶχε τοὺς φύλακας. ὅτε
γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τῶν γαδάρων ὑπεμένον, ἀφῆ τοὺς
σφετέρους, καὶ δεξάμενοι συναποκλεῖσθαι προσεδόκων. ὁ
δὴ καὶ συνέβη. συνωσθέντων γὰρ αὐτῷ εἰς τὸ τεῖχος, παρ'
ὀλίγον μὲ οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἃ μὲν
ἀλλὰ καὶ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσ-
βαλὼν ὁ πλάκιδος, καὶ μέχρι δείλης ἰουναίως ἀγωνισά-
μενος, τὸ τεῖχος, καὶ τῷ ἐν τῇ κώμῃ σκέπει. τοὺς μὲν ἐν
ἀρχὰ πλῆθη διεφθείρετο, φυγῇ δὲ ὡς τὰ δυνατώτερον, E
τὰς δὲ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τὴ κώμῃ ἐνέ-
πρησαν. οἱ δὲ ἀφράντες ἐξ αὐτῆς τοῖς κατὰ τὴν χώραν
σημαίνησαν. καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες
ὅτι μεῖζον, πᾶν δὲ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὁπλίαν λέ-
γοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῷ δέει. ἰουδ-
μενοί τε πλειοπληθεῖς, ἐφύγον ὅτι ἱερειχοῦντος. αὐτὴ
γὰρ ἔτι μόνη τοὺς ἐλπίδας αὐτῷ ἐθαλπε τῆς σωτηρίας,
καρτερὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάουσα.
πλάκιδος δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τῇ προσαγούσῃ δυσεμ- F
βίᾳς τε θαρρήκως εἵπετο. καὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου τοὺς
ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῄρει. συνελάσας δὲ πρὸς
τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τοῦ ῥεύ-
ματος, τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αὐτικρὺ πα-
ρετάσετο. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τοὺς
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὄχθαις ὑπομήκισον
παρεκτείνοντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ ταῖς
τῶν ἱππέων ἐμβολαῖς, οἱ πολλοὶ αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ G
ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν,
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ διαθὲν ἐμπηδήσαν εἰς τὸν
ἰορδάνην πλῆθος ἀκουσίως, ἀπείρων ἦν. ἐάλωσαν δὲ
πρὸς δισχιλίοις καὶ διακοσίοις, λεία τε παμπληθὴς
ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις
μὲν οὖν, ἀδὲν ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo intequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nõ paucorum iuuenum multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites profiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugére. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibique tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secessérunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducẽti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidé hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen seipso visum est: non solùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, sed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna vsus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Besemoth, omnibúsque ad lacum Asphaltitem vsque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite scaphis impositio, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis cessit, & vbique omnia vsque ad Machærunta deuicta sunt.

CAP. IV. De captis oppidis quibusdam, descriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset: de quibus alibi diligentiùs scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúsq; imperij pericula prospicientem: cùm si partes Orientis antè pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnémque subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm sese vtraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu castra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plusquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Maboртha, secundo Iunij mensis die in Coream descendit: ibíque positis castris, postridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduersam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansêre perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idémque longissimus. à Septentrionali enim regione vsque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vsque ad terram Sodomiticã & Asphaltitis lacus terminos extéditur.

Α μείζων ἐδόξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν ἣν ἔφθειρον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ νεκρῶν ἀχανὲς τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθῆναι τὸ τοιοῦτον ῥεῖθρον τῆς Ἰορδάνου, ἐμπλησθείσης τὸ στόμιον τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, εἰς ἣν παντελῶς ἐκεῖνος ἐξεβάλλετο ποταμός κατεσύρησαν. Πλάκιδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ὅπη τὰς πόλεις πολίχνας τε καὶ κώμας, καταλαμβανόμενος τὰ ἄβιλα, καὶ Ἰουλιάδα καὶ Βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐξανδραποδίσηται ἐκάστῃ τοὺς ὑπηκόους τοῦ αὐτομόλους. ἔπειτα σαφῶς ὑπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀπαρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν περαίαν, ὧδε συνεχώρησεν ἢ ἑάλω πάντα, μέχρι μεσημβρινῆς.

Κεφάλαιον κς.

ΕΝ δὲ τούτῳ τῷ ὧδε τὴν γαλατίαν ἀναστέλλει νέμεσις, καὶ κίνδυνος ἅμα τοῖς δυνατοῖς τοῦ ὑπηκόου ἀφεστῶτος νέρωνος, ὧδε ὧν ἐν ἀκριβεστέροις ἀναγεγράπται. ἡσυχασίαν δὲ ἐπιγενομένην εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ πολέμου τὰ πρὸς γαλατίαν, ὧδε ῥωμένου ἤδη τοῖς μέλλουσιν ἐμφυλίοις πολέμοις, καὶ τὴν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ἐν ᾧ ὧδε φερομένους τὰ καὶ τὴν αἰτιολογίαν, ὑπεκφεύγων ὡς τοῖς καὶ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἐν ἐπεῖχεν ὁ χειμών, τὰς ὑπωρεμένας διασφαλίζετο κώμας τε καὶ πολίχνας φρουραῖς. διὰ δὲ ἀρχὰς μὲν κώμας ἐγκαθίστας, ἐκ δὲ τοπάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ ἀνῴκιζε, καὶ τὰ πεπορθημένων. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀρχείου τοῦ ἔως, ἀναλαβὼν τὸ πλέον τοῦ δυνάμεως, ἤγαγε ὑπὸ τὴν καισαρείας ὅτι αὐτοπαρίδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκατασπαρμένος τοῦ πόλιν, τῇ τείτῃ ὧδε πορθῶν καὶ κώμας τὰς πέριξ πάσας. καταστρεφόμενος δὲ τὰ ὧδε τοῦ θαμνᾶ τοπαρχίαν, ὅτι λύδδης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ ὧδε κεχειρωμένας ἑκατέρας ἐγκατασκάπτων οἰκήτορας τῆς ὧδε προσεχωρηκότων ἱκανὰς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος δὲ τὰς ὅτι τοῦ μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολάς, στρατόπεδόν τε τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλιπὼν, ὧδε ἀπὸ μὲν τῆς ἄλλης δυνάμεως ὅτι τοῦ ἐναλισπηφῶν τοπαρχίαν. πυρὶ δὲ αὐτοῦ τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν ἀκρόλιν, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὑπηκόοις τόποις ἐπεπίκρισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσαρτάτας τῆς ἰδουμαίας, βίπταειν, καὶ καφαρτοβαρ, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως ὡς ὀλίγον, οἳ καταδέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀπὸ τοῦ σαμαρείτιδος, καὶ ὧδε τὴν πόλιν καλουμένην, μαβαρθᾶ δὲ ὑπὸ τὸ ὀρχείων καταβὰς εἰς κορέαν δευτέρᾳ δεκάτῃ μηνὸς σταυροπηγήσας. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καὶ ὧδε αὐτῷ συμμίσγει ξαϊανὸς εἷς τῆς ἡγεμόνων, τὴν ἐκ τῆς περαίας ἄγων δύναμιν, ἤδη τῆς ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὴν ἄκραν ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀπεφεύγει, καὶ καταληφθὲν δ' ἐν ὀλίγον ἀπεφθείρετο.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΗΝ δὲ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἥτις ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, φιλὸν δὲ ὑπὸρκῃ αὐτῇ ἄκαρπον ὄρος μήκιστον. κεῖ δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τοῦ σκυθοπολίτ

γης, ἐκτείνει. κατὰ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περάτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

ἔσι

ἔστι ἢ ἀνώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγονίαν. A
ἐπίκειται ἢ τούτῳ, τὸ ὄρος τὸν Ἰορδάνην ὅρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς βορείων κλιμάτων. ἔκτεί-
νων ἢ εἰς μεσημβρίαν ἕως σωμόρρων, ὑπὲρ ὃ εἰς τὴν
πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἐν τούτῳ δὲ ἔστι καὶ τὸ σιδηροῦν
καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβίτι-
δος. ἡ μέση ἢ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον κα-
λεῖται, ἀπὸ κώμης Γενναβὲν, δίκην μέχρι τῆ ἀσφαλ-
τίτιδος λίμνης. ἔστι δὲ αὐτοῦ μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων
διακοσίων, εὖρος ἢ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον ὑπὸ τῶ
Ἰορδάνου τέμνε). λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλῆτιν καὶ B
τὴ τιβεριέων, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρώδης καὶ
ἄγονος, ἡ τιβεριέων ἢ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται
ἢ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, ἐπὶ δὲ ἐπιβολὴν αὐχμοῦ, πε-
ριέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ἄυδρον, πλὴν τῶ Ἰορ-
δάνου, παρὰ καὶ τοὺς μὴ ὄντας φοινικῶνας
διθαλεστέρους, καὶ πολυφορωτέρους ἔτι συμβέβηκεν. ἥτ- C
τον ἢ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. ἔνθα μέν τοι τὰ ἱερι-
χοῦντα, ἔστι πηγὴ δαψιλής τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λι-
παρωτάτη, ἔνθα τὴν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν
Ἰησοῦς ὁ ναυῆ παῖς, στρατηγὸς ἐβραίων, πρώτην εἷλε γῆς
Χαναναίων δορίκτητον. ταύτην τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει
κατ' ἀρχὰς, ἃ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρποὺς ἀπαμ-
βλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλε τε πᾶ-
σιν ἔτι νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθῆναί τε καὶ D
γλυκέως τοὐναντίον ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, ὑπὸ
ἐλισαίε τῦ προφήτου. γνώριμος δ' ἦν ἔτι καὶ ἡλία
καὶ διδάσκαλος, ὃς ὑπὲρ ἐνωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱερι-
χοῦντα, θεῖσαν δήπε φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώ-
πων, αὐτούς τε ἀμείβεται, καὶ τὴν χώραν ἀγωνίᾳ χάρι-
τι. προελθὼν γὰρ ὅπη τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς
τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμε, ἔπειτα εἰς ὑ-
ψηλὸν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγῆ σπονδὰς μί-
λικτηρίους χέομενος, τὴν μὲν, ἠτεῖτο μαλάξαι τὸ ῥεῦ-
μα, καὶ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν ἢ, ἐγκεράσα- E
σθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δρόσῳ τε ἅμα
καὶ καρπῶν ἀθθονίαν τοῖς ἐπιχωρίοις, καὶ τέκνων διδα-
σκάλῳ, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τέτων γονιμοποι-
κὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύταις ταῖς εὐχαῖς
πολλὰ προχειρουργήσας, ἐξ ἐπισήμης ἔτρεψε τὴν
πηγὴν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς καὶ λιμοῦ παράπτον
ὕδωρ, ἐκ τότε δυτεκνίας καὶ κόρου χορηγὸν κατέσκ.
τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ
καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον ἔτι F
τῶν μέχρι κόρου χερνιζόντων. παρὰ καὶ τῶν μὲν δα-
ψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ὀλίγη ἐστὶν, τούτου ἢ
τὸ ὀλίγου δαψιλής. ἀρδεῖ γοῦν πλέονα τῶν ἄλλων
ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἔπεισιν ἑβδομήκοντα σα-
δίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, διατρέφει τε ἐν αὐτῷ
φοινικῶσι καλλίστοις τε καὶ πυκνοτάτοις. τῶν δὲ
φοινίκων ἐπαρδομένων γῆν πολλὰ τὰς γεύσεσι,
καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πιότε-
ροι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀΐασιν, ἃ πολ- G
λῷ τῷ λοιποῦ χεῖρον. καὶ μελιτοτόφος ἢ ἡ χώρα.
φέρει ἢ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῆ τῆ-
δε καρπῶν, κύαθον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς ἂν
ἀμαρτεῖν τινα εἰκότως, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον,

totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac Septentrionali regione, prolixiùs autem in meridiem vsque ad Bacta, quæ Petram disterminat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltidem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúsque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij, namque alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandísque aruis vberrimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primâ in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctáq; pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansueuisse, contráque saluberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta: qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressúsque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus auris flumina temperaret orabat: támque vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam sapore quàm nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit.

vbi & larga & optima generantur quæ sunt A
cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua
facilè toto orbe regio certauerit: adeò mul-
tiplicatum quod ſatum eſt reddit. Cuius rei
cauſa mihi videtur eſſe aquarum vis læta, &
aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fue-
rint atque diffundit: liquor autem firmis ſin-
gula radicibus ſtringat, virésque ſuggerat
æſtiuo tempore: quo fic peruſta eſt illa regio,
vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua ta-
men, ſi ante ſolis ortum hauriatur, auræ ſpi- B
ritu refrigeſcit, naturámque contrariam aëri
ſumit. hyeme verò contepeſcit, eáque mer-
mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli tem-
peries, vt quo tempore in alia Iudææ regione
ningit, lino illic tantùm indigenæ veſtiantur.
Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, &
ab Iordane ſtadiis LX. totúmque habet à Hie-
roſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum:
ad Iordanem verò & lacum Aſphaltiten, licet
humilius, æquè tamen incultum ac ſterile. C
Sed de Hiericho, quàm ſit fortunatiſſima, ſatis
dictum eſt.

CAP. V. Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum putò,
Aſphaltitis quoque naturam exponere
lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt:
nimia verò leuitate, etiam quæ grauiſſima
ſunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis
in profundum nec de induſtria facilè poteſt.
Denique Veſpaſianus, qui eius viſendi cau- D
ſa illuc venerat, iuſſit quoſdam natandi in-
ſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum
proiici: & euenit omnibus, tanquam vi ſpi-
ritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc
mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſin-
gulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis
variata reſplendet. Multis autem locis vomit
nigras bituminis glebas, quæ ſuper vndam &
habitu & magnitudine tauris ſine capitibus
aſſimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exer- E
citores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt,
ad naues trahunt: & quia lentum eſt, reple-
tas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi reli-
gata ſcapha, pendet à cumulo, donec men-
ſtruo mulieris atque vrina ſoluatur. Eſt autem
vtile non modò ad compagines nauium, ſed
ad corporum etiam curationem multis reme-
diis admiſcetur. Longitudo lacus eſt quingen-
torum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara
vſque Arabiæ tenditur. latitudo autem cen-
tum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomi- F
tica terra vicina eſt: olim quidem tam fructi-
bus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc
autem omnis exuſta, vt quæ habitatorum im-
pietate fulminibus cõflagraſſe memoratur. De-
nique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & op-
pidorum quinque videre licet imagines, & re-
naſcentes in fructibus cineres: qui colore qui-
dem ſunt edulibus ſimiles, carpentium verò
manibus in fumum diſſoluuntur & cinerem.
Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiuſmodi G
fidem habet ex facie.

CAP. VI. Geraſæ, deuaſtatio, ſimul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habita-
tores cõcludi vndique cupiens apud Hie-
richò & Adidã caſtellis erectis, vtrobique auxi-
liarũ pariter ac Romanorum præſidia collocat.

ἐν ᾧ διαφιλῆ τὰ ἀνανιώτατα καὶ κάλλιστα γένεσθαι. τῆς μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν, ἐκ αἰ ῥᾳδίως ἡ φθαρεῖη κλίμα τ οἰκουμένης, ἕτω τὸ καταβλη-θὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. ἄητον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τ ἀέρων, ⁊ τὸ τῆ ὑδάτων δύγονον, τ μὲν προσκαλεμένων τὰ φυόμενα, καὶ διαχεόντων, τ δ ἰκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγώσης τῷ ἐν θέρει δύνα-μιν. φεικαὶς δέ ἐστιν ἕτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως προσιέναι. τὸ δ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτλούμενον, ἔπειτα ἐξαθροισθέν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τῷ ἐναντίαν πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει χειμέριος ἦ, ἀνάπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβάπτουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δ καὶ τὸ περιέχον ἕτως εὔκρατον, ὡς λινουργῶν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφόμενόν τ ἄλλης Ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ Ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δ Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι Ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρῶδες. τὸ δ μέχρι τ Ἰορδάνου, καὶ τ ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μέν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἱεριχοῦντα εὐδαιμονέστατα ἦσαν ἀποχρώντως δεδηλωμένα. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τ ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶ μὲ ὡς ἔφην πικρά, ⁊ ἄγονος, ὥστε δ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τ εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρειν, καταδῦναι δ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπιπτεύσαντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γὰρ καθ ἱστορίαν ἐπ αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε πολλοὺς τῶν νεῦν ἀκριβῶς ἐπισταμένων, δεθέντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τὸ βυθὸν, καὶ συνέβη πάντας ὑπενήξασθαι καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δ ὑπὸ τούτου, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἧς γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τῷ ὑπαφαίνεται ἀλλόσε), καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀναγεῖ ποικίλως. τ μὲν γὰρ ἔστι ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλοις μέλανας ἀναδίδωσιν. αἱ δ ὑπενήχουν) τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύροις ἀκεφάλοις ἐοικυῖαι. προσελαύνοντες δ οἱ τ λίμνης ἐργάται, ⁊ σχοινίοις τὸ συνεχῶς ἕλκουσιν εἰς τὰ σκάφη· πληρώσαντες δ, ὑποκόπτειν ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι ὀδύνης προσπίπτει) τῷ μιγνύμενα τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμείνῃ γυναικῶν ἄμματι, καὶ ἔρῳ, διαλύσουσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις ἔοικεν καὶ χρήσιμος δ ἐστὶ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ ⁊ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ γὰρ τ φαρμάκων ἐναρμόζεται. ταύτης τ λίμνης, μῆκος μὲ ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σταδίοι, καθὸ δὴ μέχρι ζοάρων τ Ἀραβίας ἐκτείνει), εὖρος δ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲ δυσδαίμων γῆ, καρπῶν τε ἔνεκα, καὶ τ κατὰ πόλεις εὐπορίας. νῦν δὲ κεκαυμένη πᾶσα φασὶ δὲ ὡς δι ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέντε μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς. ἔστι δ κἂν τοῖς καρποῖς ἀποβλέψαι ἀναγλυφομένοις, οἱ χρόαν μὲν ἔχουσι τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, θραυσμένων δ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται ⁊ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν μυθεύομενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τ ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν περιτειχίζων τὰς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ Ἱεριχοῖ, καὶ ἐν Ἀδι-
δοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέραις ἐγκαθίστησιν ἔκ τε τ ρωμαϊκῆς καὶ συμμαχικῆς ταγμάτων.

πέμπει

πέμπει ὁ κὴ εἰς γάρσαλα λόχον ἵππον, ὧν δὴ δὲς μοῖ- A
ραν ἱππέων, κὴ συχνὺς πεζούς. ὁ δὲ οὐδὲ ἐξ ἐφόδου ἑλὼν
τὴν πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τοὺς νέων, ὅσοι μὴ δρα-
φυγεῖν ἔφθασαν. γλυκὺς ὁ ἠχμαλωτίσατο, κὴ τὰς κτή-
σεις διαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐπέλυσεν. ἔπειτα τὰς
οἰκίας ἐμπρήσας, ὅθι τὰς πλείστας κώμας ἐχώρει. φυγαὶ
δὲ ἦσαν τῶν δυνατῶν, κὴ φθοραὶ τοῦ ἀθροίσαντος. τὸ κα- B
λελειφθὲν δὲ πᾶν ἐνεπίμπρατο, καὶ διειλημμένος τὲ πολέ-
μου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, καὶ τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν
τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῄρηντο. τοὶ μὲν γὰρ
αὐτομολεῖν θεραπευμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντ-
το. τοὶς δ' ἔσω τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἱργμὸς ἡ στρατιὰ,
πανταχόθεν τοῦ τόλμου περιέχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Ο Υ̓εσπασιανὸς δ' εἰς καισάρειαν ὑπερίψαντι, καὶ
καθασκευαζομένῳ μὲν πάσης τὲ δυνάμεως, ἐπ'
αὐτῷ τὲ ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀλλάγγελος ἥκει
ῥημένος, ξισπαίδεκα βασιλεύσας ἔτη καὶ ἡμέρας ὀκτὼ, C
δεῖ δὲ λέγειν ὃν ξόπον εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξύβεισε πις δύ-
σας τὰ θεάγματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ τε πο-
γελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τοῦ ἐξελευθέρων, κὴ ὡς ὑπὸ
τούτων ὑπερβληθεὶς, καταλείφθη μὲν ὑπὸ τὲ φυλάκων
ἀπάντων, διαδρὰς δ' οὐ τέτρασι τὲ πιστῶν ἀπελευθέ-
ρων, ἐν τοῖς θεραπαινείοις ἑαυτὸν αἰκίλε. κὴ ὡς οἱ καθελύ-
σαντες αὐτὸν, μὴ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κὴ
τὴν γαλατίαν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, κὴ πῶς γάλβας D
ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμλν ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς
ἰσπανίας. καὶ ὡς ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἀπαδεὶς ὅθι τα-
πεινοφροσύνη, ἐβλοφονήθη κὴ μέσῳ τῷ ῥωμαίων ἀ-
γορᾷ, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου
στρατιὰν ὅτι τοὺς οὐιτέλλιν στρατηγοὺς κὴ κατάλυσιν. ἔπ-
ειτα τοὺς κὴ οὐιτέλλιον ταράχους, κὴ τὸ δεὶ τὸ καπετώ-
λιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτόνιος πρῖμος κὴ μυκιανὸς,
διαφθείραντες οὐιτέλλιον, καὶ τὰ γερμανικὰ τάγματα,
κατέσειλαν τὴν ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα δεξιέ-
ναι μὲν ἀπ' ἀκριβὲς παρητησάμλν, ἐπειδὴ δ' ὄχλος E
πᾶσιν ὀξὺς, κὴ πολλοῖς ἐλλιπῶν τε κὴ ῥωμαίων ἀναγέ-
γραπται. σωφρείας δ' ἕνεκα τῶν θεαγμάτων, κὴ τὲ μὴ
δηρτῆσθαι τὴν ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἔχασον ἐπισπ-
μνήσομλν. ἰσπασιανὸς μὲν οὖν τὸ μὲν πρῶτον, ἀπεβάλ-
λετο τὴν ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν θεὸς
τίνα ῥέψῃ τὸ κρατεῖν μὴ πέρυσι. αὖθις δ' γάλβαν ἀκού-
σας αὐτοκράτορα, πρὶν ὑπὸ σεῖλαί τι δεῖ τὸ πολέμου
κάκιστον ἀπεπειράσει. πέμπει δ' θεὸς αὐτὸν καὶ τὸν F
υἱὸν τίτον, ἀσπασόμλνον κὴ λιψόμλνον τὰς δεῖ ἰουδαίων
σπολάς. τὸ αὐτὸς δ' ἀγρίππας ἅμα τίτῳ κὴ ἀλεξάνδρας ὁ βα
σιλεὺς θεὸς γάλβαν ἔπλει. κὴ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ
λῶ ὥρα, μακρᾶς ναυσὶ πλεόντων, φθάνει γάλβας ἀπαρ-
θεὶς, μὴ μλῶας ἑπτὰ, καὶ ἴσας ἡμέρας, ἐξ ὧν τὴ ἡγεμο-
νίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοκρατόμλνος τῆς θεαγμάτων.
ὁ μὲν δὴ ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμλν ἀφικνεῖται δήγνω, G
μηδὲν ὀρρωδήσας θεὸς τλῶ μεταβολλίῳ. τίτος δ' κὴ
δαιμόνιον ὁρμλῶ ἀπὸ τὴ ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει,
κὴ κῦδος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται θεὸς τὸ πατέ-
ρα κὴ οἱ μὲν μετάθεσι δεὶ τῆς ὅλων ὄντες, ὡς αὐ σα-
λλομένης τὴ ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀφρεώρων τλῶ ὅτι
ἰουδαίους στρατείαν, κὴ δὴ τὸ δεὶ τὴ παρῳδὸς φόβον, τλῶ ὅτι τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμλῶ, ἄωρον ἐνόμιζον.

Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præterueheruntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt cum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam populariũ, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilarauit speluncas: multas verò patatas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque cateruæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus absceſſit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico qui nomẽ est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellũ traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπανίσταται ἡ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς ἦν γιώρα, σίμων τὶς γερασηνὸς τὸ ἦθος νεανίας, παντεργίᾳ μὲν ἢ τόλμῃ δεύτερος ἰωάννου, ὃς καὶ τὴν πόλιν ἤδη τότε κατεῖχεν. ἀλλ' ἦν σώματος, καὶ τόλμη δραστήριον, διὸ καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυγαδευθεὶς ἐκ τῆς ἐν ἀκραβατηνῇ τοπαρχίας ἀπεληλύθει πρὸς τοὺς κατειληφότας τὴν μασάδα λῃστάς. ὧν γίνεται. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἦν αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπιτρέψαι αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτοὶ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὖθις δὲ συμφορᾶς ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμφερόμενον σφίσιν αὐτοῖς ἔχειν, καὶ σωτήριον τοῖς περὶ τὴν μασάδα, ἐκ μικροῦ δεῖν τὰ μείζω τῶν δεινῶν ἔπειθεν. οἱ μὲν δὴ ἐνθένδε ὄντες τοῦ φρουρίου, καθάπερ φωλεοῦ χωρίζεσθαι μαχεῖν ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννικῶν, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ καὶ τὴν αἰαὶν τελευτὴν ἤκουσεν, εἰς τὴν ὀρεινὴν ἀφίσταται, καὶ προκηρύξας ἄλλους μὲν ἐλευθερίαν, λέγων ἐλευθέρους, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δὲ καὶ αὐτοῦ καρτερὸν τὸ σύνταγμα ἤδη, τὰς κατὰ τὴν ὀρεινὴν κώμας κατέδρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλειόνων, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χαμαλότερα. καὶ πειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν δύναμιν τὴν καθ' ὑμᾶτων ἐφοβήθησαν δυνατοὶ, καὶ οὐκ ἐπ' ἐλάττων μόνον, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ δὴ κώμην τινὰ καλουμένην ναὶν τεῖχος κατασκευάσας, ὥσπερ φρούριον πρὸς ἀσφάλειαν εἶχεν. καὶ δὴ καὶ φαραὶ προσαγορευομένην φάραγγα, πολλὰ μὲν αἰθρίων ἀπόλαυσιν, πολλὰ δὲ ὑδάτων ἕτοιμα, ταμιεῖον ἐποιήσατο θησαυρῶν, καὶ τὰ λείας ἐνδεχόμενα. ἀνεπίθετο δὲ καὶ τοῖς ἀσπαζομένοις εἰς αὐτὰ καρποῖς, οἵ τε πολλοὶ τῆς λόχων διαφορᾶς εἶχον ἐν ἐκείνοις. δῆλος δὲ ἦν τό τε σύνταγμα προγυμνάζων, καὶ τὰς ὁδοιπορίας κατὰ τὴν ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ προλαβεῖν βουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ἐξορμῶντα, ἐξίασι μὲν πλῆθος ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, καὶ διαταξάμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, σωβιλαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν. ἔπειτα δὲ θαῤῥῶν τῇ δυνάμει, τὰ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπεδοκίμασε. χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὴν ἰδουμαίαν ἐπιβάλλεται. καὶ δὴ δισμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἤλαυνεν ὅθι τοῖς ὅροις αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡσεὶ πεντακισχιλίους καὶ δισμυρίους, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐάσαντες φυλάττειν τὰ σφέτερα, ἦλθον τὰς τῆς ἐν μασάδᾳ σικαρίων καταδρομὰς, ἰδόντο δὲ σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ὅτε νενικηκὼς, ὅτε νενικημένος διεκείθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν ναὶν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' ὀλίγον, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευσάμενος δὲ κατά τινα κώμην, ἣ θεκουὲ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν προαστείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεύ-

ζαρόν τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα ὡς δώσων τὸ ἕρυμα. τῶτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι, φθεγξάμενον ἢ πρὸς A
πρᾳδόσεως, ἐδίωκον ἀπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχων, ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δὲ Ἰδουμαίοις ἤδη κατορρωδοῦσι τὸν ἰχνὸν τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὸν στρατὸν
τῶν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὲ ὑπηρέτην ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
πορίσατο ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὡρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ ὀλάρου, καὶ διὰ ταύτην
συνηθροισε τὸν κώμην τότε τῶν Ἰδουμαίων τὸ στρά- B
τευμα, προαγινεῖ πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτην αὐτῷ
προδώσειν συνετίθετο τὴν αὑτοῦ πατρίδα, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν ἀγαπητοίη. συνεργήσειν δὲ ὑπέσχετο, καὶ
τὴν ὅλης Ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς εὐσταθεὶς φιλοφρόνως
ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεφε, τὸ μὲν πρῶ-
τον πολλαπλασίονα τὸν στρατὸν ἐψεύδετο τοῦ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τοὺς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, εἰ ἦν αὐτῷ ὡς τε δέξασθαι τὸν σίμωνα, καὶ προ-
δοῦναι δίχα μάχης αὐτῷ τὸν τῶν ὅλων ἀρχεῖον. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων ἐκάλει, σπεύδοντα ὑπισχνούμενος τοὺς Ἰδουμαίους, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἐγγὺς ἤδη πλησίον ἦν στρατὸς πρώτος ἀναπηδή-
σας ὅπου τὸν ἵππον, μετὰ τῶν συνδιαφθαρμένων ἔφυγε. ποία
δ' ἐμπίπτει παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντες ἐκ τῆς τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων δὲ πρὸ δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀναιμωτί, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν δὲ διήρπασε καρπόν. ὡς δέ φασιν οἱ ἐπιχώριοι τῆς
χεβρών, ἀ μόνον τῆσδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν αἰγύπτῳ
μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ ἑξακόσια
ἔτη συνεῖθμητο. μυθοῦσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀ-
βραάμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μετὰ τὸν ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀπανάστασιν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ καταβλῦσαι εἰς αἴγυπτον ἐνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυ), πάνυ καλῶς μὲν μάρ-
μαρα καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῆς ὁπλιτικῆς, τέσσαρες F
αὐτῷ συνεῖποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῆς ἐπιτηδείων
ἐξαρκούντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ καὶ χειμὼν, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν ἰδουμαίαν. καθάπερ δ' ὑπὸ
τῆς ἀκρίδων κατόπιν, ὕλλου ὅσην ἰδίαν ἐφιλονεικοῦσαν
πᾶσαν, ἕως τοῦ καὶ νώτου τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατασκά- G
πτοντες, πᾶν δ' ὅ τι πεφυκὸς εἶα τῶν χώραν, ἢ συμπα-
τοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τῶν ἐνεργόν, ὑπὸ
τῆς πρείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν ἐδὲ σημεῖον τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τῆς γεγονέναι. ταῦτα πάλιν τοὺς ζη-
λωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν ἀπροθυμότερους

cauiæ neſcij cur veniſſet. mox autem de traditione prolocutum, ſtrictis gladiis perſequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in ſubiectam vallem ſe proiecit. & ille quidem hoc modo ſtatim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priuſquam bello congrederentur explorare hoſtium copias. ad hoc autem ſe miniſtrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque ſe patriam ſuam traditurum eſſe paciſcitur, accepta fide quòd ſemper ei cariſſimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humaniſſimè apud Simonem cœnatus, ampliſſimiſque promiſſis animatus, vbi ad ſuos redit, primò Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur eſſe maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuerſa perterritis, vt Simonem reciperent, ſuadebat, eíque ſine pugna rerum omnium permitterent principatum. ſimul autem hoc agens, & Simonem ipſum per nuncios euocabat, diſfecturum ſe pollicitus Idumæos, quod & præſtitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primùs inſcendit, & cum ſociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuerſam multitudinẽ, ac priuſquam ad manus venirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon verò præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primúmque aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus eſt, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuiſſe domicilium, poſteaquam Meſopotamiæ ſedes reliquit: eiúsque poſteros hinc ad Ægyptum eſſe profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia ſequebantur, vt his ne victui quidem neceſſaria ſatis eſſent. Ad has autem neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis vaſtari contigit Idumæam. Et quemadmodum poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondibus ſpoliata, ſic etiam quà Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorem, prorſus vt ne ſignum quidem vaſtatis relinqueretur, quòd aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurſus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

CAP. VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

A κατέδυσαν, τοὺς λοχίσαντες ὃ ἐν τῇ παρόδῳ ἁρπάζουσι τὴν Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν θεραπείας συχνὰς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν Σίμωνα, εἰσηλθότες εἰς τὴν πόλιν ὑπέστρεφαν, καὶ ὅσον οὐδέπω τοὺς προσδοκῶν καταθέμενον τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν γυναικὸς ἱκετεύσειν. τὴν δὲ ἔλεος εἴσεισιν, ἀλλ' ὀργὴ πρὸς τὴν ἁρπασμένης, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῆς Ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ τὰ ζωθέντα τῶν θηρίων, ἐπειδὴ τοὺς ζώσαντας οὐ
B κατέλαβεν, ἐφ' οὓς εὗρε τὸν θυμὸν ἤφιει. ὅσοι γὰρ λαχανείας ἕνεκεν ἢ φρυγανισμοῦ προσηλύθησαν ἔξω πυλῶν, ἀόπλους καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑποβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονουχὶ καὶ νεκρῶν γευόμενος τῶν σωμάτων. πολλοὺς δὲ καὶ χεροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξασθαι τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ δηλῶσαι σάσαι τὴν δῆμον ὑπὸ χρῶν προδοὺς τοὺς αἰτίους. ἐτέτακτο δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι Σίμων θεὸν ὄμνυσι τὸν πάντων ἕροντα, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖ-
C κα, ῥήξας τὸ τεῖχος, ὡσαύτως ἀναιρήσειν πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδὲ ὑπὲρ τῶν αἰτίων ἀναιρεῖσθαι τοὺς αἰτίους. τοιοῦτος μὲν ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καὶ οἱ πλανῆται ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα. τότε μὲν σπασθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῷ συνεχοῦς φόνου.

Κεφάλαιον λγ.

ΟΥ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν στάσις ἦν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὰ Ἰταλίας. αἴρηται μὲν γὰρ
D κατὰ μέσον τὸ ῥωμαίων ἀγορὰν Γάλβας, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Ὄθων, ἐπολέμει Οὐιτελλίῳ βασιλεύοντι. τοῦτον γὰρ ἦρτο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα, καὶ ἡνωμένης συμβολῆς καὶ φρυγιγικὸν τὰ γαλατίας πρός τε ἀάλεντα καὶ καικίνναν τοὺς Οὐιτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ ἐνίκα Ὄθων, τῇ δευτέρᾳ δὲ τὸ Οὐιτελλίου στρατιωτικὸν, καὶ πολλῶν φόνου γενομένου, διεχώρησαν μὲν Ὄθων ἑαυτὸν ἐν βεδριάκῳ τὸ ἥττων πυθόμε-
E νος, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μείνας κρατήσας τὸ πραγμάτων. προσεχώρησε δὲ τοῖς Οὐιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τὴν ῥώμην μετὰ τὰ δυνάμεως. ἐν δὲ τούτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς ἀναγαγὼν ἀπὸ καισαρείας πέμπτῃ δεκάτῃ μείνας, ὥρμησεν ὅπου τὰ μηδέπω κατεσταλμένα τῆς τὰ Ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸ ὀρεινὸν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τό τε γοφνιτικὸν καὶ τὸ ἀκραβατηνὸν καλούμενον, μεθ' ἃς βηθηλά τε καὶ ἐφεσμὶ πολίχνια, οἷς φρουρὸς ἐγκατασπάσας, μέχρις
F Ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ δὲ τῶν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλοὺς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὐτῷ τῆς ἡγεμόνων μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀπαλαβὼν, τὸ αὖ καλούμενον ἰδουμαίαν ἐπόρθει, καὶ καφεθραμὶν φρούριον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπιπρησιν. ἕτερον δὲ καλούμενον καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πάνυ δὲ τὸ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ βίᾳ προσδοκῶντι πλεῖον χθόνον, ἀφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους
G ἀσπασάμενος, ὅτι χερρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται δὲ ὡς ἕφλυ αὕτη κατὰ τὸ ὀρεινὸν, ὑ πρὸ ἱεροσολύμων ῥοστέμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πλῆθος, ἡδέως ἀναιρεῖ. τὸ δὲ ἄστυ κατεπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πλὴν

πλὴν ἡρωδείου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιροῦντος (ταῦτα A
ἦν ἔτι τῶν ληστῶν κατειλημμένα) σκοπὸς ἤδη τῶν ἱεροσόλυμα προῦκειτο ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τῶν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅπη τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ τοὺς ἐλαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φεύγειν συνελαύνασεν. εἵπετο δὲ καὶ αὐτὸς ὅπη τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὅπως λάβοι τοὺς προπόντων κατὰ τὴν χώραν ἐργαζομένους διέφθειρεν. ἰὼν δὲ τοῦ δήμου σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων B
βεβαιώτερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὅπλοις κακῶν καὶ τόλμη τὸ σώφρονον τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτι, καὶ ἐκεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς προεποιήσατο δυναστείας ἠμείβετο, πάντα ὅπερ ἔπων ὁρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήρωτοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις C
ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος ἃ τὰ συλληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας σωθεταζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλέμενοι ἡ μύρεσις, καὶ πρὸς εὐπρέπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. ἀ μόνον ἦ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐνέλυε δ' ἤντο ἡ ὡς πορνείῳ τῇ D
πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαναν ἔργοις. γυναικιζόμενοι ἡ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τὰ δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὅπλοντες ἐξαπίνης, ἐτίγοντο πολεμεσαὶ, τότε ξίφη προφέροντες ὑπὸ τὰ πρόβεβλημένων χλανιδίων, τὰ προσυχόντα διέλαυνον. τοὺς ὑποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὴν ἐντὸς τείχος τύραννον, ὑπὸ τὰ πρὸ πυλῶν διέφθειρετο. πᾶσα ἡ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E
λεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπτετο. διαφασιάζει ἡ πρὸς τὰ ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἰδουμαῖον ἐν αὐτῇ, χωρισθεὶν ἐπεχείρει τῇ τυραννίδι, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες ἡ ἀναιροῦσι τε πολλοὺς τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὰ βασιλικὰ αὐλὰ καταδιωχθέντας ὑπὸ γραπτῆς. συγγενὴς ἡ ὢν αὐτὴ τῆς ἀδιαβηνῶν βασιλέως ἰζᾶ. συνεισεπίπτουσι ἡ οἱ ἰδουμαῖοι, F
καὶ εἰθὺς εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τὰ προῃρημένα αὐλὰ, αὐτός τε ὢν, καὶ εἰς τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν ἡ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφυγότας ἠθροίσθη, καὶ καταγεῖν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπη τε τὰ δήμου, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς ἡ οὐκ ἦν τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδῦσαν παρέσται μαχιμώτερος ἔσιν, ὡς τὴν διάνοιαν, μὴ νύκτωρ κατὰ τὸ ἱεροῦ παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G
καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὑπόθεσιν. θεὸς ἡ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννου, ἐκεῖνον δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπῃνέτο ἡ ἡ βουλὴ,

præter caſtella Herodium & Maſſadam & Machærunta, quæ à latronibus tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

CAP. IX. De Simonis geſtis cõtra Zelotas.

SImon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ rendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſque fugere, cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Etátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſque ſæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deſiderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu, poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: compſíque crines, ac fœminarum veſte induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigentes, vt in lupanari verſabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant: & de paludamentis verſicoloribus eductis gladiis, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quíque inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos, abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatíque ab aliis, aduerſum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelotarum perimunt, cæteróſque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà verò irruperè Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulſis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupradicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpolia depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eóſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent, quàm confidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſéque paritèr occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere ſtatuerunt, & cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denunciantem. Per turres autem dispoſuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

A Ἐπὶ τὴν ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδεισαν. συμπαρεκάλει δὲ οἱ ἐκ τῆς ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆς οἴκων καὶ τῶν κτημάτων. ὁ δὲ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ διανοεῖσθαι, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆς ζηλωτῆς τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τοῦ δήμου, καὶ κηδεμὼν δυφημούμενος. παρελθὼν δὲ μετὰ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δυνασείαν, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐκ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐπέπλητο. σίμων μὲν ἕτερος σὺν ἑαυτῷ ξίτῳ ξανθικῷ μέλλει, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγίνετο. ἰωάννης δὲ καὶ τὸ τῆς ζηλωτῆς πλῆθος εἰργόμενοι τῆς ἐξόδων τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, ἀθλιώτατα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ πρὸς τὸν σίμωνα διήρπασαν, οὐδὲν ἀπόρῳ τὴν σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε δὲ τῷ ἱερῷ σίμων, τῷ δήμῳ βοηθοῦντος. κἀκεῖνοι κατὰ αὐτὸ ὅλη τῆς ζοᾶς, καὶ τῆς ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δὲ ἔπιπτον τῆς πρὸς σίμωνα, καὶ πολλοὶ ζωμμαχίαν κατεφέροντο. ῥᾳδίους δὲ ἐξ ἐναντίας βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ ἀπρόσκοπους ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες δὲ τῷ τόπῳ, καὶ πύργοις ἔτι προκατεσκευάσαντο τέσσαρας μεγίσους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τὸν μὲν καθ' ἑαυτὸν ἀνατολὴν, καὶ βόρειον γωνίαν, τὸν δὲ τῷ ξυστῷ καθύπερθεν, τὸν δὲ τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τῆς κάτω πόλεως, ὁ δὲ λοιπὸς, ὑπὲρ τὴν κορυφὴν κατεσκεύασο τῆς παστοφορείων, ἔνθα τῆς ἱερέων εἷς ἐξ ἔθους ἰσάμωνος ἑκάστην ἑβδομάδα εἰστήκει, προσημαίνων σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις πρὸς ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀείργειν τὸν λαὸν καταγγέλλων, ὅτε δὲ ἔργων ἐχεσθαι. διέσπασαν δὲ καὶ τοὺς πύργους, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλους μηχανὰς, τοίς τε τοξόταις, καὶ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μὲν προσβολὰς, ὀκνηροτέρας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῆς πλειόνων, ἀντεῖχε δὲ ὅμως πρεπούσῃ δυνάμεως. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῆς μαχομένων αἴρει.

B C D E

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, προσέκειτο καὶ τῷ ῥώμῃ πάθη χαλεπὰ. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῇ στρατιωτικῇ, πολὺ πλῆθος ὁλοσυρόμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος δὲ τοῖς ἀποδεδεγμένοις εἰς τοὺς στρατιώτας προβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τὴν ῥώμην στρατόπεδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δὲ ἀήθεσιν ὀφθαλμοῖς τὰ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, καὶ προσελαμφθέντες πάνθοθεν ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, τὰς ὀλιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ἐκπεσεῖν τε, καὶ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους αἱρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δὲ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων καταστρεψάμενος ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν, ἀκούων τὰς κατὰ τὴν ῥώμην ταραχὰς, καὶ οὐιτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὖν αὐτὸν καίπερ ἀρχέδαμ καθάπαξ ἄρχειν καλῶς ὁπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν προήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἀνδρεῖα διανοεῖσθαι. προσιλογήσας δὲ τῷ πάθει, καρτερεῖν τὴν βάσανον ἐκ οἷός τε ἦν, καὶ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέρους προσυχολεῖν πολέμους.

F G

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὅλη τὴν ἄμυναν, τοσοῦτον εἶργεν ἡ ἔννοια τοῦ δυσχήματος. πολλὰ δὲ φθάσαι παρουρ-

παρηρήσασαν τὴ τύχλω, πρὶν αὐτὸν εἰς τ' Ἰταλίαν πε- A
ραιωθλῶαι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρα πλέονσα, σφαδάζε-
σαν ἤδη κατεῖχε τ' ὀργήν. σωιόντες ὃ οἵτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατιῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβελοῦντο, & δυσχαναικτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲ ἐπὶ τ' ῥώ-
μης στρατιῶται ζυφῶντες, & μηδὲ ἀκούειν πολέμε φή-
μλω ὑπομθόντες, δυσχεστονοῦσιν εἰς βέλον τ' ἡγε-
μονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδυκνύσιν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ ὃ δὴ τοσούτων κεχωρικότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζον τ' τλὺ
ἐξουσίαν, & ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τ' εἰς αὐτοὺς δυνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τ' νεῶ κατασφοιντο. τοσούτῳ ὃ
εἴη μᾶσασιανὸν ἡγεμονεύειν οἴτελλίε δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοὺς τ' ἐκεῖνον ἀποδειξάντων. ἃ γὰρ δὴ μικροτέ-
ρους τ' ἀπὸ γερμανίας διενεωχέναι πολέμους, ὧδε τ'
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἢ τῖσθαι τοῖς ὅπλοις
ἀγῶνος. ἐνδήσειν ὃ ὧδέν. ἃ γὰρ τ' σύγκλητον, ἢ τ' ῥω- C
μαίων δῆμον αἰέξεσθαι τ' οἴτελλίε λαγνείας, αὐτὶ τῆς
μεσπασιανῦ σωφροσύνης, ὧδὲ αὖτι μᾶλ' ἡγεμόνος ἀγα-
θᾶ τύραννον ὠμόταζον, ἅπασα ὃ αὐτὶ πατρὸς αἱρεῖ-
σθαι πρὸς ταύτλω. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρλνης εἶη, ταῖς γνησίοις τ' βασιλέων ἐφοχαῖς. εἴτε ἂν
ἐμπειρίᾳ γήρως, πρέσκει τὸ ἄρχειν, μᾶσασιανὸν αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότης ἀλκῆ πίτον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν ὃ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τ' ἰσχὺ τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τεία
τάγματα, & τὰς ἔξω τ' βασιλέων συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τάτε πρὸς νῶ πάντα, καὶ
τ' δυρώπης ὅσα τ' ἀπὸ οἴτελλίε φόβων κεχώρισαι, καὶ
τοὺς ὅπὶ τ' Ἰταλίας ὃ συμμάχους, ἀδελφὸν μᾶσασιανᾶ
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τ' μὲν πρεσθήσεσθ πολλὰς τ' ἐν
ἀξιώματι νέων, τ' ὃ & τ' πόλεως φυλακλω πεπιστεῦ-
σθαι, μέρος ἂν ὀλίγον εἰς ὑπβολὴν ἡγεμονίας. καθόλε
τε αὖ βεβαιώσειν αὐτὸ, τάχα τλὺ σύγκλητον ἀποδεί- E
ξειν τ' ὑπὸ τ' σωτετηρικότων στρατιωτ' ἀπειλημέ-
νον. τοιαῦτα καὶ συνεφᾶς οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα. σωαθροισθέντες, καὶ ὠθήσαντες ἀλλή-
λους, ἀναγορεύσιν τ' μᾶσασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τλὺ κινδυνεύσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ
ὃ φρονῆ; μὲ λῦ πάλαι πρὸ τ' ὅλων, ὅτι γε μλὺ αὐτὸς
ἄρχειν προηρεῖτο, τοῖς μὲ ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγέμονος,
προκείνων ὃ τῷ ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τ' ἐν ἰδιώ- F
ταις ἀσφάλειαν. ἀνημνύω ὃ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ-
πέκειντο, καὶ προσχυθέντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναι-
ρεῖν αὐτὸν ἠπείλων, εἰ μὴ βέλοιτο ζλῦ ἀξίως. πολλὰ ὃ
πρὸς αὐτοὺς διατεινάμνος ἐξ ὧν διωθεῖτο τ' ἀρχλω,
τελοῦσιον ὡς καὶ ἐπειθεν, εἴκει τοῖς ὀνομάσασι.

Κεφάλαιον λζ.

ΠΡοτρεπομένων ὃ αὐτὸν ἤδη μυκιανᾶ τε καὶ τλὺ ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ' ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ὅτι παῖ τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς
πρῶτον τλὺ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἶχε θεαμάτων, εἰ-
δὼς πλεῖσον τ' ἡγεμονίας μέρος τλὺ αἴγυπτον οὖσαν,
ἀφ' τλὺ τᾶ σίτε χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν οἴτέλλιον. ἃ γὰρ αὐτὸ-

tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent ergà se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vibis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatũ fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

MVtiano autem cæteríque rectoribus, qui cum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: cáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deiiciendum sperabat. nec enim perpessu-

furum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerẽt, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, cóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde stans ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptо munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

ξεσθ πεινῆσαν ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τά δύο τε ὅτι ὁ ἀλεξανδρείας τάγματα προσποιήσασθ βιλόμενος. ἐνεθυμεῖτο ὁ ⸂ προβλημα τ χώραν ἔχειν τῆ ἀπο τῆς τύχης ἀδήλων. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσέμβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὴ ἐπαίρων, προβεβλημένη τὰ αὔυδρα τ λιβύης, καὶ ὁ μεσημβρίαν, τ διοικίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τῶ συήνης, ⸂ τοῖς ἀπλώτους τὸ ποταμοῦ καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχει κοπτ. βόρειον ὁ τεῖχος αὐτῆ, ἥτε μέχει συείας γῆ, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὅρμων. τετείχισται μὲ ὅπως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ὁ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅπ ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξακισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ὁ νεῖλος, ἀναπλεῖται μέχει τ ἐλεφαντίνων καλουμένης πόλεως, ὑφ ἣν εἴργουσι προσωτέρω χωρεῖν οἷς προειρήκαμεν καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπος δὲ λιμὴν ναυσὶ, ⸂ κατ εἰρήνην, ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, ⸂ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ᾽ εὐθὺ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲ ἀριστερὸν αὐτῆ μέρος, πέφρακται χειροκμήτοις σκέλεσιν. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ προσαγορευομένη φάρος νῆσος πρόκειται, πύργον αἰέχουσα μέγιστον, ἐκπυρσεύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι σταδίους, ὡς ἐν νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τῆ καταπλ. φεὶ ταύτην τὴν νῆσόν, καταβέβληται χειροποίητα τείχη μέγιστα. προσαγορεύομεν ὁ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς αἴτιοις ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκτραχύνει τ πόρον, ⸂ σφαλερὸν δὴ κατ᾽ εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοῖχος λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, ⸂ σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τότε λείποντα τῆ χώρα πρὸς δαιμονίαν κατάστασιν, καὶ τὰ προσδοκώμενα τ ὄντων εἰς πᾶσαν μεταίζειν τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἂν εἰκότως, τῆδε τούτῃ προαγμάτων ἐπανασκευὴς εἰς βεβαίωσιν τ ὅλης ἡγεμονίας. ὅπερ ἔλλειπε δ᾽ οὐ δύνατο τῆ διέποντι τ αἴγυπτον, ⸂ τῶ ἀλεξάνδρειαν πρεσβείῳ ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ τ στρατιᾶς προθυμον, καὶ ὡς αὐτὸς ὑποδὺς ἀναγκάσω τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προσαναγνοὺς ὁ τ ὑπατολῶ ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάτε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν, ἑκάτεροι ὁ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τῶ ἀρετῶ τε ἀνδρὸς ἐκ τ ἐγγὺς στρατηίας εἰδότες. καὶ οἱ μὲν ὥσπερ δυνάμενος ἤδη τὰ πρὸ τῶ ἀρχῶ, προπαρεσκεύαζεν αὐτῆ καὶ τὰ πρὸς τῶ ἄφιξιν. τάχιον ὁ ὑπονοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑόρταζεν, εὐαγγέλια ὁ καὶ θυσίας ὑφ᾽ αὐτῆ ἐπετέλει. τὰ δὲ μὴ μυσίαν, καὶ πανηγύρια τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τ οὐιτελλίου τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ὑπατασιασθ τῶ ἡγεμονίαν ὕμνουν. ὁ ὁ ἀναζεύξας ἀπὸ καισαρείας εἰς βηρυτὸν παρῶ, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς συείας αὐτῆ, πολλαὶ ὁ ⸂ ἀπὸ τῆ ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆσαν, στεφάνους παρ᾽ ἑκάστης πόλεως, ⸂ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῶ ὁ καὶ μουκιανὸς,

Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus,

CAP. XII. Vespasianus Iosephũ captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciúque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes.

ὁ τῆς

ὁ τ̃ ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ θεῖον τ̃ δήμων, καὶ τοὺς κ̃ πόλιν ὅρκους ἀπαγγέλλων. Κεφ. λη.

Προχωρήσης ὁ παντ̃χ̃ κ̃ νῦν τ̃ τύχης, καὶ τ̃ πραγμάτων συννενδυκότων ἐκ πλείσ μέρους, ἤδη πως ἐτο τῷ θεῖα σοφῷ νοεῖν, ὡς ἡ δίκα δ' αμονίου θεογονίας ἄψαυτο τ̃ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τὴς εἱμαρμένη θεὰ ἄγει τὸ κρατεῖν τ̃ ὅλων ἐπ' αὐτὸν. ἀναμνησκε ὁ γὰ τότε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ὁ αὖπω γεγόνει παντα χ̃, θεοφαίνοντα τήν τε ἡγεμονίαν κ̃ τὰς τὰ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα θεος ειπεῖν ἐθαῤῥησεν. ὀζεπέπληκτο ὁ τ̃ ἀνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὖπω, κ̃ θεοσκαλεσάμενος μετιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι κ̃ φίλοις, πρῶτον μ̃ αὖπ τὸ δρασήριον ἐνδιηγεῖτο, κ̃ ὅσα τοῖς ἰωσάπατος δι' αὐτὸν ἔκαμψ ἐπ̃φτα ταῖς μαντείαις, ἃς αὐτὸς μ̃ ὑπώπτευσε τότε πλάσμα τ̃ δέκης, ὕποδ ὀχθῆναι ὁ ὑπὸ τ̃ χρόνε τ̃ πραγμάτων θείας. αἰσχρὸν ἂν ἔφη τ̃ θεσπισαντάμοι τ̃ ἀρχὴν ὀ ὄφκον ν̄ τῷ θεῷ φωνῆς, ἐπ' αἰχμαλώτε ταύτην, ἢ δεσμότε τύχην ὑποφέρειν.

Κεφάλαιον λθ.

Καὶ καλέσας τ̃ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ̃ γὰ ἡγεμόσιν ἐκ τ̃ εἰς τ̃ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ τ̃ αὐτ̃ ἐλπίζειν παρέση. συνὼν ὁ τῷ πατρὶ τίτος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ̃ ἰωσήπην κ̃ τὸ ὀνειδος ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. χλήνσε ὁ ὅμοιος τῷ μὴ δεθέντι τ̃ ἀρχὴν, ἂν αὖτ μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τοῦτο γὰ ὅπερ τ̃ μὴ δεόντως δεθέντων ποιᾶτται. σωιεδόκει ὁ τοῦτα, κ̃ παρελθὼν τὴς, πελέκει διέκοψε τ̃ ἄλυσιν. ὁ ὁ ἰώσηπος εἰλικρὼς θεῖ τῷ θεοπεμπῶν χέρας τὴν δόξαν, ἤδη ἐ θεῖ τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦ. Κεφ. μ.

Οὐεσπασιανὸς ὁ τ̃ θρεσβείας χρηματίσας, καὶ καταστησάμενος ἑκάστοις ταῖς ἀρχαῖς δικαίως κ̃ ὀλὰ τ̃ ἀξίων, εἰς αἰτόχειαν ἀφικνεῖτο. κ̃ βουλόμενος ποῖ χρὴ ζέπεσθαι, θεουργάτερα τ̃ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κ̃ τ̃ ῥώμην ἔκεινε, τ̃ μ̃ βέβαιον ὅσαν ὁρῶν, τὰ ὁ ὑπὸ οἰτελλίε ταραχόμενα. πέμπει δὴ μετιανὸν εἰς τ̃ ἰταλίαν, ὡδηδοὺς ἱππέων τε κ̃ πεζῶν συχνὴν δύναμιν. ὁ ὁ ὀλὰ τ̃ τ̃ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τ̃ τραπεὶ ἦγε ὀλὰ καππαδοκίας ἐ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

Ἐν ὁ τούτῳ κ̃ αἰτώνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζέτον τάγμα τῆς κ̃ μυσίας, ἔτυχε ὁ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οἰτελλίῳ ὡδηταξόμενος ἠπείγετο. οἰτέλλιος ὁ αὖπω συναντήσοντα μ̃ πολλῆς δυνάμεως καινίναν ἐκπέμπει, μέγα θαῤῥῶν τῷ αὐδεῖ, ὀλὰ τ̃ ἐπ' ὄθωνι νίκην. ὁ ὁ ὅπο τ̃ ῥώμης ἐλαύνων ὀλὰ τάχους θεῖ κρέμωνα τ̃ γαλλίας τ̃ αἰτωνίου καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ὄζιν ἡ πόλις αὕτη τ̃ ἰταλίας. καταδὼν ὁ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῆς πολεμίων, κ̃ τ̃ δύταξίαν, συμβαλεῖν μ̃ ἐκ ἐθαῤῥεῖ, σφαλερὰν ὁ τ̃ ἀναχώρησιν λογιζόμενος, θεοδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν ὁ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατονταρχας, κ̃ χιλιάρχους ἐκ̃ηγε, μεταβιβᾶναι θεὸς τὸν αἰτώνιον, ταπεινῶν μὲν τὰ οἰτελλίε θεάγματα, τὸν δὲ σπασιανὸν ὁ ἰσχυρὸν ἐπαίρων, ἐ παρ' ᾧ μὲν ἓν λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ᾧ δὲ τὸν δύναμιν, κ̃ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον θεολαβόντας, τὸν ἀνάγκην ποιῆσαι χάειν, κ̃ μέλλοντας ἡτᾶσθαι τοῖς ὅπλοις,

populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuntians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi augurasset imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum soluí iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se speranda esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non diffoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

Vespasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutè habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciãt, quòd necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciãt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissent, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecisséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt, mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autē reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum xxx. millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, eúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbē prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant,

τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ὑεσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προθήσεσθαι καὶ τὰ λείποντα, Οὐιτέλλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τ αὐτόνιον αὐτομολεῖν μετ' ὀλιγίστων. καὶ δὴ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπτει μετάνοια τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τ προπέμψαντος εἰ κρεῖττον ἡγοῖντο. σπασάμενοι γὰρ τὰ ξίφη, τ κομήτην ὥρμησαν ἀνελεῖν. κἀν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δὲ τ κλείνειν μὲν ἀπέχοντο, δήσαντες δὲ τ προδότην, οἷοί τε ἦσαν πέμπουσι Οὐιτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρίμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας αἰῶνισι, καὶ μετὰ τ ὅπλων ἤλυθε τοὺς ἀποστάτας. οἱ δὲ ὠθαζιζόμενοι πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, αὐθις δὲ ζαπέντες, ἔφυγον εἰς τ κρέμωνα. καὶ τὰς ἱππεῖς ἀναλαβὼν πρίμος, ὑποτέμνει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, τῷ δὲ λοιπῷ σωφρονεστέρων διαρπάσαι τὰ ἄστυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τ ξένων ἐμπορεῖοι, πολλοὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ Οὐιτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ξεῖς ἀνδρῶν καὶ διακόσιοι. τ δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, ἀντώνιος τεταχισχιλίους ἀποβάλλει, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τ κομήτην, πέμπει πρὸς ὑεσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τ προδοσίας ὀνείδη, τ παρ' ἐλπίδα τιμῆς ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϚ.

ΑΝεθαρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τ ῥώμιλιον σαβῖνος, ὡς πλησίον αὐτόνιος ὢν ἀπηγγέλετο, Ϲ συναθροίσας τὰ τ νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τ ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δομετιανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. Οὐιτελλίῳ δ' ὡρίμιος μὲν ἐλάττων φερομένης λῶν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποσάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ ὁμὰ τὴν ἔμφυτον ὠμότητα, διὰ φῶν αἱμάτος δυσμούς, τ στρατιωτικὸν τ συγκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφίησι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν ἓν ἓκ τε ταύτης, καὶ τ ὑπὸ τ ἱερᾶ μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει φθάσαντες οἱ ὑπὸ τ γερμανίας, ἐκράτησαν τ λόφου. καὶ δομετιανὸς δ' σὺν πολλοῖς τ ἐν τέλει ῥωμαίων, διαμενιώτερον διασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. καὶ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὅτι Οὐιτέλλιον, ἀναρπάσαντες τινὲς στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τ ναὸν ἐμπιπρῶσι. Ϲ μιᾶ μέν ἡμέραν, εἰσελαύνει μὲν ἀντώνιος μετ' τ δυνάμεως, ὑπλώτων δὲ οἱ Οὐιτελλίου, καὶ τειχῆ κατὰ τ πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δὲ μεθύων ἐκ τ βασιλείου Οὐιτέλλιος, καὶ διαφιλέστερον ὥσπερ ἐν ἑορταῖς τ ἀστότου ζαπέζης κεκορεσμένος. συρεὶς δ' ὁμοῦ πλήθους, καὶ παντοδαπῆς αἰκίας ὑπομείνας, ὑπὸ μέσης τ ῥώμης ἀποσφάττεται, μιᾶς ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε· ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ὑπολιπεῖν αὐτὸ τῇ λαγνείᾳ τὴν ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ τρία μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δὲ ξίτῃ μηνὸς ἀπελλαίῳ πέπραχτο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἰσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοῖς σὺν αὐτονίῳ παύσας τὸ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν Οὐιτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἱρεῖτο, φθά-

φθαίοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκειβῆ δήγνωσιν) καὶ προσαγαγὼν τὸν δομετιανὸν, σωίζησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τῶ παρόντος ἀρίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τῶν φόβων, αὐτοκράτορα μὲν πασιανὸν ὐφήμει, ἅμα τήν τε τύτυ βεβαίωσιν ἑόρταζε, καὶ τὴν οὐιτελλίυ καταλυσιν. εἰς δὲ τὴν ἀλεξανδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ μὲν πασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς ῥώμης διαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκεμένης συνεδόμενοι. μεγίστη τε ὅσα μὴ τὴν ῥώμην ἡ πόλις, στενοτέρα τῶ πλήθυς ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, μέγα πασιανὸς ὅτι τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τὸν λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν τι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος καταγεσθαι, καὶ τάχος, τὰ καθ' τὴν ἀλεξανδρέων διώκει. τὸν δὲ υἱὸν τίτον μετὰ τῆς ἐκείτυ δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πέζῃ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖτη διέχει τῆς ἀλεξανδρείας σταδίους, κἀκεῖθεν ἐπιβήσας τῆς σραπαὶ μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ μέχρι τῆς νείλυ καθ' τὸ μὲν δίκαιον νόμον, μέχρι πόλεως θμούεως. ἐκεῖθεν δὲ ἐκβὰς, ὁδεύει καθ' πολίχνιόν τινα ζάνιν αὐλίζεται. δεύτερος αὖπαῖ σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, ἓξ ζίτος πλησίον κείνες). δυοῖν δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὸν σραπαὶ ἀναλαβὼν, τῇ ζίτῃ διὰ ξέσι τὰς ἐμβολὰς τῶν πλησίον, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα μὲν ἐρήμυ, πρὸς τῷ κασίῳ διὸς ἱερῷ σρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραία κατὰ τὸν ὀσρακίνην. ἔστι ὁ σταθμὸς ἀνυδρος. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορύρεις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχὴ, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ πίπτει) σρατόπεδον, μετ' ἀνὰ εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνιαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, résque apud Alexandriam maturè componere proponebat. filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate xx. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis optimum quis dixerit, factúmq; iustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacratum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostémque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΟΜΕΝ τοιγε ὂν προειρήκαμεν ζόφον διολύσας ὁ θεὸς ἀμύητε μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διεγνωκὼς προσωτάξασθαι τὰς δυνάμεις. ἐπὶ ᾧ αὐτὸς κ͞ι τὸ ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένου τῷ παρόντι τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένῳ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, σωιέδη δ᾽ τὸν ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακμάσασαν ζιμερῆ γλυέδζ, κ᾽ καθ᾽ αὑτὴν θάτερον ὅπισρέψαι μέρος, ὅπερ ἂν τις ὡς ἐν κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι δίκης ἔργον. ἡ μὲ γὰρ κ͞ι τοῦ δήμου τὸ ζηλωτῶν ὀλίθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προσδιήλωται μ᾽ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἔφυ, δ᾽ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηξήθη. ταύτῃ γὰρ ἂν ἀμάρτοι τὶς εἰπὼν, σάσει σάσιν ἐγγλυέδζ. κ᾽ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, συδεία τὴν ἐξωθεν ὀπὶ τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ἦτοι ἐλεάζαρος ὁ τοῦ σίμωνος, ὃς δὴ κ᾽ τὰ ἁρῶ τὰ τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δηθεν ὅτι τοῖς ὀσημέραι τ᾽ ἰωάννη βλμωμένοις, ὑ γὰρ αὐεπαύετο φονεύων ἑαυτ, τὸ ᾗ ἀληθὲς αὐτὸς μεταγλυεσέρων τυραννον μὴ φέρων ὑποστάχθαι, πόθῳ τῆς ὅλων δ᾽ δυναστείας ὀπιθυμία, δίς᾽ ᾗ, ὠδαλαβὼν ἰσδλιν τε τ᾽ χελκία δ᾽ σίμωνα τὸν ἐζρῶνος τῆς δυνατῆς, πρὸς οἷς ἐζεχίας ἰὼ χωβαρεὶ πᾶς ὢν ἀσημος. καθ᾽ ἕκαστον ᾗ ὢν ὀλίγοι τῆς ζηλωτῆς ἠκολύθησαν, κ᾽ καταλαβόμενοι τ᾽ ἐνδότερον τοῦ νεὼ προβόλου ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλ τῆς ἁγίων μετεπόντων πίθηται τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲν οὖν ὀπιτηδείων ὄντες ἐθάρρουν. δ᾽ δὲ ἀφθονία τῆς ἱερῶν ἐγλυέτο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγεμένοις. ὀλιγότητι ᾗ τῇ κ͞ι σφᾶς ὀρρωδοῦντες, ἐγκαθισάμενοι τὰ πολλὰ κ͞ι χώραν ἔμενον. ὁ ᾗ ἰωάννης ὅσον αὐδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, κ᾽ κορυφὴν ἔχων τοῖς πολεμίοις, ὕτ᾽ ἀδεεῖς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς, ὅτε δ᾽ ὀργὴν ἠρέμ. κακέμενος ᾗ πλέον ἢπερ δ᾽λαπιθεὶς τοῖς πρὸ τ᾽ ἐλεάζαρον, ὅμως ὢν αὐτὸ. συνεχεῖς ᾗ ἐκδρομὰς, κατ᾽ ἀλλήλων κ᾽ βελῶν ἀφέσεις ἐγίνοντο, κ᾽ φόνοις ἐμαίνετο παντὶ τῷ ἱερόν. ὁ ᾗ τῶ γιώρα σίμων, ὃν ἐπὶ τ᾽ ἀμηχανίας ὀπὶλη-

ὀλίγιστον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τ κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῖς περὶ τ Ἰωάννην ἐβάλλετο,
ὡς ἂν μὴ καθύπερθεν πολεμοῖντο. ἰδὼν δ' ὑπὸ χεῖρα
προσιὼν αὐτὸς, ὥσπερ ἐκεῖνοι τοῖς ἄνωθεν. μὴ τῷ Ἰωάν-
νῃ διχόθεν πολεμουμένῳ, σωλέβαινε βλάπτεσθαί τε, καὶ
βλάπτειν ἀκόλουθος. καὶ καθόσον ἡττᾶτο τῷ ἀμφὶ τ Ἐλε-
άζαρον ὢν ταπεινότερος, τοσοῦτον ἐπολεονέκτει ἐν ὑψη-
λῷ τοῦ σίμωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τοὺς κάτωθεν προσ-
βολὰς δυμῶς εἶργε. τοὺς δ' ἄνωθεν ὑπὸ τ ἱερᾶ κατα-
κοντίζοντας, αἰσχέλλε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε γὰρ αὖ-
τῷ, καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ἅ ὀλίγοι, & λιθοβόλοι, δι'
ὧν ὁ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ πολλοὺς &
τ ἱερουργουμένων ἀπήρτι. καίπερ γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέ-
βειαν ἐκπεπλυσμένοι, ὅμως τινὲς θύειν ἐθέλοντας εἰσ-
πέμπουσαν, μετ' ὑποψιῶν μὴ καὶ φυλακῆς τὰς ὑπαχωρήσεις
προδιερευνώμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀδεέστερον, οἱ καίπερ
δυσωπήσαντες αὐτῷ τ ὠμότητα, ὠφανάλωμα τῆς
στάσεως ἐγίνοντο. τὰ γὰρ ὑπὸ τ ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ
θωμοῦ, καὶ τ νεὼ δι' ἃ τ βίαν ἐμφερόμενα, τοῖς τε ἱερεῦ-
σι. καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ σπεύδοντες
ὑπὸ γῆς περᾶσαι, περὶ τ δώνυμον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χῶρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖ. καὶ τ Ἕλ-
λησι πᾶσι & βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέσπει-
σαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκροῖς δ' ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, & ἱε-
ρεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πανταχόθεν ἁπάντων ἅμα
πτωμάτων ἐν τοῖς θείοις προβόλοις ἐλιμνάζετο.

Κεφάλαιον ς.

Τί τηλικοῦτον ὦ τλήμονες ἀπὸ πόλις πέπονθας ὑπὸ
Ῥωμαίων, οἵ σου τὰ ἐμφύλια μύση προεκαθαρεῦν-
τες εἰσῆλθον; θεὸν μὲν γὰρ ἄτε δὴ ἐπὶ χώρας, ἔτι μένειν
ἐδύνατο, τάφος οἰκείων νεκρουμένη σωμάτων, & πολέμε
τ ναὸν ἐμφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναιο δ' ἂν γε-
νέσθαι πάλιν ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τ πορθήσασα θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ πάθη τῷ νόμῳ τ
συγγραφῆς, ὡς ἐ κατολοφυρμῷ οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως πραγμάτων. λείπει δὴ τὰ ἐξῆς ἔργα τῆς
στάσεως. Κεφαλ. γ.

Τριχῆ τοῦ ὑπερθέλων τ πόλεως διηρημένων, οἱ μὲν
περὶ τ Ἐλεάζαρον τοῖς ἱεροῖς ἀπαρχαὶ διαφυλάσ
σοντες, καὶ τῷ Ἰωάννῃ τ μέθυ ἔφερον. οἱ δὲ σὺν τούτῳ
διαρπάζοντες τὸν δῆμον, ἠλείφοντο καὶ τ σίμωνος. ἐν
δὲ κἀκείνῳ ζοφὴ καὶ τ στάσιας ὧν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἔν
ἀμφοτέρωθεν ὑπαχεροῖτο, τοῖς σιτοῦντας ὁ Ἰωάννης αἱ-
τέφρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τ πόλεως αἴροντας ὑπὸ τῶν τοῦ
βάλλων, τοὺς δὲ ὑπὸ τῶ ἱερῶ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο
τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλαθρεωθείη ποτὲ τ καθύπερθεν
ὑπερειμένων, διαπέπαυε δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ
κάματος, ἀδεέστερον τοῖς περὶ τ σίμωνα μὴ πλειόνων
ἐπεξέθεεν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον ἔφθανε τ πόλεως ὑπεμπί-
πρατο τὰς οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ὑπερ-
δείων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωρουμένων ὑπερθεν ὁ σίμων
ἐποιεῖτο, ὥσπερ ὑπὸ τῶν ῥωμαίους διαφθείροντας, ἃ
παρεσκεύάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα
τ αὐτῆς ὑπονόσπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ τῷ
περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσοτείχιον ἐρη-
μίας μεταξὺ καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν, κατακαυθῆναι
δὲ πλὴν ὀλίγου παντὸς τ σίτου, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐπ' ὀλί-
γον διήρκεσεν ἔτι πολιορκουμένοις λιμῷ γῆν ἐάλωσαν,

A inuitatũ, vltro sibi tyrannum spe auxilij popu-
lus introduxerat: & superiorem ciuitatem reti-
nens, & inferioris plurimam partem, animotiùs
iam Ioannem ciúsq; sociosadoriebatur, quasi de-
super impugnarentur. subiectus autem illorum
manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioan-
nem euenichat duplex prælũ perferentem, lædi
pariter ac lædere: quantóq; vincebatur, eò quòd
Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat. Si-
mone celsior constitutus: cùm inferiores ag-
gressus etiam sola manu sine labore prohiberet:
desuper verò ex fano iaculantes, machinis de-
terreret. Quippe balistis & non paucis lanceis
vtebatur, saxorúmque tormentis: quibus nõ so-
lùm bellantes vlciscebatur, sed multos etiam
sacra celebrantium perimebat. Quanquam
enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipie-
bant, cũ suspicione & custodibus indigenas per-
scrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent
eorum crudelitatem, pòst exituri subcisiua se-
ditionis opera consumebantur. Missilia namque
machinatum vi ad aram vsque templúmque
peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes ca-
debant: ac multi, qui properantes ab vltimis fi-
nibus terræ ad sanctissimum locum venissent,
ante ipsas hostias procubuerunt: arámque vni-
uersis Græcis & Barbaris adorandam, suo san-
guine imbuêre. Indigenis autem mortuis alie-
nigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur:
pérque atria diuina, stagnum fecerat diuersorũ
cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô mi-
serrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina
scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim
Dei locus non eras, neque manere poteras, do-
mesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ
fanum ciuili bello tumulum constitueras: po-
teris autem denuò fieri, poteris, si vnquam va-
statorem tui Deum placaueris. Sed enim repri-
menda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando
non domestici luctus, sed exponendarum rerũ
hoc tempus est. Prosequar autem seditionis fa-
cinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiato-
ribus Eleazarus quidem eiúsque socij, qui sa-
cras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij
ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem di-
ripientes in Simonem rebellabant, cùm ipsi
quoque Simoni contra diuersæ partis seditio-
sos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur
ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuer-
tebat socios suos: & de ciuitate quidem sub-
euntes, missis ex porticibus telis, de templo
verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quo-
ties autem desuper instantium molestia ca-
ruisset (frequenter enim ebrietate & lassitu-
dine cessabant) liberiùs in Simonem eiúsque
socios cum pluribus irruebat. Semper autem
quantum in ciuitate populisset in fugam ver-
sos, ædes frumenti plenas omniúmque vten-
silium incendebat: idémque hoc illo regre-
diente, Simon insecutus agebat: veluti con-
sultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ
ad obsidionem ciuitatis erant præparata, sua-
rúmque virium neruos abscinderent. Deni-
que contigit vnà exuri omnia circum tem-
plum, & inter proprias acies solitudinem at-
que aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis ſufficere potuiſſet obſeſſis: denique fame capti ſunt, qua minimè quiuiſſent, niſi eam ſibimet comparauiſſent. Vndique autem inſidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatem medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ inteſtinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externúmque bellum, quo domeſticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdiſſimus occupauerat: & neque conſilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis aut fugæ ſpes cupientibus. Etenim cuſtodiebantur omnia: diſſidentésque latronum principes, quoſcunque Rom. pacatos eſſe, vel transfugere ad eos velle ſentirent, quaſi communes hoſtes interficiebant: ſolúmque in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte diéq; clamor perpetuus erat: ſed metu acerbiores erant lugentium queſtus. Et aſſiduas quidem lamentationis cauſas, calamitates præbebant: timor autem includebat vlulatus: atque obmuteſcente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reuerentia viuis apud domeſticos erat, neque mortuis cura ſepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc cauſa erat, quòd de ſe quiſque deſperabat. In omni enim re animos remiſerant, qui cum ſeditioſis non erant, quaſi cõtinuò modis omnibus morituri. At verò ſeditioſi congeſta in tumulum cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos ſub pedibus cernerent, immaniùs ſæuiebant: sẽpérque aliquid in ſe pernicioſum excogitantes, & quod viſum fuiſſet ſine miſeratione facientes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermiſêre: adeò vt etiã ſacris materiis ad bellica conficienda inſtrumenta Ioannes abuteretur. Nam cùm olim fulcire templum populo itémq; pontificibus placuiſſet, ídque xx. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis ſumptibus & labore deuexit: hoc eſt, ligna & magnitudine ſimul & directa proceritate ſpectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his ſectis, quòd ſufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduerſus eos conſtituit, qui deſuper à templo pugnarent, poſt muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ admotas, quà ſolùm poterant, quòd aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis ſubactum iri ſperauit hoſtes. Deus verò laborem eius inutilem demonſtrauit, & priuſquam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, poſtquam partem ad ſe collegit exercitus, aliis verò vt ad Hieroſolymam occurrentes ſcripſit, Cæſaream profectus eſt. Erant autem tres legiones, quæ pridem ſub eius parte Iudæam vaſtauerant, & duodecima, quæ olim cum Ceſtio malè pugnauerat, quæque licet per id fortitudine eſſet inſignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iuſſit ſibi per Ammaunta occurrere, decimam verò aſcendere per Hierichunta. Ipſe quidem cum cæteris egreſſus eſt, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἦκιστα δυνατὸν ἰῶ, εἰ μὴ τοῦτον ἑαυτοῖς παρεσκεύασαν.

Κεφάλαιον δ.

ΠΑνταχόθεν δ' ἡ πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ συγκλύδων, μέσος ὁ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ μὲν καὶ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τὸ εἴσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, καὶ τὸ ἔξωθεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῶν εἴσω κακῶν ἐκαρᾶσθαι. κατάπληξις δ' δεινὴ, καὶ δέος ἰῶ τοῖς γνησίοις, καὶ ὅτε βουλῆς καιρὸς εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς, ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρυρεῖτο καὶ πάντα, καὶ τὰ λοιπὰ σασιάζοντες ἀρχιλῃσαὶ, τοὺς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦντας ἢ πρὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινοὺς πολεμίους αἰῶρουν, καὶ μόνον ὠμότατον τὸ φονεύειν τοὺς σωτηρίας ἀξίους. καὶ τῶν μὲν μαχομένων, ἀδιάλλακτος ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ. δεινότεροι δ' οἱ τῶν πεπτωκότων ὀδυρμοὶ ἀεὶ. καὶ θρηνῶν μὲν αἰτίας ἐπαλλήλους αἱ συμφοραὶ παρεῖχον, τὰς δ' οἰμωγὰς ἐνέκλειεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιμούμενοι δὲ, τὰ γε πάθη τῷ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐβασάνιζον. καὶ ὅτε πρὸς τοὺς ζῶντας ἰῶ αἰδὼς ἐπὶ τοῖς παροῦσι, ὅτε θρῆνοι τῶν ἀπολωλότων ταφῆς. ἄμφω δ' ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἑκάστῳ. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς παρουσίας οἱ σασιάζοντες, ὡς ἀπολεμήμοι πάντως ὄντες ἐδέπω. παίζοντες δὴ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις σεσωρευμένους, οἱ σασιασταὶ σωπλέκοντο, καὶ τὰ ἀπόνοια τῶν ἐν ποσὶ πωμάτων ἅπαντες, ἦσαν ἀγελαιότεροι. παροιστρεύοντες δ' ἀεὶ τὸ κατ' αὐτῶν ὀλέθριον, καὶ παῦ τὸ δυσχθὲν ἀφειδῶς δρῶντες, ἐδημίαν ὅτε αἰτίας ὀδὺν, ὅτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

ΑΜέλει ἰωάννης τὰ ἱερὰ ὕλῃ εἰς πολεμικὸν κατασκευὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαν γάρ ποτε τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὸς πείσαντας τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις παρασυψῶσαι, καὶ ταῦτα μὲν ὑπὸ τῶν λιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι καὶ πόνοις τὰ χρήσιμον ὕλῃ ὁ βασιλεὺς ἀγείτωπας, ξύλα θείας ἀξίας τήν τε διάτασιν καὶ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος δὲ τοῦ πολέμου τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τεμὼν αὐτὰ, πύργοις κατεσκεύαζεν, ὀξαρκοῦν τὸ μῆκος δύρων, πρὸς τοῖς ὑπὸ τὰ καθύπερθεν ἱερᾶ μαχομένους, ἵστησί τε πρόσαγαγὼν κατόπιν τῶν βελῶν, τ' πρὸς δύσιν ὀξέδρας ἄντικρυς, ἥπερ καὶ μόνη δυνατὸν ἰῶ, τῷ ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων. καὶ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ἐξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατήσειν ἤλπισε τῶν ἐχθρῶν. ὁ δὲ θεὸς, ἄλυσιτον αὐτῷ τὸν πόνον ἀπέδειξε, πρὶν διαστῆσαί τινα τῶν πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

ΟΓαρ δὴ τῖτος, ἐπειδὴ τὰ μὲν σωπήγαγε τ' δυνάμεως πρὸς αὐτὸν, τοῖς δ' ὅπῃ ἱεροσολύμων σωασταῖν ἐπέστειλεν, ὀξήλαυνε τῆς καισαρείας. ἰῶ δ' τεία μὲν τὰ πρώτερον αὐτῷ τῶν σωδηώσαντα τὴν ἰουδαίαν τάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν κεστίῳ πᾶσαν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ὀπώπιμον δ' αἰδείας ὑπάρχον, τότε κατὰ τὴν μνήμην ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμυναν ἦει πρόθυμότερον. τοῦτον μὲν οὖν τὸ πέμπτον δ' ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτῷ σωασταῖν, καὶ δὴ ἱεριχοῦντος τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς δ' ἀνέζευξε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αὖτε τῶν βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαι πλείους, καὶ συχνοὶ τῷ ἀπὸ τῆς συείας ὄπλισεως A
συνῆλθον. αὐτῷ πληρωθὴν ἡ τε τεσσάρων τάγματων,
ὅσον ἐς πασιανὸς ὁπλίξας, μετὰ σφῷ ἐπεμψεν εἰς
Ἰταλίαν, ἐν τῷ ἐπελθόντων μὴ πάνυ. δισχίλιοι μὲν γὰρ
αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατεύματων ὁπλίσθησαν,
τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων.
φίλων δὲ δοκιμώτατος εὐνοιά τε καὶ συνέσει, τιβέ-
ριος ἀλέξανδρος προτερον μὲν αὐτὸς τὴν αἴγυπτον
διέπων, τότε δὲ τῷ στρατεύματων ἄρχων, κριθεὶς B
ἄξιος ὢν ὃς ὧν ἐδιξιώσατο πρῶτος ἐγειρομένῳ ἀρτι
τὴν ἡγεμονίαν, καὶ μὴ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου
τῇ τύχῃ συνέθετο, σύμβουλός γε μὴν ταῖς τοῦ πολέμου
χρείαις, ἡλικία τε προὔχων, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἴρητο. προϊόντι δὲ εἰς τὴν πολεμίαν πάτῳ, προῆγον μὲ
οἱ βασιλικοὶ, & πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ,
καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἔπειτα τὰ τῷ ἡγεμό-
νων σκευοφόρα, καὶ μὴ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς,
ταῖς τε ἄλλοις ὁπλίταις καὶ τοῖς λογχοφόροις ἔχων, C
κατόπιν αὐτῷ τοῦ τάγματος ἱππικόν. ἔστοι δὲ πρὸ τῶν μη-
χανημάτων, & ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ὁπλιτῶν χιλιαρ-
χοι, καὶ σειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους, πρὸ τε αἱ ἀετοὶ αἱ
σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν.
ἔπει δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυάσα.
τὸ δὲ οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ὄπισθε, καὶ πρὸ τούτων
τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων D
φύλακες οἱ ἱππεῖς. προάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ
καθ' ῥωμαίους σιτῶν τε, ἐμβάλλει δι' τὰ σαμάρειτι-
δος εἰς ἰουδαίαν, κατειλημμένην τε προτερον ὑπὸ τῶν
στασιωτῶν, καὶ τότε φρουρουμένην. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλι-
σάμενος, ὑπὸ τὴν ἑω προῆσι, καὶ διανύσας ἡμέρας
σταθμὸν στρατοπεδεύεται κατὰ τὰ ὑπὸ ἰουδαίων πατρίως
ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, πρὸς πόλιν κώμη γαβαθ-
σαοὺλ καλουμένη. σημαίνει δὲ τοῦτο λόφον σαοὺλ, διέ-
χοντα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ ξιάκοντα σταδίων. E

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῷ
ὁπλίτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν προσκε-
ψόμενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰου-
δαίων, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν αὐτῷ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑποδείσαντες εἰκάσειεν. ἀπέστειλε γὰρ, ὅπερ ἐν ἀληθὲς, F
τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπηκόους πο-
θεῖν μὲν εἰρήνην, ἀδυνατίστερον ἢ ὥστε τῆς ἐπαναστάσεως
ἠρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὄρθιον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον
καταστείνουσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ὑδεὶς προυφαίνετο τῷ
πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸν ψηφῖνον πύργον
ἐπικλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τῷ ἱππέων στῖφος, προ-
πηδήσαντες ἐξαίφνης ἄφεισι, κατὰ τοὺς γυναικείους
καλουμένους πύργους, διὰ τῆς ἀντικρὺ τῷ ἑλένης μνη- G
μείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔμ-
προσθεν κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας, ἀπημέτωποι στάντες ἐκώ-
λυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ πῶν ἀποτέ-
μνονται σὺν ὀλίγοις. τῷ δὲ, προσω μὲν οὐ χωρεῖν
ἀδυνατον, ἐκτετάφρευτο γὰρ ὑπὸ τοῦ τείχους πρὸ
τοῖς κηπείαις ἅπαντα, κήποις τε ὑπηκριβωμένοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τῷ δὲ πρὸς τὰς σφετέρους ἀσφαλείας, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχα-
νον ἐώρα· οἱ δὲ αὐτὰ τῷ λεωφόρου, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate cum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idémque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senûm virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis ferè xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo, & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito pateface re, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ca ſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe inière concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderẽt mœnibus clauſis, remiſsíſque armis ac manibus. In noſmet ipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur: raptíſq;

συναναστραφῆναι κἀκεῖνον ἀνέφθυσον. ὁ δ', καίπερ ὢν ὡς ἐπὶ μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κείμενος τὸ σώζεσθαι, τόν τε ἵππον ὀπισθόρμει, καὶ τοῖς ὀπαδοῖς αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέσους ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας τοὺς ἐμποδὼν θυρεοῖς διαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα παρέστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τῷ θεῷ. τοσοῦτον γὰρ ὅπη τὸ πῖπτον ἀφιέμενον βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (προῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμιστὴς, ἀλλὰ κατάσκοπος) οὐδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ ὑπὸ τινος ἀοράτων παρεῤῥοίζητο πάντα. τῷ δ' ξίφει τοὺς κατὰ πλευρὰν ἀεὶ διαστέλλων, καὶ πολλοὺς ἤδη αὐτοπροσώπων ἀναζέπων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐμπεσουμένους τὸν ἵππον. τὸ δὲ κραυγῆτε ἰὼ πρὸς τὸ θράσημα τὸ καίσαρος, καὶ θρασυπέλθουσι ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἄθροος, καθ' οὓς ἐπιλαύνων γένοιτο. συνήπτοντο δὲ οἱ τὸν κίνδυνον μετέχοντες καὶ ναῦται, καὶ κατὰ πλευρὰ νυσσόμενοι. μία γὰρ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ συνεξαιρεῖν τῷ τίτῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν ἑτέρων, ἢ μὴ, σὺν τῷ ἵππῳ πρηχόντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴ δὲ τῶν λοιπῶν τίτος ὅπῃ τὸ σεσωσμένον διασώζει. τοῖς μὲν ἐν ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ θρασὺν ὕπτιον, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἀσκεπὴς ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ῥοπὴ προὐξένει.

Κεφάλαιον η.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς ἀμμαοῦς τάγμα, μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅπου τὸ σκοπὸν καλούμενον προέσθιν. ἔνθεν ἤδη τε πόλις ἦν καταφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλαμπρον, καθ' ὃ τοῦ βορείου κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ἀνόμασται. τὸ δὲ πόλεως κατὰ μὲν ἕω διὰ λέχων, ἐπέλυσε προβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τούτων ξύλοις κατὰ μὲν νότου πορείας τετειμμένους, ἰδόντες σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀσφαλέστερον τεχίσαιντο. καταρχομένων δὲ ἀρτι τοῦ δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἰερειχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστο τῆς ὁπλιτικῆς μοῖρα φρουροῦσα τὴν ἐμβολήν, ὑπὸ βεσπασιανοῦ προκατειλημμένην. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῶν ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι καὶ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὴν κεῖται), μέσῃ φαράγγι βαθείᾳ διεργόμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον θ.

ΤΩΝ δὲ αἰεὶ ἄσυ συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀπέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἕρειν ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἐξαίφνης πολὺς ἐπελθών, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ξιχῇ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μᾶλλον ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο ξία τοῦ αἰαπτοσῆς αὐτῶν ὑπερεστῶτα τείχη, καὶ τὸν πολέμιον μετ' ἀδείας αὐτοπολίζοντος ἑαυτόν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τοῖς χέρσι καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. καθ' αὑτὸν ἄρα ἕκαστοι μόνον ἡμεῖς ἐξεβόησαν. ῥωμαῖοι δὲ ἐπὶ τῇ ἡμετέρας σάσεως κερδήσουσιν αἰσχύνῃ τὴν πόλιν. τούτοις ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς πανοπλίας

πλίας ἁρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεκθέοντι τῷ δεκάτῳ τάγματι, καὶ δὴ τὰ φάλαγγος αἴξαντες μετὰ κραυγῆς ἐξαισίας, τειχιζομένοις περιπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ δὴ τότε τὰ πολλὰ τεθεικότες τὰ ὅπλων (ἅτε γὰρ θαρσοῦντες τοὺς Ἰουδαίους πρὸς ἐπιδρομὴν ὑπολάμβανον, καὶ προθυμουμένων πολλῶν καὶ αὐθαδέστερον τὰς ὁρμὰς τῇ φάσει) συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφέμενοι τινὲς μετὰ ἀταξίας ποδός, πολλοὶ δὲ καὶ τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν ὅπως εὐφυΐας πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐφορμῶντο παρόμενοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους τεθαρρηκότες, καὶ τῷ ὄντων πολλαπλασίους ἑαυτοὺς ὁρᾶν τε καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μᾶλλον δὲ τοὺς ἐν ἐπὶ συντάξεως ὄντας, καὶ μὴ κόσμῳ καὶ παραγγελμάτων πολεμεῖν εἰδότας, ἀταξίᾳ θαρσήσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθέντες οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶκον. καὶ ὁπότε μὴ ὅπως ἐφείεν οἱ καταλαμβανόμενοι, ἀλλὰ τε δρόμῳ τοὺς Ἰουδαίους ἐπεῖχον, καὶ δι' ὁμίλου ἦττον φυλαττόμενοι, ἐπέτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τῆς ἐπιδρομῆς, μᾶλλον ταραττόμενοι τελευταῖον ὑπὸ τῷ στρατοπέδῳ ἔφευγον. καὶ δοκεῖ τότε κινδυνεῦσαι τὸ στράτευμα πᾶν, εἰ μὴ τῷ τοῦτο ἀγγελθέντος αὐτῷ δι' ἄχους ἐπεβοήθησε καὶ πολλὰ ὠνείδισας εἰς ἀνανδρίαν, ὅπισθέν τε τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσὼν, μεθ' ὧν ἦκεν ὅπλ ἐκτῶν, συχνοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πρώτους δὲ πλείους, ἔτρεψε δὲ πάντας, καὶ συνωθεῖ καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διεξέπεσον, αὖτις ὅπισθέν τε φορτας, καὶ μέσῳ ἔχοντες τὴν χαράδραν, τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἔτος ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ἀπὸ μεσημβρίας ἐκκλίνοντος ἤδη, τῶν τε μετ' ἐαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πειρῶν τοῖς ἐπέχουσιν αὐτῶν τάξας, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώρειαν.

Κεφάλαιον ι.

Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σκοποῦ κατασείσαντος ἱμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὅτι τὸ τεῖχος καθῆκε, πρόπυλα πλῆθος ἀκραφνέστερον μὴ τοσαύτης ὁρμῆς, ὡς τὸν δρόμον αὐτῷ τοῖς ἀκριβεστάτοις εἰκάζειν θηρίοις. ἀμελεῖ τῷ παραταχθέντων, καὶ δὲ ἔμεινε τὴν ἐμβολὴν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀργάνου πεμφθέντες, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐκπεσόντες ἀπέφυγον. λείπει δὲ ἐν μέσῳ τῷ προσάντει τινὰς μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων παραινούντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν ἡγεμόνα τὸ κινδυνεύειν καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἶχον θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ἕως ἐκείνῳ πρὸ αὐτοῦ μένειν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ σπανίως τάξιν ἀποπληροῦντα καὶ τῷ πολέμῳ καὶ τὴν οἰκουμένης δεσπότῃ, ὀξεῖαν ὅπου ὑφίσασθαι τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων δὲ ἀκούειν ἔδοξε. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναζέουσιν, αἰδέσας, καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένοις αἴρει, κατάτε τὸ προανὲς ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρός τε τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴν ἰσχὺν καταπλαγέντες, ἐδὲ ὅπου μὲν ἀπέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλον-

armis, subitò in legionem decimam ruunt: péque vallem facto impetu, cum ingenti clamore mûrum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magisque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multísque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæísque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulò autẽ post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliísque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per decliue repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamẽ aggressus à latere,

ipſorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui ſuperiora caſtra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen diſpergitur, ſuſpicantium excurſum quidem Iudæorum ferri non poſſe, Titum verò in fugam verſum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuiſſe. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna verſari imperatorem vidiſſent, plurimum metuentes, vniuerſæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid ſibi exprobrantes, quòd Cæſarem deſeruiſſent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & ſemel impulſos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus poſſent, eo quòd ſuperiores erant, in vallem omnes coacti ſunt. Titus autem contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipſe verò cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaque ſi me nihil addentem obſequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipſe Cæſar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

Cap. IV. De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmiſſo autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitauit. Azymorúmque inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartuſdecimus (hoc enim ſe primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die feſto ad protegendas inſidias vſus eſt: & ſuorum quoſdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intrauêre, veſtimentis abiectis, ſubitò armati apparuerunt. Magna verò ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ verò ſibimet ſolùm inſidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alij ex propugnaculis deſilientes, priuſquam manus conſererent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cùm lignis paſſim ferróque cæderentur. Multos autem occiſorum inimici priuato odio, quaſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunque antehac inſidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſsêre nocentibus, progreſſóſque ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuiſa eſt. Titus autem caſtra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium verò exercitum iuſſit totum quod erat vſque muros ſpacium complanare.

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμνετο. κἂν τούτῳ αὐτοῖς ἄνω τῳχίζουσι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτουσι τῇ ἀρχῇ καὶ δίωκόν τε πᾶν τὸ τάγμα, δεδιότων αὐτῶν μὴ ἐπὶ τὸν ἴουδαίων ἐκδρομὴν, τραφῆναι ἢ αὐτὸν πίπτον. ἐγὼ γὰρ οὐ ποτε τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκείνου μένοντος, καὶ καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο. μέχρι τινὲς καταδύντες ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ τὸν ἡγεμόνα στρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, δεδοικόσι τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοὺς ἢ αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ὅτι τῷ καταλιπεῖν καίσαρα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίναντες ἅπαξ ἀπὸ τοῦ καταίτιος σιωπῇ αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ κατὰ πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συναλαύνουσι πάντας εἰς τὸ φάραγγα. ἐνέπεσε δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅπῃ τὴν τῳχοποιΐαν ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς ἐφέστησαν αἰτίας εἶχε τοὺς πολεμίους. ὥς τε εἰ χρὴ μήτε θεραπείᾳ τι ἐνέσθενα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδυνεύον ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

Κεφάλαιον ια.

ΑΝαφήναντες δὲ ἐνέβαλε θύραζε πολέμου, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν ἀζύμων σύστασιν ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι καιρὸν αἰγυπτίων, οἱ μὲν ἐπὶ τὸν ἐλεάζαρον ὠθούμενοι τὰς πύλας, ἐδέχοντο ἐκ τοῦ δήμου τοὺς ἐνεγκεῖν θέλοντας εἴσω, ἰωάννης δὲ ἐπικάλυμμα τῆς ὅπλων ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τοῖς σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πλείους ἦσαν ἀγνοί, δίχα ἀσεβοῦς παρασπεμφθέντες ἐπὶ καταλημφομένους τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. καὶ ἐπὶ ἀρχὴ μὲν ἐπὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τὸ μὲν ἔξω τοῦ λαοῦ, καὶ πάντων ἄκριτον οἰομένων εἶναι τὸ ἔνθεσιν. τὸ δὲ ζηλωτῶν ὅπλα σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέμενοι τοῦ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τὰ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τὸν δῶμα καταπήσαντες, καὶ πρὸς τὸν ναὸν σωφλεύμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε αἰεὶ δὴν παρόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῆς ἡσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αἰτίας ἀσιαζας αἰτήσεως οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τοῦ ὅπλων πάλαι, τηνικαῦτα ὅπλα γνωσθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀπελήγετο. πολλὰ δὲ δίκαια τοὺς αἰτίους διαπεσόντες, ἐπιεικείαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῆς ὑπονόμων δίεσαν. αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πύλας πάσας, κατεθάῤῥουν ἤδη τὸ σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ὕστερον ξυμμερὴς ὕσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας ἐφίσταται.

Κεφάλαιον ιβ.

Ο δὲ τίτος ἔγνω, ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τὴν πόλιν στρατοπεδεύσασθαι προαιρούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκ τοῦ ἐχόντας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δὲ ὅλῃ δυνάμει, προστάξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα. κατα-

καταβληθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἔρκους καὶ φρουρήματος, ὅσα κήπων φερούσησαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ περιφώδεις ὀξυχας σιδήρῳ κατεργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ὑπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ ἡρώδου μνημείου ἃ προσεῖχε τῇ τῶν ὀρέων ὑπερκαλυμμένῃ κολυμβήθρᾳ. κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ ἰουδαῖοι κατὰ τῶν ῥωμαίων ἐνέδραν συνεκρότουν διαδεξάμενοι τῶν σασιαίων οἱ μὲν ὁλμηρότεροι προελθόντες ἔξω τῶν γυναικείων καλουμένων πυργων, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν εἰρηνικὰ φρονούντων, καὶ δεδοικότες τὴν τῶν ῥωμαίων ἔφοδον, ἀπειλοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπέπτησσον. οἱ δὲ δοκοῦντες ὅτι τὸ τείχους, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρηνικὰ ἐβόων, καὶ δέξιαν ἠτοῦντο, καὶ τοὺς ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ ταῦτα κεκραγότες, καὶ τὰς σφετέρους ἐβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκείναντο, καὶ τὰς ἔνδον ἱκετεύειν, σπουδὴν τε πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὁρμήσαντες, ὑπερφόβους τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους προσεποιήσαντο. ὡς δὲ μὴ οὐ τοῖς σφετέροις πιστὸν τὸ πανοῦργον αὐτῶν, ἐκ ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοῖς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμους πρὸς προδοσίαν, τοὺς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅπως τὴν πρόξιν. πάντῃ δὲ ὑποψίας ἦν τὸ τῆς ὑποκλίσεως παράλογον. καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλούμενος αὐτοὺς ὅπως συμβάσεις δι' αὐτοῦ ἰωσήπου μέτειμι ἐδέησε δύεσθαι, καὶ τότε τοὺς στρατιώτας κατὰ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἐφθασαν δέ τινες τῶν ὅπλων προτεταλμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τοῦτοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῶν πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀπολεῖν, ζῶσαι δὲ πλείστους. διὸ δὴ καὶ ῥᾴδιον τοῦ τείχους καταφυγεῖν τοῖς κατόπιν βιαζομένοις, καὶ ἄλλως αἰδὼς τῆς δειλίας τοῖς ἡγεμόνων καὶ θεὸς παρεκελεύετο τοῖς πάθεσι προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου δεδοκηπεζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμέλει δὲ καὶ ἐλάττοις ἀντιδόντες, τέλος ἀνωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τοῦ ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐξυβρίζοντες εἰς τὸν τύχον, ἐσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους δεδεαδέντας ἀπάτῃ, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἀναστείλοντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δὲ στρατιώτας ἀπειλή τε τοῦ ταξιάρχων, καὶ χαλεπαίνων καῖσαρ, ἐξεδέχετο. ἰουδαίοις μὲν οἷς δύνοια μόνη στρατηγεῖ, πάντα μετὰ φρονήσεως πράττουσι καὶ σκέψεως, ὑπερβολάς τε συντάσσοντες καὶ λόχους, ἔπειτα δὲ αὐτοῦ ταῖς ἐνέδραις καὶ τύχη, ἐξ ὧν τὸ πειθήνιον, καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν τε καὶ πίστιν. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθεῖς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τῶν ἐναντίων παίουσι, καὶ ἐξ χειρῶν ἀκρασίαν, ἁλίσκονται τὸ πάντων ἀγχιστον ἀσφαλείας μαχόμενοι πρὸ ὀφθαλμῶν καίσαρος.

Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

Cap. V. De Iudæorũ dolo in Romanorum milites.

His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiosi populissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè ire conarentur, ieuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vergendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omniũ est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscereturinsidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliámque multitudinem cupiens tutò traducere, militum validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itémque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

Cap. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus crebrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acrę altitudinem cęsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

ἢ μεγάλα μ̓ ςενάξῃ ἔφηβος ἡ ςρατιᾶς νόμος, μεγάλα ἢ αὐτὸς ὁ πατὴρ, τὴν δὲ τῶν πληγὴν πυθόμενον, εἴγε ὁ μὲν ἐν πολέμοις γηράσας, ὁ δέ ποτε ἔπταισεν ἄπαξ. οἱ νόμοι ἢ ἀεὶ, καὶ τοὺς βραχύ τι τῆς τάξεως παραβαινόντας, θανάτῳ κολάζουσι. πᾶσι ἢ ὅλῳ ςρατιᾷ ἐωρᾶτο λιποταξίαν ἐπιτρέπειν. γνώσεσθαί γε μὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδιζομένους, ὅτι καὶ τὸ νικᾶν παρὰ ῥωμαίοις δίκα παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διαπαραμυθούμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν καὶ πάντων χρῆσθαι τῷ νόμῳ. καὶ οἱ μὲν παρεθάρσησαν τοῖς ψυχαῖς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. ἀνεχώρησε ἢ τὰ τάγματα τῷ πύργῳ, ἀφ᾽ οὗ τὴν ςρατοπεδείαν ἐποιεῖτο, καὶ τὸ ὀλίγων ἀναπεπταμένων χαρίσασθαι τῇ πάντων ἀναισθησίᾳ κατανυγὴν ὀλεθρίαν. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πάθος, καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀρετᾶς. πείθει ἢ καῖσαρ ἅμα καὶ τε ἱκεσίαις, καὶ τῷ συμφέροντι. τιμᾷ μὲν γὰρ καθ᾽ ἑνὸς ἀτιμωρίαν ἀφετὸ χείλιαι μέχρις ἔργου ἀναχόπτειν, καὶ ὁπόσοι πλήθους, μέχρι λόγου. τοῖς μὲν οὖν ςρατιώταις διαλλάττεται, πολλὰ νουθετήσας αὐθις εὐφρονιμωτέρους. αὐτὸς ἢ ὅπως ἀμυνεῖται τὴν ἰουδαίων ἐπιβουλήν. τέως ἀρσὶ ἡμέρας ἑξιστάμενος τοῦ μέχρι τοῦ τειχῶν διαςήματος, βουλόμενος μὴ ἀσφαλείας τῆς τε ἀποσκευῆς, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀδιαφθόρους ἀγαγεῖν, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τοῦ τείχει καὶ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ᾽ ἑπτὰ βαθύνας τὴν φάλαγγα, καὶ τε πεζῶν προτεταγμένων, καὶ κατόπιν τοῦ ἱππέων ἑξαπλοίχων ἑκατέρων ἑβδομοι καὶ μέσον εἰςήσαν οἱ τοξόται· τοσούτῳ ἢ σίφει πεφραγμένων ἰουδαίοις τοῦ ἐμβρομεῖν, τά τε ὑποζύγια τοῦ ἱππικοῦ ταγμάτων, καὶ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μὲν ἐν πῖπος ἀπέχων ὅσον εἰς σαδίους δύο τὸ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτοῦ μέρος, αὐτικρὺ τοῦ ψηφίνου καλουμένου πύργου, ςρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τοῦ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ ἢ ἑτέρα μοῖρα τοῦ ςρατοῦ, κατὰ τὸ ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζει, διεςῶτα τοῦ πόλεως, ὁμοίως δύο σαδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπου τῶν ἐλαιῶν καλουμένων ὄρους ἔμενε.

Κεφάλαιον ιγ.

ΤΡισὶ ἢ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ τοῦ ἀβάτοις φάραγξιν ἐκύκλωτο (ταύτη γὰρ εἷς ἦν προβόλος) αὐτὴ μὲν ὑπὸ δύο λόφων ἀντιπροσώπως ἐκπεσὸν, μέσῃ φάραγγι διηρημένων, εἰς ἦν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τοῦ ἢ λόφων, ὁ μὲν τὰ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἦν. διὰ γοῦν τὴν ὀχυρότητα, βασίλειον μὲν ὑπὸ δαβὶδ τοῦ βασιλέως ἐκαλεῖτο, πατὴρ σολομῶνος ἦν οὗτος, ὁ τὸν ναὸν κτίσαντος. ἡ ἢ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος ἢ ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὸ κάτω πόλιν ὑφεσὼς, ἀμφίκυρτος. τούτου ἢ αὐτικρὺ ξύστος ἦν λόφος, ταπεινότερός τε φύσει τῆς ἄκρας, καὶ πλατείᾳ φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις γε μὴν καθ᾽ ὃς οἱ ἀσαμωναῖοι χῶρος ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἄκρας καθελόντες τὸ ὕψος, ἐποίησαν τὸ χθαμαλώτερον, ὡς ὑπεφαίνετο καὶ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ ἢ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἦν ἔφαμεν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαιρεῖν, καθήκει μέχρι σιλωᾶς. οὕτω γὰρ τοῦ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε καὶ πολλὴν οὖσαν ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν δὲ, οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ ἀφ' ἁπάντων ἐκατέρωθεν χρημνοὶ, περιστὸν ἐδαμόθεν ἰσχυρὸν τὸ μὲν ἄκρον τριῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διὰ τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦτον λόφον ἐφ' ὃν κατῳκίσατο, δυσάλωτον ἰσχύον. περὶ δὲ τὸ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, διαβὰς δὲ καὶ σολομῶντος, ἔτι δὲ τὸ μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸν ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τὸ ἐσχάτιον τοῦ ἱεροῦ στοᾶ ἀνωτέρω περιῆν. κατὰ θάτερα δὲ πρὸς σύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δὲ τοῦ ἐνθαδὲ καλουμένου χώρου κατατεῖνον ἐπὶ τὸν ἐσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὸ σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγὴν, ἔνθεν τε πάλιν ἐγκλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τὸ σολομῶντος κολυμβήθραν, καὶ δίκην μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶ, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τοῦ ἱεροῦ συνῆπτε. τὸ δὲ δεύτερον τὸ μὲν ἀρχὰς ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γενεὰθ ἐκάλουν τοῦ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ πρόσφατον κλίμα μόνον αὐτῆς μέχρι τῆς ἀντωνίας. τῷ δὲ τρίτῳ δὲ ἀρχὴ ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τῶν βορείων κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν ψήφινον πύργον, ἔπειτα καθῆκον αὐτικρὺ τοῦ ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῆ βασιλίς ἦν αὕτη, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, καὶ διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἐκάμπτετο πρὸς γωνίαν πύργῳ, κατὰ τὸ τοῦ γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα. τῷ δὲ ἀρχαίῳ προβόλῳ συνάπτον εἰς τὰ κεδρῶνα καλουμένου φάραγγα κατέληγεν. τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προεβλήθη ἀγρίππα, ἅπερ ἦν πᾶσα συμμή. πλήθει γὰρ ἐφορμούσῃ, καὶ μικρὸν ὑπερῆρε τοῦ προβόλου, καὶ τὰ ἱερὰ τὰ προσάρκτια, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθεν καὶ τέταρτον προϊσκηθοῦσα λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κεῖμενος μὲν αὐτικρὺ τῆς ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος δὲ ὀρύγματι βαθεῖ. διεταφρεύθη γὰρ ὅπως, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, δυσπρόσοδοί τε εἶεν, καὶ ἧττον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσετίθου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὅπερ ἐγείνετο ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. διομένων οὖν τῷ ταύτῃ σκέπης, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἀρχὴν μὲν ἔθετο προσθεῖναι τείχους. δείσας δὲ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγαθος τῆς καταβολῆς ὑπὲρ νεωτερισμοῦ πράγματον ὑποψίαν, καὶ φόβους, παύεται θεμελίοις μόνον βαλόμενος. καὶ γὰρ ἂν οὐ λίαν ἀνάλωτος ἡ πόλις, εἰ φθάσκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γε εἰκοσαπήχεσι τὸ πάχος, καὶ τὸ εὖρος δεκαωπήχεσι συνηρμόζετο, μηδ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήθ' ὑπ' ὀργάνοις διασφενδονώμενα δυνάμενος. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δ' ὅμως μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte aditu poterant. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentemque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Berisò descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templúque Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus; quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad. nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur, profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. A Murum autem superemineb ant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuosi latíque singularum accensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta B tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per lxx. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici po- C terat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nomi- D nibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem xxv. cubitos in latitudine itémque longitudine habebãt, & excelsæ xxx. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque aduñatam compagi- nem puteus xx. cubitis altus erat imbribus ex- E cipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: xxv. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, i- F témque propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum do- G micilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx. cubitos farta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις αἰατετάδ. τὸ δὲ τείχους ὑφεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μ̄ εἰς εὖρος, εἴκοσι ϗ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦγε μὲν ἁρμονία, ϗ τὸ κάλλος τῆ λίθων, οὐδὲν ἀπέδει ναῦ. μ̄ ϗ τὸ νασὸν ὕψος τῆ πύργων, ὅπερ ιδ̄ εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἶκοι, ϗ καθύπερθεν ὑῶρῶα, δι' ἁμφιᾶ τε πρὸς τὰς τῆ ὑετῆ ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλείσας, Ϛ πλατείας καθ' ἕκαστον ἀνοδοι. τοίνυν μὲν οὖν πύργοις τὸ τέτον τεῖχος εἶχεν ἐνενήκοντα τὰ ϗ μεταπύργια τέτων, ἀνὰ πήχεις διακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς τεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ιλ̄ ϛ ἑξήκοντα ϛ ἑξῶν. θαυμασία δὲ ὄντος ὅλε τὸ τρίτε τείχους, θαυμασιώτερος ἀνεῖχε κατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τίτος. ὅθι γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὢν, ἀραβίαν τε ἀνέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, Ϛ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑσπερίων κληρουχίας ἔσχατα. ὀκτάγωνος ϗ ἦ. τούτου ϗ ἀπήντικρυς ὁ ἱππικός, ϗ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ ἡρώδε τε βασιλέως ἐπὶ τῆ ἀρχαίῳ τείχει, μέγεθός τε ϗ κάλλος ἴσαι ϗ ὀχυρότητα, τ̄ κ̄ τ̄ οἰκεμένῃ διάφορον. πρὸς γὰρ τῆ φύσει μεγαλοψύχῳ, ϗ τῆ περὶ τ̄ πόλιν φιλοτιμίᾳ, τ̄ ὑφροχλεῖ τῆ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, ϗ ζῆσι τοῖς ἰδίοις προσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ ϗ φίλῳ, ϗ γυναικὶ τ̄ μνήμην ἀγάγε. τ̄ μὲν, ὡς προειρήκαμεν, κτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δὲ ὑποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ἀπὸ τῆ φίλε προσαγορευθεὶς, τετράγωνος μ̄ ἦ, δύοις ϗ ϗ μῆκος, εἴκοσι Ϛ πέντε πηχῶν, Ϛ ἕκαστος ὕψος ϛ ἑξήκοντα, ἐδαμῶ διήκενος. ὑπὲρ ϗ τὸ πλῆρες, Ϛ ταῖς πέτραις συνειλημμένοις εἰς ἐπόχλησ ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦ τὸ βάθος. ὑπαίθα δὲ τούτου, διστεγὴς οἶκος ἦ, εἴκοσι ϗ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσις μ̄ διπήχεις, προμαχῶνες δὲ περιβέβλητο ϛ πήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναειθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τὰδελφῆ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος ϗ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκαστον. ὅθι τεσσαράκοντα δ' ἦ τὸ νασὸν αὐτὸ ὕψος, ἐπ' ἄκρῳ δ' αὐτῆ προῆκε στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε ϗ προβόλοις σκεπομένη· μέσῃ δ' ὑπερῳκοδόμητο τ̄ σταὶ πύργος ἑτέρος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, Ϛ δὴ ϗ βαλανεῖον διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῷ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι ϗ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ πρὸ αὐτε κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἐνενήκοντα, ϗ τὸ μὲν χῆμα παρεῖχε τῆ κατὰ τὴ φάρον ἐκπυροῦντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῆ δὲ ποιᾳ δὲ, πολὺ μείζων ἦ. τὴν μὲν τυραννεῖον ἀπεδείχθη τῷ σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἦ μαριάμμη, τῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, νασὸς ἦ. εἴκοσι ϗ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν ϗ ϗ ποικιλωτέραν τῆ ἄλλων τὴν οἴκησιν εἶχεν ἐπάνω, τῶν βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντες, τὸν

ὑπὸ

ὑπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τ̃ γυναικὸς ὀχυρωτέρους. τούτων τὸ πᾶν ὕψος, πεντήκοντα ἢ πέντε πηχῶν ἦν. τηλικοῦτοι ὄντες οἱ ξεῖς τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τ̀ τόπον. αὐτὸ τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλᾶ λόφῳ διῳκοδόμητο, & τ̃ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα περαυτῆς ἐπῆρτο εἰς ἑκατὸν πήχεις, ἐφ' ἧ οἱ πύργοι κείμενοι, πολύ δή τι μετέωρα προσελάμβανον. θαυμάσιον δ' & τ̃ λίθων ἦν τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἐξ εἰκαίας χερμάδος, οὐδὲ φορητῆ ἀνθρώποις πέρᾳ συνειλήφεσαν, λευκὴ δ' μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲ μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δ' εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνἠρῶντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν εἶ) πέτραν ἀνατεθυκέναι, ἔπειτα δ' ἐκτετεχνῆσθαι χερσὶ τεχνιτῶν, εἰς γῆνιας & γωνίας ἅπασι διαμόθεν ἡ συνάφεια τ̀ ἁρμονίας διεφαίνετο. κεῖντο δ' οἱ μὲν πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἐνδοθεν ἡ τ̃ βασιλέως αὐλὴ προσέζωκτο, παντὸς λόγου κρείσσων. ἔστε γὰρ πολυτελείας, ἔστε καὶ ἀσκήσεως τινὸς ἕλαθεν ἐκεῖνο. ἀλλὰ τετείχιστο μὲ ἅπασι ἑκατὸν πηχῶν τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δ' πύργοις διειλημμένοις, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, & εἰς ξενῶνας ἑκατονταετλίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲ ἡ ποικιλία τ̃ λίθων ἦν. συμπᾶσα γὰρ πολὺς ὁ παντοχῆ κόσμος. θαυμάσαι δ' ὁσοφοὶ, μήκεσι τε δοκῶν, & λαμπρότητι περικοσμημάτων. οἴκων δ' πλῆθος, καὶ διαφοραὶ κτημάτων ἦσαν τούτοις μυρίαι. πᾶσι γε μὴν ἀποσκευαὶ πλήρεις, & τὰ πλεῖστα τ̃ ἐν ἑκάστοις κειμένων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. ἕστιαι δ' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, & σύλοι πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι. τὰ γὰρ μὴν τούτων ὑπαίθρια, παντοχῆ χλοερὰ, καὶ ποικίλαις μὲ ὕλαις, μακροὶ δ' αὖ περίπατοι, καὶ περὶ τούτοις δρόμοι βαθεῖς, καὶ δεξαμεναί τε πολλαχῆ χαλκουργημάτων πλέπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα σύροι, τελειαδῶν ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἁρμόσαι δ' ἐνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τε λησικὰς συρὰς διανοίας ἀναφέρουσα. ἐν γὰρ ταῦτα ῥωμαίοις κατέφλεξαν, ἀλλ' ὑπὸ τ̃ ἔνδον ἐπιβούλων, ὡς προεμήκαμεν ἐν ἀρχῇ τ̃ ἁποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τ̃ αἰτιῶν ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ὅθι τὰ βασίλεια, καὶ τ̃ ξηρῶν πύργων τὰς στέγας ἐπανεμήθη.

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟ' ἱερὸν ἵδρυτο μὲ ὥσπερ ἔφην ὅτι λόφῳ κορυφῆ. κατ' ἀρχὰς δ' μόλις ἐξήρκει τὸ αὐτόθεν χθαμαλὸν αὐτῷ, πρός τε ναῷ, καὶ πρὸ βωμοῦ. τὰ δὲ περιέχοντα ἀπότομος ἦν καὶ κατάντης. τῷ δ' βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τ̀ ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ὑπετείχισαντος, ἐπανετέθη στοὰ τῷ χώματι. & κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ἦναος ἦν. ἐξῆς δ' ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί τι τ̃ λαῦ προσχωννύντος ἀπαύστως ὁ λόφος πρὸς ὕψος ηὐξήθη. διαλαβόντες δ' καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ἔστιν ὅτε προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπεῖχεν ὁ τ̃ παντὸς ἱερῶ περίβολος. τειχίσαντες δ' ἐκεῖθεν κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐπιπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲ ἐξαπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱεροὶ δ' θησαυροὶ πάντες οἷς ἀνεπίμπλασαν οἱ πᾶσαι τ̃ οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius cóllis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latí que decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, vt nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul procéritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexę columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variatatum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tum in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno ratili erant, aptéque cohærebant, operæprecium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem caltimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. aeter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τὰς τε ἄνω προβολὰς, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τούτῳ τὸ ταπεινότατον, ἀπὸ τριακοσίων ἀνετείχισαντο πηχῶν, καὶ δὲ πύργους τόπους ὀκ πλείονος. ὁ μὲν τοι πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῷ θεμελίων. ὅπῃ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισουῦν βελόμενοι τοῖς στενωποῖς τὰ ἄστεα. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τὰ δομήματος. ἥπτε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τὰ λαῶν φιλοτιμία, λόγῳ μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑπολάς, καὶ τὸ μηδὲν ἐλπιζόμενον ἔξειν πέρας, ὑπερμοχθοῦντας καὶ χρόνοις ἰσῶν αὐξόμενον. ἰσῶν δὲ ἄξια τῶν ὑστάτων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. ἁπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτὰς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λιθοτάτης μαρμάρου. καὶ δ' εἶνοις ἦ φατνώμασιν ὠρόφουτο. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ξύεσθαι, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. ὑδενὶ δ' ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ προσηλάϊσο. καὶ πλατεῖαι μὲν ἦσαν ὅπῃ τεσσαράκοντα πήχεις. ὁ δ' πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀντωνίας. τὸ δ' ὑπαθρον ἅπαν, ποικίλοις παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἀφ' οὗτος προϊόντων ὅπῃ τὸ δεύτερον ἱερὸν, περίφραχτος προβέβλητο λίθινος, ξυμπήχης μὲν ὕψος, πάντῃ δ' ἰσοειδὴς διειργασμένος. ἐν ἀπαῖς δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν τ' ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δ' ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἐπ' ἀναβατὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δ' ἄντα, καὶ τείχει προσπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθ' ὅσον τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς ἐκαλύπτετο. τὸ δ' ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἐπ'. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ κεδομημένον τοῖς βαθμοῖς, ἐκεῖθ' ἐπ' ἅπαν εἶσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μεῖ δ' τὰς δεκατέσσαρας βαθμοὺς, τὸ μὲν τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἐπ' δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἐνθεν ἄλλοι πάλιν πεντέβαθμοι κλίμακες αὖθις ἐπὶ τὰς πύλας, αἳ ὑπὸ μὲν ἀρκτον καὶ μεσημβρίας ὁπλίτας καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνάγκης καθ' ἑκάτερον. διήρητο γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα τῆ γυναῖξιν ἰδίᾳ πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δ' ἑτέραν ἐπὶ πύλῃ. τέτμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης ἀπήρις. καθ' ἕτερα ἄλλων κλιμάκων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος. δι' ἧς εἰς τὴν γυναικωνῖτιν εἰσῆσαν. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας οὐκ ἐξῆν παρελθεῖν γυναῖξιν, ἀλλ' ὑδὲ κατὰ τὰ σφετέραν διάβασιν τὸ διατείχισμα. ἀνέστο γε μὴν τοῖς τε ὁπλιτικοῖς, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις εἰ ἴσω πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δ' πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διήκεκε διὰ δέμνιο ταύτῃ τὸ τεῖχος. αἱ σταὶ δ' μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων, σφόδρα μὲ καλοῖς καὶ μεγάλαις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἁπλόου μεγέθους τῶν κάτω κατ' ὀδὲν ἀπελείποντο. τῶν δ' πυλῶν, αἱ μὲν ἐπέκειντο, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε τοῖς σταῖς, καὶ τοῖς ὑπερθύροις. μία δ' ἐκτὸς ἔξωθεν τοῦ νοτίου χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ

περιχρύσους ὑπῆρχουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δ' πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντεκαίδεκα. μετὰ μέντοι ταῦτα εἰσόδους, A
ἑνδοτέρω πλατυνομένοις παρ' ἑκάτερον ἑξηκονταπήχεις ἐξέδρας εἶχον εὖρός τε ἐπὶ μῆκος πυργοειδεῖς. ὑψηλαὶ δ' ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δ' ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἐχόντες. καὶ τῷ μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἐπὶ τῆς κοιλοθίας διὰ γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τοῦ ναοῦ πύλης ἀντικρύ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα γὰρ πηχῶν ἦσα τὴν ἀνάβασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας B
εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, διὰ φιλίας πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο γὰρ τὴν σύνθεσιν ἐπέχειν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε πρὸς τὸ μείζονα πύλιν διὰ τῶν γυναικῶν διακρίσεως ἀπῆγον. τοὺς γὰρ κατὰ τὰς ἄλλας πύλας πέντε βαθμοὺς ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δ' ὁ ναὸς κατὰ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβατός. καὶ τὸ κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενότερος. ἐμφερὴς γὰρ C
ἑκάτερον ὦμος παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτὸ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἦσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας οὐκ εἶχε. τοῖς γὰρ οὐρανοῖς τὸ ἀφανὲς καὶ ἀδιάκλειστον ἐνέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔστωθεν ἅπας κατεφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τοῦ ἐντὸς πύλης, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τὸ δὲ ναοῦ ἐντὸς εἴσω διείργου, μόνος ὁ πρῶτος D
οἶκος πρόκειτο, καὶ διέκειτο εἰς τὸ ὕψος, ἀπατεινόμενος μὲν ὅτι ἐνενήκοντα πήχεις, μικρυνόμενος δὲ ὅτι πεντήκοντα, καὶ διαβαῖνον ὅτι εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος πρὸ αὐτοῦ τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀδρομήκεις κατεκρέμαντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διστέγου, τὰ πεισοτέρω τῆς ἔξωθεν λιθοδομίας, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πήχεων τὸ ὕψος, E
εὖρος δὲ εἰκοσιδύο. ἐπὶ δὲ τούτοις, ἰσόμιτες κατάπετασμα, πέπλος λινοῦ βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, ὡς ἀθεώρητον δὲ ἅπασι ἔχων, ἀλλ' ὅμοιον εἰκόνα τοῦ ὅλου. ἐδόκει γὰρ ἁρμοττόντως τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τοῦτο μὲν, ἐκ τῆς χρόας ὁμοιωμένον, ἀπὸ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας, διὰ τὴν γένεσιν, ἐπειδὴ τὸν μὲν, ἀπὸ γῆς, τὸν δὲ ἀπὸ θαλάσσης. F
κατεγέγραπτο δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τὴν ἐφάπτου θεωρίαν, πλὴν ζῳδίων. παρεῖντας δὲ εἴσω, τὸ ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ μέσης ἐξεδέχετο. τούτου τοίνυν, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διήρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ὑποστυλωμένον ὅπου τεσσαράκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὐτῷ θεία θαυμασιώτατα καὶ θεοῦ ὅπως πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσοῦτοι γὰρ ἀπ' αὐτῆς διήρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ὅτι τῆς ζωδιακῆς ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conuenichant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinquelata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus ocurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi staturæ hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & bysto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssò terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssò autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aulæa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctique sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadrataque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem aramque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid tem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, éoque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀγὰ τ ξισκαίδεκα θυμαμάτων, αἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιμπλατο τ τ ἀοικήτε κ οἰκυμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τ θεῷ πάντα κ τῷ θεῷ. τὸ δ' ἐνδεδέσθαι μέσος εἴκοσι μ̀ ἐπ̀ πηχῶν. διειργέτο δ' ὁμοίως κατὰ πετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἐκτὸς δ' ἐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ κ ἄχραντον κ ἀθέατον ἐπ̀ πᾶσιν. ἁγὶς ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. πρὸς ἦ τὰ πλευρὰ τ κάτω ναῦ, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ζίσεσι πολλοί, κ παρ' ἑκάτερα εἰς
B αὐτὲς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὕψος ὧν μέσος, τέσσαρας μ̀ καὶ ἔτ' εἶχε τὰς οἴκας, παρέσον ἐπ̀ κ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅπ̀ τεσσαράκοντα πήχεις, ἐ λιτότερον τ κάτω. συμάγει γὰρ ἔτος πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τ ὅλων πρόσω πηχῶν ἑκατὸν τὸ παῦ ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτ̀ πρόσωπον, ὑδὲν ἔτε εἰς ψυχῆς, ἔτε εἰς ὀμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πλαξὶ γὰρ χρυσᾶς ἰβαρᾶς κεκαλυμμένος πάντοθεν, τὸ τὰς πρώτας αὐγὰς ἀπετόλας, πυρωδέστην ἀπ̀ ἔπαλλεν αὐγήν, ἐ τ βιαζομένων ἰδεῖν τοῖς
C ὄμμασιν, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖσιν ἀπ̀ στρεφε τοῖς γεμιὲν εἰσαφικνεμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὅμοιος ὄρει χιόνος πλήρει κατεφαίνετο. ἐ γὰ καθ' μὴ κεχρύσωτο λευκότατος ἦν. κ̀ κορυφῇ ἦ χρυσέους ὀβελοὺς κ̀ ἐκεῖχε τεθηγμένους, ὡς μή τινι πρόσπαθεζομένῳ μολυνοῦσι τ ὀρνέων. τ ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε κ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἓξ. πρὸ αὐτ̀ δ' ὀβελοὺς πεντεκαίδεκα μ̀ ὕψος ἓν πήχεων, εὖρος ἦ κ μῆκος ἑκτείνων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος
D δ' ἵδρυτο, κεραστοειδεῖς πρόσαντες ἐχων γωνίας, κ ὑπὸ μεσημβρίας, ἐ πρ̀ αὐτὸν ἀνόδος ἠρέμα πρόσαντης ὑπῆρχε. κατεσκεύαστο δ' αὐτ̀ σιδήρε, κ οὐδέ ποτε ἥψατο αὐτ̀ σίδηρος. πρόσεστε ἦ τοῦ τε ναοῦ, ἐ τ βωμοῦ, δ' λιθόν τι κ χαρίεν γείσιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διειργε ἐξωτέρω τ δῆμον ὑπὸ τῶ ἱερέων. γονορροϊκοὺς μ̀ δὴ κ λεπροῦς ἡ πόλις ὅλη διειργέτο, γυναικῶν δὲ
E ἐμμήνους ἀπεκέκλεστο, παρελθεῖν ἦ ταύτας οὐδὲ καθαρᾶς ἐξῆν, ὃν προείπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ κ̀ πᾶν ἡγνευκότες, εἴργον τὸ τ ἔνδον αὐλῆς, κ τῷ ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

ΤΩν ἦ ὑπὸ γῆρως ἱερέων ὅσοι ἀγὰ πήρωσιν ὐ ἐλειτούργουν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις οὐδετέρω τ γένει, κ τὰς ὑπὸ τ γῆρως ἐλάμβανον μερίδας, τ μὲν ἐθήσουσιν ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. τ γὰ ἱερατ̀, ὁ λειτουργῶν ἠμφιέννυτο μόνος. ὅπ̀ ἦ τὸ θυσιαστήριον, ἐ τ ναὸν εἰσέβαινον, οἱ τῶ ἱερέων ἄμωμοι, ἁγνὸν μ̀ ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ὑπὸ ἀκριβέστε νόμοντες, δεισι τῆς θρησκείας, ὡς μή τι ὠλιγωρῆσαι ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, αἰεὶ μ̀ σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐ ἀεὶ, ταῖς δ' ἑβδομάσι ἐ νεμηνίαις, κ̀ εἴτις ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις παάδημος ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ, τοὺς
G μηρὲς μὲν ἄχρις ἀγκύλης ὑφαζώσματι καλύπτων, λινᾶ τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρη καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τῷ ἦ θυσάνῳ ἀπήρτητο κώδωνες χρύσεοι, κ̀ ῥοαὶ ἀλλήλοις, βεγτῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ ἦ τὸ ἐν-

δυμα

δυμα τῷ στέρνῳ περισπλῶσα ταινία, πέντε διϊωθισ- A
μένη ζώναις ποικίλοις, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκ-
κῳ, φοὺς βύσσῳ, καὶ ὑακίνθῳ, δι' ὧν ἐφαμμῷ, καὶ τὰ τοῦ
ναοῦ καταπετάσματα συνυφαίνθαι. τούτοις δὲ ἐπωμί-
δα κεκραμμένοις εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἦν. σχῆμα μὲν
ἦν ἐνδύτῳ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτοῦ ἐπόρπουν
ἀσπιδίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις κάλ-
λιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, τοῖς ἐπωνύμοις τῶν
τῶν ἐθνῶν φυλῶν ὀνομασμένοις. καὶ δὲ θάτερον ἄλλοι B
περιῆρτηντο λίθοι δώδεκα, κατὰ ζεῖς εἰς τέσσαρα
μέρη διηρημένοι, σάρδιον, τόπαζος, σμάραγδος, ἀν-
θραξ, ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λυγύριον,
ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστῳ πάλιν, εἷς
τῶν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τὸ δὲ κεφαλῆς, βυσσίνη μὲν
ἔσκεπε, πάρα, κατέσκηπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ χρυσᾶς
ἄλλος ἦν στέφανος, ἐκτύπωμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμ-
ματα. ταῦτα δέ ἐστι φωνήεντα τέσσαρα. ταύτῃ μὲν ἔν-
τισι ἐσθῆτα, ἃ ἐφόρει τὸ ἄλλον χρόνον, λιθοτέραν δ' C
ἀνελάμβανεν. ὁμοῦ δὲ εἰσίοι εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσῆει δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ὁ ἦ νηστεύειν ἔθος ἡμέρᾳ
πάντας τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν πόλεως. καὶ τοῦ ναοῦ
τοῦ τε ὅπη τούτοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον
ἐροῦμεν. ὁ γὰρ ὀλίγος περὶ αὐτοῦ καταλείπεται λό-
γος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἔκειτο τοῦ
πρώτου ἱεροῦ, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. D
ἐδέδμητο δ' ὑπὲρ πέτρας πεντηκονταπήχους μὲν ὕ-
ψος, περικρήμνου δὲ πάσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρώδου βασι-
λέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξα-
το. πρῶτον μὲν ἐκ ῥίζης ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκαλυμ-
λείαις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ὀλισθαίνοι πᾶς ὁ
περιβαίνειν καὶ κατέναντι πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς
τοῦ πύργου δομήσεως, ξιῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐν δοτέ-
ρῳ δ' τούτου, τὸ πᾶν ὕψος τῆς ἀντωνίας, ὅπερ τεσ-
σαράκοντα πήχεις ἠγείρετο. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων E
εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέλιστο γὰρ εἰς πᾶσαν οἴ-
κων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν, περίστοά τε καὶ βαλανεῖα καὶ
στρατοπέδων αὐλὰς πλατείας, ὡς τοῦ μὲν πᾶντα ἔ-
χειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶναι δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ
βασίλειον. πυργοειδὴς δ' ἦν ὅσα τὸ πᾶν σχῆμα, κατὰ γω-
νίαν τέσσαρσιν ἑστῶσις διείληπτο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλ-
λοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δ' ὅπῃ τῇ μεσημβρινῇ, καὶ
ἀναπτολεμαίᾳ γωνίᾳ κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν,
ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ὃ δ' συνῆ- F
πτο τοῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε κατα-
βάσεις. δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, καθ' ἕστο γὰρ ἀεὶ
ἐπ' αὐτῆς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι περὶ
τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆ-
μον ὡς μήτι νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον
γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερόν, τοῦ ἱεροῦ δὲ ἡ
ἀντωνία. κατὰ δὲ ταύτην οἱ τῶν τελῶν φύλακες ἦ-
σαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, τὰ ἡρώ-
δου βασίλεια. ἡ βεζεθὰ δὲ λόφος, διῆρτο μὲν ὡς G
ἔφην ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν
μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσῴκιστο, ἐ μόνος τοῦ
ἱεροῦ κατ' ἄρκτον ἐπισκοτεῖ. περὶ μὲν δὴ τοῦ πόλεως, καὶ
τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔκασα προτι-
θέμενος, ὅπερ τοῦ παρόντος ἀπεχρώντως εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cęterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim à radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instat verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium apertûere. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediêre. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ὢν αὐτῇ, ⁊ ϛασιάζον πλῆθος, φιλόσιμωνα μᾶ μύριοι ἦσαν, δίχα τ ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῆς μυρίων, ἐφ' οἷς ⁊ αὐτὸς κύριος τῆς ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὖτῶ συντελοῦντες εἰς πεντακισχιλίους, ἀρχοντας εἶχον δέκα. τέτταρ φρύχειν ἐδόκουν, ὅτι τῶ σωσᾶ ἰάκωβος, ⁊ σίμων υἱὸς καθλᾶ. ἰωάννης ὁ τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγλύνοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι τ διαφέρεσθαι, διχίλιοι μᾶ ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χωρὶς δ' ἀρχοντι, τρὶς ⁊ προτερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τ ἰαείρου. πολεμούντων δ' τέτων ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τ λαῶ μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διαρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὲ σίμων, τὴν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τῶ κεδρῶνος, τότε ἀρχαίᾳ τείχους οὔσης ἀπὸ τ σιλωᾶ ἀναγόμπου εἰς ἀνατολὴν, ὁ μέχρι τ μονοβάζου κατέβαινεν αὐλῆς. βασιλεὺς δ' οὗτος ἦν τῆς ἐπὶ διαβήνων. κατεῖχε δ καὶ τ πηγὴν, καὶ τὴν ἄκραν, αὐτὴ δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τῆς τ ἑλένης βασιλείων τ τῶ μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ περιξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὀφλᾶν καὶ τ κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δ τέτων ἐμφρήσαντες τῆς πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν εἶσαν. ὑδὲ δὴ πρὸς τοῖς τείχεσιν ἐφρόντιζον ῥωμαίων, ἔνδον ἡ ϛάσις ἠρέμει. θρασὺ δ πρὸς τ ὠμότητα ὑπονήψαντες ὁρμὴν, ἀνένοσουν, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν διϊστάντες ἐμάχοντο, κατά τε δύκλον πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἐπιτήδειον. ὅτε γοῦν αὐτοὶ τὴ χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, ὅτε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐφθείρθη καινοτέρᾳ πάθει. ἀλλ' ἡ μᾶ χαλεπώτερόν τι πρὸς τὸ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δ ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ δὲ ὡς τὴν μᾶ πόλιν ἡ ϛάσις. ῥωμαῖοι δ εἷλον τ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῆς τειχῶν ὀχυρωτέρα, καὶ τὸ μὴν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις δικαίως ῥωμαίοις προσγράφοι. ποιείτω δ' ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ις.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ὄντων δυσχειμάνων, ὁ τῖτος μετὰ ὁπλιτῶν ἱππέων προϊὼν ἔξωθεν, ἠ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατασκέπτεται. ἀπορουμένῳ δ παρῆν, ὅτε γὰρ κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πῃ προσιτὸν, καὶ κατὰ θάτερα τὸ πρῶτον τεῖχος ἐφαίνετο τ ὀργάνων εὐρύτερον, ἐδόκει καὶ τὸ ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτη γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὑ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ἃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπῃ τὸ ζῆτον ἦν ἡ δυπέτεια, δι' ἣ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ δηλαδὴ τ ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὴ τούτῳ προϊόντος αὐτοῦ τοξεύεταί τις τῆς φίλων, ὀνόματι νικάνωρ, κατὰ τ λαγὸν ὦμον, ἔγγιον μὴ τοῦ ἰωσήπου προσελθών, ⁊ πειρώμενος εἰρωνικὰ τοῖς ὅπλοις τοῦ τείχους, ὑ γὰρ ἄγνωστος ἦν διαλέγεσθαι. δεξάμενος δὲ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτὴν ὅπλοις κᾆσαρ, εἰ μηδὲ τῆς ὅπλων σωτηρίας προσιόντων ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε σωσά-

συνζάγμασι δηοῦν τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, & συμφέ- A
ροντας ἐπέλυσε τὴν ὕλην ἐμβάλειν χώματα. ζιχῇ δὲ
διατάξας τὴν στρατιὰν περὶ τὰ ἔργα, μέσους ἵστησι τοὺς
τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ περὶ τούτοις τοὺς
ἐξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς,
ὡς τάς τε ἐκδρομὰς ἔργοι τῶν πολεμίων ὅπῃ τὰ ἔργα,
καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων
δὲ τῶν ἐνδρων τὰ περίφυτα μὴ ἐν τάχει γεγύμνωτο.
συμφερομένων δὲ ὅπῃ τὰ χώματα τὴν ὕλην, καὶ τῆς B
στρατιᾶς ἁπάσης ὅπῃ τὸ ἔργον ὡρμημένης, ἤδη τὰ μὲν
τῶν ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφάλαιον ιη.

ΤΟὺς μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντας καὶ φόνοις,
συνέβαινε τότε θαρρεῖν, ἀναπνεύσειν τε τὸ πρῶ-
τον πολεμίων περὶ τοὺς ἔξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι
τὰ μὲν ἀπὼν αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι περιγένοιντο.
ἰωάννης δὲ καί τοι χωρεῖν ὅπῃ τοῖς ἔξω πολεμίοις τὸ περὶ C
αὐτὸν ὡρμημένων, δέει τὸ σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σί-
μων ἠρέμει, & τὸ μὴ ἔγγιον τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δὲ ἀφετήρια διῆσαν ὅπῃ τὰ τείχη, ὅσα κίονι τε ἀφίρητο
πρότερον, & τὸ ὅπῃ τὰς αἰτωνίας φρουρὰν ἐλόντες ἔλα-
βον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖος ἡ κτῆσις ἦν
δι' ἀπειρίαν. ὀλίγοι δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο καλῶς τοῖς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ
καὶ τόξοις τοὺς χωννυμένους ἐβαλλον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ
τοῖς συντάξεις ἐκδέχοντες αὐτοῖς συνεπλέκοντο. τοῖς D
δὲ ἐργαζομένοις ἦν, ὑπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη χέρρα
χαρακωμάτων ὑφεστεμμένα. τὰ δὲ ἀφετήρια, πρὸς
τὰς ἐνθέσεις. θαυμαστὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς
ζεύγμασι, διαφόρως δὲ τῶν δωδεκάτων, βιαιότεροί τε ὀ-
ξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, διὸ ὧν ἐ μόνον τὰς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπῃ τείχους ἀνέτρεπον. ταλαντι-
αῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρες, δύο δὲ καὶ πλέον ἀ-
φῆκεσαν σταδίους. ἡ πλαγὴ δὲ, οὐ τοῖς προσεύχεσι μόνον, E
ὅπῃ πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἦν ἀνυπόστατος. οἱ γε-
μὲν ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λάμπει
γὰρ ἦν, ὡς μήτε τῇ ῥοίζῳ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ &
τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπῃ τὸν
πύργον καθεζόμενοι προεμένου, ὁπόταν φαίνειν τὸ
ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παρῴᾳ γλώσσῃ βοῶν-
τες, ὁ ὑὸς ἔρχεται. διῆσαν δὲ καθ' ὃς ἥκει, καὶ προκατε-
κλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἄπρακτον διεκ- F
πίπτειν τὴν πέτραν. ἀντεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐ-
τὴν. τότε γὰρ ἂν ἔτι ὁμοίως προορωμένης δύσκολον. καὶ
πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειραν. ἀλλ' ὅδε κακου-
μένοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐμβαίνειν τὰ χώ-
ματα. πάσῃ δὲ δαπάνῃ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νυκτὸς,
καὶ μεθ' ἡμέραν εἰργον.

Κεφάλαιον ιθ.

ΤΩν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολιβίδι μὲν καὶ G
λίνῳ διαμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς
τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίψαντες. ὁ γὰρ ἐνεῶ
ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. φέροντες δ' ἑαυτοὺς ἐπὶ
δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις προσῆγον, καὶ πῶς ἐγγυτέ-
ρω τὰ ἀφετήρια διαστήσας, ὡς μὴ τοῖς κείροις εἴρ-
γοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐπέλυσε τύπτειν. ζιχάθεν δὲ

suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iactulatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliáque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum possessio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospicicbantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præsciebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóique simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

ἑξαμόσιον κτύπον προσηχήσαντος ἀφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ἀμφὶ τὴν ἔνδον ἦρθη, καὶ τῶν σασιασᾶν
ἴσον ἐμπέπτωκεν δέος. κοινὸν δὲ ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν.

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cùm si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulsores arietum: cósque sine intermissione telis petebant. audacissimi verò cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hísque appositis irruentes, peritia quidem pauca, pluta verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quòd quintæ legionis acies commouit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus iniiciunt. Vsque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati sunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignísque opera tetigerat, incensáque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam glorioſissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem quodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, cúmque Titus crucifigi pro muro iussit, si fortè reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῷ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τὸν πόλεμον, δέον εἰ μὴ διὰ νεκῆ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κατὰ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύσσει μὲν ἀδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπη τὸ τεῖχος, ὑπείκει ἢ καθάπερ ἀπίστων ὁ ἰωάννης. οἱ δὲ τοῦ μίσους καὶ τῷ ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ὑπερεχόντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρός τε παμπληθῆ καὶ τῶν μηχανημάτων ἐνίεσαν, καὶ τοῖς ὑπιβεβηκόσι τοὺς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ δὲ τολμηρότεροι ἢ καὶ σίφωνα ὑπενδῶντες, τὰ ἔρρα τῶν μηχανημάτων ἐπαράτουν, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῷ ὑποπίπτοντες, ὅπως ἡμὴ μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη ἢ τὰ πλείω ὑπερεχόντο. ὑποβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῶν ὀργάνων τοῖς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσων, ἔβαλλε μετὰς τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνέσελλε ἢ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ὁ μὲν οὖν πλησίος ὑπήκουε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῆς πεντεκαιδεκάτης τάγματος κλεὶς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκίνδυνον ἦν. οὐδὲ γὰρ οὕτως συνεκινδύνευε τῷ πύργῳ προϋχον πολύ, καὶ μὴ δυναμένῳ συναποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῆς προσβολῆς. παυσάμενοι ἢ τῆς ἐκδρομῆς πρὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους διατηρήσαντες ἐσκεδασμένους ὅπη τὰ ἔργα καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρῆσαι καὶ δείᾳ τοὺς ἰουδαίους ἔξειν, ἐκθέουσι καὶ τὸ ἱππικὸν πύργον διὰ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ὅπη τὰς ῥωμαίων προσελθεῖν ὡρμημένα πρὸς ἢ τὸ κεραυνῷ αὐτῶν, οἵ τε πλησίον συνίσασι ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν συνέθεον. ἐφθασε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τὸ ῥωμαίων διάταξιν, καὶ τοῖς προεντυγχάνουσι ζεφάμενοι προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. δεινὴ ἢ πρὸς τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῶν μὲν ὑπερασπαίειν, τῶν ἢ κωλύειν βιαζομένων. κεραυνῷ τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τῶν προαγωνιζομένων ἔπιπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον θρασύτητι, καὶ τῷ ἔργων ἅπτεσθαι τοῦ πυρὸς, καταφλεγῆναί τ' ἂν συνεδόκουν πάντα μὴ τῶν ὀργάνων, εἰ μὴ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ὅπλεκτων αὐτῶν ἦσαν οἱ πολλοὶ, οὓς δὴ τὸν σφετέραν ὑπολιπὼν αὐδεισάμενοι. καὶ δὴ τῶν ἐνδοξοτέρων διώλεσαν κατὰ ταύτην τὴν μάχην. μέχρι καίσαρ τοὺς τῶν ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῶν προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς ἢ τὸ τούτων πάθος ἐκκλίναντος τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἐπόμενος συνελαύνει φαύστας εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ πυρὸς διασώζει τὰ ἔργα. συνέβη δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῶν ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀναστανρῶσαι πρὸ τοῦ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήτες. μὴ ἢ τ' ἀναχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῶν ἰδουμαίων ἡγεμών, πρὸ τοῦ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπὸ τινος τῶν ἀράβων κατὰ τὸ στέρνον τοξεύεται, καὶ παραχρῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς σασιασαῖς ἀπολιωῶν. καὶ δὴ κατά τε χεῖρα, καὶ σύνεσιν διάσημος ἦν.

Τῇ δὲ

Κεφάλαιον κ. A

Τῇ δ' ὑπὸκουσῃ νυκτὶ, ταραχὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φοβερὰ λόγος. τὸ γὰρ πύργους ξύλινους καταστησάμενος πεντηκονταπήχεις, ἵν' ἐκάστῳ χώματος ὕψος ἐπισήσας ἀπὸ τούτων τοὺς ὑπὲρ τὸ τεῖχος ξύροντο, συνέβη τοῦτο σεισθῆναι αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγίστῳ δ' ἀρθέντος ψόφῳ, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ. καὶ τοὺς πολεμίους ὑπονοεῖν σφίσι δόξαντες, ὅτι τὰ ὅπλα πάντες εἶθεον. ταραχὴ ἦν τε τῶν γιγνομένων καὶ θόρυβος ἦν, καὶ τὸ συμβαῖνον ἀδηλότης εἰδέναι ἔχοντος, ὑπὸ λείου ὑποδυόμενοι διεφέροντο, μηδενός τε φανομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπὶ τοῦτο, B καὶ τὸ σύνθημα μὴ ἀποδῶσ ἕκαστος τὸ πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. παντοῖά τε δείματι κυκλουμένοις παρεφύησαν, ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τὸν, δι' ἀγγέλου ἐκέλευσε πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. ἰουδαίους γεμίζω πρὸς τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντεχομένους, ἐκάκωσαν οἱ πύργοι. C καὶ γὰρ τὰ ὀργάνων τοῖς κραυγεροῖς ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ τοῖς ἀκοντισταῖς, καὶ τοξόταις, καὶ λιθοβόλοις. ὅτε δὴ τούτων αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, καὶ τὰς πύργους ἦν ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀναξαπλῶσαι ῥᾳδίως διὰ τὸ βεῖθος, μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τὴν σίδηρον δυναμένους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. ξεπόμενοι δ' ἔξωτέρω βέλους, ἐπ' ἔτ' ἐκώλυον τοὺς κειῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀβλαβεῖπλως παίοντες, ἰῶνον κατ' ὀλίγον. ἤδη δὴ τῷ νίκωνι τὸ τεῖχος ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ τοῦτο ἰουδαῖοι τὸ μεγίστῳ ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐλεῖπολιν, ἀπὸ τοῦ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μὲ πάλαι πρὸς τε τὰς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τοῦ πόλεως ἀγρυπνοῦντες, ἄλλως δ' ὑπὸ ῥᾳστώνης, καὶ τοῦ βουλόμενοι πάντα κακῶς, ἔδειπόν αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λειπομένων δύο, μᾶλλον ἀθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ὑπεβαίνων καθὰ παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀνάφυγον. οἱ δὲ καθβαίνοντες τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τὴν στρατιάν. ῥωμαῖοι μὲ οὖν τοῦ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνός, αὐτοῦ τε πολὺ καταστάντες, καὶ τὰ προσάρκτια τοῦ πόλεως, ἃ καὶ προτερον κέκτιο. Κεφ. κα.

Μεταστρατοπεδεύει δὲ τῦτος εἴσω, καὶ τὸ ἀσυρίων παρεμβολὴν καταμηνύω, ὑπερχὼν πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι τοῦ κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ τοῦ δυτέρου τείχους ὅσον ἔξωτέρω βέλους εἶ), προσβολὰς δ' οὐδέως ἐποιεῖτο. μεταθέντες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ τείχους. οἱ μὲ γὰρ τοῦ ἰωάννου ἀπό τε τοῦ ἀντωνίας, καὶ τῆς προσαρκτικῆς στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, καὶ τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ δὲ τοῦ σίμωνος τάγμα, τοῦ δὲ τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβολὴν ἀγαλαβόντες, ἐφεξῆς τὸ μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπελάζοντες τε δὴ πολλάκις ἐπὶ τῶν πυλῶν, συσάδην ἐπολέμουν, καὶ συωσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ μὲ τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο δ' ῥωμαίων ὑπερέχοντες ἀπειρίᾳ. προσῆσαν δὲ τὰς τειχομαχίας. καὶ τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα δίδει ξεφορμῶν, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔτι σωτηρίας, ἣ καὶ ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατήσειν. ἔδει δ' ἑτέρων δὲ ἤπετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τει-

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verterent, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conari autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur? nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur; donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererant, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque

Cap. VIII. De casu turris & duorũ murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos diebus totis agebantur. nullaque præliorum A
species aberat, cùm à prima luce incipientia vtriſque inſomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi caſtra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis eſſet promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces ſuos. maximè verò Simonis B
eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum ſinguli ſubiectorum colebant, vt ad ſemet quoque interficiendos paraſi eſſent, ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos autem ad virtutem hortabatur conſuetudo vincendi, & quia vinci non aſſueuerant, crebræque militiæ exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus ſemper vbique præſens. nam & inertia, ſpectante atque opitulante Cæſare, grauiſſimum facinus vide- C
batur: & ei qui bene decertaſſet, teſtis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognoſci ſolum principi virum fortem: idcirco multorum maior viribus alacritas demonſtrata eſt. Denique iſtis ipſis diebus, validiſſima Iudæorum acie inſtructa pro mœnibus, telíſque vtrinque miſſis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progreſſus, in mediam aciem Iudæorum irruit: híſque diſiectis, hoc impetu duos for- D
tiſſimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percuſſo, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hoſtibus ad ſuos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem inſignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent conſiderabant: mórsque his leuiſſima ducebatur: ſi quo interfecto hoſte cecidiſſent. Titus autem non minus ſa- E
luti militis, quàm victoriæ conſulebat: & temerarios impetus deſperationem dicens, ſolam verò eſſe virtutem, ſi quis prudenter & cautè ſine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros eſſe præcipiebat.

Cap. IX. De Caſtore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam verſutus ac ſubdolus, Caſtor nomine, cum decem aliis militibus ſuis delituerat, fu- F
gatis cæteris formidine ſagittarum. Hi cùm pauidi ſub loricis aliquandiu quieuiſſent, concuſſa turri ſurgunt. extentíſque manibus Caſtor veluti ſupplex Cæſarem implorabat: & voce miſerabili, vt ſibi parceret, obteſtabatur. Cui Titus pro ſimplicitate ſua credulus, iámque Iudæos exiſtimans belli pœnitere, arietes quidem impulſione ceſſare iubet, ac ſagittarios ſupplicibus prohibet. Caſtori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille reſpondiſ- G
ſet, ad fœdus velle deſcendere: Titus gratulaturum ſe ait, ſi omnes eadem ſentire voluiſſet: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Caſtoris ſociis quinque itidem ſupplices eſſe ſimularet, cæteri nunquam ſe Romanis ſeruituros clamant, dummori liberis liceat. denique illis ſuper hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ ἡ μάχη ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, δι' ὅλης ἡμέρας ἦσαν. ἐδόκει δὲ ἔτι ἴδια μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ' αὐτοὺς ἔπαυε μόλις ἑωθεν ἀρχομένους. λυθεὶς δ' ἄϋπνος ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τῆς ἡμέρας. δεῖσαι μὲν ὅσον ὅπως καταληφθήσεται τὸ τεῖχος. τὴν δὲ ὑπομεῖναι Ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. ἐντεῦθεν ὅπλοις ἑκάτεροι διανυκτερεύοντες, ὡς τὰς ὥρας αὐγῆς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὥδε μὲν Ἰουδαίοις, ἔρις λυθεὶς ὃς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μάλιστα δὲ τὴν Σίμωνος αἰδῶ λυθεὶς καὶ δέος, ὅτῳ τε προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχειρίαν ἑτοιμότατον εἰ κελεύσαντος. Ῥωμαίοις δὲ, ἐπ' ἀνδρίαν ἦν προθυμία, τοῦτο κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἄπειρα, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέται, καὶ μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δὲ πάντων, πίστις ἀεὶ πᾶσι παντάχοῦ βεβαιτυχαίων. τό, τε δὲ μαλακιζόμενον παρόντος καὶ συναγωνιζομένου καίσαρος, δῆλον ἐδόκει, καὶ τὸ καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτις αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρὼν. κέρδος δ' ἦν ἤδη, καὶ τὰ γενόμενα καίσαρι γυναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τὰ κατὰ σφᾶς ἰσχυρὰ ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφαίνοντο.

Κεφάλαιον κϛ.

ΠΑραταξαμένων γοῦν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας τὴν Ἰουδαίων πρὸ τοῦ τείχους καρτερᾷ σίφει, καὶ δεχομένων ἐπὶ πόρρωθεν τῆς βαλλόμενοι ἑκατέρων, λογχίνος τις τῆς ἱππέων ἐξαλλόμενος τῆς Ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῶν Ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ διασπασθέντων πρὸς τὴν ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους αἱρεῖ, τὸν μὲν κατὰ στόμα πλήξας ὑπανιπάσαντα, τὸν δὲ ἀνασπάσας ἐκ τοῦ πρόσω τὸ δόρυ, κατὰ πλευρὰν διαπείρει ξαπόμενον. ἐκ μέσων τε τῶν πολεμίων, θρασὺς εἰς τοὺς σφετέρους ἔδραμεν. ὁ μὲν ἐν δὲ ἀρετὴν ὑπόμνημος λοιπὸν, ζηλωταὶ δὲ ἀνδρείας ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες τοῦ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅτε θανάτος αὐτοῖς ἐδόκει κυφότατος, εἰ καὶ μὴ τινὰ τῶν πολεμίων προαπέσοι. πῶς δὲ τὸ στρατιωτῶν ἀσφαλείας, οὐκ ἦν τῷ κρατεῖν πλέον, καὶ μὲν ἀφείσκεπτον ὁρμὴν, ὑπόνοιαν λέγων, μόνην δ' ἀρετὴν τοῦ μὴ προνοίας, καὶ τὸ μηδὲν τὸ δρῶντα παθεῖν, ἐν ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς, ἐκέλευσεν αἰδεῖζεσθαι.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγει δ' αὐτὸς τῷ βορείῳ τείχους τῷ μέσῳ πύργῳ τὴν ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τῶν Ἰουδαίων τις ἀνὴρ γόης ὄνομα κάσωρ ἐλόχα μεθ' ὁμοίων δέκα, τῶν λοιπῶν φυγόντων διὰ τὰς ταξίστας. ἔτυχε μέχει μὲν τινος ὑποπεπηκότες τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυομένῳ δὲ τῷ πύργῳ διανίσαν, καὶ προτείνας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τὸ καίσαρα, καὶ τῇ φωνῇ καθικετεύομενος ἐλεῆσαι σφᾶς παρεκάλει. πῆς δὲ ὃς ἀπωλοτήσας ὁ τῖτος, καὶ μεταγνοεῖν ἤδη τοὺς Ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχει μὲν τὸ κεῖν τὴν ἐμβολὴν, κωλύει τε ἔξω δύειν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ' ἐκέλευσεν ὅτι βέλεται πρὸς κάσωρ. τὸ δὲ εἰπόντος ὅτι δεξιᾶς καταβλῶν θέλειν, ὁ τῖτος συνῆδεσθαι μὲν αὐτῷ τῆς δίκελλίας ἔφη, συνῆδεσθαι δ' εἰ πάντες ταῦτ' ἤδη φρονοῦσι, καὶ τῇ πόλει δώσειν γε πίστιν ἑτοίμως. τῶν δέκα δὲ, οἱ μὲν πέντε μὲν αὐτῶν συνυπεκείροντο τὴν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' ὡς αὖ ποτε δουλώσειν Ῥωμαίους ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθανεῖν. καὶ μέχει πολλοῦ διαφερομένων,

νων, ἐτέλεστο μὲν ἡ περιβολή. πέμπων δ' ὁ Καῖσαρ A
πρὸς τὸν Σίμωνα, σχολὴν ἄγειν ἐκέλευε τὸν ἐπιτηδείοις
ἔλεγεν, ὡς ἂν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς διαπαίζοι τὸν Ῥωμαίων
ἀρχιλῃστήν. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, καθαφὰς ἐν τῷ τοῖς
ἀπιθοῦσιν, ὅπως τὰς δεξιὰς ἐκβιάσηται. οἱ δ' ὥσπερ ἀ-
γανακτοῦντες, ἐπὶ τὰ θωράκια διῆρον τὰ ξίφη γυμνά,
καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι
κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν Τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσῆει B
τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀπόνοιαν, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν
ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν ἀβου-
λίαν αὐτοὺς, καὶ τὴν πάθους ἀλγεινοῦ. ἔξεδει δέ τις ἐν τούτῳ
ἀπὸ τῆς ῥίνα τὴν κάσσιαν. κἀκεῖνος δι' ἑαυτοῦ ἀναστάσας
τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ, καὶ ἐδήλου πάσχων κα-
τεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα χιλίαρχος Καῖσαρ, ἔ-
πεμπε παρεσῶντα τὸν ἰώσηπον δεῦρο τὴν κάσσιαν δε-
ξιωσόμενον. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη πρὸς τοῦτον, φρονεῖν
γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς ἀνομβρίους, καὶ τοὺς ὁρμημένους τῆς φί-
λων κατέχειν. ἀρνείας δέ τις τῶν ἐκτόλμων, αὐτὸς ἔφη C
πρὸς τοῦτον ἰέναι. καὶ τὸ κάσσιος κελεῦσαι, ὅπως δέ-
ξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἅτε δὴ αἰσθό-
μενον ὁ ἀρνείας διαπερῶσας τὸν κόλπον προσέβαλεν. ἀ-
φέμενος δ' ὁ Καῖσαρ πέτραν, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τότε
πρὸ δημόσιον φυλαξάμενος, πίπτοντα ἤδη τὸν ἕτε-
ρον προσελθόντα. συνοίσας ἡ Καῖσαρ τὴν ἀπάτην,
πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν ἐν πολέμοις ἔλεον. τὸ γὰρ ἀ- D
νθιλιστέρους, ἢ τὸν ἐποπτεῦσαι τῶν παιόντων, ἅς δ' ἐμ-
βολὰς τὴν ἐλεπόλεως ὀργὴν τὴν χλιδῆς, ἐποιεῖτο δ' ἀνα-
τοπὰς. ἐπεδιδόντα τε τὸν πύργον ἐμπρησόμενοι οἱ πρὸ
τὸν Καῖσαρ, καὶ δᾷδα τὴν φλογὸς εἰς τὸν ἐπ' αὐτῷ κρυπτὸν
ἐλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον,
ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

Αἱρεῖ ἡ Καῖσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ
μὲν τὸ πρῶτον, καὶ τὴν ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐ-
τοῦ, παρέρχεται μὲν δι' ἑλίτου, καὶ τὴν πρὸς E
αὐτὸν ὁπλέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως, ἐσε-
πώλα τε ἰῶν καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς ἣ
τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενοποί. εἰ μὲν οὖν ἡ
τοῦ τείχους πλέον δίοδος διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ
παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθὲν, ἂν οἶμαι, τὴς ἐμέγα
βλάβη τὴν κρατεῖ. νυνὶ δ' ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυνα-
πήσειν ἔξω κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν
δυσχερῆ τὴν εἰσβολὴν ἐπλάτυνεν. ἦν δὲ ὀπισθοδόμειν
οὐδ' ὁπηοῦν ὑπελάμβανον. παρελθὼν γὰρ ὅτι κτεί-
νειν τινὰ τῶν καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, οὐδ' ἐπό-
πτευσάν τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σώσασθαι βου-
λομένοις μάχεσθαι δίχα τὸν δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξό-
δου τε ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν.
πρὸς πλείους γὰρ ἐποιεῖτο σώσας τὴν μὲν πόλιν αὐτοῦ,
τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶ-
χεν εἰς ἐπιτροπὴν καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐ-
δόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀδύνατον, καὶ τὸν τίτον, ἀδυνα-
μίαν τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑ- G
πελάμβανον. διαπειλῶσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον
εἰ πρὸς δόσιν μηδεὶς τις αὐτῶν, καὶ τοὺς παρα-
φθεγγομένους εἰρήνην ἀποφαίνοντες, ὑπόπι-
πτοντας καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίοις, οἱ μὲν κατὰ
τοὺς στενωποὺς ὑπαπαλάσσοντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Ænæas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate sæuitiam: arietísque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementiùs vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: pérque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatísque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: vbi noua ciuitas quòd lanæ venditores erant, fabríque æstarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri speratus, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque in bello animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant, mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum cum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus:

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictíſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptí fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos cos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuérunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vrebatur. Nam cùm dies aduenìſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχους κ τας ἄλω φερσπηδήσαντας πύλας, φεὸς οις ταραχθέντες, οἱ φρεροὶ τ τείχους καθαλλόμενοι τ πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἰὼ τ μ εἰσω πάνθεν πολεμίοις κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξωθεν φεὶ τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ φλεονεκτουῶτες κατ' ἐμπειρίαν τ στενοπων, ἐπῆρωσκὸν τε πολλὰς, κ φερσπίπτοντες ἐχώθουν. οἱ δ κατ' ἀνάγκλω τὸ πλέον αὐτεῖχον. ἀ γὰ ἰὼ ἀθεὸς ἐβλαφυγεῖν δ' στενῶ τῶ τείχους. δοκοῦσι τ αὖ καταπονῆσαι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ φερσαμυναντος τ τίτου. βιασήσας γὰ ἐπ' ἀκρους τοῖς στενωποῖς τὰς τοξότας, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, αὐτελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ σωῦ αὐτῷ δομῖνος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φωνεὶς τ μάχλω. παρέμεινε δ σωεχὲς τοξεύων καῖσαρ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲ ὕπω κρατήσαντες τ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τ δ' ἀπὸ τ ἄκρου μαχίμων ἐωθέντα τὰ φρονήματα, κ μετέωροι φεὸς τ εὐφορίαν ἦσαν, ὥτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τ πόλιν ζλμήσειν ἐπὶ παρελθεῖν, ὥτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡττηθέσθαι δοκοῦντες. ἐπεσκότει γὰ αὐτοῖς τ γνώμας δι' τὰς ἀδικίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσω πλείω κατελίπετο τ ἐξελαθείσης ἔβλεπον, ὅτε τ ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι γὰ παρὼν ἐώθει κ τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως αἷμα πίνειν. ἐνδεια γ τὰς ἀγαθὰς ἐπεῖχε πάλαι, κ ἀπαίρει τῆ ὀπτησθείων, διελύοντο πολλοί. τ γ τῶ λαῶ φθορὰ, ἑαυτῆ οἱ στασιασταὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνους γὰ ἐᾶσιν σώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν φεσειρημένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὥσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρως ἤδοντο δαπανώμενον. τοιοῦτοι μὲ δὴ φεὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίους γ πάλιν τ εἰσόδου πφρωμένους, ἐκώλυον φραξάμενοι, κ τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτοῖς τειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἦσι μὲ αὐτέχοι ἡμέραις καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῆ τετάρτη γ φερσβαλλόντα γυναῖκας πῖνον ὡς ἰώσηπον. ἀλλα βιασθέντες, ἦ κ φεύτεσθαι ἀναφεύγουσιν. ὁ γ πάλιν τ τείχους κρατήσας, τὸ φερσάρκτιον μὲ δυθέως κατέῤῥιψε πᾶν. ὅθι γ τ κ μεσημβρίαν, ῥωμαῖοι τοῖς πύργοις ἐγκατασήσας, τῆ ξίτῳ φερσβάλλειν ἐπενόει.

Κεφάλαιον κε.

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι φεὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, κ διωρεὰν βελῆς σασιασᾶς ὠδάκειν, εἴπ φεὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ δευτέρου τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑποδύσαντες (ἀ γὰ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεχεῖτο τ ἄνεσιν. ἐκτάσας γὰ τῆς φεσθεσμίας, καὶ' ἰὼ ἔδει δ' ναι τοῖς στρατιώταις ξοφὰς, ἐν ὑπόπτῳ τοῖς πολεμίοις ἐπέλθοιτε τὰς ἡμερόνας ἐξετάξαντας τὴν δ' υαμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάστῳ τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκας ἐσκεπασμένα τέως, κατάφρακτοι φερσῆσαν, κ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅθι πλεῖσον γ τὰ φερὶ τῆς πόλεως ἀργύρω τ χρυσῷ φερελάμπετο. κ τ ὄψεως ἐκείνης, ὑδὲν οὕτω τοῖς σφετέροις ὑπερφανέστερον, ἢ τε τοῖς πολεμίοις παρέση φοβερώτερον. κατεπλήττε γὰ ἀφορήτου τότε

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, & τ̃ ἱερᾶ τὸ βόρειον κλίμα, A
τάς τε οἰκίας μεσας λῦ πεοκυπτόντων ὑφ' ἑαυτῶν ἰδεῖν, καὶ τ̃
πόλεως ὑδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς θλιμεςτάτοις ἐνέπεσε, τήν
τε δύναμιν ὅτι ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν
ὅπλων, καὶ τ̃ διταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἂν μοι
πεὸς ἐκείνῳ οἱ ςασιασαὶ μεταβαλέσθαι τ̃ ὀργὴν, εἰ μὴ
δι' ὑφ' ἑαυτῶν τ̃ δῆμον εὐ εφασαν κακῶν, συγγνώμην
ἔσχε ῥωμαίοις ἀπήλπιζον. ὑπεκειμένης δὲ τ̃ μ̃ κο- B
λάσεως εἰ παύσαιτο, πολὺ κρείττονα τ̃ ἐκ πολέμου θάνατον ἡγοῦντο. & τὸ χρεὼν δ' ἐκφέρει τούς τε ἀναιτίους
τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, & τ̃ ςάσει τ̃ πόλιν. τέτας ἀρ-
ξαι μ̃ οὐδ' ἡμέρας οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάλμα διε-
τέλεσαν τὰς ῥοφὰς κομιζόμενοι. τ̃ πέμπτ̃ δ' ὡς ὑδὲν
ἀπήντα τῶν τ̃ ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διελὼν τὰ τάλμα-
τα πῦρ ἦρχετο χωμάτων, κατά τε τ̃ ἀντωνίαν, καὶ τὸ τ̃
ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μ̃ τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὅπ-
τοῶν, τὸ δ' ἱερὸν κ̃ τ̃ ἀντωνίαν. τότε γὲ μὴ ληφθέντος, C
ὑδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον λῦ. τοῖς ἑκατέρω δὴ
μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάτ̃ τ̃ τάλματος.
& τὰς μ̃ τῶν τὸ μνημεῖον ἐργαζομένοις, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μ̃ τ̃ σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἶργον ἐπεχθέοντες.
τὰς δὲ πεὸ τ̃ ἀντωνίας, οἱ μετὰ τ̃ ἰωάννου. & τὸ τ̃ ζη-
λωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' ἐκ χ̃ χεῖρα μόνον ἀφ'
ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆ-
σθαι μεμαθηκότες. ἦ γὰρ καθ' ἡμέραν ξιφη, κ̃ μικρὸν D
ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μ̃ ξιακο-
σίας, πεντηκοντόρους δὲ ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐπίεζον δυσεργότερα. πῦρ δ' σώζεσθαί
τε τ̃ πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτῷ. ἅμα καὶ τ̃ πο-
λιορκίᾳ πεοσέκειτο, καὶ τὰ παραινεῖν ἰουδαίοις μετά-
νοιαν, ἃ ἔμελεν. τοῖς δ' ἔργοις, ἀέμνησε συμβυλίαν, & πολλάκις γνώσκων ἀνυπόπτεςον ὅπλων τ̃ λόγον, αὐ-
τούς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν
ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τ̃ πατρίῳ E
γλώσσ̃ διαλέγεσθαι, τάχα εἰ δοιῶν πεὸς ὁμόφυλον
δικῶν αὐτούς.

Κεφαλ. κς.

Ὁ τος πεῖν τὸ τεῖχος, καὶ πειρώμενος ἑκατέρω
βέλους ἦν. & ἐπικώμ, πολλὰ κατηυτβόλει.
φείσασθαι μ̃ ἑαυτῷ καὶ τ̃ δήμ, φείσασθαι δ' & τ̃ πατρίδος, καὶ τ̃ ἱερᾶ, μηδὲ χωέσθαι πεὸς ταῦτα, τῷ ἀλλο-
φύλων ἀπαθεςέρους. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέ-
χοντας, εἰρέπεσθαι τὰ τῷ πολεμίων ἄγια, καὶ μέχε-
νιν τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἁρπαφέντας αὐτοῖς,
κἂν πεισωθῶσι μόνους ἔχοντας, ὁρμᾶσθαι πεὸς ἀσω-
λειαν αὐτῷ. ἢ μὲν τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῷ ὁρᾶν
τείχη πεπτωκότα, λειπόμενον δ' τὸ τῷ ἑαλωκότων ἀ-
σθενέςερον. γνώσκειν δ' τὶν ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόςατον, καὶ τὸ δηλοῦν τοῦτο, ἵνα ἀπείρατον αὐτοῖς. εἰ
γὲ δὴ κ̃ πολεμεῖν ὑφ' ἑλευθερίας καλὸν, χρεῶν τὸ
πρῶτον. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μαχεσῖς εἶ-
ξαντας χερνοις, ἔπειτα ὑποσείεσθαι τὸ ζυγὸν, δυσθα-
νατόντων & φιλελευθέρων ἐςί. δεῖ μὲν τοι καὶ δε-
σπότας ἀδικεῖν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια
πάντα. τὸ γὲ ῥωμαίοις δραπέτευμα, πλὴν εἰ μήτε δρᾷ θάλπος, ἢ κρύος ἀχρηστον· μεταβλῶσι γὲ & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam a Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba factorum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, hísque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. seimel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malè mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quotũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud cósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognascatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, regi-námque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adoratis autem quem vos gentili cæde cruentatis locum,

A πρὸς αὐτοὺς πάντοθεν ἡ τύχη καὶ κῦρ ἔθνος ἐπ' ἄλλο μεταβαίνουσα τὴν ἀρχὴν, νυνὶ ὑπὲρ τὴν Ἰταλίαν ἔχει. νόμον γὰρ μιὰν φύσεως, καὶ θηρσὶν ἰσχυρότατον, καὶ ἀνθρώποις, εἶναι τοὺς δυνατωτέρους, καὶ τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τῶν ὅπλων, εἶναι. ἐξ οὗ τοῦτο καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν, καὶ τῇ ψυχῇ, καὶ τοῖς σώμασιν, ἔτι δὲ καὶ τῇ τῶν ἄλλων ἀφορμῇ ἀμείνους ὄντας, εἴξαι Ῥωμαίοις, καὶ μὴ εἰ μὴ τὸ θεῖον ἧσσαν σφῶν αὐτοῖς τοῦτ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς δ', ὅτι καὶ
B πεποιθότας αὐτίχα ἐναλωκέναι. ἐναλωκέναι μὲν οὖν πόλεως τὸ πολλοῦ μέρους, τὴν δ' ἔνδον εἰ καὶ τὰ τείχη παρέμενε, ἀλλ' οὐδὲν χεῖρον ἀπολεῖσθαι. ἐπεὶ καὶ λιμῷ Ῥωμαίους τὸν ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ᾧ νυνὶ μὲν ἡ θέρος, μετ' ὀλίγον δὲ χειμὼν, μετ' ὀλίγον δὲ διαφθαρήσεσθαι καὶ τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ καὶ παύσοιντο Ῥωμαῖοι τὴν πολιορκίαν, μὴ δυνάμενοι τῇ πόλει ἐμφῆναι, αὐτοῖς γε τὸ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ἐφεστηκὸς καθ' ἑκάστην ὥραν ἐφόρμει. εἰ μὴ καὶ πρὸς τὸ λιμὸν αἴρει τὰ ὅπλα, καὶ μάχεσθαι δύναντο, μόνου τοῦ καὶ πεινῶντος ὑπερεῖχον. προσετίθει δ' ὡς καλὸν καὶ ἀπόδοσιν συμφορᾶς μεταβαλόντας, καὶ πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἔξεστι, ῥέψαι. καὶ γὰρ ἂν δὴ μηποτὲ καιρὸν αὐτοῖς Ῥωμαίους τοσοῦτον ἐλθεῖν ἐλπισθέντων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδιάσαιντο. φόσσαι γὰρ ἐν ταῖς κλεῖσιν ἡμέραι εἰσὶ, καὶ πρὸς τὴν θυμοῦ θύραθεν τὸ συμφέρον. τέτο δ' εἶναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κενὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ καὶ νυνὶ καίσαρα βέλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς ἐπιφέρειν. εἰ γὰρ αὖ σῶσαί τινα
D βίᾳ λαβὼν τὴν πόλιν, μὴ μάλιστα μηδὲν ἐν ἐλάττοις συμφοραῖς ὑπακοῦσόντων ἐπὶ καλῶντι. τὸ γοῦν τοῦ χαλκοῦ τὸ ξύλινον τεῖχος ἀλῶσαι, καὶ προσαλῶναι πύργοι εἰσί. καὶ ἄῤῥηκτον ἦν ἢ τὸ ἔρυμα, τὴν μὲν γὰρ Ῥωμαίων αὐτοὺς μάχεσθαι, ταῦτα τὴν ἀσπίδων παραρρωννύναι, πολλοὶ δὲ ἐσκώπτον δοὺς τὸ τείχος, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι δὲ ἔβαλλον. ὁ δὲ ὡς τοῖς φανεροῖς ἐπείθετο συμβουλίαις, ὑπὲρ τοὺς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἱκεσίας. ὧν δ' ἐλάγχανε βοῶν, καὶ τῷ ἰδίων ἀμυήτους συμμάχων, ὅπλοις
E καὶ χερσὶ πολεμεῖτε Ῥωμαίοις. τίνα γὰρ ἄλλον ὕστερον ἐνικήσαμεν; ποτὲ δὲ θεὸς ὁ κτίσας τὰ ἀθλιώτατα Ἰουδαίων ἐκθήκοις ἐπὶ δυσφήμοις ὄψεσι, πόθεν ὁρμώμενοι μοχθεῖτε, καὶ σπλήνιον ἐμαίατε σύμμαχον; ἐπ' αἰσχύνῃ πατέρων ἔργα δαιμόνια, καὶ τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, ἥλικους ὑμῖν πάλαι πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ δὲ φείσεται τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον Ῥωμαίοις πολεμοῦντες,
F ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ. Βασιλεὺς ὁ ποτὲ τεχαὼς Αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς ἐκαλεῖτο καὶ Φαραώ, βαρεῖα χειρὶ κατέβαλε, ἅρπασε σάῤῥαν βασιλίδα τοῦ γένους ἡμῶν τοῦ μητέρα. τί οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ Ἀβραάμιος, πρόπατωρ ὢν ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβρισμὸν ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ἑκατὸν καὶ δέκα μὲν τετρακοσίους ὑπάρχους ἔχων, δισχιλίους δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἄνδρας. ἢ αὐτοῖς μὲν ἐρημίαν ἠνύσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' ἀπατεώνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νυνὶ ἡμιαίατε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκίνητον αὐτῷ βωμὸν ἐσπατολόγησεν. ἐμὲ μὲν μίαν ἑσπέραν ἄχρηστος μὲν ἡ βασίλισσα ἀπέπεμψεν πρὸς τὸν ἄνδρα; προσκυνοῦσι δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν ἀμαχὶ δὴν τὰ χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ.

καὶ ξέ-

κὴ τρέμων ὑπὸ τῆ ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγῶ ὁ Αἰγύπτιος, ἀργύρῳ τε κὴ χρυσῷ τὺς θεοφιλεῖς ἑβραίυς ἐδωρεῖτο. στῶ ἢ εἴπω τὴ εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οἱ τυραννούμενοι, κὴ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπτωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθε κὴ χερσὶ, σφᾶς αὐτὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τὶς ἂν οἶδε τὸν ἐν παντὸς θηρίων καταπληθεῖσαν Αἴγυπτον, κὴ πάσῃ φθορεῖσαν νόσῳ, τὴ ἄκαρπον γῆν, τὸν ὑπολειπόντα νεῖλον τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τὺς δι' ταῦτα μὴ φρικτὰς θεοπεμπομένους πατέρας ἡμῶν, ἀναμάχτους, ἀκινδύνως οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὴ ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, ἐν ἐστάθη μὲν ἡ παλαιστίνη, κὴ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐστάθη δ' πᾶν τὸ τῶν ἁρπασαμένων ἔθνος. σηπόμενοι δ' τὰ κρυπτὰ τῦ σώματος, ⁊ δι' αὐτῶν τὰ σπλάγχνα μὴ τῶν στρώτων καταφέροντες, χερσὶ ταῖς ληϊσαμέναις ἀνακόμισαν, κυμβάλων, κὴ τυμπάνων ἤχῳ, κὴ πᾶσι μειλιχτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἄγιον; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρέχων ἡμετέροις πρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας κὴ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κεῖνα τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεὺς ἀσυρίων σεναχήριμος, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν δηϊούμενος τὴν δε θρασυπετῶς ἐπεδύσατο τὴν πόλιν, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἢ χ αἱ μὴν ὑπὸ τῶν ὅπλων ἠρημῶσαι ἐν προσευχαῖς ἦσαν. ἄγγελος δ τῦ θεῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἀθρόαν πρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀναστὰς ὁ ἀσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ὅλη πεντακισχιλίοις νεκρῶν εὗρε, μὴ δ τῶν καταλειπομένων ἀόπλους, ⁊ μὴ δόκοντας ἑβραίοις ἔφυγε; ἴσε δ κὴ τὸ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μεγάστης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐ θᾶττον εἰς ἐλευθερίαν ἀνεχάρισεν, ἢ κύρον τῦτο χαρίσασθε τῷ θεῷ. προὐπέμφθησαν δανιὴλ ὑπ' αὐτῦ, κὴ πάλιν τὸν αὐτῷ σύμμαχον ἐνεκόρησαν. καθόλου δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν, ὅτι κατορθῶσαι οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τύτων δημάρτον ὑπερέβαντες τῷ θεῷ. μόνοι μόνοι γε κατὰ χώραν, ἐίκων ὡς ἐδόκει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ' ἔπαισαν ἀεί. τῦτο μ' ἰδίκα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν δεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τοῖς τὰς ἱερεμίου θεοφητείας, αὐτός τε ἐάλω, κὴ τὸ ἄστυ μὴ τὸν ναὸν καταστραπόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μείζονες ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἦν, ὁ δ ὑπ' αὐτῷ λαὸς ὑμῶν. δοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθανοίντο μὲν τῷ θεῷ δι' τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ σωφρονίσειν τὴν πόλιν, ἔθ' ὁ βασιλεὺς, ἔθ' ὁ δῆμος ἀπεῖλεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἑάσω τὰ ἔνδον, ἐ δὲ ἐρμηνεύσαι δυναίμην τὰς σφετερισμίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν σφᾶς καλοῦντα θεὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, κὴ βάλλετε παροξυνόμενοι θεὸς τὰς ὑποψίσεις τῶν ἁμαρτημάτων, κὴ μηδὲ τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τ' ἄρτα δράτε καθ' ἡμέραν. τῦτο δ' ἰδίκα αἰτίαν ἔχει τῦ κληθέντος ἐπιφανοῦς θεοσκαθέζομένῳ τῇ πόλει, πολλὰ θεὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ θεόφρονοι μὲν τῶν ὅπλων θεοῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀνασφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τρία κὴ μῆνας ἓξ τὸ ἄγιον. ⁊ τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τὶς ἐστρατολόγησε κὴ τῦ ἐθνους; ἢ τῶν ἐπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omniquè morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo visceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibusnoxiisreportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permisêre. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iteráque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæpretium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telúmque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per trienniú séxque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

seruite cepimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacráque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irascereturi, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extra ciuitatem fontes adeò defecisse, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλευθερίας; ἆρ' οὐχὶ ἐκ στάσεως τῆς πρόσθεν, ὅτε ἡ ἀριστοβούλου Ⓒ ὑρκανοῦ μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐου ἐπῆγαγε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔτι γοῦν μικρὸν πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια Ⓒ τοὺς νόμους οὐκέτι ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τοῦ δ' ἀντιγόνου τέλος τοῦ ἀριστοβούλου παιδός, ἃ ἴσμεν, ἢ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸν λαὸν ἥλωσαν πλημμελοῦντα. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρου σόσιον, στάσιος δὲ ῥωμαίων στρατιὰν ἦγαγε. πρόσκειθέντες δ' ὅπλοις μιᾶς ἑξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ὅπως ἀσέβηται τῷ ἔθνει τὰ ὅπλα δέδοται. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεσθαι πάντως πρόσεστι. δεῖ γὰρ οἶμαι τοὺς χωρίων ὅσιον νεμομένους, ὅπιζέσθαι πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, Ⓒ καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὸν ἄνω δικαστήν. ὑμῶν δέ τι τῶν διαλοιπόντων ὑπὸ τοῦ νομοθέτου πέφευγε; πόσῳ δὲ ἐστὶ τοῦτο χεῖρον ἁλόντων ἀσεβέσεσι; καὶ τὰ κρυπτὰ μὲν τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοκήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐνέδρας, Ⓒ μοιχείας· ἁρπαγῆς δ' εἴρξατε, καὶ φόνοις, Ⓒ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδοὺς ἐκδοχεῖον δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφύλοις ὁ θεῖος μεμίασται χῶρος, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν παραλύοντες, εἰς τὸ ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅτι τούτοις τὸ ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐστὶ δίκαιοι ἱκέται, Ⓒ χερσὶ καθαρᾶς τὸ βοηθὸν ὑμῶν παρακαλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκέτευσεν ὅπως τὸν ἀσύριον, ὅτε τὸ μέγα ἐκεῖνο στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέστρωσεν ὁ θεός. ὁμοίαν δὲ τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἄμεινον ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲν χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρήσας τὸν ναόν. ῥωμαῖοι δὲ συμπάθειαν αἰτοῦσιν, ὧν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρέσχον. καὶ τοῦτο τυχόντες, ὅτε πορθοῦσι τὴν πόλιν, ὅτε φαύουσι τῶν ἁγίων. διδόασιν δ' ὑμῖν τἄλλα γῆς τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, Ⓒ τοῖς ἱεροῖς νόμοις σώζεσθαι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅτι δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ παράπλημα δ' ἀμύνειν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοῖς γοῦν ἀσυρίοις κατὰ νύκτα τὴν πρώτην παρασπονδήσασι σκόλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν γῆν ἐλευθερίας, ἢ ῥωμαίους κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν παράπλημα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐνέσκηψεν, ὅτε τὸ ἔθνος ἤπτετο πομπηΐου, ὅτε μετ' αὐτὸν αἴρει σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε πῶς τῇ πόλει. καίτοι μάγνος μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὐτὰ κράτος ἔλαβον τὴν πόλιν. οὐεσπασιανὸς δὲ καὶ τῷ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἤρξατο. πῶς μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτοῦ παρουσίας, τήν τε σιλωὰμ ὑπολιποῦσαν ἴσε, καὶ πᾶσαν πρὸ τοῦ ἄστεος ἀπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ὠνεῖσθαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νεῦσον ἅπαν πληθύουσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κή-
ποις ἱκανὸν εἶναι. τοῦτο μὲν τέρας τοῦτο πεπείρασθαι καὶ
πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως μεγάλης μέλλουσης, ὅθ' ὁ πρε-
σβύτερος βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τήν τε πόλιν ἑ-
λὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδὲν οἶμαι τῶν τότε νῦν ἀσεβηκότων
τηλικοῦτον ἡλίκα ὑμεῖς. ὡς τε ἐγὼ μὲν πέφυκα μὴ ἐν
τοῖς ἀγίοις οἴεσθαι τὸ θεῖον, ἐὰν παρ' οἷς πολεμεῖται
νεῦ. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσελγῆ φεύγει), καὶ B
τοῖς ἐν αὐτῇ συγκάμνει. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑ-
μετέροις κακοῖς ἥδεσθαι μένειν; ὃς τὰ κρυπτὰ πάντα ἐ-
φορᾷ, καὶ τοῦ σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν,
ἢ τί κρύπτει), τί δ' ἀκμὴ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονεν;
πομπεύετε γὰρ ἀθεμιτουργίας, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρί-
ζετε τὰς χεῖρον ἔχειν τέχνας, τὰ ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπί-
δειξιν ποιούμενοι. καταλείπεται δ' ὅμως ἔτι σωτηρίας
ὁδὸς ἐάν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐμενέστερον ἐξομολο-
γουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδήρειοι, ῥίψατε τὰς πα- C
τροπαλίας, λάβετε ἤδη κατερειπομένης αἰδοῦς πατρίδος,
ἐπιστρέψατε, καὶ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς ἀφῃρέθητε. οἷον
ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ὅτι ταῦτα τῆς ὀδυ-
νηρᾶς φλογὸς; ταῦτα τῆς μηκέτι οὔσης θέλει. καὶ τί σώζεσθαι
τούτων ἀξιώτερον; ἀτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαθέστεροι, καὶ
εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε, ψυχὰς γὲν ὑ-
μετέρας οἰκτείρατε, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἑκάστου ψυχέ-
σθω τέκνα καὶ γυνὴ, καὶ γονεῖς, οὓς ἀναλώσει μὴ μικρὸν, D
ἢ λιμὸς, ἢ πόλε μος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ
καὶ γυνὴ, καὶ ψυχὸς ἐκ ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἶκος· καὶ
τάχα δοκῶ δι' ταῦτα συμβαλεῖν. ἀποκτείνατε αὐ-
τούς, λάβετε μισθὸν τὰ ἑαυτῶν σωτηρίας τίμιον αἷμα.
κἀγὼ θνήσκειν ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμοῦ σωφρονεῖν μέλλετε.
τοιαῦτα τοῦ ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ στασια-
σταὶ μᾶλλον ἐνέδοσαν, ἢ τε ἀσφαλὲς μεταβολὴν ἔχειν
τὸν. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς
κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα E
τῶν κειμηλίων, τοῖς μὲν χρυσοῖς ὡς μὴ φωραθεῖεν ἐπὶ
τῶν λῃστῶν κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τὰς ῥωμαίους ἀφ-
ιδρυόμενοι ὁπότε κατενέγκαιεν, ἀπόρουν πρὸς ἃ
δέοιντο. διῆρει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ τόπος εἰς τὴν χώραν,
ὅπου βούλοιτο ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐ-
τομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν σεμνομένους,
μὴ δυναμένους δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ
τὸν σίμωνα, προεφύλαττον τὰς τούτων ἐξόδους πλέον,
ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιὰν τῆς ὑποψίας προ- F
σχὼν μόνον, διὰ τέως ἀπεσφάττετο.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΟῖς γεμὴν δυσὶ θεσις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν
ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας, ἀνῃρεῖτο τῆς
παρὰ τοῦ ὑσίας. τῷ λιμῷ δὲ, ὁμοίαν τῷ στασιαστῶν
συμπάσχειν, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφοτέρα προσεξε-
καίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ὠδαμοῦ σῖτος ἦ- G
πειρασμένοις δὲ, διηρεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὑ-
ρόντες μὲν, ὡς ἀρνησαμένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρό-
ντες δ' ὡς ἀποκεκρυφότας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu nemini latent: in quę dies singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adduci? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quispiam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes hordei permutarunt. Incluſi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, digniúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique adorant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occulentes: nullàque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, séxque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabat sanguinem popularium, miserorumque cadaA B C D E F G

τεκμήριον ἦ ⸗ τι ἔχθρ. ⸗ μὴ, τὰ σώματα τ̃ ἀθλίων, ὧν οἱ μ̃ ἔτι σωζομένων, ἀπορεῖν ζοφῆς ἐδόκει. οἱ πεινῶμενοι ἦ ἤδη παρωδ̃ ἦσαν, ⸗ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' ἐνδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἦ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀπιλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ ἦ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα καθαλείοντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τ̃ οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας ἐνδείας ἀέργαστον τὸν σῖτον ἤσθιον, οἱ ἦ ἔπεσον ὡς ἅπτε ἀνάγκη, ⸗ τὸ δέος παρῆκεν. ⸗ ζάπεζα μὲν ὐδαμ̃ παρετίθετο. τ̃ ἦ πυρὸς ἐφέλκοντος, ἔτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ζοφή, ⸗ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τ̃ μ̃ δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, τ̃ ἦ ἀσθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ὐφρίσατο λιμὸς, ὐδὲν δ' ὕπως ἀπόλλυσιν ὡς αἰδ̃ς. τὸ γὰρ ἄλλως ἐνζοφοῦς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γὲν ἀνδρῶν, ⸗ παῖδες πατέρων, ⸗ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐξ αὐτ̃ τ̃ στομάτων τὰς τροφὰς, ⸗ τ̃ φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, ἀπ' ἐμ̃ φειδὼ τοῖς τ̃ ζῆν ὠφελείας σαλαγμοῖς. τοιαῦτα δ' ἐθίοντες, ὅμως ὐ διελαίθανον, παντ̀χ̃ δ' ἐφίσαντο οἱ σασιασταὶ, ⸗ τύπτον τοῖς ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν ἀποκεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἐμ̃ τοῦτο, τοῖς ἔνδον τροφὸν φέρεσθαι τροφῆς. ὐθέως δ' ἁρπάσαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, ⸗ μόνον ἀπ' ὤν τ̃ φαρύγγων ἀπαθλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀνέφερον. ἐτύπτοντο ἦ γέροντες ἀντεχόμενοι τ̃ στιπίων, ⸗ κόμας ἐπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. ὐδέ τις ἐμ̃ οἶκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίροντες τὰ παιδία τ̃ ψωμ̃ συμπεμπόμενα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἦ φθάσασι τὴν εἰσβολὴν αὐτ̃, ⸗ τροκαταπῖσαι τὸ ἁρπαγησόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἦ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν τροὺς ἔρευναν ζοφῆς, ὀσχέοις μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τὰς τ̃ αἰδοίων πόρους, ῥάβδους δ' ὀξείας ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φεικτὰ ἦ ⸗ ἀκοαῖς, ἐπαχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, ⸗ ἵνα μιμύσῃ δράκα μίαν κεκρυμμένην ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' ἐκ ἐπείνων, ⸗ γὰρ ἦττον ἂν ὠμὸν ἐμ̃ τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἦ τὴν ὑπόνοιαν, ⸗ τροφασκιάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξ̃ς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὅτι τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ὑπερπήδησιν ὅτι λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων ⸗ πόας, ὑπαντ̃ντες ὅτε ἤδη ὀλιγοπεφυλάχαι τοὺς πολεμίους ἐδόκει, ἁφήρπαζον τὰ κομιζόμενα. ⸗ πολλάκις ἱκετεύοντων, ⸗ τὸ φεικτὸν ὀνομαζομένων ὄνομα τ̃ θεῦ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λάχοιεν, ὐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἐμ̃, τὸ μὴ ⸗ τροσαπολέσθαι σεσυλημένον. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα τροὺς δορυφόρων ἔπαχον. οἱ ἦ ἐν ἀξιώμασι ⸗ πλούτῳ, τροὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπερβολὰς ψευδεῖς ὑπικαλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἦ ὡς τροδιδοῦσαν ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἐμ̃, μιμητὴς τὶς ἰωβήλου, ὡς αὐτομολοῦσαν διηγωνίσατο. ὁ ἦ ὑπὸ σίμωνος γυμνωθεὶς, τροὺς ἰωάννην ἀνεπέμπετο, ⸗ τ̃ ὑπὸ ἰωάννου σεσυλημένων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπεσφάττον δ' ἀλλήλους τὸ αἷμα τ̃ δημωτ̃, ⸗ τὰ κτήματα

μετα τῶν ἀθλίων διεμερίζοντο. Ⓒ τὸ μὲν κρατεῖν, A
σάσις ἦν ἀμφοτέροις, τῶν δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
ἡ γὰρ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. ἡ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀγαθῆ τινὸς, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος. καθ' ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντα δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα παθοῦσαν, μήτε γένος ἐξ αἰῶνος γεγονέναι B κακίας γονιμωτέραν. οἴγε τελευταῖον, ἡ τὸ γένος ἐφύλιζον τῶν ἑβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς ἀλλοφύλους, ὁμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, εἶδ' ὅλοι, ἡ σύγκλυδες, Ⓒ νόθα τὰ ἔθνη φθάρματα. τὴν μὲν γε πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, ῥωμαίους ἄκοντας, ἰδίᾳ γνώμῃ σαν ἐπὶ τὴν ἁγνὸν ἐκπορθῶσαι, ἡ μόνον οὐχ εἵλκυσαν ἐπὶ τὸν ναὸν βεβαιότερον τὸ πῦρ. ἀμέλει καθόμενον ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν, ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὕστερα ῥωμαίοις C δρέθη. ἡ ταῦτα μὲν κατὰ χώραν ὕστερον μᾶλλον ἀποδείξεως τῶν πραγμάτων ἐσόμενα.

uera participantur. Et dominandi quidem causa erat in vtroque dissensio, sceleratum verò concordia. Nam qui ex alienis malis partem alteri, sibi totum vindicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicuius damno dolebat, quia crudeliratis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationē post hominum memoriam maliciaferociorem fuisse. Postremò etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & conuenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Denique ciuitatem ipsi euertêre, & Romanos inuitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tard usque venientem in templum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluêre, neque illactymauêre: sed apud Romanos, qui hæc paterentur inuenti sunt. Verùm hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

Κεφάλαιον κη.

Τίτῳ ἦ τὰ μὲ χώματα προὐκόπτε, καί τοι πολλὰ κακουμένων ὑπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῶν ἱππέων ἐπέλυσε τοῖς κατὰ τὰς φαραγγας ὅπῃ συγκομιδῇ ξοφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν ἡ τῶν μαχίμων, ἀλ' ἔτι ὀχυρὰ κώμῃ τ' ἁρπαγαῖς, τὸ ἦ πλέον ἐκ τοῦ δήμου πένητες, οὓς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ φόβῳ τῶν οἰκείων δέος. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μᾶ γυναικῶν καὶ παιδίων ὀλιγοδράσκοντες, ἡ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λῃσταῖς οὐκ ὑπέμενον ἅπερ αὐτῶν σφαγησόμενα. τολμηροὶ ἦ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. ἡ κατελείποντο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι ἦ κατ' ἀνάγκην ἠκκιοῦντο. ἡ μᾶ μάχῃ ἱκετεύειν ἄχρι ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὴ ἡ πρὸς τὸν θανάτου πᾶσαν αἰκίαν, ἀντεσταυροῦτο πρὸ τοῦ τείχους ἀπικρύ. τίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε ἡ πλειόνων ἁλισκομένων. ἔτι ἦ τοῖς βίᾳ ληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, Ⓒ φυλάττειν τοσούτους φρουρὰν τ' φυλαξάντων ἐώρα, τόγε μὲν πλέον ἐκ ἐκώλυε. τάχα δ' ἂν ἐνδοῦναι πρὸς τὴν ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ παραδοῖεν ὅμοια πεισομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν, ἡ μῖσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλεύην, ἡ διὰ τὸ πλῆθος χώρα τε ἐνέλειπετο τοῖς σταυροῖς, ἡ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ ἦ τοσοῦτον ἀπεδέησαν τοῦ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε ἡ τἐναντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸν λοιπὸν πλῆθος. σύνοιδε γὰρ τοὺς τ' αὐτομόλων οἰκείους ὅτι τὸ τεῖχος, ἡ τ' δημοτῶν τοὺς ὅτι πίστιν ὠρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, ἡ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον ἐκ αἰχμαλώτους. τοῦτο πολλοὺς τῆς αὐτομολεῖν ὡρμημένους μέχρι τάληθὲς ἐγνώσθη, κατέσχεν εἰσω. ἔνιοι ἦ ἡ τῷ χρῆμα διέδρασαν, ὡς ὅτι βέβαιον τιμωρίαν; ἀπάπαυσιν ἡγούμενοι τὸν ἐκ τῆς πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῷ συγκείσει. πολλοὺς ἦ Ⓒ χειροκοπήσαι κελεύσας τοὺς

Tito autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clàm enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cum coniugibus ac liberis diffugerent: eósque latronibus relinquere non patiebantur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabátque iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant, metu supplicij, seróque videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantámque asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade mouerentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captiuos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captiuorum Titus

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

etiam manus abſcidi præcepit, eóſque adIo- A
annem & Simonem intromiſit, vt propter ca-
lamitatem nec viderentur profugi, nec crede-
rentur: ſaltem nunc deſinerent admonens, né-
ve ſe compellerent ad excidium ciuitatis: ſed
lucrarentur in extremis mutata voluntate, &
proprias animas, & patriam tantam & templum,
cuius participem non habebant. ſimul autem
aggeres circumeundo, operantes vrgebat, velu-
ti factis verba non multo pòſt ſecuturus. Ad
hæc in muris ſtantes, & ipſi Cæſari, & patri e- B
ius maledicebant, mortémque ſe contemnere
clamabant, eámq. ſeruituti rectè præferre, mul-
ta verò mala Romanis facere dum ſperant, nec
ſe nec patriam curantes, vt ipſe diceret, peritu-
ros: mundúmque Deo templum hoc melius eſ-
ſe: quamuis & id ſeruaturus ſit, qui incoleret:
quem ipſos quoque auxiliatorem habentes, o-
mnibus interminationibus illuſuros. quibus
facta non adfore: finem enim Dei eſſe. Talia cō-
uiciis admiſcentes vociferabantur. Et inter hæc C
Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos
alios armatos ſecum ducens, & præterea cater-
ua ſtipatus qui Macedones appellabantur, om-
nes ætate pares & paulo maturiores adoleſcen-
tibus, more Macedonum inſtructi armis & e-
ruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique
tamen famam gentis æquare non poterant. O-
mnium enim regum qui Romanis parebant,
feliciſſimum Comagenum fieri contigit, prius
quàm fortuna mutaretur. Oſtendit autem ille D
quoque in ſenecta ætate, nullum ante mortem
beatum dici oportere. Cæterùm filius eius ad-
huc eo vigente præſens ſe mirari aiebat, quid-
nam eſſet quod Romanos adire pigebat mu-
ros. erat enim bellator ipſe naturáque prom-
ptiſſimus, tantúſque viribus, vt multum pecca-
ret audacia. Cùm verò Titus ad hoc ſubriſiſſet,
laborémque communem eſſe dixiſſet, ſicut erat
Antiochus cum Macedonibus in murum im-
petum fecit. & ipſe quidem pro viribus ſuis ac E
peritia cauebat tela Iudæorum, ſagittis eos ap-
petens: adoleſcentes autem omnes præter pau-
cos attriti ſunt. Nam pudore promiſſionis diu-
tiùs pugna certauerant, & ad extremum multi
ſaucij receſſêre: hoc reputantes, quòd etiam vi-
ris Macedonibus vincere cupientibus fortuna
opus ſit Alexandri. A Romanis enim duodeci-
mo die menſis Maij aggeres inchoati, vix nono
& vigeſimo perfecti ſunt, cum totos dies ſeptem
& decem laboraſſent: ingentes enim quatuor ia- F
cti ſunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, &
à quinta legione fuerat extructus, cõtra medium
ſtagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à
duodecima viginti cubitis diſtans. Decima ve-
rò legio, quæ ſuprà memoratis præſtat, in Sep-
tentrionali parte opus erexerat, vbi ſtagnum
eſt quod appellatur Amygdalon. Ab hoc au-
tem quintadecima legio triginta diſcedentem
cubitis aggerem fecit an pontificis monimen-
tum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes ſub- G
foſſa intus terra vſque ad aggeres, Antoniam
verſus diſpoſitis per cuniculum ſudibus opera
ſuſpendit: illatáque ſylua pice ac bitumine illi-
ta, igni immittit. ſuccenſis autem fulcimentis,

σφάλτῳ δεδεκτεισμένῳ ὕλῃ εἰσκομίσας,

τῆ ἐαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ἢ τις δοκοῖ
δεῖν τ συμφορᾶν, εἰσέπεμψε πρὸς τ σύμπασα, ἢ τὸν
ἰωάννην, καίτοι γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, ἢ μὴ πρὸς
αἵρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδῆσαι δ' ἐκ τ
ἐν ὑςάτοις μεταμελείας, τάς τε αὐτῶν ψυχὰς, ἢ πλη-
καύτλω παρίδα ἢ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. ἐπεὶ δὲ ἢ
τὰ χώματα τὰς ἐργαζομένας ἅμα κατέσεγλεν, ὡς ἂν
εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τῷ λόγῳ. πρὸς ταῦτα
αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους καίσαρα, ἢ τὸν
πατέρα αὐτ. ἢ τὸ μὲ θανάτῳ καταφρονεῖν ἐβόων. πρῶ-
τον γὰρ αὐτὸν πρὸ δ ἐλευθερίας καλῶς ἐργάσασθαι δ' ὅσα
καὶ δυώνυται κακὰ ῥωμαίοις, ἕως ἐμπνέωσι. παρίδος
δ' ἐ μέλλοι τοῖς ὡς αὐτὸς φασιν ἀπολλυμένοις. ἐναῦ
ἀμείνω τάττε τῷ θεῷ, τ κόσμον εἶ). σωθήσεσθαι γε μὲν
ἢ τοῦτον ὑπὸ τ κατοικούντων, ὃν ἢ αὐτοὶ σύμμαχον
ἔχοντες, πᾶσαν χλιάζειν ἀπειλὴν ὑςερῆσαν ἔργων.
τὸ γὰρ τέλος, ἐν τῷ θεῷ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίας ἀνα-
μίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ ἢ τούτῳ, ὁ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους
τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, ἢ ᾗπερ αὐτὸν σίφος μα-
κεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ὀλίγον ὑ-
πὲρ ἀντίπαιδας, τ μακεδονικὸν ζόφον ὡπλισμένους τε
ἐ παιπαλευμένους. ὅθεν ἢ τιλὼ ὀπίπλησιν εἶχον, ὑςε-
ρισῶτες οἱ πολλοὶ τῶ ἡλίους. εὐδαιμονῆσαι γὰρ μάλιςα
τῆ ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν σωτῆρα,
πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀπέφηνε ἢ κἀκεῖνος ὅτι
γήρως ὡς ἥδιςα χρὴ λέγειν περὶ θανάτῳ μακάριον.
ἀλλ' ὅγε πᾶς ἀκμάζοντος αὐτῆ τηνικαῦτα παρὼν θαυ
μάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοκνοῖεν περσῆ-
ναι τῆ τείχει. πολεμικὸς δέ τις αὐτὸς ἦν, ἢ φύσει πα-
ράβολος· κατά γε τ ἀλκὴν ζοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τ πόλ-
μαν δεμπερίσχειν. μειδιάσαντος ἢ τ πατρὸς, ἢ κοινὸς ὁ
πόνος εἰπόντος ὡς εἶχεν ὥρμησαν ὁ ἀντίοχος μ τ μα-
κεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲ οὖν δορά τε ἰχνὺ, καὶ
κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῆ ἰουδαίων βέλη τ-
ξόων εἰς αὐτούς. τὰ μὲν ἀφίκτα δ' αὐτῆ σωτερίβη πάν-
τα, πλὴν ὀλίγων. δορὰ γὰρ ἀσπὶς τ ὑποχέσεως, περσπε-
λονείκει μαχόμενα, ἢ τέλος ἀνεχώρησαν ξαυμάσαντες
πολλοὶ σωφρονοῦντες ὅτι ἢ τοῖς ἀληθὲς μακεδὼν εἰ
μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τ ἀλεξάνδρε τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς ἢ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὶ
ἀρτεμισίῳ, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ
ἢ εἰκάδι, τ δεκαπενταετοῦς συνεχῶς πονεμένων ἡμέρας. μέ-
γιςα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. ἢ θάτερον μὲν τὸ δεκα τ
ἀντωνίαν ὑπὸ τῆ πέμπτε τάγματος ἐβλήθη ἢ μέσον
τ ῥυθίδι καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ ἢ ἕτερον ὑπὸ
τῆ δωδεκάτου διεςῶτος ὄσον εἰς πήχεις εἴκοσι. πρὸ δε-
κάτῳ ἢ τάγματι δεόντι πολὺ τέτταρα, ἢ βάθρον κλί-
μα τὸ ἔργον ἦν, ἢ κολυμβήθραν ἀμύδαλον περσα-
γορευομένην. τέτε ἢ τὸ πεντεκαιδέκατον ἀπὸ ἑβδομήκοντα
πηχῶν ἔχον ἢ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. περσαγορευόμενον
δ' ἤδη τ ἄφλαςον, ὁ μὲ ἰωάννης ἐνθεν ὑποῤῥύξας τὸ ἢ
τ ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἢ δεδιὼς σωφρῶς
τοὺς ὑπονόμους, ἀναχρήμασι τὰ ἔργα. πίσσῃ ἢ τὰ-
ξύλοις

δύσῃ

A

Διώρυξ ἐπέδωκεν ἀθρόα, καὶ μὴ μείζονος ψόφου κατεσείθη τὰ χώματα εἰς αὐτόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τῆς κονιορτοῦ καπνὸς ἐγείρετο βαθύς, πυριζομένου τῷ πάσσματι τοῦ πυρός. ἢ δὲ ὑλιβώσης ὕλης ἀναβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. Τοῖς Ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν πρὸς τὸ ἀφύλακτον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὑπόνοιαν ἐμπίπτει· καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβαὶ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τῷ χώματι καταπεσόντι. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, Τοῖς ἄλλοις ὑπιδεντα χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ δὴ προσαγαγόντες ταύτας ἑλεπόλεις οἱ Ῥωμαῖοι, διέσειον ἤδη τὸ τεῖχος. τερθᾶος δέ τις ὑπὸ Γαρσὶς πόλεως τῆς Γαλιλαίας, καὶ μεγάσσαρος τῶν βασιλικῶν μυριάμμης Θερσίτου, μεθ' ὃν ἀδιαβηνὸς τις υἱὸς ναβαταίου, Γωμὼ κληθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, Τ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὑπὶ τὰς μηχανάς. Τούτων τῶν ἀνδρῶν, οὔτε θλιμερέστεροι κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, οὐ τῶν πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκζέχοντες, καὶ πολεμίων σίφος, ὅτε ἔδεισαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν· ἀλλὰ δι' μέσων ἐνθορόντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι πάντοθεν, οὐ πρότερον ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. ἀερομένης δὲ ἤδη τῆς φλογὸς, Ῥωμαῖοι μὲν ὑπὸ τῶν στρατοπέδων σωθέοντες ἐβοήθουν· Ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τῶν ὑπὸ αὐτὰς χειρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, καὶ δι' τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, Τ τοῦ σιδήρου ζέοντος στρατόμενοι τοῖς κρανοῖς ὑπεμένεσαν. διέβαινε δι' ὑπὸ τούτων ὑπὶ τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνομένοις προσελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὴ οἱ μὲν Ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, Τ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ὑποπτεύοντες, ἀνεχώρουν ὑπὶ τὰ στρατόπεδα. Ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθούντων, Τ τοῦ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτους ἐχόντο ταῖς ὁρμαῖς. προσελθόντες δὲ μάχει τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φερομένοις. Τάξις ὅτιν ἐν διαδοχῆς ἰσαμένη, προ τὰ στρατόπεδα μὴ τῶν ὅπλων, Τ διὰ νὸς ἐπ' αὐτῇ Ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ὑπόστοτε οὐκ ἀτίμως θνήσκειν. ὅτοι τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἵσαντας. καὶ πρὸς τὸ τούτων ἀνάγκῃ, πολλοὶ τῶν ζαυτῶν ὑπερῥάφησαν αὐθόμενοι. διαθέντες δὲ καὶ τὰς ὀξυβελεῖς ὑπὶ τοῦ τείχους, εἶργον τὸ προσκυνόμενον πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ τοῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοῖς ἐχθροῖς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν προῆσαν. Τ Ῥωμαῖοι τῇ τόλμῃ πλέον εἶκον, ἢ τῷ κακοῦσθαι. παρὼν δὲ ἤδη τίτος ὑπὸ τῆς αὐτονίας ὅπου κεχώρισο, κατασκεπτόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοῖς στρατιώτας φαυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

fossa repentè subsedit, cúmque magno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicisse credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò pòst, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hísque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuêre, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cnuctati sunt, aut subtitêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidé concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conserebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina cremarentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transiit in aggeres, & auxiliãte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsue cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco dè qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistísque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iã verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cũ hostium muros obtinerent, in suis periclitarẽtur,

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis, militibus hostes à latere circumuenir, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ virtũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

CAP XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

Titus autem cũ ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omnim admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõflgere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę æquior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, hontstũ i ő videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinem loco: úmq; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat tempotis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam ducẽ debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op⁹ & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, non solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτὸν ἰουδαίοις ἀέντες. φθείρει μὴ τὸ ὁπλέκτων κατὰ πλευρὰ τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δὲ κῦ σῶμα παρόμοιοι, κὴ θεὸς τοῦτον ὁπλοφορέντας ἐκαρτέρουν. μιγείσης δὲ τῆς ταράξεως, ὁ μὲν κονιορτὸς τῷ ὁμμάτων, ἡ κραυγὴ δὲ τῶν ἀκοῶν ἐφικνεῖτο, κὴ οὐδὲ ἑτέρῳ παρὼν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰσθ' ὅμως δ' ὁ τοσοῦτον ἔτι κρατ' ἀλκὴν, ὅσον ὑπομνώσει σωτηρίας ἔδραμόντων, κὴ ῥωμαίους ἐτόνωσεν αἰδὼς δόξης τε κὴ τῶν ὅπλων, κὴ θεοκινδυνούντως κράτος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ πλεῖστα δι' ὑφροσύνην θυμῷ, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τὴν ῥοπὴν τῶν ἔργων φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίᾳ, τὸ μηκέτι κάματον ὅτι ματαίως ἀπολέσαντες. κὴ πολλοὶ μὲν τῶν σωμάτων μηχαναῖς ἀπέλπιζον ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν.

Κεφάλαιον λα.

Τῖτος δὲ μὴ τῷ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο· κὴ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει θεραπεύειν τὸ δύναμιν, ἀπειρεσίαις τὰ τείχοις βίᾳ. μέχρι μὲν γὰρ νεῶ καθάπασμα ἰουδαίοις τὸ τραπεζῶν συμπεπλέχθαι· θεραπόντων δὲ ἀθρόων, κὰν τὴν ἔφοδον οἴσειν, καταχωσθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῷ δὲ ἀσφαλεστέρων, οἱ μὲν κὴ τὰ χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δὲ κὴ δίχα τούτων θεραπεύζεσθαι μόνον ἀφυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, κὴ τὰς εἰσπομιδὰς τῶν ὁπτησίων παρήνουν, κὴ τὴν λοιμὸν καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κῦ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ ἐᾷ τὸ ὑπόγνωσιν, οἷς δύκη τὸ τὴν σιδήρῳ πεσεῖν, ὑπόκειται δὲ κὴ δίχα τούτου, πάθος χαλεπώτερον, αὐτὸ δὲ τὸ μὲν ἀργεῖν καθόλου μὴ δύνασθαι ἑαυτῆς δυνάμεως, ἃ ἐδόκει θρέπειν, τὸ μάχεσθαι θέλοντος, θεοῖς ἀλλήλων φθαρησομένοις. βάλλεσθαι δὲ χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ὑπουσίας, κὴ τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τὴν τραπεζῶν τὴν πόλιν, δίχα μεγέθους κὴ δυχωρείας, ἀμήχανες εἶναι, σφαλερὸν ἄλλως θεοῖς τοῖς ὁπλίσις, τὸν φανερῶν φυλαττομένων, ἀφανεῖς ὁπλοποιεῖσθαι ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε ἀνάγκην κὴ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δὲ πλάθεσθαι παρεισπομισθήσοιτο, τειβλιῶ ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, δεδιέναι τε μὴ τὸν δόξαν τὸν κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ τὸ χρόνου. τοῦτο γὰρ εἶναι σὺν αὐσιμον. θεοὺς δὲ κὴ δύκλειας τὸ τάχος. δεῖν μὲν μετὰ τῷ τάχει μετ' ἀσφαλείας βάλλοιτο χρήσασθαι περιτειχίζειν ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἔτως ἂν πάσας ὑποφράξαι τὰς ἐξόδους κὴ ἰουδαίους ἢ θεοὺς ἅπαντα ὑπογνῶσαι τὴν σωτηρίαν, θαδιδόσειν τὴν πόλιν· ἢ λιμῶ τοντας χειροθήσεσθαι ῥᾳδίως. ὑδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ κὴ τὰ χωμάτων ὑπομενῶσεσθαι πάλιν, χεώμενοι τοῖς κωλύουσιν ἀτονωτέροις. εἰ δὲ τῷ μέγα δοκεῖ κὴ δυσπιτον τὸ ἔργον, χεῖρας σκοπεῖν, ὡς ἔτε ῥωμαίους τὶ μικρὸν ἐνεργεῖν θρέπῃ, καὶ δίχα πόνε καθορθοῦν τὶ τὰ μείζονα ἑαδίνι ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεοῦ μόνῳ. τοὺς πείσας τοὺς ἡγεμόνας θαναίμειν ἐπέλθοσε τοῖς δυνάμεσ ὑπὸ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δὲ

τῆς ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς τραπώταις, καὶ μεισαμένων τὸ φεῖβολον, ἐ μόνον θεοὺς τοὺς μαχομένους ἦν ἰδεῖς, ἀλλὰ κὴ τὸ ἐν αὐτοῖς τάξεων θεοὺς ἀλλήλας. κὴ τραπώτης μὲ δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχην. σπεῦδ' ἕκαστος ἐπιδείκνυσθαι ἀρίστους χιλίαρχον τὸν δ' χιλιάρχων ὑπὸ τοὺς ἡγεμόνας ἔτρεχεν ἡ φιλοτιμία. κὴ τὸν ἡγεμόνων τὸ ἄμιλλαν ἰδεῖν

ἐβεβλῆτο καῖσαρ. θεωρῶν γὰρ αὐτὸ ἑκάστης ἡμέρας πολ
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῆς ἀσσυ
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅπῃ τὴν κατωτέρω καινόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἔνθεν δὴ τὴν
κεδρῶνος ὅπῃ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀνακάμπτων κατὰ μεσημβρίαν θεϊλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τοῦ θεοτερεῶνος
καλουμένης πέτρας, τόν τε ἑξῆς λόφον ὃς ὑπόκειται τῇ
κατὰ τὸ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐκκλίνας πρὸς δύ
σιν, εἰς τὴν τοῦ πυγῆς κατήει φάραγγα. μεθ' ὃν ἀναβάς
νων κατὰ τὸ ἀνάντες τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον, καὶ διελαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήιος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. καὶ προσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε
βίνθων οἶκος καλεῖται) καὶ μετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρῴδου μνη
μεῖον θεῖχεν κατ' αὐτολεὶ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου
συνῆπτεν ὅθεν περ ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἐνὸς δέ
οντος τεσσαρακόντα σταδίων ἦν, ἔξωθεν ἦν αὐτοῦ προ
σωκοδομήθη ξυσκαίδεκα πύργοι· καὶ τούτων οἱ κύκλοι
δέκα συμπεριθμοῦντο σταδίων. ξυσὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων ἢ ἄξιον, τὸ δὲ τάχος ἀπιθάνου πίστεως. θεικλείσας δὲ τῷ τάχει τὴν πόλιν,
καὶ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατέστησας, τὴν μὲν πρώτην
φυλακὴν τῆς νυκτὸς θεῖεν αὐτὸς ἀπεσκέπτετο· τὴν δευτέραν δ' ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην δ' ἔλαχον οἱ
τῶν στρατευμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φύλα
κες τοῖς ὕπνοις, καὶ δι' ὅλης νυκτὸς θεῖεσαν καὶ διάσημα τῶν φρουρίων.

Κεφάλαιον λϚ.

Ἰουδαίοις δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων, ἀπεκόπη πᾶσα σωτη
ρίας ἐλπίς. καὶ βαθυώδης ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους
καὶ ῥύμας τὸν δῆμον ἐπεβόσκετο. καὶ τὰ μὲν τῶν στεγῶν
ἐπλήρουτο γυναικῶν καὶ βρέφων λελυμένων· οἱ δὲ νεανίαι
διεθέοντων νεκρῶν. παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διοιδοῦντες ὡσ
περ εἴδωλα καὶ τὰς ἀγορὰς ἐνέπιπτον καὶ κατέπιπτον,
ὅπῃ τινὰ τὸ πάθος καταλαμβάνοι θάπτειν τοὺς θε
σήκοντας, οὔτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διάτονον, ὠκνεῖ
δὲ διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, καὶ τὸ καὶ σφᾶς ἄδηλον. πολ
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον.
πολλοὶ δ' ὅπῃ τὰς θήκας, πρὶν ὅπῃ συμβαίη τὸ χρεὼν
θεῆλθον. οὔτε ἦν θρῆνος ἐν τοῖς συμφοραῖς, οὔτ' ὀλοφυρ
μὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηραῖς γὰρ τοῖς
ὄμμασι, καὶ στεγνοῖσι τοῖς σώμασιν οἱ δυσθανατοῦντες,
ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀπαπαύσασθαι. βαθεῖα δὲ τὴν
πόλιν θεεῖχε σιγή, καὶ νὺξ θανάτῳ λήμουσα, καὶ τύπων
οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰ
κίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ καταπετάσματα τῶν
σωμάτων θεϊστῶντες, μετὰ γέλωτος ἔφευσαν, τάς τε
αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πώμασι. καί τι
νας τῶν ἐρρυμμένων ἔτι ζῶντας ὑπέλαυνον ὅπῃ πεῖρα
τοῦ σιδήρου. τοὺς δὲ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾷ καὶ
ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ἀφρηφανοῦντες. καὶ τὸν ἐκ
πνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιέρα τοὺς
στασιαστὰς ζῶντας ὑπολιπὼν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῷ
δημοσίῳ δημοσιεύειν τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὴν
ὀσμὴν ἀφέροντες ἔπειθ' ὡς ἀδύνατον, ὑπὸ τῶν τεί
χων ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. θεϊὼν δὲ ταῦτας ὁ
τῖτος ὡς ἐθεάσατο θεπλησμένας τῶν νεκρῶν, καὶ βα
θεῖαν ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circumiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eique proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus quidem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas verò fide careret. Muro autem circunclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circumiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia verò obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totáque nocte per castellorum spacia circuibant.

CAP. XIV. De fame Hierosolymorũ & secundo aggere extructo.

IVdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctáque iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & cos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui properabant: neque luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardiùs morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenáque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum mucrones probabant: nonnullósque iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissimè negligebatur. Animas verò efflantium quisque, in morte templum obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret seditiosos. Illi autẽ, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem ferre non possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabãt. Quas circũiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque saniem tabefactis corporibus defluentem,

ingemuit: & extentis manibus Deum teſtabatur, factum illud ſuum non eſſe. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo ſeditioſorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, fameſque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum neceſſariarum habentes copiam de Syria proximíſque prouinciis, multi autem iuxta murum ſtantes, magnámque alimentorum abundantiam demonſtrantes, ſatietate ſui famem hoſtium incendebat. Seditioſis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miſeratus, & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas ſyluas, opera prima conſumpſerant. à nonageſimo verò ſtadio milites alias congerebant: & Antoniam ad ſolam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres ſtruebantur. Cæſar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus oſtendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus ſeparati, vtriſque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio manſueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quaſi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorú intra & extra Hieroſolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Bocthi filius erat, ex pontificibus populo max mè fidelis & carus. Is, cùm a Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes acceſſerat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo perſuaſit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingreſſus autem ille, poſtquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios eſſe dicebat, qui pro ſe conſilium dederat, velut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet: productúmque eum & accuſatum, quòd cum Romanis ſentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate conceſſa, cùm tribus filiis ſuis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem ſe occidi, quàm filios obſecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuiſſet, gratiam poſtulantem, vt augeret eius dolorem, nouiſſimum iuſſit interfici. Ille quidem ſuper cæſos in cõſpectu ſuo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus, cauillatus ſi quid eum iuuarent, ad quos exire voluiſſet, corpora verò ſepeliri prohibuit. Poſt hos Ananias quidam, pontifex, filius Meſbali, nobilis, & ſcriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cùm his quindecim ex populo clariores necantur. Ioſephi verò patrem concluſum aſſeruabant: miſſóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu propoſito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæſtionem perimebant. Iſta videns quidam Iudas filius Iudæ vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat, fortaſſe quidem nonnihil etiam miſericordia crudeliter pereuntium, magis autem ſui prouidentia, conuocatis decem fidiſſimis contubernalium: quouſque

ξενάξας, & τὰς χεῖρας ἀπατείνας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς ἂν εἴη τὸ ἔργον αὐτὸς. τὰ μὲν δὴ κατ' τ πόλιν εἶχεν ὕτω. ῥωμαῖοι ὁ μηδενὸς ἔτι τῆ σασιαστῶν ἐπιχέοντος, (ἤδη γὰρ κ τύτων ἀθυμία κ λιμὸς ἐφήπτετο, ἐπ' ἀθυμίας ἦσαν,) σίτε τε ἀφθονίαν κ τῆ ἄλλων ἁπάντων εὐπορίαν ἐκ τ συείας, κ τῆ ἄλλων τῆ πλησίον ἐχοντες, ἐς ἀμφω ὁ ὅπη πολὺ τ τείχους πλησίον, κ πολὺ πλῆθος τ ἐδωδίμων ὑπὸ φανόμφοι, τῆ κ' σφας κόρω, τ λιμὸν τῆ πολεμίων ἐξέκαμον. ἐπὶ ὁ τὸ πάθος τῆ σασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πῶς οἰκτείρων τὰ λείψανα τ δήμυ, κ ἀνασκάζων τὸ χῶν ἐπὶ ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὖτε τ ὕλης πορίζομένης. ἡ μὲ γὰρ ἐπὶ τ πόλιν πᾶσα τοῖς ἐπιτείοις ἔργοις ἐκέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἀλλίυ ἀπ' ἐνενήκοντα σταδίων οἱ στρατιῶται, κ ἐπὶ μόνης ὕψυν τ ἀντωνίας κ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῆ ἐπιτέρων χώματα. ἐπεὶὼν δ' ὁ καῖσαρ τὰ χώματα, κ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀνεδείκνυ τοῖς ληϊσαῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἴησαν αὐτ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἀρὰ κακῶν ἀπολώλει μελέμελεα, & τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῆ σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλοξίοις ἐχρῶντο. ὅτε γὰρ πάθος αὐτῆ ἤμερον τ ψυχῆς, ὅτε ἀλγηδὼν ἥπτετο τὲ σώματος, οἵ γε & νεκρὸν τ δῆμον ὥσπερ κυνῶν ἐσπαράττον, κ τὰ δεσμωτήρια τῆ ἀῤῥώστων ἐνέπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμων γὰρ ὃν ἐδὲ ματθίαν δι' ὃν κατέχε τ πόλιν ἀβασάνιστον ἀπέλιπε. βοηθὸς πᾶς λιὸς ἦν ἐκ τ ἀρχιερέων ἐν τοῖς μάλιστα τῆ δήμῳ πιστὸς, κ τίμιος· ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωτὰς κακῶμένυ τὲ πλήθυς, οἷς ἤδη κ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τ δῆμον εἰσαφεῖναι τ σίμωνα βοηθὸν, ὡδὲν ὕτε προσυπόπτως, ὕτε προσδοκήσας φαῦλον ἐξ αὐτὸ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τ πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, κ τ ὑφ' αὐτὸ σύμβουλον, ὡς ἀπ' ἐξ ἁπλότητος γεγυμνάσθαι. ἀχθέντα ὁ τινὰ τῶν & κατηγορέσθαι τὰ ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μ θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξώσας σωτηρίαν ἰδίαν. ὁ γὰρ τέταρτος ἐφθη ἀδελφὰς πρὸς πατρὸς. ἱκετεύοντα δ' ἀναρρεθῆναι πρὸ τ τέκνων, κ ἑαυτὸν ἀντιδόντα τ χάριν ἀφ' ὧν ἀνοίξαι αὐτῷ τ πόλιν, πελθυταῖον ἀπολεῖν ἐκέλευσεν. ὁ μὲ ἓν ἐν τῷ ὄψει φονευθείς, ἐναπεσφάγη τοῖς παισὶν ἀπτικῶς τ ῥωμαίων προσαχθείς. ὕτω γὰρ ὁ σίλων ἀπάτῳ τῆ βαμάδ προσέταξεν, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτῷ δορυφόρων, ἐπειρωνεύόμενος εἴ τι βοηθήσουσιν αὐτῷ, πρὸς ἃς ἐξελθεῖν εἶλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μ τύτου ἱερεύς τις ἀνανίας ὑὸς μασβάλε τ ὀνομάτων, κ ὁ γραμματεὺς δ' βελῆς ἀρίσαῖος, γνῶς ἐξ ἀμμαοῦς, κ σὺν τύτοις πεντεκαίδεκα τῆ ὑπὸ τ δήμυ λαμπρῶν, ἀπαρθέντας ὁ τῷ ἰωσήπυ πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι ὁ μηδένα τ κ' τ πόλιν, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅπι τὸ αὐτὸ συνάθροίζεσθαι, δέει πρόδοσίας, κ τοὺς συνολοφυρομένους, πρὸ ἐξετάσεως ἀπέκτεινον.

Κεφαλ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τὶς υἱὸς ἰούδου, τῆ ὑπάρχων τῶ σίμωνος ἐπὶ ὢν, κ πεπισευμένος ὑπ' αὐτὸ πύργον φυλάττειν, τάχα μέν τι κ οἴκτῳ τῆ ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῶ προνοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιστοτάτους τῆ ὑπ' αὐτὸ δέκα. μίχει

πρὸς

τίνος αὐθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔ- A
χομεν ἐλπίδας περὶ πονηρῶν μενόντες; οὐχ ὁ μὲν λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν; Ῥωμαῖοι δὲ δόλῳ μικρὸν ἔνδον, σίμων δὲ
καὶ πρὸς ἐργάτας ἄπιστος; καὶ δίκας μὲν ἤδη παρ' αὐτοῦ
κολάσεως. ἢ δὲ Ῥωμαίους δεξιὰ βέβαιος. φέρε παρα-
δόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πεί-
σει δὲ ἡδέως σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτῷ τάχιον
δῶ δίκην. τούτοις τοῖς δέκα πεισθέντων, τοὺς B
λοιποὺς τοὺς ὑποτεταγμένους, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμ-
πεν, ὡς μή τι φωραθείη τῶν βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ
δείλην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου ἐκάλει τοὺς Ῥωμαίους. τοῖς δὲ
οἱ μὲν, ἐθορυβοῦντο, οἱ δὲ ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν,
ὡς τεμὲ μικρὸν ἀκινδύνως λαμβάνοντες τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ
δὲ τῶν μετὰ ὅπλων τινὲς παρῆσαν πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς
ὁ σίμων, καὶ μετὰ τάχους τότε πύργον προκαταλαμβά-
νει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν Ῥωμαίων ἀναι- C
ρεῖ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

Κεφάλαιον λε.

Καὶ τότῳ φρενιῶν ἰώσηπος, ἀεὶ πρὸς ἅπαντα
λῶν, βάλλει τινὰ κεφαλὴν λίθῳ, καὶ πρὸς ἓν πῆμα
πίπτει καρωθείς. σκάζοντι δὲ ὅτι τῷ πρώτῳ τῶν Ἰου-
δαίων γίνεται, κἂν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τα-
χέως καῖσαρ ἐπεμψε τοὺς ὑπασπίζοντας. μαχομένων
δὲ τότων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, θεασκὼ τῶν περὶ τομένων
ἐπαίων. οἱ σασιασαὶ δὲ ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν D
μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὸ πό-
λιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πε-
πεισμένους οἰκείας τῶν ὄντι, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάρρουν.
ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ,
πεθυμίαν τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ὑπὸ ἰωταπά-
των τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ γὰρ ὑπὲρ ζῶντος ὑπολαύειν.
ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, τοῦτον
εἰληφέναι δ' ἀτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν
υἱὸν, ὑφ' οὗ ταφῆσαι προσεδόκησεν. ἀλλὰ γὰρ ὅτε ταύ- E
την ὅτι πλέον ὠδύνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τοὺς λῃστὰς ἔβαλ-
λε. ταχέως γὰρ ὑπ' τῶν ληστῶν αἰωρεῖται ὁ ἰώσηπος, καὶ
προελθὼν, τοὺς μὲν εἰς μακρὰν ἐβόα δίκας αὐτῷ
δώσειν τοῦ τραύματος. τὸν δὲ δῆμον ὅτι πίστιν προκαλεῖ-
το. θάρσος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς σασιασαῖς ἔκπληξις ἐμ-
πίπτει πρὸς τὸν ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφάλαιον λς.

Τῶν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τοῦ τεί- F
χους ἐπήδων ταχέως. οἱ δὲ προϊόντες ὡς ὅτι μά-
χῃ καὶ χερμάδων, ἔπειτα πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔχυδην.
συνεπέπετο δὲ τούτοις τύχη, τῷ εἴσω χαλεπωτέρᾳ, καὶ τῆ
παρὰ σφίσι λιμοῦ, σωφρονέστερον δύσκιον πρὸς ὄλε-
θρον τὸν πρὸς Ῥωμαίους κόρον. παρεῖντο μὲν γὰρ ὑπὸ
τῆς ἀνδρείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπει-
τα ἀθρόως κενοῖς ἐπαφεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐρ- G
ρήγνυντο. πολὺ τῷ δὲ ἐμπειρείαν ταμιευσαμένων
τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσδεόντων τροφῆς ἀπέ-
θισμένῳ τῷ σώματι φέρειν. καὶ τοῖς ὕστερον σωζομένοις,
ἑτέρα φρικὴ μετελάμβανε. τῷ γὰρ πρὸς τοῖς σύ-
ροις τῶν αὐτομόλων φωραθέντα τῷ τὸ γαστρὸς λυμάτων
χρυσοῦ ἐκλέγων. καταπίνοντες δὲ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς
προήεσαν, ἐπειδὴ ἀπροδύνων πάντας οἱ σασιασαὶ, καὶ
πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε,

tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: meritúsque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet ipsos & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrímque velociter occupat: Romanísque eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibíque circúiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúsque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multo pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem sæuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant namque inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis caſtris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, ſciſſis ventribus ſupplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo ſæuiorem contigiſſe Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta ſunt viſcera. Et hac Titus iniuſtitia cognita, penè iuſſiſſet autores circunfuſo equitatu iaculis appeti, niſi magna fuiſſet multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quoſdam hæc tangebat inuidia) vtriſque iratus dicebat: ſi qui militum ſuorum hæc committerent lucri cauſa incerti, nec arma propria quiſquam erubeſceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis aſcriberent. hac enim quoſdam ſuorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus eſt, ſi quis in eadem poſtea repertus fuiſſet audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt ſuſpectos inueſtigarent, atque ad ſe deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne ſupplicium, ſæuíſque hominibus lucrandi amor innatus eſt: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu ſubiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam ſalutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæſar, occultè in profugos admittebatur. Et ſi quis transfugiſſet, circunſpectantes antè ne quis Romanorum videret, eos ſcindebant, & ex viſceribus quæſtum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & pleroſque ſola ſpes conſumebat. Hic quidem caſus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI. De ſacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo detuêre, ad ſacrilegium ſeſe conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vaſa diuinæ rei miniſterio neceſſaria, crateras, & lances, & menſas, ne vrceolis quidem abſtinuit, quos Auguſtus eiúſque vxor miſerat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt ſemper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona diſtrahebat. ad ſocios autem dicebat, ſi ne metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipſo ali. Proptereáque ſacrum vinum, & oleum, quod ſacerdotes ſacrificiis reſeruabant, tutum erat effudiſſe. namque in templo & multitudini diſtribuit, & illi ſine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recuſabo dicere, quæ dolor iubet. Puto ſi Romani contra noxios venire tardaſſent, aut hiatu terræ deuorandam fuiſſe ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia paſſuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

A Ϛ εἰκοσιν. ἀλλά τοι ὁ ὄπνοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑτὸς, ἀναπίπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεσοὶ χρυσίε παρεῖεν αὐτόμολοι. τὸ ὃ τῶν ἀραβων πλῆθος, καὶ οἱ σύροι τὰς ἰνέτας ἀνατέμνοντες, ἠρώνων τὰς γαστέρας, καὶ τούτῳ τῷ πάθος ὀλίγα μὲν ἐμοιγε δοκεῖ συμβῶναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεχύθησαν νυκτὶ πρὸς δισχιλίους. καὶ γνοὺς ὁ παρανομίαν πᾶσι, ὀλίγου μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ὡρμημένον κατακοντίσαι τοὺς ἀφόρους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνῆν ἐκεῖνο, καὶ τῶν ἀπηρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας ὃ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν τάγμάτων, σωνδιεβάλλοντο γὰρ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινὲς, πρὸς ἑκατέρους ἀγανακτοῦντες ἔλεγεν. εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς τοιαῦτα δρῶσι κέρδους ἕνεκεν ἀδήλου, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδούμενοι πεποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρχουσι, καὶ τοῖς σύροις, εἰ φρῶτον μὲν ἐν ἀλλοφύλῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτοῖς ἀκόσιως χρῶνται, ἔπειτα τῇ πρὸς φόνους ὠμότητι, καὶ τῇ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους ὑπαγάφησι. Ϛ γὰρ τῶν ἰδίοις αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν σωναπολλύειν ἀκοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν ἀπείλησε θάνατον, εἴ τις ὑρεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς ὃ ὑπὸ τῶν τάγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑπόπτους ἀπάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει ὃ ὡς ἔοικε φιλοχρηματία πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τὸ κερδαίνειν ἔρως. οὐδὲν δ' ἕτερον πάθος πλεονεξίᾳ ῥᾳδιβάλλεται. ἢ τοῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεται. θεὸς ὃ ἰῶν ὁ τοῦ λαοῦ παντὸς κατακείνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρᾳ κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτολμᾶτο, καὶ τοὺς ὀφθαλμοδρασκοντας, ὡρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι προαναιρῆτες, ἐσφαλτον οἱ βάρβαροι. πρεισκοπούμενοι ὃ μήτις ὑπίδοι ῥωμαίων ἀνέκλεγον, καὶ τ' αὐλάγχνων τ' μιαρὸν κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνδυείσκετο, Ϛ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐσανήλωσε.

B

C

D

E

Κεφάλαιον λζ.

IΩαάννης ὃ ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ τῶν δήμου, πρὸς ἱερουσυλίαν ἐτρέπετο. καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ ὃ τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε Ϛ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέχετο ὃ οὐδὲ τῶν ὑπὸ τῶ σεβασῶ, καὶ ὁ γυναικὸς αὐτῷ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ περισκόσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπατα. πρὸς ὃ τοὺς σωόντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ὁσίας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις, ὑπὲρ τὸ θείου, καὶ τοὺς τῶ ναῷ σεβομένους, ἐξ αὐτοῦ ζῆφεσθαι. διὰ τοῦτο Ϛ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπερχεῖν ἐκένωσας· ἰῶ δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δένειμε τῷ πλήθει, καίκεῖνοι δίχα φείκης, πλέον τὸ ἐν ἠλείφοντο, καὶ

F

G

ἔπινον ἐξ αὐτῷ. ὰ αὖ ὑποσειλαίμην εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βεβδωότων ὑπὶ τοὺς ἁλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι αὖ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδόμων μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν· ταῦτα παθόντων ἰῶσηπε ἡμεραὶ ἀθεωτέραι.

τῇ γοῦν

τῇ γοιῦ τύτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ πρὸς τοῦτον ἐν ταύταις τῇ ἡμέραις μαναθίοις ὁ λαζάρου υἱὸς, δόλῳ μιᾶς ἔλεγλν ἐκπεκομίσθαι πύλης, ἣν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑπτὰ δέκα νεκρῶν ὅτι πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεσκευάσαντο, τεσσαρεσκαιδεκάτη ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι παντὸς νομισίας. τοῦτο δ' ἦν πλῆθος ἀπόρων, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἐφεξῆς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῆς ἄστεος ῥίψαι. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ λαμπρότατος πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν, ταῖς πάσαις τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπαγγέλλον μυριάδας ἑξήκοντα ὁρᾶν τῶν πυλῶν ἐκφερομένας. τῶν δὲ ἄλλων οὐκ ἐξεύρετον οὐδὲ τὸν ἀριθμόν. μικρὸν δὲ διανοοῦντον τοῖς πτωχοῖς ἐκφέρειν, ἔλεγον συνασωρεύοντας εἰς τοὺς μείζοσιν οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τὸ μὲν σίτου τὸ μέτρον προεβλήθη ταλάντου, μετὰ ταῦτα δὲ ὡς οὐδὲ ποτὲ λογεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν προελθούσης τῆς πόλεως, προσελθεῖν τινας εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμάρας ῥυπῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τύτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τότε γλυκέως ἔσθιειν. ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ δὲ στασιασταὶ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐπεξήεσαν μέχρις αὐτῶν προελθεῖν. πεπήρωτο γὰρ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὃ τῇ πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

denique cum eorum pertinacia desperata totus populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadaueta, ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsque ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. pòst autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, stercúsque collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEPTIMVS.

[*Secundum Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorũ, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ A in peius quotidie proficiebat bello & seditioni magis accendentibus aduersis inclusi, postquam populum fames ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcatis B mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulchertima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogatisset. Omnia namque insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ, crebris verò offensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã cum in ea degentes afficiebãtur. ad mala. n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vrebãtur, sed

Κεφάλαιον α.

Τὰ μὲν δὴ τῶν ἱεροσολύμων πάθη, σφᾶς κοπτε καθ' ἡμέραν ὅπῃ τὸ χεῖρον, τ' φασιασῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐπ' τ συμφορᾶς, ἢ τὸ λιμὸς μ' τ δῆμον, ἤδη καπεινὸς νεμομένου. τό γε μὲν πλῆθος τ σεσωρευμένων ἀνὰ τ πόλιν πτωμάτων, ὄψει τε φρικώδες ἦν, & λοιμώδη παρεσέβαλλεν ὀσμὴν, παρός τε τὰς ἐκδρομὰς, ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἀφ' ἁρπαστικῆς φόνῳ μυείσ γεγυμνασμένοις χωρῆσαι, ἑδ' ἃ σώματα πατεῖν. οἱ δ' ὑπιβαίνοντες, ὅτε ἐφειτίοι, ὅτε πλέον, ὅτε κλινδύνα κακὴν σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τ εἰς τὰς καθιχομένας ὕβριν. περφυρμένοι δ' ὁμοτύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπῃ τ πρὸς τὰς ἀλλοφύλας πολεμον ἐξέθεσαν, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βραδύτητα τ ἐπ' αὐτοὺς κολάσεως. ἐ γὰρ ἐλπὶδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ὑπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. ῥωμαῖοι δ' κήπτοι πολλὰ πρὸς τ δ' ὕλης συκομιδὴν ἀλαλαγμαρεμένοι τὰ χώματα διήγαγον μιᾷ κ εἴκοσιν ἡμέραις, πέτραντες ὡς προείρηται τ πρὸς τὸ ἄστυ χώραν, ἐπ' ἐνενήκοντα σταδίους ἐν κύκλῳ πᾶσαν. ἦν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, κ ἧς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, κ εὐδαίμοσι κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, κ προεκόπτο τ ὕλην. ὁ δὲ τις τ πάλαι ἰδὼν ἄφαν, κ τὰ πρόσθεν καλλίπρωτα τ πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, ἐκ ὠλοφύρατο, κ κατεσέναξε τ μεταβολὴν παρόσον ἠδύνατο. πάντα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τὸ κάλλους ὁ πόλεμος, & ἃ ἀπὸ ξαπίνης ὅπλας τ πρόσθεν γνώριστον, ἠγνόησε τ τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τ πόλιν. Κεφαλ. β.

Ῥωμαίοις δ' κ ἰουδαίοις τὸ τέλος τ χωμάτων, ἴσον ἐνεποίει δέος ἀρχικόν. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ κ ταῦτα καύσειαν, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ῥωμαῖοι δ', ἐκ ἂν ἔτι αἱρήσειν κακείνων ἀφθαρέντων. ὕλης γὰρ τε ἐν δαπάνη· καὶ τ μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῷ δ' ἐπαλλήλων πάσμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τάς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἶ) συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. οὐδὲ γὰρ τὰ πλησκαῦτα πάθη τοῖς μαχομένοις ἠδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρους, ἀλλ' ἐθρασύνο-

ἐθεμώνιο πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῷ μὲ χωμάτων τοῖς A
ὑπερβολαῖς, τῷ ὃ ὀργάνων τὸ ῥῶτον τοῦ τείχους, τῆς ὃ
κῆ χείρος μάχης τὸ τῷ συμπλεκομένων τόλμαις πλεο-
νεκτοῦμενοι. τὸ ὃ μέγιστον, τάσεώς τε κῆ λιμοῦ τε πολέ-
μου, κῆ τοσούτων κακῶν ὑπείσποντες ἐπαίω τὸ ἀνδρώ-
δημα τῆς ψυχῆς ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμβανον τε
τῷ ἀνδρῶν ἀμάχους μὴ τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν
ὑπὸ συμφορᾶς δύθυμίαν εἶη. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποσχοῖμεν
δεξιᾷ τύχῃ χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν τοσοῦδε ἀλκὴν B
ζητοῦντας; οἱ μὲν οὖν ἐῤῥωμένεστέρας ἀφ' ἑαυτῶν τῷ
χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ ὃ ἐπὶ τὸ ἰωαν-
νεῖον, κατὰ τὴν ἀντωνίαν ἅμα κῆ τοῖς τὸ μέλλον, εἰ
καταῤῥιφθείη τὸ τεῖχος, ἀσφαλίζοντο. κῆ πρὶν ὑπισ-
χνεῖσθαι τοὺς κεμὼς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. ἐμὲν γὰρ
ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν. ἀλλὰ τοσοῦτον μὴ λαμπάδων
πρὶν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τῶν ἐλπίδος ὑπέ-
στρεφαν. πρῶτον μὲν γὰρ, ὃ δὲ ὁμονοεῖν ἡ σπεῖρα αὐτῷ ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ἐκπηδῶντων, καὶ διαλειμμάτων, κῆ C
μεμελλημένως μὴ δέους, καθόλου τ' εἰπεῖν, ὡς ἰουδαϊ-
κῶς. τὰ γὰρ ἴδια τοῦ ἔθους, ὑς ἔρπτο ἅμα, ἡ τόλμα, κῆ ὁρ-
μὴ, κῆ δ' ὁρμὴ ὁμοῦ πάντων, κῆ τὸ μηδὲ πάσχοντας ἀπα-
στρέφειν. ἀτονώτεροι ὃ ἑαυτῷ προσελθόντες, κῆ τοὺς ῥω-
μαίους εὖρον ἐῤῥωμένεστερον τοῦ σωμήθους ἀδιατεί-
νοντας. τοῖς μὲν γὰρ σώμασι, κῆ τῇ πανοπλίας, ἅπασι ἐφρά-
ξαντο τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς τῷ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν ἀδήλωσιν. τῇ ὃ ψυχῇ ἐτόνωσαν ἕκαστος, D
μὴ μεταπιπτούσης τῆς τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ
τὸ πᾶσαι αὐτῷ ὑποκόπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τοῖς στρατιώτας ἔχει αἰ-
δὼς, εἰ πάντα κρατήσειαν, παντρχία μὲν ἀρετῆς, ἀπό-
νοια ὃ ὅπλων, πλῆθος ὃ ἐμπειρίας, ἰουδαῖοι ὃ ῥωμαίων.
ἅμα δὲ, κῆ τὰ ἀφετήρια σωήργει τῶν προπηδώντων
ἐφικνούμενα, κῆ πρόσω τις, τῷ μεθ' ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦν,
ὅ τε κίνδυνος τὸ μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐποίει μαλακω-
τέρους. τῷ δ' ἐνδοτέρω βέλους ὑπὸ σφῶν. οἱ μὲν E
πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τὴν διαταξίαν, κῆ τὸ φύκωμα τῶν
πολεμίων καταπλαγήτες, οἱ ὃ νυττόμενοι τοῖς ξυ-
σοῖς ἐπαλινδρόμουν. κῆ τέλος, ἀλλήλους κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἀπρακτοι. νεμεσία παντὸς
μηνὸς ἡ ὁπλιτρησις ἦν. ἀναχωρησάντων ὃ τῶν ἰουδαίων,
προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτ-
ρας τε ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, κῆ πυρὶ κῆ σιδήρῳ, κῆ πάν-
τα τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βέλει.
καίπερ γὰρ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῷ ὀργά-
νων καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοῖς ῥωμαίοις F
προσάγειν. οἱ ὃ τῷ ἀπὸ δίκης τῷ ἰουδαίων τὸ μὲν πλη-
γὴν τῷ ἀντωνίας ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δ' ἀ-
σθένειαν τοῦ τείχους, κῆ σαθρὸς ἐλπίσαντες εἶη τοὺς θε-
μελίους, ἀντεφιλονείκουν. καὶ μὲν ὑπῆκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κῆ πρὸς μηδέ-
να τῷ καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργοὶ
παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάττους, κῆ πε- G
ριεθραύοντο τῶν πέτρας, ἕτεροι τοὺς θυρεοὺς ὀρεφώσαν-
τες ὑπὲρ τῷ σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυττον
τοῖς θεμελίοις, καὶ τάσαρές γε λίθοις πρόσπαρτε-
ρήσαντες ἐξέσεισαν. αὐέπαυσε ὃ νὺξ ἑκατέρους, κῆ
ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῷ κεμῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τοῖς προτέροις ὑπερβελῶν χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, ἐνδόσης κῆ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥηξαν.

eorum ſpes frangebantur, cùm aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipuè, quòd cum ſeditione famèque ac bello tótque malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diſſiceretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres ſepſêre, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machináſque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cùm nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant. Itaque ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis, quietem vtriſque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia; interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eóſque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ mariſque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοῦτα συμβαίνοντος ἀδοξίας ἑκατέροις διηλέθη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ ἐς ἀθυμίαν εἰκὸς ἦν, τῷ παρελπίδα γεγενῆσθαι τὸ πῶμα, καὶ μὴ προπεφαλίσθαι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μηδὲν τῆς σωτηρίας ἐκπεπτωκότας τῆς ἀντωνίας. Ῥωμαίων δέ γε τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῷ καταῤῥιφέντι, ταχέως ἔσεσεν ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν Ἰωάννην αὐτωκοδόμησαν. δι' ὑπερβολὴν μὲν γὰρ τοῦ πρότερον ἡ προσβολὴ κατεφαίνετο. τότε γὰρ ἀναβλῦσαι δυσχερῶς καταῤῥιφθέντων ῥᾴων ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τε πολλῷ τῆς ἀντωνίας, καὶ ταχέως τῷ προσπαγὲν εἶναι, λύειν ὑπελάμβανον. ἃ μὴν ἐτόλμησαν ἀναβῆναι· παρῆπτο γὰρ τοῖς ἀρχαμένοις ἡ ἀπώλεια.

Κεφάλαιον δ'.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐλπιδι μᾶλλον τὰς τῶν πολεμίων προθυμίας ἢ τῇ λόγῳ, ταῖς τε προτροπαῖς, καὶ τοῖς ὑποσχέσεσι πολλάκις μὲν λήθην ἐρράζεσθαι τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅτι μάλιστα τοὺς ἀλκίμους, ἐπεφέρετο τοῖς ἀνδράσιν· ὧδε συστρατιώτας λέγων, τὸ μὲν προτρέπειν ὅτι τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προθυμουμένοις ἀκλεές. ἀμέλει καὶ τῷ προθυμουμένῳ, φέρει κατάγνωσιν ἀναισχύντου. δεῖ δ' οἶμαι προτροπῆς εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτὰ πρόπτου ἄξιον. ὥστε ἐγώγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν τὸ ὅτι τὸ τεῖχος ἀνῳδόν, αὐτὸς ὑμῖν προπέπομπα. τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τῆς ἀρετῆς ἐφιεμένους, καὶ ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, ὡς ἀναρπον ἔσαι τοῖς καταῤῥαμένοις τὸ γενναῖον διέξειμι. πρῶτον μὲν ἐν ὑμῖν γενέσθω προπομπὴ, τὸ πινὰς ἴσως ὑποπτεύειν, ἡ ἰουδαίων μαλακοθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. αἰσχρὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὶ, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἡττᾶσθαι κεῖρα ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχήν. καὶ ταῦτα πρὸς τέλει νίκης καὶ συνεργουμένους ὑπὸ θεοῦ. τὰ γὰρ ἡμέτερα πάσματα, τῆς ἰουδαίων ὀξυνοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τῆ τε ἡμετέρας ἀρετῆς, καὶ τῆ τοῦ θεοῦ συνεργίας αὐξέσθαι. πάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μῶν εἰεν ἐκείνοις, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τοίνυν μὴ μόνον ἐλαττοῦσθαι χρεών, ἀλλὰ καὶ τὴν θείαν συμμαχίαν προσδιδόναι, πρὸς ἡμᾶς ἂν εἴη. πῶς δ' ἂν αἰσχρὸν, ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλῶν ἀρχωμένων ἡ φέρει τὸ λειπεσθαι μαθοῦσι δ' ἀλυδεῖν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τοῦτο παθεῖν θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκπέσειν, ἀλλ' ἐλπίδι τοῦ κρατήσειν, ἀλλὰ δίχα ψιλῶν ὀπάδειξιν αἰδρίας. ὑμᾶς δὲ τοὺς γῆς ὁλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὄνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἀποβάλλεσθαι. σωφρονεῖν δὲ τὸν λιμὸν κατ' αὐτῶν, καὶ τὴν τύχην ἀρχοῖς κεκτεζομένης, μὴ τοιούτων ὅπλων· καὶ ταῦτα δι' ὀλίγου τοῦ προβόλου, τὸ πᾶν καταρθῶσαι δυναμένους. ἀναβαίνειν γοῦν ὅπου τὴν ἀντωνίαν, ἔχομεν τὴν πόλιν. καὶ δὲ ἂν γένηταί τις ἔτι πρὸς τοῖς ἐνδον ὅπερ ἂν οἶομαι μάχη, τόγε κατὰ κορυφὴν ἔσται, καὶ τὰς ἀναπνοὰς ὅπη καθῆσθαι τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἐγώγε, τὸ μὲν ὑμνεῖν αὖτι τὴν ἐν πολέμῳ τελευτὴν, καὶ τὴν ὅπη τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν εὐφαλείσω. ἐνθυμοῦμαι δ' αὖ τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸ κατ' εἰρήνην ἐν νόσῳ θανάτου, οἷς μὴ τῷ σώματος,

λυχὴ τάφῳ καταχεῖται). τίς γὰρ ἂν οἶδε τῶν ἀγαθῶν A
ῶν, ὅτι τὰς μὲν ἐν παρατάξει ψυχὰς σιδήρῳ τὸ σῶμα
ἐκπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξενι-
χῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει, δαίμονας δ' ἀγαθοὺς, καὶ ἥ-
ρωσι μέλλουσι, ἱδίοις ἐπιγόνοις ἐμφανίζουσιν); τὰς δ' ἐν νο-
σοῖς σώμασι συντακείσας, καὶ τὰ μέλιστα κηλί-
δων μιασμάτων ὧσι καθαραί, νυξὶ ὑπόγλυφος ἀφανίζῃ,
θη καθεία δέχεται) λαμβανούσας τε ἅμα τὸ τε βίου, B
σωμάτων, ἔτι δὲ καὶ μνήμης ἀφειμένας. εἰ δὲ κέ-
ται μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελευτὴ, κερδέστερον δ'
ὑπὲρ νόσου πάσης σίδηρος ὑπηρέτης, ὡς ἂν ἀφλο-
γὲς διδόναι τὸ χρεὼν ἀποδώσομεν· καὶ
ἃ μὲν ὡς ἐ δυναμένων σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησάντων
λθον. ἔνεσι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, καὶ ἐν τῷ
κρατέστατον. πρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν διεπί- C
ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἀδύλυτον. ὑμεῖς τε
οις θαρσήσαντες, ὅτι τὸ σεῖσαι, ἀλλήλοις σεσ-
καὶ βοήθεια γένεσθε. καὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον
ῆμα, ταχέως κλάσαι τὰ σφενήματα. καὶ τάχα αὐ
ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καρ-
ύοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύειν σφᾶσονται
εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ διασαλπίοις, ἅπαξ, ὡς αὐ
ᾶσιν ἐπικαὶ ὀλίγοι φθάσῃ). τὸ δὲ καταῤῥάμενον,
υοίμην ἄν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, ἐν τῷ ὑπο-
ίμις. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τῶν νεῦ ὁμοίων, μακάρια
ολευθήσῃ δὲ τοῖς πεσοῦσι τὰ ἀριστεῖα. Κεφ. ε.
Οιαῦτα τοῦ πάνυ διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος D
ἔδεισε τὸ κινδύνου τὸ μέγεθος. τῶν δ' ἐν τῷ στείραις
ομένων σαβῖνος τὄνομα, γένος ὑπὸ συρίας, ἀνὴρ
χεῖρα, δὲ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι σεσ-
ὰν τις αὐτὸν ἀπὸ γε τοῦ σωματικῆς ἕξεως ἐ δίκαιον
απιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ ἰδεῖν τὸ χρόαν, ἰσχνὸς,
οκα σεπλημμύρος· ἀλλ' ἐοικέναι τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ
δ' σώματι, καὶ πολὺ τῆς ἰδίας ἀλκῆς γενοτέρῳ. σεσω-
νεῖν ἀνασᾶς, ὅτι δίδωμι χάριν, ἔφη, σεσθύμως
τὴν, σῶστος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος. δ' ὄχομαι μὲν E
ῇ τε ἰσχύϊ καὶ τῇ γνώμῃ, τὸ σὸν ἀκολουθήσαν τύχην.
νεμεσητέον τῆς ἐπιβολῆς, ἴσθι με, μὴ παίσαν-
ρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὡσῶς σὲ κείσει τὸ θάνατον ἡμῖν.
ταῦτα εἰπὼν τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυ-
σῶν τὸ κεφαλῆς σεσαιτείνας, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξί-
τασάμενος, ἐχώρει σεὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα σεὶ
τὸ ἡμέρας ἕκτην. εἰποῦσ' δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων
κ μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. σεσῆλ
ὺ σάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος.
υσεν δὲ ὑπὸ τοῦ τείχους, κατανοήσων τε αὐτοὺς,
εσι παντοθεν ἀκοντίοις ἔβαλλον, καὶ πέτραις
ίοις κατεκύλιον, αἳ ἐν τῷ μὲν ἔνδηλα παρίσυ-
ίους. ὁ δὲ σαβῖνος ἀναστὰς τοῖς ἀφειμένοις, F
ωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ὑ σεσπεσὼν ἐσέφε
μενοι ἢ γένεσθαι ἐπ' ἄκρου, καὶ ξίφεσθαι τοὺς πο-
ς. καταλαμβάνοντες δὲ αὐτὸ τῷ τε δύναμιν οἱ
ι, τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ G
ς ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἔνθα
ταμένῳ αὐτῷ ὡς φθονερὸν ὅτι ταῖς ἀρεταῖς
ύχει, καὶ κωλύουσα ἀεὶ τὰ σῶσθαι
τορθώματον. ὁ γοῦν ἀνὴρ δοὺς ὅτι ἐκφάτνοι
βολῆς ἐσφάλη, καὶ παίσας σεός τινα σῶτραπ,

quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manésque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabésque consumpserit: & si maxim è probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altáque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut seruari nequeant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillimè dissolui potest. Vósque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione hetis atque subsidio: vestráque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortassè nobis, si eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem profectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licèt si quis eum antè vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cùm primus itaque surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non prætet spem, quòd res aliter cesserit, sed quòd sic decreuerim, pro te morituru. His dictis, & scutum læua capiti prætendens, strictóque dextera gladio, circa horam diei sextam muram petebat, sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis appeterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licèt obtegeretur sagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostésque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, plurésque ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortunã quis veluti virtutibus inuideat, semperque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto cessauit, & offensione lapidis

cum maximo cæpitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem vidêre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

ὁπλωνὶς ἐπ' αὐτῆς μὴ μείζω ψόφῳ κατέπεσεν. ὑπερφέροντες δ' οἱ ἰουδαῖοι κὴ κατιδόντες μόνον τε αὐτὸν κὴ περιῳκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ ἀφικνεῖται, κὴ προκαλυψάμενος τῷ θυρεὸν, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, κὴ πολλὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, κὴ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσι, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δὲ αἰσρίαι τύχῃ, πρέπων ἦ τῆς ὑπιβολῆς ἀναλόγως. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωζέσαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ ἦ ὀκτὼ βαυμασίως κατασύροντες, ἀπεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ἕκτῃ παΐμου μηνὸς ἐπράχθη.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò exuscitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij

Μετὰ ἦ ἡμέρας δύο τῶν προκοιτούντων τινὲς ὑπὸ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνελθόντες, προσκαλοῦνται μὲ τὸν τῶν πέμπτης τάγματος σημαφόρον, κὲ δύο τινὰς τῶν ἐν τῇ ἴλαις ἱππέων, κὲ σαλπιγκτὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τὴν νυκτὸς ἑκάτην, προβαίνουσι μὲ ἡσυχῇ δι' τῶν ἐρειπίων, ὅπη τὴν αἰτωνίαν. ὑποσφάξαντες ἦ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κεκτῆσι τὸ τεῖχος, κὲ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐκέλευσαν. πρὸς ὃ τῶν μὲ ἄλλων φυλάκων ἐξανάστασις ἀφνίδιος ἰὼ κὴ φυγὴ, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὑπιδεῖν τῶν ὑπιβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος κὲ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τὸ πλῆθος ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καίσαρ ἦ τὴν σημεῖα κατανόσας, ἐξοπλίζει τήν τε δύναμιν δι' ἅπαν, κὴ μετὰ τῶν ἡγεμόνων, πρῶτος ἀναβαίνει τοὺς ὑπλέκτους ἔχων. καταφρονούντων δ' ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, κὲ αὐτοὶ διὰ τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἰὼ ὁ ἰωαΐνης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξε. κὴ διὰ ταύτης ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ φασιασαὶ τῶν τάγμάτων, τό τε ἰωάνου, κὴ τὸ σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ἀδημίαν ὅτε ἰχύος ὅτε προθυμίας ἐλλείποντες ἀφροβολίᾳ. φέρας γὰρ ἀλώσεως ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον. ὃ δὴ κἀκεῖνοι, τὸ κρατεῖν ἀρχῇ. συρρήγνυ ἦ πρὸς τὰς εἰσόδους, μάχη καρτερὰ, τῷ μὲν, καταλαβέσθαι κὴ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῷ ἦ ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτὸς ὑπὲ τὴν αἰτωνίαν. κὴ τὰ βέλη μὲ ἰὼ ἀμφοτέρωθεν ἐκάσε μάχοντο. πεφυρμένων μὲν τῷ ἀνδρῶν κὴ πρὸς τὴν στενοχωρίαν ἀπλήκτως μένων, τῆς ἦ βίας ἀσημάντου προσπιπτούσης ἅπαν τὸ μέγεθος. φόνος τε ἰὼ ἑκατέρωθεν πολύς, κὴ τῷ πεσόντων τάτε σώματα κὴ τὰς πανοπλίας πατουῶντες, ἔθερμον οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβηκεν ῥέπων ὁ πόλεμος, ἐπιδιάκλισις ἦν ἰὼ τῶν πλεονεκτούντων, οἰμωγαὶ ἦ τῶν ἡττωμένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, οὐδ' αἱ διώξεις, ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ κὴ μεταπλήσεις, μεμιγμένης ἑκάτερα τῆς ἐπιταξέως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἦν τὸ θνήσκειν ἢ τὸ κτείνειν ἀνάγκη παρεῖναι, ἐκ ὅσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατὰ νώτου προσιόντες διαζόμενοι, τοῖς σφετέροις παρ' ἀμφοῖν, ὑπὸ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων ἦ τῶν ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐπιτειχίαν, κὲ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἐπιταξέως, ὑπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ἕως, εἰς ἑβδόμην τὴν ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθέοι, κὴ τὸ τὴν ἀλώσεως

κίνδυνον

νον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφάδιον. ῥωμαῖοι δ᾽ μέρει τ᾽ A
μεως, ὅπως γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκεί-
πανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τ᾽ ἀντωνίας
ρίῳ, δοκεῖ τῶ παρόντος ἐδόκει.

Κεφάλαιον ζ.

υλιανὸς δέ τις ἑκατοντάρχης τῶν ἀπὸ τ᾽ βιθυνίας,
ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ᾽ ἐκεῖνον ἰσόρροπα τὸν
μον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ
ῆς ὠδρασήματι πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαί-
διδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρίσταται B
ῳ καὶ τῷ ἀντωνίᾳ, διωκόμενος, καὶ νικῶντας ἤδη
ιδαίους, ἕπεται μόνος μέχρι τ᾽ τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ
ας. ἔφευγε δ᾽ τὸ πλῆθος ἄθρουν, ὅτε τ᾽ ἰσχὺν, ὅτε
τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δ᾽ διὰ
ων τῶν σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διάττων, ἐ-
ε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τ᾽ ὄψεως ἐκείνης,
ὅτε τῷ καίσαρι θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις C
ίση φοβερώτερον. ἐδόκει δ᾽ ἀρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ
ῶμένης, ὡς ἀμήχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ
ωδήματα περπαρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἑ-
ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατ᾽ λιθα-
τα ἔχων, ὑπολιθαίνει· πρῶτον δ᾽ ὑπλίου μὲν με-
τ᾽ πανοπλίας ἦκε, τοὺς φεύγοντας διωκήσει. καὶ τῶν
ὑπὸ τ᾽ ἀντωνίας ῥωμαίων, ἠρθη βοὴ πρὸς ταῦτα εἰ
άντων. οἱ δ᾽ ἰουδαῖοι πρὸς ἀντὸν ἀθρόοι, τοῖς D
υσοῖς, καὶ τ᾽ ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δ᾽ πολλῶ
τῶν θυρεῶν σίδηρον ἐξεδέχετο. πολλάκις δ᾽ ἀνα-
ας πειρᾶται, ὑπὸ τῶ πλήθους τῶν τυπτόντων ἀπε-
πη, κείμενος δ᾽ ὅμως, ἐνέπιπτε τῶν ξίφει πολλούς.
γὰρ ἀπρόθυμα τὰ χαλεπὰ, τῶν τε κρατεῖν καὶ τῶν θνήσκειν
ρεσμένος, πάντα τὰ κρεῖττα πρὸς σφαγὴν, καὶ τὸν
ένα συμπλακῶν· μέχρι κοπτόμενον αὐτῶν τ᾽ ἄλλων
ῶν, καὶ μηδενὸς προσαμῦναι τολμῶντος, ἐπέδυκε. E
ὸν δ᾽ πάθος εἰσῆκε καίσαρα αἰδοῦς ἔτους ἐναρέ-
ὲ καὶ ὀφθεὶς τοσοῦτον φονεύομένω. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ
ος διέκλεισε τῆ βοηθεῖν ἐθέλοντα, τοὺς δ᾽ ἰωαμένους
ιτάπληξε. ἰουλιανὸς δὲ οὐδὲ πολλὰ δυνάμενος εἰς τὸ
τῶν κτεινάντων ὀλίγους ἀπλῆγας καταλιπὼν,
ις ἀποσφάττονται, μέγιστον ὠφελῶν ῥωμαίοις καὶ
ταισι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφελῶν τοῖς πολεμίοις κλέος
αλιπών. ἰουδαῖοι δὲ τὸν νεκτὸν ἁρπασάμενοι, πάν-
τοις ῥωμαίοις ἕπονται, καὶ καταλείουσιν εἰς τὸ F
ωνίαν. ἠγνόησαντο δ᾽ ἐξ αὐτῆς ὀλιγωρίας καὶ ταύ-
τὸ μάχῃ, ἀλεξᾶς μὲν τις ὁ γυφθαῖος τ᾽ ἰωαν-
βάγματος· ὃν δὲ τῶν υἱὸν σίμωνα, μαλαχίας τε,
τὸ μέρτωνος ἰούδας, καὶ στενὴ υἱὸς ἰάκωβος, τῶν ἰ-
μαίων ἡγεμόνων, τῶν δ᾽ ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖ-
ἰαείου, σίμων τε καὶ ἰούδης.

Κεφαλ. ν.

Ἔτος δ᾽ τοῖς μὲν σὺν αὐτῶ στρατιώτας, κατασκά-
πτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τῆς ἀντωνίας,
ἅδυνάμει πάσῃ ῥᾳδίαν τὴν ἄνοδον ἀντρέπεσθαι.
ὃς δὲ τὸν ἰώσηπον ὠφελησόμενος, ἐκάπυσε γὰρ
ἐκείνης τ᾽ ἡμέρας, πανέμου δ᾽ ὧν ἐστρατοπεδευκότα
τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ἄπορείᾳ
λελοιπέναι τῶ θεῶ, καὶ τ᾽ δῆμον ὅτι τούτῳ δεινῶς ἀθυμεῖν. λέγειν δ᾽ τῶ ἰωσήπῳ, πάλιν ἐπιλάβεσθαι ἃ καὶ
ότερον, ὡς εἰ καὶ τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τ᾽ μάχεσθαι, προσελθόντι μηθ᾽ ὅσων βούλεσθαι πολεμεῖν ἔξειν,

periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia Antoniam obtinere.

Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniã stabat) subitò prosiliit, iámque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angulum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim eius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio dissecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: ácque facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profectò fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namque habens, creberrimis atque acutis clauis, vt cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnóque cum armorum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, salutis eius metuentium: Iudæi verò multi simul gladiis & hastis vndique feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, percutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos percussit. Nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, nanque diu cervicem contraxerat, donec concisis aliis eius membris remisit vires, cùm ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quòd locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægrè peremptus est magna sui gloria, non apud Romanos tantùm & Cæsarem, verùm apud hostes quoque relicta. Iudæi verò etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertauêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Ioannis, ex parte verò Simonis, Malachias, & Mertonis filius Iudas, & Sosæ filius Iacobus, dux Idumæorum: Zelotæ verò fratres duo filii Iairi Simon & Iudas.

Cap. IV. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque accensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, ácque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum : ſanctum tamen locum violare deſineret, néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignemque depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta mansêre: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti : ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis : Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur : & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has ſenior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt. Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: cúmque memoria tranſmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniam quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam: ſpectatíque oporteat, quis ſis author & vnde conſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indigneris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deíque ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tótque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequente, vox eius ſingultibus interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autem eiúſque ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίκα τ συναπολέσθαι τὴν τε πόλιν, & τ ναὸν αὐτῷ. μηκέτι μὴν ἔτι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ θεὸν πλημμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ τὰς ὁπιλελοιπυίας θυσίας ἐπιτελεῖν, εἰ ὧν αὐτὸς ἐθελήσῃ) ἰκέσθαι. & ὁ Ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ κ τοῖς πολλοῖς, ἵν ἐπακούσωσιν, τότε τὸ κήρυγμα διήγειλεν ἐβοᾷζων. κ πολλὰ προσωτιβόλει φείσασθαι τ παρόντος, & δίκαιον εἶναι τὸν ναὸν ὑμνούμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τε ὀλασμοὺς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὲν ἦν κατήφεια, κ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ Ἰωσήπῳ, & καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἐν ποτε δείσειεν ἅλωσιν. θεῦ γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. κ ὁ Ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παίγνιον μὲν καθαρὰν τὴν θεὸν τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἢ μύει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ἦ ἐλπίζεις σύμμαχον, ὑδὲν ἀσεβήσας· τὰς ἢ ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει· καὶ μήν σου τὴς ἀφέλητας τὴν κατ' ἡμέραν ζοφερὰν ἀσεβέστατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἦ, ὃν τ αἰωνίου θρησκείας ἐξάρσας θεὸν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; κ ῥωμαίοις τὰς ἁμαρτίας ἀνατίθης; οὐ μέχρι νεῦ κήδου) τὴν ἡμετέρων νόμων, κ τὰς ὑπὸ σοῦ διακοπείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. τίς ἂν ἂν στενάξειεν, κ κατολοφύραιτο τ ὠδαδόξε μεταβολὴν τὴν πόλιν; εἰ γε ἀλλόφυλοι μὲν, κ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ ἦ Ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐνῳκισμένος, κἀκείνων πρὸς αὐτοὺς ζήλη χαλεπώτερος. ἀλλά σοι Ἰωάννῃ & μετανοῆσαι μὴ ἐν κακῶν, ἐν αἰσχρὸν ἐν ἑκάτοις, κ καλὸν ὑπόδειγμα βουλομένῳ σωζειν τ πατρίδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ Βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶσαι τῆς πόλεως, κ μὴ ἡγεμὼν αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἑλέσθαι, ὑφ' τὸ μὴ πρόδοσιν ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, κ τὸν οἶκον τὸ θεοῦ προϊδεῖν φλεγόμενον. δι' τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων Ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, κ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπηγουμένοις πρόδοσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ Ἰωάννη ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, κ τὸν ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυῶμαι. μέμνησο ἦ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, & Ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, κ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, κ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ γε ποτε ἡγοίμην ζῶν ἔτος αἰχμαλώτου, ἵνα παύσωμαι τὸ ἦθος, ἢ τῆς πατρίων ὑπολάθωμαι. πάλιν ἀγανακτεῖς, κ κέκραγάς μοι λοιδορούμενος. ἄξιός γε & χαλεπωτέρων, ὃς ἀντικρὺς εἰμὶ μυρμήκων τι παραινῶ, κ τοῖς ὑπὸ θεῦ βιάζομαι κατακείτους σώζειν. τίς ἂν οἶδε τὰς τῆς παλαιᾶς προφητείας ἀναγραφὰς, κ τὸ ὑπερρέπουσα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐπιοῦσα; τότε γὰρ ἅλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τις ἀρξῃ φόνε. τῆς ἡμετέρων ἦ πλωμάτων, ὑχ ἡ πόλις, κ τὸ ἱερὸν ἦ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἆρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μὴ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, κ τὴν τοσοῦτον μιασμάτων ἐμεσαν πόλιν, αἰαρπάζει. ταῦτα λέγων Ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ & δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνεκόπη. κ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειράν τε τὸ πάθους, κ τ θαυμάσαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ὅτι τοὺς ῥωμαίους ὑπεθυμοῦντες ἐγκρατεῖς ἦν ἑαυτῶν.

Τὸν μ

Κεφάλαιον θ.

Τῶν γε μὴν δυσμενῶν, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν στασιαστῶν χώραν ἔμφρον, ἀπώλειαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ φυλακήσαντες ἔφθασαν ἀναχωρήσεως, φεύγοντες πρὸς τοὺς Ρωμαίους κατέφυγον. ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δ' ἀρχιερέων, εἷς μὲν Ἰσμαὴλος ὁ καταπεμφθέντος ἐν Κυρήνῃ, καὶ τέταρτος Ματθίου παῖς ἔφυγε μετὰ τοῦ πατρὸς σωθείσης, ὃν ὁ αὐτὸς Γιώρα σὺν υἱοῖς ἀπέκτεινε, καθὼς ἔμπροσθεν εἴρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων δυσμενῶν, τοῖς ἱερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καίσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἔθεσιν ἀνδρὶ τῷ δυσχερεῖ ἔξοδον, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γοφναν πόλιν ἐκεῖ παραμένειν μέχρι ἂν δοθῇ σφίσι χώρα κατοικήσεως, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνέβησαν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ στασιασταὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγείεν ὑπὸ Ρωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποξένοντες τοῦ φόβου καὶ διδράσκειν. λύσας δ' ὡς μὴ φεύγειν αὐτοῖς τὸ παράγγελμα πρὸς καιρὸν, ἐπεχέθησαν γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων τοὺς αὐτομολεῖν. Κεφ. ι.

Τῇ δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας πάλιν, ἐκέλευσε μετὰ τοῦ Ἰωσήπου φερομένους τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλεῖστοι πρὸς τοὺς Ρωμαίους ἔφυγον. μενόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ρωμαίων ἕστηκοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς σωσαί· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς Ρωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μὴ, τότε ἱερὰ παῖσαι ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἃ γὰρ αὐτοὶ βλάψαι Ρωμαίους μὴ μετὰ μείζονος ἀνάγκης καταφλέξαι ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ κατέσφηκα τῶν αὐτομόλων αὐτοπροαιρέτως, ὅτι τῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυρωτὰς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθόβολους μηχανὰς διέσησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, φερομένων πολυανδρίῳ, τὸ δὲ ναὸν τὸν φρουρίῳ. τοῖς δ' ἁγίοις καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων ἐπιπόνων, θερμοῖς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἐχόντων φόνων· καὶ προῆκαν εἰς τοσοῦτον παρανομίας, ὡς τε αὖ εἰκὸς ἀγανάκτησιν γενέσθαι Ἰουδαίων, εἰ Ρωμαῖοι τοσαῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτην ἔβη φόβον Ρωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τῷ γε σταπτῷ ἀκόλουθος ἐστιν ὃς τις ἀμήχανος εἰς τὸν ναὸν ἐπείγεσθαι, καὶ προσκυνῆσαι, τὸν τε λησταὶ ἤνυτο, πρὶν ἀνέσεσθαι πάθους μετανοήσαντας. πῶς δ' ἐπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοῖς πρὸ τοῦ ἰωαννίου λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸν δρύφακτον τοῦτον προβάλεσθε ἱερῶν; οὐχ ὑμεῖς ἦτε τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσήσατε ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, μηδένα τὸ μίσιον ὑπερβαίνειν προαγγέλλει; οὐχ ὑμεῖς ἦτε τοὺς ὑπερβαίνοντας, ὑμῶν αἱρεῖν ἐπεξέφαμεν, Ρωμαίους τοῖς ἦ; τί δὴ νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί ἦ τὸν ναὸν αἵματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἄρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὴν δὴ ἂν οἰκεῖον, μαρτύρομαι ἢ καὶ σεσῆναι ἐμὲ, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἂν ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giotæ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc callidas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocaros à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & baliſtas & saxorum dispositêre tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere: Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem credo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum aciei vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itáque primorum quidem impetum excipiebant Romani : qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vrebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat : cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quàm ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminarentur

αἰωλάζω μαίνειν· κἂν ἀλλάξητε τ' τάξεως τ' τόπον, ὅτε προσελάσεται τοῖς ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτε ἐνυβρίσει. τηρήσω δ' τ' ναὸν ὑμῖν, κ' μὴ θέλοντ. ταῦτα τ' ἰωσήπε δ' ἀγγέλλοντος ἐκ τ' καίσαρος, οἱ λησταὶ, κ' ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' δυοίας, ἀλλὰ κ' δειλίαν γίνεδζ τὰς παρακλήσεις δοκοῦντες, ὑβρηφάνουν. ὅπως δ' ὡς οὔτε οἷόν τον ἑαυτ' τοῖς ἀνδρας, ὅτε φειδὼ πνὰ τ' ναῦ ποιουμένους ἐώρα, πάλιν προς πόλεμον ἅπαν ἐχώρει.

Κεφάλαιον ια.

ΠΑσαν μὲν οὖν τ' δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ χωρεμφύλιν τ' τόπῳ. ξιάκοντα δ' ὁπλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, κ' τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παρέδωκε, τούτων δ' ὁπιτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ὁπιθέσθαι προστάξε τ' φυλακῆς περὶ ὥραν τ' νυκτὸς ἐνάτην. ὄντα δ' κ' αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, κ' συναβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι δι' τὸ μέγεθος τ' κινδύνου κατέχον, & τὰ παρὰ τ' ἡγεμόνων λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αὐξειν ἔφασαν ὁπὶ τ' ἀντωνίας καθεζόμενον, κ' πλεῖ μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶντος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πεισθεὶς ὁ καῖσαρ, δι' ἓν τοῦτο τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἰπών, ἵνα κείνη τὰς ἀρετὰς αὐτ', κ' μήτε τ' ἀγαθῶν τὰς ἀμοιβὰς, μήτε τ' ἐναντίων ἀτιμώρητος ὀφελάθη, χώρησεν δ' αὐτόπλης κ' μάρτις ἁπάντων, ὁ κ' τὰ κολάζων, & τὰ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπ' τ' φάξιν ἔπεμπε καθ' ἓν ὥραν κ' προείρητο, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπαναδόχει τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΙ μὲν οἶν περιφθέντες τοὺς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἥλπισαν, ἀλλ' ἀϊαπνδύσασι μ' κραυγῆς δ' θέως συνεπλέκοντο. θορὸς δ' τ' τ' ἐκκοιτώντων ὅλων ἐνδοθεν οἱ λοιποὶ κ' σίφος ἐξέθεον. τ' μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ὑπεδέχοντο ῥωμαῖοι, προεκίπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τ' σφετέρῳ σώματι, κ' πολλοὶ τῶν οἰκείων ὡς πολεμίους ἐκτῶντο. τ' μὲν γὰρ δι' βοῆς δίγνωσιν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τ' δ' ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφείλετο, κ' τυφλώττειν ἄλλος, οἷς μ' οἱ θυμοὶ παρεσκεύαζον, οἷς δ' οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τ' θορυχόντα πλήττειν ἓν ἄκειτον. ῥωμαίοις μ' ἓν συναισθανομένοις, κ' κ' συντάξεις προσπεσῶντας, ἧττον ἐλάμβανεν ἄγνοια. κ' γὰρ ἓν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τ' συνθήματος. ἰουδαῖοι δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, κ' τὰς τε προσβολὰς, κ' τὰς ὑποχωρήσεις ἀείδην ποιούμενοι, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τ' ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον δι' σκότους, ὡς ὁπόταν ῥωμαῖον ὑπεδέχετο. πλείους γὰρ ὑπὸ τ' ἰδίων, ἢ πρὸ πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γλυφούσης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. κ' κ' φάλαγγα διαστάντες, τοῖς τε βέλεσιν ὑτάκτοις ἐχρῶντο, κ' τ' ἀμυίας. ὑπ' ἔτους δ' οὔτ' εἶκον ὅτ' σκοπῶν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος πάτου, κατ' ἄνδρα, κ' κατὰ συντάξεις ἤριζον ἀλλήλοις, κ' προσκοπῆς ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τῷ ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γλυαίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δ' ἐβεβήδει τὰς τόλμας, ὅτε μὲ σφᾶν αὐτῶν, καὶ τ' ἱεροῦ φόβος, & ὁ τύραννος ἐφεῶς, κ' τοὺς μὲν θωπαλῶν, τοὺς δὲ μαστιγῶν κ' διηρ-

ρων

ἀπφλαῖς. συνίβαινε ἢ τὸ μὴ πλεῖον, σαδιαίαν εἶ
ράχιν, ἐν ὀλίγῳ ἢ, κ᾽ ταχέως αἱτισρίφειδε τὰς ρο-
ς. ἀδ᾽ ἕτεροι γὲ ὅτε φυγῆς, ὅτε διώξεως μῆκος εἶχον.
ἢ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖος ἀπὸ τ᾽ αἰτωνίας ὁ θό-
ος ἰὼ θαρρεῖν ἢ κ᾽ κρατεῖσι τοῖς σφετέροις ἐπιβόων,
μῦσιν ξεπομμύοις. ἦν δ᾽ ὥσπερ τι πολέμε θέατρον.
ἐν γὲ ὅτε πῶν, ὅτε τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἐλαύθασι τ᾽ μ᾽ κ᾽
ράχιν. τὸ ἢ πέρας ἀρξάμμοι τ᾽ νυκτὸς ἑβάτης ὥ-
ς, ἀφ᾽ πέμπλω τ᾽ ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ᾽ ἧπερ
αυτο τόπε τ᾽ συμβολῆς, μηδ᾽ ἕτεροι βεβαίως κλί-
τες τοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ τ᾽ νίκην μέσην ἐν ἀ᾽ χωμά-
τῃ ὧδε τάξει καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὴ ἔπι-
μως ἠγωνίσαντο πολλοί, ἰνδαίων δ᾽ ἐκ μὴ τ᾽ πρὸ πρὸ
ωνα ἰούδας ὁ τ᾽ μέρτωνος, κ᾽ σίμων ὁ τ᾽ ἰωσίε. τ᾽
δουμαίων ἰάκωβος κ᾽ σίμων, καθλᾶ μὴ ὃς παῖς,
σα ἢ ὁ ἰάκωβος. τ᾽ ἢ μ᾽ ἰωάννου γυφθαῖος, κ᾽ ἀ-
ξᾶς. τ᾽ ἢ ζηλωτ᾽ σίμων ὑὸς ἰαείρου.

Κεφάλαιον ιγ.

ΕΝ τούτῳ δ᾽ ἡ λοιπὴ τ᾽ ῥωμαίων δύναμις, ἡμέ-
ραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοῖς τ᾽ αἰτωνίας θε-
λίοις, μέχρι τ᾽ ἱερᾶ πλατείαν αὐτοῦ ἀξεπίσαν-
πλησιάσαντα ἢ τ᾽ πρώτῳ πρὸ βόλῳ τὰ τάλμαθα,
πήρχετο χωμάτων. τὸ μ᾽ αἰτικρὺς τ᾽ τὸ εἴσω ἱερᾶ γω-
ς, ἥπερ ἰὼ κατ᾽ ἄρκτον Ῥ δύσιν. τὸ ἢ κ᾽ τ᾽ βόρειον
έδραν, ἡ μεταξὺ τ᾽ δύο πυλῶν ἰὼ. τ᾽ ἢ λοιπῶν δύο,
έτερον μὴ κ᾽ τ᾽ ἐσώτερον σοᾶ, τὸ ἐξωθεν ἱερᾶ. τὸ
τερον, ἔξω κ᾽ τὸν βόρειον. πρόκοπε μὴ τοι μετὰ
λλῆ καμάτε Ῥ ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, κ᾽ τ᾽
ἰὼ ἀφ᾽ ἑκατὸν σαδίων συγκομίζεσιν. ἐπακούετο δ᾽
᾽ ὕσω κ᾽ κατ᾽ ὀπίσθιλας αὐτοῖ, διὰ πρεικίαν τ᾽ κρα-
ῶν ὄντες ἀδέεσεροι. κ᾽ δι᾽ ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας,
ώμμοι ζηλμηεστέρεις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΓΩν γὲ ἱππέων τινὲς ὁπότε πρὸς ἐλθοιεν ὅπ᾽ ξυ-
λείαν ἢ χόρτε συλλογὴν, τ᾽ τῆς καμάτης χρόνον,
ίεσαν βόσκεσθαι τὰς ἵππες ἀποχαλινοῦντες, ἐς οἱ ἰου-
ῖοι κ᾽ σῖτος ἐκπηδῶντες ἥρπαζον. κ᾽ τότε συνεχῶς
ομμύε, νομίσας καῖσαρ ὅπερ ἰὼ, ἀμελείᾳ τ᾽ σφετέ-
ν πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων αἰδρία γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς,
ων σωθρωπότερον τοῖς λοιποῖς πρὸς φυλακὴν τ᾽
ωέων ὑπισρέψαι, κ᾽ κελεύσας ἀπαχθῆναι τὴν ὑπ᾽
ήατον τ᾽ ἀπολεσαίτων σρατιωτ᾽ ἕνα, φόβῳ τοῖς
λοις ἐπήρσε τοὺς ἵππους. ὡσὶ κ᾽ εἰῶν νέμεσθαι, κα-
ίπερ ἢ συμπεφυκότες αὐτοῖς ὑπὸ τὰς χρείας ἐζήε-
ν. οἱ μὴ σὺν πρὸς πολέμοιν τ᾽ ἱερᾶ, κ᾽ τὰ χώμα-
διήγραν.

Κεφάλ. ιε.

Μετὰ ἢ μίαν ἡμέραν αὐτ᾽ δ᾽ ἀνόδου, πολλοὶ τ᾽
σασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, κ᾽ ὁ
ὺς ἤπειγε, συνελθόντες τ᾽ κ᾽ τὸ ἐλαῶν ὄρος, ῥω-
ίων φυλακῆς ὑπιόντων, ὧδε ὥραν διὰ τέλε τ᾽ ἡ-
ρας, οἰόμμοι πρῶτον μ᾽ ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θε-
ωείας ἤδη τ᾽ σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπίσειν.
ραγαθόμμοι ἢ τὴν ἔφοδον αὐτ᾽ οἱ ῥωμαῖοι, καὶ
χέως ἐκ τ᾽ πλησίον φρυρείων συνδραμόντες, εἰρ-
ν ὑπόπτως ἂν καὶ διακόπειν τὸ ὠειτείχισμα βια-
ιμμένους. γιμμένης ἢ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς,
λα τε πολλὰ παρ᾽ ἑκατέρων γιναίως ἐπράχθη,
ιαίων μὴ μετὰ τ᾽ ἰχύος, ἐμπειρίᾳ τε πολεμῶν χρωμένων. ἰουδαίων δ᾽ ἀφειδέσι τῶν ὁρμῶν, Ῥ

tionibus incitaret. Quominus autem plerunque pugnatum eſt, ſed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ ſpacium vel perſecutionis habebat. Pro ſuorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere ſuperantibus, & ſtare ſi fugerent, acclamantium: erátque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Poſtremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die diſſoluti ſunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inîere certa fuga ceſſiſſent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquiſſent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Ioſiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Soſæ: de Ioannis autem ſociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die ſeptimo ſubuerſis Antoniæ fundamentis, latam viam vſque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientémque ſpectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miſeriis proficiebat, cùm materias à centeſimo vſque ſtadio deportarent. Interdum autem inſidiis lædebantur: cùm ipſi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter deſperationem ſalutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna ſiue fœnum colligendum exiſſent, interea dum id facerent, equos ſuos frenis exutos paſci ſinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæſar exiſtimans, quod erat verum, negligentia ſuorum magis quam Iudæorum virtute rapinas contingere, triſti animaduerſione cæteros ad equorum cuſtodiam reuocare ſtatuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunquam enim eos poſthac in paſcua dimittebant, ſed tanquam natura his connexi ad neceſſitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeréſque erigebant. Altera verò die poſt eorum aſcenſum, multi ſeditioſorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præſidia Romanorum, quæ Elæôn montem verſus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. ſperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis cauſa quieſcentes, facilè decipi poſſe. Verùm cognito illorum conatu, Romani de propriis cuſtodiis celeriter collecti obſtabant eis, murum tranſcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter geſta ſunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis viliſſimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

Τοῖς θυμοῖς ἀκαθέκτοις, ἐρατὴς ἡ τῶν μὲν αἰδὼς, τῶν δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίοις ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένοις, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, κἀκεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥᾳδίαν τὸ τεῖχος. καὶ τῶν ἀπὸ ἀπείρης τῆς ἱππασίας πεδάνιος τὴν ὁρμὴν, ξεπομένων ἤδη τῶν Ἰουδαίων, καὶ κατὰ τὸ φάραγγος συνωθουμένων, ῥᾴδιον ἦν πλαγίᾳ παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, εὐρώστου τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ἁπλῷ θώρακι καὶ σφυρᾶ. Τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐκκρέκοντος ἐπέκλινε τὸν ἵππον. Τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τῆς τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων καίσαρι τὸν αἰχμάλωτον. πῶς δὲ τὸν μὲν λαβόντα τὰ δυνάμενα θαυμάσας, τὸν δὲ ληφθέντα τὰ πρὸς τὸ τεῖχος ἐπιχειρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν τοῖς πρὸ τοῦ ἱεροῦ διαμάχαις ἦν, καὶ τὰ χώματα κατήπειγεν.

Κεφάλαιον ις.

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι τὰ συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφούμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σηπομένῳ σώματος, ἀποκόπτον τὰ προσηλημμένα μέλη, φθαίοντες τὰ εἰς τὸ πρόσω νομήν. τὰ μὲν βορείᾳ, καὶ κατ' ὀλίγον ἐσοῖς τὸ συνεχὲς προὶς τὰ αὐτοῦ ἐμπρήσαντες, ἔπειτα ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὰ ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ προειρημένου μηνὸς, τὸ πλησίον τοῖς ὑποπτέροις Ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προκόψαντος τοῦ πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὰ ὀπίσω, μήτε καθάπαξ ἀπὸ ἀμφοτέρων τῶν ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν συναφὲς αὐτῷ διαφθείροντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπτεύοντας. οἱ δὲ πρὸς τὴν ἐμβολὴν τοῦ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὰ νομὴν ἐνέμησαν αὐτῷ, σφίσι χρησίμως. τὸ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, ἃ δέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὴ, ἐν μέσῃ ἐνθεόντων ἐπ' ἀλλήλοις ὁ πόλεμος.

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩν Ἰουδαίων δέ τις καὶ τὰς ἡμέρας, αἴτιος ὅτι σῶμα βραχὺ, καὶ τὰ ὄψιν δυσκαταφρόνητος, ἡμῖν τε ἕνεκα, καὶ τῶν ἄλλων ἄσημος, Ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωάννου μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὑβριστικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὰ ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο. τῶν δὲ ταύτῃ διατεταγμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριστικῶς. ἦσαν δ' οἱ καὶ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἤπετό γε μὲν πνεῦμα καὶ λογισμὸς ἐκ ἀσυήθους, θανάτῳ τι μὴ συμπλέκεσθαι. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὰ σωτηρίαν, τοῦτ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, τότε προσβάλλεσθαι πρὸς οὓς καὶ τὸ νικᾶν ἐ μέγα, καὶ μεῖζον αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἐκ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεσσύτητος ἔδοξεν. μηδενὸς δ' ὑπομένοντος, καὶ τὰ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἦν ἑαυτῷ σφόδρα, καὶ τῷ Ῥωμαίων ὑβριστὴς, πύργου τις ὄνομα τῶν ἐν Ἴλιος ἱππέων βαλυξάμενος αὐτὸς τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθάδες· εἰκὸς δὲ, καὶ πρὸς τῷ βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσυνέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πρῶτα συμβαλὼν, προσπίπτει δ' ὑπὸ τῆς τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ Ἰωνάθης ὑποσφάττει προσδραμὼν, ἔπειτα ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ, τότε ξίφος ἡμαλγμένον ἀείσας, καὶ τῇ

τὴ λαιᾷ τὸν θυρεὸν, ἐπιλάλαξέ τε τῇ στρατιᾷ πολλὰ, A
πρὸς τ' πεσόντα κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαί-
ους ἐπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀναστρέψαντα καὶ ματαίζον-
τα Πρίσκος ὁ ἑκατοντάρχης τοξεύσας, διήλασε βέλει.
ἐνθὲς δ' τε Ἰουδαίων καὶ τῶν ῥωμαίων, κραυγὴ συμπε-
φθη διάφορος. ὁ δὲ διηνθεὶς ἀπὸ τοῦ ἀλγηδόνων ἐπὶ
τὸ σῶμα τὸ πολεμίου κατέπεσεν, ὠκυτάτην ἀποφήνας
πολέμῳ τιλὼ ἐπὶ τοῖς ἀλόγως δυτυχοῦσι νέμεσιν. B

Κεφαλ. ιη.

Οἱ δ' αὐτὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ φανερῶς τ' ἀπέ-
στησαν τοῖς ἐπὶ τῶν χωμάτων στρατιώτας ἀμυνό-
μενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τ' πρόσθεν μικρὸς
δέμνη ἐς εἰκάδι, δόλον ἐνεπιδάζονθ' τοιόνδε. τ' ἐσπε-
ρινὸς στοᾶς τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν, καὶ τ' ὑπ' αὐτῆς ὀρο-
φὴς, ὕλης ἀναπλάσιν αὖης, πρὸς ἦ ἀσφάλτε τε ἐ
πλησεν, ἔπειτα ὡς καταπονούμενοι ἐπὶ ἐχώρουν. C
ἐνθὲς δ' τῶν μὲν ἀσκεπῶν πολλοὶ τ' ὁρμῆς φερόμενοι
ἐνεπέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπι τε τ' φοβῆ ἐπόδων
ἐνεθέμενοι κλίμακας. οἱ δ' σωφρονέστεροι ἄλογον ἐ-
δίκιν τῶν Ἰουδαίων ὑπονοήσαντες ἔμενον. κατεπλήθη
μὲν δι τ' ἀναπεπταμένων ἡ στοὰ, κἂν τούτῳ οἱ Ἰουδαῖοι
πᾶσαν ὑποπιμπρῶσιν αὐτίκα. αἰφνιδίως δ' ἀφ' ἑνὸς
ἄνωθεν τ' φλογὸς, δι τε ἔξω τὸ κινδύνε ῥωμαίοις
ἐπλῆξεν ἐπέχε δεινὴ, καὶ τοὺς ἐνειχεθέντας ἀμηχανία.
συνελαμβάνοντο δ' ὑπὸ τ' φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τ' πόλιν ὀπί- D
σω κατακρήμνιζον ἑαυτοὺς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολ-
λοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπη-
δῶντες, συνελῶντο τὰ μέλη, πλείστων δ' ἔφθανε τὰς ὀρ-
μὰς τὸ πῦρ, καί τινες τιλὼ φλόγα σιδήρῳ. ἐνεῖχε δ'
ὄθεν, καὶ τοὺς ἄλλως φθαρησομένους, τὸ πῦρ ὅπι πλεῖ-
ον συνεφαπτόμενον. καίσαρα δ' καίπερ χαλεπαίνοντα
τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκαια ἐνθυμήματος ἀπα-
ιτήσασαν, ὅμως οἰκτος εἰσῆει τοῦ αἱρῶν, καὶ μηδενὸς E
ἐπισταμένου δυναμένῳ, τοῦτο γὰρ ἐνθυμούμενον ἐῶ
τοῖς φθειρομένοις, τὸ ἐλέσθαι ἂν ἕ τις ἤθελε τ' ψυχὴν
σωζόμενον. ἐσῶν τε δὲ αὐτοῖς καὶ ἐπιπηδῶν, καὶ τοῖς
ἐκ αὐτὸν ἐν τοῦ συόντων ἐπαμύνειν ἐνθυμούμενον,
ἦλος ἐῶ. τὰς δ' φωνὰς ἕκαστος, ἃ τ' ἀγάθεσιν, ὡσανέρ τι
ἀμισθὸν ἀπόρρητον ἐντάφιον, ἄθυμος ἀπέθνησκεν.
οἱ γε μὴν ὅπι τ' τεῖχον τ' στοᾶς ὄντα πλατυὺ ἀναχω-
ρήσαντες, ἐν μὲν τῷ σφετέρους διεσώθησαν, ὑπὸ δ' τ' Ἰου- F
δαίων ἐνειχεθέντες ὅπλοις μὲν αὐτέχον ἀγαπῶ-
μενοι. τέλος δ' πάντες ἔπεσον.

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τῆς αὐτῆς νεανίας, ὀνόματι λόγγος,
ὅλον διακοσμήσας τὸ πάθος, ἐς κατ' ἄνδρα μνή-
μης ἀξίων ὄντων πάντων τ' ἀπολωλότων, ἄριστος φα-
νείς. ὃν οἱ μὲν Ἰουδαῖοι τ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως
ἐπιθυμοῦντες, καταβιῶναι πρὸς αὐτοὺς ὅπι δεξιᾷ G
παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐν θατέρου, μὴ
καταισχύναι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τιλὼ ῥωμαίων σεβα-
σθ. τούτῳ πειθεὶς, καὶ δηλαδήμενος φανερὸν ἐκατέροις
τῆς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῷ δ' τῷ συνε-
ιληφθέντων, ἀρτέριος τὶς παιδουργὸς δεσμώτης.
ἐμ. προσκαλεσάμενος γάρ τινα τῷ σεσηπότῳ
οὐκίου, ᾧ συνεσκεύει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κλη-
ρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῷ ἐμαυτῦ κτημάτων,
προσελθόν με δέξαι. τῷ δ' ἑτοίμως προσδραμόντος, ὁ μὲ ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δ' δεξάμενος

que cruentum gladium coruſcabat: armiſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

Cap. VI. Romani flāmis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodā.

SEditioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiū, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui periêre, omniū tamen fortiſſimus demonſtratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eū cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiā dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóque altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorū autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit,& aduerſus Iudæorum inſidias inuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant,abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Gedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi ali- C qua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tan- D quam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes,quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium,non horreret,comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atti- E cis venundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea diſſerens,quorum fata perpeſſa eſt. F

CAP. VIII. De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanẽ habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra,quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta,cũ cæteris obſidebatur.Huiusalia quidẽ bona tyranni diripuerunt,quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur:propterea{que} ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famẽ{que} viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ τ῀ λιμοῦ πρὸ λιθοσρώτῳ σφοδρᾶ χθεὶς, ὥδαχρῆμα θνήσκῃ. τοῦτο τὸ πάθος σφοδρὸς κακὸν μ῀ ῥωμαίοις ἐνεποίησεν ἀθυμίαν, σφοδρὸν δ῀ τὸ μέλλον ὅμως, κατασκόσας φυλακτικωτέρους, κ῀ σφὸς τὰς ἐκδρομὰς ἀπάτας ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι᾽ ἄγνοιαν τ῀ τόπου, κ῀ τὰ ἤθος τ῀ αὐθρῶν ἐβλάπτοντο. κατεκαη δ῀ ἡ σοὰ μέχρι τ῀ ἰωαννᾶ πύργε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῷ σφὸς σίμωνα πολέμῳ κατασκάσαν, ὑφ᾽ ἃς ἤγαγόσας ὑσ῀ τ῀ ξυσὸν πύλας. τὸ δ῀ λοιπὸν ὁπλιεφθαρμένοις ἤδη ἰουδαίοις ἐξ αἰαβάσιν ἐπέκοψαν. τῇ δ᾽ ὑσεραίᾳ ἐ῀ ῥωμαῖοι τ῀ βόρειον σοαὶ ἐπέθεσαν μέχρι τ῀ ἀναζυλικῆς ὀλίνε, ὧν ἡ σωμάπτουσα γωνία τ῀ κεδρῶνος καλεμένης φάραγγος ὑσ῀δεδόμητο, παρὸ ἐ῀ φοβερὸν λῖ῀ τὸ βάθος. κ῀ τὰ μ῀ σφὸ τὸ ἱερὸν ἐν τύτοις λῖ῀.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ᾽ ὑπὸ τ῀ λιμοῦ φθειρομένων κ῀ τ῀ πόλιν, ἄπειρον μὲν ἐπίπτε τὸ πλῆθος· ἀδιήγητα δ῀ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ᾽ ἑκάτερον γὰρ οἰκίαν εἴ πε ῥοφῆς παραφανείη σκιά, πόλεμος λῖ῀, ἐ῀ δῃ χειρῶν ἐχόμενοι οἱ φίλτατοι σφὸς ἀλλήλους, ἐξαρπάζοντες τὰ ζαλαίπωρα τ῀ ψυχῆς ἐφόδια. πίσις δ᾽ ὑπορείας ὐδὲ τοῖς θνήσκουσιν λῖ῀, ἀλλὰ ἐ῀ τοὺς σκοπέοντας οἱ λῃσαὶ διαρρύωνται, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ῥοφλὸν, σκήπτοιτο τ῀ θάνατον αὐτ῀. οἱ δ᾽ ὑπ᾽ ἀνδρίας κεχηνότες, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, κ῀ παρεφέροντο, τ῀ τε θύραις ἐνσειόμενοι μεθυόντων τρόπον, κ῀ ὑπ᾽ ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῖς δ᾽ ὑπ᾽ ὀδόντας ἤλθε ἡ ἀνάγκη, κ῀ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαρωτάτοις τ῀ ἀλόγων ζώων σφόφορα, συλλέγοντας ἐσθίειν ὑπέμενον. ζωσήρων γοῦν κ῀ ὑποδημάτων τὰ τελευταῖον ἐν ἀπείχοντο, ἐ῀ τὰ δέρματα τ῀ θυρῶν ὑποδερόντες ἐμασῶντο. τροφὴ δ᾽ λῖ῀ κ῀ χόρτου τοὶ παλαιᾶ σπαράγματα· τὰς γὰρ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχισον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τ῀ ἐπ᾽ ἀψύχοις αἰσχύνην τὸ λιμὸ λέγειν; εἶμι γὰρ ἀπὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ᾽ ἕλλησι, μήτε σφῷ βαρβάροις ἱσόρηται, φεικτὸν μ῀ εἰπεῖν, ἄπιστον δ᾽ ἀκοῦσαι. κ῀ ἐγὼ μὲν ἂν μὴ δόξαιμι τερατεύεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κἂν παρέλιπον τ῀ συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τ῀ κατ᾽ ἐμαυτὸν εἶχον ἀτωσήρυς μάρτυρας. ἄλλως τε κ῀ ψυχρὰν καταθείμην τῇ πατρίδι χάριν καθυφειμένος τ῀ λόγον, ὃ πέπονθε τὰ ἔργα. γυνὴ τις τ῀ ὑσ῀ τ῀ ἰορδάνου κατοικόντων, κώμης βαθεχώρ, σημαίνει δ᾽ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, ὄνομα μ῀ ἦν αὐτ῀ μαρία, πατρὸς ἐλεαζάρου

ε λιμὸς μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λα- A
τὰ τὴν ὀργὴν μὴ δ' ἀνάγκης, ὅτι τὴν φύσιν ἐχώρει, καὶ
τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς νεώμαιος, ὃν ἁρπάσαμβύπ-
φος εἶπεν· ἆθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι
τηρήσω; τὰ μὲν ῥωμαίοις, δουλεία καὶ ζῆσο-
ι ἐπ' αὐτούς. φθαίης ἢ καὶ δουλείαν ὁ λιμός, οἱ στασια-
δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκὺ μοι ζοφὴ,
τοῖς στασιασταῖς ἐμοὶ καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος
λείπων τὴν ἰουδαίων συμφορᾶς. καὶ ταῦτ' ἅμα λέγουσα B
ίνει τὸν υἱόν, ἅπερ ὑπῆρχεν, τὸ μὲν ἥμισυ κατεθίει,
ὸ λοιπὸν κατακαλύψασα ἐφύλαττεν. εὐθέως δ' οἱ
στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὰ ἀθεμίτου κνίσης ἁπάσαντες
είλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ φαγεῖν, ὑποφάζειν
τέλεον εὐθέως. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἰποῦσα καλὴν τε-
κνέων. τὰ λείψανα τῆς τέκνου διεκάλυψε. τοὺς δ' ὑ-
ως φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἥρει, καὶ φάσμα τὴν ὄψιν ἐ-
πήγεσαν. ἡ δέ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ
ον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε C
τε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μη-
εἰ δ' ὑμεῖς εὐσεβεῖς, καὶ τὰ ἐμοὶ ἀποστρέφεσθε θυ-
ν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ
νάπτω. μὴ ταῦτα οἱ μὴ ξέμοντες ἐξίεσαν πρὸς ἐν
ο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τὰ ζοφῆς τῇ μητρὶ φάγα-
ρήσαντες. ἀνεπλήσθη δ' εὐθέως ὅλη τὸ μύσους ἡ πό-
καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς D
ὁ αὐτῷ καινοτομηθὲν ἐφείτλεν. ἀπεδὴ ἦ τῷ λιμωτ-
των ὅτι τὸν θάνατον ἐῷ, καὶ μακαρισμὸς τῷ φθασάν-
, πρὶν ἀκῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. τα-
ως ἦ καὶ ῥωμαίοις διηγέλθη τὸ πάθος. τῷ ἦ οἱ μὲν
σαν, οἱ ἦ ὤκτειραν, τοὺς ἦ πολλοὺς εἰς μίσος τὸ ἐθ-
ς σφοδρότερον συνέβη προελθεῖν. καίσαρ δ' ἀπε-
εῖ δ' καὶ πρὸς ταύτα τῷ θεῷ, φάσκων φάγα μὲν αὐτὸ
αίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνας, καὶ πάν-
ἀμνηστίαν τῷ τετολμημένων. τοὺς ἦ αὖτι μὲν ὁμο- E
ας φάσιν, αὖτι ἦ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρε ἦ καὶ δου-
υίας, λιμὸν ἀφθονίους· ἰδίαις ἦ χερσὶν ἀρχαιόνους
ειν τὸ σωτηρούμενον ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς ἔτι καὶ
ώτης ζοφῆς ἀξίους. καλύψειν μέν τοι τὸ δ' τεκνοφα-
ς μύσος, αὐτῷ τῷ δ' παχίστος πώμασι, καὶ ὑ κατα-
ψειν ὅτι δ' οἰκουμένης ἡλίῳ καθοράν πόλιν, ἐν ᾗ
τέρες ἅπτω ἔφονται· προσήκειν μέν τοι πρὸ μητέρων
τρέφεσι τέλεον τοιαύτῃ ζοφερῷ, οἱ δὲ μὴ τηλικαῦτα
θη μύεσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει F
τέλεον ὑπογνώσειν τῷ αἰδρῶν· ὑ γὰρ αἰ ἐπ σωφρονήσας
πάντα προπεποθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἐῷ μεταβα-
θαι, μὴ παθεῖν.

Κεφάλαιον κϛ.

Ἤδη δὲ τῷ δύο ταγμάτων συντετελεκότων τὰ
χώματα λίαν μικρὸν ὀγδοήκοντα πρόπαγεν ἐπέ-
σεν τοῖς πέλοις κατὰ τέλεον ἑσπέριον ἐξέδραν, τῷ
θεν ἱερῷ. πρὸ ἦ τούτων ἓξ ἡμέραις ἀφῆκεν ἐ- G
ς στερρότατα πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖ-
, ὐδὲν ἐῴουσιν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῷ ἄλλων τὸ
εθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῷ λίθων ἐῷ ἀμείνων. τῆς
ορείου πύλης ὑπωρύττουν ἕτεροι τοὺς θεμελίους,
πολλὰ παλαιωρήσαντες, τοὺς ὄπισθεν λί-
ς ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο ἦ ὑπὸ τῷ ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δοκὰς τῷ ὀργάνων, καὶ τῷ

A Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. B Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, visúque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, C inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt fatis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc D ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere E cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabantur.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

OCtauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. támque diù mansêre, donec instrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò prævenienti, ne eas subite prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis præveniebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autẽ ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate veniſſe: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum habeatur, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec ſsimul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatíſque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

A κὴ τ μοχλῶν ὑπηχθρήσθς ὑποτμήσοντες, κλίμακας ταῖς στοαῖς προσέφερον. οἱ ὁ ἰουδαῖοι κωλύσαι μ ἐπέθεσαν, ἀναβᾶσι ὁ συμπεσόντες, ἐμάχοντο, Ϛ τὰς μ ἀνωθοῦντες εἰς τὸ πρόσω κατεκρήμνιζον, τὰς δ ὑπαπάζοντας ἀπήρουν. πολλὰς ὁ τ κλιμάκων ὑποβαινούσας, πρὶν προέξασθαι τοῖς θυρεοῖς παίοντες τ ῥομφαίαις ἔφθαιρον. ἐνίας ὁ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ὧδε κλίνοντες ἄνωθεν κατέσειον. ἐν δ ὀλίγος, κὴ αὐτῶν φόνος. οἱ δ ἀμυνόμενοι τὰς σημαίας ἐκ αὐτῶν ἐπολέμουν, δεινὸν ἡγούμενοι, κὴ πρὸς αἰχμαλώτου τύπτειν τινὰ ἀφαιρεῖν. τέλος ὁ, κὴ τῶν σημαιῶν οἱ ἰουδαῖοι κρατοῦσι, Ϛ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν· οἱ ὁ λοιποὶ πρὸς τὸ τ ὑπολωλότων πάθος ὀρρωδοῦντες, ἀνεχώρουν. τῶν μὲν ῥωμαίων ἄπρακτος ἐδεὶς ἀπέθανε. τῶν ὁ σασιαζόντων, οἱ κατὰ τὰς πρότερας μάχας ἠγωνίσαντο γενναίως Ϛ τότε, Ϛ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τοῦ τυράννου σίμωνος. ὁ ὁ τότε ὡς ἑώρα τὸν ὅπλοις τοῖς ἀλλοζύγιοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένην κὴ φόνου, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

ΕΝ ὁ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοῦς τῶν σίμωνος δορυφόρων ὁ φονικώτατος, κὴ ἀρχέλαος υἱὸς μαγαδάτου, συγγνώμην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατούντων ἰουδαίων ἀπεχώρουν. τίτος ὁ Ϛ τοῦτο πανούργημα προβάλλεται τ ἀνδρῶν, κὴ τ ἄλλην πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὑπ' ἀνάγκης ἦλθον λέγων αὐτούς, ἵν' ὡς πρεπέστερον παρῆναι, κὴ σωτηρίας ἵν' ἄξιοι ὦσι τοῖς φλεγομένοις ἤδη δ' αὐτοὺς ἡ παρῆσις ἐξηλλομένους. ἐνέφαινε δ' ὅμως τῷ θυμῷ ἡ πίστις, κὴ ἀφῆκε τοὺς ἄνδρας, ἐμοῖρα κατέβαινε τοῖς ἄλλοις. ἤδη ὁ τ πύλαις οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, κὴ πιτνόμενος ὁ ἄργυρος διέδυ ταχέως εἰς τ ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐκφερόμεναι τ σοὰν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μὴ τ σωμάτων παρεῖσθαι αἱ ψυχαὶ, κὴ δυσὶ τ κατάπληξιν, ἀμυνεῖν μ ἢ σβεννύειν ὥρμησεν ἐδείς· αὐοὶ δ' ἐξιόντες ἀφεώρων· ἃ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλλ' ὡς ἤδη κὴ τ ναῦ κατομόσαντες, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίους ἔθηγον. ἐκείνῳ μ ἐν τ ἡμέραν, κὴ τ ὅλην νύκτα, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. κὴ μέσης δ ἐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἔχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Κεφάλαιον κδ.

ΤΗ δ' ὑπιούσῃ, τίτος ἱδρυε τ δυνάμεως σβεννύειν τε Ϛ ὧδε τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύμαρισέαν τὴν ταγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς σωὴν τοῖς ἡγεμόνας. κὴ συνελθόντων ἐξ τῆς πορυφαιοτάτων, πρεσβεῖά τε ἀλεξάνδρῳ τῷ φαίστου τῆς στρατιμάτων ἐπάρχοντος, κὴ σέξτῳ κερεαλίῳ τὸ πέμπτον ἄγοντος τάγμα, κὴ λαρκίῳ λεπίδῳ τὸ δέκατον, Ϛ τίτου φρυγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἐν λιτέρνιος, στρατοπεδάρχης τῆς ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, κὴ μάρκος αντώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, κὴ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων κὴ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὶ τ ναοῦ προυτέθη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τοῦ τ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι πολιορκοῦντας τὸ ναὸν μένοντος. ἐφ' ὃν οἱ παραγενόμενοι συλλέγονται. τινὲς ὁ παρήνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, κὴ μηδὲν ἐπ' αὐτοῖς τὰ ὅπλα θεῖναι σώζειν·

B

C

D

E

F

G

πολεμῶεν, ὑπιβάντας καταφλέγειν. φρύριον γὰρ, ἀλ- A
λὰ ναὸν ἦν). ὁ δὲ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι τὸν αἰσθησόμενον ἀσέ-
βειαν, ἢ αὐτὸν. ὁ δὲ Τίτος οὐδ' αἱ ὑπιβάντες ἐπ' αὐτὸν πο-
λεμίων ἐνδεᾶρι φήσας, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμυνεῖσθαι τὰ
συλα, οὐδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥω-
μαίων γὰρ ἔσεσθαι τὸ βλάβος, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμο-
νίας αὐτοῦ μένοντος. θαρρήσαντες δ' ἤδη προσετίθεντο τῇ
γνώμῃ φεύγειν τε καὶ ἀλέξανδρος, καὶ κερεάλιος. τότε μὲν
οὖν διελύει τὸ συνέδριον, καὶ τοῖς ἄλλοις δυνάμεις διατα-
ξαι παύσας καλοῦσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐῤῥωμένοις ε-
ἰς ἐν τῇ παρατάξει χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τῶν πειρῶν
παλέχθεσι, διαπορεῖν δὲ τῶν ἱερατίων προστάξειν, καὶ
πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνον μὲν δὴ τὸν ἡμέραν,
καμάτου τε καὶ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὸ ἰσχυὸν, καὶ ἀνα-
θαρσήσαντες ἐπεκθέουσι δὲ τὰ ἀνατολικῆς πύ- C
λης τοῖς φύλαξι τῶν ἔξωθεν ἱερῶν περὶ δευτέραν ὥραν. οἱ
μὲν γὰρ τερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ προσέ-
χουσι τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπύκνω-
σαν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν ἐκ ὀλίγου συμβήσον-
τες, πλήθει τῶν ἐπιφερόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσ-
ας δ' ἂν ὡς τάξεως τὴν ῥοπὴν καίσαρ, καθ' ὁρᾶν γὰρ
τὸ τῶν αἰτιῶν, ἐπήμυνε μὲν τὸν ὑπολείπτων ἱππέων.
δαίοις δὲ τὴν ἔφοδον ἐκ ὑπέμειναν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πε- D
σόντων, ἐξάπτησαν οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥω-
μαίοις ὑπιστρεφόμενοι, προσέκειντο· μεταβαλλομένων
δ' αὖ φεύγειν πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην δ' ἡμέρας ὥ-
ραν, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸν ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κς.

Τίτος δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὸν ἀντωνίαν διεγνωκὼς
τῇ ὑπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑπὸ τὸν ἕω, μὴ πάσης ἐμβα-
λεῖν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικαταχεῖν. τῷ γὰρ ἔρ-
γῳ ψήφισε μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρὼν δ' ἤ εἰ-
μαρμένη χρόνων περίοδος, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώου μηνὸς E
καθ' ὃν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν τῆς βαβυλωνίων βα-
σιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δ' αἱ φλόγες τὰ οἰκείων
ὑπὸ αρχὴν, καὶ τὸν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γὰρ τῶν τίτου,
πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταί, πάλιν τοῖς ῥω-
μαίοις ὑπιόντες), καὶ περὶ τὸν ναὸν φρουρῶν γίνεται συμβο-
λή, περὶ τὰς σβεννύοντας τὸ πῦρ τῶν ἔνδοθεν ἱερῶν. οἱ
μὲν ἐφάμιλλοι τοῖς ἰουδαίοις, μέχρι τοῦ ναοῦ παρῆλθον. ἔν- F
θα δή τις στρατιώτης, ὥστε φανερὸν φαίνεται σημεῖ-
ον, ὥστε ὑπὸ τηλικούτῳ δείσας ἐγχειρήματι, δαιμο-
νίῳ ὁρμῇ τινὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγο-
μένης ὕλης, ἀπακουφισθεὶς δ' ὑπὸ στρατιώτου, τὸ πῦρ
πίπτει θυείσῃ χρυσῇ, καθ' ὃν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν
πυλῶνας εἰστὸν ὃν ἐκ τοῦ βορείου κλίματος. ἀναμμένης
δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐλείπεται κραυγὴ τοῦ
πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὸν ἄμυναν συνιέναι, ὥστε
μὲ ζῶν ἔτι φειδὼ λαμβάνοντας, οὔτε ταμιευόμενοι G
τὸν ἰσχὺν, δὲ καὶ φυλακικοὶ περὶ τὸν ἦσαν οἰχο-
μένου. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κάκεῖνος ἔτυ-
χε μὲν κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης,
ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔθει πρὸς τὸν ναὸν εἴρξων
τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οὔτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες,
οὐ παρόντα τοῦτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussísque militibus quiescere, itémque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septíque scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nam cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Híque Iudæis in fugam versis, vsque ad templum acceserunt.

CAP. X. Quemadmodum templũ incensum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæotúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: pleroſque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ἔστε δὲ βοῶντος ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς ἀπο-κατηλημμένοι, καὶ τῷ νεύματι τὰ χεῖρε ὑπεσείχον, οἱ μὲν τοῦ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ τοῦ παθεῖν. τῶν δὲ παλαιόντων εἰσθεόντων ἔστε παραίνεσις, ἔστε ἀπειλὴ κατεῖχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἅπαντων ἐστράτηγει, καὶ τοῦ τὰς εἰσόδους σπουδάζοντες, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τοῦ ναοῦ ἐμπίπτοντες, ἡττωμένων συμφορᾶς ἐχώρουν. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τοῦ μὲν τὸ καίσαρος ἀπαγορεύματος προσεποιοῦντο μηδὲ κατακούειν, τοῖς παρ' αὐτοῦ δὲ τὸ πῦρ ἐνίεναι παρεκελεύοντο. τοῦ δὲ ῥᾳστώνης, ἀμηχανία μὲν ἦν οὐδεμία τὸ βοηθεῖν. φόνος δὲ πανταχοῦ καὶ ῥοπή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπεσφάττετο. καὶ τοῦ μὲν τὸ βωμὸν, πλῆθος ἐστοιβάζετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τοῦ τοῦ ἐωμοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔῤῥει πολὺ, καὶ τὰ τῶν ἀνω φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καῖσαρ δὲ, ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τοῦ στρατιωτοῦ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπικρατοίη, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τοῦ φθόνου τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τὸ δὲ κόμπου, καὶ τοῦ φθόνου τοῖς οἰκείοις δόξης ὑπελάττω. τῆς φλογὸς δ' ἔτι πάνυ διϊσχυριζομένης ἀδαμάθεν εἶναι, τοὺς δὲ περὶ τὸν ναὸν οἴκους νεμωμένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον δυνάσθαι, παρεπιδάς, καὶ αὐτός τε παρεκελεύετο τοῖς στρατιώταις ἐπισείεσθαι τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβερτῖνον ἑκατοντάρχην τοῦ περὶ αὐτὸν λοιχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν εἴργειν. τοῦ δὲ καὶ τὸν περὶ καίσαρα αἰδῶ, καὶ τὸν ὑπὸ τῶν παλαιόντων φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ πρὸς ἰουδαίους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τις ὁρμὴ λαβεστέρα. τοὺς δὲ πολλοὺς ἐπῆλθε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς πάνθ' ὅσα κτήματα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ πρόσθεν ὁρῶντας χρυσοῦ πεποιημένα. φθάνει δέ τις καὶ τοῦ εἴσω παρελθὼν, ἐκπυθόμενος δὲ καίσαρος πρὸς ἐποχὴν τοῦ στρατιωτοῦ, πῦρ εἰς τοὺς τροφέας ἐμβαλὼν τῆς πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀπήνης τ' ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀνεχώρουν, καὶ τοῖς ἔξωθεν οὐδεὶς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ὕστερος ἄκοντος καίσαρος ἐμπυρεύεται.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργῳ παντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς περὶ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστου λάβοι καθ' ἁμυθίαν τοῦ εἰμαρμένου ἄφυκτον ὄσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, ὕστε καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς περιόδου τοῦ ἀκριβείαν. ἐμνᾶτο γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐτετήρησε τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ὃν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἦ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἐσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, πρὸς δὲ, μησὶν ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ὑπὸ δὲ

τὸ ἢ ὕστερον, ἰῶ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος
τοιήσατο αἰγαῖος, ἔτη μέχρι τῆς ὑπὸ οὐεσπασιανοῦ
λώσεως, ξιακονταεννέα πρὸς ἑξακοσίοις, ἢ ἡμέραι
σαράκοντα πέντε.

Κεφ. κη.

ΚΑιομένου ἢ τοῦ ναοῦ τ' μὲ προσπιπτόντων ἰῶ ἁρ-
παγή, φόνος ἢ τῷ καταλαμβανομένων μυεῖος·
τε ἢ ἡλικίας ἰῶ ἔλεος, ὅτ' ἐνδοπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ
παιδία, & γέροντες, ἢ βέβηλοι, ἢ ἱερεῖς ὁμοίως
ἐφωρῶντο, & παῖ χρύος ἐπεξῆει πρεσχὼν ὁ πόλεμος
ἰοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας ἢ ἀμυνομένους. σωήχει δ'
φλὸξ ὅπὶ πλεῖον ἐκφερομένη τοῖς τῷ πιπτόντων
εναγμοῖς. ἢ δοκὰ μὲ τὸ ὕψος τοῦ λόφου, & τὸ τοῦ φλεγο-
μένου μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἂν τις εἶδος καῆναι τλὺ
πόλιν. δ' ἢ βοῆς ἐκείνης ἐδὲν ὄπινον θλιῶαι δυνατ' ἄν,
μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῷ τε δ' ῥωμαϊκῶν τάγμάτων
λαλαγμὸς ἰῶ συμφερομένων, ἢ τ' στασιαστῶν πυεὶ
σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ἀποληφθέντες
ὅλω λαῶ, ἔκπληξις τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους,
& πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. σωεβόα ἢ τοῖς ὅπὶ τοῦ λό-
φου, τὸ κατὰ τλὺ πόλιν πλῆθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῷ λιμῷ
παραπόμενοι, & μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τ' ναοῦ πῦρ, εἰς
ὁρμὴν πάλιν ἢ κραυγὴν ἀνέπνευσαν. σωήχει δ' ἤτε
στερεία, ἢ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τλὺ ἠ-
χὼ. ἰῶ ἢ τοῦ θορύβου τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν
οὖν ἱερὸν λόφον ἐκ ῥιζῶν ἂν τις ἴδοι καῆναι, πάντο-
θεν τοῦ πυρὸς καταγέοντα. δαψιλέστερον ἢ τὸ αἷμα
τοῦ πυρὸς εἶναι, ἢ τῷ φονευόντων, πλείους τοὺς φονευο-
μένους. ὑδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τῷ νεκρῶν, ἀλλὰ
τοῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ στρατιῶται στομάτων ὅπὶ τοὺς
διαφεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠ-
θέμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν
τερὸν, κἀκεῖθεν εἰς τλὺ πόλιν. τοῦ δημοτικοῦ ἢ τὸ λειφ-
θὲν, ὅπὶ τλὺ ἔξω στοὰ κατέφυγε.

Κεφάλαιον κθ.

ΤΩν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν χρυσοῦν ἀπὸ τοῦ ναοῦ
τοὺς τε ὀβελοὺς, & τὰς ἑσπίδας αὐτῷ μολίβου πο-
τοιημένας ἀναπωντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖ-
θις δ' ὡς ὅτ' ἰσχύον τι, ἢ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀπερρήγνυ-
το, ὅπὶ τ' τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὅπερ ἀνεπέπηχει τὸ
δυσεβὲς, ἔμενον. δύο γε μὴν τῷ ὀνομάτων παρὸν σωθῆ-
ναι, πρὸς ῥωμαίους μετασᾶσαι, ἢ δραπετεύειν πρὸς
τ' μὴ τῷ ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, ἢ
τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, μιᾶς τε ὑὸς Βιλγᾶ, καὶ
Ἰώσηπος δαλαίου. ῥωμαῖοι ἢ, μάταιον τλὺ ὅπὶ τοῖς πά-
τοις φειδὼ κείναντες, τοῦ ναοῦ φλεγομένου, πάντα συνε-
πίπρασαν, ὅτε λείψανα τ' σοῶν, ἢ τὰς πύλας, πλὴν
δύο, τῆς μὲ ἐκ τῷ ἀνατολικῶν, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, ἢ
ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκφορον ἢ ἢ τὰ χαζοφυ-
λάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειρα
δ' ἐσθῆτες, ἢ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰ-
πεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων σεσώρευτο πλοῦτος, ἀναπυ-
θομένων ἐκεῖ τῷ οἴκων τῷ δυνάτων. ἦκον ἢ & ὅπὶ
τλὺ λοιπλὺ στοὰ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύ-
γει δ' ἐπ' αὐτλὺ ὑπὸ τοῦ δήμου γυναῖα & παιδία,
& σύμμικτος ὄχλος πλεῖστος, εἰς ἑξακισχιλίους.

A posteriore verò, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vsque ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Cap. XI. De sacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec aetæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vnáque supplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, tum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentísque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igníque clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi vidêre, in questus interim vires clamorémque receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluréque interfectoribus interfecti: omníque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníque in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecêre, & cum templo concremati sunt; Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnã porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram ítémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, seríque ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Vetùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium domum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecelebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

ἐὰν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας,

ὡρῶν ἢ κάσαρα κεῖναι τὶ πρὸς αὐτῷ ἃ κελεύσαι τοὺς ἡγεμόνας, φεύγουσι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τοσοῦτον ὑφάπτουσι, καὶ συμβὰν τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς ἀσφαλῶς, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· πρωτεύθη δ' ἐκ τοσούτων οὐδείς.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟύτοις ἄρτιος ὁ ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ὑπὸ τὴν πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ὅτι τὸ ἱερὸν ἀναβλῶσαι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι ὑπὸ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸ δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ βοήθειαν καταγέλωντες, ὡς ἧττον αὐτομολεῖν, μὴ τοὺς ἐπάνω δίους καὶ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς ὑφαιρεθῇ. πείθεται γὰρ ἑκὼς ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν γὰρ δὴ καὶ τῶν κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑπογράφῃ, τότ' ὁ πᾶς ὄλος γίνεται τῆς ἐλπίδος. τὸ γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καταφρονούμενοι τοῦ θεοῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ προσημαίνουσι τὰ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ἔτε προσεῖχον, ἔτε ὅλως ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῷ τοῦ θεοῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφάλαιον λα.

ΤΟῦτο μὲν ὅτε ὑπὸ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία παραπλήσιον, καὶ παννυχίσιν ἐπ' ἐνιαυτὸν κομήτης. τοῦτο δὲ λοιμὸν πρὸ τοῦ ὀπισάσεως, καὶ τοῦ πρὸς τὸ πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένου τὸ λαοῦ πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δὲ λῶ ξανθικοῦ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς περιέλαμψε τὸν βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, πρὸ τοῦ ὑποβεβηκότων δυσέως ἐκείθη. καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορτὴν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπό τε πρὸς τὴν θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ σιδηρωτάτη, κλειομένη δ' ἐπὶ δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπήγας δ' ἔχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδαφον ὄντα λίθου λιθινοῦς ἐνδεδεμένους, ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἀνεῳγμένη. φραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἀπήγγελλον τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνοίξας γὰρ τὸν θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγοι δ', λυομένην αὐτομάτως τοῦ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τὴν ἐρημίας ἀπέφαινον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἡμέραν δὲ τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον ἢ πολλῷ μία καὶ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δαιμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. πιστεύσει δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ καὶ τοῖς θεασαμένοις ἱστόρητο, καὶ τὰ ἐπακολουθήσαντα παθήματα σημείων ἴσα ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πρὸ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἔνοπλοι, ἁρπάζουσαι τὰ νεφῶν, καὶ κυκλούμεναι τὰς πόλεις. κατὰ δὲ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς πρωτελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν τὰ τῆς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως αἰσθάνεσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου, μετὰ δὲ

ῆ ἢ ταῦτα ☪ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐντεῦ- A
εν. τὸ ἢ τέτων φοβερώτερον, ἱπσοῦς γάρ τις ὑὸς ἀνάνε
ῷ ἰδιώτῃ ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τ πολέμου,
ἔ μάλισα τ πόλεως εἰρηνευομένης, ἢ εὐθηνέσης,
λθὼν εἰς τ ἑορτὴν, ἐπὶ σκηνοποιεῖσθαι πάντας ἔθος τῷ
εῷ, ἢ τὸ ἱερὸν, ἢ τὸ ἱερὸν ὑπαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο·
ωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν
σσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, ☪ τ ναὸν, φω-
ὴ ἐπὶ νυμφίους ἢ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τ λαὸν πάντα. τέτο B
ἐθ' ἡμέραν, ἢ νύκτωρ, κατὰ πάντας τοὺς γενομένους
ῆκει πεκραγώς. τῶν δ' ὑπισήμων τινὲς δημοτῶν ἀ-
ναχτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνεσι τ
θρωπον, ἢ πολλαῖς αἰκίζον) πληγαῖς. ὁ δ' οὐδ' ὑπὲρ
υτῶ φθεγξάμενος, ἀτ' ἰδίᾳ πρὸς τοὺς παίοντας, ἃς
ρότερον φωνὰς ἐῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ
χοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶ) τὸ κίνημα τ ἀν-
ὸς, ἀνάγεσιν αὐτὸν ἐπὶ τ Ῥωμαίοις ἔπαρχον, C
θα μάσιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν,
ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς εἰώθει μάλισα τ φωνὴν ὀλο-
ρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκείνατο
ηγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. τῶ ἢ ἀλβίνῳ διερωτῶντος,
τ γὰρ ἔπαρχος ἦν, τὶς εἴη, ☪ πόθεν, ☪ διατί ταῦτα
έγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκείνατο.
δ' ὅτι τῇ πόλει θρηνῶν εἴρων, ἃ διέλειπε, μέ- D
ι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ
τ μέχρι τῶ πολέμου χρόνον, ἄτε πρόσθεν τινὶ τῶν
λιτῶν, οὔθ' ὥρθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ
χλὼ μελετηκώς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ἄτε
τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὁσημέραι κατηράτο, ἄτε
ὶς τροφῆς μεταδιδόντας οὐλόγει. μία ἢ πρὸς πάν-
ας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κλήδων ἀπόκρισις. μάλισα δ'
τ ἑορτὰς ἐπεκράγει, ☪ τότ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, ἢ μηδὲν
ντε εἴρων, ἄτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, ἄτε ἔκαμνε,
χεις δ' κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κλήδονας E
ὼν, ἀνεπαύσατο. προϊὼν γὰρ ὅτι τὸ τεῖχος, αἰ, αἰ
λιν τῇ πόλει, ἢ τῷ λαῷ, ἢ τῷ ναῷ θλιβερώτερον ἐ-
α. ὡς ἢ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ ἢ κἀμοὶ, λίθος
τ πετροβόλου χαλεὸς, ἢ παλίξας αὐτὸν, οὐδα-
ῆμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κλήδονας
είνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τὸν ὑπνωῶν δι-
κει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, ☪ σαι-
ως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, F
ὲ δ' ὑπ' ἀνοίας ☪ κακῶν αὐθαιρέτων ἀπολλυμένους.
ου γε Ἰουδαῖοι ☪ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς
τωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν
ς λόγοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν
όν, ἡνίκα δὲν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ ἢ ἐ-
ρόν αὐτοῖς μάλισα πρὸς τὸν πόλεμον, ἐν χρυσο-
ς εἰμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀριθμὸς γράμ-
σιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας G
αὐτῶν ἀρξει τῆς οἰκουμένης. τῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον
ἐλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν περὶ
ὸ κρῖσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὴν περὶ ἰουδαίους αὐτο-
ράτορος ἡγεμονίαν, ὑποδεχθέντος ὑπὸ ἰουδαίας αὐτο-
κράτορος. ἀλλὰ γὰρ ὁ δυνατὸν ἀνθρώποις τὸ χρεὼν
φυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ ἢ καὶ τῶν σημείων,

poſtea verò ſubitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo aregias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáſque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, nec ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus feſtis vociferabatur: ídque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modiſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſacris libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio suáque pernicie, eorum iniquitas confutata est.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROmani quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, signa in fano posuêre contra portam Orientalem: híque ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vsque adeò verò præda satiati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm necessitatis miserti, dedêre ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi valuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantùm descenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabãtur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titũ perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriisse fatus, periisse verò id cuius eos gratia meritò conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicíũ iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, ísque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque densi astabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem suspensi spe veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne saturati estis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipsi quoque iustè perituri: qui primùm quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum excitastis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate

ἃ μὲ ἐκείναις πρὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξυθένησαν, μέχρις ὅτε ἁλώσει ἡ πατρίδος, καὶ τῷ σφῶν αὐτῶν ὀλέθρῳ, ἀπλήστως ἐχθησαν τὴν ἀποιαν.

Κεφάλαιον λϛ.

ΡΩμαῖοι μὲν τὰ πρῶτα σασιασῶν, παλαιφθόγγοιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ μιᾷ καὶ ταὐτὸ τε τῷ ναῷ, καὶ τὰ περὶ ἅπαντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ θέμενοι ἀπατολικῆς πύλης ἐπικρὺς, ἐθυσάν τε αὐτοῦ, καὶ τὸν τίτον μεγίστων ἐφημίων ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τὸν δ' ἁρπαγαῖς ἅπασι ἐπιπλήσσοντες οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τε κατὰ τὸ συέδριον πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τὸ σαθμὸν τοῦ χρυσίου πωλεῖσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

ΤΩν δ' αὖ τὸ τοῖχον τοῦ ναοῦ ἱερέων ἀκαταπαύστων, παῖς δεηθεὶς ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν ῥωμαίων δεξιὰν δοῦναι δεξιὰν αὐτῷ, καὶ τὸ δίψος ἐξομολογεῖσθαι. τῷ δὲ τὴν ἡλικίας καὶ τὴν ἀνάγκης οἶκτον λαβόντων καὶ δόντων δεξιάς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, καὶ ὃ φέρων ἦκεν ἀσκὸν πλήσας ὕδατος, ὤχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τῷ δὲ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ ἐθέλειν ἔχυσιν, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος οὐδὲν ἐφη παραβεβηκέναι τὰ συνθηκῶν. λαβεῖν δὲ δεξιὰν οὐ τὴν μίσους παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τὴν καταδίκην μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πρὸς ὃ ἔδοξεν εἶναι. τὸ μὲν δὴ πανοῦργημα δι' ἡλικίαν μᾶλλον ἢ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ παρόντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς τίτον ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ τὸν μὲν συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρῳχηκέναι φήσας, οἰκτείρειν δ' ὃν δύλογος αὖ αὐτοὺς ἐσώζει, πρέπειν δὲ τοῖς ἱερεῦσι τῷ ναῷ σωαπολέσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς αἴτους.

Κεφάλαιον λδ.

ΟΙ δὲ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τῷ τε πολέμῳ παρατάξεσθαι παρεσκεύαστο, καὶ πρὸς τειχισμοὺς ἀφυγεῖν ἀδαμόθεν ἰῶν, πρόσπαλὲν τὸ τίτον εἰς λόγους. ὁ δὲ διὰ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ μὲν ἀεὶ σῶσαι προαιρούμενος, καὶ τῶν φίλων συναγόντων, ἤδη γὰρ μειζιάζειν τοὺς ληστὰς ὑπελάμβανεν, ἵσατο καὶ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ τὸν ξυσὸν ἦσαν πύλαι, καὶ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὖτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν καὶ τοῦ καίσαρος. τὸ δὲ πλῆθος ἑκατέρωσε, βύδην ἐφεστήκει. ἰουδαῖοι μὲν περὶ σίμωνα καὶ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ καίσαρι καραδοκοῦντες αὐτῷ τὴν ἄξιαν. ὠδαγλείλας δὲ τοῖς στρατιώταις τίτος, θυμοῦ τε καὶ βελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, καὶ τὴν ἐρημίαν φυλάσσοντας, ὅπερ ἦν τεκμήριον τοῦ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κατόρθωσε τῷ τῆς πατρίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολέμφοι δὲ καὶ αὐτοὶ δικαίως; οἱ πρῶτον μὲν ἀφ' ὧν πομπήϊος εἶλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, ἐπαύσασθε νεωτεροποιΐας, ἔπειτα καὶ φανερὸν ἐξενέγκαντες πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἀρά γε πλήθει πεποιθότες; καὶ μὲν ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος αὐτήκοος τὸ ῥωμαίων στρατιωτικὸν. πίσει δὲ γερμανῶν συμμάχων; καὶ τί τὸ ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν αἱρήσεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; καὶ μὲν ἦσε γερμανοὶ δουλεύοντας ἡμῖν. ὀχυρότητι δὲ τει-

ἢ τειχῶν; ἢ τὸ μεῖζον ὠκεανῦ τείχους κώλυμα, ὃν
ἐφ' ἑβδομήκοντα βρετ(α)νοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυ-
νοῦσι; καρτερία ψυχῆς ἢ παρρησία στρατηγῶν; ἀλλὰ
μὴν ἤδειτε ἢ καρχηδονίους ἀλόντας. τίγαρ ὑμᾶς
ἐκίνησε κατὰ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἳ
πρώτων μὲν ὑμῖν, τήν τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, ἢ βα-
σιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις
νόμοις ἐπρήσαμεν, ἢ ζῆν ὑμᾶς μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον,
ἀσμένως ἔτε τῷ θεῷ, ἢ ἀναθήματα
συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· ἢ τοὺς ταῦτα φέροντας ἔτε
ἐκωλύσαμεν, ἔτε ἐνωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν πλήσθε
πλουσιώτεροι, ἔ ὑμᾶς διδάσκοιτε τοῖς ἡμετέροις χρή-
μασι καθ' ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύ-
οντες, ὅτι τοῖς ὑμᾶς διδάσκουσι λυέγκατε τὸν κόσμον, ἔ δί-
κην τῷ ἀπιθανοτάτων ἐρωτεῖν, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν
ἐφήκατε. ἔγω γοῦν κατεφρόνησα τ' νέρωνος ῥα-
θυμίας, ἢ καθάπερ ῥήγματα, ἢ πτύσματα, τὸν ἄλλον
χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ δια-
φθεῖραί τε, ἢ πρὸς ἐλπίδας αἰσχρὰς, ἢ ἀμέτρους ἐξε-
τείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἐμὸς εἰς τὴν
χώραν, ἢ τιμωρησόμενος ὑμᾶς τῷ κατὰ κράτος, ἀλλὰ
μετεθέσθην. δέον γοῦν εἴπερ ἐπὶ ἐπανορθώσει τ' ἐθῶν
ὑμῖν παρῆν, ἐπὶ τ' ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, ἔ ταύτην ἐκ-
πορθεῖν τὴν πόλιν δικαίως, ὁ δ' γαλιλαίων ἐδήου ἔ τὰ
τείχη, ἔπιδοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν
ἐκάνεια τὸ φιλανθρωπον ἐδόκει, κἀκ τῆς ἡμετέρας
πραότητος, τ' τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰχομένου,
καθ' ὅπερ ἐκεῖνοι τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, τ' ἐμ-
βουλίοις ἡμῶν ταραχὰς ἐπεθαρρήσατε. ἢ χωρισθέν-
των εἰς τὴν αἰγυπτον ἐμοῦ τε ἢ τῶν πατρὸς, εἰς πα-
ρασκευὰς τῶν πολέμων κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ
κ ἠδέσθητε ταράσσειν αὐτοκράτορας ἐγχωρίους,
οἷς ἢ στρατηγοὶς φιλανθρώποις ἐπειράσατε. προσφυ-
οῦσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, ἢ τῷ μὲν κατὰ
κράτος ἠρεμούντων πάντων, προφερομένων δ' καὶ
συνιδομένων τῷ ἔξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι
πολέμιοι. ἢ προσβεῖαι μὲν ὑμῖν θεὸς τοῖς ἐμοῖ δι-
κράτῶν ὅτι νεωτερισμῷ, πρόβολοι δ' τειχῶν ἀνοι-
κοδομούμενοι καινοί· πάσεις δ', ἢ τυράννων φιλονει-
κίαι, ἔ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ἔτε πονηροῖς πρέ-
πον(τα). ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, ταῦτα τὸ πατρὸς ἀκού-
σας, λαβὼν σκυθρωπὰ πάντα γελάσματα, τὸν δῆμον ἀ-
κούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἔπαυσα. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸ
πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῆς πολεμησόντων
φειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι
πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοὺς ἐ-
τείροντας βασανίσας, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις
μηχανὰς ἄκων προσήγαγον, ἀεὶ φωνῶντας τοὺς
στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχον. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς
ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην προεκαλεσάμην. τὸ ἱε-
ρὸν πλησίον γενόμενος, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην
τῷ τὸ πολέμου νόμων. φείσασθαι δ' παρεκάλουν
τῷ ἰδίων ὑμᾶς αἰτίων, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυ-
τοῖς, δοὺς ἄδειαν τε ἐξόδου ἢ πίστιν σωτηρίας.
ὑ δὲ βέλησθε ἔ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάν-
των ἐφείσθητε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρή-
σατε. ἔπειτα μαρώτατοι προκαλεῖσθέ με πρὸς λόγους νῦν, ἵνα τι σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπώλεσεν;

murorum? Et qui maior Oceano murus atque obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos contra Romanos ipsa rum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere vos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quódque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostráque pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, malè quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendarer. Denique cum deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostráque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpsistis: méque ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vsque, nouarum rei gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiuscemodi nequissimos decent. Iussus ergo ab inuito patre cum mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, spōte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum accessissem, consultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templúmque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si vellctis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis: & templum manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post tem- A
pli excidium iudicatis? Quinetiam nunc ar-
mati statis, & nec in extremis supplices as-
similatis. O miseri, qua fiducia? Nonne po-
pulus vester exanimatus? Templum verò pe-
riit, mihique subdita est ciuitas: in manibus
autem meis habetis animas vestras. Et tamen
fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini.
Non contendam cum pertinacia vestra. Proie-
ctis autem armis, traditisque corporibus, vi-
tam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, B
dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi ser-
uo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem
se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse
nunquam id facturos: exeundi verò per mu-
nitiones, quà murum sepserat, cum coniu-
gibus ac liberis facultatem petebant. Ituros
enim se in solitudinem ipsique oppidum reli-
cturos. Ob hoc Titus vehementer iratus,
quòd in sorte captorum constituti, victorum
sibi conditiones ponerent, declarari quidem C
his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se pro-
fugerent, néve fidem sperarent: nulli enim
esse parcendum: cunctis autem viribus dimi-
carent, & quantum possent, saluti suæ consu-
lerent: iam enim se omnia iure belli gesturum.
Militibus autem diripere ciuitatem atque in-
flammare permisit. Illi autem ipso quidem die
nihil egerunt. postero autem die Archiuum,
Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, suc- D
cendêre: & progrediebatur ignis vsque ad He-
lenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec mi-
nus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ar-
debant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres,
cúmque his multi nobiles ex populo congre-
gati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplica-
runt. Ille autem, quanquam cæteris omni-
bus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed
eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custo-
dia habebat: regis autem filios ac propinquos
postea vinctos Romam perduxit, fidem obsi- E
dum præstaturos.

Cap. XIV. De prædâ seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam pre-
cecti, vbi (quia tuta erat) multi facul-
tates suas deposuerant, & Romanos hinc pel-
lunt, & omnibus popularibus qui eò conue-
nerant prope ad octo millia & quadringentos
occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos au-
tem duos milites Romanos cepêre, vnum e-
quitem, alterum peditem. & peditem quidem F
interfectum per omnem traxêre ciuitatem, ve-
lut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur,
eques verò quiddam his quod saluti foret, sua-
dere pollicitus deducitur ad Simonem, cúm-
que ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cui-
dam ex numero ducum traditur puniendus. Is
autem eum reuinctis post terga manibus ocu-
lisque fascia obstrictis, in conspectum Roma-
norum veluti capite cæsurus produxit. Verùm
ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Roma-
nos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus
esset elapsus, non est passus quidem occidi, in-
dignum verò esse Romanorum militem iudi- G
cauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis
eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior
esse morte videbatur. Postero autem die Roma-
ni, versis in fugam ex inferiori ciuitate latro-
nibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἷας ὑμᾶς αὐτὰς ἀξιῶτε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ
νεῶ μὴ τὸ ὅπλων ἐσήκατε, καὶ δὲ ἐν ἐχάτοις ὑποκείσε-
σθε γὰρ ἱκέτας, ὦ ταλαίπωρες, τίνι πεποιθότες; ἢ τεκνες
μὲ ὑμῶν ὁ δῆμος; οἴχε᾽ ἦ ὁ ναὸς, ὑπ᾽ ἐμοὶ ἦ πόλις· ἐν
χερσὶ ἦ τὰ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς. εἶθ᾽ ὑπολαμβάνετε
δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; ἐ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσω
πρὸς τὸ πόνοιαν ὑμῶν ῥίψασι ἦ τὰ ὅπλα, καὶ ὠδαδόσι
τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρὸς
δεσπότης, τὰ μὲν αἰτήκεσα κολάσας, τὰ ἦ λοιπὰ σώ-
ζων ἐμαυτῷ. Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνου᾽), δεξιὰ μὲ μὴ δύναθαι
παρ᾽ αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδὲ ποτε τῦτο
ποιήσειν· ἔξοδον δ᾽ ἠτοῦντο δι᾽ τὸ πρὸ τειχίσματος μὴ
γυναικῶν τε τέκνων. ἀπελθόσαι γὰρ εἰς τὸ ἔρημον, τε
καταλείψειν αὐτῷ τὸ πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας
τῖτος, εἰ τύχοι ἐαλωκότων ἐχόντες αἱρέσις αὐτῷ πρε-
τείνεσιν νενικηκότων, κηρύξαι μὲ ἐκέλδυσεν εἰς αὐτὰς,
μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν· φείσαθαι γὰρ
ἀδένος· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυ-
τὰς, ὅπως ἂν δύνων᾽) πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη πρᾶξιν πο-
λέμιν νόμω. τοῖς ᾗ στρατιώτας ἐμπιπρᾶναι, καὶ διαρπά-
ζειν ἐπέτρεψε τὸ πόλιν. οἱ δ᾽ ἐκείνου μὲ ἐπέχον τὴ ἡμέ-
ραν. τῇ δ᾽ ὑστεραία, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὸ ἄκραν, καὶ τὸ βε-
λεντήριον, καὶ τὸ ὀφλᾶν καλύμνον ὑφῆψαν· καὶ προῦ-
κοψε τὸ πῦρ μέχρι τῶν ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κὴ μέ-
σιλο τὸ ἄκραν λῶ. ἐκαίοντο δ᾽ οἵτε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι
νεκρῶν ὑπὸ τὸ λιμῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τὴ ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτυ βασιλέως υἱοὶ
καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ἐπισήμων δήμο-
του ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκετεύσαν καὶ σαφῶς δοῦναι δεξιὰ
αὐτοῖς. ὁ ᾗ καίτοι πρὸς πάντας τὰς ὑποληπτους διορ-
γισμένος, ὡς ἠλλαξε τὸ ἦθος, δέχε᾽) ᾗ τοὺς ἄνδρας, καὶ
ὅτε μὲ ἐν φρενῶ πάντας εἶχε, ὡς ᾗ βασιλέως παῖ-
δας, καὶ συλλήψεις δήσας, ὅσπερ εἰς ῥώμιν ἀπήγαγε,
πίστιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιασαὶ δ᾽ ὅτι τὸ βασιλικὸν ὁρμήσαντες αὖ-
λιν, εἰς ὃν δ᾽ ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις
ἐτίθεντο, ὡς τε ῥωμαίους ἐπ᾽ αὐτοὺς ξέπον᾽), καὶ τὸ συνη-
θροισμένον αὐτόθι τὸ δήμυ πᾶν φονεύσαντες, ὄντας
εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τεσσαράκοσιος, τὰ χρήματα διήρπα-
σαν. ἐζώγρησαν ᾗ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν ᾗ
πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες διὰ θέας, ἕσυραν
διὰ τὸ πόλιν, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυ-
νόμενοι. ὁ δ᾽ ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν
ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀπάγε᾽) πρὸς σίμωνα, παρ᾽ ᾧ μη-
δὲν εἰπεῖν ἔχων, ἀρδάλᾳ τινὶ τὸν ἡγεμόνων ὧδαδὴ
κολασθησόμενος. ὁ δ᾽ αὐτὸ ὄπισθο τὸ χεῖρε δήσας, καὶ
ταινίᾳ τὸς ὀφθαλμοὺς, ἀπήγαγε τὸν ῥωμαίων πρεσβύ-
ην ὡς κατατμήσων. φθάσει δ᾽ ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους
διαφυγὼν, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασάτο ὁ ἰουδαῖος. τῦτον
διαφυγόντος μὲ ἐκ τῦ πολεμίου, ἀπελθεῖν μὲν ἐκ ὑπέ-
μειναν τῖτος. ἀπάξιον ᾗ ῥωμαίων δῆ᾽) στρατιώτου κεῖνα,
ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τάτε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τὸ θάρσους
ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰχμωμένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

Τῇ δ᾽ ἑξῆς ῥωμαῖοι ξεφάμενοι τὸς λῃσὰς ἐκ τ᾽ κά-
τω πόλεως, τὰ μέχρι τ᾽ σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν.

Καὶ τὸ

τῶ μὲ ἄστεος ἥδοντο διαπανωμένῳ, τῶ δ' ἁρπαγῶν δι- A
ρέζανον· ἐπειδὴ πάνθ' οἱ ζασιασταὶ θρασυνόντες, ἀνε-
χώρουν εἰς τ' ἄνω πόλιν. ἦν γὰρ αὐτοῖς μεζόνοια μὲν ἀ-
μύχητος τ κακῶν, ἀλαζωνεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. κεκο-
μένων γὰρ ἀφορήτων τ πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
θυμοι θρασὸ ἐχεσθε τ τελευτὴν ἔλεγον· πεφονευμένῳ
τ δήμῳ, κεκαυμένῳ τ νεῶ, φλεγομένῳ τ ἄστεος,
δὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν ὖν Ἰώσηπος
ἐκάστοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τ λοιπαίων τ πόλεως B
ἔμενεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲ πρὸς τ ὠμότητα, καὶ τ ἀσέ-
βειαν εἰπών, πολλὰ δ' συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν,
ἐν τ χαλεπωτάτῳ πλέον ἀπωλέγκατο. ἐπεὶ δ' ἔτε
ἔδοξεναι δικὴ τ ὅρκον ἑαυτὲς ὑπέμενον, ἔτε πολε-
μῶν ἐξ ἴσης ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἰρκτῇ πε-
ριειλημμένοι· τότε τ φονεύειν ἔθος ἐκίνει τὰς δεξιάς,
διαμένοντες καὶ τὰ ἔμπροσθεν τ πόλεως, τοῖς ἐρήμοις
τῶν τόπων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δ' C
οἱ πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποσφάττοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας
οὐ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρριπτοῦντο αὐτοῖς κυσὶ τοῖς νεκροῖς.
ἔκειτο δ' πᾶς τρόπος ἀπωλείας τὸ λιμῶ κεκρότημένος·
τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικότες ἤδη τ ἔλεον, ὅμως
ἐπεστρέφοντο, καὶ φονεύσι τοῖς ζασιασταῖς ἐκόντες εἰ-
πον. τόπος τε ὅλη τ πόλεως, ἐρήμης γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ
πάντας λιμῶ νεκρὸν εἶχεν ἡ ζάσεως. καὶ πεπλήρωτο νε-
κρῶν, ἡ ὅλη ζάσις, ἡ ὅλη λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λθ.

ΘΑλπε δ' τοῖς τε τυράννοις, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λη- D
στρικὸν, ἐλπὶς ἐκάτη πρὸ τ ὑπονόμων, εἰς οὓς κα-
τασύροντες ἐρευνηθήσεσθαι μὴ δ' τὴν
ἐντελῆ τ πόλεως ἅλωσιν, ἀναζευξάντων ῥωμαίων
ἐπελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δ' ἦν ἄρα
ἐναντίως αὐτοῖς. ἔτε γὰρ τ θεὸν, ἔτε ῥωμαίους λήσειν ἐ-
λπιζον. τηνικαῦτα γε μὴν τοῖς ὑπονομείοις πεποιθότες,
τοὺ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνεπίμπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τ E
ὀρυμάτων καταφεύγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόν
τες ἀνέδην καὶ ἐσύλων. κἄν εἴ τινος δύσθεν ξοφὴν ἁρπά-
ζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. ἦν δ' καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐν τ ἁρπαγαῖς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι
γὰρ ἄν μοι μὴ φθαρέντες ὑπὸ τ ἁλώσεως, διὰ τὴν ἀ-
πληστίαν ὠμότητος, γεύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἐξελεῖν δίχα χωμάτων
τὴν ἄνω πόλιν προείρημένον ἔσαν, διανέμει
τοῖς ἔργοις τ δύναμιν, λῴω μὲν οὐκ ἐπιδεῶς δὲ χαλεπωτάτῃ δὲ F
τῶν ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν πρὸ τ πόλιν
ἑκατὸν σταδίους ἐφιλουμένων εἰς τὰ πρότερον χώ-
ματα. τ μὲν ἓν τεσσάρων ταγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα
τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῶν πόλεως, ἄκρας τῶν βασι-
λικῆς αὐλῆς. τὸ δ' συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄ-
χλος καὶ τ ξυστὸν, ἐξ ὃ καὶ τ Σεφυρὰν, καὶ τ σίμωνος πύρ-
γον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάνην πολεμῶν ἑαυτῷ φρού-
ριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγε- G
μόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο πρὸ παρα-
δόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας
ἔντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ
τοῖς τυράννοις ἐνδώσειν ἐλπίσας, ὑποπτευθέντων
ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τὸ πολέμου μέρος ἦσαν, βε-
βαίως μὲν, ἀλλ' οὐκ ἀπαναδύειν τε τ σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquiis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædísque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus proiiciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionémque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbè necabant, itémque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidē legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumęorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabãtur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumęis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, ferò quidem, veritamẽ vitam his pollicitus

CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebātur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita carapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorū multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

A B C D E

Cap. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximū est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quāquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

F G

κὴ τοὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. τῶν δὲ σικαριωτῶν δ' ἀποχωρεῖν, αἰδαπὲ) σίμων, κὴ πέντε μὲ τοὺς ἀπαντῶντας πρὸς τίτον, ἀθέως ἀναιρεῖ· τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ὁ λίσιππάτος ἦν ὁ τοῦ σωσᾶ ἰάκωβος, συλλαβὼν εἱρχνυσι. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδυμαίων ἀμηχανῶν ὄντα τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἡγεμόνων ἀνεφύλακτον εἶχε, κὴ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀλιγομελεστέρας διελάμβανεν· ἃ μὲν αὐτὸ ἔχειν οἱ φρουροὶ πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείσων φονευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφεύγοντες ἦσαν. ἐδέχοντο δὲ ῥωμαῖοι πάντας, τοῦτο τότε διὰ τὸ πρότερον ἀμελήσαντες τῶν παγγελμάτων, κὴ αὐτοὶ κόρῳ τοῦ κτείνειν ἀπεχόμενοι, κὴ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὸ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ & τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, πλήθει τε τῶν πιπρασκομένων, κὴ ὀλιγότητι τῶν ὠνουμένων. καίπερ δὲ προκηρύξας μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως κὴ γλυκεῖς ἀγαγόμενον, ὅμως κὴ τούτους ἐδέχετο· ἐπέστησε μὴν τοῖς διαχειρίζοντας ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις εἴη κολάσεως ἄξιος. κὴ τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων, ἀπείρου τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους, οὓς διαφῆκε κᾶσαρ, ἧ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δὲ τούτοις ἡμέραις, κὴ τῶν ἱερέων τις θεμιστοκλῆς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πρὸς σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, & παραδίδωσιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ναοῦ, λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τὸν ναὸν κειμηλίας παραπλησίας, ξαφίδας τε, κὴ κρατῆρας, κὴ φιάλας, πάντ' ὀλόχρυσα, κὴ σιβαρώτατα. παραδίδωσι δὲ κὴ τὰ καταπετάσματα, & τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λίθοις. κὴ πολλὰ τῶν πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ κὴ ὁ ταμίας τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τούς τε χιτῶνας, κὴ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τῶν ἱερέων, πορφύραν τε πολλὴν κὴ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο τοῦ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ καὶ κασίαν, κὴ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες θυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ κὴ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεὺς ὢν ὀλίγος, ἀπὸ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντι, τῶν τ' αὐτομόλων συγγνώμην ἔδωκα.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντελεσμένων δ' ἤδη κὴ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ μηνὸς, ἐν ὀκτωκαίδεκα ἡμέραις, ῥωμαῖοι μὲ προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν δὲ ζηλωτῶν, οἱ μὲ ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν τὸ τεῖχος εἰς τὴν ἀκρᾶν· οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ δραπετῶν ἠμύνοντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις. ἐκράτουν δὲ κὴ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε κὴ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη, κὴ παρημένων. ὡς δὲ προεῤῥάγη μέσης τι τῆς τείχους, καί τινες τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς χειροῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν ἀθρόως τῶν ἀμυνομένων, θόρυβος δὲ κὴ τοῖς τυραννοις ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. φθὰν γὰρ ἐκβιάσαι τοὺς πολεμίους, ἐναρκῶν τε κὴ μετέωρον πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἐπὶ δὲ ἰδίοις τοῖς πάλαι σφαγαῖς, κὴ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς κὴ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν ἦ καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὸ μεταβολὴν. ὥρμησαν μὲν οὖν τὸ ἐσωτείχισμα δεδραμόντες, ὥσασθαί τε τοὺς φυγάδας, καὶ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς ἦ

ὁ τοὺς μὲ πάλαι πιστοὺς ἑώρων ὑδαμῆ, διέφυγον γὰρ A
τινὶ συμβάλλοντες ἡ ἀνάγκη. προσθέοντες δ', οἱ μὲ
ν ἀπατεφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ
μβεβληκέναι τοὺς ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τε πλησίον
ζητοῦντας αὐτούς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ὅπῃ τῶν πύργων
λεμίους ἔλεγον πλάζοντος τὰς ὄψεις τὸ δέος, ὅπῃ
μα πεσόντες, ἀώμοζον τ' ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν. καὶ
θάπερ ὑποκεκομμένοι τὰ νεῦρα, τ' φυγῆς ἀπέρων.
α δὴ μάλις' ἄν τις καταμάθοι τιμῶν τε τοῦ θεοῦ δι- B
μιν ὅτι τοῖς ἀσεβέσιοις, καὶ τ' ῥωμαίων τύχαι. οἱ μὲν γὰρ
αντοι, τ' ἀσφαλείας ἐγύμνωσαν ἑαυτούς, καὶ τῶν
ύργων κατέβησαν ἑκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδὲ ποτ'
ῶναι μόνῳ δ' ἐδυνάσθη λιμῷ. ῥωμαῖοι δ' τοσαῦτα
μὲ τοῖς ἀσθενεσέσεις τείχεσι καμόντες παρέλαβον
χη τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντως γὰρ ἰσχυρό-
ρει μηχανήματος ἦσαν οἱ ξεῖς πύργοι, σφεῖς ὧν ἀπω-
ω δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ ζύτους, μᾶλλον C
ὑσὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ἢ δι' ἀχεῖ-
μὲν εἰς τὸν ὑσὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφύγεσιν.
θεις δ' ὀλίγον ἀναπνεύσαντες ἀπὸ τοῦ δέους, ὥρμησαν
ὶ τὸ τῆσδε πρόσθεν χισμα. χρησάμενοι γὰρ τ' τόλμας ἀ-
υεσέρας τ' ἀνάγκης, κατάγησαν γὰρ ἤδη τ' ἰσχὺν ἀ-
τοῦ δέους καὶ τ' συμφορᾶς, ὑπὸ τῶν φρενῶν ἀνωθουῦ-
ν, καὶ σπεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς
σονόμους. ῥωμαῖοι γὰρ τῶν τειχῶν κρατήσαντες, τὰς τε D
μαίας ἔσησαν ὅπῃ τῶν πύργων, καὶ μ' κέρδους καὶ χα-
ᾶς ἐπαναίζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τ' ἀρχῆς κρότερον
ὸ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν τῶ τε-
δυταίῳ τείχους ὑπερβάντες ἠπίσω, καὶ μηδένα βλέ-
οντες ἀπίπαλον, ἀπήλαυνον. εἰσυθέντες γὰρ τοῖς
ενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον
ίέδην, καὶ τῶν συμφυγόντων τὰς οἰκίας, αὐτάνδρους
ωεπίπρασαν. πολλὰ γὰρ κερδαίζοντες, ὁπότ' ἔνδον πα- E
λθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν ὅλας νεκρῶν κατελάμβα-
ν, καὶ τὰ δώματα πλήρη τῶν τ' λιμῶ πωμάτων. ἔπειτα
κρὸς τ' ὄψιν πεφρικότες, κενὰς χερσὶν ἐξήεσαν. ὃ μὲν
κτείνοντες τοὺς ἔτως ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ πρὸς
ὶς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τ' συντυχόντα διελαύνοντες,
πέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, ἅμασι δ' ὅλην
πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλὰ τῶν φλεγομένων σβε-
λῦσαι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲ κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς
ωέραν, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις
δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις ἡμέρα χαρπαλέως μιᾷς F
ρδόν, πόλει τοσαύταις χρησαμένῃ συμφοραῖς καὶ τὴν
ολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ τ' κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ,
άντως ἂν ὀλίφθονος ἐδόξεν, εἰ μὴ ἀξία κατ' ἀλλότ
ῷ τηλικούτων ἀτυχημάτων, ἢ τὸ γένος ταὐτὸν ἐτε-
είν, ὑφ' ἧς ἐτράφη.

Κεφάλ. μγ.

ΠΑρελθὼν δὲ τῖτος εἴσω, τάτ' ἄλλα τ' ὀχυρότητος
τὴν πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, οἷς οἱ G
ύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γὰρ
ὅτι ναὸν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πτέ-
ρυγος, τήν τε ἀκρίβειαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν
θεος, ἡλίκοι ἦσαν τὴν ἀράτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπο-
λεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων
ουδαίοις καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τούτους τοὺς πύργους δύναντο; τότε

cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos, quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dilecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem videret, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis, gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idé etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extingueret. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidũ compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa eiuſmodi cum amicis collocutus eſt : quós vèrò à tyrannis vinctos in caſtellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque ſubuerteret, eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuiſſet, quæ capi non potuiſſent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat ſuperſtitum multitudo, ſolos quidem armatos Cæſar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem ſaluam eſſe. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam ſenes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in deſtinatum mulieribus ambitum concluſerunt. Cuſtodem autem his Cęſar apposuit vnum ex libertis. & amicum ſuum Frontonem, qui fortunam quam quiſque meritus eſſet, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque ſeditioſos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoſo eſſent corpore, triumpho ſeruabat: ex reſidua multitudine ſeptem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus diſtribuit, in ſpectaculis ferro & beſtiis conſumendos. Qui verò infra decimum & ſeptimum annum ætatis agerent, venditi ſunt. Iiſdem autem diebus, quibus ſecernebantur à Frontone, mortui ſunt fame duodecim millia, quibus partim odio cuſtodum non præbebatur cibus, partim ipſi victus faſtidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehenſi ſunt, nonaginta & ſeptem millium comprehenſus eſt numerus, mortuorum verò per omne tempus obſidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, ſed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem feſtum congregati, bello ſubito circumfuſi ſunt : vbi primò quidem illis peſtifera lues ex loci angustia naſceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui ſub Ceſtio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni ſignificare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt ſi quo modo poſſent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies feſtus adeſſet, qui Paſcha vocatur, quando à nona quidem hora vſque ad vndecimam hoſtias cædunt, per ſingulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt : ſolum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hoſtiarum quidem ducenta & quinquaginta ſex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per ſingulas imputemus, vicies centena ac ſeptingenta millia, ſancti omnes ac puri: nec enim leproſis ſiue vitiliginoſis, aut ſemine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menſtruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare ſacrificia permittebatur : ſed nec alienigenis quidem, niſi qui religionis cauſa veniſſent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa eſt, & farta hominibus ciuitas bello obſidebatur.

A μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῃλέχθη πρὸς τοὺς φίλους Ἰὼσηπος τῶν τυράννων δεσμώτας οἱ κατελήφθησαν ἐν τοῖς φρουρίοις αὐτῶν. αὖθις δὲ τὰ ἄλλων ἀφαιζῶν πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον εἶδ' αὐτοῦ τύχης, ἢ συγκατασκάψαι χρησάμενος ἐκέλευσε τοῖς ἀλῶναι μὴ δυναμένοις.

Κεφάλ. μδ'.

B ΕΠεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἐκαμον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν ἀθρόων ἀνεφάνετο, κελεύει καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ὁπλίτας καὶ χεῖρας αἰτιωμένους κτεῖναι, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τῶν παραγελμένων τὸ, τε γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀθενεῖς ἀπῆραν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, εἶτα τείχει φσαν τῆς τῶν γυναικῶν ἀπείργισματι. καὶ φρυρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῆς ἀπελευθέρων. φεύγοντα δὲ τῶν φίλων, ὃν ἐκεῖνος ἔκρινε τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τόχλιν. ὁ δὲ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ λῃστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐξήτασμένους, ἀπέκτεινε. τῆς δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίσας ἑαυτῷ τῷ θριάμβῳ, τῶν δὲ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπταεκαίδεκα ἔτη δήσας, ἐπέμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πολλοὺς δὲ εἰς τὰς ἐπαρχίας διέδωρήσατο τῶν, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δὲ ὑπὲρ ἑπταεκαίδεκα ἔτη δεθέντες ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκρινεν ὁ φρόντων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῆς φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ζοφῆς, οἱ δὲ ὑ προσφιλόμενοι διεδομένου. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου.

Κεφάλ. με'.

Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸ πόλεμον ἀριθμὸς ἐγένετο μυριάδες, καὶ ἐπτακισχίλιοι συνήχθη. τῆς δ' ἀπολωλεκυίας καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τέτταρα τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον, ἀπὸ γὰρ πάσης χώρας ὅλης ὅτι τὴν τῆς ἀζύμων ἑορτὴν συνελήλυθότες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχύθησαν, ὡς τε τὸ μὲ πρῶτον αὐτοῖς τὴ συνοχωρίαν νοσίδιον λοιμώδη φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ἐπιτεῖναι. ὅτι δ' ἐχώρει τοσοῦτος ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τῆς ὅτι κατὰ τὴν συναριθμηθέντων, ὃς τὴ ἀκμὴν τὸ πόλεως ἐξεδηλώσαν νέρωνι βελόμενος καταφρονῆσαι τὸ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πληθυσμὸν ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἐπάσας ἑορτὰς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲ ἀπὸ ἐνάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε δὲ φατρία πρὸς ἑκάστην γίνεσθαι θυσίαν, ἐν ἔλαττον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ ἐν ἔξεστι διαιτᾶσθαι) πολλοὶ δὲ καὶ συνεῖκοσιν ἀθροίζονται, τῶν μὲ θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἀπάντων καὶ ἁγίων. ὅτε γὰρ λεπρῶν, ὅτε γονορροϊκοῖς, ὅτε γυναιξὶν ἐπεμμηνίοις, ὅτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἔξεστι τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συλλέγεται. τότε γε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆ εἱμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ τοῖς ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκυκλώσατο.

Πᾶσαν

Κεφάλ. μς.

ΙΑσαν γὰρ αὐθρωπίνῳ καὶ δαιμόνιον φθορὰν ἐπιβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅπῃ γὰρ τῶν φανερῶν, οἷς μὲν ἀπέλιπον, οἷς δ' ἡρπαλωτίσαντο Ρωμαῖοι, οἷς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις αἰηρόυνον, καὶ τὰ τάφρος ἀναῤῥηγνυώτες, ὅσοις μὲν ἐνετύγχανον ἔκτεινον. ἐρέθησαν δ' καὶ εἰς νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπλώτα τοῖς ἐπιβαίνουσιν εὐθὺ μὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναγωρεῖν δύθεως. ζωὴ δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰς δύεσθαι νεκρῶν σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμένων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν ἦν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀπήγοντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ὑδὲ γὰρ ἐν ἑκάτοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίσατο γε μὴν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους αὐτούς. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ὃν πολλάκις ἐδεήθησε φῦναι Ρωμαίων ζωὴν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δ' πολλὰ δραμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δῆλα τῆς ἔξης δηλώσομεν, ἑαυτὸν παρέδωκεν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάσιμον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. Ρωμαῖοι δ' τάς τε ἐπάνω τῶν ἄστεος οἰκίας κατέσκαψαν.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cerêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, murósque euertunt.

Κεφ. μζ.

ΕΑλω μὲν ὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς Οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ὀρτεμισίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ τὸ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσσυρίων μὲν γὰρ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὕστατοι σοῦ ἡρώδης σὺν σοσίου ἐλόντες, ἐπῆρσαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ τὴν κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μηνῶας ἕξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας τῶν χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ ἀληθείᾳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. τῶν γὰρ δὴ τότε ἱερέα τοῦτο ἱερώσατό τε πρῶτος θεῷ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δ' ἐμαρτύρησε, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸ ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δ' δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς πρῶτος τῶν ἐβασίλευσεν ἰουδαίων, μέχρι τοῦ τίτου ἡμερῶν καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐννέα. ἀπὸ δ' τῆς πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἑκάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ οὐθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαφέρον τοῖς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὔθ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

B

C

D

E

F

Cap. XVIII. Hierosolymę vrbis historia breuis.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuagintaseptem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quídve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muríque tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd benevolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cunctiliben- ter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine caritorum: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥδαϊκῆς ἱστορίας περὶ ἁλώσεως λόγος ζ.

Κεφάλαιον α.

ΕΠεὶ ὃ ἔτι φονεύειν, ἔτε ἁρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιά, πάντων τοῖς θυμοῖς ὑπιλιπόντων, ἀγὰ δήμου φειδοῦ τινὸς ἔμελλον ἀφίξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κελεύει καῖσαρ ἤδη τὴν τε πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸ νεὼν κατασκάπτειν, πύργους μόνους, ὅσοι τῶν ἄλλων ὑφαιρεθήκεσαν, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μαριάμμειον. τεῖχος δὲ ὅσον ἐκ τοῦ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μόνον, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουρᾶς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημήνωσιν, οἵας πόλεως καὶ τίνα τρόπον ὀχυρᾶς ὄντος, κεκράτησεν ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὴν δὲ ἄλλον ἅπασαν τὸ πόλεως περίβολον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξωμάλισαν οἱ καταskάπτοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθεῖσαν πίστιν αὖ ἔτι παρέχειν τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐκ τῶν τὴν νεωτερισάντων αἰτίας, ἱεροσολύμοις ἐμήνετο, λαμπρᾶς τε πόλεως, καὶ μεγάλα πᾶσιν ἀνθρώποις δεδοκηθείσης. καῖσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τὴν ταγμάτων τὸ δέκατον, καὶ τίνας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν.

Κεφάλαιον β.

ΠΆντα δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διῳκηκὼς, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθει τὴν στρατιὰν ὅτι τοῖς καθ' ἡγεμόνας· καὶ τὰ πρόσηκοντα γέρα τοῖς ἀριστεύσασιν ἀποδοὺς. ποιησάμενος οὖν αὐτὸς μεγάλου καὶ μέσου πρότερον παρεμβολὴν βήματος, κατασκευάσας ὅπως τούτου μὲν τὸν ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἕλῃ, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τῶν πρὸς αὐτὸν εὐνοίας, ἣν πρὸμοι διατελέσιν ἐπιδεικνύμενοι· ἐπῄνει δὲ τῶν αὐτὸ πολέμου πειθαρχίας, ἣν ἐν πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρίᾳ παρέσχον, τῇ μὲν πατρίδι, καὶ δι' αὐτὴν τὸ κράτος αὔξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθιστάντες, ὅτι μήτε πολέμου πόλεμον, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τὴν ἀπὸ τάγματα ἀλόγιστοι ὁρμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἄποτε τὴν ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες τὴν τύχην ὑπερωνται συναγωνιζομένην. καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τὰ πολέμου τέλος αὐτοὺς ὑπιδεῖναι, πολλῷ κρείττονι γνωμῇ γνωμεύσαντας. μηδὲ γὰρ αὔξασθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτε εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τούτου δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησομένους καὶ τὰ ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπερόπτους ὄντας, αὐτὴν χειρωσαμένους, εἰς τε τὴν πατρίδα προπεμψάντων ἅπαντες προσίενται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὴν εἰνοσμένοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τὸ δυνατὸν τὴν προθυμίαν, ἐδεῖς ἔσχε βραδυτέραν. τοῖς μὲν τὸ διαφορωτέρου ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῆς εἶδον ἀρετῆς κεκοσμηκότι, τὴν δὲ αὐτὸ σπανὶ ὑπιφανεστέραν δι' αὐτὴν κατορθωμάτων πεποιηκότι, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς δίδοις ἀποδώσειν, καὶ μηδένα τῆς πλέον πονεῖν ἑτέρου θελησάντων τὰ δικαίας ἀμοιβῆς ἀμοίρους ἀπολείπεσθαι· πλείστου γὰρ αὐτοῦ τούτου ποιήσεσθαι τὴν ὑπιμέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῆς συστρατευομένων, ἢ κολάζειν τὰς ἁμαρτάνοντας.

Εὐθέως

Κεφάλαιον γ.

Τοιγάρθεως ὢν ἐκέλευσεν ἀναγνώσεσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῷ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθωκότες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε παρόντας, ὡς αὐτὸς ὑφ' ἁρμονομένους τῆς ἐπ' οἰκείοις κατορθώμασι, καὶ στεφάνους ἐπετίθει χρυσοῦς, δωρεαὶ χένιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μικρὰ χρυσᾶ, & σημαίας ἐδίδου ἐποιημένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς λαφύρων ἀργυρίου, καὶ χρυσοῦ, ἐσθῆτας τε, καὶ τὴν ἄλλης αὐτοῖς λείας δαπάνην ἀπένειμε. πάντων δὲ τετιμημένων ὅπως αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχάς, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐφημίᾳ ἐς πεδία τε θεοῖς θυσίας ἐπινικίους· καὶ πολλοῦ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς προσηκότος, καταθύσας ἅπασιν, τῇ στρατιᾷ δαψιλείαν εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει ξεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὴν μὲν ἄλλην στρατιὰν διέφθειρεν, ἣν καθῆκον ἔχειν ἑκάστους ἀπέναι. Κεφάλ. δ.

Τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὴν τῆς ἱεροσολύμων ἐπέτρεψε φυλακὴν, ὑπὲρ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν Εὐφράτην τοσεῖλας, ἔνθα πρότερον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τῶν δωδεκάτου τάγματος, ὅτι κατὰ στρατηγοῦντος ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τὴν μὲν συρίας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὴν μελιτηνὴν ἐπεμψεν, ἀπέστειλε, δὲ τὴν Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἐπὶ τῇ καππαδοκίας. δύο δὲ ἠξίωσεν αὐτὸς μένειν τὴν εἰς ἄγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον διαμένειν, καὶ καταβὰς ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῇ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς αὐτὸν τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀνέθετο, καὶ τοῖς χιλιάρχοις προστάξειν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὸν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον. ε.

Καθὸ δὲ καιρὸν τῖτος καῖσαρ τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν προσήδρευεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος ἐσπασιανὸς ὀφθεὶς, ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον ἐξέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων ὑπὸ ζεφύρων, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ διάπλῳ πόλεις ἐπελθὼν δικαίως αὐτὸν δεξαμένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὸν ἑλλάδα περαιοῦται, ἐκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν.

Κεφάλ. ς.

Τῖτος δὲ ἀπὸ τῆς ὑπὲρ θαλάττης καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἧκε. νυχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἐπιτελῶν, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις καταβληθέντες, οἱ δὲ καὶ πληθυὶ ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τὸν γώρα σύλληψιν ἐπύθετο, τὸν ἁλουσόμενον τὸν τρόπον. Κεφάλ. ζ.

Σίμων δὲ ὁ τῶν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὑπὸ τῆς ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τὸ τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ἑαλωκυῖα, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τῶν φίλων τοῖς πιστοτάτοις καταλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λαθοτόμοις τε, καὶ τὸν τῆς τὴν ἐργασίαν ὑπηδαίου τούτοις σίδηρον, τροφήν τε ἐφαρκεῖν εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένην, σὺν ἐκείνοις ἅπασι καθίσαν ἑαυτὸν εἴς τινα τῆς ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τοῦ παλαιὸν ὄρυγμα, προυχώρουν δ' αὐτοῖς· τῆς στρατιᾶς ὑπαντώσης, ταύτην ὑπενόμευον, ἐλπίδι τοῦ πορρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ παυσάμενοι τὴν ἀπόδυσιν ἀποσώζεσθαι.

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat; quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votísque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit versítque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conuenirent, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò C legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi D asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Per idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, E in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. F iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. G & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽto Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

Vix enim paululum foſſores proceſſerant, iámque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut ſtupore poſſet Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obſtupuêre, qui eum viderunt, locíſque ſuis manebant, deinde propius cùm acceſſiſſent, quis eſſet, percontati ſunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad ſe ducem vocari; ſtatímque accerſitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipſum quidem vinctum cuſtodiebat: Cæſari verò quemadmodum eſſet comprehenſus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues ſuos amarè ac tyrannicè fuerat vſus, in poteſtate hoſtium quibus maximè inuiſus erat ita Deus poſuit, non vi ſubditum eorum manibus, ſed ſua ſponte ad ſupplicium adductum: propterea quòd plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos, defectionis ſcilicet ad Romanos. Nec enim poteſt iram Dei effugere nequitia, nec inualida res eſt iuſtitia; ſed quandoque ſui temeratores vleiſcitur, & grauiorem pœnam ingerit criminoſis, cùm iam ſe liberatos eſſe ctediderint, eo quòd non ſtatim luêre commiſſa. Id etiam Simon didicit, poſtquam in iras Romanorum incidit. Illius autem aſcenſus è terra, magnam etiam aliorum ſeditioſorum multitudinem iiſdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæſari autem maritimam Cæſaream reuerſo, vinctus Simon oblatus eſt. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, ſeruari iuſſit. Ibi autem moratus, fratris ſui natalem diem clariſſimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum beſtiis depugnarunt, quíque ignibus cremati ſunt, & inter ſe digladiatores periêre, duo millia quingentos exceſſit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi conſumerentur, minus eſſe ſupplicij. Poſtea Cæſar Berytum venit (hæc autem eſt ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus eſt, maiore vſus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia ſpectaculorum, quàm ſumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

ψαλδὴ ἢ τ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τ ἔργων. ὀλίγοι τε γὰρ μόλις προβαίνοντες οἱ μεταλλεύοντες· ἤτε ζοφερὰ καί τοι ταμιευομένοις, ἐμελλεν ὁπλεῖψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι' ἐπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους διανοούμενος, λαβὼν ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, καὶ αὐτ ἐκεῖνον τ τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἦν προῆλθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μ ἓν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος προσέπεσε, καὶ χ χώραν ἔμενον, ἐπεὶ δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ἦν ἤροντο. καὶ τότε μ ἀνεδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν ἢ τὸν ἡγεμόνα προστάττει· κ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε τερέντιος ῥοῦφος· ἦν γὰρ ἄρχων ὑ στρατιᾶς καταλελειμμένος. πυθόμενός τε παρ' αὐτ πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τ μ ἐφύλαττε δεδεμένον, καίσαρι ἢ ὅπως τ εἴη συνειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μ οὖν εἰς δεσμὸν ὑ κ τ πολιτικ ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν τοῦ τοῖς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεός, ὑ βίᾳ ἡγούμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τ τιμωρίαν προβαλόντα, διὸ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ὑπφέρων τ πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. ὑ γὰρ διαφεύγει πονηρία θεοῦ χόλον, ὐδ' ἀδυνησία δίκης χεῖρα ἢ μέτεισι τοὺς εἰς αὐτὸν παρανομήσαντας, κ χείρω τ τιμωρίαν ὑπφέρ τοῖς πονηροῖς, ὅτι κ προσεδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο κ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ ἢ ἐκεῖνα γένοιτο ἀφορμὴ, πολὺ κ τ ἄλλων φασιαζῶν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθῆναι παρεσκεύασε. καίσαρι δ' εἰς τὸν θρίαμβον ἐπανελθόντι καισάρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ὑπετέλειν ἐν ῥώμῃ παρεσκεύαζετο θείαμβον προστάξε φυλάττειν.

Κεφαλ. ι.

Διαζέβεων δ' αὐτόθι τ ταδελφῷ γενέθλιον ἡμέραν ὑπφανῶς ἑώρταζε, πολὺ κ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνου τιμὴν ἀπατηθείς. ὁ γὰρ ἀριθμὸς τ ἔντε τ πρὸς τὰ θηρία μάχας, κ τ καταπροδομένων, ἔντε τ ἀλληλοκτονίας ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ὑπὲρ τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μὲν τοῖ ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων ζόποις, ἐλάττων κόλασις ἦν. μ τοῦτο καίσαρι εἰς ὑπηρτὸν ἦκεν. ἡ δέ ὄζις ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, κἀνταῦθα χορηγωτέραν ἐποίησατο τὴν ὑπόδημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, πρὸς τ τῶν πατρὸς ἡμέραν γενέθλιον, ἔντε ταῖς τ θεωριῶν πολυτελείαις, κ κ τ ἄλλην ὑπόνοιαν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὸ ἢ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν ζόπον ὡς πρόθεν ἀπώλλυτο.

Κεφάλ. θ.

Γενέσθαι ἢ συνέβη πρὸς τ καιρὸν τοῦτο κ τοῖς ἐν αἰποχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολοιπομένοις, ἐγκλήματα κ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν αἰποχέων ἐπιφορὰν ἐσηνεχθείσης, διά τε ταῖς ἐν τῷ παρόντι διαβολαῖς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, κ διὰ τὰ πρόπαλαι ἁμαρτήματα χρόνῳ πρόθεν ἐ πολλῷ. πρὸς ὧν ἀναγκαῖον ὄζι διὰ συντόμων προειπεῖν, ἵνα κ τῶν μὴ ταῦτα προσδόκητον, ἀκόλουθον ποιήσωμαι τὸν λόγον. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ὑπηκόοις. πλεῖστον ἢ τῇ συρίᾳ κ τῶν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, διαφέρεσθαι δ' ὑπὲ τῆς αἰποχείας ἰδ πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα

A
B
C
D
E
F
G

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenſes.

Evenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitioſa pericula perpeti, concitata in eos Antiochenſium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præſentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commiſſa. De quibus neceſſarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ poſtea geſta ſunt, conſequêti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειᾶ τὴν οἰκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' A
ντίοχον βασιλεῖς παρέσχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς
πιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ
ὴ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαλαβόντες, τῶν ἀ-
αθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ'
ντιοχείας ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τ' συναγωγὴν αὐτῶν
ιαθέντες, & συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως,
οῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν ἦ τρόπον, καὶ τῶν μὴ
B
ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ
λῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτε-
λείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί
τε προσαγόμενοι τὰς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλή-
νων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ἐποίλωτο.
ᾳ' ὃν ἦ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ'
ὶς τὴν συρίαν ὑεσπασιανὸς κατεπλεύκει, τὸ ἦ κατ'
ῶν ἰουδαίων ἅπασιν ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις αὐ-
ντίοχος εἰς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα δόξαν τὸν πατέρα τιμώ- C
μενος, ἦν γὰρ ἀρχων τῶν ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίων, τὸ
ῆμον τῶν ἀντιοχέων συγκλησιάζοντας, εἰς τὸ θέατρον
παρελθών, τόν τε πατέρα τὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους
ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταφρήσαι τὴν
πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν. καὶ παρεδίδου ξένους ἰου-
δαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν ἐβουλευμένων.
ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν ἐκατεῖχεν, ἀλλ'
ὅτι μὲ τοὺς παραδοθέντας, πῦρ δοθὶς ἐκέλευον καμί- D
ειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ὅτι τ' θεάτρου κατεφλέ-
ησαν. ὅτι ἦ τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τ' ἰουδαίων· ἐν τῷ
τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ περιβαλεῖν, τ' αὐτῶν πατρίδα
σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος προσεπέτεινε τ' ὀργὴν, πει-
ρὶ μὲν τ' αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν
ουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν ὀμόμενος τὸ ὑπο-
θύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν. ἐπίδυε ἦ καὶ τοὺς
ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανεροὺς γὰρ ἡγήσεσθαι
τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ὑπεβεβουλευκότας. χωρούντων ἦ τῇ E
πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ
βουληθέντες, ἀπηρέθησαν. ἀντίοχος ἦ στρατιώτας παρὰ
τοῦ ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς
αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τ' ἑβδόμην οὐ δυνάμενον ὁρᾶν, ἀλλὰ
βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας
ἡμέρας. ὅπως τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ
νύσαι ἐπ' ἀντιοχείας καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα
ρχὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένην τοῦ πρήγμα- F
τος, κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρό-
νον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι τ' ἀντιοχείας ἰουδαίοις τῶν κατ'
κεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλ-
ιν συμφορὰ προσέπεσε, ὧδε ἧς ἀφηγεῖσθαι ὑπεχει-
ρήσαντες, καὶ ταῦτα διεξήλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη κα-
ταφρονηθῆναι τὸν τεταγμένον ἀγορᾶν, ἀρχεῖά τε καὶ
γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ
πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν G
περιφερόμενον. ταύτην αὐτίκα τὴν πρόφασιν ἰου-
δαῖοι κατηγόρει· καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ & μὴ πρότερον
εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ
ῥᾳδίως τὴν ἐκ τοῦ συμβεβηκότος παραχθέν-
τας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐ-
τοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον οὐκ
ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐνιέμενον ὑπὸ τ' ἰουδαίων ἑωρακό-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concesserúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profectêre, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: semperque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statímque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, víxque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

μόλις δ' αὐτὸν εἰσυνιδὴν τὰς ὁρμὰς ἔσχεῖν, νέος κολλήγας τὸν πρεσβυτὴν, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι καίσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγονότων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας νεοσσιον πέτον, ἤδη μὲν ἐπεπαυσιακὸς ἔλαπες ἀλλει, σωίβαρε δ' παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δ' ἔπιμελῶς τὴν ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἔξευρε τὴν ἀλήθειαν. ἐν τῷ μὲν ἀ τιαν ὑπ' αὐτοῦ ἐχθρῶν λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁτιοῦν ἐνόησεν. ἅπαν δὲ τὸ τάρτον ἐπεφαξαν αὐθρωποι τὰς ἀληθείας, διὰ χρεῶν αὐάγκης, νομίζοντες εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια καταφρήσειαν γράμματα, τὴν ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἔξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν οὐδ' ὅλῃ μετεώρεις ταῖς ἀρπαις τὸ μέλλον ἐπικαραδοκῶντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλθυον. τῖτος δὲ καῖσαρ τὸν περὶ τῆς παρουσίας ἀγγελίας αὐτοῦ κομιθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς ἦν τῶν ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μὴ πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτρέπετο, τῷ δὲ αὐτοῦ φρονήσει ὡς ἥδιστον ἦν ἀπαλλαγμένος.

Κεφάλαιον ε.

Οὐεσπασιανὸν δὲ ἔτι μὲν ἡ μακρὰ ἀπόνοια, πάντες οἱ κατὰ τὴν ἰταλίαν ἀνθρωποι τὴν γνώμας ἔφερεν ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐν τῷ πάνυ θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης αὐάγκης ἐλεύθεραν, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ καὶ μνήμῃ τῶν γεγυμνασμένων ἐν τοῖς ἡγεμόσιν μεταβολὰς συμφορῶν, δίκαιον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ προθέσεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὴν ἐφορκίων, πρὸς μόνην ἡτήσαντο τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. ἐν μὲν ὁ δῆμος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίων κακῶν τεθυχωμένος ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἔσπευδε. τότε δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς συμφορᾶς ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἀδειαν μετὰ τῆς δικαιοσύνης πεπισμένος. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφορᾶς, μάλιστα γὰρ ὅτοι τῆς καταρθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τὴν ἀπειρίαν δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀκαταστασίας πεπαυμένοι, πολλῆς μὲν ἀρχικῆς αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπαλλαχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ηὐχοντο, διαιτώμενοι δ' ἐν οἰκίαις ἐξ ἀπάντων ὑπαρχόντων, ἐξῆς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις ἀρέσκουσι τὰ ἀνδρῶν, ὡς ἔτ' ἀκεκτὸν ἐν αὐαμνήσει, ἀλλὰ πορρωτάτω τὴν ῥώμης αὐτῷ προεντυχεῖν ἔσπευδον. ἐν μὲν ἐν δὲ τῇ ἄλλων τὰς ἐωθείσης τὴν εἰσόδους τοῦ αὐαβολῶν, ἀλλ' ὅσοι ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἐπιφώτερον καὶ ῥᾴον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπόνως, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλίγαν θρωπίας ἄθικτον ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ πρόσω ἠγέλλετο, καὶ πλὴν ἡμερῶν τῆς εἰσόδους τοῦ πρὸς ἑκάστους ἐθνῶν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ἐπὶ ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ καθ' οὓς ἔμελλε παριέναι πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν διερμήτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῆς πρὸς αὐτὸν ἰσαμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν,

αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ξένιτο δὲ ἡ πλήθη πρὸς δεῖπνα, καὶ φυλὰς, καὶ φρήτρας, καὶ γειτονίας πομπεύοντες τὰς ἑστιάσεις, εὔχοντο τῷ θεῷ παντὸς μᾶλλον τὸν χρόνον ἐκεῖνον ἀπολαῦσαι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀνεπαλαίωτον. ἡ μὲν οὖν Ῥωμαίων πόλις ἔτους ἑστιάσιμον ἐκδεξαμένη πρόθυμος, διὰ τοὺς εἰς πολλοὺς δὴ μεταβολὰς ἐκπεσόντας.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, perque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

B

Κεφάλαιον ια.

Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τοῦ χειμῶνος, ἐν οἷς ἑστιάσιμος μὲν ἦν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Οὐεσπασιανός, Τίτος δὲ τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐφεδρεύων πολιορκίαν, πολὺ μέρος Γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ Γαλάται οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὰς μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς ἐνεθέσαν, ὡς καὶ τὸ Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δὲ αὐτοὺς Γερμανοὺς ἄψασθαι τοῦ ἀποστάσεως, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρῶτον μὲν ἡ φύσις, ἔσω λογισμοῦ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μετὰ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμως ῥιψοκίνδυνος. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν διασαλμένοις ἐκ μικρῶν, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τοῦ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης σωθανόμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κρεμαίνεσθαι, τὸν σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ σάσεως καιρὸν ὠφθῆναι ἐδόκουν. ἐπῆρε δὲ τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτας αὐτοὺς τὰς ἐλπίσιν ἐτύφωσε, κλασικός τις, καὶ Βίπλλος τὸ παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς ἂν μακρᾶς ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ δὲ καιροῦ ἦ θαρσήσαι προαχθέντες, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δὲ προθύμως διακινήσειν τὸ πεῖραν, τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλὰ δὴ μέρη ἤδη τῶν Γερμανῶν τὸ ἀπόστασιν ἀνομολογησάντων, καὶ τὸ ἄλλων ἂν ἐς δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἐν δαιμονίᾳ προνοίᾳ ἑστιάσεως πέμπει γράμματα πρὸς λίγα κεφαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας ἡνωμένῳ, τὸ ὕπατον δίδοις τιμὴν, καὶ κελεύων ἀρχαῖα ἐρίζειν Βρεττανίας ἀπέναι. παροξύνομος δὲ ἐκεῖνος ὅποι προστέτακτο, καὶ τὰ πρὸς τὸ ἀπόστασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συμφλεγμένους αὐτοῖς ὑπέπτευεν, καὶ διαταξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ ἀναιρεῖ καὶ τὰ μάχιμα, καὶ τῆς αὐσίας παυσαμένους, ἰδιάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ καινὰ μὴ θάττον εἰς τοὺς τόπους διαλαβόντος, δίκην ἂν εἰς μακρὰν ὑφέξειν. ἰδίᾳ γὰρ πρῶτον ἡ πρὸς τὸ ἀποστάσεως αὐτῷ ἀσφάλεια τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καῖσαρ πυθόμενος, ἐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ ἰδίᾳ ἔτι παντάπασι, τηλικοῦτον ἀρᾶσθαι μέλεθος προσμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ παρόδιον ἐμφυτον τὸ ἀνδραγαθίαν, καὶ τολμοτέραν τὸ ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ἐπὶ τοὺς βαρβάρους ὁδοὺς ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τὸ φήμην τὸ ἐφόδου καταπεσόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαντο μετὰ τοῦ φόβου κέρδος διαφέροντος, τὸ χωρεῖς συμφορῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὀκνηθεῖς τοῖς πρὸ τοῦ γαλατίαν πᾶσαν τοῦ προσήκεσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἀπόστασις ῥᾳδίως ἐπὶ τοιαῦτα παραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ πρόβλεπτος, ὅτι κρείττοσι μὲν τὸ ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ παρόντι κατορθώμασιν, εἰς τοῦ ῥώμης αὔξεσι.

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi consp irantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis tetræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum défectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficiscí. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate feciſſet (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: luctum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè tursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

supradicta verò Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrum, violenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximásque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prœliis trucidati sunt. qui verò salui esse potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Cap. XXIV. De amne sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modò viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidissent, ex vtroque viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multísque fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiosè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quídve facturus esset, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos vicisset. Eáque susceptа etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autẽ fortiter iisdem instantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ἢ θερεπιμήνῃ γερμανῶν ἔθνος ἄσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας Ϲ σκυθικὸν τόλμημα θερὶς ῥαμμάτας συνέδραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἄφνω μὲ τ ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τ μυσίαν, ἔπεσι πολλῇ τε βίᾳ, κ χαλεποὶ ἦσι τὸ παντάπασιν ἀείλιπτον τ ἐφόδ ἐ θεραπεύοντες, πολλὺς μὲ τ ὀπὶ τ φρυρᾶς ῥωμαίων ἀναιροῦσι, κ τ ἀρτεσθέντων τ ὑπατικὸν φορτίον ἀγρίππαν ἐπαναλάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τ δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέῤῥεχον, ἄγοντες Ϲ φέροντες ὅτῳ θεμιτὸν ἦν. ἐσπασιανὸς ἢ τὰ γενόμενα, κ τ πόρθησιν τ μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον γάλλον ἐπέμπει, δίκην ὑπο θήσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῷ ἐν τ μάχαις ἀπέθανον. τὸ ἢ θερισθὲν, μ' δίους εἰς τ οἰκείαν διέφυγε. τέτῳ ἢ τῷ πολέμῳ τέλος ὑπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, Ϲ τ εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας φρόνιμος. πλείοσι γὰρ Ϲ μείζοσι φυλακαῖς τ τόπον διέλαβεν, ὡς εἶ) τοῖς βαρβάροις τ διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲ οὖν θεὶ τὸν μυσίαν πόλεμος, ταχείαν ἔτους ἔλαβε τ κέλοιπ.

Κεφάλαιον ιγ.

Τίτος ἢ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ θεοφρήκαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, κ δι' ὧν ἤει πόλεων τ συείας, ἐν πάσαις θωρείας τ σωτελῶν πολυτελεῖς, κ τ ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὄπιδ ξιν τ ἑαυτῷ ἀσωλείας καταχρώμενος, θεᾶται κ τ πορείαν πολλαχῆ φύσιν ἄξιαν ἱστορηθῆναι. ῥεῖ μὲν ἢ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας κ ῥαφανέας, ἔχει ἢ θαυμασίαν ἰδιότητα. πόλις γὰρ ὢν ὅπου ῥεῖ κ κ τ φορὰν ὑ σχολαίος, ἔπειτα ἢ πᾶς ἐν τ ἑπτὰ ὀπιλείπων, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἔνθεν θαδίζουσιν ὁρᾶν τ τόπον. εἰθ' ὥσπερ ὑδαμιᾶς γνωμένης μεταβολῆς, ὁμοίως κ τ ἑβδόμην ἐκδίδωσι, κ ταύτην ἀεὶ τ τάξιν ἀκριβῶς τετήρη) διαφυλάττων. ὅθεν δὴ Ϲ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, διὰ τ ἱερᾶς τ ἰουδαίων ἑβδόμης, ὕπος ὀνομάζουσιν. Κεφάλ. ιδ'.

Ὁ δὲ τῶν αὐτοχείων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα ἔπυθάνοντο, μένειν μὲ ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἔσω δόδον δ' ὅπῃ τύχοι ὑπάντησιν, κ ξιάκοντα σταδίων ὁπλέον θεοῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ κ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καίπερ εἰδότες θεσοσίτα, ὅμως τ ὁδὸν ἑκατέρωθεν θαδιαπτάσαι, τάς τε δεξιὰς ἀρύτειον θεοσαγορεύοντες, κ παντοίοις ὀνόμασι χρώμενοι σωνεπέστρεφον. σωνεχὴς δ' ἐν αὐτῷ θορὰ πάσας ἅμα τὰς εὐφημίας δίπους ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τὸς ἰουδαίους. ὅπως μὲ ἂν ἤδιν ἐκδῶσι θεὸς ταύτην τ δίκην, ἀλλ' ἠσυχῇ τῷ λεγομένων ἐπακούειν, ἐπ' ἀδήλῳ ἢ τὸ τί φερεῖ, κ τῇ ποιήσει, πολὺς κ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἐν. ἐδὲ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αὐτοχείᾳ ὅπως, ἀλλ' ἄβας ὅπῃ τὸ ζεῦγμα τὸ κ τ εὐφράτην σωίτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα ἢ, κ θαδὰ τὸ πάρθων βασιλέως βολογέσῃ θεὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅπῃ τῇ κ τῷ ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὸν αὐτοχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς κ τ δήμου τῷ αὐτοχέων πολλὰς ποιουμένων δίπους ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων Ϲ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

πάσας τ πόλεως τοῖς ἰουδαίοις δύσχολον ἐποιήσατο τὴν A
ὑπόκρισιν, εἰπών· ἀλλ' ἦγε παρὰς αὐτοῖς εἰς ἣν ἐμβα-
λεῖν ἐχθρῶν τοὺς ἰουδαίους, ἀνήρηται, καὶ δίκαιόν ἐστι μὴ οὐδεὶς
αὐτοὺς ἐπὶ τόπος. ὅτι δευτέραν οὐκ ἀποχεῖς ζήτουσιν
δίκην, τ πρωτέρας ἁμαρτόντες. τὰς γὰρ χαλκᾶς ἀσπίδας
δίλτους ἀνελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα
τῶν ἰουδαίων. ὁ μὲν οὖν τοῦτο πῶς ἐπέτρεψεν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐκ ἀποχείας ἰου-
δαίοις ὡς πρότερον ἔχειν, εἰς Αἴγυπτον ἀπηλλάττετο. B

Κεφ. ιε.

Καὶ καὶ τὴν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις προσελ-
θών, ἐπὶ λυπεῖν ἐρημίαν βλεπομένῳ αὐτὸν
τῇ ποτὲ τ πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρ-
ρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι κάλλος εἰς
μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τ ὄλεθρον,
ἐκ ἄπορ ἄλλος αἴτης αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ
τοσαύτην εἷλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώ- C
μενος τοῖς αἰτίοις τῆς ὅπως ἄσεως ὑπάρξαι, καὶ ταύτην
δὴ τῇ πόλει τ τιμωρίαν γενέσθαι βουλόμενος. ἔτως ἔκθλος ἦν ἐπὶ
ἐθελήσας ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν
κολασθέντων γνώμης τῆς αἱρετῆς αὐτὸ τ ὠφελείας. τὸ
δὲ πολὺ πλῆθος τῆς πόλεως, ἐπὶ καὶ τοῖς ἐρειπίοις ἐκ
ὀλίγον μέρος ἀνθυρίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσπαστον
οἱ ῥωμαῖοι τὰ πλείω δὲ ἐκ μνησικακίας τῶν ἀγχαλώ-
των ἀνηρεῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης D
τιμιώτατα κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς
ἀθλίους τῦ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ὀρύττοντες ἀπέκρυψαν. τῶν
δὲ πολλῶν τοῖς ἐρημίᾳ ποικίλως πορείαν ἐπ'
ἄργυρον, καὶ τ ἔρημον ἢ τάχιστα διανύσας, ἦκεν εἰς ἀ-
λεξάνδρειαν· καὶ πλεῖν ὅτι τῆς ἰταλίας διεπεπωκώς, δυοῖν
αὐτῷ τάγμασιν συνεπολεμηκόσιν, ἑκάτερον ὅθεν περ
ἀφίκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμ-
πτον, εἰς πανονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῷ δὲ ἀχμαλώ-
των δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τόν τε ἄλ- E
λον ἀριθμὸν ἐπτακοσίους ἀνδρας ἐκλεξας μεγέθει τε
καὶ κάλλει σωμάτων ἐκπρεπόντας, προσέταξεν εἰς
τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, θριαμβεῦσαι αὐ-
τοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ συναγαγών.

Κεφ. ις.

Τοῦ πλὴν δὲ αὐτῷ καὶ νοῦν αὐξάντος ὁμοίως μὲν
ἡ ῥώμη πρὸ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε, καὶ τὰς ὑπαντή-
σεις, ὥσπερ ὅτι τὸν πατέρος. λαμπρότατον δὲ ἦν πό- F
τῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πλή-
θει τῶν πολιτῶν, δαιμόνιόν τινα τ χαρὰν παρεῖχε, τὸ
βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς ἕξις ἐν ταὐτῷ γεγονότας. οὐ
πολλῶν δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα τὸ κοινὸν ἔγνωσαν
τὸν ὅτι τοῖς καθεστωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, καθ-
περ ἑκατέρῳ τῆς βυλῆς ἴδιον ψηφισαμένης. προσδοκη-
σαφηθείσης δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ
χωρήσεσθαι τῶν ὀπωνικίων, ὑδοὺς οἵκοι καταλέλειπτο, G
τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ὅπη καὶ
εἴωθεν μόνον ἦν οἷον προελθοῦσι, τοῖς τόποις κα-
τέλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον
ἀναγκαῖαν καταλιπόντες. τῇ δὲ ὑραπωπικῇ πάντος ἔτι
νύκτωρ κατὰ λόχους καὶ τάξεις ἔξω τοῖς ἡγεμόσι προσε-

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant interisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam venisset, tristemque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate claresce-re. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliáque instrumenta preciosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretóque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt.

ξῶσι δυωδεκάτου, καὶ θύρας ὄντος, ἡ τ αὖω βασιλείων, ἀλλὰ καὶ πλησίον τ τοῦ ἰσιδος ἱεροῦ. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο
τ νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὶ δὲ αὐτὸ ἀρχομένῳ ἤδη τ ἡλίου περιστάσιν ἡ ἀσπασιανὸς καὶ τῖτος, δάφνη
μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθῆτας παχείας ἀμπεχόμενοι, καὶ βάσαν εἰς τοὺς ὀκταβίας προπύλους.

Ibi enim senatus,& ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm ascendissent, consederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant,in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cùm dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnáque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet,dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest,in omnibus, quæ quisque cogitauerit, vel artium factis,vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti auríque nec non eboris in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diligentissima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clarissimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus inclusæ traductæ sunt,vt appareret frustra nos earum vsquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra,quę illi deos habent,& magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretiosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ singula portaret magna hominum multitudo,purpureis vestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Insuper his,ne captiuorum quidem vulgus inornatum videres, sed varietas & pulchritudo quidem vestium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis subtrahebat. Maximè autem stupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartúmque surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veste circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus esset affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere vastari qui-

A ἐν ταῦθα γὰρ ἦτε βουλὴ, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, εἰ τὰ ὑπὸ τῆς πομπῆς ἐπωχεῖτο ἢ ἄφιξιν αὐτῆς αἰτήσων. πεποίητο δὲ βῆμα πρὸ τῶν θυρῶν, δίφρων αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἀθρόως ἐπ' ἀσφαλείας ἀποδιδόντες ἅπαντες. καὶ

B καινοὶ χωρεῖς ὅπλων ἦσαν ἐσθήσεσι σημειωταῖς, ἐς ἐφαπλώσι διάφορας. δεξάμενος δ' αὐτῆς τὴν ἀσπίδα ἐπὶ ἀσφαλείας ἔστη σιωπῆς, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὸ δὲ σημεῖον ἐποιήσατο σάλπιγγος, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης αἰφνης, καὶ πρὸ ἐβλήματι τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ὑποκαλυψάμενος δι' ἀσπίδος ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας ὁμοίως ἢ καὶ πῶς πύξασθαι· μὴ ἢ τὰς δι' ἀσπίδος, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐκπασιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς, τοῖς μὲν στρατιώταις ἀπέλυσεν ὅπη τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτοκρατόρων δύσεπιθέτου. πρὸς ἢ τὴ πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, ἣ ὑπὸ τῆς πέμπεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοῖς

C θριάμβοις, διὰ προσηγορίας αὐτῆς τετυχήκασι. σὺν ταῦθα ἱερῆς τε προπομπεύοντας, καὶ ταῖς θριαμβικαῖς ἐσθῆσιν ἀμφιασάμενοι, τοῖς τε παρεμβολίοις τὴν πύλην θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θρίαμβον ἔξω τῆς θεάτρου διεξελαυνόντες, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

D Ἀμήχανον ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν τῆς θεαμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφρόσυνα ἐς ἅπαντα, οἷς αὐτὴ τις ὑπονοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀναιδότησιν. χεῖδον γὰρ ὅσα τοῖς πάντοτ' ἀνθρώποις δυδαιμονήσασιν ἐκτήθη καὶ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὄπη δ' ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα δ' ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐδείκνυ τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν

E παντοίας ἰδίας κατασκευασμάτων ἐν ὄψει, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν εἴποι τις ῥέοντα ποταμόν. καὶ τὰ μὲν, ἐκ πορφύρας ὑφάσματα δ' ἀναισιοτάτης φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ κατ' ἄλλας ποιήσεις, ἔστοι παρηνέχθησαν, ὡς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τι τέτων ἀναίσιον ὑπολήψαμεν. ἐφέρετο δὲ καὶ

F θεῶν ἀγάλματα τ' παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστοῖς, καὶ τῇ τέχνῃ ἐκ παρέργου πεποιημένα. καὶ ζῶντων ἐδέν, ἀπὸ μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζώων τε πολλαὶ φύσεις παρήνεγκε, κόσμον οἰκεῖον ἑκάστων φερομένων. ἐν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τέτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλυσιτελῶς ἐσθήσεσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένοι, οἵτ' εἰς αὐτὸ τὸ πῶμα δύειν, διαχειλόντες, ἐξαίρετον εἶχον καὶ κατάπληκτικὴν φέρειν αὐτοὺς ἢ κόσμου τὴν πολυτέλειαν. διὰ τέτους ἐδὲ τῆς ἀρχαιολόγων ἐν ἰδίᾳ ὄχλον ἀκόσμησεν. ἀλλ' ἡ τῶν ἐκθέσεων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τ' ἀνθ' ἑκάστου τῶν σωμάτων ἀφθόνως, ἐκλεπτε δ' ὄψεως. θαῦμα δὲ ἐν τοῖς μάλιστα παρεῖχεν, ἡ τῶν φερομένων πτωμάτων κατασκευή. καὶ γὰρ μέγεθος ἦν δεῖσαι τοὺς βαστάζοντας φοράς ἅπαν ἀπὸ πόσεως. ξυλόσφυρα γὰρ αὐτῶν καὶ τερέσφυρα πολλὰ πεποίητο. καὶ ἐν πολυτελείᾳ τῇ ἐξ ἐκατασκευὴν ἐν ἐκθέσεως καὶ γὰρ ὑφάσματα πολλοῖς διαχρυσα ἐνεβέβλητο, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἐκ ὑποίητος πᾶσι ἐνεπεπήγει. διὰ πολλῶν δὲ ἤμπιπτον ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμεσισμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν ἑαυτὸν παρεῖχεν. ἦν γὰρ ὁρᾶν χώραν μὲν δι-

ἀδα-

δαίμονα δημοθίων, ὅλας ἢ φάλαγγας κτείνομένας πολεμίων, Ⓒ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη ἢ ὑφ' βάλλοντες μεγέθει, μηχανᾶς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρείων ἀλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων πλήθεσι κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τειχῶν εἰσεχομένην, καὶ πανταχόθεν φόνου πλησθέντα τόπον, καὶ τοῦ ἀδυνάτων χεῖρας αἴρειν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπὶ μέγιστον ἱερεῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὅπου τοῖς διωκόταις, Ⓒ μὴ πολλοῦ ἐρημίαν καταφῆ, ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ὅπου γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ πόσιν ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἔτι πανταχόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ ἰουδαῖοι πεισομένους αὐτοὺς τοῦ πολέμου παρέδωσαν. ἡ τέχνη ἢ καὶ τοῦ κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παθοῦσι. τέταχτο δ' ἐφ' ἑκάστῳ τοῦ πηγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τέρπον ἐλήφθη. πολλαὶ ἢ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα ἢ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερεν ἢ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱεροῦ· χρυσῆ τε τράπεζα τοῦ ὁλκοῦ πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ ἢ ἔργον ἠλλάκτο τῆς κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρῆσιν συνηθείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐπὶ κίων, ἐκ τοῦ βάσεως πεπηγὼς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ζιάτης σχήματι ἀπλοῦν τοῦ θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτοῦ ἐπ' ἄκρου κεχαλκευμένος. ἑπτὰ δ' ἦσαν οὗτοι, τῆς πρὸς τοῖς ἰουδαίοις ἑβδομάδος τοῦ τιμοῦ ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος ὁ τοῦ ἰουδαίων ὅπου τούτοις ἐφέρετο τοῦ λαφύρων τελευταῖος. ὅπου τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἐπὶ πάντων Ⓒ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μετ' ἀθεσπασιανὸς ἤλαυνε καὶ πότος εἵπετο. δομετιανὸς ἢ ἐφίππου, καλός τε ἅμα περιφερῶς κεκοσμημένος, Ⓒ τὸν ἵππον περέχων θέας ἄξιον.

dem fortunatissimam terram, totas verò interfici acies hostium: & alios fugere, alios captiuos duci: munitósque excellentes magnitudine machinis diruti, & castellorum excindi munimina, & populosiarum ciuitatum mœnia disturbari, exercitúmque intra muros infandi cædísque omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignémque templis immissum, ædiúmque super dominos post multam vastationem euersiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues sequebantur. Spolia verò alia quidem passim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab vsus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum quæque in lychni speciem fabricatæ. erant autem numero septem, septimi diei, qui apud Iudæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prioribat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipse quoque ornatus pulchritudine, dignúmque spectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò postquam ventum est, constitêre. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem quispiam nunciatet. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cęderent qui ducebant. Lex autẽ Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniúmque fauor secutus est, tunc hostias inchoauêre. hísque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessêre. Et alios quidem epulis ipsi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ędificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus,

Κεφάλ. ιη.

Ἦν ἢ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτι τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐπὶ γὰρ τοῦ παλαιὸν πάτριον φυλάττειν, μέχρις ἂν τὸν τοῦ στρατηγοῦ τοῦ πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων οὖν ἐπὶ ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· ἔσχω ἢ ὑφειλημένος, εἰς τὸν ὅτι τὸ ἀγορᾶς ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τοῦ ἀγόντων. νόμος γὰρ ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ὅπου κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες εὐφήμησαν, ἤρχοντο τοῦ θυσιῶν, ἃς ὅπου ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. Ⓒ τοῖς μὲν, αὐτοὶ ὑπὲρ δεῖπνον ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, εὐφροσύναι κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν ἐφόδιαι. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑορτάζει, ὡς νικητήριον μὲν, τὸ κατὰ τοῦ πολεμίων στρατοῦ, πέρας δὲ τῆς τοῦ ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τοῦ ἐπὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

Igitur ex ludis, & hoc celeberrimo Romanorum festo, finem pacis bellorumque ciuilium constituit, omnibus gratulantibus. Ex quo tempore Vespasianus Augustus, & Titus Cæsar, & Domitianus Cæsar, & Augusti & Cæsares appellati sunt.

Κεφάλ. ιθ.

Μετὰ δὲ τοὺς θεαμβους, καὶ τὴν βεβαιοτάτην τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μάλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης χρεῖττον ὑπονοίας ἐτετελέωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Cap. xxv. Herodion & Machærus à Basso capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi possit eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo loco cum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

ἐπὶ τῇ τῶν ἐκπαλαι κατορθωμένων ἐργασίᾳ τε καὶ πλασικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν ἡ θέα ἀνθρώπους πρότερον ἅπασαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν κείμενον, ἰδεῖν ποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐντεῦθεν καὶ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν δὲ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τῆς σκηνῆς καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀποθεμένοις φυλάττειν.

Κεφάλαιον κ.

ΕΙς δὲ τὴν Ἰουδαίαν, πρεσβεύτης Λεύκιλλος Βάσσος ἐπεμφθεὶς, καὶ τὴν στρατιὰν παρὰ Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ παραλαβών, τὸ μὲν ἐν τῇ ἀρωδείῳ φρούριον πρόσοδον ἔλαβε μὴ τῶν ἐχόντων. μὴ ταύτης δὲ πᾶσαν ἐν στρατιωτικοῖς συναγωγὴν, πολὺ δὴ λοιπὸν καὶ μέρη διῃρημένον, καὶ τῇ ταγμάτων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἐδόκει ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον. μὴ διὰ τὴν ὀχυρότητα πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ὑπιοῦσιν ὄκνον καὶ δέος, ἡ τοῦ χωρίου φύσις ἐδόκει παρέχειν ἱκανοτάτη.

Κεφάλαιον κα.

ΑΠ' ἀρκτῶν μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιώδης ὄχθος ἐστὶν, εἰς μῆκος ὕψος ἐπηρμένος, ὡς εἶναι καὶ διὰ τοῦτο δυχείρωτος· μεμηχάνηται δὲ ὑπὸ τῆς φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς· φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσύνοπτον ἐχούσαις τὸ βάθος περιτετάφρευται, μήτε περελθεῖν ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωλθῆναι παντάσασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας περιτέμνουσα, ὀγδοήκοντα σταδίοις ἐξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιεῖται λίμνην. καὶ τοῦτο δέπτη, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ὑφανίσχουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἔλαττον ἑκατὸν ὀργυιῶν τὴν πτῆσιν· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπότομον κείμενον μαχαιροῦντος. ταύτην τὸν τόπου κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῇ τείχιζε φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα Γαβίνιος Ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. πρώην δὲ βασιλεύοντι, πάντος ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς Ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐεπιχείρητον πρὸς ἐκείνων γῆν ἐποπτεύων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλὼν, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸν ἔφερε τὴν ἀκρώρειαν. ἐν μέσῳ, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὸν ἄνω τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργοις ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων ἀνέστησε, μέσον δὲ τοῦ περιβόλου, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῆς οἰκήσεως πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χωρηγίαν ἄφθονον, εἰς τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνον τοῦ τόπου δυσάλωτον ἐπιβάλληται ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τοίνυν καὶ θελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶσαν ἐπενόησε τοιμάσασθαι τὸ πρόσφορον. δεινὰ δὲ τοῖς οἰκοῦσιν μηχα-

μηκίστης πολιορκίας καταφτάνηση. Κεφ.κβ.

Επεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήλανον, ἄξιον τῆ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἀδημιαῖς ὕψους τε πάχους ἀπελείπετο. λόγος δ' ἰὼν ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, κἂν ὀπτιλεῖον ἴσως ἔμεινεν. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν καταλαβόντων τὸν τόπον ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἡ τε κύκλῳ τὸ ἄκρον περιεχούσης τὴν πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεται τὸ τόπος, φύσει τε ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τὸ χρῶμα ἔοικε· τοῦτο δὲ ἡ τὰς ἑωθινὰς σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δ' ἄπωθεν μὴ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, ἁπτὸς ἐστιν ἀμηχάνως· ἀλλ' ὑποφεύγει, μὴ καὶ πορρωτέρω ἴσα· πρὶν ἂν τις ἄρρεν γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις πρόδηλός ἐστι θάνατος, εἰ μή τύχῃ τις αὐτὴν σκεύει ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τῆς χθονὸς ἀπερυκόμενος. ἁλίσκεται δ' ἢ κατὰ ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ὅδε ἐστίν δε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἴ τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδῆσαι κύνα, κἀκείνου τῷ δήσαντι συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θνήσκει δ' οὗτος ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τοῦ μέλλοντος τὸ βοτάνην ἀναιρήσεσθαι. φόβος γὰρ ἁπᾶσι τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἐστὶ δὲ μὴ ὅσιόν τινα κίνδυνον, δεξαμένην ἰσχὺν θείαν ἀπόλλυσθαι. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτὴ ταχέως ἐξελαυνόμενη, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφάλ.κδ.

Ρέουσι δὲ καὶ θερμῷ ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, πολὺ τῷ γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γάρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, οὐ μόνον ἐν τοῖ χθαμαλωτέροις τὰς πηγὰς παραλλήλως ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὐ καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· ἀπήλαιον γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾷ καλύπτει μὲν ὑ βαθὺ, τῇ πέτρᾳ δὲ ἐρύκουσα ἀσπόρατον. ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μασοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτου μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἷς μιγνύμεναι, πολὺν λιβὸν ἥδιστον, παγώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν ἅλις ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δ' ὁ τόπος καὶ θέας, καὶ συμπλείας μέτολλα. Κεφάλ.κε.

Βάσος δὲ πάσῃ περιεσκάμμενος τὸ χωρίον, ἔγνω ποιεῖσθαι τὴν προσβολὴν, χώματι τὴν φάραγγα τοῖς ἀνατολαῖς, καὶ τῷ ἔρματι εἰχετο, σπουδῇ πονήρως ἡ τεῖχος ἐξαραῖ τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῆς ῥᾳδίαν ποιήσαι τινὶ πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τὴν ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῆ ξίνων διεκπεσόντες, ἐκείνους μὲν οὐ κατέσχον ὅλως ἄλλως ἐλπίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, καὶ τοὺς κινδυνεύσοντας προσδέχεσθαι. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ δεξάμενοι ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τολμᾶσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐγχειρίσειαν. πείρᾳ δὲ προτέρου ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τὰ δεξιοῦσθαι τινὶ πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλακόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀπέκτεινον.

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: manssissetque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quam si quis vrinam mulierem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra tegat conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ pretium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pestilentium hominum spiritus, viui immissa, eóque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc etiò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre. inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset consertis manibus, multi morichantur, multósque Romanos interficiebant.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum benè septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, v- ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & quæstibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tùc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subituros, sibique ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

ἀεὶ ἦν τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἑβεβήκειν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν ἰουδαίοις, εἰ ποτὲ ἀφυλακτοτέροις ποσπέσοιεν. τοῖς ἢ τῶν χωμάτων προεισδρομίοις, εἰ τ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο περιφραγμένοις. ἀλλ' ἐπ ὀλίγοις ἐμελλε γίνεσθαι τὸ πέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προσῆκεν ἐκ συντυχίας ἀβούλητον τ παραδόσεως τὴν ἀφορμὴν ἐπίσπασθαι τοῖς ἰουδαίοις. λῃ ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμηρός τε θρασὺς, καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γίγνεται δ' ἔθος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ὑπὲρ φανῆς, τοὺς πλησίον ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν ἀβλαβῶν, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις δρῶντας. τοῖς ἢ συνὼ αὐτῷ τολμῶσιν ἐπεκτρέχειν ῥᾳδίαν μὲν τὴν προσβολὴν τιθέμενος, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπέναι. καὶ ὁπότε τ μάχης δρᾶσειεν, ἐπ γενομένας ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ ἀφιεμένων, καὶ νομίζων ἂν αὖ ἐπὶ τῷ πολεμίων ὠθεῖσθαι τότε μάχης ἄρξειν, μένας τῷ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπ τὰ τείχους ἐλελάλῃ, ἐπ ἀᾶς πρὸς ἑαυτὸν τὴν θράσους. λῃ. ὁρᾷ ἢ αὐτὸν τῶν ῥωμαϊκῶν τις σρατοπέδου ῥᾴφος γυμνὸν αἰγύπτιος, ἐπ μηδενὸς αὐ προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ὑπὸ δαμῶν, συὼ αὐτὸς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὑπ.οις, ἕως κατέσχε τοὺς ὑπὸ τῷ τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάσει τὸν αὐδ ἐκ μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων σρατόπεδον. τ δὲ σρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν θρᾶλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μᾶσσον αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς ἰουδαίους τὸ πρὸ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. ἀθεία δ' ἡ πόλις αὐώμοτος, ἐπ θρηνῶσι λῃ μείζων ἢ καθ' ἑνὸς αὐδενὸς συμφορά. τότο συνιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῷ πολεμίων ἀρχὴν ἐποήσατο σραταγήματος, καὶ βληθεὶς αὐτῷ ὑπὸ τείναι τὸ πρὸ λῃ, ἵνα βιαθῶσιν αὐτὸ τῆς σωτηρίας τὰνδρὸς ποήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἢ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ προσέταξε καταπηγνύναι σαυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾷ τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ὑπὸ τῷ φρουρίῳ τότο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύμον ἀνώμωζον, ὡς ἀναχετὸν εἶ τὸ πᾶθος βοῶντες. εἰ ταῦθα δὴ τοίνυν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ὑπομένοντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σφίσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν ὠθήσασθαι τῇ ῥωμαίων εἴξαντας ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μὴ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους καταπλαγέντες, καὶ πολλῶν ἔνδον ἱκε- αὐτῷ δεομένων, λῃ γὰρ μεγάλης ἐπ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, ὠθεῖτ αὐτῷ φύσει εἰς οἶκτον εἶδωκαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες καὶ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ ὠθίσθοσιν τὸ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, καὶ τ σρατηγὸς ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῇ κάτω πόλει, τ γεγυμνασμένων ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθομένοις σύμβασιν, αὐτοὶ καὶ νύκτα λαθόντες ἔσπευσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῷ ἀνοίξαντων, ὡς τῷ τὸν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον πλείονες, εἶτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε καὶ ὀλίγα δέος μὴ τὸν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῷ ἐξιόντων, ἐφθασαν διεκπεσεῖσθαι καὶ διέφυγον. τῷ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ὅπ τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖα ἢ καὶ παῖδες

ὠδ ἐπω-

ἀνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς φρουροῦντας τὸ A
φρούριον ὁμολογίας, οἷς ὁμόφυλος ἦν ὁ Βάσσος διαφυλάσσειν. αὐτούς τ' ἀφῆκεν, καὶ τὴν τ' ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

ΤΑῦτα δὲ διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν στρατιὰν ἄγων ὅπῃ τὴν πρόσω ῥοώδη ὁρμὴν ἰαφθὴν δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν ἠθροῖσθαι, τήν τε κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον, ἐκ τε Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιρῶντος ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ὅπῃ τὸν τόπον, καὶ γνοὺς τὴν ἀγγελίαν ἀληθεύουσαν, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶσαι τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεπαίοντας τολμῶσι τῶν Ἰουδαίων, ἄπορος ἡ φυγὴ γίγνηται δεύτερον δὲ τοὺς ἱππέας. τοὺς δὲ πεζοὺς ἐπέλθοι διυδροτομεῖν τὴν ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγουσαν. καθίσαι δὲ καὶ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι, τὴν ὁρᾶν τι θρασύτερον, ὡς ἐκ παραβόλου ἀγωνίσασθαι. τάχα δ' ἂν καὶ διαφυγόντες ἀθρόοι δή, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῇ, τὴν μὲν διανοίᾳ, τὴν δὲ φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν ἐν ὀλίγοις διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ παρέβη, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. Ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε ἐξωτιλῶσαι. τῶν Ἰουδαίων δ' ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν, ἀλλ' ὄντες ὡς ἐλάττους χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ τοῦ ἀρεῖ παῖς, ὡς ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεώς τινος ἡγεμὼν τῆς πολιορκίας τὴν Ἱεροσολύμων, κατά τινας δόλους τῶν νομέων, ἐλάθετο ἀποδρᾶς.

Κεφάλαιον κζ.

ΠΕρὶ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε Καῖσαρ Βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς ἦν καὶ ἐπίτροπος, καλοῦσαν πᾶσαν ἀποδόσθαι τὴν Ἰουδαίων. ἐν δὲ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῆς στρατιᾶς διαφθείρουσιν, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δὲ τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

Κεφάλαιον κη.

ΗΔη δ' ἔτος τέταρτον ἡ τοῦ Οὐεσπασιανοῦ διέποντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῶν κομμαγηνῶν Ἀντίοχον, μεγάλας συμφορὰς παθοικισάμενον ἐκπεσεῖν διὰ τοιαύτης αἰτίας. Κεσέννιος Πῆτος, ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' ἐν ἀληθεύων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, ἢ σφόδρα δὲ τὸ σαφὲς ἐκλήχθη, γράμματα πρὸς Καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τὸν Ἀντίοχον μετὰ τοῦ παιδὸς Ἐπιφανοῦς, διαγωνιᾶναι Ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτούς, μὴ φθάσαντας τὰ παρασκεύασθαι, πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε δὲ Καῖσαρ τοιούτου μηνύματος αὐτῷ πρόσω ἐόντος μὴ πρόσεσθαι. καὶ δὴ ἡ γενναιότης τοῦ βασιλέως, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἀξίου προνοίας. τὰ δὲ σαμόσατα τὴν κομμαγηνῶν μητρόπολις, κεῖται παρὰ τὸν Εὐφράτην ὡς ἐπὶ τοῖς πάρθοις ἐστὶ τοιοῦτον διηνεκὲς, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ἀποδοχήν. πεσόντες δὲ τῶν,

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Cap. xxvi. De Iudæa à Bassio interempris & Iudæa diuendita.

His autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam repetirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere; neque multos sauciari: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: propterea-que debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (cò namque id cogitanêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& potestate sibi permissa, vt ageret quod A expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúsque sociis nihil opinantibus, in Comagenem ingressus est, ex legionibus quidem sextam ducens, & insuper quasdam cohortes alásque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesæque Sohemum. Introitus autem illis erat sine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat statu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probaturum esse ratus: progressúsque de ciuitate centum triginta propemodum stadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam capesserent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire C tendebat. Non tamen rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quidnis pati sustinebat. adolescentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præstantibus filiis eius non erat facilè in calamitate sine pugna durare. Itaque ad virtutem se conferũt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, insigni fortitudine D demonstrati sunt: nulláque parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos se transtulêre, omniúmque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat E necessarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cùm ad Vologesem Parthorum regem venissent, non quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochum verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse F ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermisláque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copiosè, sed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoque spem reconciliandi cum Cæsare concepêre. Cùm eutem etiã Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæsar

καὶ λαβὼν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ συμφέρειν, ὡς ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης γὰρ ἐπὶ τὸν αἴτιον ἐπὶ δὲ προσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε· καὶ μάχῃ παραμείψας ἄγων τὸ ἔθνος, καὶ πρὸς τοῦτο λόχους, καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουτο δὲ, καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς δὲ ἡμέσης δὲ καλουμένης σόημος. ἦν δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν εἰσβολὴν εὐπαρασκεύαστα· καὶ γὰρ κατὰ τὸ χωρίον, ἐδόκει μηθεὶς ἀντιτάξεσθαι αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἀντίοχος ἀγγελίας ἀδοκήτους προσπεσούσης, πολέμου μὲν οὐδ' ὁτιοῦν προὔθετο πρὸς Ῥωμαίους ἔσεσθαι. ἔγνω δὲ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅτι χάριστος καταλιπὼν, μετὰ γυναικὸς, καὶ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ἵνα μὴ ὁ ὁμόφυλος καθαρὸν Ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπενεχθείσης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἑκατὸν σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. Πέτος δ' ὅτι μὲν τὰ σαμόσατα τοῖς καταληφομένοις ἄπορος ἔλλει, καὶ δι' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δὲ μὴ τῇ ἄλλης δυνάμεως ἐπ' αὐτίοχον ἐποιεῖτο τὴν ὁρμήν. ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς ἀνάγκης προενεχθὴ προέξαί τι πρὸς Ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτῷ τύχην ὀδυρόμενος, ὅτι δίοι παθεῖν ὑπέμενε νέοις δὲ καὶ πολέμων ἐμπείροις, καὶ ῥώμην σωμάτων ἀφέρουσιν, ἐῤῥᾴδιον δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἀμαχεὶ καρτερεῖν. ζήσπου δὲ πρὸς ἀλκὴν ὀλιφανής τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δὲ τῆς μάχης ἐπ' ὀλίγον τὴν ἡμέραν γλυκομένης, αὐτοὶ τὴν ἀνδρίαν ἀδιαφθορὰν παρέχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐπανίεσαν διελύθησαν. αὐτίοχος δὲ ὁρῶν τὴν μάχην τέτον κεχωρηκυῖαν τὸν τρόπον, μένειν αὐτὸν ἀδύνατον ἡγήσατο· λαβὼν δὲ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τοῦτο ποιήσας τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων σφαπιστῶν κατέκλασεν. οἱ γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτοῦ τὴν βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, καὶ πάντων πρόδηλος ἦν ἀπογνωσις. ὅθεν οὐδὲ τελείως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς δοκοῦσιν σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῶν πολεμίων ἦν ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δίκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν διφράτην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸν βασιλέα τὴν πάρθων ἐλομένοις κομιδέντες, ἐκ ὡς φυγάδες ὑπεφαίνθησαν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τιμῇ παλαιᾷ ἔχοντες, δωρεαῖς, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτίοχῳ δὲ εἰς χαρὰν ἀργυρίου τε χιλιάδας, ἑκατονταρχίαν αὐτὸς ὑπισχνεῖται, δεδεμένον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπάξειν. ἰσαπασιὸς δὲ ἐκ ὑπέμενεν ἕτερ πρὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αἰδῶ λαβεῖν, ἢ δι' ἃ τῷ τῆς πολέμου φοφασιν ἀπαράπτον ὀργὴν διαφυλάττειν. καλδίει δὴ καθ' ὁδὸν ἔτ ὄντος αὐτοῦ τῆς δεσμῆς ἀφαρπασθέντα, καὶ παρέντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ ἐπὶ ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσί τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν διφράτην συνθεμένοις προέσεσιν σφόδρα περὶ τὰ πατρὸς δεδιόσιν, αἰσθόμενοι αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσκαίρεσες διαλλαγῆς ἐγένετο βολογέσου περὶ αὐτῷ ὑπερείλαντος, ἐδὲ γὰρ δυσμενοῦντας ὑπεμένον ἔχω τῶν ῥωμαίων ζεῦν ἡγεμονίας· δόντος γὰρ καίσαρος

ἡμέρας

ἡμέρως αὐτοῖς τὴν ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεγένοντο, τότε παρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τῆς λακεδαίμονος δύθις ἐλθόντος, πάσης ἀξιώματι τιμῆς, κατέμειναν ἐνταῦθα.

A his mansuetè facultatem dedisset, Romam venerunt. parte autem ad eos ex Lacedæmone statim aducto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi mansêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi causa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populosos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculsus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsque ad Armeniam vastantes omnia processêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixisset, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad sua domicilia redîêre.

Κεφαλ. κθ.

Τὸ δὴ τῶν ἀλανῶν ἔθνος, ὅτι μὲν εἰσι σκύθαι φασὶ τὸν τάναϊν καὶ τὴν μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες, πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν. καὶ τούτους δὴ τοὺς χρόνους ὁρμηθέντες εἰς τὴν μηδείαν, καὶ προσωτέρω ταύτης ἐπὶ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ τῶν ὑρκανῶν ὁμολογοῦσι. τὴν παρόδον γὰρ ἔστιν δεσπότης ὅδε, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλείσιν ἐποίησε. καὶ εἰσόδου αὐτοῖς ἀνεῳγότος, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προὐποπτεύσασι τῶν μήδων ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀγαθῶν μεστὴν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς ἀμυνομένου. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τῆς χώρας πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγών, τὰ μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀπεστέρητο, τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς αἰχμαλώτους γενομένας ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μόλις ἐν ῥᾳστώνῃ ἀμαχεὶ ποιούμενοι τὰς ἁρπαγάς, μέχρι τῆς ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηριδάτης δὲ αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς, καὶ ποιησάμενος μάχην, ἀπρακτος ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τὴν ἀπαγωγήν. ἔσχον γὰρ αὐτὸν τὸ πέρρωθεν προβαλὼν ἔμελλεν ὑπασπάσθαι, εἰ μὴ τῷ ξίφει θᾶττον σκήπτρου τὸν τόνον κόψας, ἔφθη ἀποφυγεῖν. οἱ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς μάχης ἐπὶ μᾶλλον ἀρθέντες, τὴν μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλείων πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

B C D

Κεφάλαιον λ.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἰουδαίας βάσσος τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἅπασαν ὁρῶν τῷ πολέμῳ κεχειρωμένην, ἓν δὲ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐς ὃ κατέδυσεν ὅτι τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δὲ τὸ μὲν φρούριον μάσσαδα. προσῆκε δὲ τῶν κατεληφότων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς αἰνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων τινὰς ὀλίγους, ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως δηλώσομεν, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρηνίου τιμητὴς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέσησαν ὅτι τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίων θέλοντας, καὶ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφερόντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντας, καὶ προσελαύνοντας, τὰ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἰούδᾳ γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτι τοὺς μὲν ἀζήλως τὴν προμάχειαν ἰουδαίοις ἐλευθερίας προῃρημένους, καὶ δουλείαν αἰρεῖσθαι τὰ ὑπὸ ῥωμαίοις ἀνομολογουμένους. ἵν' δὲ ἄρα τοῦτο προφάσεως εἰς πρόσχημα τὴν ὠμότητος, καὶ τὴν πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς ἦν διὰ τῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τὰ ὑποστάσεως κοινούμενοι, καὶ τὸ πρὸς ῥωμαίους συμπεσεῖν πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τὰ λυμήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐγίνετο. καὶ ἐπὶ τῷ φθόνῳ πάλιν τῷ προφάσιν ἐξελεγχόμενοι, μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὴν πονηρίαν αὐτῶν διὰ τῆς δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήθ' εἴ τις ὑπόνοια διαπλάττειν ἐθελήσειεν

Cap. xxviii. Excidium Massadæ castelli munitissimi.

A Pud Iudæam verò mortuo Basso, Flauius Sylua in administratione succedit. & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle supereſſe castellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, vt antè diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omníque modo his quasi hostibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magísque se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam iidem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperê. Causa verò peior illorum in eos facta est: & cùm mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intētato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè cines eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum ereauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cæds non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars consetuaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia insustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptí cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm compisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatē haberet, vtque custodes

ἔχειν αὖτι καινότερον ἐξευρεῖν. ὅτας ἰδίᾳ τι, ⸂καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, ⸂καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔτι πρὸς τὸ θεὸν ἀσεβείας, καὶ τὸ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίας, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ ὑπὸ τοῖς δυνατοῖς ὀλλυμένοις σπεύδοντες. ἦν δὲ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τοῦ τυραννεῖν τοῖς δὲ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν δυστόρων ἁρπάζειν. φρῶτοι μὲν οὖν οἱ σικάριοι τὴν εὐνομίας, καὶ τὸ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπείρατον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβεβουλευθέντων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τότε ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸν μᾶλλον ἡμερώτερον. εἰ γὰρ μόνον αἴροι πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθροὺς, μᾶλλον δὲ τῆς πολιτικῆς τοῖς τοιούτοις πρόσφορος, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλήθους μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, οἷα ποιήσειν ἐμελλεν ἀνθρώποις ἤδη καὶ τοῦ θεοῦ ἀσεβεῖν τετολμηκώς. βάπτεσθαί τε γὰρ ἄθεσμον παρεπήνετο, καὶ τὴν νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδιήτησεν ἁγνείαν, ἵνα μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τὸ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τὸ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ὕτως καταμανείς. πάλιν τοίνυν ἀμύνασθαι σίμωνα, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχε σωμάτων, οὗ τὸν αὐθάδειξαν τύραννον; ποία γὰρ αὐτοῖς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, οὐχὶ θερμοτέρους ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀργοῦς ἔργον εἶ πονηρίας ὑπελάμβανον. λαμπρὸν δὲ φέρειν ὑπόδειγμα ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα παρημιλλήσασθαι δὲ καὶ τὸ τούτων ὁμοίαν, ἢ τῇ ἰδυμαίων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καθασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τοῦ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ἀφυλάκτῃ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἔτι πολιτικῆς ῥώμης ἐξέκοψαν, ⸂καὶ τῷ τελεωτάτῳ εἰσήγαγον ἐξ ἁπάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τῆς ζηλώτου κληθέντων ὄχλος ἤμαζεν, οἱ τὸ πρόσχημα εὐσεβείας τοῖς ἔργοις ἐπιλήθυσαν. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' εἴτι πρότερον ὑπῆρχεν ἢ μιμήσασθαι ἔδοσαν, αὐτοὶ δὲ πάντας ἀζήλωτον· καίτοι τῷ πρόσχημα εὐσεβείας αὐτοῖς, ὑπὸ τῆς ἐπ' ἀγαθοῖς ζηλουμένοις ἐπέθεσαν, ἢ κατορθοῦσθαι τῆς ἀδικουμένων, ἐξ ἧς τῷ αὐτῇ θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. ὑπαίσιον ἔκαστοι τὸ τέλος ὗρεντο, τῆς θεοῦ τῷ ἀξίαν δίκη πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βεβαβδίσαντος. ὅσας δὲ ἀνθρώπου δυνατὸν φύσεις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαν κατέσκηψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι ⸂καὶ τῆς ἐκ τοῦ βίου τελευτῆς, ἵνα ὑπόμειναν ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ὑποθανόντες. ἐγὼ μὲν, ἀλλ' ⸂φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῷ ἐγὼ πρωτίστῳ τοὺς τῆς ἐκείνων ὠμότητος ἐκπεσόντας, ἐγὼ τῆς πρώτους ἂν εἶη χαρᾷ κατὰ τῷ ἀξίαν ἐξυρεθαι. πάλιν οὖν ἐπανίειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰρ τὴν ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τῷ μασάδαν σικαρίους, ὁ τῆς ῥωμαίων στρατὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· ⸂καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης ἔθνη ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περὶ-

βαλὲ κύκλῳ πρὸς πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τῆς πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον ἐκφυγεῖν, καὶ ἐγκλῆσαι

τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δὲ κατασρατοπεδεύῃ τόπον, ὡς A
μὴ θεὸς τὴν πολιορκίαν ὀλιγοδεισότατα ἐπλαβών,
καθ' ὃν αἱ τῆ φρυρίῳ πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνήπτο-
ζον, ἄλλως δὲ θεὸς ἀφθονίαν τ' ὀλιγοδείαν δύσκολον.
ἡ γὰρ ἰσοφὴ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγά-
λῃ ταλαιπωρείᾳ τῷ ὅλῃ τούτῳ τεταλμένων Ἰουδαίων.
ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν ἐκ ἀγχίμυρον εἰς τὸ σρατόπεδον, τῆ
τόπου μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' οὖν B
θεοικονομησάμενος ὁ σίλβας ὅπῃ τ' πολιορκίαν ἐξά-
πτοιτο, πολλῆς ὀλιγοχρόνου καὶ ταλαιπωρείας δεομέ-
νην, διὰ τ' ὀχυρότητα τῆ φρυρίου τοιᾶδε τινὶ φύσιν ὑ-
πάρχοντος. πέτρα γὰρ ἐκ ὀλίγου τῇ θεμελίῳ καὶ μῆκος
ὑψηλόν, πανταχόθεν θεριρρήγασι βαθείαις φάραγξι
κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος, ῥηγνυμένοις δι' ὁδοῦ,
καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπροσίτοις, πλὴν ὅσον κατὰ δύο
τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἔξοδον ἐκ δυσπρόσοδον παρεικούσης.
ἔστι δ' τ' ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τ' ἀσφαλτίτιδος λίμνης θεὸς C
ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἧ ῥᾷον πο-
ρεύθησαν. καλοῦσι δὲ τινὲς ἑτέραν ὄφιν, τῇ γενότητι θεσ-
σεικάσαντες, καὶ τοῖς σωεχέσιν ἑλιγμοῖς. πλάτη γὰρ
θεὶ τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὴν
ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκπηκτιζομένη
μόλις ψαύει τῆ θεμένου. δεῖ δ' θεβαλλάζ τὸν δι' αὐ-
τῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τοῖν ποδοῖν ἐρείδεσθαι· ἔστι
δὲ καὶ τῷ παρολισθαίνειν θεόδηλος ὄλεθρος· ἑκατέ- D
ρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυται, τῇ φοβερότητι
πᾶσαν δυτολμίαν ἐκπλῆξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύ-
της οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑβδομήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπὸν
ὄζει, ὡς εἰς ὀξὺ τέρμα συνηγμένη, ἀλλ' ὡς ἐπὶ κατ'
ἄκρας ὀλιγοπέδου. ὅθι ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς
ὠκοδομήσατο φρούριον Ἰωνάθης, καὶ θεοσηγόρευσε
μασάδαν. ὕστερον δὲ ἡρώδῃ τῷ βασιλεῖ διὰ πολλῆς
ἐσπουδῆς, ἡ τῶ χωρίου κατασκευή. τεῖχος
τε γὰρ ἦγειρε θεὶ πάντα τὸν κύκλον τ' κορυφῆς ἑπτὰ E
σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος
δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειά-
κοντα δὲ αὐτῷ ἐπὰ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀ-
νεσήκεσαν, ἐξ ὧν ἦν εἰς οἰκήματα διελθεῖν θεὶ
πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον ὠκοδομημένα. τινὶ γὰρ κο-
ρυφῇ πίονα ἐ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν,
αὐτὴν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε δ' ἔξω F
τεφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ ἦ ταύτη κάμοιεν οἱ τινὶ
αὐτῷ σωτηρίαν τῷ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βα-
σίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τινὶ ὑπὸ τῆς
ἑωθεράς ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῷ τῆς ἄκρας τει-
χῶν θεὸς τινὶ ἄρκτον ἐγκλίνον. τῶ δὲ βασιλείου
τὸ τεῖχος ἴσον, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύρ-
γοις ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίοις τετάγεσι. ἦτε
τῷ οἰκημάτων ἔνδον ἐ σοῶν καὶ βαλανείων κατα- G
σκευὴ, παντοία ἐ πολυτελὴς ἴσον, ποίκων μὲν ἀ-
πανταχοῦ μονολίθων ὑφεσηκότων, τοίχων δ' καὶ
ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου σρώσει θεποικιλ-
μένων. θεὸς ἕκασον δὲ τῷ οἰκουμένων τόπων
αὖ τε καὶ θεὶ τὸ βασίλειον, καὶ θεὸ τῶ τείχους,
πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐτετμήκει λάκκους ἐν ταῖς πέ-
τραις, φυλακτῆρας ὑδάτων, μηχανώμενος ἐξ χό-

perseuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebríque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: víxque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cùm xxx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Pòst autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singulatibus saxis vndique substitutis, parietibus autem membríque solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis excidérat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterant.

φησιν, ὅση τῷ ἐν πηγῶν ὄζει χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τῶ βασιλείου θεὸς ἄκραν τινὶ κορυφὴν ἀνε-
φέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἐ μὴν ἀλλὰ τὰς φανερὰς ὁδοῖς ἴσον οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

Nam Orientalis quidem via natura est inaccessa, vt supra memorauimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret quam neque transire posse, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem reposíti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam & frumentum multum erat conditum. & quod in longum tempus sufficere posset: vinúmque multum & oleum: insuper autem cuiúsq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruare. Cũctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilque recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illarum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculẽta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenûm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum sufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum credéres apparatum. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne se depositó, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius; ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat; postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, malè eius amore mancipatum quàm non donatruum speraret. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam summúmque montem duceret, præcludebat, erat quædã continentia saxi vastior latitudine, multúmq; porrecta, celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc igitur Silua, vt ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verùm neque firma neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itémque latum cubitis L. Erat autem & aliarũ machinarum fabrica illis assimilis, quas primò quidem Vespasianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα ὁδὸς τῇ φύσει ὡς προείπομεν ὄξιν ἄβατος. τὴν δ' ἀπὸ τῆς ἑσπέρας μεγάλῳ καὶ τὸ ςενότατον πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων ἓξ ἐλάττονι σάγηνα χιλίων, ὃν ὅτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, ὅτε ῥᾴδιον ἑλεῖν. δυσέξοδος ἦ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεποίητο, ὅτου μὲν ἐν ποσὶ τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους, φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ἐχύρωτο.

Κεφάλαιον λβ.

B Τῶν δ' ἔνδον ὑποκειμένων σκευασιῶν, ἔτι μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν σκευωρίαν. σῖτος γὰρ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον· ἔτι δὲ πανταχόθεν ὀπωρῶν καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπισώρευτο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τὸ φρούριον μὲν τῷ σιταρκείων εἰς κρατῆς δόλῳ χειρωσάμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῇ νεωστὶ κειμένων ὑποδέοντα. καθόλου γὰρ ὑπὸ τῆς σκευασθῆς εἰς τὸν ὑπὸ ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν ἐτῶν χρόνος ἐτέλει, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τὰς σκευληφθείσας τῶν πατρῴων εὕρεσιν ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' ἂν τις ἀμάρτοι τὴν ὑπολαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς ὑγιεινῆς, ὕψει τῷ περὶ τὸν ἄκραν, πάσης ὄντα χεώδους καὶ θολερᾶς ἀμιγῆ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ πανοπλιῶν πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένον, ὡς αὐδᾶσιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργύρου τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἄ τε δὴ τῆς σκευασθῆς, ὅτι μεγάλαις αἰτίαις γνωρισθείς. λέγεται δὲ ἑαυτῷ τὴν πρώδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλοῦν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν Ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὅτι τὴν ἀρχὴν κατάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλίδος αἰγύπτου κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴν αὐτῆς γνώμην ἐν ἐποιεῖτο, ἀλλὰ πολλάκις αὐτοκρατορίαν λόγοις προσέφερε, τὸν μὲν πρώδην ἀνελεῖν ἀξιοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δορυμένους. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς πρὸς ἄγμασιν αὐτοκρατορικὸς ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος διαλελωμένος, ἐκ ὅτι πρὸς τὸν μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιοῦτους μὲν φόβους πρώδης μάλιστα κατασκευασάμενος, ἔμελλε ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον τὸν πρὸς Ἰουδαίους πολέμου τελευταῖον.

Κεφάλ. λγ.

E Ἐπεὶ γὰρ ἔξωθεν ἤδη περιετετείχιστο πάντα τὸν τόπον ὁ τῶν ῥωμαίων ὡς προείπομεν ἡγεμών, καὶ τὴν μή τινα ὑποδρᾶναι πρόνοιαν πεποίητο τῶν ἀκριβεστάτων ἐπιχειρεῖν τῇ πολιορκίᾳ, μόνον δύρων ἕνα τόπον, ὅπιβαλεῖν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ διατειχίζοντα πύργον τὴν ὑπὸ τὴν δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τὴν ἀκρώρειαν, ἐᾶν τὸν ἐξοχὴν πέτρας δυμεγέθης τῷ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, τὸ δ' ὕψος τὸ μασάδας ἑξακοσίους πήχεις ὑποκάτω λιθίνῳ ἂν αὐτῶν ὠνόμαζον. ὅπου ταύτῃ οὐκ ἀναβὰς, καὶ καταχὼν αὐτῶν ὁ σίλβας, σπέλυε τὸν στρατὸν χοῦν ὑποφέρειν. τῷ δ' προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στερεὸν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ἔτι αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτεργον εἶναι τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὑπο-

βάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συνηρμοσμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τε καὶ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ πολυπλοκία τοῖς ὑπὸ μὴ θεασαμένοις ἀφόρητον,

μη

μὴ ταῦτα δ' ὑπό τινι φοβὸς τὰς πολιορκίας ὑπενοηθεῖσα. Ⓒ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κατασωφαλισμένος ἅπας, ὑπὸ δὲ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, Ⓒ πεζοβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀνέστειλαν καὶ προχύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταυτῷ δὲ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατεσκεύασε σάμβυς, σειρεῖς ποιείσας κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολὰς μόλις μὲν ἀλλ' ὅμως ἀναρρήξας τι μέρος αὐτοῦ, κατήρειψε. φθάνουσι δὲ οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδὲ ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὁμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ Ⓒ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσον μῆκος ἕκαστον, ἀλλήλαις καὶ τὰ τέλη συνέθεσαν· δύο δὲ ἦσαν τοίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶχε πλάτος τείχους, Ⓒ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἀνέφορεμον. ὅπως ὑπὸ μὴ ὑφυμένου τοῦ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἑτέραις δοκοῖς ὑπικαρσίαις, τὰς κατὰ μῆκος χειμένας διέδεον. ἐν δὲ ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον παράπλησιον. τῶν μηχανημάτων δὲ αἱ πληγαὶ φερόμεναι, πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐποίουν αὐτὸ σειφότερον. τοῦτο συνιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις προστάττει λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους εἰσακοντίζειν. τὸ δὲ οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ τῷ πυρὶ ἀπελάβετο, Ⓒ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν διὰ βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν οὖν ἔτι τὸ πυρὸς βορρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἄνωθεν γὰρ ἀποστρέφων εἰς ἐκείνους ἤλαυνε τὴν φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δὲ ἀφνίδιον νότος μεταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, καὶ πολὺς ἐναντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβαλε, καὶ παῖ ἤδη διὰ βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μετὰ ἡμέραν ὑπιχθρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, Ⓒ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπομελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ὑποδραπέτας.

Κεφάλαιον λδ'.

Ὅτ' μὲν οὖν ὅτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ δρασμὸν ἔλαβεν, ὅτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἔμελλεν ὑπιξέναι. ὁρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀναιρούμενον, ἄλλον δὲ ἐδένα σωτηρίας τρόπον, ἀλλ' ἀλκῆς ὑπνοῶν, ἃ δὴ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας αὐτῶν εἰς κατάσκιαν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτῶν πιθήμενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κείνας ἐν τῷ παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ὑπὲρ τὴν παρεξιν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοί, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνος γὰρ ὄντως ἀληθὴς ὢν Ⓒ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεύσας κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταψεύσωμεθα, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νῦν ἢ μετὰ δουλείας ἐλόμενοι τιμωρίας ἀπηκέστους, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε πάντων ἀπὸ ἡμῶν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς τελευτῶμεν. νομίζω δὲ καὶ θεῷ ταύτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δὲ

A

B

C

D

E

F

G

postea verò Titus excogitauerat: & turris l x. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, vt de multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repellere, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre ficarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes composuêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra defluereț, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: mutus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidētia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: ídque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cū olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruite, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiā datam, vt benè ac liberè possimus mori, quod aliis non euenit præter spē superatis. Nobis autē

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate conijcere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nullíuſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obèdire propetabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus ſum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A θεόθηλος μὲν ὄζιν, ἡ γλυκυτάτη μετ' ἡδονῆς μέσην ἄλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ ψυχὴ θανάτου μὴ τὴν φιλτάτην αἵρεσις. ὅτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντες ἀνάγκην ζῶντας ἡμᾶς λαβεῖν, οὐδ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. εἰ δὲ μὴ δίδωσι, λοιπὸν ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν αὐτοπροαίρετον θελήσασι, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ παρὰ τῶν πολεμίων χείρω, τῆς τοῦ θεοῦ γνώμης συνιέναι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φύλον Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωκε. μόνων γὰρ ἀνθρώπων ἡ μανία γῆν ἡμῖν ἀπηχθημένους, ἵνα αὐ τοσούτων μὴ ἀνθρώπων φειδῶν ὅλεθρον, προσήκατο τὸν τῶν ἱερατεύειν αὐτῷ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων. ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν φείσεσθαι τὸν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητον πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, καὶ μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἷ καὶ τοῖς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. Σύγκρισιν ὁράτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τὴν ἐλπίδων ἢ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνάγκην ἐπαγαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρονεῖν φύσις ἀνάλωτος ὕσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ ῥοφῆς ἀφθονίαν καὶ πλήθος ὅπλων, καὶ τὴν ἄλλην ἔχοντες εὐδαιμονίαν προσεπιδοῦσαν, ὑπ' αὐτοῦ προφανῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφηρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἀπ' αὐτομάτου ὅπι τὸ κατασκαφὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἐπέστρεψεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ἀφ' ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑποσχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μείζονες. ὑπερέθεσαν γὰρ γυναῖκες ἀύβριστοι, καὶ παῖδες ἀνηλείας ἀπείρατοι, μᾶλλον δ' αὐτοὺς ἡμεῖς ἀνηλεῖς χάειν ἀλλήλοις παρέχωμεν, καλὸν σύταφον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φείσεσθαι γὰρ καὶ τοῦ φρονεῖν καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μήτε τὴν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τὰ κέρδους ἁμάρτοντες. τὰς ῥοφὰς μόνας ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσι, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας. Ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγε· καὶ μὲν κατ' αὐτὸ τὰς γνώμας προσέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἕκαστοι ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίπλαντο, καλὸν ἐν τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γλυκεῖς οἴκτος εἰσήει, πάντας ἢ καὶ τῆς ἑαυτῶν προθήλου τελευτῆς, εἷς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ὀκνοδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἐδ' εἰσε μή ποτε καὶ τοῖς ἐρρωμένως τῶν λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτνιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν αὖπκε τοῦ φθέγγεσθαι, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐπεχείρας, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐπεχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τε φθεγξάμενος, καὶ τοῖς δάκρυσιν ἀτενὲς ἐμβλέψας. ἢ πλεῖσον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων αἰδρείαν ἀγαθοῖς τὴν ὑπὲρ τῆς

ἐλευθερίας ἀγώνων συναιρεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνᾶναι διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἤτε τὴν τυχόντων ὑδὸν

εἰς ἀρε-

εἰ ἀρετὴν μὲν εἰς δὲ τολμίαν ἐξαφέροντες, οἵ γε Ϲ τὸν θάνατον A
μείζονων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θαίατον. δέον
γὰρ ὑμᾶς τοῦτο, μήτε μελλῆσαι, μήτε σύμβουλον ἀναμεῖναι.
πάλαι γὰρ ἄθεν ἀπὸ τῆς πρώτης αἰσθήσεως, παιδεύοντες
ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλουν, ἔργοις τε Ϲ
φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες,
ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσοις ἀνθρώποις, ἀλλὰ θάνατος. ἐᾶν
μὲν γὰρ ἐλευθερίαν δίδοις ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, Ϲ κα- B
θαρὸν ἀφίσι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς
ἀπαθεῖς ἰσομοίρας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δε-
δεμέναι, Ϲ τῷ τούτου κακῶν συναναπίπλαν), ταλη-
θέστατον εἰπεῖν τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ θείῳ πρὸς θνη-
τὸν, ἀπρεπής ὅσι. μέγα μὲν ἐν δύνα) ψυχὴ Ϲ σώματι
συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθανόμενον ἀο-
ράτως αὐτὸ κινῆσα, Ϲ θνητῆς φύσεως περατέρω προ-
άγκασα τῆ προάξεσιν· ἐκ μέν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα
τῆ καθέλκοντος αὐτῷ βάρους ὅπῃ γῆν, κὴ προσκρεμα- C
μένη χώρον ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰ-
σχύος κὴ παντάχοχεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως. ἀόρ-
ατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς
ὁ θεός· ἐπεὶ γὰρ ἕως ὅσιν ἐν σώματι θεωρεῖται. προΐσ-
σοι γὰρ ἀφανῶς, κὴ μὴ βλεπόμενοι πάλιν ἀπαλλάττε),
μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ
σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅτου γὰρ ἂν ψυχὴ προσ-
άψῃ), τοῦτο ζῇ Ϲ τέθηλεν· ὅπου δ' ἂν ἀπαλλαγῇ, D
μαρανθὲν ἀποθνήσκει. τοσοῦτον προίεσιν αὐτῇ ἀθανα-
σίας. ὕπνος ἦ τεκμήριον ὑμῖν ἐσω τῷ λόγῳ ἐναργέ-
στατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ τῶν σώματος αὐτὰς μὴ προϊεμένων ὅσις,
ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῇ γινόμεναι.
θεοφιλῶς δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μὲν ἀληθοι-
κῶσι, πολλὰ ἦ τῷ ἐσομένῳ προθεσπίζουσι. τί ἦ δεῖ
διδίναι θαίατον, ἐν ὕπνῳ γινομένῳ ἀνάπαυσιν ἀ-
γαπῶντας; πῶς ἦ ἂν αἰσχυνθεῖ ὅσι τὴν ἐν τῷ ζῆν ἐλευ-
θερίαν διώκοντας, τῆς ἀϊδίου φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἔδοι E
μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἄλλοις εἴ)
παράδειγμα τῆς πρὸς θαίατον ἑτοιμότητος. ἐ μέν,
ἀλλ' εἰ κὴ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων διώκομεθα πίστεως,
ἐλέγχωμεν εἰς ἐνδοὺς τοῖς ἀσκεῖν ὑπεχνουμένους. ἐκεῖ-
νοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸ μὲν τὸ ζῆν χρόνον,
ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως
ὑπομένουσι· σπεύδουσι ἦ τὰς ψυχὰς λύσαι τοῦ σω-
μάτων, κὴ μηδενὸς αὐτοὺς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ F
ἐξελαύνοντος, πόθῳ δ' ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι
μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι. κὴ ἔστιν ὁ κωλύ-
σων ὑμῶν, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δυσμενίζοντες,
προὶς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ὑπισχνάς. ὅτου βε-
βαίως, καὶ ἀληθεστάτῳ τῇ ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων
εὖ διάταν πεπιστώκασιν. οἱ ἦ, ἐπειδὰν ἀκούσωσι
τῆς ὁντεταλμένων αὐτοῖς, πυθὲ τὸ σῶμα ῥίψαντες, G
ὅπως δὴ κὴ καθαρωτάτῳ ἀποκείνωσι τὸ σώματος
τῷ ψυχῷ, ὑμνήμενοι τελοῦσιν. ῥᾴον γὰρ ἐκείνοις
ἐς τὸν θαίατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῆς ἄλ-
λων ἀνθρώπων ἕκαστος τοῖς πολίταις εἰς μηχίστην ἀπο-
δημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους
ἦ μακαρίζουσιν, ἡδὴ τὸν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμ-

neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis? cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorem. Olim enim & à primo tenfu nos erudire factæ patriæ orationes, maiorum quoque noſtrorum factis & animis confirmantibus, perſeuerabant: quòd viuere hominis eſt, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatẽ animis præſtans, ad proprium purúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ ſunt, vnáque malis eius implentur, quod veriſimile dicitur, mortuæ ſunt. Diuino enim cum mortali ſocietas turpis eſt. Multũ quidẽ poteſt anima iuncta cum corpore: inſtrumentum enim facit ſuum, latenterid mouens, & vltra mortalem naturã geſtis producens. Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quódque ab ea pendet, abſoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndique liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipſe Deus, inuiſibilis manens: nec enim cùm eſt in corpore, conſpicitur. Nam & accedit occulta, neque rurſus cùm recedit videtur, vnam quidem ipſa habens incorruptam naturam: corpori autem cauſam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digreſſa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei ſuperabat. Et huius orationis argumentum vobis ſit ſomnus: in quo in ſe collectæ animæ, nuſquam eas diſtrahente corpore, iucundiſſimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adſunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui ſomni diligimus quietem? quemadmodum autem non ſit dementiſſimum, breuitatem vitæ ſequentes, ſibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domeſtica inſtitutione meditatos, aliis eſſe exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen ab alienigenis etiam rei fides petenda eſt, Indorum videamus ſapientiæ profeſſores. Illi enim cùm ſint boni viri, vitæ quidem tempus, quaſi quoddam neceſſarium naturæ munus, inuiti ſuſtinent: properant autem animos corporibus ſoluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuerſationis deſiderium, aliis quidem prædicunt ſe eſſe abituros, nec eſt qui prohibeat quiſquam, ſed omnes fortunatiſſimos appellantes eos, ad familiares ſuos mandata mittunt: ita certam verámque animis eſſe inter ſe conſuetudinem credidêre: ipſi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima ſecernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amiciſſimi proſequuntur, quàm exterorum hominum quiſquam ſuos ciues, in lõginquam peregrinationem ituros. Et ſe quidẽ ipſos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, ſi deterius Indis ſapiamus, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneſtè deſpiciamus? quanquam etſi contrarii nos à principio inſtituiſſet

βάοντας. ἆρ' ἔν ἂν αἰσθήμεθα χείρων ἐνδῶν φρονοῦντες, κὴ ἐξ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις
οἷ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζοντες, ἀλλ' εἶγε κὴ τοὺς σαυτίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidem forraſſe in aliena terra, cum nullũ inuenirent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſéque ſuſtuliſſent, maiorum malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij totti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαρδὸν θνητῷ, ὡς ἀρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς παρακαλεῖ φέρειν δυκαρδίως αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας τελευτήσαντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν ἡ τοῦ κοινοῦ παντὸς Ἰουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ θεὸς, ὡς θ' ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπολλάττειν μὴ μέλλοντας αὐτῷ χρῆσθαι καλῶς. μὴ γὰρ αὐτοὺς ἡμῖν αἰτίαις τὰς ἀρίστας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. ἐ γὰρ ἐκείνων ἰσχὺι ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γενομένη τοῦ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ μὴ δὲ μελλήσοντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίεσθαι, μεταξὺ δὲ τοῦ ἑβδόμου ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα δραμόντ, μηδὲ χεῖρας ἀπαίροντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδ' αὐτοὺς ῥωμαίους ὑφαπέντες, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠγοῦντο πολεμίους τοῖς ἀφεστηκόσι· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰδίᾳ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ τὸ καιρῷ λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοῖς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ' ἐ μὴν τῶν συγγενῶν ὑμῶν ῥωμαίους ἀμυνέσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους εὔνοια καὶ πίστις. ὑπ' αὐτῶν μὲν τοι πανοικεσία πικρῶς κατεφονεύθησαν, τιμὴν δ' συμμαχίας ἀμοιβαίων οὐκ ἀπολαβόντες. ἐ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπερέμενοι ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μακρὰν ἂν εἴη τοῦ ἰδίᾳ τοῦτ' ἐκείνων λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, ἐν ἧσπ ἡ τις τοῖς παρ' αὐτῇ κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ἐπῆλθεν, ἡμῶν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τοῦτο δόλου πλάσαι δυνηθέντες, φόνῳ μιαρωτάτου τοῦ αὐτῶν πόλιν ἐπλησαν, ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις διαφθείραντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' ἀρίας ἀπορημένων, ἐξ ὧν μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς ἐδὲν αἰτίαλον δρεψάμενοι τοῖς πολεμίοις ἔτυχον ἀνῃρέθησαν. τοῖς δ' ὅπου τὰς οἰκείας τὸν σὺν ῥωμαίοις πόλεμον ἀραμένοις, ἄπαυστά τε τοῦ ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς ἐνδιδόναι δυνάμενα ἐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα σὺν τοῖς ὑπὲρ ἐλευθερίας κινδύνοις ἄτρεστον, πάντας σὺν τοῦ ὑπέρσαν ἐπῴρρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα σὺν βραχεῖ χρόνῳ ἀρκέσαντα καὶ τοῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ εἰς τοῦ ἐκείνων δύκλειαν νίκῃ, ἢ εἰς τοῦτ' ἦλθ' ἀπόνοια μιαφόνων σωτηρίαν ὑπερπεθέντα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ὑποθυμίους καὶ δίδυμηνίζειν ποσῶσιν. ἀμεταμέλητοι γὰρ καὶ τοῦ ἐλευθερίαν οὐ φειδόμενοι τεθνήκασι. τὸ δ' πλῆθος τῶν ἐν ῥωμαίοις ἡγουμένων, τοὺς μὲν ἀπ' ἐλπίσεων, ἢ τοὺς μὲν ἀπ' ἐφεστηκότων πρὸ τῶν ταῦτα παθεῖν ἐκείνους ὑποθυνεῖν. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξιν αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ' ὑπὸ θηρίων ἁμίβρωτοι πρὸς δυτέραν αὐτοὺς φορὰν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις ὠφληκότες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπολαμπτέον τοὺς ἐπὶ

ζῶντας,

ζῶντας, οἱ πολλάκις δυχόμβοι τὸν θάνατον λαβεῖν ἀπ
ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆ παντὸς ἰουδαίων
ἔθνους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περι-
βόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων
περιβεβλημένη, πόλις ἣ χωρῆσαι τὰς εἰς τὸ πόλεμον
συναγωγὰς, τοσαύτας δ' μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τὸν
ὑπὲρ αὐτῆς μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τὸν θεὸν ἔ-
χειν οἰκισθεῖσα πεπιστευμένη; περρίζος ἐκ βάθρων ἀνήρ-
πασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῶν B
ἀνηρηκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἔτι τοῖς λειψάνοις ἐποι-
κοῦν. περισβύται δ' δύσλυποι τῆ ἀποδοχῆ τῶν τεμένους
παροικήσουσι, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχμάλω
ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν νῷ βαλλό-
μενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸ ἦλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν
ἀκινδύνως; τίς ἔτι δ' παρρίδος ἐχθρὸς ἢ τῶν ἔτι αἰχμα-
λώτων καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ τοῦ μέχρι νῦν ζῆσαι
μεταμοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν τὴν C
ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις κατασκαπτομένην
πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, ὕστατα αἰσχίστων ἐξορω-
ρυγμένον. ἐπεὶ ἦ ἡμᾶς γε ἀψύχου ἐλπὶς ἐβούλησεν ὡς
τάχα που δυνησομένους πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνασθαι,
φεύδη ἦ γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης
καταλέλοιπε, σὺν δύσμοιρα καλῶς ἀποθανεῖν. ἐλεήσω-
μεν ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν
ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰρ D
θάνατον ἐψηφισάμεθα, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐψηφισάμεθα. καὶ τῦ-
τον μὲν τοῖς δυδαιμονοῦσιν ὀξὺ φαφυλεῖν. ὕβεως δὲ καὶ δου-
λείας, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμὴν ἀγομένας
μετὰ τέκνων, ἃ ἐστιν ἀνθρώποις κακῶν ἐν φύσεως ἀνάγ-
κῃ μόνον, ἀλλὰ ταῦτα δεῖ τὸν αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν,
οἱ παρὸν σὺν αὐτῷ ἀποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς
δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέστημεν,
καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ὅτι σωτηρίας προκαλουμένων ἡ-
μᾶς, ἀντιπεπόνθαμεν. τίνι δίκαιον ἂν ἐστιν ὁ θυμὸς αὐτῷ E
φθόνος, εἰ ζῶντων ἡμῶν κρατήσουσιν; ἄθλιοι μὲν οἱ
νέοι τὸν ῥώμης τῷ στόματον, εἰς πολλὰς αἰτίας ἀρκέσον-
τες, ἄθλιοι δ' οἱ παρηβηκότες, φέρειν τὰ ἡλικίας τὰς
συμφορὰς ἀδυναμούμενοι. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς
βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσας τέκνου, πατέρα βοῶν-
τος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξί-
φος ἔχουσι, καλὴν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργήσουσιν, ἐ-
λεύθεροι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀποθανόντες, ἐλεύθε- F
ροι δὲ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν, τῷ ζῆν συνεξέλθοντες.
ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ
παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τὴν ἀνάγκην θεὸς ἀπῆς ἀλλα-
κτον ῥωμαίοις ταύτην θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν θεὸν
τῆς ἁλώσεως ἀποθανὼν δεδέηκεν. ἀδύνατον οὖν
αὐτοῖς τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ἀπολαύσεως,
ἔκπληξιν τὸν θανάτου, καὶ θαῦμα τὸν τόλμης καταλιπεῖν.

viuunt, qui ſæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi eſt autem illa magna ciuitas? Aut vbi eſt, quæ totius gentis Iudææ mettropolis fuit? Tantis quidē murorum ſeptis munitiſſima, tot verò ante muros caſtellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiés, tot autem virorū pro ſe pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta eſt, quæ Deum haberę incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta eſt, ſoláque eius monumenta reſtant, eorū à quibus excila eſt impoſita reliquiis caſtra. Senes verò infelices ad cineres templi aſſident, & paucæ mulieres ad turpiſſimam pudoris iniuriam ab hoſtibus reſeruatæ. Hæc ſecum reputās quiſquam noſtrum, aſpicere ſolem durabit etiā ſi viuere ſine periculo poſſit? Quis inimicus adeò patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucuſque vixiſſe? Atque vtinam omnes fuiſſemus mortui, priuſquā illā ſacram ciuitatem hoſtium manibus videremus excindi, priuſquam templum ſanctum tāta impietate funditus erui: ſed quoniam ſpes non inſtrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hoſtes vlciſci: nunc autem euanuit, ac ſolos neceſſitati dereliquit, mori bene properemus, noſtrimet ipſi miſereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobiſipſis miſericordiam capere. Ad mortem namque ipſi nati ſumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortiſſimi quidem poſſunt, iniuria verò & ſeruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non eſt malum hominibus ex naturæ neceſſitate profectum: ſed hæc ſua timiditate perferunt qui antè mori cùm licuit noluēre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & poſtremò nunc illis ad ſalutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non eſt eorum iracundia manifeſta, ſi nos viuos ſubiugare potuerint? Miſerandi quidem adoleſcentes erunt, quorum vires corporis ad multos ſufficient cruciatus: miſerandi autem proiectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi ſunt, & gladios habent, pulchrum miniſterium nobis præbeant, expertes ſeruitutis hoſtium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum neceſſitatem Deus miſit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis noſtrūm ante excidium pereat, timent. Feſtinemus igitur eis, pro ſperata potiundi noſtri voluptate, ſtuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc ſpecimē eſſe fortitudinis, rectiq. conſilij exiſtimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuaſit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtuſi ſunt, verùm eam ſeruare ſententiam, quam cum dicta perciperent,

Κεφάλ. λε.

ΕΤοιμαζομένου αὐτὸν καθαλεῖν, πάντες ὑπε-
τέμνοντο, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἤπειγον, αἰσπερ ἐπὶ
τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆσαν,
ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐ-
πίδειξιν εἶναι τῆς ἀνδρείας, καὶ τῆς βουλῆς νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις ἡγούμενος ὀφθῆναι τοσοῦτος αὐ-
τοῖς γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ τῆς αὐτῆς σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ αὖ τις ὠθήσῃ τῇ πράξει
προσιόντες ἠμβλυώθησαν, ἀλλ' ἀτενῆ τὴν γνώμην διεφύλαξαν, οἵαν ἔσχον τῆς λόγων ἀκροώμενοι, τὸ μὲ
οἰκείᾳ καὶ φιλοσόφῳ πάθει ἅπασι ἀδομένους, τῆ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κράτιστα βουλευσάμενος τοῖς φιλτά-

habuerunt: proprij quidem eorúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trāsfixêre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerātes, & interfectos lęsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eósque cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legē in sua quoque morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se necisuppoſuere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorū, ne quis fortè in multa cæde supereſſet, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimū doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cū alijcędibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nō poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensêre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignē verò extinguere conabātur, pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus sicariorū, qui in Alexandriā & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

Τοῖς ὀπισθοτονοῦσι. ἐμοῦ γὰρ πανάλωτο γυναῖκας ἐλεεινοτύπους ὁμένους, καὶ τέκνα φεύγοντα καλίζοντα, τοῖς ὑσάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δ' καθάπερ ἀλλοξίας χεῖρον ὑπουργοῦντες, συνετέλουν τὸ ἕλκυσμα, τὸ δὲ πίνοιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων νομένους, ὧδε μύθιον τὸ ἐν τῷ κτείνειν κλαίειν ἔχοντες. καὶ πέρας, οὐδεὶς τηλικοῦτος ἦλθεν ἐλεήμων ὅστις οὐ δρίθη. πάντες δ' ὁμὰ τὸ οἰκειότατον διεξῆλθον· ἄθλιοι τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ κουφότατον. ἔτοι δὲ τοῖς τὸ δεῖν τοῖς πεφευγμένοις ὀδύνην ἐπιφέροντες, καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν θεραπεύειν αὐτοὺς ἐπὶ χρόνον δυνήσοιτο, ταχὺ μὲν τὸ πᾶν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ συρρύσαντες πῦρ εἰς αὐτὰ ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἓξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἁπάντων σφαγεῖς ἰσομοίρους, ἐπὶ γυναιξὶ καὶ τέκνοις ὡδὶ χρώσας, καὶ τὰς χεῖρας ἐνεβαλὼν, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγάς, τοῖς δὲ δύσλυτον ὑπουργίαν ἐπιτελοῦσιν. οἱ δ' ἀξιέπιλοι πάντας φονεύσαντες, τὸ αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον νόμον ὥρισαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐννέα κτείνας ἑαυτὸν δὴ πᾶσιν ἐπέλῃ. πάντες ἕτοιμοι ἐθαῤῥοῦν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὄρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλῳ διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἰς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τῶν κειμένων ἐνιαθρήσας μή τις ἔτι ἐν πολλοῖς φόνοις αὐτὸς λείπηται χειρὸς δέομενος, ὡς ἔγνω πάντας ἀνηρημένους, πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνέπεσεν. ἀθεόφατα δὲ τῇ χειρὶ δι' αὐτοῦ παῖσας τὸ ξίφος, πλησίον τῆς οἰκείας κατέπεσεν. οἱ μὲν δὴ ἐτεθνήκεσαν ὑπειληφότες ἀθρόαν ψυχὴν ὑποχείριον ἕξειν αὐτοῖς ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ φρονιμωτάτη καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φεύγουσα καὶ παιδία πλείονα γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ σὺν τούτοις παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ πολὺν ἦσαν ὕδωρ ἀφ' ἡμῶν ὑπὸ γῆς ὑπὸ καταρυῆναι τῆς ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἱ δὲ ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα σὺν τοῖς ἐναποσοῦσι, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναριθμουμένων. καὶ τὸ πάθος ἐπέσχεν, ἀντιπαραδραμοῦσα ξανθικὴ μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μάχιμοι ἐπὶ προσδοκῶντες ἀπὸ τὸν ἕω διαπεπαυμένους, καὶ ταῖς ἀπὸ τῶν χωμάτων ἐπόδοις τὰς ἐπιβάθρας γεφυρώσαντες, προσβολὴν ἐποίουν. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δηλοῦν παντάχοθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ στοιβὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφνω βολῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. ἦν δὲ βοῆς ἀθρόησις γίνεται τοῖς γυναίοις, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὸ πραχθὲν ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυσαν, παῖσα δ' ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. ἡ μὲν ῥᾳδίως αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τῶν τραυμάτων ἀπιστοῦντες, ἐνεχείρησαν τε τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ ταχέως ὀδὸν δι' αὐτῶν τεμόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐγένοντο. καὶ πρὸ πλήθει τῶν περιφρονούντων ὀλίγοι τυχόντες, οὐχ ὡς ὑπὸ πολεμίοις ἤνθησαν. τὴν δ' ἡλικιότητα τῶν ἐκλυόντων, ἐπ' ἐν ἔργον ἐθαύμασαν τὸ θανάτῳ καταφρονῆσαι. τοιαύτης δ' τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὑπὸ μὲν τοῦ φρουρίου καταλείπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δ' μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθε

εἰς

εἰς καισάρειαν. ὐδὲ γὰρ ὑπελείφθητό τις τῶν κατ' τὴν χώραν πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἐξὰ μακρὰ τοῦ πολέμου κατέστραπτο, πολλοῖς καὶ τῷ ἀνωτάτω κατοικουμένων, ἄφθονον καὶ κίνδυνον ἔξω παρεχῆς ὠδηκότος.

A

Κεφάλαιον λζ.

ΕΤι δὲ καὶ ἐν ἀλεξανδρείᾳ τῶν ἐν αἰγύπτῳ, μὴ ταῦτα συμβῆναι πολλοὺς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τοῦ κάστρου τῶν σικαρίων ἐκεῖ ἐξαφυγεῖν δυνηθεῖσιν, ἐκ τοῦ πέλαγος τὸ σώζεσθαι πάλιν ἦν καιροτέρας ἐπιχειρήσεως θεάμασι, καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων, ἔνθεον τὰ ἐλευθερίας ἀπιστοῦντας, καὶ ῥωμαίους μὴ μᾶλλον κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν ἢ μόνον ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν ἐκ ἀφανῶν τινες ἰουδαίων αἰτιβάνιον, τοὺς μὲν ἀνασείσασθαι, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο θεὸν τὸν ὑπάρχοντα διδασκαλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὰ ὑπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τῶν γερουσίας, ἵνα ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον θεωρᾶν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ὑπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων ἀγνώς ὑποφαίνοντας ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νῦν ἔφασαν αὐτοὺς ἐπιεικέστερον ὐδὲ πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχειν, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίκης ὑπολείπεσθαι, τῶν αὐτοῖς θορυβικὴν συμφορᾶς αἰτιαμπλαίαν τοῖς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μεταχόντας. φυλάξασθαι οὖν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, καὶ θεὸν αὐτῶν θεὸς ῥωμαίοις ὑπολογήσασθαι, τῇ τούτων εὐδαιμονίᾳ. σωιζόντες οὖν τὸν κίνδυνον τὸ μέγεθος, ἐπείθησαν τοῖς λεγομένοις, καὶ μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, ὅπη τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακοσίοι μὲν δίκης ἁλῶσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, ἐν εἰς μάχην συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν ἐν ἔσται ὃς ἐν τῷ καρτερίᾳ, καὶ τὸν εἴτε ὑπόνοιαν, εἴτε γνώμης τὸν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, ἐκ κατεπλάγη. πᾶσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου καὶ λύμης τῆς σωμάτων ὑπενοηθείσης, ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτὸν καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, ἐδεῖς ἐπείσθησαν, ἐδ' ἐμέλλησαν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ἰσχυρᾶς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαρίσῃ μόνον καὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ ἐκχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ἐδὲ γὰρ ἐκείνων τὰς ἐξενικήθη καίσαρα δεσπότην ἐξομολόγησαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τὸ τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λέντλος τότε διώκει τὸν ἀλεξανδρείας, καὶ θεὸν τὸ κινήματος τούτου, καίσαρι καὶ τάχος ἐπέσειλεν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὸ ἀκατάπαυστον ὑφορώμενος νεωτεροποιίαν, καὶ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθρόοι συλλεγῶσι, καί τινας αὐτοῖς συνεπιστάσωνται, προστάττει τῷ λέντλῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλουμένου νεὼν καθελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀπὸ τοιαύτου αἰτίας, ὠκίσθη τε καὶ τὸν ὄνομα ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἷς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτόχειρ τῆς συρίας βασιλέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ἀπὸ τὸν θεὸς αὐτόχειρ ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸν τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πείθοιν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ὑπερέπειν αὐτῷ, νεών τε τοῦ ἐν αἰγύπτου κατασκευάσαντα, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

B

C

D

E

F

G

est. Nec enim quisquam superetat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multísque suorũ etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò instabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quòd nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu sicarios aggressi corripuêre. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebáique illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam, siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, vt Cæsarem dominum fatererentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam cõseruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Cap. xxx. Oniæ templum clausũ apud Alexãdriam.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cùm autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eíque locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidẽ pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

θεόν. ὅτου γὰρ αὐτοχῶ μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις, τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεπορθηκότι πρὸς αὐτὸν δ' εὐνοϊκώτερος ἕξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς δυσεβίας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πεισθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅπου τοῖς ὀγδοήκοντα σταδίοις ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν Ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος Ὀνίας, τὸ μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ὑψηλόν. τὸ βωμοῦ δὲ τὴν κατασκευὴν πρὸς τὴν οἰκοι ἐξεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ τούτων λυχνίαν κατασκευῆς. ἐκ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκεύσαμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὀπτῇ πλίνθῳ περιετείχισε πύλας ἔχοντι λιθίνας. αἵτινες δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὸν βίον. ὁ μὲν Ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἵν' αὐτῷ φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις Ἰουδαίοις, ὀργὴν δὲ φυγῆς ὑπομιμνῄσκων. καί τι τὸ ἱερὸν εἰς ὁμοιότητα κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρεσπάσῃ ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος. ἐγεγόνει δέ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, ποιήσας ὄνομα τοῦ προφητεύσαντος τόδε τὸ ναὸν τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὑψηλοτάτου ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευή. τὸ μὲν δὴ ἱερὸν ὕστερον ἐπεποίητο. λύκος δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ πρὸς αἰσαες λαβὼν γράμματα, καὶ παρελθόμενος εἰς τὸ ἱερόν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἁφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λύκου δὲ μὴ βραχὺ πλουτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ὅτι τῶν ἀναθημάτων οὐθὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ διαπεῖλησι τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ὅτι προσίοιτο τὸ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσιτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τοῦ εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τὴν ἀποκλεισιν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ἑξακόσια καὶ τεσσαράκοντα καὶ τετρακόσια.

Κεφάλαιον λη.

ΗΨατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρηνίαν πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἁλῶναι γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τὴν τέχνην ὑφάντης, καὶ ὀλίγοις τοῦ ἀπόρων αὐτεπάγειν αὐτῷ, καὶ προήγαγε εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα δρῶν καὶ τὸν ἀπατώμενος καὶ φρενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρώτους τὸν ὅπλα δ' κυρηνίης Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ ἀναστολὴν τοῦ δ' πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἐκράτησεν αὐτῶν. καὶ τὸ μὲν πλέον ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον.

Κεφάλ. λθ.

Ο δ' ἡγεμὼν τοῦ βουλεύματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ἀνθρώποις αἰτίας πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἤλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθείς, ἑαυτὸν μὲν μὴ ἐμηχανᾶτο τῆς παρούσης ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν δὴ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε καταψεύδόμενος, A
διδασκάλους αὐτῷ τοῦ βουλεύματος γεγονέναι. σφο-
θύμως ὑ τὰς ὀργὰς ἐκεῖνος ἐδέχετο κ τῷ σφέ-
γματι πολὺν ὄγκον προσετίθει, μεγάλα σφοσραγω-
δῶν, ἵνα δὴ δόξειε κ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορ-
θωκέναι. τὸ ὑ δὴ τότε χαλεπώτερον, σφὸς γὰ τὸ πι-
σεύειν ῥᾳδίως, ἐπ δ διδάσκαλος ἰῶ τ̃ σικρείων τῆς
ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῶν
ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ὡ πάλαι σφοσικεχουκὼς φανε- B
ρὸν ἐξενιώχη τὸ μῖσος, τὴν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνου Βερ-
νίκιον τ̃ αἰτίας συνεμπλέξας, τούτους μὲ σρῶτον ἀνεῖ-
λεν. ὅτι δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσοίᾳ χρημάτων
ἀφῃρέσθαι, ὁμῶς χιλίους ἐφόνευσεν ἄνδρας. κ ταῦτα
σφάττων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς
τὰς τ̃ καίσαρος σφοσόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως ὑ μηδ'
ἀλλαχ̃ τινὲς τῶν ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτοῦ τ̃ ἀδικίαν,
πορρώτερω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. κ σείθει τ̃ ἰωνάθλου
καί τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισ- C
μοῦ κατηγορίαν ὑπενεγκεῖν, ὡς ἐ ἀλέξανδρείᾳ τε ἐ
ῥώμῃ τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτους. τούτων εἷς τ̃ ἐξ ὑπ-
βουλῆς αἰτιαθέντων, ἰῶ ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγρα-
μμένος. ὁ μὲν κατ' ἐλπίδα τῶν κατύλλου τὸ σκεδώρημα
σφοσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰ εἰς τὸν ῥώμην, τοὺς σφὸ τὸν
ἰωνάθλου ἀγῶνα δεδεμένους, ἐ πέρας ὥσ τῆς ἐξετά-
σεως εἶχ), τὸν ἐσ' αὐτοῦ, κ δ' αὐτοῦ ῥυομένῳ ψευδο-
λογίαν. ὑσπασιανὸς ὑ τὸ σφᾶγμα ὑσοπτεύσας, αἰτα- D
ζητεῖ τ̃ ἀλήθειαν, κ γνοὺς ἀδίκως τὸν αἰτίαν τοῖς αἰ-
δρασὶν ἐπενεγκεμένοις, τοὺς μὲ ἀφῆκεν τῶν ἐγκλημά-
των, τὸν σπουδάσαντος, δίκην δ' ἐπέθηκεν ἰωνάθη
τὸν σροσήκουσαν. ζῶν γὰ κατεκαύθη σφότερον αἰκι-
σθείς. κατύλλου ὑ, τότε ὑσ' ἦρξε δι' τ̃ σφοστᾶ τ̃
αὐτοκρατόρων, μηδὲν σλέον ὑσομεῖναι καταγνώσεως,
ἀ εἰς μακρὰν ὑ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, κὰ
δυσιάτῳ, χαλεπῶς ἀπολλάττετο, ὐ τὸ σῶμα μόνον E
κολαζόμενος, ἀλλ' ἰῶ ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτοῦ νόσος βαρυτέ-
ρα. δείμασι γὰ ἐζεταράττετο, κ συνεχῶς αἰεβόα, βλέ-
πειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ σεφονευμένων ἐφεστηκότα,
κ κατέχειν ἑαυτὸν ὐ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃ δύνης, ὡς
βασάνων αὐτῷ ἐ συρὸς σφοσφερομένων. τῷ ὑ κακῷ
πολλῷ ἀεὶ τ̃ ὀπάδοσιν λαμβάνοντος, ἐ τῶν ἑτέρων
αὐτοῦ κ̃ ἀβρωσιν ἐκπεσόντων, ἤτως ἀπέθανεν, ἀδη-
νὸς ἦν τῶν ἑτέρων τ̃ σφονοίας τῷ θεῷ τεκμήριον ἡγούμε- F
νος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ὑπέθηκεν. ἐνταῦθα τῆς
ἱσορίας ἡμῖν τὸ τέρας ὄξιν, ἰῶ ἐπαγγειλάμεθα μ̃
πάσης ἀκριβείας ἀπαγγέλλειν τοῖς βουλομένοις μα-
θεῖν, τίνα τρόπον ἔδοξε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις σφὸς ἰου-
δαίους ἐπολεμήθη. κ πῶς μὲν ἠρμώσθαι τοῖς ἀνα-
γνωσομένοις κρίνειν ἀπολείφθω. σφὶ τ̃ ἀληθείας
δὲ ὐ κἂν ὀκνήσαμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης
ἕνεκα πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐσοιησάμην.

rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: qui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam lõgiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullísque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem viris inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterósque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibus accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cûmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110. c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
abemerigus Isaæ suam filiam dat vxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Ieboslhum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *popularem auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Saulis sæuitia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemita in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur à muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabeum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit* ib. *hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chæturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam anteccessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.c *plectitur* 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f

INDEX

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum eius consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iuliæ famuli dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
prævocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e. 366.e. 381.f. 424. a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptius quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b. 1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f. 895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
æmilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
æmilius Regulus Corduben. 653.c
æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
æoles populus 13.c
æraria quis inuentor 7.d
æris genus auro pretiosius 222.d
æinaces Persicus, qualis 697.a
æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
æthiopes, populus 13.f
bello Ægyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
æthiopas ab Ægyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f. 366.c
agita Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippa Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos benevolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendū principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680. & 793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906.907. 913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 831.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchia magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatū succedit aliàs Iacimus dictus 421.a
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexāder alabarcha mutuat pecuniā Agrippæ

Agrippa 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c *vincit* 432.e
Ionatha amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. 4.
Ptolomeo Philometori hostis factus occiditur 447.f
Alexander Aristobuli filius Iudeam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quot quot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri fictitij actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumnijs oppressus conijcitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Euricle aliisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula conijcitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iannæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit astu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen transiati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e 816.b
eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam erassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à moriturο marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
isdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. *eorum rex captus & occisus* 185.a
amalecitæ quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæũ concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amarei filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.c
Amarimus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatu successore Achabo filio 285.b
amasius Abesolomi copijs præficitur 253.c. *impetrat veniam à Davide, cui gratulatur regni restitutionem* 236.e
constituitur præfectus exercitus 238.d. *occiditur à Ioabo* 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paterna necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficitúrque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amesses regni terminus ibid.
amiaz Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanita 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f 158.d
ammanitarum contumelia in Danidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f. *excinduntur* 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227.d

amorei cum ſuis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiatribubus conceditur 118.a
amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
reſtituitur ei 511.a
ananias Masbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 998.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Phariſæus Ioſephoſe opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. ipſius filius capitur à ſicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 826.f
apparatum belli rurſus amittere noluit 829.a
milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hieroſolymæ excidij principium 882.g. eiúſque virtutes celebratæ ibid.
anannus Sethi filius pontifex conſtituitur 618. eo priuatur 619.c
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b
exercitum ducit in Hebræos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodes 567.g
andronicus Meſſalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilei & Aſinæi Neerdenſium factiones 645. 646. 647. 648. per totum
an. mi vtide certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus plectitur 682. c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraëlis ex Aegypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteÿ interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accuſat Cæſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 461.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex conſtituitur 732.d. quã inſolens ex vnica victoria factus 738.d. dat ſe vinciẽdum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibidem.f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454.f. 712.e
antiochia Mygdoniæ, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium electum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſupere: Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucæro & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Triphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.a
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus à Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.a
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas puer Antipatri Idumæi præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.c.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 761.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudeæ à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius authoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynasta & procurator Iudeæ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samaritæ Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris ciuitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparerunt in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quæ historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antoniæ porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidijs interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodori Gazæorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
appollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sauciatur 672.e
apsanes Iudæis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudæa 469.c
arabes quæ ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudeam deuastantium sævitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.e
arca Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arca tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arclipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad sanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno praefectus ipsius funus curat 608.c. populose accommodat, & incidit in seditionem 601.g. 602.a accusatur apud Augustum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Augusto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accusatur apud Augustum & relegatur Viennam Galliae 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsò calumniatur 767.d rex constituitur 773.g. in seditionem incidit 775. 776. 781. quod non rebellasset quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, sexti ex fratribus Machabaei immania supplicia, eiusque cum insigni tolerantia sermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hospitem, oppugnationem Aristobuli cogitur intermittere 469.e. 470.b. cum Scauro foedus init 471.f
aretas qui antea Æneas constituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœlesyriae regnum adipiscitur 472.d. 716.a. cum Herode bellatur 626.b. & Iudaeam infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petraeus Romanis auxiliatur 609.a
argolica historia scriptores discrepantes 1034.f
ariphanes Grecus historicus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
arietis instrumenti bellici descriptio 843.e
ariochus Nabuchodonosori satellitum praefectus 347.a
arion procurator Ioseph Tobiae fil. 405.
aristaeus Iudaeorum negotium agit apud Ptolomaeum Philadelphum 389.f
aristocratiam esse optimam administr. 123.b
aristotelis apud Clearchum verba de Iudaeis 1048.a
arius centurio confossus 608.d. 780.e
aristobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
aristobulus Agrippae frater, Iudaeorum causam agit apud Petronium 640. per totum
Aristobulus Aristobuli fil. adolescens pulcherrimus 514.d. ab Herode constituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f. 514.g
Aristobulus Alexandri Iannaei fil. generosus 463.f. quomodo adsecutus sit regnum 405.b. obsessus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miserit, & controuersiam cum fratre apud eundem disceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapsus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno sublatus est 479.g
Aristobulus Herodis fil. reuersus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falsis calumniis oppressus 574.f. accusatus à patre Beryti damnatur 578.f. strangulatur 580.b
aristobuli filij Herodis, liberi qui 762.a. 793.f.
aristobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
aristobulus Herodis frater, privatus mortuus filia vnica relicta 793.f
aristobulus Herodis dynasta Chalcidis fil. dominijs multis donatus à Ner. 694.f
aristobulus Hyrcani f. obsidioni Samariae praeficitur 752.b. quomodo imperarit & saevierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cede pollutus moritur philellen dictus 455.g. primus diadema regium vsurpauit, & quomodo se gesserit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
aristobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
aristobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadi 15.a
artabanus Vonone victo Parthorum regnum assequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio foederatur Neroni ibid.d
artabani cum Asineo & Anileo reconciliatio & amicitia 646.a
artabanus regno pulsus restituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatrae 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium instruxerit 373.b. accusat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Estheram 374.b. Amanem in summis habet honore 375.a. eundem cruci suffigit 380.b. Iudaeos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemisius mensis 259.c
arterius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem seruatus sit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudaeus, Aradus insula ibid.
aruntius praeconetur adit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
asamonaeorum gens Iudaeorum resp. statum mutauit 367.b
asamonis montis Galilaeae situs 818.c
asanus abiae filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zareo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
ascalon capitur 146.a
ascalon Iudaeis semper inuisa 851.a. eius situs ibid.
ascalonitae quingentos & duo millia Iudaeorum apud se habitantium interfecerunt 815.d
ascalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aschanes eunuchus praepositus Hebraeorum nobilium curae obsequitur Danieli 346.b
aschanaxes aschanaxi 13.c
aser natiuitas 30.g. filij 52.d
aseritarum sors in Chananea 142.a
asia quingentas ciuitates vni rectori & consuli Romano parere 806.g
asinaeus & Anilaeus Neerdenses grassatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
asiongaber, loci nomen 269.f
asoris ciuitas 152.c
asosra, buccina 97.b
aspersorium tabernaculi 81.a
asphaltites lacus repletus cadauerib. 890.a
asphaltites lacus Tiberiensi natura contrarius 891.b. eius descriptio ibid.
asphar lacus 428.b
asprenatis prodigium & interitus 661.d
assamonaei principatus quando desierit 508.b
assamonaeorum familiae quando & quandiu principatus Iudaeorum concessi. 701.a
assaracoldas Senacheribi filius patri succedit in regnum 330.e
assaron quantum contineat 83.d
assis regni termini 1040.b

Assuras,

aſſuras, Aſſyrij 14.f
aſſyriorum imperium quando diſſoluturum fuerit 331.c
aſtabarri populus 14.b
aſtapus fluuius 58.f
aſtartes templum 209.a
aſtartis rex Tyriorum, eiúſque ſucceſſores enumerati 1043.a
aſtoborra fluuius 58.f
aſtronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienſes quando & quemadmodũ Romanis ſubiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi creditι 1068 c. *ſcriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat teſtamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiſcitur* 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adadoc cũ muneribus mittitur ad Eliſæũ, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. *contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentã inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorũ feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

Baaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonica turris inſtitutio 12.a. *& quanta fuerit* 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquiſſimarum rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
baonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamñ ad Iſraelitas execrandum mittit 112.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum conſilium dat Madianitis* 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi proueniat 473.b
Balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iaboſthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
baraſa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. *regnum occupat* ibidem
baſanæ imoietas à Gimone propheta grauiter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 283.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c.f. *filij decem* 52.b
beniamitarum ſors in Cananea 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vſque ad ſexcentos viros* 149.a *quomode ea tribus reſtituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. *fit exoſa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vita pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. *eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis* 1044.a. *Græcos ſcriptores taxauit* ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata 678.b
Berzellæus quantis beneficiis inuerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Beſarra oppidum 1007.e
Beſelel architectus 88.e.98.e
Bethſemmathe vxor Eſau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid ſignificet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethſama vicus 170.g
Bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana ciuitas 141.g
Bethſuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
Biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna veſtibuli templi 261.b
Boʒus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Claud. Cæſaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vſus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e
Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium tranſfugit 902.a
Cadeſa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam ſeu mediam regni partem dedit ib.
eius promiſſio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno auulſas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæſarea conditur 746.e.747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibidem.
cæſennius Patus rector Syriæ 974.a
cæſennius Patus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſoniæ iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619.c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſa 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæ 99.a
calidæ ad Baias 638.e
Calidæ ad Emmaunten 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
deſignatur Cæſar à Tiberio 635.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b. 643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſeuitia, & diuini honoris vindicatio, inſaniæque tum coniuratio in ipſum, & eius interitus 652. vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana ſeu Canatha 742.e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
caphar ſaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carta, Meſopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus delicia Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caſpia porta 625.a
Caſſius Chærea 653.654.655 per totum. occiditur 673.a
caſſius quæ geſſerit in Iudæa 476.a affligit Iudæos 489.b
caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
caſſius Iulio Cæſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728. per totum, occiſus 729.e
caſtor rerum iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudæi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanis rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
ced.isa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
qua Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizæus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensiũ rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi, populus 14.g
chaldeorũ consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terræ prestantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constãtissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cilanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.e.
cisus Saulis pater 174.e
cithara quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primas instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem primigenium in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexadro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antoniũ in sui amorem pertrahit 493.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contrà Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuius 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensiũ ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, loci nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b. 336.f
costobarus Idumæa Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periturus 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
cteſiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses cõstituitur 690 d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudæorũ regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidij locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaeli filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syres quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 356.b

D

Dabaraeni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1000.c 1022.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinẽ & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim ædificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitæ à Chananæis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonib. obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.& f
commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſucceſſorem filium Xerxem reliquit ibid.f
dathamũ cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharã 186.e.187.a ei⁹ magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.c
fugit inde aliò atque aliò ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei ambæ vxores captæ 207.b
Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. a. dominorum ſuorum occiſores punit 211.d.216.g.
quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thænonem in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis affecit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 223.e.224.e
Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuiciantem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum, ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis inſtigendis peſtem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e.245.c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere natus imperium ibi.e. 246.b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g.251.a
expirat ac ſepelitur, maximúſque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimæ datæ 18.e.28 f.109.a
Decius Mundus quantum inſanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Ianneum ſuperat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g
clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis dabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus conſiderit 4.b
diglath quid ſignificet 5.e
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.e
Dina Iacobi filia 31.b

ſtupra-

stupratur, quapropter Sicimitæ vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciss. à Pharisæis interficitur 716.f
Dionisius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Disciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Ditis mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum saluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
Domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. *fratrem, matrem, vxorem, virosque illustriss. trucidat* ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Dora ciuitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos insolentia 675.f
Dorotheus hex. interpretibus additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de supplicijs antiquissi. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747.e
Drusus Agrippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.634.e
Drusus turris 586.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e. 366.e. 881.f

E

Butius decadarchus sub Vespasiano 839.e. *Gamala occisus* 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius soboles tollitur per Zamarem 284.d. & e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Asranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. *fortiter ab Elephanto confosso opprimitur* 420.c
Eleazarus phariseus homo seditiosus commutatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. *priuatur pontific.* ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinei, latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reuocat Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. *per totum*
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
Eleutherus fluuius 742.b
Eleutheri equites 731.b
Eliabus architectus 78 b. 80.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
Eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Ægyptiis 336.a. *etiam Babyloniis tributum cogitur pendere* 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285.e. 286.a. 287.288.289.298.299. *per totum. exemptus ex hominibus* 300.b
Eliæ epistola ad Ioramum Iosaphatiium sceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. *filij eius scelerati* 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166.d. & f.
Eliseus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat 300.a
Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d. 303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona sacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à sicariis inuaditur 887.f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enos a ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epicrates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaze præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. *obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos* 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depranatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. *uxores* 27.a *circumuenitur à fratre* ibid.d *iratus fratri reconsiliatur* 32.f *partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus* 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a *quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac reipublic. reformarit, mortuúsque sit* 368. 369.370. *per totum.*
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b *ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina* ibidem. *Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat* 379.e *impetrat Iudeis vitam* 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. *per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis* 787.e. *opinio de anima diuinitate* ibid.g. *aliud eorum & diuersum collegium* 788.d
Ethæus Gittheus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b *eius lapsus* 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euila 14.b
Exodus Neronis libertus 635.a
Expolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
euthychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b *aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ* 633.a
eurychus, auriga Caij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 128.c
eZecielis prophetia 335.f
ezecias Achaze filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot. *Palæstinos bello vincit* ibid. *à Senacheribo oppugnatur* 328.a *in summam adactus desperationē Esaiam implorat* 329.d *posteritatem à Deo exorat* 331.a *moritur* ibid.f
eZechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Febatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a *Cl. Felicis procuratoris gesta* 796. *per totum. vide Cl. Felix*
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a *vide Porcius*
festorum descriptio 92.f.93. *per tot.*
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d *contra Massadam militem mouet* ibid.& 986.g. *Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit* 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & amaritia in oppressione Hierosolymorum 802.f *mendacium apud Cestium* 803.per totum. *vide Gessius*
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris uxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a *Gaba equitum ciuitas cur sic vocata* 831.f
gabaenorum iniuria in uxorem Leuitæ & quomodo ea propter mulctati 147.148.149. *per totum.*
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. *qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit* 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c *eius gesta* 476.477.478. *per totum.*
gabinius Scauro succedens quid gesserit. clari 721.722. *per tot.* 980.e
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 838.a
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gada natiuitas 30.g *& filij septem* 52.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galata à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c *in medio foro necatus* ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quanti reditus fuerunt 782.g
galilæa minor quæ 832.f
galilæa veriusque descriptio ibid. *calamitas* 834. *per totum*
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphe occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallia motus 890.b
gallia bellum desiit ibid.
gallia situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
exciſa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000 f.
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866.per tot.
gamalenſium cædes à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit a b Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146. a
gazei à Iamnæo obſeſſi captique 459.e
gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869. d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14 per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraſeni quomodo ſe erga Iudæos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſetur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſa ibid.
gerſius Moyſis filius 61.e
geſſius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
auaritia apud Cæſarienſes 796.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giſcala ſuccéditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripitur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. *odio proſequitur Salomem* 564.b. *occiſo marito remittitur ad patrem cum dote* 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius ſomnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. *interitus* 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ieſrami Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g
312.a.& *regno & vita priuatur opera Ioadi* 312.per tot. & 313.a
græcorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philoſophi primi Ægyptiorum, Chaldæorúmque diſcipuli 1034. e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.b
græcorum hiſtericorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037.per tot.
græcorũ legislatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077.& ſeqq. per totum. *eorum legislatores poetis poteſtatẽ dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent* ibid.
grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnaſia Herodis 748.e

H

Hai vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecatæus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatonmachi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Lenita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenæ Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principetus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtericus diligentiſſimus 1046.e

Hermogenes Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiámque cum aliis prædonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob cædem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cœlisyriæ 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
uxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur usque Romam 498.d
rex Iudææ à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretæ infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cæsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem uxorem interficit & magnificè donatur à Cæsare 529.a. 530.b
necata à se uxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532.533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami urgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cæsaream condiderit, & à Cæsare sit muneratus 539.b.540.541
salutat Agrippam 54c.b
extruit templum Cæsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Esseno magnificat 541.b
templum nouum edificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nouam 545.f
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllæo iniquè accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse uxores habuerit & sobolem ib.627.f
Antipatrum damnatum in uincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & trudelissimus 598.b
uim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamento eius confirmato quantum filijs ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilææ, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
uindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731.732. ædificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem ulciscitur 738.f
in gratia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes uincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747. 748. & seqq.
athletam & uenatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filijs duob. & uxore 749.f.750. 751. conciliatur filijs 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot uxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidijs 763.e
Pheoram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretæ superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
uxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum ore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippæ soror, Herodis uxoris uxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suúmque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris argutus 279.a
Herodotus Halicarnasseus Iudæorum gentem non ignorauit 1047.a
Heroum oppidum 52.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan prædium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiæ prophetæ uaticinium & epicedion Iosiæ conscriptum 335.f.& seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 319.c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, uerum rursus liberatur. 339.f. non uult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis muneribus. & alia eius gesta ibid.a
hieremias consulens Ioanni Careæ abducitur ab eo in Ægyptum, ubi Ægyptijs captiuitatem indicat 345.c
eius uaticinia celebrata 929.e
hierichus urbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius duris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichunti fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisaeo factus 891.d
Hierichunty agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathaei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo egrotante quid responsi acceperit a propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid. e
Hieroboamus Ioz filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiecit ibidem. moritur Zacharia filio harede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudaeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui propheta predixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1049.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graeca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiose Agrippe, & Politiano obuiam prodiisse 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turba & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferax 946.d
mendacia inter seditiosos 949.e
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluare ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita enigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solennior quam Graecos 1038.b
Historiae scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historia vere quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumentorũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocaustoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus praescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coeperint 7.c
Hominum commercia quibus vitanda 94.e
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.2.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperbereteus mensis 92.c. 263.b. 286.b

Hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & otiosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469. d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475. a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486. a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæa 726.f
Hyrcanus Ioseph Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450. d. Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452. per totum. eius felicitas & mors 454.a. somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulem & filios eius extinctos 209.b
Iabisius ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hereditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44. f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698. b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Machabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco sit 383. b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384. d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278. c. discerpitur à leone 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Syssarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
ianua regni termini 1040. b
iannæus Alexander. quære Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem e
iar, mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Iapheti filius 13.a
iazarus pontificatu priuatur 618.e
iazael propheta vaticinatur Iosaphate 298.c
iazoron vrbs spoliata & conflagrata per Iudam Machabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibidem g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 963.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Iebostus Sauli filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iesseus filius Obedæ 164.e
Iesseï filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408. b
iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa explorationem indicat suis commilitonibus, & territo reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 537.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879.per totum
mors 881.c
eius virtutes celebrate 883.b

Iesu

Iesu Saphia filij facinora 1003. e. & 1008.1009.1020.1021. *per totum*
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdas Titio sacra donaria tradit 966.c
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. *per totum*
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inūgitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297. a
Iezabela quam mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.c
iniuria maxima quæ 122.d
inuenta debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.f. 215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. *per totum*
ingeniosum commentum fingit 228. b
Abesalomum interimit 234.c
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabaum persequitur, capitque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasumque regno præficit 312.a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis nativitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regia præficitur 350.c
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptijs factum 336.b
tributarius etiam fit Babylonijs 336.d
occiditur 337.d
Ioacimus pontifex mortuus 370.g
ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
ioannes Ananiæ filius Gophnitica & Acrabatenæ regionum rector designatus 822.e
ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
ioannis Baptistæ interitus 626.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
Ismaelem Godolia interfectorem persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.a
ioannes dux militum ionatha 293.e
iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabēsibus Amaræis occiditur 428.c
ioannes idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.g
ioannes iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 384.c
moritur 383.b
ionathæ ac iudæ fratris ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e.431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. *per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit* 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827. *ad defectionem incitat* 828.d
Titum fallere conabatur 869.d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitio, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. *& seqq.*
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
ioasus Ochoziæ filius quomodo à Gotholiæ sævitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
ioazarus dux missus contra iosephum Matthiæ filium 827.c
ioazarus iosepho insidiet 1013.c
ioazarus priuatur pontificatu 618.e
ioazas seu filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315. d
iosias iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Ægyptum abducitur & moritur 335.g 336.a
iobacchus torrens 33.b.111.d
iobel fil. Lamechi 7.d
iobelus quid significet 96.c
iobeli anni remissio & libertas ibid.
iochabel mater Moysis 55.f
iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.d
iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Ninivitas missus sit; & in mare proiectus ac à ceto haustus post triduum vivus in terram reuomitus 318.c
ionia vnde sic dicta 13.a
ionici iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550.e
ionum in iudæos odium 358.d
ionatas Ananiæ fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.d
ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
ionathas Saulis filius castrum Palæstinorum expugnat 179.e
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181.f
amor in Dauidem 191.c.193.c
fœdus cum eo 193.f

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionathæ cuiusdam Sadducæi cum Phariſæis contentio 453.f
Ionathas homo viliſſ. prouocat ad ſingulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Priſco centurione ſagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ ſuccedit in imperij adminiſtratione 428.a
Ionathas Phariſæus 1013.f
inſidiatur Ioſepho, ſeruatur 1018. 1019. iterum inſidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Maſſadam ædificauit, & nomen id impoſuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, ſocius Ammonis 228.d
ſolatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. ſternit virum ſex cubitorum 242.f
Ionathas ſicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius ſupplicium 997.d
Ioppe à Ceſtij militibus capta, direpta & incenſa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius ſitus deſcriptus ibid.c
Ioppenſium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum ſuccedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Eliſæo cauet Syrorum inſidias 303.c
fame vrgente Eliſæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obſidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ ſagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.e
Ioramus Ioſaphati fil. ſuccedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoſcit ſuum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & curſus 861.a
Ieſabetha, Ochoziæ ſoror germana quomodo Ioaſum ſeruarit 311.g. 312.a
Ioſadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Ioſaphatus à commentarijs Dauidis 222.g
Ioſaphatus Aſani fil. in regnum paternum ſuccedit 285.c
præſidia vrbib. ſuis imponit, & collapſam religionem reſtituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iuſtitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra ſanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Ioſephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non ſatis continens 516.b
Ioſephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Ioſephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Ioſephus Caiaphas, quare Caiaphas
Ioſephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Ioſephi Dalæi fatum miſerabile 459.e
Ioſephus Ellemi filius 597.d
Ioſephus & Ieſus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Ioſephus Gorionis filius belli dux contra Ceſtium 822.c
Ioſephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Ioſephus Itaburij montis planiciem muro circumdedit 866.f
interfectus Gamala 867.c
Ioſepho Matthiæ filio quæ cauſa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici hiſtoriæ deſcriptionis 1.c.
ſuam hiſtoriam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipſius genus, filij inſtitutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium paſſus à Poppea benignè donatur, & mittuntur legati in Galilæam 999.d
committitur ea ipſius tutelæ 1003.b
in quibus verſatus ſit periculis 1004.1005. bello neceſſaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis inſidias effugit & Ieſu latronum principis 1005.f
ignoſcit capto Ieſu, & eum Ebutio bellum gerit 1007.a
inſidijs, calumnijs varijs petitus euaſit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienſes cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
inſidias patitur, & ſomnio conſolatur 1014.e
æſtutia eius in cognoſcendis inſidijs 1016.a
Ioannis conſilijs contra ipſum quomodo occurrerit 1017.e
Ionatham inſidiatorem ſeruat, & legatos mittit Hieroſolym. 1011.c
in ſalutis diſcrimen incidit 1019.f. accuſatur à Tiberienſibus & irridetur, eorúmque vrbem capit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hieroſolyma mittit 1024.b
calumnias falſi hiſtorici depellit ibidem, ſuam hiſtoriæ ſuæ veritatem adſtruit 1026.f
Sepphoritas ſeruat 1027.f
Tiberiada ſeruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Veſpaſiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accuſatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conſcripſerit 705. 706.707.708. per totum
Ioſephus Matthiæ filius vtriuſque Galilææ rector deſignatus 822.e
eius ſingularis induſtria ibid.
dolo Ioannis Giſcalæ ſubito oppreſſus 825.b
geſta contra Romanos 834.c
aduentu Veſpaſiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hieroſolymis è Tiberiade de rationibus belli ſcribit 835.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titum & Veſpaſianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hieroſolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo deliteſcit 850.f
eius ſocij ipſum perſequuntur ib.
eius oratio philoſophica ad ſocios 852. a. eius ſocij cum ipſo cedas mutuas ſortiuntur 853.e
cum altero ſortem euadit ibid.
ad Veſpaſianum ducitur ibid.
vaticinatur Veſpaſiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.e
eius mater occiſum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rurſus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquis ciuitatis fruſtra obſecrat 963.b
Ioſephus Medicaſter defectionis auctor 1012.f

ter 1012.f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananeam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quemodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festinum eius responsum 402.e
vxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Iosue, vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cegit 310.e
filio Achazo successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapate excidium Hierosolymæ nunciatum quali lætitia vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845.846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid. c. moritur 34.e
Isacharis sors 141.g
Isboseth, vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum natio exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19.d
Arabum autor est 21.f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62. d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.c.98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138. d. partiuntur Chananæam. & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post iesus mortem 145. e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis misere tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212
israelitæ quot annis post iesum nequiuerint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
itaburius mons 141.g
situs 866.f
italiæ bella ciuilia 896.d
iehaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
iubal & eius inuenta 7.d
iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
iudæa latronibus expletur 698.d
iudææ regio vbi præstantissima 719.b
iudææ descriptio 833.d
iudææ nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c

Iudæus viuus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudæi quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604 605.606.607.608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsareæ 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum stragis in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882.b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 994.b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036.a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum 1042.a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & Senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, Iudæi 14.b
Iudæ portio in terra Chananea 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamonæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraret ac perierit 709.c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezechiæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.g
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphoræi sophista 772.e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178.b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izate regis filij & fratres Titio supplicant 964.d

L

Labanus Batuelis filius 15.f
doloſe cum Iacobo agit 30.c

perſe-

perſequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudæis ſocietatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.a
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum cellunies Hieroſolymis 871.e 872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695. f.999 f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepidus à Caligula occiſus 653.f.656. e
Leproſi quatuor Syrorum caſtra urgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94.c & quod alicubi ſint in precio ib.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g
occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cuis tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391.e. 397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatemque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703. a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.e
Longini imanis Romani facinus 953. f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d filia cum patre coeunt ibid.f
Loti uxor in ſalis ſtatuam uerſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macheruntа quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
luminum feſtiuitas, & eius inſtitutio 415.e.
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſia committit Antiochus Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Maccabæo 415.b
occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus fratrem ſuum occidit, & Gazam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060. 1061 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubiugarunt 1068.e
Maſchabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima & ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtoria Maccabæorum fratrum.
Machera dux Rom. legionum qua liber ſe geſſerit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertij ex fratrib. Maccabæi conſtantia 1094.b
Macherunti Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 816.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & depredata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. caduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d caduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madei 13.a
Magnus campus regio 1014.e eiuſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magoga populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudoprophetes triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit. ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid.f
Malthace uxor Herodis moritur 778. e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542 a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a
veluti rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis ſit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiſo Soleſmo regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullopace redemptus moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.e
cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſa pars dimidia Chananæa 141.d
Manaſſes Exechiæ filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor capitur à Babyloniorum rege tandem in pri-

cipatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont.fil.ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicasovocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses irans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822. e
mandra,locus 344.f
mane,quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039. d.eius historiæ compendium 1039. 1040.1041.per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061.per tot.
manna qualis cibus 72.g
manneus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e.
m.Agrippa.vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarcha fil. 673.e
m.Antonius.quare Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956 f
mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardochæus Esthere patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
marevas templi cur sic dictum 261.b
& quam fuerit capax,eiusque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia,vxor.Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia,vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetry Alexandrini 693.f
mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g.
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane,mensis 9.a.
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e.
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudææ constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massada castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masiaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudeaac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Apsalomi,vir strenuus 441. d
matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit,veramque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Giore Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c.priuatur eo munere 597.c
matthio Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla,locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amærai, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Atticus & Siculus 100. b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcia cogniti 1038.f
megassari facinus audax 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 15.d
Melchæ Saulis filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
ridet maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamam comitio excepit 18.d
meliis imposuit Pseudalexander 785. e
Memnonis sepulchri descriptio 790. g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Menda ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus,qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum defecit à patrijs legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ descriptio 403.d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.c
Merue vnde dicta 58.f
Mesas,Mesanæi 15.a
Mesobus,Meschini 13.b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24.f
Mese,Mesrai 13.f
mesraei filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs.ob Zelotypiam trucidata 694.a
metbir,tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cade reseruatus 813.d
metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
micheas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur 291.e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
micheas propheta 336.g
michole vxor Dauidis.vide melcha
milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quamdam cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpentis pœna ibid.c
militia qui non commodi 129.f
& qui ab ea immunes ibid.g & seq.

Mina quantum pendeat apud Iudæos 478.c
Miñæus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m.minucianus 660.a.671.e
miſael appellatur Miſaches 346.a
miſas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo neceſſitatis peruenerit 300.c
miſenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri præfectus 358.b
mithridates occiſus 473.b
mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.*eius geſta* 724.a
mithridates quomodo ab Anilæo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d.*per tot.*
mnaſeas Gracus hiſtoricus 1051.a
moabita penitus fracti à Dauide 221.d
moabita & Ammanitæ ſocij, mutuo ſeſe interimunt 298.a
iterum ſternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabitæ 21.a
molonis mendacia de Iudæis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudæſimum ſit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moſes, qualis fuerit vir 3
moyſis natiuitas 55.a
quomodo ſeruatus 56.b
cur ſic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyſes diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. *conſpicatur rubum ardentem in Sina* 60.b
confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61.f
edit miracula, nemẽ Dei cognoſcit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Iſraelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traduxit eos per mare rubrum incolumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. *coturnices & mannam impetrat à deo* 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. *Aaroni fratri ſacerdotium confert* 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum conſulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
cenſet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque neceſſaria 96.f. *mittit exploratores in Chananæam* 98.d
Coræ factionem compeſcit 104.d
eius iuſtitia 106.f. *luſtrat populum* 109.g. *Sehonem & Ogem reges delet* 11.per tot. *Madianitas cum ſuis regibus cædit* 117.e. *Ieſum ſibi deſignat ſucceſſorem* ibid.g
moriturus quid ſuis prædixerit 119.b. *quas leges præſcripſerit* 120.f
vſque 136
exhortatur Ieſum vt in Chananæos exercitum ducat 131.e
nube circundatus diſparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyſes fabulosè dicitur fuiſſe leproſus 84.d
vir admirandus 99.f
Moſcos quinque librorũ ſcopus 1036.f
Moſes apud manethonem prius Oſarſiphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moſes Ægyptiis vir diuinus habitus 1056.d. *eius tempora quibus vixit deſcripta* ibid.
eius virtus & geſta 1070.1071. *per totum*
moſollani Iudæi nobile factum 1049.f
mucianus fert ſententiam contra Vaſten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuerſorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam conſtuprarit 622.f
murus triginta nouem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 937.b
muſicorum inſtrumentorum Dauidis regis deſcriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid ſignificet 163.c
quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naaſes iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabatæi Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid ſignificet 201.c
moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hieroſolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e
Hieroſolyma penitus excindenda, & templum ſpoliandum, populúmque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
iudæorum nobilium quorundam pueros inſtituit & caſtrat ibid.f
ſomnium, cuius erat oblitus, vult ſibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f. *moritur* 349.c. *geſtorum eius repetitio* 350. d. *poſterorum eius finis* 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolyma ad templum ſpoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæſus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. *quot habuerit liberos* ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Caſne condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbatha regionis ſitus 799.f
Narbathene toparchia à Ceſtij equitibus vaſtata 818.a
Naſamones quomodo Romani ſubiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Dauidem increpandum 226.e. *indicat quomodo Adonias ſibi regnum vſurparet* 247.c
Naumi prophetia de exeidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Neceſſitate in bello nihil pugnacius 839.g
Neceſſitate laborantes ſublenare, homini decentiſſimum & deo gratiſſimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiſcens impeditur à Ioſia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.e
vincit ibid.
Neemias quantum inuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Nerus cur Iudæi abstineant 33.c
Nettra & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæū pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Tyri sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.a
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peræa qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumæa confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus usque ad Elephantinem navigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius scelleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 766.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Olueti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto ædificat 435.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.a
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Justi fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Onia regio 480.a
Ophnes sceleſtus filius Elis 164.f. 165.a
Ophrès Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quamdiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam exanimatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Juda patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Mediæ 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Judæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.c.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. uxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165.166. 172.173
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Sauli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmyra urbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannichis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d.739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanumque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a.136.b.602.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendū 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Omæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata unde maxime nascātur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis forte factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festiuitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste unde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de uxoribus ibid.e
Persarū cōtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanisius Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasius pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. *per totum*
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b.463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.e
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur multitudini 725.a
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b.748.b.779.b.914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit uxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet fictè cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & uxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reuocatur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ uxoris insolentia 763.c
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g.460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calūniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiúsque gesta 1003.a.1012.d
filiæ eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143.e succedit patri in pontificatum 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. per totum
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f.620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c, transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circumcisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698. d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quótque fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumelijs 621.b.623.g
accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. quære Festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfigit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Propheris & pontificibus scilis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienses vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 388.a
traduxit Iudæos in Ægyptum 388.d

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbathi 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamneum vincit, & quanta eius sæuitia 458.a
Ptolemæus Mennæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus I.
Iudæos in Ægypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389. vsque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægypti reges 222.a
Ptol. vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantiũ interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephres
Pythagoras Samius æmulatus Iudæorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 354.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. vsque 594. & inde seditiosos Iudæos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudæam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur a vi Chananæorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Ietheglæus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum præfecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Rasis Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Batuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu durauerit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 15.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissisærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captiuos vbique circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Ciscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923. d. cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942. c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gaditæ altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 38.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

ſe ac fratres proditionis inſimulates excuſat 45.b
eius filij quatuer 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas ſuperat 976.b
Rufus magiſter equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis deſcripta 981.a
Ruthes amor erga ſocrum ſuam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Æthiopum regia, quàm valida vocatur poſtea Meroe 58.b
Sabæus ſeditioſus perſuadet decem tribubus defectionem à Dauide 238.b
Sabas, Sabei 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentarienſium princeps 241.f
Sabba menſis 110.c
Sabbæus orator ſupplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito ſpectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus ſeruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obſeruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hieroſolymis regiam occupat 603.a *vexat Iudæos propter auaritiam ſuam* 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo inſignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi ſuſpendio 379.g
Sacchæus transfuga Ioſepho prodit inſidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis ſacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum caſtitas & connubium 95.c
Sacerdotum & pontificis cum eorum veſtitu & inſignibus deſcriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hieroſolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis. 90.91.92.93.94. *per totum*
Sacrorum ſcriba 54.c
Sadæus Xerxis præfectus 371.e
Sadocus pontifex conſtituitur 222.g. 241.f.250.c
Saddocus nouas res molitur 616.c
Sadducæorum ſecta 442.d.617.c.784.g
Salampſo Herodis filia 627.f
Salmanaſar Cutheos in Iudæam transfert 345.e.364.g
Salmanaſaris contra Iſraelitas victoria 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Ariſtobuli, ſoluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome qua Iulia Auguſti coniugi teſtamento reliquerit 789.a. *eius reditus erant ſexaginta talenta* 783.b
Salome Antipatri filia 723.d. *ſoror Herodis prodit Ioſephum maritum ſuum fratri* 517.b. *alteri marito Coſtobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & earum vxores* 553.c.594.f. *accuſatur Herodi* 566.b. *Alexæ iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Dauidi ſucceſſor & templi extructor 220.g *naſcitur* 227.g. *inſtruit eum pater* 246.b. *conſtituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus ſe de hoſtibus ſit vltus* 254.b. *regis Ægypti filiam ducit vxorem* 255.c. *petit à deo & accepit ſapientiam* ibid.e. *controuerſiam mulierum duarum diiudicat* 250.d. *toparchas quos habuerit & quantas diuitias ſapientiámque ac philoſophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes compoſuit* 257.f *eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & conceſſio* 258.259. *per totum. templum cum vaſis quomodo extruxerit & arcam eò tranſtulerit* 256. *vſque* 266. *ſomnium videt & regiam extruit cum domo regina* 265.g.266. *quibus donis remunerauerit Iromum* 1042.d
Hieroſolyma muris & turribus inſtauraſt & vrbes condit 268.c *ingentes theſauros ex Aurea terra & aliunde accipit* 271.a *quali ſatellitio ſtipatus inceſſerit* ibid.g *quanta opulentia Hieroſolyma auxerit* 272.b *deficit à pietate, ac ducit vxores* DCC. & *concubinas* CCC. 272.d *prædicitur ei filium ipſius pœnas proſe daturum* ib. *multis haſtibus à deo excitatis inſiſtatur* 275.a *moritur Roboama ſucceſſore regni relicto* 274.e *quo tempore ædificauit templum Hieroſolymis* 1042.b
Salpadis filiarum hereditatis ius 118.f
Saltis regis geſta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Sameas propheta Hieroboamo minatur 379.c
Sameas vir iuſtus accuſat Herodem & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samarei populus 14.d
Samaræa quæ Mareotæ unde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata ſolo æquatur 452.e
Samaria vrbs, vide Sebaſte 531.b
Samariæ regionis deſcriptio 833.d *& quid à Iudæa diſcrepet* ib.
Samaritæ qui ante Chutræi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b *accuſantur apud Darium* ib.c
Samaritæ Iudæos infeſtant 401.a *Iudæos ſe eſſe negant agentes feliciter* 410.c
Samaritarũ diſſidium cum Iudæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in feſto Azymorum 619.a
Samaritanorum ſeditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diſſidium 691.d
Samoſata capitur 738.e
Samoſata ciuitatis ſitus 983.g
Sampſigeramus Emeſinorum rex 678.d
Sampſon quid ſignificet, & quomodo natus 160.c *connubium & geſta eius* 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c *conſilium de libertate recuperanda* 111
Samuel ſenio grauatus filiis reip. adminiſtrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175.d. *oſtento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum* 179.a *Saulum docet Amalecitarum internecionem* 183.d *eidem regni amiſſionem nunciat* 185.d. *Danidem vngit regem* 186.e *moritur* 200.b. *ab inferis reuocatus per ventriloquam* 204.e
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam ſuam Nicaſo vxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b *deficit à Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium confert moriturque* 384.e
Sanctum quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sinagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus ſcriba 333.g
Saphera oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappha vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito ſimulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b *nunciatur ei partus ſterili* ibid. *expellit*

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptana vidua fiducia 225.g.226.a
Sardonyches xii. cum vestitu pont. 90.a. quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d
quæ virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmatæ Istrum transgressi præsidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriæ præses 571.c
eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus affinas patris quærens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f
quàm decora fuerit statura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Palæstinos superat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitæ ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
consulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit una cum suis filiis in prælio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præses missus pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scena, locus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum navigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scithopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ilia, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebastæni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d
à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, sed frustra ibid.c
expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebræis transitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Selesinus Iabesi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eúmque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiæ rex opes Iudæorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 238.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis suis ipsius occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magnanimitas 503.a
Senis cuiusdam seueritas 737.b
Sevius Gallus Syriæ præses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sephoris cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilææ maxima 832.e
Sepphoritæ à Sedutiensis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphoritæ à Iosephi militibus spoliantur prædaque reddatur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudæorum in Græcam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæsar præses Syriæ 483.d.725.g. interficitur à Cæcilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicima capta & solo æquata 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis scientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 764.c
Signi dandi auctoritas penes quos Roma 666.c

Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d. offendit Agrippam 676.f occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 826.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e vindex ingenium, filij sex 52.a
simeoni quæ terræ portio cesserit 141. e
simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c priuatur sacerdotio 589.c
simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
simon Cantharæ constituitur pontif. 675.c. priuatur eo 676.c
simon Cyprius magus 693.d
simon Essæus Herodi somnium explicat 614.b
simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ sectæ sophista erat ib.
simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024.a
simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820.a cum latronibus qui erant Massadæ Idumæam populatur ibid.b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894.a. eius gesta ibidem & 895.896.897.904. 905. per totum 914.g. 920.a.931.f. 932.g. 938.e. 946.c.962.963. 964. 965.966.967. 968. 969. 970. 971. per totum
simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a
simon Iustus pontifex 392.a.401.b 407.d. eius filij tres, omnes pontifices 408.c
simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a.& f
simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.c
simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
simonias vicus. 1007.c
sinæ mons 60.b.95.c
sinæus mons 288.d
sinæi populus 14.d
Sis, nomen clini & quid significet 298.c
sisa Danidis fit Scribæ 222.g
sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359.c
sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
socratis mors & mortis causa 1079. e
sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c
sodomiticæ terræ descriptio 892.f
sogana Arabum vicus 1019.c
sogane & selencia rebellant 863.b earum situs ibid.
sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099.1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a. 695.g.696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c contra Reboamum ducit exercitum 279.b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d
& quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566.e latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d defert Cæsari Herodem 571.g.572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b.577.b. iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Danidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Sysares dux Iabini exercitus quomodo occisus 158.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82.83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e eius interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festinitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383.f.386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 263. c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosolymæ instauratur 364.f 365.d

365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c.
restituitur & repurgatur à Iuda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthee Garsensis sacinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræ motus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Theno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanius occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f
stupratur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsis, Tharsenses 13.c
Tharsis Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblatæ Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.e
Thermusa Pharaonis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13. b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammæi 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & secta tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudæa præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790. b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpeque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatam capit 949.g
item Giſchalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seq. 920. 921. 922. 923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931 f. & seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925 f. 926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudæa ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848. a. Tiberiadem missus vt ciuium animos experiretur 857. e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ ferme in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publica litera & historia 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815.g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g. 82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vētriloquorū vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 857. 838. *vsque* 845. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. & 860. 861. *vsque* 870. & 885. *vsque* 902.
Vespera quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544.d.624.f. *beneficus est in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos benefícus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f. 368. 369. 370. 371. 372. *per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elamum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potitus seipsum exurit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscens & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Giorę rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rufulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 362.e
reducit Hierosolyma dimissos à Dario Iudæos, eíque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.